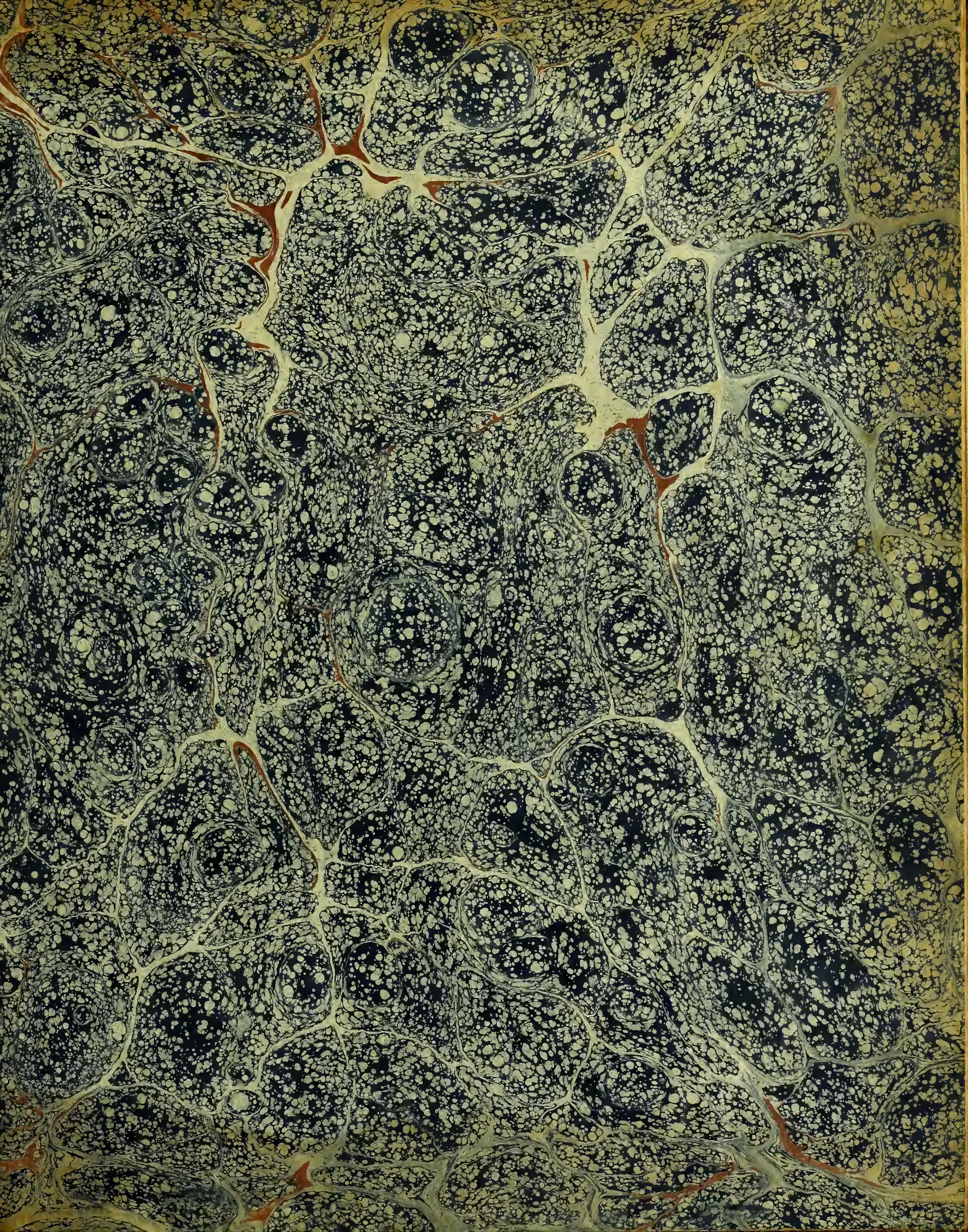

SANCTI BARTHOLOMEI NOSOCOMII

PRIX
DONNÉ AU NOM DE L'EMPEREUR,
PAR LE MINISTRE
DE L'INTÉRIEUR
AN XII.

SCRIPTORES

NEVROLOGICI MINORES

SELECTI.

TOMVS SECVNDVS.

J. R. Brush.

SCRIPTORES
NEVROLOGICI MINORES SELECTI
SIVE
OPERA MINORA
AD
ANATOMIAM PHYSIOLOGIAM ET
PATHOLOGIAM NERVORVM
SPECTANTIA.

TOMVS II.

CVM TABVLIS AENEIS.

EDIDIT ET PRAEFATVS EST
CHRISTIANVS FRIDERICVS LVDWIG
PROF. LIPS.

LIPSIAE
APVD IO. FRID. IVNIVM.
MDCCXCII.

LECTORI BENEVOLO
S.
EDITOR.

Inter eos, qui nervorum anatomen ſtudioſe coluerunt, et iſtorum origines atque terminos ſubtiliter perſcrutati ſunt, in ſecunda hac praefatione non omittere poſſum Samuelem Thomam Soemmerringium et Felicem Vicq d'Azyrium. Et quidem Soemmerringium, qui non ſolum in praeſtantiſſima academica commentatione, quae multis auctoris ſupplementis et animadverſionibus ſedulo locupletata, huic tomo ſecundo, cui plures lectores conciliabit inſerta eſt, nervos ad ipſas origines diligentiſſime proſecutus eſt, verum quoque in majori ſuo opere nuper edito omnia, quae utilioris cognitionis et accuratae et fidae obſervationis teſtimonia prae ſe ferebant atque anatomiam et phyſiologiam nervorum illuſtrabant tanquam juſtus atque aequus harum rerum arbiter collegit atque congeſſit. Alter eſt Vicq d'Azyrius, qui in ſplendido opere anatomico et phyſiologico diſſectionem cerebri ita adminiſtravit, ut ab omni latere et ſuperficie in cerebrum incideret, partium conſpirationem detegeret, origines nervorum revelaret; quod quamvis et alii perfecerunt, ta-

men nemo hoc negotio ita defunctus est, ut ille non meliora praestiterit. Laudandus porro est ea propter, quod cerebri partibus, praeter ea, quae jam istis imposita erant nomina, nova eaque optima imponeret.

In universum fatendum est anatomiae cultores multa eaque egregie peregisse, ut potius conquestus neglectus quaestionum physiologicarum et pathologicarum supersit. Neque mirum est, quoniam res, de quibus in rimanda humani corporis fabrica agitur, coram sunt in conspectu positae, quamvis nervi quoque oculos magis fugiant, quam ossa vel viscerum circumscriptae externae formae. In physiologia vero tractatur id, quod in humani corporis actione a sensuum fide est remotum atque postulat accuratum et arti medicae accommodatum studium physiologicum multorum placitorum, controversiarum, observationum et experimentorum examen.

Equidem ut nervorum physiologiam harum rerum periti pervestigarent, curavit summus HALLERUS, ut ejus discipuli experimentis instituendis veritatem eruerent et hinc inde ab anno 1748 ad 1753 Georgia Augusta egregiis et ex fida experimentorum observatione compositis scriptis juniorum medicorum academicis valde inclaruit. Quod consilium, ut prudentiores ab observationibus discederent, imitati sunt plures Italiae, Belgii et Angliae medici observatores.

Et tamen nondum tam multa ſunt obſervata et experimentis revelata, ut ad capienda conſilia et ad agendum in medica praxi ſimus aptiores, quam antea, quemadmodum in tertii tomi praefamine demonſtrabimus.

Caeterum non eſt, quod multis addam, huncce tomum ſecundum multam commendationem a fragmento nevrologico ANDERSCHII, qui de arte ſua egregie promeruit et in quo indefeſſam laboris patientiam et in obſervando ſagacitatem pariter miramur, accepiſſe, quod nobiſcum benivole communicavit amicus noſter honoratiſſimus SOEMMERRINGIUS.

Scripſi in Univerſitate litteraria Lipſienſi in mercatu vernali A. cIↃIↃccxcII.

ENUME-

ENUMERATIO OPUSCULORUM TOMI SECUNDI.

TABULARUM EXPLICATIONES.

I.

SAM. THOM. SOEMMERRING
DE
BASI ENCEPHALI
ET
ORIGINIBUS NERVORUM
CRANIO EGREDIENTIUM
LIBRI QUINQUE.

LIBER PRIMUS
DE
NERVORUM DIVISIONE, ORDINE, ET QUORUNDAM SINGULARI FABRICA, DE SECTIONE ENCEPHALI VERTICALI ET METHODO SCRIBENDI.

Quod ſpeciminis loco tractandum ſuſcepi Thema de originibus nervorum, tam ſui dignitate [1]) præſtantiſſimum eſſe, quam jucunditate et utilitate maxime ſe commendare, neminem profecto, vel leviori rerum anatomicarum cognitione imbutum, in

1) Vere enim pronuntiat Venerabilis ille Senex Bonnet: *De toutes les parties du Corps humain les Nerfs ſont celles dont la connoiſſance interéſſe le plus le Philoſophe. Ils ſont, pour ainſi dire, l'intermede qui unit l'Ame au Corps, et par lequel elle agit ſur différentes parties de ſon Corps. Mais, préciſement parceque les Nerfs touchent de plus prés à l'Ame, leur ſtructure paroit plus profondement cachée, &c.* Oeuvres Tome IV. Partie II. pag. 229.

in dubium vocaturum esse arbitror. Quocirca non possum non vehementer mihi ipsi gratulari, anno 1774. ab *Illustri Praeceptore* WRISBERGIO prae ceteris ejus discipulis mihi inprimis illud demandatum fuisse. Hujus enim *Viri*, cui, quicquid in anatomicis profecerim, debeo, auctoritate, eo majori diligentia animum ad rem tractandam appuli, quam nondum satis accurate illustratam fuisse, celeberrimi in nostra arte Viri dudum doluerunt. Ut enim alios taceam, liceat mihi ad MECKELII, CAMPERI et HALLERI sententiam provocare; MECKELIUS enim fatetur [2], *difficile esse aliquid ad cerebri historiam addere, nisi nervorum origines excipias;* CAMPERUS vero in Epistola illa celebri ad B. S. ALBINUM [3], qua promittit, se in Libro tertio Demonstrationum anatomico-pathologicarum iconem baseos cranii [4], et nervorum veras origines exhibiturum, *nullibi enim quod scio*, inquit, *accurate traduntur nervorum origines.* Eodem etiam redeunt, quae HALLERUS [5]) habet. Scilicet: *nervos longissime abesse a perfectione, neminem a principiis illorum accuratiori studio definiendis cogitasse, dum tamen haec dignitas rei luculentissime demonstret.* Tantorum Virorum auctoritate, de propositi nostri utilitate persuasus, (parum enim curo, quod praeterito anno Auctor quidam, ab omni sane anatomes studio quam maxime alienus, non erubuit scribere, cognitionem fabricae cerebri omnino inutilem esse) [6]) has minus cognitas anatomiae partes, quantum in me esset, supplere constitui. Iamque fere per biennium labores ad cerebri fabricam pernoscendam impenderam, antequam de SANTORINI tabulis, a GIRARDO editis et ab ipso HALLERO in novis litterariis Goettingensibus MDCCLXXVII. [7]) maxima cum laude recensitis, quicquam mihi innotesceret, parumque aberat, ut consilii mei me poeniteret, nisi *Ill. Praeceptor dilectissimus* WRISBERG coepta pergere me hortatus esset. Quod SANTORINI opus, ad augendam, illustrandam et amplificandam meam Dissertationem solers adhibui.

Mirandum sane nostris inprimis temporibus, et in theoretica, et in ipsa quae dicitur practica medicina ab innumeris fere scriptoribus de nervis eorumque actione consensu et morbis disputari, quorum nonnulli, qui nunquam nervorum in ipso cadavere fabricam pervestigarunt, sed Sybaritarum more, se dissectiones odisse gloriantur, delirantium fere ad modum, eidem semper ideae inhaerentes, quaecunque in pathologicis explicare nequeunt, omnia ad nervorum mirabilem absconditamque naturam referunt, parum tamen de illorum originibus solliciti, et immemores plane eorum, quae HALLER monuit [8]): *In cerebro potius eam conjunctionem, quam in nervis locum habere, vel ex ipso sensu conjici posse, quem anima percipit, et qui nullus esset, nisi ad cerebrum impressio illa perveniret.* Mirandum profecto, quum in quorundam nervorum distribu-

2) Memoires de l'Acad. de Berlin Ann. 1765. pag. 91.

3) Groningae 1767. p. 15.

4) Perquam egregiam hanc tabulam, perfecte absolutam, ab ipso Authore, cujus mortem praematuram mecum omnes boni lugent, dono mihi datam possideo. Optandum autem, ut quantocyus Clarissimus Viri filius ADRIANUS eam cum republica communicet.

5) Nova Commentaria Goettingensia Volumine II. pag. 2.

6) Similis professoris meminit F. G. FUKER in Dissertatione Generalia Medecinæ Tyrnaviæ 1773.

7) *Zugabe 5tes Stück.*

8) Elem. phys. Lib. X. Sect. 7. §. 24. sive Tom. IV. p. 322.

diſtributione tradenda clariſſimi deſudaverint Viri, adeo, ut vix ſubtilior delineatio et deſcriptio cogitari queat, in originibus illorum perveſtigandis, definiendis, delineandis et ſtabiliendis eandem diligentiam adhibitam non fuiſſe, fineſque nervorum prius et accuratius, quam illorum ortus, determinatos eſſe; atque hoc eo magis mirandum, quo minor in originibus, quam diviſionibus et finibus nervorum naturae inconſtantia reperitur; vix enim ſatis notabilis occurrit in illis cerebri partibus, e quibus primum emergunt nervi; vix alio quam ſolito prodeunt loco; vix ullibi in nobiliſſima corporis parte, cerebro ſcilicet, iidem naturae luſus, qui v. c. in venarum deſcriptione non minimas pariunt difficultates, inveniuntur [9]). At alia non minus non deſtituta eſt difficultate cerebri adminiſtratio anatomica; dudum enim jam annotavit HEBENSTREIT [10]) *ob mollitiem ac tenerrimam partium ſubtilium admodum texturam, dexteritatem anatomicorum magnopere exercere*, et juſte queritur GÜNZ [11]) *forte quod anatomici cerebri imperiti eſſent, et quod gravitate ſua ſponte planiuſculum fiat diſſenſus auctorum cauſſam dediſſe.* Quod qualecunque incommodum licet magna ex parte liquore illo e nitri et vini ſpiritu mixto, ut ALEX. MONRO Pater ſuadet [12]), tollatur, alio tamen haec ad varias cerebri partes diligentius ſubtiliusque rimandas utiliſſima methodus laborat mendo, nam praeterquam quod cerebri molem paulo contrahit, ſcalpellisque rodendo nocet, piamque matrem craſſiorem reddit; cineream cerebri ſubſtantiam ita albicat iſte liquor, ut v. c. primi nervorum paris origines a gyro illo, e quo propagines alias luculentiſſimas ducunt, vix diſtinguere poſſis, atque, eam quae a diverſo colore naſcitur corporum pyramidalium, a reliqua medullae ſpinalis ſubſtantia, et centri gemini a Thalamis differentiam in totum fere tollit, quod multoties in brutorum hominumque cerebris expertus ſum.

Praeterea tironibus cerebri fabricam cognoſcere cupientibus taedium parere ſolent, ſumma rerum quarundam confuſio, fictiones admodum variae, delineationum ſatis probatarum defectus, nominum partibus cerebri dicatorum ineptiſſimorum praeter neceſſitatem auctus numerus. Nonnulli enim brutorum encephalon ſedulo perquirentes, cum partibus deſcriptis nomina, quae ipſis aptiſſima videbantur, inderent, ea ex brutis deſumta eſſe, monere, vel neglexerunt, vel ſtudio omiſerunt. Has deſcriptiones ſecuti alii, qui in homine easdem partes quaerebant, cum aliter illas ſe habere reperirent, nec nomina omnino ipſis competere intelligerent, aliis nominibus inſigniverunt; haſce ex animalium diſſectione primum natas, deinde humanorum capitum inſpectione correctas deſcriptiones, aliis denuo (vel quod deſtituerentur homi-

9) Fuſius paulo hæc expoſui in Compendio meo: *Nervenlehre.* Francofurti 1791. §. 136.

10) Progr. de methodo incidendi cerebrum. Lipſ. 1738.

11) Progr. I. de cerebro. Lipſ. 1750. pag. IV.

12) Medical Eſſais Vol. III. recuſa Diſſertatio in Works of ALEX. MONRO. Edinburgh. 1781. Articul. I. vel in *Ejusd.* tentaminibus circa methodum animantium partes affabre injiciendi a I. CH. FR. BONEGARDE. L. Bat. 1741. editis, quod ſcriptum in germanicam linguam translatum, annexum eſt D. I. H. SCHULZE *Abhandlung von der Steinkur. Frankf. u. Leipz.* 1740. Idem BONEGARDE notas et Figuras Siphonis addidit in editione Secunda. Lugd. Batav. 1745. 8. Sexta etiam parte minorem ſpiritus nitri quantitatem ſufficere animadverti.

num cadaveribus, vel quod parum referre humano, an vitulino cerebro utaris opinarentur) ad brutorum cerebra emendare placuit; multi denique antecessorum fidem secuti, et naturam ipsam consulere negligentes, conflatas illas e brutorum hominumque cadaveribus annotationes pro verissimis humani cerebri descriptionibus venditarunt. Qui si forte ab aliis arguerentur, ut errores suos tegerent, mire verbis distortis, multa sibi visa esse finxerunt, pertinaci animo sententiam deserere nolentes. Hinc tanta rerum verborumque oborta est confusio, ut ni in pervestigandis et hominum et animalium cerebris probe sis exercitatus, quosdam vel plane non intelligas, vel ab ipsis te abripi patiaris. Sic quidam v. c. rete mirabile in homine non reperientes, ne veterum auctoritatem laederent, ad alias partes (plexum choroideum [13]), vel surculos illos, quos arteria carotis ad glandulam pituitariam dictam spargit,) [14]) vel nervos ipsos [15]) transtulerunt, eoque modo GALENUM suum, quem perdite amabant, ab omni erroris suspicione liberari posse egregie existimaverunt. Certissime etiam persuasum habeo, si tubercula quadrigemina in homine tantum spectassent, nunquam spurcum *natium testiculorumque* nomen illis indituros fuisse.

Disquisitionem vero hanc anatomicam, de originibus nervorum, etiam Pathologiae usibus inservire, non est quod demonstrem, GALENO jam dicente: *Medicos illos melius nervorum motum et sensum deperditum curaturos, qui ex anatome eorum principia et distributiones didicerint,* quem GALENI locum [16]) vir in theoreticis et practicis aeque clarus, CAMPER [17]) nostra aetate, sua confirmavit auctoritate, adeo ut, dum cum illo hac de re verba facerem, affirmaret, certissime se persuasum habere, medicum clinicum in Nevrologia versatum miranda interdum praestare posse. Et *foecundam originem nervorum probe consideratam, in explicandis variis adfectionibus, largiri messem,* Amicus noster Cl. ISENFLAMM [18]) propria experientia edoctus scribit, neque probabilitate destituitur, saepe circa has origines vitiorum morborumque vix explicandorum latuisse caussas, ab illis, qui minus in subtiliori anatome cerebri eruditi sunt, uti vulgus medicorum esse solet, sane nullo modo detegendas.

Sic LODER [19]) anosmiam a tumore nervos olfactorios intra cranium in lamina ethmoidali comprimente observavit. Sic ipse in Puella neonata, cujus nasus simplici tantum foramine patebat, nervum olfactorium destructum fere reperi, cum lamina ethmoidalis perparva et Encephalus aqua circumfusus esset. Deinde et in femina adulta corpus striatum cerebri deforme nervumque olfactorium ejusdem lateris justo graciliorem reperi.

Sic

13) Teste BLASIO Medicina universa therapeuticae specialis Libr. I. parte VI. Sect. I. pag. 201. — WEPFER de Apoplexia Scaphusiae 1675. 8. pag. 29.

14) ADRIAN SPIEGEL Libr. X. c. 4. et RUYSCH operum omnium Tom. I. Tab. XIII. T.

15) VOLCH. COITER externarum et internarum principalium humani corporis partium tabulae. Norimbergae 1573. fol. pag. 123.

16) De locis affectis Libr. III. cap. 9. edit. Charterianae. Tom. VI.

17) Demonstrationes anatomico-pathologicae. Lib. I. pag. 9.

18) De difficili in observationibus anatomicis epicrisi commentatione tertia. §. 20.

19) Programma de tumore Scirrhoso et organo olfactus. Ienae 1779. cum Tabulis.

Sic Cl. MONRO [20]), fautor noster insignis, caecitatem a libra circiter humoris limpidi Ventriculos laterales cerebri distendente et tumore medulloso duriusculo, dimidium ovi gallinacei magnitudine aequante, nervorum opticorum decussationi, insidente eamque comprimente observavit.

Sic ED. SANDIFORT [21]) a duro quodam corpusculo origini nervi auditorii dextri adhaerente, ipsumque comprimente, non absque probabilitate surditatem productam esse, delineatione adjecta tradidit.

Equidem descriptionem nervorum mere anatomicam exhibiturus, omnia ea, quae forsan ad physiologiam vel morborum historiam illustrandam inservire potuerint, studio omisi, nec ultra ea, quae oculi et culter docebant, disputationis hujus limites extendendos esse censui; verendum enim erat mihi, ne forte, quod in ejusmodi explicationibus raro vitari, etiam a viris clarissimis, constat, neglecta veritate ingenio nimis indulgerem.

Praetermissis itaque hisce omnibus, ad ea, quae in universum de nervorum encephali originibus valent, me converto. Oriri omnes e medullari cerebri parte, ut rem ab omnibus anatomicis concessam, non annotarem, ni recentissimis temporibus I. PH. MARAT [22]) *in libro de homine*, sententiam olim ab Erasistrato [23]) juvene defensam, sed sequente aetate ab ipso derelictam et refutatam, denuo in medium protulisset: scilicet nervos a membranis cerebrum involventibus oriri, quam opinionem cum autopsia facillime refellat, impugnare hic merito supersedeo. Neque vero quisquam exspectabit modum, quo cerebri vascula sanguifera transeunt in nervos [24]), a me explicatum iri, neque etiam, an extra cerebrum in reliquo corpore ex minutissimis vasculis [25]) oriantur, numne defectum Encephali nervi supplere possint, nec, an mera nervi constent, ut nonnullis placuit, tela cellulosa [26]), hujus loci esse puto inquirere, et argumenta in utramque partem prolata ventilare, quorum summam alio loco [27]) exposui.

 Quae

20) Praelectiones medicae in Theatro Collegii regii Medicorum Londinensium. Londini 1776. 8. pag. 27.

21) Observationes anatomico-pathologicae. Lugd. Batav. 1777. editae. Cap. IX.

22) De l'homme. Amst. 1775. 8. HALLERI hujus Libri censura in *Göttingischen gelehrten Anzeigen* 1775. *Stück* 22. pag. 171. qui demonstrat MARATIUM incisionibus neglectis Cerebri, de quo scribit, fabricam ignorare.

23) Teste GALENO in Placitis Hippocratis et Platonis Libr. VII. cap. 3. edit. Charterianae. Tom. V. pag. 20.

24) Quod minime, ut multis visum est, recentior aetas invenit, quum Praxagoras (ut apud GALEN. Plac. Hipp. et Plat. L. I. Cap. 6. edit. Charter. T. V. p. 80. exstat) arteriarum minimarum in nervos transitum manifeste docuerit. Minime vero RUYSCHII sollertissimi naturae ipsius scrutatoris, qui narrante B. S. ALBINO (annot. acad. L. I. cap. XII.) *Corticem ex meris arteriis constare, sibi inter omnia, quae in C. H. invenerit palmarium putavit esse*, gloria hisce minuitur.

25) Ut Th. SIMSON placuit Inquiry how far the vital and animal Actions of the more perfect animals can be accounted for independent of the Brain. Edinburgi 1757. 8. pag. 228.

26) Lorenzo Massimi Esperienze anatomiche intorno i nervi. Romae 1766. 4.

27) *Nervenlehre* §§. 125. 132. 133. 135. 136. 138. in primis §. 181.

Quae vero ad genuinam, secundum Nicolai Stenonis sententiam *), magisque securam dissecandi cerebri methodum, quae scilicet nervorum filamenta trans cerebri substantiam revelando procedit, ut, qua via decurrant, quave se condant, sedulo observetur, forsan contulerim, aequi lectoris judicio committo.

In Viro Encephalum majorem esse quam in femina, assertum Plinii refutat M. A. Severinus [28]). In universum quidem maxima encephala in viris reperi; respectu autem ad faciem habito majora encephala feminis esse solent.

Origines Nervorum optime annotante Vicq. d' Azyr differunt: 1) Consistentia, 2) Regione, ubi prodeunt, 3) Radicum profunditate, 4) Dispositione fibrarum, 5) Directione radicum, 6) Crassitie, 7) Loco, quem occupant.

Pauca tamen, quae ad divisionem nervorum generalem, quoad origines et substantiam, pertinent, quasi per saturam commemorare mihi liceat. Vetustissimis temporibus nervos *molles* a cerebro, (et inter hos *molliores* a cerebri anteriori parte, *minus molles* a posteriori) *duros* autem a medulla spinali oriri, scriptum est; quod alii illis temporibus ita interpretabantur, ut crederent, e cerebro anteriore *sensorios*, ab interiore et posteriore *motorios* oriri, et quo breviori via decurrant, eo molliores etiam esse. Alii Encephalum pro appendice inutili (vel efflorescentia [29]) ut vocant) medullae spinalis tantum, alii vero contraria his sententia medullam spinalem pro nervo maximo, (i. e. cerebri appendice) habuerunt. Alii medullam spinalem solum omnium nervorum principium dixerunt; aliis, nullos e cerebro [30]); aliis, nullos e cerebello [31]) prodire visum est. Alii e dura membrana, alii e cinerea cerebri substantia usque nervos derivarunt. Alii oculatiores, omnes nervos e glandula pineali **), alii ex ponte, alii e corpore calloso (quem quidem errorem Bontekoei, Lancisii et la Peyronie solide refutavit Zinn [32]) et Heuermann ***) et Arnemann ****) et quantum a veritate abhorreat per singula nervorum paria demonstravit) alii e cavitatibus cerebri, alii e solo ventriculo tertio [33]), alii e solo ventriculo quarto (quam ob rem et *nobilis* nomine dignarunt), alii e medullae spinalis primordiis, alii e corporibus striatis, alii e septo

*) Dissertatio de Cerebri Anatome gallice. Parisiis 1669. recusa in Winslow Exposition anatomique Tomo quarto. edit. Amst. 1743. pag. 203. Latine versa a G. Fanoisio. Lugd. Bat. 1671.

28) Zootomia democritea. Norimbergae 1645. 4. pag. 190.

29) V. c. Plato et Praxagoras.

30) Horum in numerum nullo modo, licet praeterito saeculo a multis factum sit, refero notissimam Aristotelis, anatomici exercitatissimi, philosophi subtilissimi, sententiam, scilicet *nervos a corde oriri.* Haec enim, quae multas rixas concitavit, minime absurda videtur sententia; sed hunc virum cordis dignitatem perspicientem credo indicare voluisse, (prouti et ante me alii v. c. Averrhoës apud C. Bauhin. in Theatro anatomico pag. 334. haec verba explicarunt) cor mediante cerebro nervorum principium esse.

31) Quos refutat Varolius de nervis opticis. Frcfti 1591. p. 130.

**) Cfr. Dissertationem meam de Acervulo Cerebri. Mogontiae 1785.

32) Diss. inaug. experimenta circa corpus callosum etc. facta pag. 15.

***) *Physiologie, Theil* 3. p. 241.

****) *Von der Regeneration der Nerven,* 1. *und* 2. *Theil.*

33) V. c. Arantius.

ſepto Cerebri medio [34]), alii e Centro ovali [35]), alii autore Lancisio omnes a Thalamis, ut unico nervorum fonte, derivarunt. Sed haec hypotheſin redolentia et refutatione indigna, praetermitto, neque etiam nominibus argumentisque ſcriptorum, qui diverſas hasce theorias vel foverunt, vel impugnarunt, utpote alibi facile reperiundis immorabor.

Alii, ratione *uſus*, nervos in ſenſorios, et motorios diſtinxerunt, quorum alteri duriores, alteri molliores eſſent: *etenim ea de cauſa,* dixerunt, *nervos, qui organis ab aëre afficiendis inſerviunt, molliores eſſe, quod aër vim tantam in organa illa exſerere non poſſit, quam corpora dura* [36]). His vero e directo oppoſitum eſt effatum Alex. Monro [37]), *nervos muſculares aeque molles ac ſenſatorios eſſe,* neque prior ſententia a Galeno [38]) refutata non displicuit Heuermanno [39]) et aime Mathei [40]). Triplicis vero generis eſſe, alios nempe ad ſenſationem, alios ad vitam, alios ad motum ſuſtentandum pertinere, Galenus auctor eſt. Hinc tria haec genera nervorum duros, molles, et intermedios vocat; durorum originem eſſe medullam ſpinalem, mollium cerebrum, mediorum vero qua cerebrum et medulla ſpinalis conjunguntur [41]). Alii, nervos omnes vel cerebrales vel ſpinales eſſe exiſtimarunt; quae diviſio ſi admittenda eſſet, nervus vagus, et lingualis medius, (vulgo octavum et nonum par) ſpinalibus annumerandi *) eſſent, qui tamen ab omnibus in hac diviſione ad nervos cerebrales inepte ſatis referuntur. Nervum enim gloſſopharyngaeum, vagum, et lingualem, medium manifeſte ad ſpinales pertinere, haec fere, quae cum reliquis ſpinalibus communia habent, demonſtrant: I. ſemper e medulla ſpinali ipſa prodeunt, quae ſulco quodam a ponte profunde ſatis dividitur (objicienti, hos nervos non a ſpinali, ſed ab oblongata medulla oriri, reſpondeo, immerito a medulla ſpinali medullam oblongatam proprio nomine diſtingui, dudum jam ab aliis annotatum exſtare). Etenim medulla oblongata ſic dicta non evidenti ſulco diſterminatur a ſpinali, neque tranſitus per atlantem in hominis integro Encephalo facile agnoſcitur **). II. multis fibris oriuntur. III. hae fibrae mox collectae, coaleſcunt in unum truncum. IV. ad nervum ſympathicum maximum conſtituendum ſurculos edunt. V. poſſis addere, quod nullo alio muneri niſi motui et tactui ſoli praeſint, eodem modo, quo reliqui omnes ſpinales nervi. VI. a nervis cerebralibus in eo differunt, quod, cum hi unice fere faciei, et

reliquae

34) K. Digby.

35) V. c. Vieuſſens cfr. egregium Ern. Platneri de vi corporis in memoria ſpecimen primum §. 15. recuſum a Baldingero in ſylloge tertia Opuſculorum pag. 79.

36) Rau in Nevrologia. p. 108.

37) Nevrologia ex edit. Coopmann. p. 13. ſed Blaſius de Medulla ſpinali. Amſt. 1666. 12. pag. 56. jam negaverat Nervos ſenſorios molliores eſſe.

38) De locis affect.

39) l. c. pag. 36.

40) Tentamen phyſiologico-anatomicum de Nervis. L. B. 1758.

41) De uſu partium. Lib. 9. cap. 4.

*) Nervum vagum ad Nervos ſpinales pertinere non averſatur Ill. Scarpa. *Abhandl. der med. chir. Academie zu Wien.* 1. *Band* pag. 418.

**) Haller in Elementis Phyſiologiae Tomo 4to pag. 79. Eodem redit et Monro ſententia; ſcilicet vagum par nervorum in quadrupedibus potiſſimum e Theca vertebrali prodire. Eſſay on comparative Anatomy pag. 59. Eadem et Cruikshankius anatomicus ſummus in Praelectionibus aperte docuit.

reliquae capitis anterioris parti dicati esse videantur, illi longissimi ad alias migrent partes. Qui enim vulgo venditantur nervorum spinalium characteres, quod 1) duplici filamentorum serie oriantur, et 2) in Ganglion (quod tamen saepius HALLERUS, ASCH et LOBSTEIN in cervicali primo, qui nemine contradicente nervus spinalis est, desiderarunt) intumescant; et 3) quod ligamento denticulato fibrarum sive radicum anterior series a posteriori serie separetur; vix naturam ipsam nervi spinalis constituere, sed potius e loci diversitate pendere mihi videntur. Quae inde etiam probantur, quod hisce tribus attributis vere spinalis nervus, is nimirum, qui dicitur ad par vagum accessorius, destituatur. Quin imo Nervum Vagum non modo duplici filamentorum serie orientem *), sed et in ganglion intumescere observavimus **). Hisce accedit ea observatio, quam benevole ill. WRISBERGIUS mecum communicavit, scilicet, *nervorum spinalium, ex infima medullae spinalis parte prodeuntium duplicem filamentorum seriem ligamento denticulato non separari, cum ad hanc profunditatem non pertingat.*

Alii nervos in cerebrales, pontis, cerebelli, et medullae spinalis distinguunt.

Nervos omnes, exceptis gangliis eorum, in fasciculos minores maceratione explicari posse, res est notissima.

Eosdem longissime putredini resistere, diutius certe, quam alias partes, saepius mecum observarunt viri clarissimi, inter quos CAMPERUM et CRUIKSHANKIUM nominasse sufficiat.

Nervos praeterea in Vini spiritu et acidis servatos durescere, quotidiana docet observatio.

Nervos discissos iterum coalescere, amissos autem vel deperditos non reparari, vel regenerari, nostris diebus confirmatum habemus ***).

Iam ab antiquissimis porro temporibus perspectum est, nervum singulum, imparem (azygum) non adesse, nam licet etiam medullam spinalem, ut nonnulli voluerunt, nervum maximum dixeris, omnino duplex erit hicce nervus; semper enim duabus partibus, arcto telae cellulosae nexu junctis, compositus (quod in infantum cerebris luce clarius conspicitur), rima vero quadam, has duas partes a se invicem separante, profunde penetrante divisus apparet; unde nomina *συζυγια*, *ζευγος*, *syzygia*, *conjugium*, *combinatio*, *societas*, *conjugatio*, *par nervorum*, quod vero *apophysin* nervorum CAR. STEPHANUS vocat.

De numero horum parium, intra cranii cavitatem ex encephalo prodeuntium, diversis temporibus varie existimarunt viri docti. MARINUS olfactorio et quarto omisso, auditorio vero et glossopharyngaeo ad alia paria relatis septem statuit, cujus sententiae GALENUS et tota anatomicorum, paucis admodum exceptis, cohors usque ad WILLISII accesserunt tempora. ALEX. ACHILLINUS quartum nostrum primus distinxit,

*) Cfr. *Coopmanus* in versione Nevrologiae *Monroi* pag. 127. not. z. et quae infra §. 85. attuli.

**) Pari modo PROCHASKA de structura Nervorum. Vindobonae 1779. pag. 62. et SCARPA in *Abhandlungen der medic. chir. Academie zu Wien.* 1 *Band.*

***) Cfr. classici ARNEMANNI Libri *Versuche an lebendigen Thieren.* Tomos duos. Goettingae 1787. qui nobis circa hanc rem otia fecit.

diſtinxit, Nicol. Massa pare olfactorio numerum auxit, Fallopius octavum ſuum (quartum noſtrum) addidit, quem, ut modo diximus, A. Achillinus jam diſtinxerat, Columbus novem numerat paria, partem quinti octavum par et quartum noſtrum nonum dictitans. F. Plater vero primus decem paria conſtituit, quos pauci ſequuti ſunt. Neque hoc loco praetereundus eſt Eustachius, qui in tabulis ante Willisii tempora omnia, prouti hodie a me traduntur, exhibuit. Mire alii res confuderunt, (quorum nomina, quae infra in ſingulorum nervorum hiſtoria reperies, hic recenſere operae pretium non foret) donec Willisii liber miram felicitatem nanciſceretur, ut ad noſtra usque tempora, nomina ab ipſo uſurpata, auctoritatem quandam retinerent, adeo, ut vix ulli ab ejus numero recedere auſi ſint. Praeter enim ejus par decimum, quod ad ſpinales praeſtantiſſimi ſaeculi noſtri anatomici retulerunt, vix quidquam memorabile in eo mutatum eſt, idque eo minus, quo minore ſucceſſu Bidloo, in conſtituendis duodecim paribus (fibras vagi paris absque neceſſitate, et nefando errore ad quatuor parium dignitatem evehens) et Car. Aug. a Bergen ramum pterygoideum nervi quinti anaſtomoticum cum duro pro diſtincto pari venditans, uſi ſunt. Bidloonis enim vitia jam a coaevo plagiario Cowpero correcta, et Bergen [42]) nervi, quos ad novem paria non relatos eſſe exiſtimabat, (licet ex parte omnino laudem mereatur, ob nervi gloſſopharyngaei ſcilicet callidam a pare vago ſeparationem), ab omnibus fere rejecti ſunt. Andersch vir acerrimi ingenii, et incredibilis in ſecandis cadaveribus dexteritatis, gloſſopharyngaeum ſeptimo et vago interſerit, octavumque vocat; hinc decem paria numerat, ultimo quippe loco nervum lingualem medium recenſens, qui decimus ipſi eſt; neminem autem adſtipulatorem nanciſci potuit, quum ejus praeclariſſimum opus imperfectum adhuc jaceat, pauci illud viderint, pauciorumque in manibus ſit; Sabatier, an ſatis juſte, dijudicare nolo, decem Winslowii paria retinet. Cl. I. B. Paletta [43]) propaginem vel ramulum paris Quinti crotaphiticum et buccinatorium pro peculiari pare habet, quod quidem nimium videtur, quum neque in origine neque in progreſſu ſatis diſtinctae ſint hae propagines a ramo tertio Quinti paris.

Plura ea de re videſis in Diſſ. Halleri de vera nervi intercoſtalis origine, in nota ad §. IV. [44]), cui notae ea, quae modo recenſuimus, ſupplementi loco inſervire poſſunt.

Duodecim autem omnino numeranda ſunt nervorum paria, quae cranio egrediuntur, ſcilicet: 1) Par olfactorium. 2) Par opticum. 3) Par oculomotorium. 4) Par patheticum. 5) Par Quintum. 6) Par abducens. 7) Par faciale. 8) Par auditorium. 9) Par gloſſopharyngaeum. 10) Par vagum. 11) Par acceſſorium. 12) Par Linguale medium.

Quae

42) Progr. de nervis quibusdam cranii ad novem paria hactenus non relatis. Ffti ad Viadr. 1778. 4. recuſum reperies in Halleri Diſp. anat. Vol. VII.

43) De Nervo Crotaphitico et Buccinatorio Mediolani 1784. 8. pag. XXIII.

44) Recuſa eſt ea diſſ. in ejuſd. diſputationum anat. ſelect. Vol. II. p. 943.

Quae vero in favorem hujus immutationis, qua numerum parium nervorum cerebri, gloſſopharyngaeum et acceſſorium a vago, et nervum auditorium vulgo mollem a faciali vulgo duro ſeparando, ita correxi, ut, nervum facialem ſeptimo relinquens loco, nervum auditorium octavo, gloſſopharyngaeum nono, vagum decimo, acceſſorium undecimo loco recenſerem, dici poſſunt, ſuo quaelibet loco inſerta invenies.

Hanc noſtram nervorum diviſionem primum ſua auctoritate probavit Ill. MONRO in Demonſtrationibus publicis anni 1779. — eandem admiſit accuratioremque declaravit Nevrologus peritiſſimus METZGER [45]) — eandem et VICQ D'AZYR [46]) et SCARPA [47]) et COOPMAN [48]) viri in Diſſectione Cerebri facile Principes, quorumque auctoritatem omnium maximi facio, ſequuntur.

Pro craſſitie diverſa, ita fere in adultis ordinanda eſſe cenſeo ſingula haec duodecim e cranio prodeuntia paria, ut primum quidem locum obtineat

nervus quintus, quem deinceps magnitudine excipiunt,
n. opticus,
n. olfactorius,
n. tertius,
n. auditorius [49]),
vagus,
lingualis medius,
communicans faciei vel ſeptimum par,
acceſſorius,
ſextus,
gloſſopharyngaeus,
quartus.

In Embryonibus autem par olfactorium craſſitudine omnia reliqua paria multo ſuperat; ſic etiam in foetibus neonatis nervus opticus abſque dubio nervo quinto major reperitur.

Neque hoc loco alienum erit commemorare, quae recentiſſima aetate de decuſſantibus ſe invicem nervorum paribus denuo mota ſunt, cujus rei prima fere veſtigia apud ARETAEUM CAPPADOCEM [50]) invenimus, quem locum integrum allegare liceat, ut eo melius, quomodo illius dicta exornarint recentiores, eluceat. Dum enim ſymptoma, quod affecto uno latere alterum doleat, explicare ſtudet, quodque nervorum initiis permutatis evenire credit, neque enim, ait, dextros nervos in dextras partes ſecundum rectum usque ad extremum progredi, ἀλλ᾽ ἐμφυτα τῇ ἀρχῇ ἕκαςα εὐθὺς ἐπ᾽ ἐκεῖνα φοιτῇ ἀλλήλοισι. ἐπαλλαξάμενα εἰς χιασμὸν σχήματος, *ſed ab initio enati*, inquit; *protinus ad oppoſitos transeunt, ſe invicem permutantes in figuram dictam chiasmum* (i. e. quae repraeſentat litteram graecam X.) PETR. PETITUS in animadverſioni-

45) Phyſiologie §. 341.
46) Traité d'Anatomie et Phyſiologie avec des Planches coloriées. Paris. 1786. folio in Explicatione Tab. 17.
47) Disquiſitionum anatomicarum Cap. III.
48) Nevrologia Franequerae 1789.
49) Recte *Vicq. d'Azyr* loco citato pag. 47. monuit, auditorium ſaepe exaequare, quinimo majorem eſſe tertio.
50) Edit. Boerhaavianae p. 34.

versionibus ad hunc locum, ab HIPPOCRATE libr. VII. epid. et de vuln. capitis XXVI. id desumsisse ARETAEUM indicat. Hac de re sequenti tempore acriter disceptatum fuit, aliis nimirum in alias partes abeuntibus. BOERHAAVE [51]) exempla ex HIPPOCRATE, HILDANO, BONNETO, SMETIO, DIEMERBROECKIO, BARTHOLINO, VALSALVA adducens, pro ea, quae in illo erat, judicii acritate, concludit, nondum demonstratum esse, Nervos in oppositas partes tendere, simulque optime, ni fallor, explicat [52]), quod saepe affecto altero Cerebri latere alterum resolvatur. SWIETEN [53]) praeter hos MOLINELLII et FORESTI testimonia in medium profert. Hisce testibus praeter CASSIUM cognomine Philosophum, W. DE SALICETO, BERENGARIUM CARPENSEM, MASSAM, BALLONIUM, CARCANUM, CAESALPINUM, MARTIANUM, GLANDORP, PIGRAI, WILLIS, PETIT et LORRY alios fide dignissimos Viros allegare liceat. Sic TULPIUS [54]) e plaga frontis in sinistro latere resolutionem dextri lateris vidit. Sic LANCISIUS [55]) cum aeger de gravativo sincipitis et oculi sinistri dolore perpetuo quereretur morbi caussam in dextro meningum et Cerebri latere invenit. Sic MORGAGNIUS [56]) docte exposuit, Capitis vulnere laborantes, num saepius convulsione, an paralysi in latere opposito corripiantur et cur. Sic TH. SCHWENCKE [57]) refert, se in Heroë de Keppel vidisse dextrum latus semiparalyticum, cum tamen plurimae aquae et maxima abruptio membranae vasculosae sinistro in Cerebri hemisphaerio appareret; porro se meminisse in corticali substantia Cerebri sinistri tumorem satis magnum in Matrona latus dextrum paralyticum creasse. Sic LA PEYRONIE [58]) aegrum vidit ad usque corpus callosum Cerebri vulneratum; quoties pus ad compressionem corporis callosi usque augebatur, oculus oppositus occoecabatur, evacuato autem pure visus reddebatur; eadem tradit GARENGEOT *). Sic BAADER [59]) Cerebri functiones in decussim ire, propria experientia ductus affirmat. Sic GOOCH [60]) Encephalo laeso semper latus oppositum affici observavit. Sic Ill. RICHTER [61]) Praeceptor et fautor noster insignis a sinu frontali sinistro affecto et pure sub sinistro hemisphaerio haerente paralysi affectum latus dextrum. Sic Cl. PROCHASKA [62]) sectiones tres narrat, in quibus hemiplegiae caussa in opposito Cerebri latere reperiebatur. Sic ANDERSON [63]) sex casibus demonstrat, Cerebro vel vi externa, vel morbo interno in altero hemisphaerio laeso in latere opposito corporis symptomata ciere; laesa vero utraque cerebri parte,

vel

51) De Morbis Nervorum. Lugd. Bat. 1761. pag. 504.

52) Ibid. pag. 511.

53) Commentaria in Aphorismos *Boerhaave* Tom. I. Lugd. Bat. 1742. pag. 455 sqq.

54) Observationes medicae. Lugd. Bat. 1716. Lib. I. Cap. 1.

55) De subitaneis Mortibus Lib. I. cap. 9.

56) De sedibus et caussis morborum Epist. 51. Art. 46 sq.

57) In Anat. med. autore *Limburg* Diss. de Corpore consentiente. L. B. 1739.

58) Memoires de l'Academie de Chirurgie. Tome I. partie 2. pag. 166.

*) Splanchnologie Paris 1742. Tom. 2. pag. 264.

59) Observationes medicae incisionibus cadaverum illustratae. Friburg Brisg. 1763. recus. in *Sandiforti* Thesauro Diss.

60) Observations Vol. I. Norwich. 1767. p. 41.

61) Observationes chirurgicae fasciculo secundo. Goett. 1776. p. 54.

62) Adnotationum academicarum. Pragae 1784. Fasc. III. pag. 191.

63) London medical Journal 1790. Vol. XI.

vel nimium affecta, alterutra parte totum corpus affici. Eadem et de Vulneribus Cerebelli afferit Mehee, de la Touche [64]) et Arnemann [65]). Sic Hope medicum ab omni partium studio alienum probe memini in Nosodochio regio Edinensi hemicrania laborantibus semper medicamenta, vel vesicatoria, vel cucurbitulas opposito lateri capitis optimo successu imposuisse. Sed missis plerisque, qui vix anatomica dissectione, nec nisi ratiociniis has lites dirimere conati sunt, id inprimis noto, nec Santorino summo hanc sententiam displicuisse, eamque, quam p. 61. *observationum suarum anatomicarum* sibi visam tradit, cerebri fabricam, saepius mihi videre contigit. *Ex crebris,* inquit, *observationibus constare, eum esse nervorum positum, ut qui in dextra cerebri parte oriuntur, evadant in sinistra, - - quod nos,* pergit, *post Valsalvam saepissime comperimus, quod tamen jam* 1551. G. F. Hildanus *animadverterat - - nos sic eam* (rem) *luculenter conspeximus, ut nullus amplius de hac re dubitandi sit locus.* Idem confirmat in fragmentis posthumis ab Ill. Girardi editis [66]) dicens; qua calami scriptorii apex est, ibi et foraminulum quodsi dirigente stylo diducatur, atque aperiatur, iidem tractus medullares aversi conspiciuntur, quos pyramidalia corpora efficere diximus; hi paulo infra calami scriptorii apicem, sic ad decussim feruntur, ut id negare pervicaciae, aut non cernere caecitatis esse arbitrer. In XXI. ex XXXIV. cerebris simile quid ejus editori Girardo [67]) videbatur, decussationem tamen proponere non audet. Ejus etiam sententiam ab aliis confirmari vidi; v. c. Winslowio [68]) et Sabatier [69]) qui aperte dicit: Il paroit demontré, que tous les autres nerfs s'entrecroisent à leur origine, et que ceux qui naissent du côté droit, passent au côté gauche, an vero propria observatione anatomica haec nitantur, dijudicare nequeo. Decussantes autem fasciculos medullae spinalis, praeter Santorinum et Huber [70]), et Monro [71]) statuunt. Contrarium vero scilicet, sympathiae membrorum explicationem per decussationem fibrarum medullae spinalis defendi non posse, Barthez [72]) monuit; non omnes nervos decussari Portal [73]) annotavit [74]).

Haud adeo longe nervos ab ea sede provenire, quam sollertia anatomicorum demonstravit, Zinnii prosectoris subtilissimi sententia est [75]).

Contigit denique mihi, ut ulterius origines nervorum, ac antea factum fuerat, ex ipsa nimirum Medullae cerebri substantia, eruerem, easque quasi altius repeterem; quae

64) Traité des lesions de la Tete par contrecoup.

65) *Versuche an lebendigen Thieren. Band* 2. pag. 175.

66) pag. 29.

67) Ibid. pag. 30.

68) Memoires de l'Academ. des sciences 1739.

69) Anatomie Tome III. p. 432.

70) Diss. de Medulla spinali. Goettingae 1741. recusa in *Halleri* Iconibus anatomicis Fasc. I. et Mayer *vom Gehirn. Berlin* 1779. 4.

71) On the Nervous system in Explicatione Tab. 5. pag. 113. vel in versione germanica: *Bemerkungen über die Structur des Nervensystems.* Lipsiae 1784.

72) Nouv. Elemens de la science de l'homme. Monspel. 1778. 8. p. 158. not. *a.*

73) In Notis ad Anatomiam Lieutaud. vers. germanicae *Theil* 2. p. 88.

74) Cfr. praeterea circa hanc Quaestionem Diss. Noethig de decussatione Nervorum opticorum, recusa Ludwigio Tomo primo scriptorum nevrologicorum minorum. Lips. 1791. pag. 127.

75) Diss. quae experimenta circa corpus call. etc. instituta sistit §. 7.

quae vero indefessa opera circa hanc rem vidi, in singulorum parium historia fida narratione tradidi.

Nec mihi hoc loco praetereunda esse videtur anatomicorum quorundam (in quibus et VESLINGIUS in egregiis observationibus anatomicis Nro. VIII.) observatio; in capite infantuli nervorum paria, magnitudine dispari, ut in adultis, fuisse. Equidem non nego, in adultis saepius me vidisse origines nervorum lateris dextri, potiores fuisse sinistris, et quod jam Aristoteli annotatum est, dextra et in animalibus fortiora esse *), id ipsum in cadavere canis confirmatum me videre memini; at in infantibus, quorum multoties cerebra, non deterritus eorum mollitie, ea qua par est industria perlustravi, vix sat notabile quoddam discrimen inveni [76]).

Sed de cerebro infantum mentione facta, alia, quae forte suboriri possit, quaestio jam indicanda est; quo primum tempore, scilicet distincta appareant in foetu humano nervorum paria. *Ill. Praeceptor,* cui pleraque bona nostrae dissertationis debentur, in descriptione embryonis humani, unico fere scripto, subtilioris anatomiae et summae in incidendo dexteritatis perpetuo documento, - - *in foetu* inquit *trium circiter mensium, filamenta albicantia distincte exeuntia nervos sine dubio esse* [77]), *et in alio* 5 ½ *mensium foetu jam nervorum productiones admodum distinctas observavit* [78]). Quas differentias in foetibus vel partu nimis praematuro editis, vel in ipso partu enecatis, vel paulo post partum mortuis, vel in illis, qui paulo serius diem supremum obierunt, vel denique in puerorum encephalis, quoad singulas nervorum origines, a me ipso observatas in specialiori illorum historia narrabo. Rarissimae autem embryonum humanorum [79]) exactiores institutae sunt dissectiones.

Colorem autem Encephali et Nervorum pro Nationum diversitate differre, meae in Aethiopibus institutae saltem observationes **) asserere prohibent. Eodem et observationes BILLMANNI [80]), BONNII [81]), CAMPERI [82]), CRUIKSHANKII [83]), MORGAGNII

*) Ejus rei egregiam et summe probabilem rationem dedit Ill. MONRO Pater. Essay on comparative Anatomy p. 42. recusa haec dissertatio in operum editione. Edinburg. 1781.

76) Arteriam vertebralem dextram quidem, constanti fere exemplo in adultis, sinistra longe majorem fuisse vidi, quam tamen semper in infante alteri aequalem reperi, ita ut nullo modo sinistram dextra, vel hanc illa, minorem esse quis dicere posset. Utriusque rei exempla e cadaveribus desumta coram nunc habeo. Cui annotationi Ill. Praeceptoris WRISBERGII et MONROI etiam observationes frequentissimae, meis convenientes, insigne momentum addunt.

77) l. c. p. 33.

78) l. c. p. 45.

79) Ea enim, quae SCHRADER in obss. et historiis e G. Harvaeo. Cap. 2. MALPIGHI, aliique ad cerebrum pullorum incubatorum sensim se perficiens tradiderunt, vix ad hominem, cujus de cerebro scribo, transferre lubet.

**) De quibus paulo fusius scripsi in libro: *Von der Verschiedenheit des Negers vom Europäer. Frankfurt* 1785. §. 53.

80) In litteris ad me datis.

81) Descriptio Thesauri ossium morbosorum Hovii Amst. 1783. pag. 134.

82) *Kleine Schriften. Band I.* pag. 32. item STOLTE Diss. de morte submersorum. Groning. 1766. qui quatuor aethiopes dissecuit.

83) In praelectionibus Autore amicissimo *Groschke* Professore Mitaviensi.

GAGNII et SANTORINI [84]) et WALTERI [85]) redeunt. MECKELIO [86]) tamen cerebri color in Aethiopibus profundior videbatur rariſſimo profecto exemplo *).

Cachecticorum autem cerebrum ſemper praealbum cum MORGAGNIO [87]) reperi.

Maſſam cerebri, nulla parte excepta, ſolidiorem frequenter poſt febres malignas obſervari, Cl. CHAMBON [88]) annotavit.

His praeterea alia liceat adhuc adjicere non inepto forſan loco proferenda.

Primo vix ullibi annotatum me legere memini, maxima quamvis dignum attentione, cujusque per ſingula animantium genera exactior definitio, nec injucunda, nec inutilis meditatio mihi futura eſſe videtur, encephalon humanum, maximum ſane, ſi cum quovis animalium v. c. equino vel canino encephalo comparetur, exiles graciles-que pro mole ſua nervos emittere. Nam ſin etiam mittam, nervum olfactorium, qui in quibusdam animalibus ingens eſt, reliqui undecim nervi e cranio equi egredientes plus decuplo ſuperabunt ſimilem ex iisdem nervis humani cerebri comparatum faſciculum; Quantum autem encephalon equi, humano, cujus ne dimidiam quidem partem aequat, magnitudine diſtat! Quodſi itaque negari nequeat, brutorum encephalum emittendis, qui e cranio eorum exeunt, nervis ſufficere, ſimul patet, humano encephalo multo majorem, quam quidem ad origines nervorum neceſſaria eſſe videtur, ineſſe maſſam; vel quod eodem redit, ſi tibi fingas, a bruti cujusvis encephalo proportionatam nervorum cerebralium magnitudini auferri quantitatem, parum de cerebri maſſa ſupererit **); idem ſi in humano fiat, tantum aberit, ut cerebrum conſumatur, quin potius vix notabilem ejus partem deſideres. Hypotheſin vero huic utpote vere anatomicae, e frequentiore cerebri hominum et brutorum contemplatione natae obſervationi ſuperſtruere eamque exornare hujus non eſt loci. Iſta autem hypotheſis eo redit, ut eo majores ſint animi vires, quo plus ſupererit maſſae cerebralis, vel quo minores ſint nervi in ratione ad maſſam cerebralem. Eam tamen ad rem clariorem reddendam, conſtitueram primo, quae parata habeo, variorum animalium diſſectorum cerebra, quoad origines nervorum delineata et deſcripta cum humanis comparata huic diſſertationi annectere; ſed verens ne praeſcriptos libelli limites nimis excederem, hisce ex anatome comparata deſumtis obſervationibus abſtinui.

Primum

84) De ſedibus et cauſſis morborum Epiſt. V. art. 17. *Morgagnium* ſaltim praeſente *Santorino* cerebrum aethiopis diſſecans nil de coloris diverſitate annotat.

85) Epiſt. ad *Hunterum* de Venis Oculi. Berolini 1778.

86) Hiſtoire de l'Academie des ſciences. à Berlin 1753. et 1757.

*) An etiam Baeck kongl Swenſka Wetenſk. Acad. Handl. för å. 1748. p. 9. medullam in aethiope nigram viderit ignoro, cum iſte liber mihi non ad manus ſit.

87) De ſedibus et cauſſis Morborum. Epiſt. 36. Art. 13.

88) Obſervationes clinicae. Pariſ. 1789. 4. obſ. 29.

**) Quod in primis piſcium Cerebrum declarat, ut in tabulis cernitur, quas exhibet *Camperus* Memoires preſentés. Tom. VI. p. 177. Tab. 1. 2. 3.

Primum assensum huic observationi dedit MONRO [89]), quem sequitur GARDINER [90]), tum VICQ D' AZYR *) vir summus, tum BLUMENBACH [91]), tum ARNEMANN [92]). Egregiis autem propriisque observationibus stabilivit EBELL [93]), adeo, ut jam vulgo nota videatur.

Ansam autem hujus observationis primo mihi dederat Encephalus Lemuris Mungoz, quem benevolentia *Blumenbachii* d. 30. Nov. 1777. dissecui.

Ea de caussa etiam studui, ut veram crassitiem uniuscujusvis paris, tum absolutam, tum relativam, id est, quoad Encephalum vel ad alia paria, rite repraesentarem, neque parum ad hoc conferre artificium, quod secunda tabula adhibui, arbitror scilicet, ut sectionis locus veram nervi circumferentiam exprimeret, quae in olfactorio triangularis, in optico ovalis, in tertio plana, in auditorio sinuata, in accessorio rotunda cernitur.

Secundo: missis omnibus, quae vix anatomica inspectione demonstranda, subtiliter passim disputata sunt, hoc solummodo propria disquisitione ortum annoto: Nervos peculiari sensui dicatos, uti variant ratione objecti, quod animo repraesentant, ita pari modo ab invicem ratione originis et fabricae, oculis detegendae, quodammodo discedere; hinc olfactorius in ipsa origine ab optico, hic ab auditorio vicissim ab olfactorio recedente, differunt; hic vero diversus, ut ita dicam, oriendi modus, cum aegrius quidem picturis verborumque ambagibus illustretur, naturam vero ipsam consulenti luculentissime pateat, in singulorum nervorum pertractatione fusius a me explicabitur; veritatem vero hujus asserti vel fugitiva tabulae primae et secundae inspectio confirmabit. Attamen his tribus paribus proprium est (quo simul ab aliis reliqui corporis differunt), quod ab HALLERO [94]) elegantissime exprimitur, qui, *in ipso*, inquit, *ventriculi quarti caveo nervus mollis unice membranaceus invenitur et pictus potius in facie ejus ventriculi anteriori quam hactenus a medulla semotus - Aeque facile est, in olfactorio nervo* [95]), *optico nervo* [96]) *remota pia crassam trabeculam medullarem ostendere, quae absque membrana superest;* et paulo ante *non adeo facile est in medullae spinalis nervis medullarem funiculum prius prosequi, quam vagina membranacea comprehendatur.* Reliquis vero nervorum paribus excepto sympathico maximo, quantum saltim oculis detegere licet, id commune videtur, quod omnia uno eodemque e cerebro vehantur modo, omnibus eadem ortus sit conditio, omnibus eadem fabrica, idem progressus, omnibus eadem fere dispersio, omnibus similis functio; ita ut nulla re nisi loci, e quo emergunt, diversitate ab invicem discerni queant; an vero hisce reliquis omnibus idem etiam

89) Observations on the structure and functions of the Nervous System. Edinburgh. 1783. fol. vel in versione germanica, quae prodiit Lips. 1784. 4. Capite 8.

90) Observations on the animal Oeconomy and on the Causes and Cure of Diseases. Edinb. 1784. vers. germ. prodiit 1786. pag. 3.

*) Traité d'Anatomie et Physiologie. Paris 1786. fol. p. 11.

91) Institutiones physiologicae. Goetting. 1787. §. 193. Idem in specimine Physiologiae comparatae primo. §. XXI.

92) *Versuche über die Regeneration. Gött.* 1787. *Band I.* p. 273.

93) Observationes nevrologicae ex anatome comparata. Frcfti ad Viad. 1788.

94) Elem. phys. Tom. IV. p. 136.

95) Vide tab. IIdam et I.

96) Vide tab. secundam.

etiam finiendi modus conveniat, vix ausim contendere, quae anatomica observata ulteriorem forsan meditationem merentur.

Tertio notabile est, propagines nervorum mere sensoriorum, primi, secundi, et auditorii, in ipso cerebro sub pia matre adhuc latitantes, earumque progressus per piam matrem pellucentes, antequam in separatos a cerebro trunculos abeant, in angulos [97]), priusquam exeant e cerebro, incurvari, quibus demum superatis a cerebro quasi solutae incedunt; hinc, ut ita dicam, radiculae illae cum trunco ex ipsis progerminante angulum quendam, cujus apex in nervo primo et secundo interiora respicit [98]), in molli vero exteriora petit, includunt. Omnes denique nervi a primo ad nervum auditorium mollem dictum usque, qui ex encephalo (a quo hoc significatu medullam spinalem integram separo, ad quam par vagum, et linguale medium e numero cerebralium eximens, relego) prodeunt, ideoque non immerito cerebrales dici possunt, capiti soli dicati esse, neque ultra procedere videntur. Nervus enim sympathicus maximus objici non potest, cum adhuc sub judice lis sit, annon ut retrogradus ad par sextum et quintum considerandus sit.

Nervorum principia in cholericis solida, dura, quanquam exilia, ferme tamen cohaerentia esse non absque probabilitate annotavit Autor Anonymus [99]).

Omnibus nervis praeterea corticalis quid se inmiscere opinabatur Beattie [100]), observationibus autem anatomicis comprobare studuit clarissimus Monro [1]).

Neque hoc silentio praetereundum, quo posterius loco nervi e cerebro egrediuntur, eo distinctius fasciculatam naturam gerere, hinc in pari olfactorio vix in homine illa natura fasciculata vel fibrillaris cernitur, quae multo distinctior est in optico, distinctissima in tertio et reliquis.

Nervi etiam mere sensorii, olfactorius, opticus, et auditorius, antequam organum suum intrant per laminas cribrosas vel osseas vel membranas trajiciuntur.

Peculiarem porro filorum nerveorum structuram plicatam, vel spiralem jam Molinellio [2]) dictam et delineatam optime a Fontana [3]), Monro [4]) et Arnemann [5]) repraesentatam, primus in originibus ipsis, tum nervorum cerebralium, tum spinalium, intra durae membranae saccum animadverti.

Nervorum fila praeterea non cylindrica esse, sed procedendo vere conica fieri, pari modo primus animadverti et docui *), quod etiam in originibus nervorum in primis Nervi Quinti et auditorii intra Thecam Cranii delitescentibus luculenter cernitur.

Tabulas ipse pinxi, facilius enim credidi, in re mea a me ipso (nam artifices aegre sibi de eo persuaderi patiuntur) regulas illas, quas illustris Camperus in Epist. ad Albinum praescripsit, observatum iri. Nec me consilii poenituit, dum in delineando

97) Vid. Tab. IIdam et primam.

98) Tab. II. e. et p.

99) De Natura Cholericorum. Viennae 1776. 8. p. 49.

100) Exercitationes de Principiis animalibus. Londini 1754. 4. Exercitatione IX. p. 156.

1) Observations on the Nervous system.

2) Commentaria Bononiensa. Tom. 3. p. 280. Fig.

3) Traité sur le Venin de la Vipere. Tome 2. Tab. 2.

4) Observations on the Nervous system. Tab. XIII. vers. germanicae autem Tab. 8.

5) l. saepius cit. *Band I.* Tab. 4.

*) *Nervenlehre. Frankfurt* 1791. §. 144.

neando observarem, multa a me exprimi posse, de quibus nisi plane desperasset pictor, innumera certe non absque taediosa admonitione corrigenda neglexisset. Nulla vero re magis quam fide ut se commendarent tabulae, quas lectoribus offero, studui, et ne hilum quidem studio me finxisse, vere possum affirmare.

Ut tabulam tertiam exhiberem, primo quidem me movit iconum ad cerebrum hoc modo dissectum exaratarum raritas, earumque, quae exstant, minus elegans conditio; deinde putavi, lectores meos eo facilius intellecturos, vix locum, in quo omnes nervi simul concurrant, apparere, et quo jure nonnulli hos vel illos nervos e quibusdam definitis cerebri locis derivarint, dijudicaturos. Animadverti etiam, nullam earum, quae hactenus prodierunt, tabularum justa satis magnitudine expressam esse, sed omnes ob nimiam spatii angustiam obscuritatis vitio laborare. Sunt enim quaedam partes v. c. processus ad glandulam pinealem, adeo graciles, ut vix in tabula quacunque in minorem formam redacta exprimi possint. Multum etiam conferre existimavi, ut quorundam, qui in basi cerebri inveniuntur, recessuum, foveolarum, processuumque eo luculentior evaderet descriptio, in primis ut facilius intelligerent lectores, basin cerebri non planum quoddam rectum constituere, sed mire mox in superiora ferri, mox demitti, iterumque attolli ejus superficiem.

Hinc studio ad unum idemque archetypum tabulam primam et tertiam exaravi, ut, comparando utramque, altera alteram illustraret; eam denique ob caussam addendam esse censui, ut quorundam nervorum situs et progressus, antequam duram matrem perforant, aegrius alioquin oculo subjiciendi, magis perspicui redderentur. Quae omnia si quis perpendat, operam, quam huic tabulae impendi, non perdidisse me facile existimabit.

Cum (quod absque arrogantia dictum sit), omnes fere, qui principes in cerebri historia habentur, scriptores videre et perlustrare ob Bibliothecae Goettingensis notissimam praestantiam mihi contigerit, paucos tamen, qui ejusmodi tabulam exhibuerint, mihi innotuisse doleo. Paucos etiam qui multa collegit TARIN [6]) citat.

Primus N. HIGHMOR *) ejusmodi tabulam sed incompletam et admodum rudem exhibuit.

Duas talium cerebri sectionum figuras ad NIC. STENONIS dissertationem de cerebro [7]) pertinentes, quae in utraque editione, qua usus sum, et ea, quae Leidae prodiit et quam in opere suo anatomico WINSLOW exhibuit, desiderantur, penes TARIN [8]) reperies,

6) Adversaria anatomica prima de omnibus cerebri nervorum et organorum functionibus animalibus inservientium descriptionibus et iconismis autore PETR. TARIN. Parisiis 1750. 4. maj.

*) Corporis humani Disquisitio anatomica. Hagae Com. 1651. Tab. XV. p. 211.

7) Discours sur l'anatomie du Cerveau. Paris 1668. quem librum WINSLOW in Exposition anatomique Tome IV. editionis meae (Amst. 1743.) pag. 203. recudi curavit. Idem liber mole parvus, praestantissima vero rei propositae tractatione gravis, cum primum gallico idiomate prodiisset, latinitate donatus est opera GUIDONIS FANOISII. Lugd. Batav. 1671. 12.

8) l. c. tab. IX. fig. 7. et 8.

reperies, quae vero exactam illam, qua descriptio se commendat, diligentiam non assequuntur.

Duverneyi tabula, quam Senac *) edidit, varia satis accurate exprimit.

Aliam apud Bonhomme [9]), sed ut et reliquas ejus tabulas, rudem admodum invenies. Quam tabulam recudi quidem curavit Tarin [10]), sed dum in minorem formam redigeret, obscuriorem simul reddidit.

Aliam vivis coloribus expressam a Tarino demonstratam exhibuit Gautier [11]); sed artificium, quo illam exprimere studuit, ad eum perfectionis gradum nondum mihi evectum esse videtur, ut accuratam partium subtilium expressionem inde exspectes.

Non praestare eam, immo longe inferiorem esse, quam Daubenton [12]) in Hist. gen. Musei regii dedit et ex illo repetit Tarin [13]), primo obtutu patet.

Sed et ipse Tarin in adversariis anatomicis primis ejusmodi figuram in tabula tertia exhibendam curavit, rubro colore distinctam et ad nostra usque tempora praestantissimam, in qua tamen, licet multa egregie sint expressa, non nihil elegantiae desideratur. Praeterea, quum spatio nimis angusto circumscribatur, pleraque sane vix satis distincte proponi potuerunt; hinc et natae quaedam a veritate aberrationes, quas sedulo vitare et corrigere studui; sic v. c. corporis callosi pars posterior praeter naturam nimis incurvatur; ipsum corpus callosum vix adeo versus posteriora prolongatur, ut immediate cerebellum tangat; processus ad glandulam pinealem praeter necessitatem omissi; neque ipsa glandula satis distincta apparet; eminentiae candicantes non tanta (saltim non in plerisque) mole glandulam pinealem superant; infundibulum pro reliquarum partium ratione nimis aucta magnitudine apparet; puncta, quae in ipsa pontis substantia exstant, a quibus quasi versus posteriora terminatur, non possum non ficta esse mihi persuadere; recessus vel foramen, quod commissura anteriore repletur, nimis amplum, neque id quidem justo loco positum est; nervi tertii omissio non adeo reprehendenda; medulla oblongata nimis perpendiculariter descendit; ventriculus quartus, si cum illo (quo semper longe minor esse solet), qui intra septi lucidi parietes continetur, comparetur, nimis spatiosus apparet; gyrorum denique et cerebelli dissecti non fida neque perpolita satis imago.

Ejusmodi sectionem etiam Camperi tabula habet, quam supra laudavi.

Postquam meam tabulam 1778. publici juris feceram, Ill. Monro 1783. similem exhibuit iconem [14]).

Omnium

*) Oeuvres anatomiques de Mr. *Duverney*. Paris 1761. Planche I.

9) Traité de cephalotomie par I. B. (I. Bonhomme). à Avignon 1748. Planche 8. pag. 64.

10) l. c. tab. XIV. fig. 6.

11) Anatomie de la tête etc. par le Sieur Gautier. à Paris 1748. fol. maj. 4e Planche demontrée par Mr. Tarin.

12) *Buffon* Histoire génerale et particuliere avec description du Cabinet du Roi. Tome 3. 1749. 4. Planche 9. Fig. 4.

13) l. c. Tab. XV. Fig. 4. et 8.

14) Obs. on the Nervous System. Tab. 2. versionis germ. Tab. IV.

Omnium autem longe pulcherrimas nitidissimas diligentissimasque icones vivis coloribus distinctas cerebri catagraphice secti exhibuit Vicq d'Azyr *).

Aliam vero ex ove desumtam, quam Casp. Bartholinus [15]) tradidit, hic praetermitto iconem.

Encephalum enim brutorum vel ipsius simiae etiam praeter parvitatem admodum differre ab humana fabrica alio loco ostendam.

Ejus sectionis vero, quae optime cerebro intra cranium relicto peragitur, delineandi methodum facillimam mecum communicavit Camper; imponitur scilicet capiti verticaliter secto tabula vitrea, in qua termini partium ducuntur, ex illaque in chartam transferuntur.

Descriptionem vero fusiorem earum cerebri partium, quarum in hac tabula exstat imago, ne mihi positos transgrederer terminos, praetermisi, non nisi earum, quae ad basin aliquid conferunt, sparsim mentione facta. Si vero sint, qui et reliquas quodammodo notas sibi reddere cupiant, hos ad explicationem ejus fini annexam relego.

Neque dubito fore, quibus tabulae hujus venustas et veritas se commendatura sit, tum maxime cum cognoverint, ab ipso ill. Wrisbergio illam, ad quam exarata est, peractam esse cerebri sectionem: cujus insignem plane ac felicem diligentiam merito admirabuntur, qui rerum anatomicarum peritiam longo usu sibi acquisiverunt, ab iis sane, qui verbis solum illam profitentur, nullo modo intelligendam.

Principio propositum erat, solummodo de nervorum originibus scribere; sed postea videns, sine exacta baseos cerebri notitia rite eas tradi non posse, hujus descriptionem praemisi, sed non nisi brevissime de ea commentatus; nec non quarundam cerebri partium v. c. infundibuli historiam adhuc desideratam fusiorem ex scriptis restituere, propriisque experimentis illustrare annisus sum.

In iis, quae ad litteraturam descriptionis nostrae facerent, ut vanitatis suspicionem effugerem, praeter unum (et quod noveram primum) rei cujusdam testem, vix alium nisi peculiariter eadem de re meritum allegavi. Viros anatomes laude jam claros denuo laudare, eorumque libros commendare, cum hac de re alii opulentissimi pateant thesauri, ridiculum plane visum est; hinc Erasistrati, Herophili, Marini, aliorumque complurium merita jam aliunde lectoribus nota silentio transii. Alias simpliciter res, auctorum nominibus omissis, ne nimis prolixus fierem, indicavi.

Synonymia vero, ut tironibus ad veterum lectionem forsan accedentibus auxiliarer, sedulo e fontibus ipsis collecta addidi.

Nova nomina quibusdam cerebri partibus imponere, novasque divisiones nervorum introducere praeter quo summe necessarium erat nolui, satius existimans, ex illis, quae jam nota essent, nominibus ea seligere, quae quodammodo possent tolerari.

 Veren-

*) In opere splendidissimo Traité d'Anatomie et Physiologie. Planche XXV. et XXXIV.

15) Casp. Bartholinus Th. fil. de olfactus organo. Hafn. 1679. ubi ligno incisa est ea, quam cito, icon, quam vero nitide in aes incisam reperies in ejusdem specimine historiae anatomicae. Hafn. 1701. Tab. 3.

Verendum enim mihi erat, ne novitatis hisce in rebus nimis studiosus, invidiam potius, quam laudem mihi parerem. Nec me fugiebat, multa a multis reprehendi.

- - - - - - non quia crasse
Composita illepideve putentur, sed quia nuper.
HORATIUS Epist. L. II. Epist. I. v. 76.

LIBER SECUNDUS.

SECTIO I.

DE BASI ENCEPHALI.

§. I.

Basin encephali vulgari nec inepti denominatione vocant omnem eam encephali superficiem inferiorem, quae cranio incumbit; hinc omnis medullae spinalis pars, quae cranio includitur, omnia nervorum encephali paria, ab ortu usque eum ad locum, in quo duram matrem perforando transeunt, et integrum cerebellum, ad basin cerebri referuntur. Neque glandula pituitaria vulgo excluderetur, nisi in eximendo cerebro peculiari artificio opus esset, quo minus a tenui, molli, et gracili infundibulo, per quod cerebro connata est, disjungeretur.

§. II.

Ad ostendendam hanc basin encephali, variam requiri administrationem anatomicam, notum est: *vulgarem* illam, qua serra capitis ossibus orbiculatim sectis, solutisque quasi membranae crassioris, quibus cerebrum coercetur, vinculis, vasisque vel arteriosis rarioribus, vel iis, quae venosa, primo in cerebro errantia, post in durae matris sinus, ut vocant, se conferunt, dissectis, caute encephali moles auxiliante cultro, quo nervorum paria sub originem, ante illorum per ejusdem membranae tenacioris foramina, hiatus, vaginasque infundibuliformes transitum, secantur, e theca sua ossea enucleatur: et *Varolianam* methodum, quae ab inferioribus cranii partibus incipit, sed, ob minime vitandam multarum partium nobiliorum destructionem, rarius nostris diebus adhiberi solet. Equidem in investiganda cerebri fabrica plerumque priori usus sum.

§. III.

Ante vero, quam ipsam baseos encephali descriptionem aggrediar, operae pretium esse existimo, tabulas, quae ipsam exprimunt, praecipuas chronologico ordine recensere; qua quidem in re ita versabor, ut primo nullas allegem, nisi quas ipse viderim; deinde, posthabitis illis, qui aliorum tabulas vel denuo ediderunt, vel corruperunt, vel eas in angustius spatium coercentes, inutiles plane reddiderunt, (quod v. c. Vesalianis et Eustachianis accidit) eos tantum proponam, qui ipsam naturam ducem sequuti sunt, brevissima simul adjecta censura, ex fusiori, quam elaboratam a

me

me in manibus habeo, eorum, qui de basi cerebri scripserunt, historia excerpta; ea simul lege mihi proposita, ut annum non nisi eum, quo primum prodierunt, designem.

Annum desumpsi e Titulo Librorum in notis allegatorum, quare eundem ibi omisi.

Tabulam baseos cerebri omnium primus edidit

1501. MAGNUS HUNDT [1]). Ligno incisa, maxime sane rudis. Quem deinceps sequuti sunt

1536. DRYANDER [2]). (in editione Mundini) Ligno incisae. Aliquantulum Hundtio meliores.

1545. VESALIUS [3]). Mirando artificio pro illorum temporum conditione confectae. Lign. incis.

1545. CAROLUS STEPHANUS [4]). Figurae ligno incisae ob nimiam parvitatem obscurae. Iam anno 1539. paratae erant.

1552. Vide 1714.

1572. VAROLIUS [5]). Ipse fatetur, non ad naturae exemplar, sed memoria duce a se ipso delineatas esse. Lign. inc.

1586. ARCHANG. PICCOLHOMINI [6]). Vix aliis praeferendae.

1610. IUL. CASSERIUS [7]). Laudes HALLERI merentur.

1611. VIDUS VIDIUS [8]). Hunc tabulas Vesalianas propriis meritis exornasse credo.

1618. Vide 1741.

1625. I. B. CORTESIUS [9]). Naturae consentaneae, quamquam paulo ruditer ligno incisae sint.

1664. WILLIS [10]). Vix elegantia Casserium aequant; sed veritate satis commendabiles.

 1683.

1) Anthropologium de hominis dignitate, natura etc. per MAGNUM HUNDT. Liptzick anno 1501. septimo Kalendas Martii. 4. fig. I.

2) Anatomia capitis humani in Marburgensi academia superiori anno publice exhibitae per Ioh. *Dryandrum*. Inevitabile Fatum Marpurgi ex officina Eucharii Cervicorni Aggripinatis 1536. mense Septembre 4to easdem figuras, vero nihil mutatas, repetit in libro, qui inscribitur: Anatomia Mundini ad vetustissimorum aliquot manuscriptorum etc. collata iustoque suo ordini restituta per IOH. DRYANDRUM, adiectae sunt quarumcumque partium corporis ad vivum expressae figurae. Marp. 4. pag. 55. in officina Christiani Egenolphi.

3) De C. H. fabrica. Basil.

4) De Dissectione Partium Corporis humani libri tres una cum figuris et incisionum declarationibus a *Stephano Riverio* compositis. Parisiis folio jam 1539. exaratum fuit, sed controversia impedivit autorem prius edere opus. Cfr. MARTINIUS Commentaria in Eustachii Tabulas pag. 5.

5) De nervis opticis nonnullisque aliis praeter communem opinionem in humano capite observatis Epistola; scripta est 1572. prodiit Francof. 1591. 8.

6) Anatomicae praelectiones. Romae fol.

7) Pentaesthesеion. Frfti. fol. tab. VII. ad olfactus organon.

8) De anatome C. H. LXXVIII. tabulis illustrata. Venet. Usus sum editione, quae prodiit Frfti fol. lib. 3. tab. 18. fig. 1. 2. 3.

9) Miscellaneorum medicinalium decades duae. Messanae. fol. fig. IIda et IVta.

10) De cerebri anatome, in Opp. edit. Genev. 1680. 4.

1683. Duverney [11]). Quoad origines nervorum omnium optima.

1685. Vieussens [12]). Nimis artificiosae et nonnihil a natura recedunt.

1685. Bidloo [13]). Artifici ejus laus nullo modo denegari potest. Explicatio vero pessima. Meliorem ejusdem tabulae Cowper anno 1739. dedit.

1685. Collins (vel Tyson) ex Halleri suffragio [14]). Vitiis non caret.

1695. Ridley [15]). Non mala.

1714. Eustachius [16]). Ab anno 1552. paratae, hoc demum anno prodierunt. Omnes antecessorum et posteriorum, si Duverneyum excipias, usque ad Ruyschii tempora superant. Ejus censuram ulteriorem vide in Epistola Camperi ad Albinum Groningae 1767. ad quam respondet Albinus Annotationum academicarum Libro 8. pag. 55.

1718. Lancisius [17]). Vix digna quae hic recenseatur.

1721. Ruysch [18]). Egregia ad Pueri cadaver.

1740. le Cat [19]). Imaginariam esse crederes cum Meckelio [20]).

1740. Bacchetoni [21]). Omnium pessima.

1741. Berretini [22]). Sculptae sunt 1618. licet hoc anno primum prodierint. Multa non male exprimunt.

1742. Garengeot [23]). Ad cerea simulacra expressa Tarin *) teste, quodsi verum esset, locum huc omnino non mereretur.

1748. I. B. [24]) (I. Bonhomme). Ruyschiana multo inferior.

1749. Daubenton [25]). Exilissima.

1752. Heuermann [26]). Non omnino improbanda, quamvis paulo rudior.

1753.

11) Traité de l'organe de l'ouïe. Paris 12. Planche XI. recusum in latina versione et in *Oeuvres* de Mr. Duverney. Parisiis 1761.

12) Nevrographia universalis (edit. usus sum Lugdun. 1716. fol.) Haller in bibl. anat. citat editionem 1685. Lyon.

13) Anatome H. C. centum et quinque tabulis per G. de Lairesse ad vivum delineatis. Amst. fol. tab IX. Idem liber 1739. L. Bat. prodiit sub titulo: anatomia corporum humanorum centum et quatuordecim tabulis aucta a G. Cowper — repetit praeter Bidloi tabulam baseos encephali et eam, quam Ridley dedit.

14) System of Anatomy. Vol. II. London fol. Tab. 48.

15) The anatomy of the Brain. London 8. tab. 1. eadem tabula in libro nota *m.* citato recusa.

16) Tabulae anatomicae. Rom. fol. tab. XVII. et XVIII.

17) Opera omnia collegit P. Assaltus. Genev. 4. fig. 11.

18) Epist. anat. problemat. duodecima. Vide operum omnium anatomico-medico-chirurgicorum Tom. I. Amst. 4.

19) Traité des Sens. Tome II. (in edit. Paris. 1767. 4. pag. 299.)

20) Diss. de Quinto Pare §. XXVII. et horum script. nevr. min. I. p. 158.

21) Anatomia medicinae theoreticae et practicae ministra etc. Oeniponti 4.

22) Tabulae anatomicae a celeberrimo pictore P. Berretino delineatae et incisae, editae nunc demum a Caietano Petrioli. Romae fol. tab. XXI.

23) Splanchnologie, seconde edit. Paris 8. min.

*) Adversaria anatomica. Parisiis 1750.

24) Traité de cephalotomie. à Avignon. 4. Planche 9.

25) Buffon Histoire naturelle generale et particuliere avec la description du Cabinet du Roi Paris Tome 3. tab. 2. fig. 1.

26) *Physiologie, 2ter Theil. Copenh. und Leipz.* 8. tab. VIII.

1753. TARIN [27]). Infantis et nimis superficiaria.

1754. HALLER [28]). Quo minus distinctae origines nervorum appareant, imago vasorum impedit.

1765. MECKEL [29]). Praestantissima, sed partem tantum baseos cerebri exprimit.

1767. CAMPER [30]). Desiderium promissae tabulae, quam supra laudavi, excitat.

1767. KLINKOSCH *) e monstro bicorporeo monocephalo desumta rudior figura.

1775. DAGOTY [31]). Nil proprii habent, et forte ad aliorum figuras factae.

1775. SANTORINI [32]). Praestantissima et nitidissima.

1777. MAYER [33]). Nervorum origines in infante obiter expressit.

1778. Prima vice meas icones edidi, quarum unam VICQ D'AZYR recudi fecit.

1778. G. PROCHASKA [34]).

1779. I. C. A. MAYER [35]).

1783. ALEX. MONRO [36]).

1787. VICQ D'AZYR [37]). Perfectissima.

§. IV.

Diversimode cineream cerebri proprie sic dicti partem, quae in basi apparet, dividunt. Veteres metaphoras amantes partem anteriorem *Proram*, mediam, vel si mavis, posteriorem elatiorem *Puppim* appellabant. Alii, in hemisphaerium dextrum et sinistrum cerebri molem dividentes, in utroque Lobum *anteriorem*, *medium*, et *posteriorem* distinguunt. Veram ejusmodi divisionem esse annotarunt Varolius, et recentiori aetate WINSLOW [1]), qui expressis verbis tres lobos (*trois bosses*) statuit. Alii duos tantum lobos exstare, censuerunt, *anteriorem minorem*, et *posteriorem majorem*. Notandum autem est, hanc in duos vel tres lobos partitionem cerebrum desuper inspicienti evanescere. Sin vero ejusdem superficiem inferiorem, basin, volo, spectes, facili negotio duos tantum lobos insigniores adesse, aegrius vero tres, qui jure ita dici possint,

27) Osteographie Paris. preface p. XXIV. tab. I. fig. 4.

28) Iconum anat. fasciculo VIII. Goetting. fol. tab. I. arteriarum cerebri.

29) Histoire de l'academie royale des sciences année 1765. à Berlin 4. pag. 91.

30) Epistola ad B. S. ALBINUM. Groning. 4. fig. 1.

*) Progr. quo anatomicam monstri bicorporei monocephali descriptionem proponit. Pragae 4. tab. 6. fig. 4.

31) Exposition anatomique des organes de Sens, jointe à la nevrologie entiere du C. H. par Mr. DAGOTY Pere. Paris fol. med.

32) I. D. *Santorini* septendecim tabulae, quas ed. *Mich. Girardi* Parmae fol. min. tab. 2. et tab. 3.

33) *Anatomische Beschreibung der Blutgefäße des menschlichen Körpers. Berlin und Leipz.* 8. tab. V. fig. 1.

34) De structura Nervorum tractatus anat. tabulis illustratus. Vindobonae 1779. prodiit tab. 1.

35) *Anatomische physiologische Abhandlung vom Gehirn, Rückenmark und Ursprung der Nerven. Berlin* Tab. 8.

36) Observations on the Nervous system. Edinb. fol. tab. V. vers. germ. tab. 3.

37) Planches anatomiques tab. XVII. et XIX.

1) Tome IV. nr. 53. et 55.

possint, lobos deteges. Quare ad eorum, qui *duos* tantum statuunt lobos, sententiam accedo.

§. V.

Omnis vero superficies cerebri, quae in basi apparet, ut in reliqua superficie, Gyris quibusdam, a sulcis, quibus cerebrum incisum est, ortis (quos Gyros alii ἕλιγμες, *varicosam* (κιρσοειδῆ) *cerebri partem*, *plicaturas*, *spiras*, *fossulas*, *circumgyrationes*, *sphaericas prominentias*, *sulcos*, *anfractus*, *anfractus labyrinthaeos*, *maeandros*, *flexus*, *intestinula*, *intestinorum simulacra*, *involutiones intestiniformes*, *processus enteroideos*, *sinuosos cerebri flexus*, *liras* dicere amant) non semper iisdem insignitur.

Equidem *gyros* a *sulcis* distinguo; *sulcorum* enim nomine, ipsas incisiones, quae transversim dissectae, angulum, lineis, introrsum incurvatis, apice vero in substantiam cerebri penetrante, efformant, comprehendens, *gyros* eas partes voco, quae inter duos ejusmodi sulcos continentur, et quae sulcis illis propius sibi accedentibus angustantur, a se invicem vero recedentibus, latiores fiunt. Hi gyri, quorum superficies externa ubique in cerebro convexa est, plerumque in basi cerebri ab anterioribus ad posteriora variis inflexionibus serpentum ad morem factis quasi decurrunt. Miram interdum naturae constantiam et in his gyris, pluribus simul cerebrorum archetypis comparatis, miratus sum; et in universum, quoad gyrorum generaliorem habitum, semper fere cerebra humana inter se conveniunt. Confirmatur ista observatio Vicq d'Azyrii auctoritate *). Hi gyri, eleganter Albino [1]) *nil nisi extremae partes processuum, ex medulla cortice crustata constantium, quos exigit cerebrum* dicti, versus inferiora in basi convexi, in foetuum capitibus, pro ratione minoris cerebri et ipsi minores reperiuntur, ut plures adesse crederes. Cerebrum enim infantile mole sua adulti hominis cerebro longe inferius, non minori numero flexuum gaudet; hinc gyrorum subsequente aetate non augetur numerus sed moles. Disceptatione vero praetermissa, cui usui inserviant hi gyri, et an pro calliditate diversa animalium eorum etiam diversa sit multitudo, an denique, pro ingeniorum humanorum varietate, varius quoque eorum in homine sit numerus, ea obiter annoto, brutorum cerebra gyrorum copia ab humanis minime superari; deinde, in minorum animalium cerebris gyros eadem fere latitudine reperiri, qua in majorum animalium cerebris, illa tamen magnitudine longe superantibus, gaudent; adeo, ut si (quod in minimis quadrupedibus observare licet) latitudo ista gyri totius cerebri superficiem vel aequat, vel superat, nullos plane gyros invenias. Conveniunt meis observationibus Daubentonii **) annotationes, qui pari modo in parvis quadrupedibus *raros*, in minimis quadrupedibus omnino nullos sulcos invenit.

§. VI.

Saepenumero infantum et adultorum encephalis inter se collatis, in illis plus cinereae substantiae, pro mole minore cerebri, quam in his adesse observavi; adeo, ut omnino verosimile sit, subsequente aetate aliquam substantiae cinereae partem in medullam

*) l. c. pag. 47.

1) Annot. anat. lib. I. cap. XII.

**) Cfr. pleraque Volumina Buffon Histoire naturelle. — Ludwig Exercitt. acad. Fasc. I. p. 55 seq.

dullam ipsam transmutari. Tantam ceterum modo in hoc, modo in illo lobo, in illis gyrorum similitudinem reperi, ut (si minima non cures) plane ad idem exemplar elaborata esse viderentur, nec aliam, nisi quam magnitudo faceret, differentiam detegere potui; omnes vero baseos gyros simul exacte convenire, neque in adultorum cerebris cum adultis, neque foetuum cum juniorum hominum, neque puerulorum cum senum cerebris comparatis, observare mihi licuit. Ratam caeterum vidi, quam non nimis a re nostra remotam profero, de cerebri superficie superiore Günzii annotationem, nimirum *anfractus* (i. e. gyros) *in sinistro omnes, in dextro plerosque a vertice ad basin descendere.*

Saepius vero dolui, in plurium praestantissimorum virorum tabulis in his rebus exprimendis abesse eam, quam laudare possis, sollertiam; neque enim ignoro, studio alios, ut rem notatu indignam, gyrorum expressiones accuratiores neglexisse, alios eosdem pictoris arbitrio reliquisse, alios expressisse quidem, sed ita, ut non nisi iis, qui eos saepius in cerebris consideràrunt, pateant. Quod etiam non miror, cum ipse animadverterim, exercitationem quandam ad eorum in tabulas translationem requiri; ob irregulares enim, quibus decurrunt, ductus, non eadem, ut aliae baseos partes, facilitate repraesentantur, et praeterea cavendum, ne vestigia vasorum pro ipsis sulcis cerebrum secantibus, gyrosque distinguentibus pingantur. Fidas naturae imagines et in hisce rebus Vicq d'Azyrii opus exhibet.

Quidam putarunt, hos sulcos horumque ope gyros a vasis majoribus eis succumbentibus produci; alii, quod idem fere est, in illorum sulcorum externa superficie arterias majores decurrere, tradiderunt; utrumque vero adeo oculorum judicio refellitur, ut potius dicendum sit, arterias majores rarius sulcorum vias superficiarias legere: quod etiam non repugnat aliorum summorum virorum sententiae, qui *omnes istos sulcos arteriolis recipiendis paratos esse, ut tanquam in spatio decurrant, in quibus et locum sibi inveniant commodum, et cortici non sint impedimento,* censent; transcendunt ergo saepius arteriarum trunculi istos gyros, profundas plerumque (sed non superficias) sulcorum vias legunt, sparsis sursum et deorsum ramis, qui mox in innumera et conspicilli tantum ope investiganda vascula, quibus cortex cerebri magna ex parte componitur, resolvuntur.

Hinc et illorum probabilitate non destituitur sententia, qui *sulcos ab insinuante se pia matre fieri, vel propterea factos esse, ut insinuare se queat,* censent. Ea ipsa ergo tenui membrana, quam *vasculosam Ill.* Wrisberg nominare amat, vestiuntur gyri, non solum extremi, sed, ut Albinus exposuit, toti, processibus ab ea demissis inter eos ad imum usque. Interdum porro ejusmodi divisionibus cerebrum intus sectum fuisse, absque ullo in superficie exteriore satis conspicuo sulci vestigio vidi, ut in dissecta sinistra cerebri parte tabulae secundae; plerumque vero eae cerebri divisiones sulcorum exteriorum sunt continuationes, ut eadem tabula declarat.

Ad medullam autem usque illi sulci non demittuntur; *neque enim,* ut Albinianis verbis utar, *ut pertinere ad illam possint, in imis sulcis nuda est, sed cortice non minus crustata, quam in lateribus;* quae verba optime illustrat inspectio tabulae secundae, quae in latere sinistro cerebri in medio dissecti, sulcorum continuationem ostendit,

eosque non ad medullam usque prolongari declarat. De vasorum in his sulcis distributione, egregie, pro more suo, ALBINUS egit.

Hirsutam porro vel villosam superficiem processuum membranae vasculosae egregie armato oculo observasse videtur LEEUWENHOECK [1]; quam saepissime optime vel nudis oculis, post artificiosam vasorum repletionem conspexi; Encephalo enim per aliquot tempus liquore idoneo imbuto evulsorum e sulcis processuum omnem superficiem copiosissimis vasculorum arteriosorum et venosorum surculis adeo undiquaque obsitam ut, quasi lanugine tecti, aut vellere omnino constructi, viderentur.

Deinde observabis, cineream cerebri substantiam molliorem et magis pellucidam esse, tum curiosius inspiciendo et altius in corporis striati regione incidendo, sensim eo modo cineritiem istam in medullam abire, ut confluere cum illa videatur, et cinereas fibras quasi inter medullares recipi; cujus speciem non ubivis in cerebro aeque conspicuam egregie Tab. IX. X. XI. et XXVI. *Vicq d'Azyrii* exhibet. Egregie ergo MORGAGNI [2]: „*At nullas prorsus fibras in cerebro esse, quis facile credat, qui striata inprimis corpora abraserit, quocum cinereae substantiae albi tractus non modo interjecti spectantur, sed interdum etiam, dum pars abrasa leniter elevatur, atque reflectitur, hant nonnulli eorum a circumjecta substantia extricati et prorsus liberi filorum instar sequuntur.*“

Tum, sin ejusdem cerebri abscissam aliquam particulam insignem vel vinoso liquore, maxime vero spirituoso, cui paulum acidi adfudisti, serves, discrimen illud inter cinereum et medullarem colorem, in recenti cerebro adeo luculentum, in dies magis magisque evanescere, et dum ipsa paulum contrahitur, duritiem jam caseo similem, membranis ejus simul tenacioribus redditis, nacta cineritiem ipsius albicare, et medullam flavescentem colorem induere videbis. Tum per aliquot mensium spatium istam particulam liquore isto acidulo servando, et spiritu vini macerando, si a fornice desumta est, in fibras quasi dissolvi absque fallacia animadvertes. At vel integrum cerebrum, per certum tempus efficaciam hujus liquoris e vini et nitri spiritu mixti expertum, nunquam amplius putredine in aëre libero commissi, sed, nisi iterum aqua acidum abluatur, in corpus corneum quasi siccescendo magis magisque contractum transformari, experieris.

Tum sin observare lubet, quid ejusdem cerebri alii particulae acido non servatae, sed aëri expositae accidat, si non sit nimis ampla, non modo cineream ejus partem citius exsiccari, pellucidamque quasi reddi (medullari parte quasi tumidula eminente supra cineream), sed et simul brevi tempore ad duas tertias partes ponderis fere spontanea exhalatione amittere, animadvertes. Sin vero majorem portionem exposuisti, primum laxiorem reddi et subsidere vel planiusculam fieri, tum, foetorem proprium vehementissimum spargendo, dissolutam diffluere, iclori simillimam observabis. Sin vero aqua submersum exposueris encephalum, mox aëris bullulis egredientibus ipsique insidentibus, levior factus elevatur et in corruptionem ruitur.

Firmi-

1) Epistola apud ROB. HOOK Philosophical Experiments pag. 69.

2) Adversaria anatomica VI. animad. XII.

Firmitatem vel duritiem cerebri in animalibus minorem ac in homine COLLINCIO cap. 61. dictam, non adeo conspicuam vidimus.

Tum non modo in cinerea, sed et ubicunque in medullari quoque parte ora vasorum selecta sanguinem punctulorum rubrorum specie emittere, obvium erit. Nec denique alienum videtur, quod egregie ab Ill. MONRO observatum est, annotare, in animalibus rubia tinctorum pastis medullam cerebri nullo modo tingi, et exactiori examine microscopio instituto, nullum discrimen inter cineritiei et medullae structuram, hucdum saltim detegi potuisse.

De cineritie ista cerebri amicissimus noster CH. FR. LUDWIGIUS *) peculiari libro adeo erudite egit, ut vix quidquam observationibus ejus addi queat.

In medio autem substantiae cinereae in primis lobi posterioris singularem adhuc albidiorem ambitu externo Gyrorum parallelam substantiam conspici quam primus in cerebello equi 1777. detexeram, postmodum WRISBERGIO [3]), GENNARIO [4]), MONRO [5]) et ROUGEMONT [6]) confirmatam, nitidissime Gennarii Icones ex homine, bove et cane declarant; non pari successu eam expressit artifex, quem VICQ D' AZYRIUS [7]) adhibuit. Immo duplicem hanc lineam albam nonnullis cerebri locis 1791. vidi.

§. VII.

Et haec quidem omni superficiei cerebri, quae in basi cernitur, communia; nunc seorsim de ejus *lobis anterioribus* agendum.

Horum dexter a sinistro a vertice summo ad basin usque perpendiculariter ita separatus est, ut in posteriori demum loco, primum mediante commissurae maximae (corporis callosi) anteriori parte, deinde ea, qua cum lobis mediis miscentur, et inter se confluendo intime conjungantur. Sic lobus dexter in tabula tertia linea a b c 4 terminatus nequaquam cum sinistro commiscetur.

Ea vero separatione verticali oriuntur loborum *superficies internae*, Tab. III. Γ. Δ. C. quae licet, ne in unum corpus coëant, ex parte tantum per processum a dura membrana inter illas demissum falciformem impediantur, nihilominus tamen in ea regione, qua, desinente eo processu, immediate per insigne spatium **) sibi accumbunt, non coalescunt, sed ope telae et forte etiam vasculorum laxius tantum cohaerent; paulo arctiorem vero eandem superficierum internarum cohaesionem esse in *margine interiori*, qui ad basin pertinet, facile demonstrari potest; etenim margo ille interior cujusvis lobi anterioris ad alterum proxime accedens, telae cellulosae communi quasi vinculo conjungitur.

D 2 Quodsi

*) De cinerea cerebri substantia Lips. 1779. recusa et aucta in Ejus Exercitationibus academicis. Fasc. I. Lips. 1790. 8.

3) In editione primarum linearum physiologiae nota 95.

4) De peculiari structura cerebri nonnullisque ejus morbis, paucae aliae anatom. observation. accedunt. Parmae 1782.

5) Observations on the nervous system editionis anglicae tab. VII. versionis germanicae tab. IV.

6) *Etwas über Kleidertracht. Bonn* 1786.

7) Tab. IV. fig. I. e e e.

**) *Duverney* Oeuvres Tom. I. Planche I. m. m. m. Multo melior VICQ D' AZYRII tab. XXXIV. 31. 32. 33.

Quodsi factam hujus vinculi ope loborum anteriorum connexionem (quae, ut innuimus, in margine illo pauló strictior quam ullibi in alio quovis loborum anteriorum loco reperitur) in basi aspicias; sulco potius eos distingui, quam totos separari opineris. (Tab. I. γ. δ.)

Antrorsum vero iidem lobi superficiebus illis internis a se invicem recedentibus dehiscunt, (Tab. I. δ.) adeo, ut quo magis versus anteriora oculo procedas, eo majori etiam hiatu separati appareant. Hiatus vero iste [1]), qui separationem loborum anteriorum quasi orditur, cerebro in theca sua ossea adhuc relicto, repletur eminentia illa ossea, quae colliculi in modum in media lamina cribrosa ossis ethmoidei assurgens, vertice cerebro opposito excipit partem anterius descendentem processus falciformis, ita, ut ista eminentia (quam cristam galli vocant) eadem membrana vestiatur, cujus processui falciformi firmum quasi fulcrum se praebet.

Processus vero iste duplici durae membranae lamina conflatus, praeterquam quod lobos anteriores separet, et sanguinis a cerebro per sinus ejus ad eos refluentis rivulis alveoli instar sit, etiam, ut infra exponemus, nervum dextrum e dura membrana ad laminam foraminulentam ossis cribrosi dilabentem a sinistro disterminat.

Iam in marginis interioris loborum anteriorum parte utrinque observabis *sulcum* quendam versus exteriora sensim evanescentem; cui succumbunt arteriarum corporis callosi trunci; qui paululum versus anteriora progressi, deinde inflexi ita ascendunt, ut cursum mox posteriora versus dirigant. Hunc sulcum, quem nunquam abesse memini, in figuris distincte expressi [2]).

Nunc, quomodo a lobis mediis, quos rectius posteriores dicere possis, separantur lobi anteriores, indicandum. Plerumque dicuntur sulco quodam insigniori, cui nomen fossae Sylvianae imposuerunt, et qui nescio quam in cerebri historia famam assecutus est, distingui. Cerebri enim substantia pone alam minorem ossis sphenoidei profunde demissa, si inversa consideratur, ob montis, quam praebet, speciem (quare etiam *monticulum* VAROLIUS appellavit) uno obtuitu facillime a lobo anteriore discernitur; quare non inepte quis dicat, posteriorem terminum lobi anterioris ipsi lobo imprimi a margine illo acuto posteriore alae minoris ossis sphenoidei. Minime vero ejusmodi, qualem descripsi, sulco lobus iste anterior a posteriori dividitur. Sulcus enim sive fossa Sylvii (ut consueto vocabulo utar) in ipsum cerebrum uti reliqui sulci non semper penetrat: alioquin quasi fissura quadam separarentur hi lobi, quam tamen hic frustra quaesiveris; hinc remotis vasis in isto sulco decurrentibus, eoque diducto, sensim minuitur ipsius profunditas, et quo magis diducas, eo planior redditur, adeo, ut tandem fere evanescat; quo facto patebit, lobum cerebri anteriorem non vero sulco semper separari, sed continuo ductu in lobum medium transire.

Fossula autem, quae inverso Encephalo in media lobi anterioris regione apparet, vestigium convexitatis orbitae, pro varietate illius convexitatis ejusque vel majori vel minori elevatione, vel profundior vel levior conspicitur.

Quae

1) Tab. I. δ.

2) Tab. I. γ. α. Tab. II. **

Quae vero arteriae, et quomodo in illo sulco decurrant, RUYSCHII [3]), HALLERI *) et VICQ D'AZYRII **) icon optime declarat.

Venarum cerebri nitidas icones dedit VICQ D'AZYR [4]). Vasorum absorbentium cerebri aliquot ramos pinxit Ill. MASCAGNI [5]) in opere classico.

Alius autem verus *sulcus* utrinque a posterioribus ad anteriora fertur, cujus viam nervus primus legit, (Tab. I. β.) eamque ob causam ipsi dicatum esse, non immerito asserimus. Cujus memoratu digni sulci historiam, quum ad lobi cerebri anterioris potius, quam ad nervi primi descriptionem (cui tamen ab omnibus annexam esse reperio) pertinere mihi videatur, hoc maxime loco subjungere non alienum puto.

Vestigia prima ni fallor apud VAROLIUM [6]) reperies, qui *in substantia*, dicit, *cerebri veluti insculptus primo proficiscitur nervus olfactorius*. Ejusdem sulci mentionem SANTORINI [7]) fecit; distincte indicans, nervum primum inter intestinulorum cerebri latera quasi *per insculptum* dedita opera secundum longitudinem *rectum sulcum*, cui similem ullum in toto cerebro se vidisse negat, ad os ethmoideum contendere. MORGAGNIUS ***) autem, *cum* SANTORINUS, inquit, *quasi sulcum ne premantur nervi olfactorii, in imposita cerebri superficie proposuisset; nos ibidem nihil nisi lineam angustam deprehendimus.* Eundem WEITBRECHT [8]) descripsit, et *foveolam* singularem inter anfractus cerebri utrinque in usum primi paris exsculptam vocavit; nec MONRO [9]) illum in primi paris historia omisit, licet forte SANTORINO auctore usus sit. Eundem notavit HALLER ****) et alio loco †) *lenem sulcum* vocat. Omnium vero accuratissime celeb. METZGER [10]) de eo egit, illis, quae ex aliis repetiimus, addens, hunc sulcum triangulari gaudere sectione, cujus apex sursum respiciat, basis deorsum, ita etiam profundiorem esse in medio, ut duo extrema versus magis superficiarius sit; cui descriptioni pauca tantum adspergam: primo, hunc sulcum reliquis, qui in basi apparent, simillimum (saltim quoad fabricam), prouti et nervos primos ipsos, quo magis anteriora versus progrediuntur, sensim nonnihil convergere; deinde non exacte rectum duci, (quod quis e verbis SANTORINI opinari possit) sed paulo sinuosum procedere, ideoque impedire, quo minus nervus primus recta ad os ethmoideum contendat via; porro in initio tantum exacte repleri a nervo primo per telam ei affixo, qui ea in regione triangularis observatur, et forte arteriolis e sulco descendentibus nutritur; eo etiam a reliquis cerebri sulcis differre, quod solus nervo recipiendo sit destinatus;

D 3 duplici

3) Epist. anat. XII. tab. 13.

*) Iconum Anatomicarum Fasciculo VII. tab. I.

**) Libr. saepius cit. tab. XIX.

4) Ibid. tab. XXXII. et XXXIII.

5) Vasorum lymphaticorum corporis humani historia et ichnographia. Sienae 1787. folio max. tabula ultima.

6) Anatomes libr. I. cap. V. p. 23.

7) p. 62.

***) In Epistola ad *Girardum* typis expressa in *Girardi* editione septendecim tabularum *Santorini* Praefat. pag. XVI.

8) Comment. Acad. Petropolitan. Tom. XIV. ad ann. 1744. 1746. p. 276. de vera significatione processuum mammillarium. tab. V. fig. 2.

9) Nevrologia edit. Coopmans p. 19.

****) Iconum anatomicarum Fasc. VII. tab. I.

†) Elem. Physiologiae Tom. IV. p. 206.

10) Diss. inaug. de nervo primi paris pag. 27. recusa in ejus opusculis. Gothae 1790. et in scriptoribus nevrologicis minoribus a *Ludwigio* editis Vol. I.

duplici denique incisione, mox in unum sulcum continuata, in posteriore lobi anterioris parte incipere, simplici vero sensim fine evanescere. Interdum tamen illum anteriorem finem ultra nervi primi papillam prolongatum me reperiisse fateor; quae omnia jure meritoque illi nomen *sulci nervo primo dicati* tribui demonstrant.

In posteriore demum parte utriusque lobi anterioris conspicitur *gyrus*, (Tab. II. *. b. e. d.) qui, cum prolongatus in nervum primum abeat, memoratu reliquis omnibus dignior est, ideoque paulo fusius a me describendus. Termini ejus exterior, et alter, qui internus dici potest, plerumque postrema continuatio sulci primi paris nervo dicati esse solent, posterior vero marginis interioris ejusdem lobi est continuatio, et veluti superficiarius tantum sulcus, a ramo anteriore carotidum internarum natus, hunc gyrum a cruribus cerebri distinguens; qui tribus hisce terminis circumscriptus gyrus eam partem cerebri constituit, in qua principio nervi primi paris origines, albedine a cinerea hujus gyri substantia distinctae, et quasi pictae tantum hactenus apparent; quae sensim latiores factae, tandem in nervum ex solo eo gyro emergentem transeunt: magno argumento, striarum cum medullaribus alternantium habitum cinereum, ab ipsa ejusdem gyri externa substantia eodem colore tincta derivandum esse.

§. VIII.

Lobus posterior (medium enim statuere, per ea, quae dicta sunt §. 4. non licet, neque simile quid divisioni in lobum medium et posteriorem vidit HALLER) [i]), per ramos maximos arteriae carotidis cerebralis ab anteriori disterminatus descendit in foveam osseam calvariae mediam, *fundum camerae cerebri* ab ALBINO vocatam; (quae margine posteriori alae minoris ossis basilaris, et angulo superiori ossis petrosi circumscripta, a superficie interna alae majoris ossis basilaris, et partis squamosae ossis temporum, et hedera anteriori ossis petrosi potissimum constituta, dura matre vestitur) et supra dictum tuber utrinque in hemisphaerio montis mox altioris mox humilioris speciem exhibens construit, vel, si lobum posteriorem inverso encephalo adspicias, lobo anteriore elatiorem reddit, decliviore sui parte cerebellum posterius sustinens; quibus efficitur, ut, si a vertice ad basin cerebri altitudinem emetiaris, hac in parte maximam invenias. Simul vero iste lobus posterior in utroque latere dilatatus cerebri volumen hac in parte adeo amplum reddit, ut et cranium ipsum hac in parte latissimum appareat. Latissima haec cerebri substantia, interveniente tamen dura matre, parti squamosae ossis temporum, tenuissimo ossi, accumbit; reliquam denique ejus partem ad latera, quo magis posteriora petit, iterum angustatam, pauloque ex ea fossa ascendentem utrinque tentorium cerebelli ita suffulcit, ut simul cerebri a cerebello dissepimentum sit.

Pergit tum lobus posterior, non adeo sulco quodam peculiari nisi in interna illius superficie *) dissectus, ut ulteriorem in duos lobos distinctionem admittat, et super tentorio prolongatus versus posteriora ita tendit, ut cerebello et superior et paulo etiam posterior sit; tum recipitur utrinque in scrobem superiorem a jugis illis osseis crucis instar

i) Icon. anat. fasc. VII. in explicat. tab. I. arteriarum bas. cer., nota a.

*) Tab. III. inter Δ. et C. apud VICQ D'AZYR tab. XXV. fig. I. 4. 5. 6.

instar in osse occipitis positis efformatam; et quo minus cum altero oppositi lateris concurrat, interpositus obstat processus falciformis, crassus, latus, tentorio innitens, vel potius utrinque in illud expansus, sanguinis refluentis insigni copia infarctus, et eminentiae osseae ex osse occipitis descendendo exsurgenti firmiter alligatus.

A latiori ergo crassiorique durae membranae processu facta cerebri, qua posterius desinit, divisio causae est, cur hiatus inter lobos posteriores major sit illo, qui inter lobos anteriores intercedit *). Eundem vero nimis amplum plerosque tabularum auctores pinxisse, inde explicari potest, quod exemtum cerebellum, ni arte impediatur, sponte planiusculum fiat, ideoque, parte dextra ejus magis secedente, a sinistra major etiam hiatus reddatur.

Sulci, quibus distinguitur hic lobus, plerumque ab anterioribus ad posteriora continuata quasi incisione sinuosa nati, gyrorum, speciem intestinulorum praebentium, flexibus ortum dedisse videntur.

Sulcum praeterea peculiarem observabis in ea hujus lobi parte, quae in basi ulteriores nervorum opticorum origines tegit, cui arteria communicans e carotide et vertebrali nata succumbit. (Tab. II. η.)

LIBRI SECUNDI

SECTIO II.

§. IX.

Praemissa ergo loborum cerebri descriptione, eorum, quae sequuntur, luculentiorem futuram esse historiam credo; de quibus jam ordine nobis agendum erit.

E confluente scilicet hemisphaerii cerebri proprie sic dicti omni medulla **), (quae an a cortice, quo circumdatur, ortum trahat, definire hujus non est loci) utrinque erumpit *processus medullaris*, qui principio statim ab exterioribus quasi oblique interiora petens, cum altero angulo acutissimo ita conjungitur, ut pauca tantum separationis vel hiatus vestigia relinquantur; tum duplici eo processu conflatus truncus medullaris, sub cerebello, a quo insignia incrementa capit, medullae spinalis nomine, e cranio exeuns, per canalem amplum, qui magno ossis occipitis foramini supponitur, et ab eo per vertebras colli et dorsi procedens, sensim angustior factus, circa ultimam dorsi vertebram tenuem denique in mucronem obtusum desinit.

§. X.

Sed paulo accuratius singulas ejus *processus medullaris cerebri* partes, quem merito verum omnium nervorum fontem dicere possumus, (in eo enim origines omnium nervorum quasi obnubilatae evanescunt, oculisque ulterius eas prosequi cupientium limites quasi commonstrant), quae in basi prostant, deinceps perlustrabo.

Praeter-

*) Egregie representatur. *Vicq d'Azyr.* tab. XI. et XII.

**) Parimodo Observatores Collegii privati Amstaelodamensis omne album et medullare cerebri continuum esse annotarunt. Amst. 1667. p. 1.

Praetermissis autem, ne historiam totius encephali potius quam baseos ejus descriptionem exhibere videar, omnibus illis ejus processus *tuberibus*, *colliculis*, *valleculis*, vel *spatiolis inter reliquas partes*, *relictis canalibus*, *recessibus*, *prominentiis*, *fasciculis medullaribus*, *striis*, *sulcis*, vel *incisuris* quae partes in superiori ejus superficie nominibus *corporum striatorum*, *thalamorum*, *ventriculorum*, *aquaeductus*, *ani*, *corporum quadrigeminorum et glandulae pinealis*, *commissurarum*, *centrorum geminorum semicircularium*, *calamique scriptorii*, aliisque ridiculis appellationibus veniunt, ad illa, quae de eo in basi apparent, me confero.

§. XI.

Diductis lobis posterioribus ea regione, qua nervorum opticorum origines ab eis tectae apparent, ut in tabula secunda factum esse vides, anteriores lobos adeo confluere et coire cum posterioribus cernes, in uniformem, colore in adultis neque albedinem medullae imitante, neque tamen instar cinereae cerebri partis fusco, sed medio quasi inter cineream et medullarem tinctam massam, ut discernere eos amplius nequeas. Utrinque in ejus substantiae, e collecta totius hemisphaerii medulla natae, (processus medullaris) initio, praeter aliqua, a vasorum surculis e vasculosa, qua tegitur, membrana in illud penetrantibus relicta foraminula, vix quidquam sat notabile invenies, ni forte ad hunc locum origines nervi primi paris referre placeat, cujus nervi gyrus superficiario tantum sulco saepius ab eo processu distingui solet.

§. XII.

Processus vero lateris alterius per insigne spatium ab altero in superficie sua superiore separatus, in basi conjunctissimus ab ortu statim videtur, neque non nisi foveola et specie et natura a processibus istis medullosis diversa illa pone infundibulum, qua latent paris tertii origines, distinctum esse infra monebimus. Anterius enim in basi, ubi desinit divisio loborum anteriorum, quae ab hiatu illo, qui durae matris falce repletur, incipiens, marginibus illorum interioribus intercedit, ante nervorum opticorum confluxum cohaerent uterque lobus, et processus isti modo enati, maxime per piam matrem, quae in hoc loco ab altero lobo ad alterum continuo ductu fertur, et cui superstrata est tenuis lamina medullaris, quae ventriculi tertii descendentem partem, a qua recessus in Tab. III expressus constituitur, claudit: tum iidem processus, super nervis opticis, qui ligaturae instar illos amplectuntur, arcte satis uniti, retrorsum pauloque deorsum migrantes, vulgari nomine *pedunculorum* vel *crurum cerebri*, maxima sui parte, fascibus quasi nerveis compressis, quorum indicium exhibent incisiones illae satis profundae, quas constanter in unoquoque ab exterioribus versus posteriora convergentes reperi, constare et conflari videntur, et anterius *tubere quodam cinereo* triangulari fere producto, a quo infundibulum et glandula pituitaria pendent, et e quo posteriora versus eminentia utrinque una candicans egreditur, in unum corpus coëuntes, foveolam tantum inter se relinquunt, qua eos quodammodo disterminari dicere possis. Medio dissecti hi processus intrinsecus substantiam nigram plane singularem ostendunt, aegre verbis describendam, facillime vero dissectionibus vel accuratissimis Vicq d'Azyrii

iconibus *) demonstrandam. Caeterum quoad colorem illa crura in foetibus, et infantibus neonatis longe ab albedine nervi tertii paris abesse observavi.

Ex utroque hoc processu dextro scilicet et sinistro (vel cruribus cerebri) natum corpus super pontem (qui, ut infra demonstrabimus, e tractibus medullaribus a cerebelli lobo altero ad alterum transverse eductis construitur) pergens, cum illo intricatur nodi in modum, totum tamen cum illo non miscetur; sed ablatis aliquot taleolis de ponte, adeo distincte per illum pergere videbis crura cerebri, ut ne dextrum quidem cum sinistro confundatur, sed utrumque crus, ponte superato, in sui lateris pyramidale corpus degenerare. Quod egregie admodum *Vicq d'Azyr* in iconibus (Tab. XXII 16. 17. 18. et 31.) exhibuit.

Sed ad tuber illud cinereum, a quo pendet infundibulum, redeamus.

§. XIII.

Descendit igitur in illis cruribus cerebri, pone coalitum nervorum opticorum, in media inter ea regione, unum quoddam cinereum corpus, quod uti anterius apicem quasi dirigens, cum nervorum opticorum coalescentium substantia confunditur, ita etiam posterius ex parte cum illis cruribus confluit, ex parte vero transit in duas globosas medullares posteriora, magis tamen interiora versus exstantes prominentias, quae in adultis albedinem et tuberis, e quo natae videntur, et crurum cerebri, quibus subjacent, superant, interiora versus globorum more in uno quasi puncto sese tantummodo tangunt, in exteriori vero et superiori superficie, cum ipsis cruribus et tubere, e quo exstant, confunduntur, adeo ut exactius hemisphaeria minuta, quam integros globulos repraesentent. Eam vero albedinem, qua extus splendent, dissectis illis non in intima usque penetrare, videbis, sed intus in cineream substantiam transire. Variis admodum nominibus illas prominentias insigniverunt, *glandulas albas* Willisii, *glandulas pone infundibulum* Verheyen, *protensiones glandulares* Ortlob, *protuberantias glandulosas* Petrioli, *eminentias glandulosas* Tarin, *corpora glandularia* Tarin, *corpora albicantia* Vieussens, *processus glandulosos* Petrioli, *processus mammillares vel papillares*, *cerebri portionem albam qua spinali medullae principium exporrigit*, Cortesius *testiculos*, Casserius *bulbos priorum crurum fornicis*, Santorini *protuberantias crurum medullae oblongatae*, Ruysch *protuberantias orbiculares*, *eminentias papillares*, *prominentias albicantes* Munnicks vocando; sed nomen *eminentiarum candicantium*, uti Campero vocantur, vel *hemisphaericorum tuberculorum*, vel *globorum*, uti Santorinus easdem appellavit, omnium optimum esse videtur.

Easdem eminentias candicantes in infante neonato albedine longe cedere nervorum opticorum candori, observavi.

Caeterum obiter hoc tango, in animalibus phytivoris v. c. Capreolo, Cervo, Bove, Apro, Capreis, Sciuris, Criceto, Erinaceo, Lemure Mungoz, Lepore, Ove unam tantum mediam inter crura cerebri eminentiam candicantem, neque hanc perfecte

*) Tab. XXI. XXII. XXIII. in primis XXVI. et XXVII.

fecte hemisphaeroiden, in Cane, Vulpe, Lutra vulgari, Urso, Urso Lotore, Mele, Talpa vero et Fele, uti in homine, duas semper me observasse; in camelo vero fere deesse. In piscibus vero ingentia esse solent *).

§. XIV.

Infundibulum. Illud autem tuber cinereum, quod posteriora versus in eminentias candicantes abire diximus, pone nervorum opticorum coalitum [1]), medio deorsum transit in appendicem quasi conicam infundibuliformem, cui ob hanc formam, et quod persuasi essent veteres, per canalem ejus humorem in cameris cerebri collectum exstillare; nomen *infundibuli* dederunt, formam et usum uno vocabulo indicaturi: alii vero eam χοανην, GALENUS vel χωνην, πυελον, πτυελον, καπνοδοχην, v. c. BAUHINUS *lacunam*, MUNDINUS *labrum*, GUINTERUS ANDERNACENSIS *pelvim colatoriam*, VAROLIUS *scyphum*, *caput rosae* AVICENNA, *embotum* CARPUS, *conchularem concavitatem* ALEXANDER BENEDICTUS, *aquaeductum* BRUNN, *encephali sentinam* BRIGGS appellarunt. Haec appendix, quam jam in foetu trium mensium observavi et in foetu 5 ½ mensium perfectissimam vidit *Ill. Praeceptor* WRISBERG [2]), potissimum ex ea parte cerebri, quae cinerea dicitur, construitur, adeo, ut totam fere *laxissima et quasi fungosa substantia* [3]) factam esse, eleganter scribat GÜNZ. Intus substantiam medullarem continere, tradiderunt WHARTON [4]), VERHEYEN [5]), et TARIN [6]). Oblique autem antrorsum ita fertur ad glandulam pituitariam, uti in tabula tertia exstat, ut quo magis descendat, eo contractior fiat; vestiri tantum membrana vasculosa et ea, quae dicitur arachnoidea, videtur; *componi ex illis* perhibet *Ill.* MURRAY [7]), fere ut VAROLIUS, qui *membranosam concavitatem*, et VERHEYEN, qui *tubulum membranaceum a pia matre productum in glandulam pituitariam* vocat; vasis [8]) distinguitur multis, subtilioribus, parallelis, quae circum illam descendunt ad glandulam pituitariam usque [9]); at per foramen in superficie durae membranae non transit in glandulam pituitariam: *sed fibrae quaedam*, observante celeb. BONN [10]), *circulares annulum quidem efficere videntur pro transitu extremi infundibuli, subtilissima vero integra simul et laevis durae membranae superficialis lamina, similiter ac circa arterias, continuata supra glandulam, infundibulum intra vaginulam recipit, ascendit, et simili introsusceptione in arachnoideam continuatur*, quam etiam fabricam egregia icone I. illustratam apud eundem reperies.

Num

*) *Camper* Memoires presentées Tom. VI. tab. I. fig. 2.

1) Vitio pictoris in LANCISII fig. ad Diss. de sede cogitantis animae ante nervos opticos positum est infundibulum.

2) Descript. anat. embryonis hum. p. 45.

3) In ove cartilagineam esse COOPMANS de methodo dissecandi cerebrum p. 223. in versione latina *Monroi* tractatus de nervis annotavit.

4) Adenograph. cap. 25.

5) C. H. anatomia. Bruxel. 1710. p. 223.

6) Adversaria anat. p. 43.

7) Observationes anatomicae circa infundibulum cerebri praeside I. *Sidrén.* Upsaliae 1772. 4. pag. 2.

8) Eorum origines infra annotatae.

9) BIDLOO in explic. tabulae nonae: Infundibulum propendens quaedam cerebri e laxioribus mollibusque conflata fibrulis portiuncula, pituitariae glandulae non inserta, sed membranarum ope alligata.

10) Specimen anatomico-medicum inaugurale de continuationibus membranarum. L. B. 1763, §. XLV. pag. 36. recus. apud SANDIFORD in Thesauro Diss. Tomo 2.

Num vero canali, quem oculo conspicere possis, praedita sit ea appendix, non leviter disceptatum et adhuc, ut ajunt, sub judice lis est: hujus igitur rei historia paulo fusius tractanda nobis erit, cum ad illustrandam intricatiorem illam, et ob insignem in exercenda medicina utilitatem maxima attentione dignam, minus tamen nostris temporibus hucdum enucleatam quaestionem, quibus nimirum viis natura humores e cerebro evehat, haud parum conferre mihi videatur. Prima infundibuli vestigia apud Rufum Ephesium [11]) exstant; nervos enim opticos ad oculum abire *κατὰ τὴν λεγομένην πυελίδα* dicit; post hunc Galenus [12]) de eo disseruit, cavumque esse contendit, *οἱ μὲν*, inquit, *ἀπὸ τοῦ σχήματος πύελον, οἱ δὲ ἀπὸ χρείας χοάνην ὀνομάζουσιν, ἐκ μὲν τῶν ἄνω μερῶν οἷον δεξαμένης τινὸς παρέχει χρείαν, ἐκ δὲ τῶν κάτω, καθάπερ αὐτό τοὔνομα ἐνδείκνυται, χοάνην μεμίμηται — διατέτρηται καταντάντες (αἰσθητῷ πόρῳ) μέχρι τῆς κατὰ τὸν ἀδένα* [13]) *κοιλίας*· quem locum verbotenus Oribasius [14]) exscripsit, verbis *αἰσθητῷ πόρῳ* observante Dundassio, additis, quae in editione Galeni Charteriana, qua usus sum, desiderantur. Hanc de cavitate ejus sententiam omnis fere anatomicorum cohors, usque ad Collegii privati Amstelodamensis tempora, sequuta est, adeo, ut ne dubitare quidem de illa sustinuerint. Sequenti vero tempore egregii anatomici illam in dubium vocare, solidumque infundibulum vocare non sunt veriti. Primum soliditatis infundibuli documentum 1665. d. III. Nov. observatoribus Amstelodamensibus, quorum in partibus subtiliter dissecandis dexteritatem vel unum Swammerdamii socii nomen probat, caput ovillum exhibuit; inquirentibus enim, *transitus in glandulam pituit. non apparebat, utpote cum ne flatu immisso vel minimum moveretur aut mutaretur* [15]). Neque Vieussens [16]), quo forte nemo majori sollertia et labore fere improbo cerebri nervorumque fabricam pervestigavit, de cavitate sibi persuaderi potuit, *sensili*, enim inquit, *meatu secundum totam extensionem donatum esse non apparere, sed inferiorem illius partem insensibilibus poris instructam esse, hinc si immittitur liquor croceus ventriculo tertio, sensim infundibulum praeterlabitur et in glandul. pituit. immittitur.* Sic et Ridleyum, suis in cerebri anatome non destitutum meritis, solidum infundibulum statuisse reperies. Neque Conr. Vict. Schneider hic praetereundus est, quippe quem expresse docuisse, viam a cavitatibus cerebri per infundibulum ad nares non patere, vel vulgo notum est. Equidem scire cupiens, quam de fabrica infundibuli foveret Santorini, subtilis, et naturam sollicite pervestigans incisor, sententiam, illum non modo in observationibus anatom. sed et in eo opere, quod cura cel. Girardi prodiit, et huic particulae diligentiam tribuisse magnopere gavisus sum: expressis vero verbis soliditatem infundibuli docet, in priori enim opere [17]), *quamquam commode*, scribit, *et luculenter in infundibuli cavum,*

qua

11) *Περὶ ὀνομασίας τῶν τοῦ ἀνθρώπου μορίων* edit. Guiliel. Clinch. Lond. 1726. 4. p. 54.

12) De usu partium lib. 9. cap. 3. (edit. Charter. Tom. IV. p. 462.)

13) Tum temporis enim *κατ᾽ ἐξοχὴν* vocabatur glandula pituitaria *ἀδήν*.

14) *Τὰ τῶν* ΟΡΙΒΑΣΙΟΥ *ἰατρικῶν συναγωγῶν ἐκ τοῦ Γαλένου ἀνατομικά.* Paris. 8. — cum versione vero latina, curante Guiliel. Dundassio, cujus notae accesserunt, prodiit L. B. 1735. 4.

15) Observationes anatomicae selectiores Collegii privati Amstelodamensis. Amst. 1667. p. 33.

16) pag. 49.

17) p. 71.

qua priorem glandulam contingit, scrutari potuissem: nihilo tamen minus neque tenuis specilli, neque aeris ope quidquam detegere datum est, quod sive per infundibulum, sive per appendicis caveam ad priorem glandulam duceretur: in altero autem, opere scilicet posthumo eandem rem ulterius confirmat [18]. Ibidem et Editor ejus *Ill.* GIRARDI, rectissime docet: *In superiori parte, qua ventriculo tertio respondet, nonnihil cavum esse observavimus infundibulum,* quod non in centrum glandulae, sed paululum in superiora, qua coit utraque glandula inseritur, naturam appendicis induere illudque pluribus institutis observationibus quam maxime ad soliditatem accedere deprehendisse visi sumus. Ill. MURRAYI experimentum repetiit, neque tamen nucleum glacialem in Infundibulo reperit. Eandem sententiam et ill. LIEUTAUD [19] suis observationibus stabilire annititur, nihil esse dicens, nisi cylindrum cinereum solidum, ob eamque causam et stipitem pituitariam (*tige pituitaire*) vocat. Hujus viri asserta HALLER sua confirmat auctoritate: id enim *aliquoties sibi, perinde ut* cl. LIEUTAUD *solidum visum esse* tradit [20]; et alio loco, ubi data opera de infundibulo egit [21], dubitat, num cavum sit; *certe enim in cerebro gelu constricto, dissectum caveam non habuisse, quam oportebat ex glaciali nucleo prodi;* quae observationes cum Santorinianis, quas allegavi, conveniunt. LIEUTAUDIO assentitur et ejus commentator Ill. PORTAL *). Sic et PETIT [22] et TARIN [23], cujus in cerebro dissecando merita neminem fugiunt, soliditatem ejus annotasse lego. Hisce adjungam cl. SABATIER ad sententiam LIEUTAUD accedentia testimonia, qui primum in compendio anatomico [24], tum in alia regiae academiae Parisiensi oblata commentatione [25], expressis verbis, impervium esse infundibulum, statuit. Sic et B. S. ALBINUM **) anatomicum hanc sententiam fovisse, fratris verba declarant: *Minime autem probatum est, quod latex ille aquosus e ventriculis anterioribus fluat in ventriculum tertium ex eoque in infundibulum ad pituitariam;* sic et MALACARNE ***) solidum quamvis vasis lymphaticis circumdatum statuit, simulque MURRAYI argumenta refutat. Cavitatem incertam statuit I. B. de KANIEFELD ****). Non cavum statuit et CALDANI †). Vir summus et GENNARI ††), solidum denique statuit et Princeps Incisorum, qui de historia Encephali meriti sunt, VICQ D'AZYR [26]; pro solido etiam habet GÜNTHER [27].

Deinde

18) p. 34.

19) Essais anatomiques p. 341. etiam in Praefatione novissimae editionis pag. x.

20) Icon. anat. fasciculo VII. in explicat. tab. I. arteriarum cerebri nota c.

21) Elem. physiolog. T. IV. p. 58.

*) In versione germanica Lieutaudii, Tomo 2. pag. 45.

22) In Anatomie chirurgicale de Msr. PALFYN, quam edidit Paris 1753. 8.

23) Anthropotomie p. 267.

24) Traité complete d'anatomie Tome II. p. 49.

25) Mem. presentées l'année 1773. Paris 1776. sive Tom. VII. p. 599.

**) De natura hominis libellus. L. B. 1775. §. 826. p. 133.

***) Delle osservazione in Chirurgia. Parte 2. cap. 2. pag. 45.

****) Institutiones Med. pract. Vol. 3. 1785.

†) Institutiones Physiologicae. Venetiis 1786. not. ad §. 194.

††) De peculiari cerebri structura Parmae 1782.

26) Opere non satis laudando pag. 51.

27) *Kurzer Entwurf der Nervenlehre. Düsseldorf* 1789. pag. 37.

Deinde nec in morbosis cadaveribus hominum ob vitia cerebro molesta vita defunctorum, vel quorum nonnulli cameris cerebri earumque recessibus mire profecto expansis laborabant, viri artis peritissimi, atque ab omni partium studio quam maxime alieni, contrariam sententiam confirmari viderunt. Duos ex pluribus [28]) allegare liceat auctores: *Ill.* I. C. POHL [29]) (cujus insignem benivolentiam, dum Lipsiam transirem, expertum me fuisse, grata mente recordor), qui *infundibulum ne guttulam quidem recepisse,* narrat, *ventriculis cerebri aqua repletis:* et cl. GREDING [30]) (qui ob insignem in cerebro incidendo dexteritatem, et observationum editarum tum novitatem, tum praestantiam, laudem sibi paravit sempiternam), qui *septies* cum data opera in eam rem inquireret, *clausum* se vidisse annotavit: *In tribus enim sexagenariis majoribus, quibus accesserunt tria quadragenariorum, et alio viginti tantum annorum perfecte clausa infundibula* observavit [31]), sic et Vol. II. pag. 654. tradit, *haud raro illam ab interno etiam amplissimoque principio undequaque clausam infundibuli viam inveniri* - - eamque soliditatem, quam efficiebat *constipata, diaphana, tensa tamen firmaque tela cellulosa, vix a morbo, quippe a quo nihil regulare, constans vel uniforme exspectari potest, nec a senio profectam esse apparere.* Ante vero quam meam ea de re, experimentis, tum ab *Ill. Praeceptore* WRISBERGIO mecum communicatis, tum a me ipso, ad dirimendam hanc quaestionem, vario modo, praesentibus amicis, propria manu C. H. fabricam lustrantibus, in theatro anatomico Goettingensi, auxiliante ipso *Praeceptore,* domi etiam frequenter satis institutis, saepiusque in senibus, junioribus, et puerulis, nec non in animalibus repetitis, confirmatam sententiam proponam, eos, qui contrariam opinionem defenderunt, auctores reticere nefas duco; quo facilius collatis utriusque partis argumentis, quorum sententia sit praeferenda, judicari possit.

Unanimi quasi consensu, a GALENO ad praeteriti usque saeculi tempora, omnes in eo convenisse, ut infundibulum canalem esse putarent, jam supra indicavi; quorum nonnulli argute satis rem proposuerunt, alii vero futilibus argumentis suam defendere sententiam conati sunt. Sic HIER. MERCURIALIS in Epist. ad VAROLIUM missa [32]): *Tu Varoli,* inquit, *nec aerem per nares in hujusmodi ventriculos contra multorum sententiam penetrare posse, contendis; et tamen expergefacti homines pituitam palato multam excernunt, quae nullibi quam in cerebri cavitatibus collecta esse potuit.* Defendens sese VAROLIUS [33]) viro, auctoritate tum temporis plurimum valenti, concedit, *pituitam e ventriculis cerebri secerni, nihilominus spiritus ibi detegere posse;* sed hujus pituitae fontes non per infundibulum ex cameris cerebri derivandos esse, refutare nostris

E 3 tempo-

28) V. c. LOWER de corde p. 255. et A. BRUNN, de gland. pit. p. 191. qui glandulam pituitariam, ubi inserebatur infundibulum, gelatina viscida oppletam, et Ill. MURRAY diss. cit. p. 4. qui in vetula, quae hydrope anasarca laborarat, illud tel. cell. oppilatum viderunt. GREDING vero adv. med. pr. Vol. II. p. 654. perhibet, se talem laxum irregularem contextum cell. qualem MURRAY describit, nunquam invenisse.

29) Progr. de effusis in cerebro aquis. Lips. 1763.

30) Advers. med. practic. Vol. III. p. 653.

31) Ibid. Vol. II. part. II. p. 515.

32) p. 188.

33) Respons. ad H. MERCURIALEM ejus epist. de nervis opt. annexa.

temporibus ridiculum foret. Foramen infundibuli quasi ad probandam cavitatem non praetermissum esse ab EUSTACHIO, LANCISIUS in explicatione tabulae XVII annotavit: RIOLANUS [34]) infundibulum ingeniose, ut putat, cum manica oinocratica comparavit: et MOLINETTI [35]) *perenni aqua scatere* opinatus est. Multo vero ingenio acutiorem LOWERUM [36]) reperies, qui per canalem infundibuli e cameris cerebri in glandulam pituitariam delatos humores venarum ope resorberi putat: COLLINS [37]), (an experimentis institutis eo ductus sit, dubitandum) pronior ad hanc sententiam esse videtur: nec etiam BIDLOO *) praetermittendus, qui tamen et hic aliorum errores secutus esse videtur, adeo ut vix fidem mereatur. COWPER [38]) vero qui RIDLEYI (cavitatem infundibuli negantis) tabulas recudit, in eo ab ipso recedit, quod flatu distendi opinetur. WEPFER **) infundibulum cum ureteribus comparat, quorum quanquam tenuis canalis, urinam tamen emittit. Neque hoc loco silentio praetereundus est LITTRE, quippe qui, fuse satis de glandula pituitaria agens [39]), infundibuli mentione facta, flatum per illud immissum in ipsam cineream glandulae substantiam usque penetrasse, illamque extendisse, tradit; sed fides sit penes auctorem. Ulterius adhuc I. C. A. BRUNN [40]), in peculiari de glandula pituitaria dissertatione, processit, *forte*, ait, *hic aquaeductus* (ita enim vocat infundibulum) *pollet virtute peristaltica, quemadmodum pleraque vasa excretoria -- quod exinde patet, quia inflatione dilatatus statim iterum constringitur, discissus et explicatus sponte iterum colligitur -- quin ausim dicere vix dari anatomen cerebri, quin aliquid humoris in infundibulo reperiatur.* Sed qui ex elatere quodam ad vim peristalticam argumentari potuerit, non intelligo. TEICHMEYERUM [41]), cum ipse LITTRIUM contra HEISTERUM sequi fateatur, nihil necesse esse pluribus commemorare. Sic et WINSLOW [42]) ad LITTRII sententiam accedens solidum illud esse repugnat. Argumentum vero a LUDWIGIO [43]) ad cavitatem infundibuli demonstrandam prolatum his comprehensum est verbis: *descensum lymphae*, inquit, *per infundibulum in juvene didici, qui epilepticis insultibus affectus, levamen sensit ex capite post insultum in anteriora proclivi* etc. et in descriptione eorum, quae post mortem apparuerunt, addit, infundibulum quodammodo distentum fuisse. Sic et teste RICH. LOWER l. c. p. 254. in juvene, qui lethargo laboraverat, et per duas septimanas convulsus obiit, ventriculi aqua tumidi reperti sunt, et tota cerebri basis et medulla oblongata sero extravasato, et in fundum calvariae decumbenti immersae erant, *infundibulum summe distentum apparebat, et hac unica observatione*, inquit, *magis constabit humorem in ventriculis cerebri contentum non alia, praterquam per infundibulum, via transire.* Caeterum et MONRO [44]) infundibulum lympham e ventriculo tertio et quarto

34) Anthropograph. lib. 4. p. 789.
35) Diss. anat. path. lib. IV. c. 18.
36) Tract. de corde. acc. Diss. de catarrhis, edit. quinta 1708. L. Bat. 8. p. 247.
37) System of Anatomy p. 1022.
*) Libro §. 3. citato.
38) In explicatione ab ipso recusarum RIDLEYI tabularum, tabulis, quas e BIDLOO furatus erat, in fine annexarum.
**) De Apoplexia Scaph. pag. 139.
39) Mem. de Paris 1703.
40) Glandulae duodeni etc. accedit diss. de glandula pituitaria. Frf. 1715. 4. cap. 3.
41) Progr. de lympha cerebri. Ien. 1728. §. 1.
42) Tome IV. nro. 84. pag. 161.
43) Epist. ad HALLER Tomo III. nro. 411. p. 9.
44) De methodo dissec. cerebrum. edit. Coopmans p. 223.

quarto devehere testatur. Venio nunc ad virum doctrina illustrem ADOLPH. MURRAY, cujus paucos ante annos, in illius partis favorem prolata sententia *), potissimum me impulit, ut diligentius in hanc rem inquirerem; omnibusque experimentis, quibus cavitatem demonstrare studuerunt, repetitis, quid statuendum sit, reperiisse mihi videor. Contendit autem vir Ill. canalem infundibuli pro varietate cadaverum magnitudine differre, ita ut mox pennae columbinae ambitum, mox duas tertias partes anserinae aequet; interdum praecipue in superiori parte majorem esse; in infantibus vero, illisque, qui sunt laxioris habitus, infundibulum solito grandius esse: idem coni in modum in inferiori parte angustius factum iterum dilatari, adeo ut paullo ultra medium tenuissimum sit; vasis autem ab arteria corporis callosi impertiri; quod quidem ipse non vidi, sed, uti in cerebris, quae in humore idoneo nihil corrupta conservo, vasis eorum arte repletis, cerni res adhuc potest, semper utrinque arterias suas partim e carotidis internae trunco ipso, partim ex arteria communicante nanciscitur, quae cum illis arteriolis, quas rami anteriores carotidum internarum mox in arterias corporis callosi transeuntium ad nervorum opticorum coalitum spargunt, anastomosin faciunt; cujus rei testem video etiam HALLER [45]), qui eandem fabricam, quam nunc in cadavere contemplor, descripsit. Cavitatis porro testes praeter WILLISIUM allegat DIEMERBROECKIUM et MANGETUM: se ipsum etiam in quatuor cadaveribus sectis totum infundibulum pervium observasse, contendit, quod optime e cerebris congelatis demonstrari posse ipsi videtur; canalem hunc in ramum duplicem, posteriorem minorem, et anteriorem majorem abiisse, ductus denique similes illis, quos LOWER l. c. statuit, e glandula pituitaria humorem deferre, tradit.

Ill. GREDING *stylo tenui perquisitum, nec solidum, nec obturatum, sed potius pervium haud raro aqua plenum* vidit [46]), et *quoniam aperta naturalia esse censuit, semel se tantum annotasse, in sectione epileptico-maniaci infundibulum prorsus apertum viamque ad gland. pituit. liberrimam fuisse - - hanc igitur*, pergit, *ob rationem facile quidem persuadeor, infundibuli viam plerumque quidem apertam esse* [47]).

Cavum statuit MAYER **). Ad hanc sententiam pronior videtur Celeb. HAASE ***). Cavum infundibulum statuit et MONRO [48]), illudque ex homine, ove et bove pingit. Cavum statuit et Ill. METZGER [49]). Nobis assentitur priorem suam sententiam antiquans Celeb. COOPMANS [50]).

Mediam quandam sententiam tuentur WILL. HUNTER et CRUIKSHANK ****) adeo, ut modo solidum, modo cavum esse affirment.

Sed per singula eundum: I. Vix eo adduci possum, ut credam, si tantae magnitudinis esset canalis, ut fere ad anserinae pennae magnitudinem accederet, tantos

viros,

*) Diss. supra citata.
45) Elem. phys. T. IV. p. 124.
46) Vol. II. part. III. p. 515.
47) Vol. II. p. 654.
**) *Abhandlung vom Gehirn* etc. *Berlin* 1779. pag. 12.
***) Cerebri nervorumque C. H. anatome repetita. Lips. 1781. §. 40.

48) Observations on the Nervous system. edit. anglicae 1783. p. 19. vers. germ. p. 14.
49) *Medicinisch gerichtliche Bibliotheck. Band* 2. *Stück* 1. pag. 150.
50) Nevrologia *Franequerae* 1789. 8. §. 29.
****) In Praelectionibus.

viros, quorum nomina supra allegavi, latere eum potuisse. II. Totum infundibulum raro superare pennam columbinam vidi, ut nullo modo intelligam, qui canalis ipse, quem ne conspicillo quidem vidi, eadem magnitudine gaudere possit. III. Experimenta, quae stylo instituuntur, ad dirimendam hanc quaestionem vix idonea esse arbitror, facile enim ejusmodi stylo canalis efficitur, qui ante nullus aderat. IV. Eodem jure et experimenta, quae congelato cerebro instituuntur, non solum ut ambigua, sed etiam ob nimiam violentiam, qua cerebrum afficiunt, non admittenda esse censeo: SANTORINI enim, HALLERI, GIRARDI, WRISBERGII, MALACARNE et GENNARI observationes contrariam omnino sententiam confirmant; vel enim nullus nucleus glacialis apparebat in infundibulo, vel in reliqua cerebri parte ubique inter medullam majores adhuc nuclei glaciales inveniebantur illo, qui ex infundibulo eglubi poterat; nimia vero violentia frigus in cerebrum molle et tenerrimum agere, vel exinde patet, quod infundibulo longe tenaciora vasa vitrea, aqua, quibus repleta sunt, gelu constricta, diffracta dissiliant. V. Neque flatum immissum (experimento faciendo ceteroquin idoneum, cum non impetu agat, sed eum pro diversitate partium moderari possis,) cavitatem demonstrare saepius expertus sum, licet LITTRE per illud cineream glandulae pituitariae partem se extendisse, et COWPER et BRUNN inflatione dilatatum statim iterum sese contraxisse, tradiderint. VI. Cerebro ita locato, ut infundibulum cum glandula pituitaria libere penderet, per angustum foramen, apertis ventriculis immisi mercurium, qui vero, cum omnem, qui in ventriculis esset, humorem expelleret, valvulamque cerebelli egregio spectaculo attolleret, nunquam in infundibulum, nedum per illud in glandulam pituitariam penetrabat. VII. In ventriculum tertium, remotis iis, quibus circumdatur, et humore, quo madebat, quantum absque laesione fieri posset, spongiae ope absorpto, mercurium immisi, ita ut certus essem, eum ad eam regionem, qua in infundibulum abiret, pertingere, ibique gravitatis suae vires exserere; sed ne globulus quidem in infundibulo apparebat. VIII. Tum mercurii quantitate adeo adaucta, ut ejus pondus paries inferior ventriculorum sustinere amplius non posset, nunquam per ruptum infundibulum vel glandulam pituitariam, sed per eam regionem, qua ventriculus tertius ope piae matris, et tenuis incumbentis laminae medullaris clauditur, in tabula III. 3. 4. interdum inter piam matrem et medullam ipsam nervi optici exitu sibi parato, magna vi prorupisse vidi. IX. Alio experimento, Vieussseniano nimirum, in hanc rem inquisivi; eodem enim modo, quem nro. VI, dixi, locato cerebro ventriculoque tertio aperto liquorem croceum [51]) instillavi, ut, si forte viam per infundibulum in glandulam pituitariam legeret, colore proderetur; sed miro sane modo, liquor ille dicta regione ante nervos opticos similiter tinctos effluens, ne minimum quidem sui vestigium neque in infundibulo, neque in glandula pituitaria ostendebat. X. Eundem exitum experimenta in capitibus vitulinis habuerunt. XI. Idem etiam eventus fuit, infundibulo eo loco, quo in glandulam pituitariam quasi transit, abscisso. XII. Falluntur etiam, qui infundibula brutorum cava affirmant; etenim in his brevissimum facile in eximendo cerebro ita abscinditur, ut culter in ventriculum tertium ipsum penetret; hinc argumentum ab analogia desumtum omnino rejiciendum.

Sed

51) Essentiam croci dicunt pharmacopolae.

Sed neque morbosa cerebra pervium semper infundibulum demonstrare, persuasum habeo. XIII. In infante enim ingenti hydrocephalo exstincto Celeb. WRISBERG infundibulum neque solito majus, neque aqua distentum reperit. XIV. Nec ipse in infantulo partu laborioso enecato, cui et inter ea, quae capitis ossa circumdant, integumenta, et inter duram membranam et encephalon, et in ipsos cerebri cameras, insignis sanguinis effusi coagula inveni, vidi sanguinis grumulis infundibulum repletum, licet inflammatum quasi, distentis et infarctis vasculis, apparebat. XV. Nec denique in vetula, quae apospasmate piae matris [52]), vero cerebri hydrope, laboraverat, infundibulum insoliti quidquam ostendere memini. XVI. Eadem experimenta in senibus, adultis et infantibus instituta parem habuerunt exitum.

Sed haec de infundibulo sufficiant. Quibus omnibus absque partium studio rite mecum perpensis, non potui non amplecti illorum virorum sententiam, qui infundibulum si non perfecte solidum, certe *non adeo conspicuo, uti veteres opinati sunt, canali perforatum esse*, censuerunt.

LIBRI SECUNDI

SECTIO III.

§. XV.

Altera encephali portio, quae in hominibus e suffragio HALLRRI subnoncuplum cerebri, ex observationibus Ill. WRISBERGII $\frac{8}{9}$ vel $\frac{11}{12}$ cerebro minor esse, ex meis observationibus vero septimam circiter cerebri partem aequare, et pro aetatum differentia variare solet, *cerebellum*, *παρεγκεφαλὶς*, *ἐπεγκρανὶς*, *ἔγκρανον*, *appendix ad cerebrum*, *cerebrum parvum*, cum partem sui plus quam dimidiam in basi exhibeat, silentio praetermitti hic jure meritoque non potest. Locata est infra cerebrum in ea ossium capitis camera, quae unice tantum in osse occipitis excavata, anterius a parte petrosa ossis temporum tanquam valle distincta, superne tentorio durae membranae a camera cerebri terminata, processu denique falciformi minore in medio osse occipitis descendente bipertita, *cerebelli camera* ab osteologis appellatur. Eadem dura membrana in tentorium expansa anterius amplo foramine hiat, per quod processus cerebri trajiciuntur, cum cerebelli medulla jamjam conjungendi. Dividunt satis commode omne cerebellum, quod processu falciformi bipertitam cameram replet, in duos *lobos* (hemisphaeria vel globos) forma et volumine fere aequales, dextrum et sinistrum, mediamque inter eos, qua cohaerent, partem, vocabulo ex brutis dissectis nato, *vermem* vocant; alii vero duos ejusmodi vermiformes processus in homine adesse persuasi, superiorem et inferiorem [1]) distinguunt. Interdum lobi profundius divisi, et latius distantes, valleculam *) lobis interjacentem relinquunt, interdum vero vix dissiti conspiciuntur.

Cerebellum.

52) Vide nervi tertii historiam.
1) Vide tabulae tertiae explicationem.
*) In tabula I. lit. E. conspicuam.

ciuntur. Hinc in tabula prima in posteriori et media parte distare videbis, quae in secunda hoc loco fere sese attingunt.

§. XVI.

Cerebellum, nullo modo, quamvis multi *) id tradiderint, cerebri substantia durius, in superficie exteriori eodem, quo cerebrum, modo sulcis gyrisque distinguitur, involucris tegitur eisdem, membranae vasculosae processus fere iidem in sulcos, quorum habitum optime tabula III. declarat, demittuntur; sed in eo recedit, quod sulci et multo profundius in substantiam penetrent, et diversam directionem sequantur, eamque ob causam diversos etiam gyros producant. Horum sulcorum plerique sunt versus exteriora convexi, alii vero alias vias legunt. Hosce sulcos eorumque ductus solito exactius pingi curavit Meckel [1]), tum Santorini [2]), omnium optime vero Vicq d'Azyr [3]). Gyri, ob terminorum, quibus includuntur, angustiam *annuli* vel *laminae cerebelli* dicti, transversim dissecti, ut tabula tertia lit. G. ostendit, aliis minoribus sulcis dividuntur, unde *lamellae*, quas *folia* Malacarne vocat, oriuntur; in eoque maxime a cerebri fabrica recedunt. Nec praeterea (quod in cerebri gyris conspicitur) ulla horum gyrorum in ossea camera, qua recipitur cerebellum, impressa vestigia reperies, cum minus lati et convexi sint illis, quibus cerebrum distinctum esse supra diximus. Impressiones enim *digitatas* vulgo dictas, quae a cerebro in illis capitis ossibus, quibus camera ipsius construitur, factae inveniuntur, vel si hoc magis arrideat, juga illa ossea, quae spatium, quod inter duos gyros intercedit, replent, quo simul efficitur, ut fundus thecae osseae in adultis quoddam quasi sit gyrorum cerebri simulacrum, in osse occipitis desiderabis. Eosdem vero sulcos non ab arteriis superficiem quasi lambentibus gigni, vel fugitiva cerebelli, a quo vasa nondum ablata sunt, inspectio docet; arteria enim cerebelli inferior, ut egregie Vicq d'Azyrii tabula XIX. exhibet, super omnes gyros transcendens, ablata etiam sui vestigia ubique relinquens, ne majoribus quidem ramis sulcorum ductus sequitur. Describendi horum sulcorum variam directionem profunditatemque, et verbis veluti pingendi labori supersedeo, quippe cum fusa satis de his extet descriptio, quam Malacarne [4]) dedit; cujus liber exacte ea, quae hic enarranda essent, explicare mihi videtur. Quare ea tantum, quae in illo Haller [5]) desideravit, tabulas scilicet, me addidisse satis habeo; sufficere vero indicem pleniorem existimans, eos, qui reliqua nota sibi reddere cupiant, ad explicationem tabulae secundae et tertiae relego, cui, quae praeterea habui addere, inserui.

Plenius autem observationes istas intelligere cupientem ad *Vicq d'Azyrii* tabulas 28. 29. 30. 31. fidas naturae imagines exhibentes relego.

Cerebel-

*) Nomina Autorum collegit *Ludwig* in diss. laudata de cinerea cerebri substantia, recusa in exercitationibus academicis fasc. primo. pag. 14.

1) Mémoires de l'Acad. des sciences. à Berlin 1765.

2) Tab. posthuma secunda.

3) Planche 28. 29. 30. 31.

4) In nuova esposizione della vera struttura del cervelletto umano di Vicenzo Malacarne. Turin 1776. 8.

5) *Götting. gel. Anz.* 1777. *Zugabe* 29. *Stück.*

Cerebellum autem prouti et lobum posteriorem cerebri triplici substantia constatur, *cinerea*, *intermedia* et medullari; ex his cinerea et medullaris vulgo nota erant. Intermediam vero colore fusco flavescente imbutam, a cinerea paralleli ductu discriminatam, sensim in medullarem irregulari modo abeuntem, primum 1770. in cerebello equino, postmodum in omnibus, quotquot secui, hominum, Brutorum Mammalium, et Avium encephalis observavi; jamque ab omnibus recentioribus anatomicis constanti naturae lege inveniri video, quorum aliquos §. 6. allegavi. Interdum macerato paululum in vini spiritu encephalo cinerea ab intermedia illa secessisse mihi visa est.

Quocirca meis non consentiunt, quae BOERHAVIUS *) habet: „*Intra corticis* (i. e. substantiae cinereae) *superficiem extremam et medullam ipsi contiguam nemo mortalium vidit aliquid intermedium.*“

§. XVII.

Ex uniuscujusque autem folii substantiae cinereae medio lamellulae medullares nasci videntur; quae mox cum vicinis in ramos quosdam collectae, utrinque *truncum* insignem *e mera medulla constantem* formant, 1. qui anteriora et superiora versus in *processus cerebelli ad corpora quadrigemina* exit, 2. deinde interiora versus *crura cerebelli ad pontem*, ipsiusque simul pontis tractus medullares transversos, qui in basi apparent, construit, 3. maxima denique sui parte posteriora et inferiora petens, ad formandam medullam spinalem demittitur. Truncus autem hic medullaris, in tres, quos modo dixi, pro ratione cerebelli multo majores ac in cerebro processus progrediendo dispersus, non omnino rotundus conspicitur, sed in medio fossulam quandam gerit, cui nomen *ventriculi quarti* dederunt. Minus vero placet communis opinio, qua, inverso naturae ordine, arborem vitae [1]) (sic enim truncum illum medullarem vocant) in ramos, et hos in surculos vel folia abire autumant.

Processus isti tres in utroque latere e trunco medullari cerebelli modo enati, ita sibi vicissim accumbunt, ut eos conflari dicas; quanquam satis adhuc distingui possunt. Inter processum enim primum, eum, quem ad nates abire ajunt, vel qui superiori parte processus medullaris cerebri (cruris cerebri) confluit, sinistrum et dextrum *sulcus*, quem *calamum scriptorium* vocant, intercedit [2]); alterum vero processum dextrum a sinistro, quocum intimius conflatur, *arteriae basilaris* succumbentis impresso *vestigio* quodammodo distingui dicas [3]); tertius denique dexter, in medullam spinalem abiens, totus a sinistro separatur *sulco* illo *inter corpora pyramidalia inciso* [4]); cui continuatio sulci processus superiores cerebelli calami scriptorii nomine dividentis occurrit, adeo ut certo affirmari nequeas, cui ex his sulcis divisio ista praecipue debeatur. Quae omnia declarant, medullam spinalem bipertitam non immerito dici.

*) De Morbis nervorum. Lugd. Bat. 1761. p. 4.

1) Eam forte ob causam ita vocarunt, quod persuasum habebant, a cerebello organa ad vitam necessaria nervis instrui, vel ut dicere amabant, nervos vitales a cerebello egredi.

2) VICQ D'AZYR tab. XIX. fig. 3. 66. fig. 5. et 6. 7.

3) VICQ D'AZYR tab. 17. fig. I. 80. 41. 41. tab. nostra II. U.

4) VICQ D'AZYR tab. 17. fig. I. 59. 59. et tab. 30. fig. III. 2.

§. XVIII.

Processus cerebelli *secundus* [1]), trium dictorum processuum in homine maximus, et unus [2]) tantum, leniter oblique ascendens, ad interiora sensim quasi latescens procedit, ita ut arcus potius quam anguli more convergendo cum altero conjungetur; tum processibus cerebri illum superantibus, vel potius in illius substantiam penetrantibus, quos *crura* vocant, adeo intricatur, ut aegrius explicari queat; minime tamen nec exteriora nec interiora versus cum illis totus confunditur [3]). In superficie enim inferiori, ea nimirum, quae in basi apparet, striis sulcisque non parallelis, sed saepe se mutuo decussantibus, partim ex arteriis natis, partim proprio fibrarum nervearum, e quibus componitur, ductu ortis, distinctus, disterminatur in anteriori parte a processibus medullaribus cerebri margine vel sulco multo majori illo, qui in posteriori parte illum a processibus cerebelli ad medullam oblongatam et corporibus pyramidalibus separat, adeo ut hic *posterior margo* [4]) vel sulcus longitudine vix tertiam partem *marginis anterioris* [5]) superet. Ferri a lobo cerebelli altero ad alterum hunc processum, ita ut super cerebri processus medullares, crura cerebri dictos, quos fluminis instar sub illo currere arbitratur, pontis instar exstructus sit, existimavit Varolius [6]); eamque ob caussam *pontis cerebelli* nomen illi dedit. Quae denominatio licet ideo sit rejicienda, quod non supra sed infra illos processus cerebri, crura dictos, a lobo altero ad alterum pertineat, defendi tamen potest, si tractibus istis medullaribus transversis, e quibus processus cerebelli secundi constant, lobos cerebelli, uti ponte littora, conjungi dicamus.

Alii hunc cerebelli processum medullarem *protuberantiam annularem* Willisii vocarunt, plerisque vero *pons* Varolii [7]) appellatur, qui tamen illum *pontem cerebelli* nominavit. Optime vero, ni fallor, a Rau *) *nodus* vocatur, etenim hac regione omnis cerebri et cerebelli medulla miscetur, vel copulatur, adeo, ut iste nodus conjunctionis utriusque medullae verus sit locus.

In infantibus paulo cinereum saltim non aeque candidum ac in adultis reperi.

Eadem autem *Corpora olivaria* transversis tenuissimis fibris parimodo ac pyramidalia obducta, quae, si transversim scindantur, ostendunt persaepe peculiarem luteolam, vel fuscam substantiam, inter medullarem ita peculiari dispositione constitutam, ut utrinque aut vitis folii aut potius quasi cristatae coronae faciem prae se ferat [8]).

§. XIX.

Processus posteriores cerebelli in medullam spinalem degenerantes, incuneatis quasi inter ipsos processuum cerebri (crurum) continuationibus, distinguuntur; quae, ponte

1) Vicq d'Azyr tab. XIX. 42. 43. 48. 48. tab. nostra II. V. U. tab. III. X. Ψ.

2) In variis enim animalibus duplex invenitur.

3) Vicq d'Azyr tab. XXII. XXXIII. XXXI. fig. I.

4) Tab. nostra II. X. W. b.

5) Tab. nostra T. φ.

6) Inventum describit, de nervis optic. p. 191.

7) *Pons Sylvii* longe aliud quid, *corpora quadrigemina* nempe significat.

*) In nevrologia *B. Valentini* theatro zootomico annexa. p. 107.

8) Santorini pag. 26. et figuram *Prochaskae* loco ad §. 3. citato tab. I. fig. 3. et Vicq d'Azyr tab. XXXI. fig. 5. 6 et 7.

ponte superato, accepto *corporum pyramidalium* nomine, emergentes et sulcis transversis superficiem vix penetrantibus incisae, rima dividuntur, et quo magis in canali vertebrali descendunt, eo magis extenuantur.

Processus isti posteriores modo enati, in suo quisque latere in prominentiam semiovalem ejusdem, qua processus ipsi gaudent, medullae, exteriora versus exstantem assurgunt, quam, quo jure nescio, cum neque formam neque colorem olivae imitetur, *corpus olivare* dixerunt. Semel ex utroque processu posteriori in macerato cerebro humano hanc prominentiam, veluti nucleum e putamine, nulla vi adhibita enucleare contigit.

Plurimum autem ad efformandam spinalem medullam conferre cerebellum, vel exinde patet, quod homini, cui pro mole cerebri maxima minimum est cerebellum, et minima sit medulla spinalis; brutis vero majori cerebello gaudentibus haec etiam longe major sit; hinc et in monstro bicorporeo monocephalo, quod celeberr. Ios. THAD. KLINKOSCH [1]) descripsit, duplici medulla spinali gaudente duplex aderat cerebellum, et in simili casu, quem descripsit DUVERNEY [2]), scilicet in monstro Casanensi monocephalo bicorporeo cerebra coalita, cerebella duo et medullae spinales geminae, et vice versa in Agno bicipite SCHRADER [3]) cerebellum unicum, licet caput medullae spinalis geminum esset; magno argumento, illam potissimum e cerebello prodire: quamvis non ignorem, medullam in canali spinali progredientem iterum paulo latescere et SALTSMANN [4]) expressis verbis scripsisse, *se persuasum habere, medullam spinalem a solo cerebro non item a cerebello originem ducere.* Fibras medullae spinalis e quatuor testibus quasi plexam vel conflatam decussari jam supra monui.

§. XX.

Immediate ex cerebello meo quidem judicio prodire videntur, excepto nervo sexto, nervus quintus, communicans faciei, auditorius, glossopharyngaeus et vagus. Mediante vero cerebro et reliquos omnes spinales nervos plurimum ipsi debere, negari nullo modo potest. Interim tamen non contradicam, si quis etiam ad nervum sextum et quartum conferre aliquid cerebrum contendat.

Sed haec de basi encephali hactenus. In qua describenda naturam ducem unice sequutus sum, ad cujus exemplar, cum insigni cadaverum copia non destituerer, quae scripsi, elaboravi, et, quae visa mihi fuerunt, fideliter tradidi; scriptorum itaque, quos legere contigit, copiam in medium proferre, quod quidem facillimo negotio fieri poterat, nolui, selectiorum tantum, ex illis, quos allegare necesse erat, facto delectu; additis praeterea, quae annotanda habui, in quibus nihil magis mihi cordi fuit, quam ut pervestigatu difficilis, narratu adhuc difficilior baseos encephali historia perspicua, quantum fieri posset, evaderet. Monendi vero a me lectores, ne, quae in descri-

 ptione

1) Progr. quo anatomicam monstri bicorporei monocephali descriptionem proponit, cum tabulis figurarum 1767. Vetero-Pragae, 4. tab. VI.

2) Commentaria Petropolitana Tom. I. p. 281.

3) Observationum Decade 2. Obs. 10.

4) I. R. SALTSMANNI varia observata anatomica hactenus inedita — edente TH. WYNANTS. Amst. 1669. 12. p. 41.

ptione ſuperiora dicuntur, in tabulis ut ſuperiora quaerant, cum omnia ibi inverſa repraeſententur. Quarundam vero rerum, neque hic inepto loco proferendarum, explicationem libro quinto inſerui: ſic enim optime repetitiones, quae taedium lectoribus crearent, vitari potuiſſe arbitrabar.

LIBER TERTIUS

DE

ORIGINIBUS NERVORUM PER OSSA CAPITIS EX ENCEPHALO EGREDIENTIUM.

SECTIO I.

DE NERVO OLFACTORIO *).

§. XXI.

Diverſas maxime tum antiquorum tum coaevorum de nervo noſtro ſententias foveri, ſuo tempore jam queſtus eſt Varolius. Nomina etiam, quae huic pari tribuerunt, admodum varia, fabulasque, quas vel neglectum anatomes ſtudium peperit, vel coecus et pertinax antiquitatis amor produxit, ſapientia reperies; nec non deſcriptiones mire ſaepe e brutorum et hominum fabrica confuſas fuiſſe animadvertes, quas profecto non intelliget quisquam, niſi ſit in utraque re probe verſatus. Proinde mirabitur nemo, maximas ſaepius inter atavos noſtros rixas concitaſſe hujus nervi hiſtoriam; ad cujus nomina recenſenda me jam confero.

Omnium fere, quorum ſcripta ad noſtra usque tempora pervenerunt, Galenus [1]) primus de eo mentionem fecit. Sed ante eum Herophilum et Marinum hocce par in numerum nervorum non recepiſſe, ex ipſo Galeno [2]) colligas, in nervi auditorii deſcriptione dicente, ſe Marinum in numerandis paribus ſequi [3]). Vocat autem nervum noſtrum ἀποφύσεις, quod nomen, obſervante Slevogt [4]), ex plurimorum ſententia Aristoteli tribui non poteſt; in libro vero περὶ ὀσφρήσεος ὀργάνȣ, illum νεῦρων μικρὰ appellat, et in alio libro [5]) ὀσφρητικὸν πόρον; quae omnia demonſtrant, non immerito eum a Vesalio [6]) argui, quod boum cerebra adhibuerit, cujus judicium recentiori etiam aetate Weitbrecht [7]) confirmavit. Etenim ſimiarum (quibus alias plerumque utebatur) Galenus cerebrum ſi adhibuiſſet, profecto cavum non ſtatuiſſet.

*) Omnibus fere, paucis tantum exceptis, a Galeno usque ad Willisii tempora nomine primi venit nervus opticus. Diemerbroekii vero par olfactorium eſt ramus primus quinti noſtri cum quarto pari conjunctus.

1) De nervis opt.

2) De nerv. diſſect. c. 7. edit. Charter. p. 243.

3) Cf. infra nervi auditorii hiſt.

4) §. 3.

5) De uſu partium l. 8. c. 7. apud Oribasium p. 44.

6) De radice chinae p. 648. edit. Albino Boerhaav.

7) Comm. Petropol. T. XIV. pag. 277.

fuisset. Cavitatem enim nervi olfactorii in simiis a me dissectis (v. c. simia Sylvano, simia Cynamolgo, simia lugubri Erxlebenii, Papione Mormon, Cercopitheco Iaccho) reperire non potui. Forsan etiam ob parvitatem cerebro simiarum usus non est, vel ob coarctationem orbitarum, ossisque ethmoidei exiguitatem et profundum situm nervum olfactorium praetervidit. In libro vero de *dissectione nervorum* illius mentionem non fecit. Quare vero in numerum parium non receperint anatomici, hujus rei rationem ipse reddit in libro XI. quem de usu partium conscripsit [8]: - - *ὀυ συναριθμοῦντες* (*συζυγίαις*) *δηλονότι τὴν ἐπὶ τὰς ῥῖνας, ὅτι μήτε νεύρων ἐκφύσεις ἔχει, καθάπερ αἱ λοιπαὶ, μήτε διεκπίπτει τῶν ὀςῶν ἐκτὸς — ἀλλὰ πρώτη ἀπόφυσις ἀριθμεῖται τὰ μαλακὰ νεῦρα τῶν ὀφθαλμῶν κ. τ. λ.* quem locum ex ipso fonte repetii, cum hisce argumentis innumeri fere auctores, Galeni nomen reticentes, saepe usi sint; pari modo Oribasius, Galeni epitomator, *ἀποφύσεις τῶν προσθίων κοιλιῶν* vocavit; minus autem nobis placet Rasarii versio, qui *exortus anteriorum ventriculorum* vocat; plerisque enim anatomicis *ἀποφύσεις processus* appellantur. Caeterum eleganter satis, sed brutorum, olfactus organa descripta invenies. Eodem et Nemesii *) sententia redit. Theophilus a dignitate Protospatharius dictus [9] primus ut videtur, Galeni sententia relicta, pro primo pari illum habuit, nec tamen nihil ex brutis desumsisse videtur. Avicennam eos *additamenta cerebri subtilia* vocasse Slevogt [10] tradit. Mundinus [11] *carunculas similes capitibus mammillarum* appellat. Sequenti anno MCCCCCI. Magnus Hundt [12] in explicatione figurae in pagina secunda expressae itidem illos *carunculárum* nomine indicare voluit, primusque illorum figuram dedit, eam tamen, quam absque opposito nomine non intelligas. I. Matthaeus de Gradibus, qui illos *carunculas mammillares assimilatas duobus capitibus mammillarum, quae sunt de substantia cerebri*, Mich. Savanarola *canales a naribus ad cerebrum admodum breves*, appellavit, Gabriel de Zerbis, et Alex. Benedictus [13], pro nervo habentes conjugii *tertii* locum illis tribuunt. Interdum se non reperiisse, interdum vero et vidisse et demonstrasse, ingenue fatetur Alex. Achillinus. Iac. Berengarius Carpensis, alias simpliciter Carpus dictus, Mundini commentator, verum esse nervum, sed molliorem contendit; eundem *clavae similem* dictitans, in Isagoge sua [14] *carunculas mammillares*, et alio ejusdem libri loco *nervos* appellat. Nicolaus Massa expressis verbis *primum par nervorum descendentium ad nares* [15] vocans, justo illos inseruit loco. Simul vero tacite ab illo perstringi Vesalium, et *veluti plagiarium furtivis pennis instar corniculae Aesopicae exornatum sugillari*,

8) Cap. 9. edit. Charter. T. IV. p. 517.

*) De natura hominis.

9) De humani corp. fabric. L. IV. cap. 2.

10) §. IV.

11) Io. Ketham de anathomia et diversis infirmitatibus C. H. cui annectuntur multi alii tractatus per diversos excellentissimos Doctores compositi, nec non anathomia Mundini. Impr. Venetiis anno MCCCCC. die XVIII. Martii — capite de elevatione cerebri 4.

12) Antropologium de hominis dignitate et natura per M. Hundt. Liptzick. 4.

13) Anatomice, sive historia C. H. Eucharius excudebat 1527. 8. cap. 14.

14) Isagogae breves et exactissimae in anatomiam H. C. per illustrem medicum Carpum. Argent. 1530. 8.

15) Liber introductorius 1536. cap. 39.

lari, indicat RIOLANUS [16]). Nec eam ob rem assentiri possum AIME' MATHEI [17]), dicenti, ARCH. PICCOLHOMINEUM primum ad nervos eum reduxisse; qui, praeterquam quod quinquaginta annis serius scripserit, non satis in incidendo exercitatus fuisse videtur: quanquam ipse PICCOLHOMINI [18]) gloriam hanc sibi vindicare videtur, dicens, — *se mirari, neminem illos nervorum nomine dignasse, quum tamen odorandi organa nuncupent.* DRYANDER, suis in edendo Mundino meritis non destitutus, tabula ligno incisa repraesentans illos, *opticos* appellat, quem celeberr. METZGERUM intellexisse credo, cum dicit, Mundinum in delineando non infelicem fuisse. Figuras autem ejus non ad Berengarianas effictas esse, judicat HALLER [19]). SAVANAROLAM *cornua similia capitibus mammillarum* dicere, SLEVOGT [20]) auctor est. Quis vero primus *processuum papillarium* aut *mammillarium* nomen usurpaverit, non constat. Vocabulum hoc a brutis desumtum et ad hominem translatum sua jam aetate usitatissimum fuisse indicat VESALIUS, de confusione processuum mammillarium querens, qui a nonnullis primum par dicantur. Ipse autem, quamvis *ductu, colore, formaque nervis correspondere* recte satis intelligat, communi tamen errore abreptus, illos *extra calvariam procidere* negans veros nervos non pronuntiat, quanquam illos *instrumenta odoratus*, *odoratus organa*, *olfactus organon*, *olfactus organo subservientes processus nervis similes*, *organa olfactilia* vocat; quae nomina etiam, qui illum secuti sunt, retinuerunt. An EUSTACHIUS, qui Tab. XVIII. optime illos delineavit, pro nervo habuerit, ob ipsius nimium in GALENUM amorem dubitat celeb. METZGER. VAROLIO *ductus instrumenti olfactus* [21]) et *ductus nervei* [22]) dicuntur. VOLCHERO COITER [23]), Fallopii asseclae *productiones procerae*, GUINTERO ANDERNACO [24]) *processus cerebri ad nares* audiunt. Penes ARCHANGELUM PICCOLHOMINI, qui, ut supra dictum est, nervos veros dici mereri, optime statuit, *secundum* nervus noster occupat locum; nam primus ipsi opticus est. Alii, in quibus ANDR. LAURENTIUS, illos *tubercula mammillarum papillis simillima*, vel *processus mammarum ritu protuberantes* vocarunt; illosque e nervorum numero proscripserunt, quod dura et pia matre involvi ipsis non videbantur. VIDUM VIDIUM [25]) vero Fallopianis inventis usum, nec praeter GALENUM in nervorum origine describenda quemquam allegantem, non miror dicere, potius processus cerebri quam nervos esse. IULIUS CASSERIUS [26]) *processus medullares* alias mammillares dici, quod mammarum papillis similes sint, tradidit. ADRIANUS SPIGELIUS [27]) *octavum par cerebri* vocat, illos simul ridens, qui illud non pro veris nervis habent [28]); hinc

16) Anthropographia Lib. IV. pag. 393.
17) Diss. ad §. 27. cit. p. 21.
18) Praelect. L. V. Sect. V.
19) Bibl. anatom. T. I. p. 175.
20) §. IV.
21) De nervis opticis.
22) Anatomes L. I. C. V.
23) Externarum et internarum principalium H. C. partium tabulae atque anatomicae exercitationes observationesque variae. Norib. 1573. fol. pag. 122.
24) Institutionum anatomicarum secundum GALENI sententiam ad candidatos medicinae libri IV. per I. GU. ANDERNACUM, ab ANDR. WESALIO Bruxellensi auctiores et emendatiores redditi 1585. 8.
25) libr. 3. cap. 2.
26) Pentaesthesеion p. 125.
27) In explicat. tab. IX. lib. X.
28) De C. H. fabrica L. 7. cap. 2.

hinc miror, alio ejusdem libri loco longe aliud quid, partem nimirum lobi cerebri anterioris, nomine processus papillaris ab ipso indigitari. Sic et CASP. HOFFMANN [29]) juste queritur, confundi nervos odoratorios cum processibus mammillaribus, qui praeter consuetudinem sat fuse, prouti inciforem decet, de hoc nervo egit, et, si fides est adhibenda, ipse cadavera secuit. Hinc prorsus se ARCHANG. PICCOLHOMINI assentiri, et pro nervis veris habere fatetur. CASPARO BAUHINO [30]) nervos odoratorios Vesalii *processuum mammillarium principia* vocare placuit. I. B. CORTESIUS [31]) *portiones mammillares* eos appellavit: ROLFINCIUS [32]) omnes in eo consentire dicit, quod in duas partes distinguendi sint processus mammillares, *papillares* et *nervos odoratorios;* simul vero canalem albicantem medullosum nomine nervi odoratorii insigniendum non esse judicat [33]). M. A. SEVERINUS *) notat, *male a brutis desumtum nomen processuum mamillarium* ad hominem translatum esse, cum nervus olfactorius humanus nullam cum papillis habeat similitudinem. Nonnulli, in quibus VESLING, non omni nervo, sed parti ejus solummodo anteriori processus papillaris nomen tribuerunt. VAN HORNE **) erudite et ex autopsia distinctionem inter processus mammillares et nervos odoratorios exposuit. *Quidam*, inquit, *processus papillares vocarunt obtusam partem horum processuum - - pro nervis vero habuerunt albicantem et latiusculae formae substantiam nervis non absimilem, quae papillas dictas et cerebrum in homine satis manifeste intercedit.* Sed WILLISIUM, ob merita sua in cerebri historiam celebrem, qui illos *primum par* iterum (quod ante eum NIC. MASSA fecerat) vocavit, quamvis illius descriptio ex hominum et brutorum fabrica conflata sit, merito sequuti sunt omnes, qui cum tempore exceperunt. Cujus etiam auctoritatem insigniter confirmavit VIEUSSENIUS, qui eodem ordine usus est, et MOLINETTI [34]), qui *combinationem primam* vocavit. Aliis vero adhuc *nervi mammillares* dicebantur. Sed DIEMERBROECK [35]) denuo illos e numero nervorum eximendos esse, hisce fere argumentis, quae Galenicis illis supra allegatis de suo addidit, strenue defendit, *quod* scilicet *non e medulla oblongata oriantur, nec ullam cum nervis similitudinem habeant, nec alio nisi evacuatorio munere fungantur.* Olfactus vero sensui praeficit par, quod ipsi tertium est, et quodie nervo nostro quarto et secundo ramo quinti conflavit. Apud RAVIUM [36]) illum nomine *corporum striatorum propaginis* venire reperi. Veterum denique sententiam erudite satis defendere studuit I. H. SLEVOGT [37]) hisce fere argumenti loco prolatis: I.) ratione originis et II.) substantiae

29) Comm. in GALEN. Frf. ad M. 1625. fol. p. 175.

30) Theatr. anat. Frft. 1620. L. 3. c. 19. p. 335.

31) Dec. I. de administr. 3. figur.

32) Diss. anatom. L. 4. c. 26. 27. 30.

33) l. c. p. 710.

*) Zootomia 1645. pag. 115.

**) Disquisitio anatomica tertia de ductibus salivalibus 1657. recus. in HALLER. Dispp. sel. anat. Vol. I. p. 22 sq.

34) Disp. anat. pathol. 1675. L. IV. c. 18. p. 188.

35) Lib. 3. cap. 8.

36) Nevrologia quae annexa est M. B. VALENTINI theatr. zootomico.

37) Disp. processus cerebri mammillares ex nervorum olfactoriorum numero exemti. Ienae 1715. recus. in HALLERI Dispp. anat. sel. Vol. 2. p. 849.

ſtantiae a nervo quocunque differre; III.) auctoritatem veterum obſtare, quo minus id concedi poſſit; IV.) ſpecificam diſcrepantiam a reliquis nervis declarari mixto illo e cinerea et medullari ſubſtantia habitu; V.) uſu etiam differre. Sed totam ejus diſſertationem, quam ob praeſtantiam recudi curavit HALLER [38]), ex diſſectione brutorum potius quam hominum natam eſſe, quilibet anatomiae brutorum gnarus facile intelliget. Nervos primi paris *olfactoriorum* ſaltim nomen non mereri, argumentis ſtabilire conatus eſt MERY [39]), eoque potiſſimum, quod, morbo illis deſtructis, illaeſa tamen olfactus functio fuerit. Hujus ergo ſenſus organa ſolos ſurculos rami primi nervi quinti eſſe autumat. Omnium ad ſua usque tempora optime, ut videtur, WEITBRECHT [40]) de diſtinctione inter proceſſus mammillares et nervos olfactorios ſcripſit, tabulisque, quanquam minus ſplendidis, exacte tamen naturae exemplar referentibus, rem omnem luculenter et docte expoſuit. Praeclare etiam, pro more ſuo, HALLER eos in opere phyſiologico tractavit. Celeb. METZGER [41]) peculiari libro, quem poſt ſummi HALLERI laudes [42]) denuo extollere ſupervacaneum eſſet, ita de illis egit, ut pauca tantum addere mihi liceat, collectis ab eo ſimul utiliſſimo labore autorum in nervi primi hiſtoria maxime memorabilium excerptis integris. Ill. denique SCARPA [43]) omnia, quae ad ſubtiliſſimam ſtructuram hujus nervi in homine et brutis cognoſcendam pertinent, felici ſtudio abſolvit.

Inter omnes autem originum hujus nervi delineationes nitidiſſimas exhibuit VICQ D'AZYR [44]).

§. XXII.

Iam quae a variis varie prolata et exornata ſunt argumenta, quibus par noſtrum e numero nervorum proſcribere voluerunt, collecta recenſeamus. Dixerunt nimirum, I.) turpe eſſe auctoritatem MARINI, GALENI, aliorumque praeſtantiſſimorum virorum derelinquere. Sed perſuaſum habeo, eosdem viros, ſi hominum fabricam inveſtigaſſent, nunquam ea dicturos fuiſſe. Vera ſunt, quae GALENUS obſervavit, ſed in brutis, non in homine vera; neque ipſe eam fabricam in humanis cerebris inveniri, ullibi dixit. II.) Piae et durae membranae veſtimento deſtitui, quod ſecus ſe in aliis nervis habeat. Sed unde quaeſo vaſa, quibus elegantiſſime pingitur, niſi a membrana vaſculoſa ad illum delata? Et cur durae membranae veſtimento, cujus tamen in vaginam recipitur, nervus olfactorius prae ceteris indigeat? III.) Capitis oſſibus illum non egredi. Quod facile in homine non minus ac in brutis oculorum judicio refellitur; et ipſe eam nervorum in nares diſperſionem in hominum, quadrupedum,

38) In diſſ. anat. ſelect. Vol. 2. p. 849.

39) In Progrès de la medecine ad annum 1697.

40) De vera ſignificat. proceſſuum mammillarium cerebri; in Comment. acad. Petrop. T. XIV. ad ann. 1744. 1746. tab. V. fig. 2. p. 276.

41) Diſſ. inauguralis ſiſtens nervorum primi paris hiſtoriam Argentin. 1766. recuſa in *Sandifort* theſauro diſſ. Tom. 3. et *Ludwig* ſcriptorum nevrolog. minor. Tomo I. Multum auctam iterum edidit in opuſculis anatomicis et phyſiologicis. Gothae et Amſt. 1790. ubi etiam obſervationes ex anatome comparata adduntur.

42) Bibliotheca anatomica Tom. II. p. 628.

43) Annotationum anatomicarum lib. 2. tab. 1. et 2. et Diſquiſitiones anatomicae de auditu et olfactu Ticini 1789.

44) Tab. 16. 17. 18. 19. 20. 27.

pedum; quinimo avium et piscium naribus saepius contemplatus sum, quod egregie etiam in praestantissimis Scarpae iconibus cernitur. IV.) Ideo non esse inter nervos referendum quod cavus sit. Sed quis recentiorum vel conspicillo eam in homine cavitatem vidisse se affirmavit? quis porro nostris temporibus, nervos cavos brutorum nervorum munere fungi, negare sustineat? V.) Mollitiem, qua gaudet, minus convenire nervo. Num vero magis convenit canali excretorio? VI.) Evacuationis munere fungi, ideoque vix nervum esse posse. Quod vero adeo probabilitate destituitur, ut refutationem vix mereatur. VII.) Non ex medulla oblongata, (quo nomine nonnulli et ipsos processus medullares cerebri (crura) comprehendebant) provenire. Quod quam verum sit, tum v. Horne, Ridley, Winslowii et Halleri contradicentium asserta, tum tabula nostra secunda demonstrant. Praeterea, qui demonstrabis, medullam spinalem solam nervos edere posse? Et, si hoc etiam concedatur, qui negare poteris e processus illius medullaris cerebri, e quo reliqui omnes emergunt nervi, primordiis, §. X. descriptis nervum primum nasci? Qui porro poteris inficiari, nervum nostrum cum auditorio, quem tamen nemo e numero nervorum relegandum esse suspicatus est, in eo convenire, quod uterque in originibus pictus tantum quasi appareat? Nec denique VIII.) Mery, hominis et in aliis nimis paradoxa amantis, observatio tanti esse videtur, ut ejus auctoritate par primum e numero nervorum profligandum esse censeam. Hanc caeterum observationem ab aliis confirmatam fuisse, nondum legi.

§. XXIII.

Equidem Alex. achillinum nervum nostrum interdum invenire non potuisse, non miror, cum parum adhuc istis temporibus administratio anatomica fuerit exculta; et forte ex putredine ortae nervi liquefactioni illius, qui revera adfuerat, defectum tribuendum esse censeo. Hinc optime Arch. Piccolhomini [1]) monuit, recentia ad nervum hunc demonstrandum adhibenda esse cerebra; aliique, ut Iul. Casserius, non nisi a perito incisore par nostrum ab ipso cerebro distingui posse dixerunt. Sed quorsum haec? cum recentiori aetate, qui defectum ejus annotaverit, invenerim neminem. Hujus igitur nervi historia argumento esse potest, quanta anatomes studium nostris temporibus ceperit incrementa. Etenim in mollissimo foetus $5\frac{1}{2}$ mensium cerebro quam maxime distinctum eum observavit Ill. Wrisberg [2]); et in foetu partu praematuro sexto mense edito fere ut in maturo perfectum ipse vidi. Sed jam ad origines ipsas. Quas ita describere annitar, ut, quae, natura duce, ipse observavi, fideliter tradam; eorum simul, quae de his alii statuerunt, mentione facta.

§. XXIV.

Varolius certe nervi olfactorii radices justo longiores fecit; neque hoc vitio solummodo figurae, quas memoriae et imaginationis ope a se concinnatas esse ipse fatetur, sed et descriptio ejus laborat: in qua eo usque sibi indulsit, ut, cum in oppositum errorem ipse incideret, alios erroris accusaret. Etenim: *dimidium*, inquit [1]),

 tantum-

1) L. V. Sect. 3. p. 252.
2) Descript. anat. embryon. hum. p. 45.

1) In epist. de nervis opticis.

tantummodo cognoverunt alii anatomici, siquidem praeter id, quod ostendunt, tantumdem etiam progrediuntur, latentia inter anteriorem et mediam cerebri prominentiam: progressus autem est ad posteriora, sed quanto magis progrediuntur, tanto magis invicem recedunt, quousque ad extrema latera in regione, quae est supra foramina auditus, finiant, indeque suum primum initium sumant. Et ubi magis in posteriora feruntur, eo magis attenuantur, donec in mucronem quendam acutissimum desinant. Hae ad foramina usque auditus detectae origines adeo HIER. MERCURIALI [2]) placuerunt, ut statim et pathologicis phaenomenis confirmari posse hanc amici sui observationem, cui plenis, (illius enim verbis utar) ut ajunt, buccis applaudebat, crederet, auditus et olfactus sympathiam inde explicans. Recentiori autem aetate, opinio ista, ob quam suo jam tempore in Varolium animadverterat I. B. CORTESIUS in fin. Libr. IV., neminem defensorem nacta, evanuit.

Neque ARCH. PICCOLHOMINI [3]) amplius audiendus erit, qui ex ventriculo quarto usque illos repetiit. Vulgarem vero eorum errorem, qui, neglecta corporis humani inspectione, a brutorum fabrica seducti, ventriculorum continuationem par nostrum in homine dixerunt, indicasse tantum sufficiat. Alii, ut VIEUSSENS et RIDLEY, postremas fibras a corpore calloso centroque ovali natas ad nervum primum conferre aliquid censuerunt.

Nec hucusque mihi contigit, certe non in homine, ut Io. RIOLANUS [4]) prodidit, *a propaginibus pedum posteriorum fornicis usque ad basin cerebri revolutis* derivare; quam RIOLANI observationem e brutorum capitum consideratione natam, ad hominem translatam fuisse credo. Etenim in his omnino quaedam, quae in favorem hujus sententiae allegari quodammodo possent, et ipse vidi: pedum scilicet hippocampi, ut brevibus rem, alio forte scripto enucleandam, expediam, finis in apicem cornu summitati similem desinens, in idem fere punctum coincidit cum alba nervi primi radice.

Alii, iique permulti, e medulla spinali, quo vocabulo omne id, quod a cruribus sic dictis cerebri usque ad finem medullae spinalis pertinet, intelligebant, prodire negaverunt, adeo ut eam ob causam eum e numero nervorum relegarent.

§. XXV.

Conflatur utrinque hicce nervus, quantum mihi semper videre licuit, in postremo loborum cerebri anteriorum limite, duabus fibris [1]) medullaribus, (nam semel tantum

2) In respons. ad epist. VAROLII de nervo opt. annexa edit. Frftensi Varolianae epistol.

3) p. 292.

4) Apud SLEVOGT diss. cit. §. IX.

1) Unam tantum originem pinxit DUVERNEY in tab. baseos encephali cit. et in explicatione ejus tabulae origines ducere scribit una fibra medullari, progrediendo increscente. Unam tantum, summa quamvis adhibita investigatione, originem se observasse, RIDLEY cap. 16. p. 142. scribit. Nec non COWPER, qui RIDLEYUM adjuvit, in explic. tab. a Ridleyo mutuatae et appendicis instar BIDLOOI operi, a se, summo plagio, iterum edito, annexae, se unam tantum originem reperiisse dicit. Una haec propago ea est primi paris radix, quae externa appellatur, in qua describenda caeterum naturae exemplar secutus est.

tantum simplicem in latere dextro observavi) et tertia propagine cinerea. Harum altera origo, *medullaris, externa*, longissima, e sulco fossa Sylvii dicto [2]) per plus quam sex linearum spatium sub membrana vasculosa, ut mihi visa est, argenteo quasi colore ludens, (ut celeb. METZGER eleganter exprimit) ab externis ad interiora procedens, paulo simul ad anteriora vergendo, ad gyrum tandem ultimum vel postremum lobi anterioris pervenit, ibique incurvatur, ita ut jam anterior fiat radicibus cum trunco angulum formantibus; qua in regione sub angulo acuto confluit cum altera *medullari*, quae, cum interius sita sit, *interna* dici potest; et eandem fere viam legens, brevitate tantum differre a priori solet. Ad has accedit *superior* quaedam *cinerea* et maxima propago, quae ipsa ejus gyri, quem supra *) descripsi, et in quo binae illae, quas modo dixi, origines medullares conjunguntur, substantia cinerea continuata esse videtur: utraque vero propago medullaris, in initio subtilissima, sensim sensimque progrediendo latescit, novis forte fibrillulis nerveis adaucta. Hae radices magnitudine fere sibi aequales inveniuntur, et licet altera, quam internam dixi, exteriori brevior sit, vix tamen latitudine longiori internae cedit. Has praeterea origines ab ipsa gyri, in quo decurrunt, substantia separare non potui: quocirca eleganter scripsisse HALLERUM [3]) arbitror, *pictum potius hactenus apparere nervum primum*; ideoque latitudinem his originibus medullaribus majorem, quam crassitiem inesse deprehendes. Duabus his originibus medullaribus a parte postica arteriarum cerebri maximi sane trunci annectuntur partim ipsis, quos edunt, surculis, partim telae cellulosae ope, qua praecipue maximus, qui nomine arteriae fossae Sylvii venit, truncus eisdem alligatur. Hinc inverso cerebro tegi ab his arteriis videntur, quae, ut origines ipsae oculo appareant, removendae sunt. Progresso paulum nervi trunco nervus opticus, sub eo transgrediens laxis filis cohaeret. Omnium autem planissimus nervus noster esset, et fere tenuissima lamina medullari constaret, ni ad has modo dictas binas medullares radices, quae dudum jam notissimae fuerant [4]), tertia cinerea radix, superior et maxima sane, accederet; quam exactius primo descripsit cel. METZGER [5]), qui *haec duo principia medullaria*, inquit, *arripiunt secum a duobus sui lateribus loborum anteriorum cerebri*

2) Cfr. §. VII.

*) pag. 30. conf. tab. secundam.

3) l. c. T. IV. p. 186.

4) Radicem longiorem, a VOLCHERO COITER descriptam ante eum EUSTACHIUS in tabula XVII. pinxerat. Nec eam non eleganter IUL. CASSERIUS in figuris Pentaesthes. tab. VII. fig. I. gg. fig. II. H. H. repraesentavit. Neque COLLINS (vel potius TYSONEM) in tab. 48. in homine duplices origines latueruut, quas a se primum annotatas esse putat. Ejusdem sententiae esse et I. C. A BRUNN de gland. pit. cap. IV. video: *ex diversis*, enim inquit, *fibris nerveis conflati et protensi, radices egerunt longissimas: scilicet, fibra medullaris quaedam pertenuis oriebatur sub corpore striato in commissura, quam pars anterior cerebri cum media format; alia paulo anterius* cet. Duplicem propaginem et WINSLOW T. IV. nro. 132. describere video, iis, quae cl. SABATIER Tome II. p. 59. et Tome III. p. 418. tradit, consentientem. HALLERUS etiam Icon. anat. fasc. VII. p. 71. nota dd. duas ejus radices esse docuit; et in el. phys. Tom. IV. p. 205. *duplicem sibi innotuisse originem* scripsit. Duobus gaudere principiis medullaribus, et METZGER l. c. p. 27. statuit, similemque ortum et GIRARDI in Explicatione tab. 2. SANTORINI observavit ortum.

5) Diss. pag. 76. cit. §. 18. p. 28.

rebri substantiam corticalem; (quam cineream cum Günzio dicere amo) *in filamentorum quoque naturam degenerantem, quae in itinere cum medullaribus juxta se invicem incedunt; ita ut eorum ordines alternare diceres.* Haec omnia egregie admodum in Tabula vigesima septima Vicq d'Azyrii repraesentata exstant.

Ex eadem propagine superiori cinerea, sive productione gyri, quem p. 30. descripsi potissimum oritur nervi primi forma prismatica, quae praesertim in principio ejus luculentissima exstat. Eandem, in adultorum cerebris, sub originem, vix filamentosam sed continuam massam esse reperi, et progrediendo cum fibris medullaribus, quibus quasi fissis inseritur, alternare; interdum etiam progrediendo angustatam, paulo ante eum locum, ubi nervus ipse in bulbum mollem abit, evanescere vidi; quod in reflexo nervo primo sinistro tabula prima not. 3. a me exhibitum est.

§. XXVI.

Sed aliter se res habebat in infantibus. In embryonibus enim trium circiter mensium omnium nervorum longe crassissimus, et, ni me omnia in tanta cerebri mollitie fallunt, etiam cavus apparet. In foetibus octo vel plurium mensium, uti et illis, qui vix aliquot annorum spatium excesserant, nervum nostrum rariorem et pulposum quasi, nec colore albo, uti in adultis, a quovis lobi anterioris gyro distingui potuisse, observavi. Praeterea tenerrimus, et habitu adeo laxo esse videbatur, ut per illum arteriolae, vel sanguine vel cera repletae, pellucerent; nec in illo striae medullares cum cinereis alternantes satis distinctae conspiciebantur: quanquam interdum in ipsis primis principiis totum fibris illum construi animadverterem, quas tamen vix ad albedinem, qua reliqua in eodem infante medulla gaudebat, accessisse dixerim. Laxior haec in infantulis fabrica forte caussae est, cur in illis multo major et rotundior, nec aeque ac in adultis prismaticus, sed fere conicus, apice ad posteriora, basi ad anteriora versis, appareat; adeo ut, quamvis cerebrum adulti cerebro sit longe minus, nervus tamen noster adulti fere magnitudinem, quoad volumen, aequet: quod etiam cernere adhuc licet in cerebro speciminis gratia a me servato. Longitudine vero superare adulti hominis nervum non vidi, sed, ut totum cerebrum, multo breviorem. Caeterum pluribus vasculis dotatum esse etiam organon olfactorium infantile, quam in adultis reperitur, non est quod mireris. Quae omnia declarant, egregiam esse, quam cel. Praeceptor Wrisbergius, mecum aliquando hac de re disserens, prodidit conjecturam, *hocce nervorum par sibi videri in infantibus reliquis nervis adhuc imperfectius, ab arteriolis autem, quas ipsi arteria carotis largitur, sensim quasi eo modo perfici, ut hae arteriolae ipsius substantiam ingredi videantur.*

§. XXVII.

Triplici medullari origine componi, annotarunt v. Horne[1]), qui, *si nobis,* inquit, *αὐτόπταις credis, oriuntur tribus filamentis supra os petrosum, e duabus radicibus anterioribus spinalis medullae:* et Vieussens[2]), qui *pluribus fibrillis medullaribus constare,* tradit, *quarum aliae e posticis, aliae ex anticis baseos cerebri lobis, et aliae e tractibus*

albis,

1) Disquis. a me pag. 49. cit. p. 24. 2) p. 163.

albis, e media ovalis centri regione eductis, emergunt. Eadem a se visa, sed non constanter deprehensa tradit AIMÉ MATHEI [3]), et primum a VIEUSSENIO triplicem originem indicatam esse contendit; quam tamen observationem VAN HORNIO potius tribuendam esse, ea quae modo allegavimus commonstrant. *Triplici quasi principio oriri,* et SANTORINO [4]) visum est, *quorum longior medullaris tractus a finibus posterioris cerebri lobi emergit, reliqui duo quodam quasi diremptu prope originem bifidi, alter ab exteriore, alter ab interiore medullaris cerebri substantiae latere proficiscuntur.* Has ultimas, unam forte, pro duplici habuisse suspicatur HALLER in elem. phys. T. 4. p. 105. Fibris medullaribus numero incertis oriri AIMÉ MATHEI [5]) autor est, *alias nimirum e latere externo partis inferioris corporis striati, inter lobos cerebri anteriores et posteriores, alias interiores breviores e fine loborum anteriorum prope pedunculi principium; alias e lobis posterioribus emergere, plerumque e regione processuum clinoideorum ossis multiformis, vel ante eos, rarius pone commissuram partis posticae baseos ejusdem ossis cum additamento osseo.* MALACARNE auctore PALETTA *) triplex olfactorii principium constituit. *Longius filamentum a nervoso funiculo promanat, qui sursum provehitur, per tertii ventriculi latera lanugine cinerea obtectus. Minus filamentum persaepe a fine ejus tractus medullaris, qui commissurae cerebri anteriori continuus est, producitur, ubi nempe is tractus gibbam et inferiorem corporis striati faciem perfodit. Tertium denique filamentum a medullari cerebri parte, corpori striato circumposita proficiscitur ad imum sulcum, qui cerebri lobos dirimit, ibique prioribus sociatur.*

Equidem vero saepius tres me videre fibras medullares non memini, (et vix plus una vice etiam vidit METZGER) sed semel tantum observare, fibram longiorem sive externam in duas partes fissam, mox iterum in unam conjungi, ita ut insula quasi in ipsa ea fibra cinereo colore distincta nasceretur.

Hoc modo radicibus duabus medullaribus, accedente tertia cinerea propagine, enatus truncus, quem crassitiei ratione habita, vix tamen ob ejus prismaticum et laxum habitum definiendae, inter lingualem medium et communicantem faciei collocandum esse putem, et qui pia matre vestiri, et, cum omnium maxime anterior sit, primi paris nomen omnino mereri videtur, sulcum sibi dicatum, quem fusius §. VII. descripsi, offendit, in quo [6]), in primordiis praecipue, exacte eum replendo procedit, ita ut dissectus triangularem ejus formam imitetur; prismaticum enim habitum, quem tabula secunda exhibet, quodammodo paulum progrediens prae se fert, adeo ut latus inferius planum sit, reliqua duo intus incurventur; tum sensim, arachnoidea inferius tectus,

3) Tentamen physiologico-anatomicum de nervis in genere, accedente primi, secundi, tertii et quarti nervorum paris descriptione, cum nonnullis in cl. MEKELII dissert. de quinto pare annotationibus. L. Bat. 1758. p. 21. quo magis autem dissectionibus profeci, eo magis de fide hujus autoris dubitare coepi. Varia enim adeo ab omni verisimilitudine aliena tradit, ut omnino ficta mihi videantur.

4) Obss. anat. p. 62.

5) l. c. p. 21.

*) De nervis crotaphitico et buccinatorio. Mediolani 1784. pag. VII.

6) Fossula enim, quae eo sulco oritur, neque vasis immissis repleta, sed supertensa arachnoidea, cavum nervo primo recipiendo parat, ut tanquam in spatio decurrat, in quo et viam sibi inveniat commodam, et cortex ei non sit impedimento.

ctus, latescendo, jam quodammodo firmior et plenior redditus, et a prismatica forma magis magisque recedens *) ostendit striarum cinerearum et medullarium **) alternantium speciem illam [7]), quam ROLFINCIUM [8]) et LOWERUM [9]) in homine observasse, vix possum mihi persuadere; quin potius eos credam brutorum fabricam descripsisse; quam suspicionem, praeterquam quod uterque fateatur, se bobus vel vitulis usum fuisse, et eorum descriptio vitulinis exactius quam humanis cerebris conveniens probat. Sed WEITBRECHTIUM [10]) luculenter de illa egisse, et humanam tradidisse fabricam, nemo in his rebus satis versatus dubitaturus est; nervum enim hunc *non adeo perfecte medullarem esse, quin unus et alter tractus cinereus in media longitudine transpareat,* ipsius verba sunt. Sic et HALLERUM [11]) dicentem, *plerumque rubellum corticisque similem* se vidisse, hanc e cinerea et medullari mixtam substantiam indicare voluisse, certissimum videtur. Plerumque tantum strias colore vario alternantes et Ill. WRISBERG observavit, quae, ni fallor, in senum in primis cadaveribus minus luculentae apparebant: constantem tamen hanc mixtionem observasse illustr. LOBSTEIN, quotiescunque in hanc rem inquireret, narrat cel. METZGER [12]), qui hunc nervi nostri habitum fusius descripsit. Tum progrediens nervus uterque, interdum sinuosis flexibus, mutuo sibi appropinquando convergit, sulci, quo decurrit, ductum sequens, a quo tamen facile, solutis telae cellulosae filis, quibus eidem annectitur, separari ac reflecti potest: hac in regione interdum paullo coarctari, interdum dilatari solet; plerumque vero eandem servans latitudinem, lineae geometricae fere aequalem, totus jam planus, prismatica forma exuta, subito in corpus cinereum, (quod *bulbum cinereum* vocare liceat) molle, et fungosum vel spongiosum quasi dissolvitur. *Non ita paullatim et sensim, uti* WILLIS., BLANCARD., WINSLOW *dicunt, et* VESLING *atque ex eo* BARTHOLINUS, *item* WILLIS. *et* VIEUSSENS *figuris suis exprimunt, in majorem molem et crassitudinem excrescere, sed ubi primum ex suis fibris medullaribus coaluerunt, toto itinere eandem ferme latitudinem servare, tum vero mox in extremitatem illam turgidulam et bulbosam intumescere,* tradit WEITBRECHTIUS, eam tamen *papillarem* vocari posse non repugnans.

Ne dexter bulbus cum sinistro confundatur, natura interposuit laminam osseam (*cristam galli*) eique annexum processum durae membranae falciformem; tum ulterius delabendo, foveolamque cribrosam ad utrumque cristae galli latus effossam implens vaginis durae membranae immissus, nares ipsas intrat, munere suo jamjam defuncturus.

Hunc *bulbum cinereum,* quem IAC. BERENGARIUS, nervum nostrum clavae comparans, et NIC. MASSA, qui illum versus duas eminentias parvas similes papillis mammil-

*) Hinc variis locis dissectus varium repraesentat triangulum, ut tab. II. demonstrat.

**) Fibras medullares non adeo profunde penetrare, eadem dissectio demonstrat.

7) Plerumque tres vel quatuor striae cinereae quatuor vel quinque medullaribus interponebantur.

8) Diss. anat. Norib. 1656. L. IV. cap. 26. usque ad 30.

9) De corde Cap. VI. de catarrhis p. 210. edit. L. B. 1708.

10) l. c. p. 282.

11) Elem. phys. T. IV. p. 206.

12) Diss. cit. p. 2. et p. 28 sqq.

mammillarum transire dicit, forte innuerunt, an iidem in homine observarint, vix dijudicare ausim. Primum a R. COLUMBO in homine illum annotatum esse, putat WEITBRECHT [13]). *Vaccinis papillis* IUL. CASSERIUS [14]) et *vaccarum mammis* similem I. ADR. SPIGELIUS [15]) dixerunt; quorum ille in omnibus etiam figuris illum non male expressit. ROLFINK [16]) vix, quae homini propria sunt a brutorum fabrica satis separavit. WHARTONUM hos processus glandulis annumerasse excretricibus, et hanc ejus sententiam amplecti sese, fatetur VAN HORNE; *fungosa enim*, inquit, *eorum substantia hoc indicat; accipiunt autem, me judice, humorem suum a nervis odoratoriis, qui in ipsos terminantur. In recentibus cadaveribus saepius se demonstrasse processus papillares, sicque nominatos esse a figura, quam in extremitate globosam instar papillae habeant,* narrat DIEMERBROECK [17]). BIDLOO in expl. tab. nonae monet, in tabula planum apparere, in vivis rotundum esse. Neque SANTORINI [18]) oculos effugere potuit, qui nervos olfactorios in quandam cinereae substantiae similem protuberantiam abire, dixit, quae non nisi medullaris sed rarior revera, atque laxior papillarum more distributa sit. Egregie et GIRARDI in explicatione Tabulae III. posthumae SANTORINI optime hanc rem fig. I. exhibentis *pars extrema*, inquit, *nervi olfactorii praeter caeteros omnes tumentior, at alterius pene naturae seu certe coloris cinerei scilicet papilla vocatur.* WEITBRECHTIUS, sedulus incisor, praeter ea, quae supra allegavi, *hocce tuberculum* (sic enim vocat bulbum nostrum) *magis corticale esse*, inquit, *fere glandulae pinealis in modum, eamque ovalem tumidam extremitatem nonnisi in cadaveribus recentissimis detegi, singulari pia membrana obduci, et accedente levissima putredine diffluere, et in elevando cerebro abrumpi.* WINSLOW [19]) eum papillis prolongatis assimilatum, minus album quam reliquum nervum esse testatur. Consentanea his sententia AIMÉ MATHEI, qui, in album, molle, longiusculum corpus, mammillae speciem ferens, cujuscunque lateris fibras coalescere, scriptum reliquit [20]). Nec ab HALLERO, METZGERO, MONRO, SCARPA, VICQ D'AZYR omissum eundem reperies.

Eundem Bulbum cinereum maximam similitudinem cum nervorum gangliis habere, nec ab illis, nisi mollitie differre, demonstrarunt Cl. METZGER *) et SCARPA **).

Mox dextrum multo latiorem sinistro, mox vero vice versa sinistrum latiorem dextro inveni; plerumque autem tunc, qui gracilior videbatur, profundius in sulcum sibi in lobo anteriori paratum penetrabat, adeo ut, quamvis latitudine differrent, soluti tamen e sulcis crassitudine convenirent. Sed haec *de bulbo cinereo* sufficiant.

§. XXVIII.

13) p. 280.
14) Pentaesthes. p. 302.
15) L. 10. c. II.
16) p. 703. et 706.
17) L. 3. c. 8.
18) pag. 62.
19) Tom. IV. n. 133.
20) §. 5.

*) In diss. Kwiatkowsky de nervorum fluido etc. Regiomont 1784. et opusculis. pag. 84.

**) In annotat. anat. et disquisit. anatom. supra citatis.

§. XXVIII.

An totus nervus noster pervius sit, adeo ut cavitates cerebri, quos ventriculos ajunt, in illum prolongentur, multum disceptatum est; sed omissis plerisque, qui brutorum fabricam pro humana venditarunt, vel qui alios expilaverunt, adeo ut vix quidquam propriis hac in re oculis compertum haberent, eorum tantummodo succinctam historiam exhibuisse sufficiat, qui in hominum cerebris cavum esse strenue defenderunt; adjunctis eorum nominibus, qui sua auctoritate merito istam opinionem profligaverunt.

GALENUM cavitatis nervi olfactorii testem non nominarem, nisi multis, plurimum ejus auctoritati ideo tribuentibus, persuasum fuisset, humanis eum cerebris usum, cui tamen omnibus notum est simiarum vel boum dissectionem verba dedisse. Dormitavit hic, judice v. HORNE [1]), FALLOPIUS [2]), *processus mammillares*, dicens, *negligenter omnes anatomici observarunt et explicarunt;* et *in recentissimo tantum cerebro*, pergit, *patere posse in homine; per eosdem aerem et vapores ad cerebri ventriculos deferri opinor.* Sic et I. B. CORTESIUM, non ignobilem in cerebri humani historia scriptorem miror ab his partibus stetisse, nec fidem adhibuisse VAROLIO, quem alias aperte satis secutus est. RIOLANUM [3]) et hic thrasonem (ut a WEPFERO *) vocatur) invenies, dicentem: *foramen istud instar fissurae apparere in cerebro senis hominis, et diducta digitis portione anteriore ventriculorum conspici, at propter cerebri mollitiem forsan in quibusdam adultis non apparere, multo minus in pueris; sed in cerebro duro*, inquit, *et sicco senilis corporis saepius observavi.* CASPAR. HOFFMANNUM [4]) ab hippocampis Arantii patere posse foramen in processus mammillares, credidisse, hic obiter tango. WILLISIUM saepius bruta quam homines secantem canali excavatos esse nervos nostros existimasse, quis miretur? MOLINETTI aliorumque verba, *manifeste cavos esse* dicentium, non curo. Nec me movent quae DIEMERBROECK [5]), a VIEUSSENIO [6]) jam refutatus, in medium protulit, *in homine* nimirum *admodum angustum esse et solummodo stylum ferreum tenuiorem admittere; procul dubio in vivis latiorem esse; se saepius illorum cavitatem studiosis demonstrasse sed non nisi in recentibus cadaveribus.* Temere simul accusat anatomicos illo multo praestantiores VESALIUM et ROLFINCIUM, qui semper in cadaveribus humanis inveteratis quaesivissent. Cui vero risum non moveant, quae addit, *plerumque pituitoso, limpido, mucosoque succo repletos inveniri?* Neque non a vero aberravit VERHEYEN, qui sine ulla dubitatione cavitatem posuit, quam ob rem etiam in eum animadvertit MORGAGNI [7]). Neque SLEVOGTIUM in homine visa tradidisse censeo; licet *repetita vice in recentibus cadaveribus flatus: humores tinctos et mercurium in leviter vulneratos ventriculos projectos, ad cribrum usque lapsos, trans disruptas tandem ἀποφύσεις super duram matrem dispersos fuisse*, scripserit. Experimenta enim a me in homine instituta longe alium eventum habuerunt, cum tamen in brutis repetita, eam, quam SLEVOGT tradidit, fabricam ostenderent. Nec CASSE-

1) l. c. p. 25.
2) Obss. anatom. in edit. opp. VESALII a BOERH. et ALBIN. cur. T. 2. p. 752.
3) Anthropograph. l. 4. p. 392.
*) De Apoplexia pag. 35.
4) Comm. in Galen. p. 175.
5) L. 3. c. 8. 6) p. 164.
7) Adverf. anat. sext. animadv. 14.

Cassebohmium, nisi aliorum fuisset erroribus abreptus, cavum existimaturum fuisse, persuaderi possum. Bacchetoni [8]) vero et Ludov. l'Estocq [9]) commenta refutare supersedeo.

§. XXIX.

Diutius autem latuit veritati conformis sententia. Nam ante Vesalium, qui illos solidos esse in homine certa fide scripserit, hucdum inveni neminem. Hunc autem in hominum cerebris nervum nostrum investigasse, hominumque organa olfactoria egregie profecto pinxisse, omnes ejus elegantissimae baseos encephali figurae luculenter demonstrant. Nec fidem ei, quamvis contra praeteritorum temporum opinionem et inveteratam antiquitatis auctoritatem, humano nervo canalem deneganti [1]), adhibebit nemo a partium studio alienior. Hujus viri sententiam Varolius [2]) (quantum nomen!) confirmavit, aperte scribens, *nullum in his aditum ad cavernas cerebri inveniri, se certo scire, et opinionem eorum, qui credant, aerem per nares attractum ingredi ventriculorum cavitatem, probabilem potius esse quam anatomicam.* Tantorum virorum auctoritatem secuti Iul. Casserius [3]), Henn. Arnisaeus et Schneider, anatomes humanae laude clari, fistulosum esse negaverunt. Et I. van Horne [4]) stylo tenuissimo et flatui impervium esse invenit, quod etiam Vieussens [5]) et Ruysch [6]), dexterrimi incisores, suis observationibus stabilierunt. Nec a vero abludunt R. Lower [7]), et qui illo saepius auctore usus est I. C. a Brunn [8]); quorum alter, nullam esse cavitatem, neque in juvene, ventriculis et tota cerebri basi aqua repletis, intumuisse, alter, flatus immissos in eum non penetrasse, scriptum reliquit. Summo itaque jure Monro [9]), Haller [10]), et cel. Metzger [11]) canalem nervi nostri in adulto saltim ad antiquitatis commenta relegandum esse censuerunt.

Transversis sectionibus subtilius sulcatus nervus olfactorius humanus, e lamina medullosa plicata, substantiam cineream includente (pistilli Amaryllidis formosissimae ad instar) construi in recentissimis cadaveribus cernitur, cujus iconem in dissertatione Noethigii *de nervorum opticorum decussatione* exhibui *).

Ex hac observatione, quae ni fallor novitate et veritate sese commendat, optime mihi explicanda videtur, *linea secundum longitudinem nervi olfactorii* ducta, cujus meminit *Ill.* Girardi pag. 11. in Commentario ad Tabulam secundam posthumam Santorini, ubi nitide delineata exstat.

 Hujus-

8) l. c. p. 246.
9) *Medicin. Abhandl.* 1759. *Halle* 8.
1) De rad. chinae p. 660. edit. Albino-Boerhaav.
2) De nerv. opt. edit. Frft. p. 137. 138.
3) Pentaesthes. l. 3. c. 19.
4) l. c. p. 24.
5) l. c. p. 159.
6) Epist. problem. T. II. Resp. ad Epist. XII. p. 13.
7) De corde p. 253. et 255.
8) De gland. pit. c. IV.
9) p. 89. ed. Coopm.
10) Elem. phys. T. IV. p. 204 sq.
11) p. 30.
*) Tab. III. nostra fig. I. recusa in hujus Collectionis scriptorum nevrologicorum minorum Vol. I. p. 144.

Hujusmodi Lineam inquit, non SANTORINUS modo, tum in hac, tum in ſequenti Tab. I. Fig. I. lit. a a. ſed inter alios WILLISIUS Tab. I. lit. D. delineavit, licet neuter deſcriptionem attulerit, neque de utilitate addiderit quidquam: immo WILLISIUS Tab. V. lit. C C. cum in ſuperiore horum nervorum parte lineae prominentis craſſiuſculae inferiori longitudine, ac ſede reſpondentis, figuram exhibuerit, ne verbum quidem de hac ipſa fecit. Quae linea illa fortaſſis eſt, quam Praeceptor MORGAGNI in Epiſtol. Prooemio adnexa commemorat, quamque nos obſervavimus ſemper, atque ad hunc modum ſe habere intuiti ſumus, nervi olfactorii „non per inſculptum ſecundum longitudinem rectum ſulcum ad os ethmoidis contendunt," quemadmodum olim SANTORINUS, et alii poſt ipſum tradidere, ſed per anguſtam rimam, quae nervo olfactorio latitudine anguſtior eſt, quaeque in cortice baſis cerebri perpetuo reperitur, quemadmodum Praeceptor indicat, et SANTORINUS Tabula inſequenti lit. e e habet, excurrunt. Cum itaque a dictae rimae lateribus hujusce nervi latera premantur ſurſum extolli nequeunt: mediae autem nervorum parti, cum rima reſpondeat, per quam iidem ad oſſis cribroſi foramina contendunt, quin craſſeſcat nervus, nihil impedit. Hinc ea in nervi parte, quae cerebrum reſpicit, et rimae aptatur, linea ex loci conſtitutione prominet; in oppoſita autem parte lineae ſignum tantummodo, non prominentia conſpicitur. Quapropter ejus utilitas, ſi qua ſit, conſiſtere fortaſſis dicenda eſt, ut nervus ipſe quadantenus debitae molis, ac conſiſtentiae evadat. Verum haud reticendum me pluries ex inferiore hujusce nervi parte, qua cranii baſim reſpicit, non lineae ſignum, ſed rimulam quamdam lineae loco vidiſſe, et lineam ipſam ab albicantibus duarum ejusmodi nervi radicum lineis compingi. De origine autem hujusce nervi ſatis Tab. III. Fig. I. lit. b b b b.

Quibus vaſis autem nervi olfactorii origines nutriantur, RUYSCHII, HALLERI et celeb. MAYERI et VICQ D'AZYRII icones declarant; vaſa vero lymphatica concomitantia nervos olfactorios RICHARD CARR tradidit [12]).

In Aethiopibus grande ni forte majus ac in Europaeis mihi viſum eſt par nervorum olfactoriorum.

In fibras ſolvi nervum olfactorium, ſpiritu vini ſervatum, experientia me docuit. Multo luculentius autem iſtam in fibrillas nervi olfactorii ſolutionem coram video in phocae vitulinae encephalo.

§. XXX.

Iam quae naturam hujus nervi, quem odoratus ſenſui in homine praefici, affirmare non dubito, *ſingularia* prorſus ingrediuntur, ut uno obtutu quisque perſpiciat, breviter e ſuperioribus repetam. I. Striarum diverſarum vel potius plicarum habitum vix in alio quovis corporis humani nervo reperies. II. Nervos omnes mollitie ſuperat; nec III. quemcunque alium in bulbum cinereum quaſi diſſolvi invenies: praeterea IV. uterque prismaticam induens formam, V. inter ipſos cerebri gyros totum quaſi iter abſolvit, adeo ut VI. progrediendo alter alteri in ipſo cranio appropinquet, cum reliquorum parium nervi procedendo divergant.

De

12) Epiſtolae medicinales. Londini 1691. pag. 6. ſed nervorum humectationi inſervire iſta vaſa opinatur.

De Methodo, ulteriorem progressum nervi olfactorii pervestigandi, ejusque dispersionem in membrana narium administrandi, scripsit Ill. Scarpa [1]) qui et optimas ejus dispersionis icones dedit [2]); prouti etiam Ill. Monro [3]) et Ioh. Hunter [4]).

LIBRI TERTII

SECTIO II.

DE NERVO OPTICO SIVE PARI SECUNDO [1]).

§. XXXI.

Majores, ut in plerisque aliis partibus, sic in hujus nervi historia multo fuisse, quam aliqui credere videntur, diligentiores, Morgagni [2]) sententia est. Hinc non miraberis opticorum nervorum (ὀπτικῶν νεύρων) nomen jam ante Galeni tempora, hoc ipso auctore, in usu fuisse [3]); et, quod idem refert, primum encephali par (πρώτην ἀπόφυσιν vel συζυγίαν) a multis, ab Herophilo [4]) autem πόρους ὀπτικὲς, cum αἰσθητὸς τις πόρος in illis reperiri existimaretur, dictos fuisse. Eandem ob caussam *meatus* visorios et *venas* vocari, Alex. Benedictus perhibet; Carpo nervus *visivus*, aliis *visorius* dictus, et usque ad Willisii tempora, communi consensu anatomicorum, Marini et Galeni auctoritati cedentium, primum inter nervos encephali obtinuit locum, ac *prima* conjugatio dicebatur. Willisium autem, in justum locum, id est *secundum*, par nostrum restituentem, merito secuti sunt omnes, qui illum tempore exceperunt.

§. XXXII.

Altissimas autem origines repetit ab ipsis illis processus cerebri colliculis, qui *Thalami* jam Galeno [1]) dicti, et quos nervi nostri caussa factos esse annotavit, quique aliis, auctore Lancisio [2]), visi sunt non solis oculorum usibus inservire, sed plerorumque omnium, qui a cerebro proficiscuntur, nervorum esse principia. Immerito ergo idem Lancisius [3]) Eustachio tribuit ostensam ab illo nervi optici originem nulli

1) In oratione de promovendis anatomicarum administrationum rationibus, recusa Lips. 1785. pag. 35.

2) Anatomicarum annotationum libr. 2. Ticini 1785. 4. Sed tabulam paratam jam videram 1783.

3) Observations on the nervous system. Edinburgh. 1783. tab. XXIV. in versione germanica. tab. X. fig. 2.

4) Observations on certain parts of the animal oeconomy. Lond. 1786. tab. ult.

1) Optici nomen apud Dryandrum, et par secundum Arch. Piccolhomini nervum olfactorium significare, in nervi primi historia annotavi.

2) Epist. anat. XVI. art. 12. edit. Patav. 1764. fol.

3) De nervor. dissect. c. 2. edit. Chartr. T. IV. p. 241.

4) De usu part. L. X. C. VII. T. IV. edit. Chart. p. 546.

1) De usu part. L. XVI. C. 3. edit. Chart. T. IV. p. 676.

2) De sede cog. anim. edit. Opp. Genevens. 1718. p. 313.

3) In explic. tabb. Eustach. tab. XVIII. fig. VI.

nulli anatomicorum ante suam aetatem cognitam. Cujus sententiae testem et HALLERUM [4]) invenies, GALENO originem nervi optici e thalamis non ignotam fuisse judicantem; quanquam lubenter confiteor, si figuras EUSTACHII videre potuissent, qui eosdem postea nervos sunt persequuti, VAROLIUS et CORTESIUS, nihil sibi in ea re sumendum esse existimassent [5]). Immerito etiam sibi hoc inventum vidicare studuit VAROLIUS, *totam reliquam originem,* dicens, *quae a lobulis cerebri posterioribus tegitur, caeteris ante se anatomicis incognitam fuisse* [6]); quanquam ipsi contigisse videtur, ut primam hujus originis qualemcunque imaginem proderet.

§. XXXIII.

Sibi in hujus nervi origines inquirenti, ob rerum sive difficultatem sive etiam varietatem, aliter in aliis apparuisse, ipsum MORGAGNIUM [1]) confitentem invenio.

Ex ipsis ejusdem processus cerebri (§. X. descripti) prominentiarum quadrigeminarum tuberculis anterioribus (natibus) radices aliquot nervo nostro porrigi RIDLEY [2]), MORGAGNI [3]), (*insita,* dicens, *medullaris nervi optici nonnullam sui partem in proximam natem certissime demittebat*), WINSLOW [4]), ZINN [5]) observarunt. Conjicere quidem sed non decernere se valuisse, an nates aliquid ad ejus originem conferant, SANTORINI [6]) ingenue fatetur; nec etiam illas observavit HALLER [7]).

E posterioribus earundem prominentiarum tuberculis (testibus) et a cerebello radices egisse, a Io. BESSE [8]) annotatum lego.

E taenia semicirculari, (aliis centro gemino *semicirculari* VIEUSSENII, *limbo posteriore corporum striatorum, processibus medullaribus* WILLISII, *fraenulo novo* TARINI), tres vel quatuor radices provenisse A. MATHEI [9]) bis vidisse perhibet. Eo loco, quo linea alba eidem taeniae inseritur, prodiisse, idem Vir cl. auctor est. Sit fides penes autorem!

E pedibus usque hippocampi originem ducere nervum nostrum, persuasit sibi potius, quam oculo et cultro assequutus est ARANTIUS, et ex eo RIOLANUS [10]), *pedes hippocampi portiones esse nervorum opticorum* contendens. Sed dudum hunc refutavit MARCHETTIS [11]), et, ut MORGAGNI [12]) verbis utar, jam adversus futurum RIOLANI errorem EUSTACHIUS in tabula XVII. ostenderat, aliud esse crura fornicis, (pedes hippocampi) aliud continuationes nervorum opticorum. Pariter et DIEMERBROECKIUM [13]), ab incisionibus, se ipso fatente *), remotiorem, e fornice usque illos derivantem,

4) Elem. phys. T. 4. p. 207.
5) MORGAGNI epist. anatom. XVI. art. 12.
6) l. pag. 28. cit. in expl. fig. I.
1) l. c.
2) pag. 196.
3) l. c.
4) Tome IV. nro. 136.
5) Descript. oculi p. 190.
6) Obss. anat. p. 63.
7) Elem. phys. T. IV. p. 207.
8) Recherches analytiques de la structure du C. H. Toulous. 1701.
9) Diss. saep. cit. part. alt. §. 10.
10) Anthropogr. Par. 1626. L. IV. C. II. p. 396.
11) Anatom. ed. 3. L. Bat. 1688. p. 195.
12) l. c.
13) Anatome C. H. edit. nova. Lugdun. 1679. 4. l. 3. c. 8. p. 375.
*) Ibid. in praefatione.

rivantem, suspicor RIOLANUM vel potius ARANTIUM sequi; nec denique non RIDLEYO, fornicem aliquid ad nervum opticum construendum facere, visum est.

§. XXXIV.

Sed ad veriores ejus origines altissimas redeamus; quas usque in cavernas cerebri persequi facile licebit, adeo ut quidam [1] dixerint, unicum forte par esse, cujus origines *ventriculorum undis alluantur* (quanquam hoc non minus de nervo auditorio valeat). Ubi enim deorsum curvantur thalami, ex ipsa substantia posteriori, nec non inferiori emittere videntur fasciculos medullares, qui descendendo ad interiora circum crura cerebri flectuntur. Hae fibrillae praeterea vix ullibi ex ipso thalamo neque in postica neque in suprema parte subito emergunt, sed sensim quasi cum illo conflando, oculis sese subducunt. Nec a thalamorum medullari fibrosaque membrana, ut VIEUSSENIO placuit, sed potius ab eorumdem penetralibus derivandos esse, etiam SARTORINI *) arbitratus est. Idemque a geniculato quodam corpore (Tab. nostra II. h.) non temere fortasse ab eo loco opticos nervos emergere a cujus maxime vicinia pathetici prodeunt, recte annotavit. Interdum tamen illam institam ne ad posticam quidem thalamorum partem persequi potuit MORGAGNI [2]). Nam priusquam per hanc se inflecteret, aut repente evanescebat, aut parvulis interjectis protuberantiis plane interrumpebatur. Quae ipse etiam confirmata vidi.

§. XXXV.

Hae fibrae, etenim spiritu vini macerando origines hasce manifesto filamentosas reperi, adhuc sub membrana vasculosa progredientes, quae a propaginibus istis illaesis deglubi potest, oblique ita ad anteriora descendunt, ut simul anteriora petant. Incedit porro utriusque lateris radix, in cornu, ut ajunt, descendente ventriculoram lateralium, inter crus cerebri et lobi posterioris mediam fere partem, ita ut haec inferior ipsa sit, interposito tamen plexu choroideo; circum illud vero superius ipsi incumbens ducitur, eo absque dubio consilio, ut insigniora inde accipiat incrementa. Etenim nervus noster posteriori parte cum processibus medullaribus cerebri (cruribus) adeo cohaeret, ut inde eum origines petere, nullo modo dubitare possis **). Pars vero vel margo anterior (nam hac in regione ad planitiem magis quam rotunditatem accedit) acutus ita nervum a cruribus cerebri separat, ut hoc loco incrementa capere plane non possit. Ulterius vero idem posterior margo, originibus dextri nervi ad radices sinistri tendentibus, in tubere cinereo, a quo pendet infundibulum [1]), tandem adeo evane-

1) I. FR. HENCKEL epist. gratulat. ad I. H. KESSELRING, de nonnullis singularibus circa nervos opticos. Hal. 1738. 4. recus. reperies in Commerc. litt. Norico 1739. pag. 71 seqq.

*) Obss. anat. p. 63.

2) l. c.

**) Non temerarie ergo SANTORINUS (opere posthumo pag. 33.) conjicit: *„illuc esse nonnullos ex iis tractibus conjectos, ut ob majorem iis nervis proximitatem, qui motui dati sunt, commodior foret eosdem monendi via, ut subito terribilibus oblatis rebus, ad eas cum maxima celeritate vitandas praesto essent.“*

1) Vide pag. 46.

evaneſcit, ut origines, quae jam in eo ſunt, ut in truncum abeant, albedine tantum quodammodo a tubere iſto diſcerni poſſint.

§. XXXVI.

A remotiſſima autem, qualiscunque illa ſit, origine, ad eum usque locum, ubi ſubſtrato lobo poſteriori incumbere deſinit, nervus opticus viae comites habet arterias et inter has inſigniorem ad plexum choroideum adſcendentem trunculum et plexum choroideum [1]), eique praeterea accumbit ejus fere veſtigia premens, interpoſito tamen eodem plexu, crurum fornicis continuatio ea, quae pes hippocampi dicta, illique quaſi adaptata, ejus curſum quodammodo imitatur [2]), et cauſae forte fuit, cur (quod §. XXXIII. indicavi) radices nervo noſtro praebere a nonnullis crederetur.

§. XXXVII.

Simulac vero ad illud tuber, a quo pendet infundibulum, utrinque in medium cerebri delatae origines nervi optici concurrerunt, ultimis ibi fortaſſe incrementis [1]) aſſumtis, et intimius cum tubere modo dicto, et ſecum ipſis, et cum tenerrima medullae cerebri lamina, quae cavernarum cerebri anticum receſſum (quem diſſectione cerebri verticali apertum, ut conſpici queat, in tabula tertia [2]) exhibui) claudit, confluentes, communi piae matris velamine obducuntur. Iam vero in eo ſunt, ut, ſi recta via quisque nervus pergeret, mutuo ſe fere in X formam tranſcenderent, et dexter nervus ad ſiniſtras, ſiniſter ad dextras partes abiret. Si vero hic inflecteretur, et ad ſe ipſum quaſi reclinaretur nervus, adeo ut conjunctione ea, quae in media baſeos encephali regione ſit, ſuperata, in truncum a cerebro ipſo jam ſolutum deſcendens, ad oppoſitas ei regioni, quo tendere videbatur, partes pergeret, angulum obtuſum [3]), ut ajunt, origines cum trunco conſtruerent, in eoque cum primo convenirent pari [4]).

§. XXXVIII.

Sed antequam progrediar, paulum adhuc intimiori illi et aegrius explicabili originum conjunctioni, qua oritur quaſi corpus quoddam, quod nervo alterutro, interdum vero duobus ſimul ſumtis majus reperitur, et quod fere ad quadratam formam accedere videtur Zinnio [1]), immorari liceat. *Decuſſari* enim, (quod alii, v. c. Carpus *incruciari* dixerunt) ſive ita ferri, ut radices dextrae in truncum ſiniſtrum, et ſiniſtrae in dextrum tranſeant, nonnullis jam antiquiſſimis temporibus perſuaſum erat. Hujus opinionis principes libro primo [2]) nominavi, quorum nonnulli, etſi in reliquis paribus decuſſationem non urgerent, nervorum tamen opticorum dictam conjunctionem absque illa explicari non poſſe, contenderunt. Sed haec ſententia mox plerisque,

et

1) Cfr. Vicq d'Azyr tab. ſeptimam fig. 5.

2) Egregie haec repraeſentantur Vicq d'Azyr tab. vigeſima.

1) Eam originem notavit Heuermann. Omnium vero optime ad oculum, ut dicunt, demonſtrant Tabula XXI. XXVI. et XXVII. Vicq d'Azyrii.

2) 4. 3. α.

3) Tab. II. 2. p. κ.

4) Vide pag. 82.

1) De oculo p. 191.

2) pag. 13 ſeq.

et iis, quos praeſtantiſſimos facile concedes, anatomicis diſplicuit, et ab omnibus fere neglecta jacuit.

Non decuſſari inciſorum princeps GALENUS aperte docuit: *οὐ γὰρ δὴ* inquit, *ἐνήλλαξέ γε (ἡ φύσις) αὐτὰ, τὸ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν ἄγαγοῦσα, τὸ δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὸν δεξιὸν, ἀλλ' ἔστι μὲν ὁμοιότατον τῷ Χ γράμματι τῶν νεύρων τούτων τὸ σχῆμα.* Qui vero melius mentem ſuam declarare potuit hiſce verbis: *καὶ τις ἐκ ἀκριβῶς ἀνατεμὼν ἐπαλλάττεσθαι δόξειεν ἂν ἴσως καὶ ὑπερβαίνειν ἄλληλα· τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει* - - - [3]). Nihilo tamen minus (uti ſaepius male eum interpretati ſunt) haud pauci GALENUM defenſorem ejus ſententiae allegare non ſunt veriti, v. c. ROLFINCK [4]) qui dixit, GALENUM *innuiſſe forte*, *interſecari.* Nec, ſi experimentis contrarium fuiſſet edoctus, infenſiſſimus Galeno VESALIUS ejus ſententiam amplexurus fuiſſet, quam tamen inſigniter obſervationibus ſtabilivit. Bis enim ejusdem lateris, in quo coecitas aderat, nervum ab originibus usque ad eum, quo oculo inſerebatur, locum deſtructum invenit [5]). Eadem VALVERDA, CAESALPINUS [6]), SANTORINI [7]), CHESELDEN et LOESEL denuo ſibi viſa tradiderunt; et recentiſſima aetate Ill. ISENFLAMM [8]) confirmavit. Eo enim, quem protulit, caſu probabile erat, vulnus ſupercilio dextro inflictum ejusdem lateris nervum opticum adeo deſtruxiſſe, ut usque ad conjunctionem marcidus lividusque appareret, altero integro. Decuſſari porro negarunt VAROLIUS [9]), CAROL. STEPHANUS [10]), IUL. CASSERIUS [11]), SANTORINI [12]), qui quamvis alias decuſſationem fibrarum cerebri ſtatuat, nervum tamen opticum hoc ſaltim loco non modo non decuſſari, ſed ne implicari quidem expreſſis verbis tradit, MORGAGNI [13]), WINSLOW [14]), AL. MONRO [15]), COOPMANNS [16]), qui ne in piſcibus quidem omnibus (quod MONRO contenderat) decuſſari annotavit, Ill. LIEUTAUD [17]), ZINN [18]), A. MATHEI [19]), et ſummus HALLER [20]), *neque probabile eſſe*, addens, *varietatem in ea re eſſe.*

Revera

3) De uſu partium l. 10. c. 12. edit. Chart. T. IV. p. 546.

4) Diſſ. anat. lib. 4. c. 31.

5) L. IV. c. 4. ed. Baſ. 1555. pag. 518.

6) Et ex eo RIOLANUS Anthropogr. L. IV. c. 3. p. 393.

7) Obſſ. anat. p. 64.

8) Diſſ. de difficili in obſervationes anatomicas epicriſi. Comment. I. Erlang. 1771. §. 29.

9) l. p. 21. cit. p. 14.

10) De diſſectione parte. C. H. Paris 1545. fol. p. 247.

11) Pentaeſth. l. 5. c. 16.

12) pag. 63.

13) Epiſt. anat. XVIII. art. 40.

14) Tome IV. nro. 137.

15) Tractatus de nervis, motu cordis, et ductu thoracico latine redditi a COOPMANNS, qui praeter commentar. et librum de cerebri et nervor. adminiſtratione adjecit. edit. alter. Harling. 1763. 8. p. 93.

16) Ibid. In variis piſcium generibus nervos opticos non decuſſari, etiam *Camperus* contendit. Memoires preſentées Tome 6. p. 184. et in Verhandelingen te Haarlem Tomo VII. ſed dolendum generum nomina non addidiſſe *Camperum.* In Phocaena non ut in piſcibus decuſſari TYSON. Anatomy of a Porpeſs. Lond. 1680. p. 39. annotavit.

17) Eſſais anatom. p. 346.

18) De oculo p. 190.

19) pag. 25.

20) Elem. phyſ. T. V. p. 351.

Revera autem hoc loco decussari nervos opticos jam inter veritates anatomicas pathologicis observationibus facile demonstrandas pertinet; omnes enim recentiores, qui homines altero oculo laesos dissecuerunt, jam in eo uno ore conveniunt, *hoc loco nervos opticos decussari.*

Primus 1781. hoc videram, tunc omnes, qui me tempore exceperunt, inter quos, Ackermann, Billmann, Leveling, Loder, Michaelis, Rougemont, Wenzelios nominasse sufficiat.

Peculiaribus scriptis de ea egerunt Cl. Dr. Noethig [21]) et Philippus Michaelis [22]).

Eandem in equis ratam viderunt, (praeter me ipsum, qui quater eam vidi) Cl. Ebell [23]) et Clossius [24]).

Hanc sententiam, praeter eos, quos allegavi [25]), fovit et Petit [26]), qui in gallo indico nervi optici decussationem descripsit.

An vero ex parte tantum, an toti nervi optici decussentur in homine hucdum saltim mihi non liquet.

Alii *ex parte tantum decussari* statuerunt, ut Vieussens [27]), Winslow huic sententiae non repugnans [28]), et strenuus Vieussenii defensor Mathei [29]). Sic etiam particularem decussationem non modo statuit, sed etiam pingit Monro *).

Viri vero acerrimo judicio praediti Halleri [30]) sententiam praetermittere nefas duco dicentis: *si natura illos simpliciter unire voluisset, facilius tela cellulosa id obtineret; quam ob rem morbos et autopsiam docere, aliquo latiusculo spatio, totis medullis confundi.*

Vieussens [31]) vero interventu medullaris substantiae, quae sejunctis a se invicem nervis promineat, et quam etiam in tabulis exhibuit, simul coalescere nervos opticos docuit; quam vero opinionem merito alii, in quibus et Zinnius [32]) rejecerunt.

Alii denique, eo loco *copulatos tantum* esse [33]), vel per *contactum lateralem* arcte coire, vel alterum alteri duntaxat accedere, ut deinceps disjungerentur, alii coalescere [34]), alii filamenta illorum non permisceri [35]), alii fibris non permixtis jungi **); alii non confundi illorum substantiam, sed solummodo membranis conjungi [36]), vel, quod idem fere est, suis membranis firmiter sibi connasci mutuo, statuerunt. Riolanus vero, Galenum sequutus, canaliculo interjecto, et Rolfinck in formam literae

21) In dissertatione in hac Collectione scriptorum nevrologicorum minorum pag. 121. recusa.

22) *Von der Durchkreuzung der Sehnerven. Halle* 1790. ubi omnia, quae hucusque circa hanc rem prodierunt, collecta invenies.

23) Observationes nevrologicae ex anatome comparata. Trajecti ad Viadr. 1788.

24) *Baldingers Journal für Aerzte.* 23. *Stück.*

25) pag. 14.

26) Mem. de Par. 1735. pag. 144.

27) Nevrograph.

28) Tome IV. nro. 137.

29) Diss. cit. p. 25.

*) Obss. on the nervous system. p. 43. tab. V. versionis germ. tab. 3.

30) Elem. phys. T. V. p. 348.

31) Tab. IX. H. H.

32) De oculo p. 190.

33) Blasius comm. ad Veslingii syntagma anat. c. 14.

34) Petrioli in explic. tab. 21. fig. I.

35) Vesling. Tauvry. Munnicks.

**) Zinn l. c. p. 190.

36) Collins p. 1045.

literae H conjungi, docentes, utpote a veritate longe remotissimi justam MORGAGNI [37]) reprehensionem meruerunt. *Continuitatem nervorum opticorum* hanc baseos Encephali particulam vocat B. S. ALBINUS *).

§. XXXIX.

Quanquam, ut recte judicat MORGAGNI [1]), *de tot propositis qualiscunque etiam conjunctionis utilitatibus vix aliqua inveniatur, quae satis verosimilis videri queat*, attamen speciminis gratia, ut, quantopere ingeniorum aciem exacuerint, intelligatur, eas in medium proferre liceat.

Primo autem, rejectis GALENI [2]) assertis, qui ideo conjungi existimabat, *ut πόροι illorum conjungerentur*, veritati minus consentanea mihi esse videtur eorum sententia, qui eam naturam fabricam machinatam esse opinantur, *ne una res aspectabilis duplex videatur*. Hanc enim hypothesin funditus evertunt, quae RIOLANUS p. 393. objicit: -- qui fieri poterit, ut, digito alterum oculum premente, una res gemina videatur, cum ea pressio nervos opticos non dirimat? et quae HALLERUS [3]) objicit nervorum conjunctio, hic nihil facit, cum in auditorio nervo nulla sit. II. Nec magis arridet explicatio, qua statuitur conjungi eam ob causam, *ut altero laeso alter integer cernat*. Annon enim tum potius removendi quam conjungendi essent? III. Contraria plane ratione explicarunt alii, dicentes, caussam eam subesse, *ut morbus alterius cum altero communicetur;* sed hoc experientia medicorum clinicorum non confirmatur: nisi enim ex interna quadam caussa uterque simul oculus afficiatur, externa vi alter totus destrui potest, ut nihil tamen plerumque alter patiatur. Caeterum me non fugit, quod MORGAGNI observavit, amaurosi utrumque oculum laborasse, centro nervi optici in uno tantum latere laeso. Quis vero omnes amauroseos caussas vel post mortem detegere valeat, eamque laesionem veram et unicam fuisse caussam certa fide adfirmet? IV. et V. Ideo etiam conjunctos esse quidam perhibuerunt, ut nervi minus aut nihil paterenturin medio viae tractu: *nam qua parte coëunt*, inquit ARCH. PICCOLHOMINI [4]), *maxime periclitantur, tum propter cavitatem insigniorem in eis excavatam, tum propter mollitudinem*. Conjunctos ita, alii addiderunt, firmiores factos mollitiem suam tueri. Sed sponte corruunt haec afferta, cum ex cavitate, infra a me rejicienda, et mollitie peculiari, fundamentis a veritate remotissimis nitantur. VI. et VII. Nec defuerunt, qui sibi persuaderent, nervos nostros, *si recti incederent, multum inde periclitaturos;* quod alii, ulterius adhuc progressi, ita explicarunt, ut *illos ruptum iri, si secundum rectum locarentur*, contenderent. Sed haec hypothesin nimis redolere, nemo non statim intelliget. Cur enim alii nervi recta progredientes via non rumpuntur? VIII. Nonnulli naturam legibus, quas ipsi sibi finxerant, adstringere cupientes, *eam sensuum omnium principia ad unum reducere oportere*, arroganter contenderunt. Cur autem hic potissimum unum hocce principium, nec potius in eo loco,

 ubi

37) Epist. anat. XVI. art. 13.
*) In explicatione tab. 39. fig. 1. M. Eustachii.
1) l. c. art. 14.
2) De usu part. L. X. c. 12.
3) Elem. physiol. libr. 16. sect. 4. §. 8. p. 486.
4) Praelect. anat. lib. VII. sect. 2. p. 288.

ubi altissimae nervi optici origines verius forsan confluunt, quaeramus? IX. Ejusdem farinae et eorum opinio est, quibus placuit, *eo modo spiritum visorium* (quisquis ille sit) *clauso altero ad alterum transportari; oculo enim altero clauso, alterius pupillam dilatari.* Quod alii magis perspicue rem proponentes ita interpretabantur, *ut cum per foramen angustum aliquid cernere cogimur,* aut per eandem rectam lineam, per quam ambo cernere nequeunt, *ex ambobus fiat unus.* Ad verum autem phaenomenon illustrandum inepto sane usi sunt argumento: etenim non ob conjunctionem istam, sed ob remotam lucis copiam objecta per angustum foramen spectata distinctiora oculo apparent; hinc vel pueris notum, ipsum splendidissimi solis, per chartulae crassiusculae subtili acu factum foramen aspecti, fulgorem adeo infringi, ut oculus levi hoc artificio satis munitus summi luminis vi impune sese objiciat. X. Ipsi autem GALENO [5]), praeter id, quod nro. I. allegavimus, verisimillimum videtur, *eo modo facultatem visoriam duplicatam acutiorem reddi.* Sed qui ea conjunctione duplicari potest? Annon radiorum lucis eadem copia cerebrum vel absque illa afficeret? XI. In ipsa conjunctione solidius hoc par esse, *quo per eorum substantiam spiritus devectus subtilior evadat, et ne affatim ad oculos affluens cito dissipetur,* CASP. BAUHINUS [6]) autumat. An vero spirituum naturam satis rimatus est BAUHINUS? XII. Conjungi eam ob caussam, ut *commodius ad oculos pervenire possent; alias intactam relinquerent orbitam,* IUL. CASSERIUS [7]) tradidit. Quanquam ad id consilium exsequendum laxiorem forsan conjunctionem sufficere potuisse videri possit. XIII. Matheseos denique praeceptis eandem rem illustrare studuit DANIEL BERNOULLI IOH. FIL. [8]) cujus sententiam aegre absque figurarum ope intelligendam, quantum potero, perspicuam reddere annitar. Rationes autem affert, cur non recta linea (ut alii nervi) nervi optici oriantur. Etenim I.) dum locus insertionis nervi optici in bulbum ad visum inutilis est, natura in id intenta esse debuit, ut fieret inter omnes possibiles minimus; hocque obtinetur, dum perpendiculariter bulbum nervus ingreditur - - attamen II.) non e directo pupillae opponi debuerat hic locus, alias enim objecta in medio perforata nobis apparerent, illudque, in quo oculos nunc defixos habere solemus, non videremus. Hinc sapienti consilio natura eos oblique, oculorum habita ratione, oriri jussit. Neque non ratio conjunctionis nervorum opticorum exinde deduci potest. XIV. Alii, ut VERHEYEN [9]), a dicto coalitu angulum confici, quo infundibulum commodius et tutius collocetur, putarunt; quae sententia cum neque fabricae neque aliis phaenomenis repugnet, et ab hypothesi remotior esse videatur, non omnino displicet. XV. An huic forte conjunctioni tribuendum, quod impressiones visu perceptae diutius, ut ita dicam, menti inhaereant illis, quas reliqui sensus nobis praebent; quod v. c. circulo igneo, carbone in gyrum ne maxima quidem velocitate acto, illustratur? XVI. An simul vinculi instar inferiorem cerebri partem continet? Etenim destructo per macerationem tuberculo, a quo pendet infundibulum, et parte ea cerebri, quae recessum ventriculi maxime anteriorem

5) De usu part. libro XIV.

6) Theatr. anat. l. 3. c. 20. p. 340.

7) Pentaesth. l. 5. c. 16.

8) Commentar. Petropol. T. I. p. 314. *Experimenta circa nervum opticum* — tab. 13. fig. 7. 8. 9.

9) p. 219. edit. Bruxell. 1710.

teriorem claudit, superesse adhuc eam conjunctionem cernes, impedientem forte, quo minus hoc loco cavernarum cerebri pavimentum inferius dehiscat *). XVII. Ad visum certe non necessariam esse istam conjunctionem, observationes supra allegatae demonstrare videntur.

§. XL.

Iam truncus magnitudine quintum in adultis si non superans, eidem tamen fere aequalis, vix caeteris mollior, nec ante introitum arteriae centralis retinae sensili foramine pertusus, nec etiam spongiosus apparet, sed filamentis fibrisque nerveis conspicuis, in infantum praesertim cerebris laxius cohaerentibus, in adultis vero firmiter in unum truncum compressis, uti perpetuo observavi, conflatus. Infantibus major solet esse Quinto.

Hoc ipso decussationis loco appendiculam singularem, medullosam, conicam, infundibulo graciliorem, in anteriora porrectam, tenui apice terminatam in vetula vidi et delineavi **), eandemque in liquore idoneo servo.

§. XLI.

Eundem vero truncum GALENUS maximum et mollissimum nervum (*μαλακώτατον*)[1]) et quod perforatum esse opinabatur, simul crassum (*παχέα*)[2]) dixit. Alii mollissimum eum dictitarunt, non solum quod caeteris brevior, (pro comperto enim habebant, quo breviores sint, eo etiam molliores nervos esse) sed etiam, quod e thalamis humore cavernarum cerebri irrigatis oriretur[3]). E singulis autem fibris conflatum, uti in porcis VESALIUS[4]) et in bobus VOLCHER COITER[5]) observarunt, ita et alios[6]) et me ipsum in homine semper observasse, §. praecedente annotavi. Singulum ejusmodi fasciculum membrana vasculosa vestiri, verosimile est; quod etiam suspicatur HENCKEL[7]), et ZINNIO[8]) annotatum est. Vix itaque probanda MATHEI[9]) opinio, usque ad foramen opticum non obduci membrana vasculari, peculiari huic nervo fabrica, existimantis.

E laminis autem cerebri complicatum, quam fabricam, a me in Rhombo, Carcharia, aliisque piscibus examinatam, EUSTACHIUS[10]) primus in animali observavit,

 et

*) Novam vocat conjecturam Celeb. HAASE in cerebri nervorumque anatome repetita. Lips. 1781. pag. 37.

**) Confer tab. adjectam diss. *Noethig* de nervorum opticorum decussatione fig. 4. recusam in hac Collectione scriptorum nevrologicorum minorum Vol. I.

1) De nerv. dissect. c. 2. in fin. edit. Chart. p. 242.

2) De usu part. lib. XVI. c. 3. edit. Chart. p. 676.

3) HENCKEL in Epist. cit ita et *Monro* l. c. p. 42. magis medullosum et molliorem (*softer*) eum vocat.

4) De corp. hum. fabrica edit. Basil. 1555. p. 528. lib. IV. c. 4.

5) Externar. et intern. principal. C. H. partium tabulae atque anatomicae obs. variae cet. Norib. 1573. fol. p. 87.

6) V. c. DIEMERBROECK pag. 376. et RUYSCH. Epist. XIII. tab. 16.

7) Epist. cit.

8) pag. 193.

9) pag. 25.

10) In ossium examine in opusc. ed. Venet. 1564. p. 227.

et MALPIGHI denuo in Xiphia pisce detexit [11]) et pinxit [12]), tum etiam in minoribus piscibus vidit HALLER [13]), in homine non invenies. Neque eam, quam in Cycloptero vidi, structuram plane singularem, quo speciem disci formant, e cujus superficie sex fasciculi prodeunt.

§. XLII.

Idem truncus nervi optici ante eam regionem, qua illum arteria centralis retinae perforat, solidus apparet, ultra illam vero discissus lumen ostendit apertum; hinc veteres, minus in vasis subtiliter investigandis eruditi, perforatum esse crediderunt, ideoque totos nervos πόρους ab HEROPHILO nominatos fuisse, supra annotavi. Vere autem GALENUS scripsit [1]), *in solo hoc nervo, antequam oculo inseratur,* (πρὶν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἐμφύεσθαι) *sensile foramen conspici:* quod alii ita accipiebant, quasi totum truncum perforatum dixisset, ab ipso forte seducti dicente [2]), *meatus illorum conjungi* (συνάψαι τοὺς πόρους) *eo, quo uniuntur, loco;* quae verba etiam obstant, quo minus, uti putavit ZINN [3]), GALENUS cum VESALIO conciliari possit. Sic v. c. MAGNUS HUNDT [4]), GALENUM sine dubio secutus, *solos nervorum concavos* esse scripsit. Sic EUSTACHIUS [5]) *foramen nervi visorii aliis, vel multis reclamantibus, ante oculos sexcenties exposuisse se* refert; quo fortasse auctore VOLCHER COITER usus est. Recentissimum nervum opticum humanum pervium deprehendit I. C. ARANTIUS *). Poros ejus morte claudi putabat RIOLANUS [6]); nec magis veritati consentanea ADR. SPIGELII verba *meatum in nervo optico cum* HEROPHILO *et* GALENO, *a principio usque ad illum, ubi coëunt, locum, tunc vero evanescentem* notantia: forsan VESLINGII, BLASII, MARCHETTIS, CHR. VATER aliorumque complurium testimonia majorem fidem merentur. Eum enim meatum, qui, etiam observante SALTSMANN [7]), stylum in nervo optico bovis admittebat, arteriae centralis lumen fuisse arbitror.

§. XLIII.

Sed ab antiquissimis inde temporibus celebrem illum porum vel meatum rejecerunt. Desideravit illum IAC. BERENGARIUS CARPENSIS, expressis verbis [1]) *sensum cavitatem ejus negare in mortuo animali* contendens. Nec inter commenta illum referre veritus est VESALIUS [2]); ironice enim, *meae negligentiae*, inquit [3]), *cogor adscribere, nervorum visoriorum foramen me latere:* quod suis etiam observationibus confirmarunt FALLO-

11) I. ALPH. BORELLUM in edit. opp. posth. MALPIGHII, hujus famam tueri, et EUSTACHIUM ab eo expilatum fuisse, negare, retulit jam HALLER in bibl. anat. Tom. I. p. 490.

12) MARCELLI MALPIGHII exercitatio epistolaris de cerebro, recusa in Bibliotheca anat. Mangeti Tom. 2. p. 298. in figura apposita.

13) Bibl. anat. Tom. I. p. 487.

1) De dissect. nervor. c. 2. Tom. IV. edit. Chart. p. 241.

2) De usu part. l. 10. c. 12.

3) De oculo pag. 194.

4) Cap. 23.

5) Ossium exam. p. 227.

*) Observat. p. 73.

6) Anthropogr. p. 394.

7) Observ. anat. obs. ult.

1) Commentar. in Mundinum.

2) De C. H. fabrica Basil. 1555. L. IV. cap. I. p. 510.

3) De radice chinae edit. ALBINO-BOERH. p. 660.

Fallopius [4]), Casserius [5]), v. Horne [6]), Diemerbroeck [7]) et Vieussens [8]). Nec minus jam dudum perspexit Perrault [9]), cavitatem eam arteriae centralis retinae esse lumen. Satis ingeniosum praeterea, detegendi hujus foraminis caussa, experimentum instituit Polyc. Gottl. Schacher [10]): nervum enim opticum ita antliae pnevmaticae applicuit, ut parti alteri, aeri externo expositae, mercurium imponeret, altera vacuum respiciente; nec tamen ullibi mercurius inventus est nervum opticum subintrasse. Zinnius [11]) denique, ante arteriae insertionem porum deficere, adeo stabilivit, ut nemini jam amplius dubium ea de re superesse possit.

Omnem illum dissensum componi posse opinor, si statuimus, illos anatomicos, qui porum statuerunt, nervum opticum paulo ante ingressum in scleroticam secasse lumenque arteriae centralis vidisse; eos autem, qui illum porum rejecerunt, posterius illum secasse (vide Zinnii tab. I. e.) vel eo loco, quo hucdum arteria in nervi substantiam non penetravit.

Servatur ergo Galeno, Eustachio, Arantio sua auctoritas, neque adversariorum fama laeditur. A veritate autem abhorret usque ad locum decussationis nervos perforatos esse.

§. XLIV.

Nec denique spongiosum illum reperies, uti nonnulli statuerunt, v. c. Andr. Laurentius [1]), qui non cavos esse sed magis *σπογγώδεις* contendit, et Vidus Vidius [2]), qui substantiam ejus *raram* magis quam perforatam dixit. Minus ergo assentiri possum Ruyschio [3]) perhibenti, *se ostendere spongiositatem foraminosam pone et ante eorum unionem, a nemine hucdum demonstratam* (quam et figuris exprimi curavit) [4]); *neque eam vulgari sectione inveniri posse.* Sed egregie observationis hujus fallaciam ostendit B. S. Albinus [5]), *poros illos ipsa esse dissecta inaniaque vascula sanguifera*, demonstrans, et quo plura vascula cera impleta fuerant, eo minus de spongiosa illa natura superfuisse.

§. XLV.

Plerumque isti trunci in initio planiusculi [1]) mutuo recedentes angulum rectum fere construunt, et sub arteriis corporis callosi paulum progrediendo lobo cerebri anteriori tela agglutinantur. Tum sub nervo primo, quocum eadem tela conjunguntur, transeunt, sensimque teretiores facti arachnoideae et durae membranae paratas

tas

4) Obss. anat. in edit. Opp. Vesal. Albino-Boerh. p. 732.
5) Pentaesth. l. 5. c. 16.
6) loco pag. 49. **) cit.
7) L. 3. c. 8.
8) pag. 159.
9) Lettre au sujet d'une nouvelle decouverte de la vuë, in opp. omn. 1669.
10) Diss. de anatomica praecipuarum partium administratione. Lips. 1710. pag. 41. ubi omnem simul apparatum eleganter delineatum invenies. Recusa haec diss. in Halleri select. diss. anat. Vol. VI.
11) De oculo p. 194.

1) Histor. C. H. et singul. ej. partium anatom. l. IV. c. 16.
2) Libr. 3. c. 1. p. 79.
3) loco pag. 22. cit. ep. XIII. ad Wedel. pag. 29.
4) Ibid. tab. 16. fig. 4. D. et fig. 15.
5) Annotat. academ. lib. VII. c. VII. p. 18.

1) *Complanatos* vocat Zinn pag. 191.

tas sibi vaginas intrant, modo prorsus singulari ad scleroticam usque illos circumdantes.

A tumore oculum ex orbita protrudente nervum opticum elongatum et extenuatum vidit F. B. ALBINUS autore Celeb. BONN [2]).

Vasa hujus paris sanguifera HALLER [3]) et ZINNIUS [4]) egregie descripta in tabulis exhibuerunt. Lymphatica vero in oculo bovis per retinam elegantissime ludentia, inde vero in majores truncos collecta in nervum opticum se intrudentia, observata a se, sed non semper, tradit A. M. VALSALVA [5]). Eadem vasa absorbentia in sclerotica ludentia ex Galeo pisce delineavit A. NUCK [6]). False ergo HEWSON [7]) asserit, in nullo animali vasa absorbentia visa esse; NUCKII enim auctoritas exceptione major videtur. Eadem vasa in homine visa RUYSCH, dubitanter tamen, proponit [8]).

Notatu autem dignissimum videtur, quod m. Octbr. 1779. primum in oculo Cuniculi albi per aliquot annorum spatium spiritu Vini servato observavi; retinam, id est, expansionem nervi optici vere plexiformem apparere, quod microscopio adjuvante adhuc luculentius vidi. Id ipsum 1781. a Cl. FONTANA [9]) confirmatum vidi. Iam vero eandem structuram plexiformem retinae et in hominis albi recentissimis oculis, quos benevolentiae amicissimi ROUGEMONT debeo, coram video.

In *Sepia* opticus nervus crassescit in insigne ganglion, quod nervos oppido numerosos oculo tribuit elegans quoddam penicillum referentes [10]).

LIBRI TERTII

SECTIO III.

DE PARE TERTIO *).

§. XLVI.

Δευτέρα συζυγία GALENI, etenim τρίτην συζυγίαν e ramo primo et tertio quinti nostri composuit. Retinuere fere omnes, qui eum tempore sequuti sunt, anatomici

2) Descriptio Thesauri ossium morbosorum Hovii p. 54.

3) Icon. anat. fasc. VII. tab. VII.

4) De oculo tab. 3.

5) De aure humana. Traj. ad Rh. 1707. 4. pag. 60.

6) De ductu salivali novo et ductibus oculorum aquosis. L. B. 1685. fig. 7.

7) Philosophical Transactions. Vol. 59. 1769. p. 210.

8) Thesauro anat. secundo. Assere primo. Num. X. not. 2. pag. 9.

9) Traité sur le Venin de la Vipere, Florence 1781. tab. 5. fig. XII. idem et ZINN observaverat.

10) *Swammerdamm Bibel der Natur* tab. 52. fig. 2. Scarpa de gangliis p. 41. Idem in disquisit. anatomicar. tab. 4. fig. 10. 11.

*) *Par tertium* GABRIELIS DE ZERBIS et ALEX. BENEDICTI est *par primum*. *Par tertium* DIEMERBROECKII, quod gustatorium vocat, est *pars quinti cum quarto conjuncti*, VESALII *par tertium* est e *quinto et quarto* compositum. *Par tertium* CASP. BAUHINI nervus quartus noster confuse descriptus est. Et in universum fere nervus quintus noster semper ante WILLISIUM *par tertium* ingrediebatur.

tomici hanc denominationem, et ipso VESALIO alias GALENO infensissimo, et FALLOPIO par *secundum, secundum conjugium* dicitur, nec longe ante illorum tempora nominibus *oculorum motoriorum*, vel *oculomotoriorum* notum fuisse dubitandum videtur, quum jam ipse GALENUS scripserit, illos ad musculos oculos moventes abire [1]). *Motorium opticum* simpliciter illud vocat PETRIOLI in explicationibus tabularum BERETINI [2]); MOLINETTIO *combinatio tertia* dicitur, qui WILLISII antecessoris auctoritatem sequutus est. WINSLOW T. IV. nro. 138. *tertium par nervorum medullae oblongatae, nervos motorios communes oculorum, oculorum communes, oculo musculares* appellat.

§. XLVII.

Quo fato hic nervus expressis verbis e numero eorum, qui filamentis oriuntur, ut apud RIOLANUM in Anthropographia [1]), quem forte BLASIUS [2]) sequutus est, legitur, eximi, et hanc ob rem cum optico comparari potuerit, id mihi non nisi e neglecta illorum temporum anatomica inspectione hypothesiumque amore nimio explicandum esse videtur.

Magis ad veritatem accedere nonnullorum, v. c. I. B. CORTESII [3]) assertum mihi videtur, quo statuitur, ab intima spinalis medullae parte ortum ducere, ab ea scilicet, qua fornicem producit, adeo ut quasi ab ipsius (fornicis) cavitate exoriatur.

Pontis i. e. nodi *anteriori parti* illum tribuunt RIDLEY [4]), MOLINETTI [5]), qui a nodo illum manare putat, et forte vitio pictoris tribuendum, quod in EUSTACHII tabulis [6]) ex nodo prodire videatur, ut *ill.* CAMPERUS [7]) judicavit. Huic parti illum tribuunt VIEUSSENS [8]), et WINSLOW [9]), quem ubique BONHOMME [10]), sequitur; et licet AIMÉ MATHEI [11]) eandem opinionem tueatur, nihilominus fatendum est mihi, me illam nunquam experientia firmatam vidisse, et vix eo adduci possum, ut credam, adeo saepe, uti ex observationibus citatis patere videtur, has origines (sin unquam vere observatae sint) a nodo ipso natas occurrere. Cujus meae sententiae testem unum instar omnium et gravem et fide dignissimum ZINNIUM [12]) allego, qui *nullas*, ait, *sibi fibras a ponte* i. e. nodo *ad tertium par accedentes visas esse.*

Verae originis accuratissima figura VICQ D'AZYRII *): ZINNII vero descriptio omnium optima est.

§. XLVIII.

Oritur igitur, quantum in omnibus cadaveribus humanis videre mihi licuit, in spatio inter eminentias candicantes, et sulcum illum, qui pontem anterius terminat, quod-

1) De nervor. dissect. c. 3.
2) e. g. tab. XV. fig. V.
1) Lib. IV. p. 395.
2) Comm. ad VESLINGII synt. anat. cap. XIV.
3) Miscell. med. Dec. I. fig. II. V V.
4) pag. 145.
5) pag. 188.
6) Tab. XVIII.
7) Epist. ad ALBINUM.
8) L. III. C. II. p. 167.
9) T. IV. nro. 138.
10) l. c. p. 70.
11) §. 21. p. 28.
12) Descriptio oculi p. 195.
*) Tabula trigesima fig. 1. et 2.

quodque ſpatium foveolam [1]) quaſi ſurſum excavatam repraeſentans, ſolummodo a pedunculis vel cruribus cerebri conſtituitur, ex ipſis internis poſtremis et fere imis cruribus cerebri. Ultra aliquot lineas menſurae pariſinae autem ex ipſa ſubſtantia proceſſus medulloſi cerebri trans locum nigrum illum, quem aegre verbis deſcribendum egregie admodum *) delineatum dedit Vicq d'Azyr diſſitis in palmae modum fibris, repeti poteſt in corporibus idoneis recentiſſimis. Fibris colligitur hic nervus numero inconſtantibus, diſſitis, ita ut aliae ex anterioribus paulum verſus poſteriora tendentes ad illas, quae a parte inferiore horum crurum introrſum prodeunt, paulo ſuperius locatas, accedant. Hae fibrae *anteriores* quo ſuperiores ſunt, eo magis ſimul ſunt interiores, adeo ut, ſi tibi fingas, crura cerebri dividi ſubtili linea, hae ſupremae et maxime internae radices utrinque illam lineam fere attingant. Hinc ſupremae dextrae radices ſiniſtris fere contiguae ſunt; *proximas* eſſe Laurentius, cujus obſervationem et Halleri [2]) confirmat auctoritas; *fere contiguas* eſſe Zinn l. c. dixit; ſic et mihi frequentiſſime viſas eſſe in annotationibus meis reperio, licet Vieussenium poſt Varolium illas *continuas* feciſſe fibras, et ex ea continuitate ſibi explicaſſe, quod uno oculo moto, alter quoque moveatur, non ignorem. Nunquam quidem aliter ſe habere, et Vieussenium eorum conjunctionem ſolum inter nevrographos indicaſſe, arbitratur Aimé Matthei. Sed immerito tribuitur haec obſervatio Vieussenio. Varolius [3]) enim (et ſine dubio ex eo etiam Riolanus [4]), qui, uti in reliqua cerebri deſcriptione, verbotenus fere illum ſequutus eſt) *in exortu*, inquit, *ambo utriusque lateris nervi adeo ſimul uniuntur, ut in angulo quodam ſe mutuo contingant; quodſi,* pergit, *hanc copulam diceremus eſſe cauſſam, propter quam oculi ambo ſimul, et ad easdem partes moventur?* Equidem hanc continuitatem fibrarum, quam adeo conſtantem reperiri, auctores citati ſibi perſuaſerunt, hucusque detegere non potui.

Neque veriſimilitudine deſtituitur ſententia Zinnii (l. c. p. 195.) *nonnullas fibras ad ipſam commiſſuram anteriorem pertingere videri.*

His ſupra dictis *anterioribus* et *interioribus* aliae accedunt, fibrae *poſteriores,* quae ſenſim a prioribus ita recedunt, ut, quae maxime poſteriores, ſimul a fovea illa inter crura cerebri remotiſſimae ſint; hae ſenſim ſenſimque tum excipiuntur aliis radicibus, quas *exteriores* vocare poſſis, quum ab exterioribus leniter ad interiora vergant.

§. XLIX.

Hae fibrae maxime numero variantes, penicilli ſpeciem praebentes, mere adhuc medulloſae, per membranam vaſculoſam interdum pellucentes, ſubtilem hanc membranam ita perforant, ut ipſa veſtiri credantur. Tum ſibi ſenſim propius accedentes, ita ut fibrae illae, maxime interiores, deorſum et antrorſum incurventur, ut reliquas attingere poſſint, in unum truncum, per inſigne ſpatium naturam faſciculatam adhuc retinen-

1) Vide tab. noſtr. III. *ε ε* et tab. I. *ε ε.*

*) Tabula 21. 22. 23, in primis vero nitidiſſima tab. 26. 27. et quae maxime ad rem noſtram pertinet tab. trigeſima prima fig. 1. et 2.

2) Elem. phyſ. T. IV. p. 207.

3) De nervis opticis, edit. meae p. 127.

4) Anthropograph. L. IV. p. 394.

retinentem, coalescunt. Modo enatus truncus, plus duplo sexto major, (semel MORGAGNI *) sexti quintuplum non sine tantae crassitudinis admiratione deprehendit) et inter cerebrales ad nervi optici crassitiem proxime accedens, (licet illo longe minor sit) plerumque planus reperitur, ita ut altera harum superficierum inferior, altera superior sit, quae planities ejus sensim progrediendo compactior facta, magis magisque fibris, e quibus conflatur, sibi compressis, tandem in rotunditatem abit, ut plerumque ea in regione, qua sub nervo optico transit, jam multo crassior et teres inveniatur, in qua observatione consentientem et celeb. SABATIER [1]) video. Tendit jam ab interioribus nervus tertius utrinque descendendo quasi media e cerebri regione, atque a compari suo oblique extrorsum magis secedens leniter se torquet, ita ut planum ejus superius, ut innuimus, fiat posterius; tum vero inferius, ad rotundam figuram jam propius accedens, offendit quisque nervus in suo latere arteriam cerebelli superiorem, et cerebri posteriorem ZINNII (quam HALLER [2]) cerebri profundam vocat) quas inter ipse semper in homine, non minus ac in brutis medius transit **). (Semel per medium truncum nervi tertii paris arteria cerebri profunda perforando transibat). Tum prolabendo sub nervis opticis, irretitur textu celluloso membranae arachnoideae, quae hac in regione recta via a ponte fertur ad lobum cerebri anteriorem, eoque loco alter nervus ab altero remotissimus apparet, simulque foramen seu potius hiatum durae membranae subit.

Ex auctoritate MALACARNE teste PALETTA [3]) emergit ab ea cavitate, quam *antrum* vocat, quaeque retro papillas medullares posita est, plurimis filamentis ad instar penicilli, sed in tres ordines dispositis oculorum motor communis. Huic *accessorium* dedit nervum MALACARNE novissime a se detectum, qui a crurum cerebelli superiori parte sursum provehitur, et per superiorem pontis marginem ad ipsas radices tertii paris roborandas accedit. Nec motori solum oculorum, verum etiam pathetici exilitati, cujus binae ternaeve sunt a velo medullari radices, *accessorio* interdum nervo natura prospexit. Prodit is ex quarti ventriculi cavitate duplici tenuique principio, emensusque summam processus cerebelli ad medullam spinalem sedem inter *floccos* et pontis inferiorem marginem prorepit, atque cum priori accessorio decussatus in superiores radices pathetici inseritur.

En MALACARNE ipsius verba: „Ho talvolta veduto quattro sei e fin ottofiluzzi, dei quali ora due, ora tre per lato vidi a salire verso l'origine dei nervi patetici, tra i *fiocchi* (curvandosi in alto) e le vicine braccia del cerveletto; indi scorrendo, sul lembo superiore del velo midollare piantarsi nella sostanza dondi i patetici medesimi hanno origine.

§. L.

Prae reliquis ergo paribus baseos cerebri hoc prorsus singulare habet, ut quasi omnium maxime medius, et origines fere contiguas habens e maxime interiori cerebri parte prodeat.

*) Epist. anatom. XVI. artic. 47. p. 329.
1) Tom. II. p. 68.
2) Elem. phys. T. IV. p. 207.
**) *Vicq d'Azyr* Planche XIX.
3) Delle osservazioni in chirurgia Trattato di *Vicenzo Malacarne*. Parte I. Precetti. Torino 1784. 8.

Quae de radicibus ejus nulla pia matre adhuc obductis, sed nude sub illa currentibus, dixi, utpote quovis artificio, quo pia mater a cerebro separari potest, facillime demonstranda, egregie confirmata vidi in cerebro aposspasmate membranae vasculosae laborante; (cui simillimum casum ab ALEX. CAMERARIO peculiari dissertatione Tubingae 1722. invenies in hoc enim vetulae encephalo, cum inter membranam vasculosam et ipsam cineream substantiam aqua effusa esset, incrassata et separata erat tenuis membrana undiquaque a cerebro, simulque frustulis induratis cartilagineis obsessa, inprimis in canali medullae spinalis, ut haec a nervo tertio facta perforatio membranae vasculosae facillimo negotio demonstrari posset; quod etiam, quamvis non pari facilitate, in cerebro ad putredinem tendente apparet, et luce clarius evadit, si in hanc rem in cerebro liquore illo MONROI indurato [1]), quo simul illius membranae crassescunt, inquiritur.

LIBRI TERTII

SECTIO IV.

DE PARE QUARTO *).

§. LI.

Quamvis a GALENO non distincte describatur, latuisse tamen eum vix credo, sed *tertii paris* nomine, quod pars quinti nostri est, procul dubio ab illo propositum esse arbitror. Ipse enim fatetur, se antiquiorum auctoritatem in ordinandis paribus sequi, qui facile arctiori illo telae cellulosae vinculo, quo in brutorum cerebris, prope rete mirabile cum nervo quinto conjungitur, eo adduci poterant, ut duo haec, ab ortu usque ad finem distincta paria, unum tantum esse crederent. ALEX. ACHILLINUS [1]) vero ab Ao. 1520. vulgo pro inventore hujus nervi habetur, et ipse sibi hanc gloriam vindicans. A. VESALIO, licet eum non male in figuris expresserit, ut FALLOPII [2]) verbis utar, *ob modestiam, ne numerum ab aliis anatomicis positum turbaret, pro distincto nervo non est propositus, sed pro minori propagine tertii paris annumeratus*. Idem VESALIUS alio loco [3]) eum *graciliorem duriorem que radicem nervi tertii paris* vocat et adeo ortu et progressu ab illo distare dicit, *ut verius peculiare par quam tertii paris portionem quis asseveret* **). Male vero rem suam defendit VESALIUS [4]) contra FALLOPIUM

r) Vide libr. I.

*) *Quartum* GALENI, VESALII, aliorumque, est ramus secundus quinti: ALEX. BENEDICTI, forte nervus lingualis quinti: COLUMBI, nervus lingualis quinti: BARTHOLINI, mixtum e nostro quarto et quinto: VAN HORNII, ramus primus quinti.

1) Isag. p. 13.

2) Obss. anat. quae in Tomo II. Opp. VESALII a BOERHAAV. et ALBIND. editorum reperiuntur pag. 733.

3) De corp. humani fabrica libr. IV. cap. VI. edit. Basil. 1555. pag. 519.

**) Ita eum intelligo, in quo et MORGAGNIUM Epist. anat. XVI. art. 45. testem video, licet MECKEL diss. de quinto pare §. V. arbitratus sit, VESALIUM sub radice graciliori tertii paris, intellexisse ramum primum quinti nostri.

4) Examen observ. FALLOPII.

PIUM contendens, se hunc a nemine observatum nervum non in tertii (quinti nostri) paris sed quinti (septimi nostri) historia descripsisse. FALLOPII vero verba modo allegata simul declarant, FALLOPIUM aperte illum distinxisse a tertio; quo nomine illis temporibus alii hanc, alii illam quinti nostri partem comprehendebant. Ne vero numerum vulgo notum immutaret, nec, quod in VESALIO laudaverat, ipse omitteret, *octavi* nomine illum insignivit. Plerique enim veterum septem tantum numerare solebant nervorum paria.

EUSTACHIUM non latuisse, hoc par a reliquis separandum esse, praeter illius tabulas, in quibus variis in figuris et quoad ortum et quoad progressum elegantissime expressum reperitur, et verba, quibus illud *nervos, qui prope nates oriuntur*, appellat, declarant. REALDUS COLUMBUS [5]) *nonum et par nervorum exilium* vocat, et a se inventum venditat. I. B. CORTESIUS [6]) *nonum* illud par appellat, et egregie, pro illorum temporum conditione, illius originem veram figura IV. expressit. At omnino judice MORGAGNI [7]) mirandum, cum FALLOPII observationes in omnium essent manibus, tanto post tempore scripsisse, *hunc nervum ab omnibus anatomicis accipi pro portione tertii paris, quia principium hujus* (Pathetici) *non cognoverunt;* In alium errorem CASP. BAUHINUS incidit, qui, vulgari sui temporis nomine, *tertio* pari eum annumerans, nihilo secius FALLOPIUM citat, expressisque verbis par tertium suum a FALLOPIO octavum vocari indicat. Vix vero divisio, quam ei tribuit, a corrupta illa COLUMBI differt; quod etiam vitium a multis aliis, neglecta optima FALLOPII descriptione, commissum esse constat. Apud ISBR. DIEMERBROECK [8]) sub *tertio* pari (quod olfactorium nominat) e ramo primo et secundo quinti nostri composito comprehenditur. GUERNERO ROLFINCIO [9]), GALENI alias asseclae, ad tertium nostrum referre illum placuit. WILLISIUS etiam, nervum nostrum in eum, quem ipsi natura tribuit, locum restituendo laudem promeruit; nec eam ob causam mirandum est, recentiores omnes illius ordinem esse secutos: parvi enim momenti sunt MOLINETTI verba, quartum WILLISII *sextam combinationem* vel *trochlearem* vocantis. His etiam temporibus nomen nervi *pathetici*, vel *pathetici oculorum*, ut WILLISIUS eum appellat, ob rotationem insuetam oculorum in illis, qui teneritudine animi, amoris affectione vel mentis miseratione permoventur, auctore R. MARTIN [10]) accepisse videtur. Non male eum VESLING descripsit, licet eum non pro distincto pari habuerit; WINSLOW [11]) aptissime *nervos musculorum obliquorum superiorum* vocat.

5) De re anatom. l. 8. c. 3. HALLER in diss. *de vera nervi intercostalis origine* (ab ipso in Disputt. select. Vol. II. recusa) putat quidem, nervum nonum COLUMBI sextum nostrum esse, sed mihi potius nono suo nervum, quem jam describo, indicare voluisse videtur. Expressis enim verbis illum e natibus oriri dicit, quanquam distributionem potius ramo primo nervi quinti convenientem ei tribuit. Cujus sententiae testem ZINNIUM (de oculo pag. 198.) reperio.

6) Decad. I. in explicat. figur. 2. et 3. mm.

7) Epist. anat. XVI. art. 43.

8) Anatom. corp. hum. Lugdun. 1679. l. 3. c. 8. p. 379.

9) pag. 728.

10) Nevrologia Holmiae 1781. Tom. 2. §. 11. p. 19.

11) Tom. 4. nro. 139.

§. LII.

Hoc prorsus singulare noster nervus habet, ut inter reliquos altissimas e parte superiori quadam cerebri origines petat, et pro gracilitate sua longissima omnium nervorum cerebri via ad duram matrem descendat.

Quam vero ob caussam par hocce gracillimum, non modo in homine, sed et in omnibus, quotquot ejus perquirendi caussa secui, quadrupedibus, avibus et piscibus *) separatum quam maxime semper reperiatur, ignorare cum clarissimis viris non erubesco. Nec enim a recentiore quodam scriptore obſervatum me videre memini, illius defectum ramo alius paris peculiari suppleri; nec etiam ullibi recordor traditam fuisse caussam, quae sufficienter explicaret, cur tenue hoc par separatum semper a reliquis omnibus et oriatur et incedat; quum videri possit, eum, ad quem abit, musculum nervos suos ex quinto, sexto, vel tertio pari breviori via nancisci potuisse. Certissimum tamen et peculiarem quendam hujus fabricae usum esse, vel hoc maxime indicari mihi videtur, quod perpetuo adesse, nec unquam deficere reperiatur.

Elegans autem de hoc nervo est observatio *Camperi* mei, quod scilicet omnibus nervis faciei in moribundis quiescentibus, functio ejus supersit, dum nimirum oculi instante vitae fine introrsum et sursum dirigantur.

An musculus obliquus superior interrogat ingeniosus Scarpa [1]), *ita movet oculum, ut peculiares quosdam animi affectus exprimat, quos edere minime potuisset, nisi nervum proprium habuisset.*

An sua stamina cum aliis nervis veretur commiscere, ne musculum hunc facile in consensum trahant nervi caeteri, a quacunque caussa, etiam extra cerebrum affecti.

§. LIII.

Hic ergo nervus, quem *quartum* merito vocant, et qui observante in demonstrationibus publicis *Ill.* Wrisbergio, interdum in latere dextro crassior reperitur, oritur pone corporum quadrigeminorum tubercula posteriora, *testes* a plerisque [1]) dicta, variante saepius loco, et fibris numero diversis **). Etenim integrum hoc par duplex adesse, ut Ruysch ***) refert, ad rariores certe observationes anatomicas pertinere arbitror. In itinere autem non raro findi in duos fasciculos, iterumque autem in unum truncum uniri vidi ****).

Quan-

*) *Camper* Memoires presentées Tome VI. p. 182. tab. 2. fig. 2. tab. 3. fig. 1.

1) De gangliis lib. I. cap. 3. §. 15. p. 101.

1) Variis enim autoribus tubera anteriora *Testes*, posteriora vero *Nates* vocantur; quod jam Galenus de usu part. l. 8. c. 14. p. 205. (ed. Charter.) annotavit: *τινὲς δὲ τὰ μεν ὁμιλοῦντα τῷ κωναρίῳ σώματα διδύμια καλοῦσι· τὰ δ' ἐφεξῆς αὐτῶν γλοῦτια.* Plerisque vero horum corporum quadrigeminorum, quae et tuberculorum quadrigeminorum, *monticulorum, processuum anceformium* nec illepido *pontis Sylvii* nomine veniunt, tubercula anteriora *γλοῦτια nates, naticulae, clunes* vocantur; tubercula vero posteriora, *testes, διδύμια, testiformes processus, testiculi.*

**) Tab. nostra III. fig. 2. Vicq d'Azyr. Pl. 16. nro. 40. Pl. 27. fig. 7. Pl. 28. nro. 17.

***) Thesauro anatomico IV. N. X. not. 1.

****) Eadem vidit et Zinn p. 179.

Quantos neglecta cadaverum inspectio anatomica errores produxerit, exemplo esse possunt verba VESALII [2]), qui cum seriori aetate a frequentiore cadaverum incisione archiatri munere esset avocatus, male se contra FALLOPIUM in eum animadvertentem defendens: *caeterum*, inquit, *qui dicere possis* (Fallopium enim adloquitur) *tuum par octavum a cerebri clunium natiumve basi pronasci*, *ignoro*. Minus recte et LANCISIUS [3]) *primum oriri contendit a protuberantiis cerebri*, *ubi cum pedunculis glandulae pinealis abnectuntur*; et nimis ambigue MONRO [4]) oriri a *parte anteriore laterali pontis*, dixit.

Ex ipsa usque valvula cerebelli oriri, praeter *Ill.* WRISBERGIUM testes allegare possum, NICOLAUM STENONIS, VIEUSSENIUM, (cujus tabula huic sententiae accedere videtur) [5]), et RIDLEYUM aperte eum e valvula, quam non Vieussenianam sed Willisianam appellandam esse autumat, derivantem.

E tractu illo transverso medullari in valvula cerebelli, qui continuo ductu, a processu cerebelli ad testes dextro ad sinistrum expanditur, prodeuntem nervum quartum pinxisse EUSTACHIUM [6]), persuasum habet SANTORINUS [7]), figurae explicandae gratia addens, ex illo oriri, *ut productus hic tractus a testibus disjunctus in nervum abire videatur*. Cui sententiae etiam favent ZINN [8]) et WINSLOW [9]). Ex ea stria medullari, sed non saepe oriri, HALLER *) credit.

Eam ergo trabem transversam in valvula modo dicta non unice, ut nervo quarto origines praebeat, fabricatam esse [10]), exinde patet, quod saepius ipse ita ex testibus emergat, ut nil nisi illorum exterius et deorsum demissa substantia esse, seu, ut optime FALLOPIUS [11]) dixit, *a natium* (quo nomine pro seculi more ipsi testes veniunt) *infima et posteriori sede seu basi oriri* videatur: adeo, ut mox hac stria altior, mox inferior prodeat, mox inferius, mox exterius prima, quae apparet, propago sita sit, neque ullo modo ad eam ferri videatur. Cujus sententiae testem HALLERUM supra nominavi, qui alio loco [12]) fatetur, *exterius prodire*, *quam est transversa stria, quae eos processus conjungit. Nam plerisque*, inquit, (quos l. c. p. 74. *et magis sollicitos* dicit) *certe in observationibus non inferiori loco natam ejus originem reperi*, *et ipsa commissura*, (quo vocabulo hanc striam innuit) *multo hoc nervo crassior est*. Nervum autem nostrum una tantum radice semel et simul emergere, et ipse saepenumero observavi, et annotarunt

MOR-

2) Exam. obss. anat. F. edit. ALBINO BOERHAAV. p. 806.
3) De structura et usu glandul.
4) Apud CHESELDEN ed. VII. Lond. 1756.
5) Tab. IX. gg. p. 69.
6) Tab. XVIII.
7) pag. 64.
8) pag. 198.
9) T. 3. nro. 25. et Tom. 4. nro. 138.
*) El. phys. T. IV. p. 74.
10) Memorandam saepius in animalibus vidi fabricam, in quibus iste tractus medullaris interdum nervuli instar, a reliqua valvula separatus ita ferebatur, ut solutus a posteriori superficie ejus valvulae (cui laxe tela solum cellulosa adnectebatur) ex altero nervo quarto in alterum transiret, et stria illa alba ansa potius nervea communicans, e nervi quarti utriusque retrogrado ramo quodam sibi invicem obvio nata, videretur, neque ullo modo ad valvulam ipsam pertinere. Cujus fabricae icones a me exaratas, si forte dabitur occasio, edam.

11) Obss. anatom. edit. ALBINO-BOERHAAVIANA p. 738.

12) Elem. phys. L. X. S. VI. §. 15. Tom. IV. p. 208.

Morgagni, Zinn, Aime' Mathei, Haller; nec (uti in aliis nervorum paribus fieri videmus) fibrillis minoribus compositus, sed totus continua medulla oculo non armato conspiciebatur.

§. LIV.

Saepissime nervus in altero latere simplici, in altero duplici radice prorumpit, ut egregie in sinistro latere Hallerus vidit et pinxit [1]): quod etiam suis observationibus Aime' Mathei [2]) confirmavit; eoque casu alteram longiorem, (ita ut paulo interius progrediatur) alteram vero breviorem esse, ab Hallero [3]) jam annotatum legi; quae radiculae, observante Zinnio, emenso brevi spatio in unum adeo uniuntur truncum, ut in progressu eas amplius distinguere nequeas. Sed rarius, hoc etiam in casu, alteram illarum radicum ex ipsa ea stria transversa alba valvulae repetere poteris, quin potius utramque ipsi processui cerebelli ad nates deberi, negari nequit.

Alterum tamen, inquit Santorinus [4]), ex iis surculis paulum reflexum, atque assurgentem, ab adjuncta testiformi protuberantia pronatum constanter cernimus; atque commodum saepe animadvertere fuit, non tenuissimos duos medullares tractus ab earum protuberantiarum media rima demitti, atque ad decussim reliquorum in magnam valvulam ferri, ibique desinere, quorum exortus potius superioribus, natiformibus scilicet, tribuendus videtur.

Tribus ortum esse fibris, saepius vidi, viditque et Santorini [5]). Vix vero fidem verbis Bidloi [6]) adhibendam esse opinor, dicentis: *non enarranda minutissimarum fibrularum turma radiose dispersa suboriri.* Neque injuste me illum erroris accusare, vel magis ea, quae de divisione addidit, declarant: *alias enim*, pergit, *quandoque nonnullas oculo atque faciei praeter trochlearem musculum communicare, parisque quinti vicem praestare videri.* Errorem hunc e Vesalio exscripsisse Bidloum, jam Hallero [7]) notatum est; hinc refutare illum merito supersedemus. Alii ut Cel. Leber *) relegandum esse opinantur ad nervos cerebelli, cui tamen soli illum deberi, non dixerim.

§. LV.

Efformatus sic vario satis modo nervus quartus, cui summam mollitiem ac teneritatem immerito, ut mihi videtur, tribuit Lancisius [1]), trunco suo ad nervi glossopharyngei magnitudinem proxime accedens, illo tamen minor, gracillimum omnium encephali et medullae spinalis par constituit.

Quod figuram ipsius attinet, taeniae ad instar planus, simulac ortus est, arteriae cerebelli superioris ramis aliis incumbens, aliis succumbens, ut iis quasi implicitus videatur, deorsum pauloque retrorsum procedit, ita, ut planum ejus alterum superius, alterum

1) Icon. anat. fasc. VII. tab. 3. arteriarum cerebri.
2) Diss. cit. p. 53.
3) Elem. phys. T. IV. p. 208.
4) Septemdecim tabulae. Parmae 1775. pag. 15.
5) Obss. anat. p. 64.
6) Anat. h. c. centum et quinque tabb. per G. de Lairesse ad vivum delineatis. Amst. 1685. in explic. tab. 9.
7) De vera nervi intercost. origine.
*) *Vorlesungen über die Zergliederungsk. Wien* 1776. 8. p. 336.
1) l. c. de usu glandularum.

alterum inferius dici queat; tum hiatu vel sulco quodam in cerebelli margine anteriori (in quo arteria cerebelli superior ascendens nervo nostro descendenti occurrit) offenso, plano suo inferiori primum illi parti crurum cerebri, quae processus cerebelli ad nates vocatur, incumbit, deinde ad latera exteriora crurum, eo, quo pontem intrant, loco, delabens, ita quasi sensim progrediendo circumflectitur, ut planum superius transeat in inferius. Telae cellulosae ope, a qua vaginae in modum circumdatur, margini cerebelli anteriori plerumque adhaeret; tum quasi sejungitur a cerebello, in ea inflexionum vel, si mavis, lamellarum ejus regione, cui peculiare nomen *apicis* dedimus, (vide tab. II. D) atque jam in basi cerebri apparet; deinde ab exterioribus paulum ad interiora tendens, offendit nervum quinti paris, vix duarum linearum ab origine spatium emensum, et cum eo laxioribus filis cohaeret, ita tamen, ut vel sine cultro facillime separari queat.

§. LVI.

Hanc cohaesionem in brutorum cerebris v. c. vitulorum, in ipso utriusque nervi in durae matris hiatus ingressu longe arctiorem causae fuisse suspicor, ut diversa haec paria pro uno a veteribus haberentur. Sed ad humani cerebri fabricam redeamus.

§. LVII.

Tabula prima cohaesionis hujus habitum optime declarat, quem si notum tibi reddere cupis, in eximendo cerebro caveas necesse est, ne, ruditer illud tractando, destruatur. Eodem vero loco filos nerveos communicare cum quinto, mihi non visum est.

Iam denique nervus noster longissima, pro gracilitate, inter omnes cerebrales, sinuosis flexibus, progressus via, ad paratum sibi in dura matre hiatum, quo tendebat, pervenit.

LIBRI TERTII

SECTIO V.

DE QUINTO PARE *).

§. LVIII.

Nervi hujus, ad omnes, quotquot innotuerunt, sensus nonnihil conferentis descriptionem, cum praestantissimi saeculi nostri incisores fusiorem absolverint, ne actum agere quibusdam viderer, praetermittere forsan summo jure potuissem; attamen, ne hac in parte nostrum opus defectu laboraret, breviter de illo agendum mihi esse existimavi,

*) *Quintum* Galeni, Vesalii aliorumque est par communicans faciei, cum auditorio conjunctum. *Quintum* Al. Benedicti est ramus buccinatorius et masstericus quinti Meckelii. *Quintum* Nic. Massae est ramus palatinus e ramo secundo quinti.

mavi, ita ut iis, quae ad rem meam pertinere viderentur, ex optimorum libris excerptis proprias observationes subjungerem, quo plenior inde illius historia evaderet.

Antiquiorum vero temporum hunc in nervum locatam industriam qui notam sibi reddere cupiat, is profecto gratiam habebit MECKELIO [1]), qui plurimam literaturae antiquioris partem tradidit.

§. LIX.

GALENUS par nostrum, aliorum, ut ipse fatetur, sententiam secutus, in duo paria dispescuit, quorum alterum ipsi τρίτη συζυγία vocatur, aliis μαλακοτέρα quam, quae oculos moveat, (i. e. tertium par nostrum) dicebatur, alterum vero illo tempore quartum et durius (σκληροτέραν συζυγίαν) vel ζεῦγος γευστικὸν nominabant [1]); et alio loco [2]) addit, *et posterius esse et magis a basi venire, et tertio admisceri,* (ἀναμίγνυσθαι) mox vero iterum segregari. *Tertium* vero ejus par est nervi quinti pars maxima, excepto tamen nervo palatino, e ramo secundo paris quinti enato, quem ad *quarti* paris dignitatem evexit. ALEX. BENEDICTUS [3]) sub quarta et quinta syzygia nostrum par comprehendit. NIC. MASSA unum hunc in quatuor divisit nervos, ordines *quarti*, *quinti*, *sexti* et *septimi* paris occupantes. VESALIUS quatenus consentiat GALENO, et quatenus ab illo recedat, docte exposuit MECKEL [4]). FALLOPIUS [5]) expressis verbis contendit, quod alii pro gemino pari recensent, se pro uno tantum enumerare, et *tertium* vocare; quae verba FALLOPII EUSTACHIUS [6]) egregie in figuris exprimens quasi repetiit. R. COLUMBUS *) verosimiliter illum nomine *quartae* conjugationis comprehendit. ANDR. LAURENTIO [7]) *societatem gustatoriam* illius partem vocare placuit: idem etiam cum I. B. CORTESIO **) par *tertium* et *quartum*, CASPAR. BAUHINUS [8]) par *tertium* et *quartum*, quod *nervos linguae sensificos* appellat, v. HORNE par quartum et quintum, et BLASIUS duo gustatoria, alterum *tertium*, alterum *quartum* dictitans, ex illo fecerunt. Sed plerisque *tertium par*, omisso scilicet nervo olfactorio et quarto, ante WILLISIUM dicebatur, ita ut insuper partem ejus separarent, quam mox in duo, mox in plura paria dividerent. Tandem WILLISIUS maxima cum laude justum illi locum vindicavit, praestantissimos anatomicorum adstipulatores nactus. Nihilo tamen minus alii nervi *gustatorii* nomen servabant; aliis vero magis placebat paris *divisi* appellatio, partim quod e pluribus filamentis, in ipsa origine divisis, constare ipsis videretur, partim quod dura matre superata in permultos sese ramos diffunderet; alii porro *anonymi* [9]) vel *innominati* nomen ipsi imponere amabant. *Trigeminum* illum, vel ut HEBENSTREIT [10]) vertit, *trimellum* (trijumeaux, à trois cordes)

1) Diss. de quinto pare nervorum cerebri. sect. I.
1) De nervor. dissect. cap. IV. et V. edit. Chart. p. 242.
2) De usu part. l. IX. cap. IX.
3) Cap. 19.
4) l. c. §. V.
5) Obss. anatom. p. 733.
6) Tab. XVII. XVIII.
*) De re anatomica.
7) L. 4. cap. 17.
**) fig. 2. p. 20.
8) Theatr. anatom. p. 341.
9) Ut apud EMAN. KOENIG Regn. animal. p. 149.
10) De basi calvariae progr. 1738. Lips. p. XI.

des) vocavit WINSLOW[11]), ab aliis *par trium funium* vel *balneare* dicebatur. Ill. WRISBERGIUS[12]) denique illum *sympathetici medii* *) nomen mereri opinatur.

§. LX.

Oritur autem, quantum et Ill. WRISBERGIO et mihi ipsi semper in homine et quadrupedibus observare licuit, duabus distinctis portionibus, ante et supra nervum communicantem faciei, e processu illo cerebelli, qui nodus encephali vel pons cerebelli vulgo nominatur, et quidem, ut egregie locum eum designavit Ill. CAMPER[1]), non in media, sed in exteriori et anteriori ejus partis regione, quam peculiari nomine pedunculi cerebelli ad nodum ab ipso distinguunt, vel, quod idem est, ea ejus regione, ubi primum a cerebello nodus iste emersus est.

Harum portionum altera *major* longe et *posterior*, minoribus et subtilioribus, interdum e crena quadam transversa pedunculi cerebelli, fibris nodi partim transversis partim in superiora provectis pro illius emersione quasi hiatum relinquentibus, quasi propullulat fibris medullaribus, in ipso ortus loco ob defectum forte piae matris adeo compressis, ut pulpae similis vix fibras distinctas ostendat, (quod etiam causae est, cur semper in initio truncus angustior sit; prouti et in tabulis repraesentavi) quas vero distinctas fibras mox tenui membrana vestitas non in trunco tantum, sed et in primis paris istius ramis invenit MORGAGNI[2]), in fascis, non vero in glomeraminis modum, statim ac sunt egressae, dispositas. Profundius autem inciso nodo in corporibus idoneis intra illius substantiam ultra aliquot lineas ad processus medullosos cerebri nodum transeuntibus fere usque persequi poteris ejus propagines radicum ad modum. Id autem non in omnibus encephalis aeque manifeste apparet. In firmis autem et duriusculis recentium cadaverum encephalis nunquam non vidi. Crassitiem et numerum fibrarum, e quibus major ista portio componebatur, quantum quidem oculo detegere licebat, admodum inconstantem esse, plerumque tamen ultra septuaginta ad centum usque augeri, et plerumque, quod annotavit Ill. Praeceptor, in 19 ad 28, vel in adultis in 36 ad 44 fasciculos comprehensas fuisse, reperi. Singulas autem perquirens, fibram inter illas tantae magnitudinis invenire nunquam potui, quantam saepius in altera, quamvis minori, portione observavi. Sed in infantibus semper illam fibris, et quidem paucioribus, quam in portione anteriori aderant, constare, nec unquam easdem, antequam duram matrem subeant, tam arcte, ut in nervo optico, in unum truncum compactas esse, sed semper laxius quodammodo cohaerere, et ill. WRISBERG et ipse pluries vidimus. Attamen ingenue mihi fatendum est, me semper numerum fibrarum, e quibus portio major componitur, in foetibus minorem quam in adultis reperiisse, quod etiam Ill. WRISBERG annotavit. Eadem portio interdum in adultis in

 dextro

11) Tome IV. nro. 140.

12) Observatt. anatom. de quinto pare nervorum encephali, et de nervis, qui ex eodem duram matrem ingredi falso dicuntur. Cum tabula aenea. Goett. 1777. 4. et in Tom. VII. Nov. Comment. Reg. Societ. Goett. et huj. collect. T. I. p. 263.

*) Quo nomine WINSLOWIO par faciale venit.

1) Epist. ad ALBIN. in tab. annex. fig. 1. 5.

2) Advers. anat. sexta animadv. XXI. p. 206.

dextro latere major ac in sinistro, in infantibus vero aequalis utrobique apparebat; cujus observationis testem etiam habeo Ill. Praeceptorem et VICQ D'AZYR [3]), qui frequentissime in adultis eam in sinistro latere minorem invenit.

§. LXI.

Altera vero portio minor et anterior, cujus ab altera separationem, WRISBERGIO, incisori summo, debemus, interdum arteriola separata a majori, semper autem directione, magnitudine et crassitie minime autem mollitie et candore *) fibrarum ab eadem discrepans, oritur tribus [1]), quinque, sex vel pluribus fibris magnitudine admodum diversis, intercedente parva quadam pontis lingula (Tab. 2. v.), quartam vel dimidiam lineae geometricae partem latitudine aequante, ex observationibus Ill. Praeceptoris, paulo ante et etiam supra portionem majorem, adeo ut elatior quodammodo ab exterioribus ad posteriora descendendo feratur; et alteri *majori* leniter a posterioribus et oblique ad exteriora vergenti adponitur, laxiori tela, manente tamen hiatu utramque portionem distinguente, illi juncta. Distinctas has portiones, quas semper pari modo in adultis ut in infantulis et brutis, omnium vero distinctissimam in Phoca vitulina me observare memini, et inter quas varie vascula ludunt, situ naturali, ex adulto desumtas, exhibet tabula prima; easdem in tabula secunda, cujus archetypus adhuc integer conservatur, paulum remotas, ut fibrarum diffitarum habitus et intercedens lingula pontis, qua illae distinguuntur, elucerent, repraesentavi.

Summe autem memorabile videtur, secundam vel minorem quinti portionem omnino non inmisceri subrubello plexui gangliformi, in quem portio major dissolvitur, sed fere integram ad ramum tertium abire **).

Hae simul sumtae portiones maximum ***), ovale potius quam teres nervorum par constituunt, (etenim has, quamvis semper distinctas, portiones pro duobus paribus venditare non sustineam) vel si nervum opticum constare dicas fibris magis compactis, quae si laxius cohaererent, ampliorem illum, et magnitudine quinto fere superiorem redderent, nervum quintum aequalem esse optico non repugnem.

Neque hoc loco praeterire fas erit SANTORINI, jam propriis supra expositis observationibus confirmatam [2]), sententiam scilicet, a cruribus medullae oblongatae (pedunculis cerebri aliis, processibus cerebri medullaribus mihi dictis) oriri; *ea crura, enim inquit, si, priusquam annularem subeant protuberantiam, dimetiantur, multo quidem*

3) pag. 52.

*) Candidioribus fibris constari, Paletta de nervo crotaphitico et buccinatorio p. XXI. arbitratur; fallacia autem subesse mihi videtur; etenim portio minor plexui gangliformi subrubello portionis majoris non immixta, revera non est candidior, sed tantum candidior videtur.

1) Ea enim, quae NEUBAUER, descr. an. nervorum cardiacorum, p. 20. habet: scil. unicam, sed longe crassiorem mollioremque semel se vidisse fibram, quae sine dubio portio minor fuit, me observare non memini.

**) Primus et solus hoc in tabulis expressit Celeb. PROCHASKA libro §. 3. citato tab. 2. fig. 4. 5. 6.

***) Sic et HALLER Elem. phys. T. 4. p. 209. *grandissimum par* vocat.

2) Neque confirmarunt MECKEL l. c. S. 2. p. 19. not. v. NEUBAUER l. c. Sect. I. §. 2. not. 4. WRISBERG l. c. p. 7. not. e.

quidem crassiora comperientur, atque cum ab ea emersere. Quod profecto argumento est, integra ea non dimitti, sed quidpiam in eo trajectu conspicuum ab iis decedere. In opere posthumo autem (p. 18.) dicit, haec confirmare se non audere, cum crebro repetitae observationes non suppeditaverint. Tribus praeterea fasciculis enasci, idem tradidit *).

§. LXII.

Haec in duas portiones distinctio nervi quinti jam SANTORINO **) nota fuit, dicenti: „*In binos fasciculos facile separari posse; horum tamen minorem non ab eodem cum caeteris exoriri loco certum est, ubi durae membranae ingreditur ex interiori latere majori adjici, diversum iter instituere, et diversam naturam prae se ferre — hunc minorem fasciculum non immisceri majori, neque tali ac majorem plexu donatam procedere.*" Fibras hujus paris molliores et duriores distinxerunt quidem GALENUS [1]), FALLOPIUS [2]), VIEUSSENS [3]), RIDLEY [4]): sed eosdem viros portiones nostras istis verbis significasse, negare non dubito. Multo minus VESALIUS [5]), *e duabus radicibus invicem distantibus utrinque enasci par tertium* (quintum nostrum) dicens, eas innuit; etenim quartum nostrum par et quinti partem conjunxit. Neque VIEUSSENIUS, *interdum* par nostrum, dicens, *juxta ipsam originem in duos truncos divisum, crassa meninge investiri*, inventor haberi potest: ejus enim verba WILLISII assertis [6]) simillima, dicentis, *truncum quinti statim dirimi in duos ramos;* simplici autem trunco e ponte prodiens pingitur: quocirca arbitror VIEUSSENIUM indicare voluisse, ex ipsa origine in duos ramos divisum hoc par esse. Neque RAVIUS, WILLISIO forte usus, *duplici* illum *radice oriri*, tradens, illas observasse videtur; tota enim ejus nevrologia [7]) vix subtiliorem incisorem prodit. In COWPERI, WILLISII, DUVERNEY, RUYSCHII et HALLERI tabulis baseos encephali, quas sigillatim supra ***) recensui, nullam hujus portionis habitam esse rationem, ipse annotavit Ill. WRISBERG [8]). Vidit eam quidem NEUBAUER [9]), sed quo minus ipsi tribui possit in duas portiones separatio, ipsius verba obstant; *fibras enim*, inquit, *ejus saepissime in unum, rarius in duos vel plures fasciculos compingi;* in quo caeterum consentire videtur MECKELIO [10]), *saepius in unum truncum colligi*, dicenti.

In figura denique Ill. COTUNNI [11]), quae partem capitis ossium, cui incumbit basis encephali, repraesentat, distinctus quidem noster in duas partes quodammodo pingitur, sed an portionem majorem et minorem exprimere voluerit pictor, dubito; harum enim portionum ratio inter se longe alia solet esse, ac ibi quidem exhibetur.

L 3 Confir-

*) Obss. anat. p. 66.

**) Tabulae septendecim a GIRARDO 1775. editae pag. 17.

1) De nervor. dissect. c. 4.

2) Obss. anatom. p. 733.

3) pag. 169.

4) pag. 46.

5) Epitome de C. H. fabrica cap. V. edit. ALB. BOERH. p. 593.

6) In explic. fig. 2. HH. quae basin ovinam sistit.

7) Annexa B. S. VALENTINI Theatro zootomico.

***) pag. 28. 29.

8) Comment. cit. p. 7. not. e. e.

9) l. c. p. 20. confer., quae pag. 84. not. 1. diximus.

10) Diss. cit. in fine §. XXI. p. 20.

11) Diss. anat. de aquaeductibus auris humanae intern. Neapoli 1760. recusa in thesauro Sandifortiano T. I. et Viennae 1774. 8. tab. II. cc.

Confirmant vero hasce de duabus nervi quinti portionibus obſervationes uno ore nevrologi recentiores v. c. Prochaska, Mayer, Pfeffinger, Martin, Günther, Haase, Vicq d'Azyr, Scarpa.

LIBRI TERTII

SECTIO VI.

PAR SEXTUM *).

§. LXIII.

Equidem a veteribus hunc nervum ad quintum noſtrum relatum eſſe non miror, cum ipſe paulo progredientem ſub dura matre in vitulino capite arcte, et in humano laxius cohaerere illi viderim.

Vesalio bene intelligenti et expreſſis verbis indicanti ſeparatum par eſſe [1]), huic pari nomen *nervi non procul a quinti paris* (i. e. ſeptimi noſtri) *principio enati*, vel *radicis gracilioris quinti* imponere placuit, quem multi ſecuti ſunt, jam animadvertente in ſcriptis Fallopio, qui *quartum* vocat. Pro diſtincto pari habet I. B. Cortesius [2]), Vesalium reprehendens, qui nervum noſtrum quinto pari (ſeptimo recentiorum) accenſet. Casp. Bauhinus [3]) diſtinctam eſſe conjugationem intelligens, ne aliorum ordinem interrumperet, par *octavum* vocat, ſimul monens, ante ſeptimum noſtrum collocandum fuiſſe. Alii *timidum*, neque id incongrue, ſecundum Bidloi ſententiam, nominant. Alii ſimpliciter *par abducens*, alii, et inter hos Verheyen, *guſtatorium*, alii, ut Chirac [4]), nimis generaliter *par oculis proſpiciens* appellant. Winslow illum *motorium externum*, *oculo muſcularem externum*, vel *ocularem externum*, Vicq d'Azyr Abducteur de l'Oeil nominat. Ridiculo plane errore *guſtatorium alterum* ao. 1741 Petrioli [5]) ſeu *par ſextum* vocat, nec tamen dicere veretur, ipſos oculos invadere. Turpi errore Bacchetonum cum veteribus ad palatum deducere, jam annotavit Haller [6]).

§. LXIV.

Nervum noſtrum ab ima medullae oblongatae baſi oriri, egregie, ſi bruta ſpectes, ſcribit Willis [1]), in figura vero unice e nodo prodiens pingitur. Cujus viri ſententiae noſtra aetate adſtipulantur Morgagni [2]), ill. Lieutaud [3]), Heuermann [4]), Zinn

*) Plerique veterum par vagum ſexti nomine inſigniebant: ſextus Molinetti eſt par quartum noſtrum.

1) De corp. hum. fabrica lib. IV. cap. VIII. p. 521.

2) Decad. I. fig. 2. nn.

3) Theat. anat. L. III. c. 23. pag. 346.

4) Em. Koenig regnum animale, in quo Chirac nevrologiam tradit.

5) Nam nervum quintum *guſtatorium primum* dicit in explic. tabb. Berrettini Tom. XVI. figur. VI.

6) De vera nervi intercoſt. origine.

1) l. c. p. 5.

2) Epiſt. anat. p. 222.

3) Eſſais anatomiques. Paris 1766. p. 348.

4) pag. 251.

ZINN [5]) et CAMPER [6]); qui ex corporibus pyramidalibus, quod idem fere est, oriri tradunt. SANTORINI incertus haeret, an fibram ex corporibus pyramidalibus prodeuntem viderit. Parimodo et GIRARDI *) *nondum pro certo*, inquit, *constare, ex quanam praecipue parte ii nervi deducendi sint.*

E nodo progredi putant VIEUSSENS [7]), RIDLEY, SANTORINI [8]) et quidem triplici surculo, ZINNIUS, COOPMANNS [9]), qui ne unam quidem fibrillam e corporibus pyramidalibus oriundam armato oculo observavit.

Alii vero, mediam quasi sententiam amplexi, dixerunt, a protuberantiae annularis et corporum pyramidalium finibus oriri, ut MORGAGNI, ZINN et GIRARDI **), cui sententiae, quae neque nodo soli, neque corporibus pyramidalibus solis istud par tribuit, et VIEUSSENIUM adstipulari credam, ex sulco inter corp. pyram. et pontem, vel ex utrisque simul hunc nervum derivantem.

Inconstantem et satis variam ejus originem esse jam ZINNIUS annotavit, et quae modo dixi, demonstrant; frequentissime vero e sulco illo inter pontem et medullam oblongatam eundem oriri, mihi visum est. Quare autem, ZINNIO annotante, inprimis *in adultis*, diversi utriusque lateris nervi animadvertantur, explicare vix ausim.

§. LXV.

Enascitur vero hocce par, mea sententia, ex corporibus pyramidalibus potius, quam ex nodo, uti forsan inspectis tabulis credere quis posset. Etenim credo, hunc nervum, saltim ejus portionem majorem similiter ac nervum tertium, quocum munere convenit, a cruribus cerebri produci; haec enim, uti in descriptione baseos cerebri luculenter satis demonstravimus, per pontem penetrantia, vix ex illo emersa, nervum nostrum emittere arbitror, tum vero in corpora pyramidalia degenerare. Sententiae meae favent primo: aliorum, quos supra nominavi, anatomicorum in primis SANTORINI [1]) et MECKELII FILII ***) observationes ****), qui in cerebris humanis nervum, cujus origines jam describo, e corporibus pyramidalibus ipsis prodeuntem viderunt; secundo: in animalium encephalis fere nunquam aliunde nisi ex corporibus pyramidalibus solis origines filamentosas petit. Corpora pyramidalia vero crurum cerebri nodum transeuntium productiones veras dici posse, minime dubitandum est. Interea pontis peculiarem substantiam aliquid ad nervi nostri generationem conferre, non negaverim.

In ortu ejus, ob arctam telae cellulosae conjunctionem, interdum vix ac ne vix quidem distincta filamenta, quae radices dicere possis, conspicies, secus ac in brutorum encephalis, quae in hujus nervi originibus longissime ab humanis recedunt; sed semel

5) pag. 100.
6) Referente COOPMANNS p. 114. ex solis corporibus pyramidal.
*) pag. 10.
7) pag. 176.
8) pag. 66.
9) l. c. p. 114.
**) pag. 22.

1) pag. 21.

***) In Colloquio mecum Londini habito.

****) Sic et MORGAGNI in quinque capitibus observavit, par sextum manifestissime e corporibus pyramidalibus enasci. Epist. anat. XVI. art. 47. p. 329. et ill. CAMPER l. c.

semel et simul a sede sua prorumpit; unum tamen fibrarum nervearum fasciculum, qui maxime internus et nonnunquam simul altero paulo superior est, ut *quasi* ex ponte prodire videatur, quemque *portionem alteram minorem nervi sexti paris* nominabo, jam in ipso ortu ab altera, quae longe crassior est, et multo pluribus componi videtur fibrillis, insigniter separatum esse videbis. Major exterior, minor interior esse solet. Vidi etiam has portiones insigni arteriae basilaris ramo diremtas. Harum duarum portionum vestigia apud Vieussenium reperies, qui nervum nostrum in duos ramos divisum ex ipso ortu esse indicat. Duas portiones etiam, externam majorem, minorem internam pingunt Vicq d'Azyr [2]) et Scarpa [3]) viri summi.

In *sympathici nervi* radicem autem abire minorem portionem huc dum non vidi, licet omni adhibita diligentia et subtilitate.

In infantulis pari modo ac in adultis hanc divisionem observavi. Caeterum semper fere sub originem ei succumbere arteriam cerebelli inferiorem, vel alium insigniorem arteriae basilaris ramum invenies.

§. LXVI.

In eo varietas est, quod I.) mox propior, adeo ut ex mediis fere corporibus pyramidalibus educi videatur, mox paulo remotior a corporibus pyramidalibus sit; II.) mox ad nodum, mox ad corpora pyramidalia magis accedat: III.) mox arteriam *cerebelli inferiorem* subeat, mox illa superior sit: Neque IV.) hoc raro accidere solet, ut dexter nervus in eodem subjecto distet in origine a sinistro; cujus rei et Zinnium testem allegare possum. Ita et in tabula I. nostra se habet par sextum, in qua alter nervus corpori pyramidali propior, alter remotior. V.) Porro in eodem subjecto in portione majori, pro laterum diversitate, varium etiam (quod fere absque ullo cultri auxilio apparet) radicum numerum invenies. VI.) Interdum fibrae, e quibus portio major conflatur, ita a se invicem per totum truncum separatae incedunt, ut in receptaculo ad radicem nervi sympathici demum uniantur. VII.) Interdum ante ingressum in duram membranam portio minor concrescit cum majori. VIII.) Interdum hoc uno tantum fit in latere: ita in cadavere tab. I. in nervo sinistro rem se habere, videbis. IX.) Interdum portio minor in ipsa origine tertia fere parte lineae remota erat ab altera et quidem uno tantum in latere. X.) Interdum, observante Zinnio [1]); in altero latere ortus fuit duobus surculis, quorum interior minor erumpebat ex nodo ad lineae spatium ante illius finem, exterior major ex eodem nodo sed posterius proxime ad ortum corporum pyramidalium. In altero latere origo fuit multis inter se distinctis fibris, quarum intimae e nodo ortae ad duas fere lineas ante illius finem, exteriores adhuc ex nodo quidem, sed quo exteriores, eo posteriores, ut postremae ex ipso angulo inter pontem et corpora pyramidalia, et nonnullae ex ipsis corporibus pyramidalibus advenirent. XI.) Ill. Lieutaud nervum nostrum duplicem in unoquoque latere observavit, quo in casu, ut addit Heuermann [2]), etiam per duplex durae membranae foramen

2) Tab. 17. et 19.
3) Disquisitionum de olfactu et auditu tab. 8. fig. V.

1) pag. 200.
2) l. c. p. 25.

foramen transit. Forte vero ill. LIEUTAUD duas mihi dictas portiones pro nervo duplici habuit, inprimis cum dicat *saepe* duplicem esse [3]), attamen non pertinaciter negaverim, vere duplicem adfuisse. XII.) Semel in sinistro latere tantum portio major ab altera per arteriam cerebelli inferiorem sejungebatur, in dextro enim latere plerumque haec arteria longe infra origines nervi nostri ex ipsa arteria vertebrali nascitur *). XIII.) Interdum in uno latere omnino simplici fibra oriri observavit MORGAGNI (Epist. anat. XVI. art. 47.). XIV.) Interdum tribus surculis prodit. Caeterum rarissime in utroque latere unico foramine, duram membranam perforare, Ill. HUBER **) annotavit.

§. LXVII.

In RIDLEYUM dicentem, *nervi circiter tertii magnitudinem habere*, animadvertit SANTORINUS [1]), quod illud par justo crassius fecisset, contendens, *se huius certe duplum tertium par observare consuevisse.* Simile vitium pictor tabulae RUYSCHII commisit, adeo enim crassus in hoc e puero X. annorum desumto cerebro apparet, ut magnitudinem tertii aequet. Hinc VIEUSSENIUS recte dixit, solo *quarto* majus esse. Sin mea quid valeant, crassitiei ratione habita, nervum nostrum inter *communicantem faciei*, qui durus vocatur, et *glossopharyngeum* ponerem, cum illo minor, hoc major reperiatur.

Omnium porro taeniae instar maxime planum esse, et sub originem ponti adhaerere ope telae cellulosae, observatio frequens me docuit, et quantum memini semper in duas portiones *majorem externam*, et *minorem internam* distinctum in utroque latere, in homine (et brutis) reperi.

Ex dictis patebit, par tertium, quartum et sextum in eo convenire, ut sub originem vicinos arteriarum cerebri maximarum majores ramos habeant.

LIBRI TERTII
SECTIO VII.
DE NERVO FACIALI
VEL
PARI SEPTIMO *).

§. LXVIII.

De hoc priusquam scribamus, haec praecipienda videntur lectoribus, ne *septimi* paris nomine nos nervum auditorium cum pari duro (quod cum ill. *Praeceptore* communicans

3) l. c. p. 348.

*) In HALLERI iconum, fasc. VII. tab. I. quae vasa baseos cerebri repraesentat, omnia inversa picta sunt, quod explicationem cum tabula ipsa conferenti facile patebit; quae enim in explicatione dextra dicuntur in tabula sinistram regionem occupant.

**) Epist. de nervo intercostali etc. ad W. WIGAND. Goett. 1744. p. 9.

1) pag. 66.

*) *Septimum* a MARINO usque ad WILLISIUM par linguale medium significat, WILLISIO autem placuit, distincta paria, quae Libri III. Sect. VII. et VIII. continent, in suum

municans faciei vel ſimplicius adhuc faciale cum VICQ D'AZYRIO[1]) appellare amo) junctum comprehendere arbitrentur. Etenim, cum jam antiquiſſimis temporibus nota fuerit horum parium diſtinctio, humani corporis fabrica inſuper conſentanea, conjungere ea, quae natura ſeparavit, nefas duximus. Majores vero omnes fere MARINUM ſecuti, par faciale, cum auditorio immerito profecto in unum conflatum, *quinti conjugii* nomine inſigniverunt, quod WILLISIUS, nervo olfactorio et quarto non ſolum in nervorum numerum receptis, ſed et juſto loco repoſitis, neglecta tamen communicantis faciei ab auditorio ſeparatione, *ſeptimi* nomine commutavit. Idem vero alii, v. c. ALEX. BENEDICTUS, *ſecundum*, CAROL. STEPHANUS *quartum*, v. HORNE *ſextum* par dictitarunt. Sed quo jure duumviri illi, quorum auctoritatem omnis fere anatomicorum cohors ſequuta eſt, MARINUS et WILLIS, par noſtrum cum auditorio conflarint, jam diſpiciendum. Principio, ut maximum, (revera autem leviſſimum) quo conjunctionem ſtabilire nituntur, argumentum removeamus, quod nimirum *ambo eandem durae membranae vaginam et canalem communem nervorum auditus in oſſe petroſo intrent*, num inde conſequitur, paria illa in canali commiſceri? caeterum in nervorum paribus diſtinguendis ridiculum eſſe foramina oſſium capitis attendere, jam FALLOPIUS[2]) annotavit. Deinde, quod tela celluloſa laxiori ſub ortum fere cohaereant duo haec paria, non tanti eſt aeſtimandum, ut inde veram nervorum unionem exſpectemus. Nonne eodem jure nervus tertius, ſextus, et ramus quinti in fiſſura orbitae juncti nonne nervus ſympathicus maximus, gloſſopharyngaeus, vagus et lingualis medius, tela longe tenaciore arctius connexi, pro uno trunco habendi eſſent? Nec etiam verum eſt majorum auctoritatem noſtra ſententia laedi; multis enim abhinc annis viros egregios paria haec ſeparaſſe, ſtatim docebimus: et ſi concedamus, omnium, qui hucdum res anatomicas tractaverunt, aſſertis noſtram ſententiam repugnare, nonne naturam potius quam anatomicorum placita ſequi nos oportebit?

§. LXIX.

Dudum autem GALENUS, diſtinguendum eſſe par noſtrum, callide perſpexit; *non enim*, inquit, *haec conjugatio, ſi accuratius rem ſpectes, una radice ſed originibus propinquis tantum gaudet;* (ſic enim verba, οὐκ ἐκ μιᾶς ἀκριβῶς ῥίζης ἀνίσχουσαν, ἀλλ' εἰσὶ μεν πλησίον ἀλλήλων[1]), verti mallem.) et ne cuiquam dubium ſupereſſe poſſit, illum hisce verbis indicaturum voluiſſe, nervum facialem diſtinguendum eſſe ab auditorio, κεῖσθω γὰρ, addit, εἶναι μία διὰ Μαρῖνον, εἰ καὶ διττὴ φανερῶς ἐστίν. Nihilominus tamen dubitavit MORGAGNI[2]), an conſtanter illas ex ipſis usque cerebri lateribus geminas utrinque exire, nec potius in ipſo per oſſa tranſitu uno ex nervo ceu duos ramos prodire, voluerit GALENUS, cum alio loco, *dividi in ipſo per oſſa tranſitu hanc conjugationem in duas partes, ipſamque bifidam* (δίοδον) *fieri*, docuerit; quae vero verba

ſuum *ſeptimum* conflare. *Septimum* ALEX. BENEDICTO par vagum, NIC. MASSAE nervus lingualis e quinto noſtro dicitur.

1) Nerf facial. pag. 49.

2) Obſſ. anat. p. 733.

1) De nervorum diſſ. c. VI. edit. Chart. T. IV. p. 243. quem locum integrum verbotenus e GALENO repetiit ORIBASIUS l. c. Ed. Dundaſſ. p. 264.

2) Epiſt. anat. XI. art. 37. p. 128.

verba facilius cum illis, quae modo retuli, conciliari posse mihi videntur, cum ibi aperte de origine, hic vero de transitu et itinere potius ipsi sermo sit. FALLOPIUS, de nervo nostro agens, *neque ulla ratione*, inquit, *videtur pars mollis* (i. e. auditorii) *dicti, sed revera distinctus est nervus* [3]). Eadem verbotenus tradidit discipulus ejus V. COITER [4]), suisque observationibus, multoties institutis, confirmavit. VESALIUS [5]) quidem, erroris FALLOPIUM accusans, discrimen illud inter mollem et durum se non observasse, perhibet, sed dum examen observationum FALLOPII scriberet, jam erat ab incisionibus remotior. Mollem etiam a duro, id est, facialem ab auditorio GALENI verbis inhaerens, separavit I. PH. INGRASSIAS [6]). Neque non VIDUS VIDIUS [7]), multum Fallopianis inventis usus, duplicem eam conjugationem deprehendi, ita ut plura paria numerari possint, annotavit. In EUSTACHII tabulis adeo separatus ab auditorio pictus est nervus communicans faciei, ut illarum interpres LANCISIUS [8]), eum ita pinxisse, *ut quasi distinctis nervis distribui videretur*, dixerit; ipse vero EUSTACHIUS in libro, *de auditus organis* [9]), *quintum*, inquit, *nervorum cerebri jugum ex duobus tantum nervis, ut alii* [10]) *arbitrantur, minime constat, sed duas utrinque propagines habet*, cet. Passim et alii, in quibus ADR. SPIGELIUS, dixerunt, hoc par duobus enasci nervis, quos *distinctos* vocandos esse, alii addiderunt, FALLOPIO auctore usi; v. c. VESLING, qui ob distinctas, quamvis propinquas, origines, et quod ad diversa organa ferantur, separandos esse illos censuit; quem etiam verbotenus sequuti sunt MUNNICKS [11]) et MARCHETTIS [12]). Nihilominus autem a plerisque sub pare quinto usque ad WILLISII tempora comprehendebantur, qui (quod mirum) quamvis FALLOPII supra allegata dicta verbotenus repetiat [13]), separare tamen illos non est ausus. Eadem fere et COWPER [14]). BIDLOO [15]) vero insigni errore illos in figura omisit, et fibris paris vagi quibusdam nomen paris duri et mollis dedit, in quem etiam ideo animadvertit COWPER [16]). Contrario vitio PETRIOLI [17]) par durum et molle pro vago venditavit. Porro et COLLINS [18]) nervum durum distinctum par dixit; nec eandem sententiam non fovisse videntur VALSALVA [19]), ejusque commentator praestantissimus MORGAGNI [20]) et HENCKEL [21]). Duobus etiam nervis fieri par septimum, quorum

 indoles

3) Obss. anat. p. 736.

4) l. p. 69. not. 5. cit. p. 104.

5) Exam. obss. FALLOP. in ejus opp. a BOERH. ed. p. 804.

6) In GALENI librum de ossibus commentaria. Panormi 1603. fol.

7) L. 3. c. 2. p. 79.

8) In expl. tab. EUSTACH.

9) p. 159. in edit. opusc. Veneta.

10) Quibus MARINUM, VESALIUM et COLUMBUM indicari, existimavit MARTINIUS in commentar. in B. EUSTACH. tabb. anat. p. 190.

11) De re anat. liber. Traj. ad Rh. 1697. 8. p. 173.

12) pag. 208.

13) Anat. cerebri. Edit. opp. omn. Genev. 1676. 4. p. 116.

14) l. p. 22. not. 13. cit.

15) Ibid.

16) Ibid.

17) In explic. tabb. BERRETINI tab. XXI. fig. 3. etenim O est par durum et molle, non, ut putat, *vagum*.

18) loc. p. 22. cit. p. 1049.

19) De aure hum. cap. III. p. 54.

20) Epist. anat. XII. art. 40. pag. 128.

21) Epist. gratul. pag. 63. not. 1. citata.

indoles diversa et quos nusquam natura commiscuit, annotat HALLER [22]), quamvis in pictura baseos encephali, cujus supra [23]) mentionem feci, in latere dextro communicans faciei sit omissus, nec non MECKELIUS Pater [24]) *mollem filo a duro separato oriri*, observavit, et pingi curavit. Etiam CAMPERUS in colloquio mecum habito omnino duo distincta esse debere paria pronuntiavit.

Consentit mecum PROCHASKA [25]) HAASE *), METZGER **), VICQ D'AZYR [26]) et SCARPA [27]), ut alios v. c. Celeb. GÜNTHER, taceam.

Sufficiant haec aliorum testimonia, e quibus satis profecto elucebit, nervum nostrum immerito cum auditorio in unum par conjungi.

§. LXX.

Etenim prouti semper I.) ortu distant, sic II.) nullibi etiam coëunt, sed unusquisque, alteri tantum contiguus, ab altero facillimo negotio separari potest. III.) Facialis a primordiis usque ad finem substantia ab auditorio adeo differt, ut ab illo tempore, quo primum innotuerunt, diversitatem hancce annotatam reperias, nervique mollis ac duri nomina pari gaudeant antiquitatis jure ac nomen quintae syzygiae, quo nervi isti comprehendebantur. IV.) In omnibus, quotquot secui, quadrupedibus ita se habere, reperi. V.) Munere etiam differunt; alter enim mere sensorius, alterius vero cum aure interna nullas esse partes et Ill. COTUNNI ***) sententia est. VI.) Nec pathologicis argumentis eandem rem illustrari invenies; eam enim sympathiam, quam perpetuo exemplo inter truncum et ramos reperimus, vix inter nervum facialem et auditorium insignem observabis, magno argumento, immerito pro ramis e trunco communi quodam (quem par quintum vel septimum vocabant) ortis Majores nostros venditasse par faciale et auditorium.

§. LXXI.

Oritur autem nervus facialis, vulgo *portio dura nervi acustici*, vel simpliciter nervus *durus* (non quod crederent, prae ceteris paribus duriorem esse, sed quod vicino nervo auditorio durior reperiretur) nec etiam inepte *sympathicus parvus* a WINSLOWIO [1]) dictus, in limite posteriore nodi cum processibus cerebelli in medullam spinalem confluentis, inter nervum sextum, a quo aliquot lineolarum spatio distat, et auditorium, a quo vix linea separatur. Nec vero late dispersis fibris, uti mos est nervorum medullae spinalis, sed ex pontis substantia non nisi stria parum elevata prodit, ita ut ultima illius origo in margine posteriore pontis fere evanescat. Tum, ut videtur, sub pia matre a posterioribus oblique ad exteriora pergendo, adaucta radix, aliquot lineolarum spatio emenso, in truncum abit, qui pia matre circumdatus e pontis substantia

22) Elem. phys. T. IV. p. 225. et ibid. p. 296. repetit, nusquam durum cum molli misceri.

23) pag. 29.

24) Mem. de Berlin. 1765. p. 99.

25) loco ad §. 3. citato pag. 96.

*) l. c. p. 39.

**) Physiologie §. 341.

26) loco ad §. 3. citato p. 49.

27) Disquisitionum anatomicarum cap. tertio.

***) De aquaeduct. auris hum. in fine §. XXIII.

1) Tome III. Traité des nerfs nro. 83.

ſtantia mox egreditur, craſſitie, qua vicino molli longe cedit, lingualem medium fere exaequans. Tum ulterius oblique verſus exteriora procedens offendit nervum auditorium, in quem quaſi recipitur, et cui tela celluloſa laxius alligatus adhaeret; vel, ut EUSTACHIUS primus obſervavit, *auditorius ſive mollis ſecundum longitudinem inſtar ſemicirculi eleganter excavatur, minoremque* (nervum ſcilicet facialem) *quod alios fugit, amice ſuſcipit et amplectitur* [2]); vel, ut ſaepius fere obſervare ſolitus ſum, interſtitio quodam inter duas tresve (ut MORGAGNI [3]) etiam annotavit) craſſiores paris auditorii fibras relicto, excipitur. Caeterum hac in cohaeſione per nervulos coire haec diſtincta paria huc dum non reperi. Idem porro truncus facialis ſub originem planior, mox rotundior redditus, progrediendo ſaltim durior pari auditorio fieri videtur, uti etiam in ipſo jam ortu longe durior illo reperitur.

§. LXXII.

Interdum ſub originem fere in plura filamenta fiſſus, interdum duobus inprimis diſtinctis ramis truncus conſtruitur, qui oblique extrorſum modo ſupra deſcripto cum auditorio junctus, et vagina durae matris tectus, os petroſum tranſit.

Arteriolam accipit peculiarem ſaepe e trunco arteriae baſilaris, vel arteriae cerebelli inferioris ramulum, qui proprie labyrintho et nervo auditorio dicatus, ſurculos etiam ad nervum noſtrum ſpargit.

De fibris ad facialem acceſſoriis vel portione minore facialis.

§. LXXIII.

Saepe miratus ſum, qui fieri potuerit, ut, cum tanta ſubtilitate et dexteritate cerebri nervorumque hiſtoriam tractarint, nervulorum, quorum originem deſcripturus ſum, nulla, quantum memini, fieret mentio, multo minus in figuris exprimeretur; quocirca totam hujus inventi laudem Ill. Praeceptori WRISBERGIO deberi, affirmare non vereor, quem ſaepius (per quatuor enim hyemes illius doctrina frui mihi contigit) in demonſtrationibus publicis illos demonſtrare et exponere memini.

§. LXXIV.

In limite enim pontis poſteriore inter nervi facialis et auditorii radices, e ſpatio illos intercedente orti in utroque latere perpetuo inveniuntur nervuli, qui ad facialem unice pertinent.

§. LXXV.

Numero et loco maxime quidem variare, perpetuo tamen ab utriusque paris trunco ſeparatam eſſe hanc portionem, inquirenti facile patebit, mox enim inferius duabus fibris ex ipſis medullae ſpinalis primordiis, eo loco, quo cum margine poſteriore pontis confluunt, prope nervum gloſſopharyngeum emergunt, quibus tertia vel quarta quaedam a nodo ipſo accedit; mox tribus, quatuor vel quinque ſubtilibus admodum fibris in margine poſteriore nodi ita prodeunt, ut affirmare certo nequeas, an a nodo,

2) De auditus organis p. 159.

3) l. c.

nodo, an vero a medulla spinali veniant; interdum radices adeo altas agunt, ut e nodo ipso sine dubio propullulare videantur; interdum duabus solito crassioribus radicibus, interdum tenuioribus construuntur; semper vero alia ac nervum facialem ratione oriri illas animadverti; etenim hic non dispersis propaginibus, sed toto quasi trunco simul e ponte enascitur, hi autem nervuli in origine a se invicem dissiti reperiuntur.

Quocunque vero modo enatae hae radices, et ductum nervi facialis sequentes, aliquot linearum magnitudinem adeptae, in duo unumve trunculum quarto pari inferiorem coalescunt, qui denique cum faciali unitur.

Easdem et in infantibus, et in cerebris, quorum vasa, quantum fieri posset, vel sanguine vel arte repleta erant, prouti et in animalibus a me dissectis, reperi, tabulisque etiam, uti saepius in cadaveribus a me observatum est, diversas in alterutro latere, saepius tamen in dextro numero et crassitie potiores exhibui. Etiam in Phocaena Delphino, et quidem valde magnam adesse litteris certiorem me fecerat CAMPERUS.

Easdem fibras accessorias, vel portionem minorem facialis, ab omnibus recentioribus anatomicis, qui me tempore exceperunt nemine, quantum quidem novi, refragante, confirmari vidi, nitidissimeque delineatam dederunt VICQ D'AZYR [1]) et SCARPA [2]).

LIBRI TERTII

SECTIO VIII. ET ULTIMA.

DE NERVO AUDITORIO.

§. LXXVI.

Pleraque, quae ad litteraturam hujus conjugii pertinent, in paris septimi sive facialis historia absolvi, ibique a MARINO ad WILLISIUM in paris *quinti*, a WILLISIO vero ad nostra tempora in paris *septimi* historia quaerendum esse, annotavi, incisorum praeterea, qui illud a pari communicante facie distingui debere indicarunt, nominibus adjunctis. Plerisque *acusticus*, *ἀκουστικὸς* [1]), *auditivus* MAGNO HUNDT, aliis *κατ' ἐξοχὴν mollis* vocabatur. Eundem FALLOPIUS [2]) *auditorium* appellavit, quod nomen retinere fas duxi. Contigit autem huic nervo, ut summi artis nostrae Viri in illo inprimis investigando desudarent, in quibus nominasse sufficiat EUSTACHIUM [3]), DUVERNEY [4]), VIEUSSENS, VALSALVAM [5]), CASSEBOHMIUM [6]), MORGAGNI [7]), Ill. COTUNNI [8]), MECKELIUM patrem, qui more solito praestantissime de ejus origine in cerebris

1) Tab. 17. et 19.

2) Disquisitionum anatomicarum tab. 8. fig. V. e. *Abhandl. der med. chir. Acad. zu Wien.* Tom. I. tab. X. p. pag. 425.

1) GALEN. de usu part. lib. 9. c. 10. pag. 518.

2) Obss. anat. p. 736.

3) De auditus organis 1562.

4) Traité de l'Ouie. 1683.

5) De aure hum. tractatus. 1704.

6) Tractatu quinto de aure hum. Halae Magdeb. 1735.

7) Epist. anat. 1738. Epist. XII.

8) De aquaeduct. auris hum. internae diss. 1760.

cerebris insanorum observata egit [9]), Cl. MECKELIUM filium [10]), CAMPERUM [11]), SCARPAM [12]) et MONRO [13]), ut alios non ignobiles, qui aliquid ad illum illustrandum contulerunt, incisores praeteream.

§. LXXVII.

Remotissimae et subtilissimae radices striarum medullarium transversarum ad instar, in ventriculo quarto vel *nobili* dicto, jam ARCH. PICCOLHOMINI luculenter notatae [1]) conspiciuntur, et in eo convenit nervus noster cum primo, quod hae propagines (a VIEUSSENIO, RIDLEYO, HUBERO, TARINO, HALLERO et VICQ D'AZYR [2]) tabulis exhibitae) in initio quasi pictae tantum appareant, nec nisi colore albo distingui possint a cinereo ventriculi quarti pavimento; dextri nervi radices ibi adeo propinquae sinistris inveniuntur, ut non nisi sulco medullam spinalem findente, crenae calami scriptorii a veteribus assimilato, dividantur, quo factum est, ut quibusdam dextrae radices continuae sinistris haberentur. Harum fibrarum numerus et directio mire variant, tantumque abest, ut illarum habitus constans sit, ut potius raro inter se in utroque latere convenientes reperiantur. Apud VICQ D'AZYRIUM et SCARPAM *) accurate hanc fabricam in tabulis exhibitam deprehendes. Hae radices interdum duabus parallelis striis medullaribus in ventriculo quarto construebantur, quarum altera in altero latere nonnunquam duplici surculo fissa erat; interdum, quotquot essent, dextrae radices paulo superiores erant sinistris, interdum vero inferiores; saepe etiam in utroque latere tribus propaginibus ortum, nec raro aliquam fibram coalitam, mox fissam, iterumque collectam vidi. Adfuisse septem HALLERO adfirmanti credo, *certum enim esse, se septem exeuntes e ventriculo quarto lineas albas numerasse, raro autem eum numerum adparere* vir fide dignissimus annotavit [3]); easdem interdum abesse, MECKEL pater [4]) et PROCHASKA **) scripsit.

Has origines ad instar pedis anserini in pavimento ventriculi vidit Cl. CRUIKSHANK ***). *Simplicem rarissime,* inquit GIRARDI [5]) *tuncque etiam an duplex foret, haesitemus, duplicem aliquando, triplicem, et quadruplicem utplurimum, interdum etiam quintuplicem esse.*

Aliquando tamen ex iis fibris, et quidem valentissimis, altero in latere nullum, altero vix tenuem nervo auditorio immisceri, omnesque in proximum cerebelli processum medullosum inseri jam annotaverat SANTORINI [6]).

Recte

9) Mem. de Berlin. 1765.

10) Diss. de labyrinthi auris contentis. Argentorati 1777.

11) Verhandelingen te Haarlem. Vol. VII. Memoires presentées Tom. VI.

12) De fenestra rotunda. Mutinae 1772. 8. disquisitiones anatomicae de auditu et olfactu. Ticini 1789. fol.

13) Observations on the nervous system. Edinburgh. 1783.

1) Praelect. Libr. VI. Lect. V. p. 300.

2) Tab. XXIX. XXX.

*) *Abhandlung der med. chir. Acad. zu Wien* Tab. X. c.

3) Elem. physiol. T. IV. p. 78.

4) Mem. de Berlin. 1765. p. 99.

**) l. c. p. 119.

***) In praelectionibus anatomicis 1785. habitis.

5) Tab. septendecim SANTORINI p. 23.

6) Ibidem pag. 23.

Recte hinc Cl. Prochaska [7]) annotavit: non semper has lineolas in auditorium terminari, mox supra, mox infra desinere, haud raro desiderari, adeo ut persuasum habeat, ad hujus nervi originem *non essentiales* esse.

Dispersae hae radiculae, quae superne plexu choroideo teguntur, paucarum linearum spatium emensae in unam plerumque confluunt institam medullarem in ventriculi quarti pavimento, tessellati operis instar, adhuc latitantes, quam interdum e ventriculi pavimento elevare potui, et quae mox circum medullam spinalem sub cerebello, quod ipsi incumbit, sinuosis flexibus ducta *), ab eaque adaucta jam ad basin pervenit, ibique inter nodum et lobulum cerebelli minimum [8]) emergens, ita ad nodum adplicatur, ut exterius latus nervi facialis tenens, ab ipso tamen in margine posteriore nodi lineolae geom. spatio distet; confluit tum truncus nervi auditorii cum nodi substantia, a qua, ut etiam Meckel Pater [9]) et Filius [10]) annotarunt, tanta incrementa capit, ut a cerebro jam separatus et tenerrimae membranae vestimento indutus, tertii paris magnitudinem saepe exaequet vel superet **). Duplici ergo loco ejus origines proficiscuntur, e ventriculo quarto et nodo, in quo et Cl. Meckelium Fil. [11]) assentientem mihi accessisse, gavisus sum.

§. LXXVIII.

Idem nervus non inepte ob mollitiem, qua in ipsis primordiis prae reliquis, excepto olfactorio, omnibus dotatus est, *mollis* dictus, sub ipsum e nodi substantia egressum, interdum pulpae instar simplici constabat trunco ***), in quo insculptus erat sulcus, in nostra tabula secunda et Scarpae Tabula VIII. Fig. V. Disquisitionum anatomicarum nitidissime expressus, in quem nervum communicantem faciei recipiebat; tribus vero vicibus illum in duos, saepius vero plures ramos divisum reperi, quos inter spatium nervo faciali recipiendo relinquebatur: ulterius deinde progrediendo firmior redditur, ita ut in canali communi nervorum osseo aeque durus et fasciculatus ac alii reperiatur.

§. LXXIX.

Minime vero cum Santorino [1]) *universum* nervum, cujus substantiam et fibras cinereas ingredi opinatur, *e scrobe ventriculi quarti prodire;* nec cum Vieussenio [2]) *vago connasci* dixerim.

E vicinitate originum nervi quinti et auditorii elicere studuit Varolius [3]) caussam, *cur mutis ablatus etiam sit auditus.* Alii, ut idem Varolius [4]), eorum conjunctionem in ponte, alii eam, quam in ventriculo quarto fieri opinabantur, caussae esse contenderunt, *quod duabus auribus unus sonus percipiatur.*

§. LXXX.

7) De structura nerv. p. 119.

*) Vicq d'Azyr Tab. XXX. fig. tertia 7. 9. 10. fig. secunda 6. 11. 9.

8) Tab. II. E.

9) l. c. p. 100. Planche 2. B.

10) l. c. §. 24.

**) Vicq d'Azyr pag. 47.

11) l. c. §. 24.

***) Eundem in encephalis equorum non pulposum in primordiis, sed in ipso ortu innumeris subtilibus filis collectum vidi.

1) Obss. anat. p. 68.

2) Nevrograph. p. 176.

3) Anat. L. I. C. 7. p. 30. 31.

4) Ibid. Cap. V. p. 26.

§. LXXX.

Arteriis autem nutritur tam copiosis, ut Varolio jam observatum sit [1]), hanc rubedinem adventitiam, aqua calida facile abluendam, anatomicis imposuisse, ut pro musculo hunc nervum haberent. Sic et Coopmans [2]), *majorem prae reliquis arteriam habere*, tradidit. Vasa lymphatica vero cum nervorum truncis versus labyrinthum delabi, opinatur Valsalva. Sic formatus, suscepto communicante faciei, arteriaque dotatus nervus auditorius intrat vaginulam durae membranae infundibuliformem, quam *sinum vaginalem* nominatam egregie exposuit Ill. Cotunni [3]).

Ulteriorem ejus progressum optime descripsit, elegantissimisque figuris illustravit Scarpa, adeo ut vix quidquam adhuc in cognoscenda hujus nervi fabrica anatomica desiderari queat.

Parum autem veritati consentanea sunt, quae apud Boerhaavium [4]) leguntur, scilicet: nervum auditorium in initio duriorem, in cochlea nil fere nisi mucum esse.

Parimodo a veritate abhorrent, quae Casserius tradidit; *In ansere loco nervi acustici, propriam cerebelli substantiam os petrosum subire.* Etenim particula quidem cerebelli, ut etiam in variis quadrupedibus v. c. cuniculo, recipitur ab osse petroso, nihilosecius autem nervus acusticus vere adest, ut egregie Ill. Scarpa [5]) rem exposuit.

LIBER QUARTUS
DE
NERVIS MEDULLAE SPINALIS CRANIO EGREDIENTIBUS.

SECTIO I.
DE NERVO GLOSSOPHARYNGEO.

§. LXXXI.

Quanquam de tribus deinceps jam describendis paribus, nervo scilicet glossopharyngeo, vago et linguali medio, in praestantissimo Anderschii opere ea diligentia actum sit, ut, qui superari possit, non intelligam: pauca tamen, qualiacunque, supplementi loco illis addere, non abs re futurum credo, praesertim ea, quae ad historiam horum nervorum literariam pertinent, quam studio Vir Clarissimus omisisse videtur.

Quare

1) De nervis opt. p. 139.

2) pag. 121.

3) De aquaeduct. auris human. §. 86. p. 159. edit. Viennensis.

*) Disquisitiones anatomicae. Ticini 1789. folio.

4) De morbis nervorum Tom. I. p. 327.

5) De Tympano secundario. Mutinae 1772. pag. 126.

Quare autem (callide ſane et ſapienter) nervum gloſſopharyngeum a vago ſeparaverit Andersch, ipſe §. 1. rationem reddit: quae ejus verba transſcribere hic liceat, tum quod ad rem meam maxime faciant, tum ut lectoribus (perpaucis enim, ob lugendam viri optimi ſortem, innotuit operis maximi in re anatomica momenti fragmentum typis expreſſum, cui reſpondet tabula ad Kaltenhoferi delineationem, ab alio tamen, artificio longe inferiori, ſculpta, quam Haller recudi curavit) [1]) ſpecimen exhibeam eorum, quae libro primo [2]) de iſto opere commemoravi. *Ordinem*, inquit, *quem in numerandis capitis nervorum paribus ipſi recentiores Anatomici conſtituerunt, quod permutare ſuſtineam, de eo me facile arbitror veniam impetraturum eſſe, quia alia me ratio non admonuit, quam ipſa anatomia. Crebris quippe diſſectionibus quum obſervarem, hoc novum par capitis nervorum, cujus nervos ipſe* Winslowius *) *tamquam capitis nervorum octavi paris, quod nobis nonum par eſt, ſupremos ramos deſcribit, neque in ſuperiori neque in inferiori ſua parte illi coalitum eſſe, quin potius ſingularibus originibus ex medulla oblongata obortum, ſingularibus ductibus e camera encephali demitti; neceſſario ſingulare aliquod par nervorum capitis ex illis conficiendum eſſe duxi. His accedit, quod ſi horum nervorum caudices conſideramus, non inter minima capitis nervorum paria collocandi veniant. Huic autem probationi diutius inhaerendum non eſſe arbitror, quum ex eorum deſcriptione luculenter appariturum ſit, me non vana ratione adductum capitis nervorum paria multiplicare, et numerum denarium pro vero capitis nervorum parium numero agnoſcere.*

Liceat autem ſtabiliendae ejus ſententiae gratia et ut ſimul a nimio novitatis ſtudio nos liberemus, praeſtantiſſimorum in arte noſtra virorum v. c. Galeni, Fallopii, Eustachii, Ruyschii, Albini, Morgagnii, G. Martinii Scoti, Winslowi, Bergenii, Reverhorstii, Huberi, Heuermanni, Halleri, Sabatieri, Cotunni, Meckelii, R. Martini Sueci, Monroi, Haasei, Pfeffingeri, Güntheri, Scarpae et Coopmans argumenta quaedam deinceps ſingulatim proferre: praemonitis lectoribus, par noſtrum ab antiquis *ſexto*, a Willisio vero *octavo* ſeu *vago pare* comprehenſum, ab Anderschio a vago ſeparatum et *nervum octavum capitis* dictum fuiſſe, nobis autem cum Hallero gloſſopharyngei nomine venire.

§. LXXXII.

Galenus enim egregie jam perſpexit vagi paris a noſtro ſeparationem, *ἀρχὰς*, dicens, *δ᾽ εὐθὺς ἐξ ἐγκεφάλου τριῶν ἔχει (ἕκτη συζυγία) νεύρων* [1]), ſimulque ad libros adminiſtrationum anatomicarum, temporum injuria ex parte interceptos, provocans; in quibus fuſius hac de re ſe egiſſe dicit; neque, quae ſequuntur [2]), dubium relinquunt, quin vocabulo *τριῶν* indicare voluerit nervum gloſſopharyngeum, vagum, et acceſſorium vulgo dictum. Neque etiam verba haec, ab Oribasio repetita [3]), aliter intelli-

1) In nov. Comm. Soc. Goetting. Tom. II. Tab. I. et II. recuſa in Haase cerebri nervorumque anatome repetita. Lipſ. 1781.

2) pag. 11 ſq.

*) Cfr. quae § ſq. retuli.

1) De nervor. diſſect. cap. VII. pag. 244. T. IV. ed. Chart.

2) Ibid. cap. X.

3) Edit. Dundaſſ. p. 268.

intelligenda esse videntur HALLERO [4]). Alio praeterea loco [5]) negligentiae illos accusat GALENUS, qui nervos hos unum par esse arbitrentur. Neque miror, GALENUM ista tradidisse, cum in simiis horum nervorum disterminationem luculentissimam viderit. Satis etiam luculenter nervum nostrum descripsit FALLOPIUS [6]) *sexta, dicens, conjugatio nervum emittit, qui ad musculos linguae et faucium tendit, majorique ex parte in eo disseminatur, quanquam etiam propago quaedam in radicem linguae finiat; haec vagi paris portio anatomicis aliis ignota videtur, quamvis revera adsit.* Recte vero annotarunt MARTINIUS [7]) et HALLER [8]), perperam a FALLOPIO sibi tribui, quod jam a GALENO observatum fuerat. Neque EUSTACHIUM fugiebant *tres propagines* (scil. par nostrum, vagum, et accessorium) *sexti jugi nervorum cerebri, a medulla spinali principium sumentes* [9]), quas et in tabulis *) adumbravit. Egregie hinc ALBINUS fidus et diligentissimus naturae interpres in explicatione horum nervorum ad linguae radicem, itemque ad vicinam pharyngis partem pertinentium annotat [10]): *de his nervis invenio in annotationibus meis, vidisse me eos cum vago quidem pari exeuntes e cranio, sed per singularem sibique proprium in dura membrana canalem.* Indicasse etiam illas videtur WILLIS [11]). Nervum glossopharyngeum in infante separatum vidit RUYSCH, *nervos vagos in utroque latere duobus in locis cranium perforasse, exigua portione ossea interposita, observans* [12]). Multo distinctius illum proposuit MORGAGNI [13]), eis, quae RUYSCHIUS dixerat, addens: *in omnibus, in quibus adhuc quaesierit, cadaveribus se invenisse, unam vel alteram fibram non eodem, quo caeteras vagi fibras, foramine extra cranii vel certe durae meningis caveam egredi; sed inter has atque illas tenue quasi septum intercedere, quod saepe quidem osseum, alias autem, et in mulieribus praesertim, potius membraneum esse, dissecando intellexerit.* Quas observationes novis iterum confirmatas fuisse, alio loco tradit [14]). WINSLOW [15]) *nervum nostrum separatum ortum, septo membranoso a vago in transitu per ossa capitis disterminatum, portionem minorem peculiarem vagi* nominat. C. A. A BERGEN [16]), WINSLOWIUM et MORGAGNIUM citans, *ortum et exitum probare* dicit, *quod nervorum par peculiare constituat. Tribus enim vicibus observavi, a caeteris vagi filamentis paululum distante loco oriri, et peculiari foramine altius isto vagi paris sito cranio exire.* Neque nervum nostrum omisit REVERHORST [17]), EUSTACHIUM sequutus. Egregie etiam Ill. HUBER **), summus incisor, distinctum nervum constituere, et merito glossopharyngeum dici, gravissimis in medium prolatis argumentis stabilivit, et primus illum

N 2 vena

4) Bibl. anat. T. I. p. 89.
5) De usu part. l. 9. c. 12.
6) Obss. anat.
7) Comm. in EUSTACH. tabb. p. 68.
8) Elem. physiol. T. IV. p. 231.
9) Ossium examen p. 227.
*) Tab. XVIII. fig. 2. mm.
10) Edit. L. B. 1744. p. 237.
11) Cerebri anatome cap. XXIII.
12) Thesaur. anat. I. No. V. n. 4.
13) Adverſ. anat. VI. animadv. XII. p. 201.
14) Epist. anat. XVI. art. XI.

15) Exposit. anatom. Tome III. Traité des nerfs, nro. 107. p. 164.

16) Progr. p. 9. cit. in HALLERI dispp. an. sel. T. VII. P. I. p. 477.

17) Diss. de fabrica et usu linguae. L. Bat. 1739. 4. rec. in HALLERI dispp. an. sel. Vol. I. §. 61. p. 134.

**) I. I. HUBERI epist. anatomica ad WOLF. WIGAND de nervo intercostali, de nervis octavi et noni paris, deque accessorio nonnulla tradens. Goett. 1744. 4.

vena a vago separari annotavit. HEUERMANN [18]), *in quibusdam corporibus omnino, ex observatione* CAR. A BERGEN, *peculiare par constituere, idque non solum ortus sed etiam finem demonstrare,* tradit. Ill. LOBSTEIN [19]), *in omnibus se vidisse vagum in duas portiones divisum,* affirmat. Distinxit illum quidem HALLER [20]), sed ad peculiaris paris dignitatem duobus locis non evexit: *non enim ex fibrarum distinctarum perpetuo discrimine paria numeraturum se esse,* ait, *sed ex consuetudine, qua glossopharyngeum cum vago numeratur.* Et alio loco [21]): *superior glossopharyngeus (sive lingualis octavi paris ramus), qui peculiari nonnunquam etiam trunco provenit, et peculiari meatu per duram matrem transit, neque ullo modo mistus, tota vena jugulari a trunco vagi separatur.* Tertio tamen loco [22]) rectius dixerat: *ramus octavi* (i. e. vagi) *pharyngeus aut lingualis, qui adeo a reliquo trunco distinctus est, ut pro peculiari nervo haberi possit.*

Nervum nostrum porro observavit Illustr. COTUNNI [23]), *constantia naturae summa reliquis a filis nervi vagi separatum esse,* dicens. Cl. etiam SABATIER [24]), WINSLOWIUM sequutus, anteriorem truncum vagi distinguit, minorem et glossopharyngeum vocans. Nec denique illum Cl. MECKEL Fil. [25]) non observavit. *Iure meritoque proprium par esse* declaravit R. MARTIN [26]), CAMPERUS et MONRO *), parimodo et HAASE [27]) par *octavum,* dicit, in duas divido portiones ipsa natura inter se separatas, quarum altera nervus glossopharyngeus est, *altera melius par vagum, quam octavum appellatur.* Nobis assentitur et PFEFFINGER [28]) et GÜNTHER [29]): *duo sunt* inquit, *in utroque latere separati nervi, adeoque duo distincta continet nervorum paria, quorum primus est n. glossopharyngeus, alter n. vagus.* Separatum a glossopharyngeo, vagum pinxit SCARPA [30]). Denique Cl. VICQ D'AZYR **) et COOPMANS [31]) etiam in nostram sententiam transierunt.

§. LXXXIII.

Nervus vero glossopharyngeus (Tab. II. Γ.) utrinque e primordiorum processus cerebelli ad medullam spinalem exteriori latere prodit, pone corpora olivaria, mox quatuor, ut ANDERSCH habet, vel quinque distinctis, deinceps sese excipientibus, non vero

18) *Physiologie, Theil* 2. p. 256.

19) De nervo spinali ad par vagum accessorio. Argent. 1760. p. 32. §. 27.

20) Elem. physiol. L. X. Sect. V. §. 12. Tom. IV. p. 204.

21) Ibid. p. 231.

22) In Explicatione Tabulae Baseos Cranii Iconum. Fasc. I. 1743. n. 28*.

23) De aquaeduct. aur. human. §. 80. ed. Vienn. p. 145.

24) Tome III. p. 475.

25) De labyrinthi auris contentis pag. 50. not. z.

26) Nevrologia Tom. 2. pag. 117.

*) In Colloquiis mecum circa hanc rem habitis.

27) HAASE l. c. §. 76.

28) De nervorum structura. recusa in hac Collectione scriptorum nevrologicorum minorum §. 19. p. 53.

29) Cerebri et nervorum distributionis expositio brevis. Duisb. 1785. p. 61. vers. germ. Dusseldorp. 1789. pag. 113.

30) Disquisitionum anatom. tab. 8. fig. V. et *Abhandlungen der med. chir. Acad. zu Wien* Tom. I. Tab. X.

**) loco saepius cit. pag. 49. Planche XVII. et XIX.

31) Nevrologia. Franequerae 1789. §. 135.

vero dispersis, ut par linguale medium, fibris; mox fasciculo majori, cui accedere plerumque solet alius minor, in quibus vix sine macerationis ope minores fibras distinguere possis; mox vero tribus construitur fasciculis, interdum majori, interdum minori spatiolo radicibus suis a nervo vago distantibus. Plerumque fibram ejus anteriorem minorem reperi; semel etiam illius origines, uti in latere tabulae secundae sinistro exhibui, sub margine posteriore pontis reconditas observavi. Harum fibrarum (ut ANDERSCHII verbis utar) *altera alteri pressim attenditur*, inque trunculum coalescunt solo pare quarto majorem. Tum sub lobulo minimo cerebelli *) illique substrato plexu choroideo procedens, magis magisque a pari vago removetur, non raro arteria venula vel plexus choroidei parte ab illo separatus; quem naturae consentaneum habitum tabulae II. latus dextrum refert. Interdum partem illius plexu choroideo veluti obrutam inveni, semper vero laxe ipsi tela adhaerebat: interdum sub ipsam tantum originem nexu facile dissolubili vago cohaerere illum vidi, ita tamen, ut nihilominus primo quasi obtutu ab eodem separari posset.

Illius autem per separatum a vago durae matris foramen transitum Tab. II. i. egregie adumbratum exhibuit COTUNNI.

LIBRI QUARTI

SECTIO II.

DE PARE VAGO.

§. LXXXIV.

GALENO *sextum*, CAROL. STEPHANO *quinta conjugatio*, ALEX. BENEDICTO, A. PICCOLHOMINI et V. HORNIO *septimum conjugium*, VESLINGIO *ambulatorium*, BIDLOO *nonum*, WILLISIO et plerisque *octavum* 1) vel *vagum*, WINSLOWIO nervus *sympathicus medius*, ANDERSCHIO *nonus capitis*, VICQ D'AZYR *nerf vague*, libris saepius allegatis, dictum. *Vagi* autem antiquum satis nomen, ne absque necessitate vocabula immutemus, retinendum esse censeo.

§. LXXXV.

Oritur vero, reliquorum nervorum spinalium more ex serie potius quam fasce, fibris collectis, numero admodum inconstantibus; interdum enim fasciculi, quibus componitur, in plures oculo findi quasi possunt fibras; interdum vix nisi unam vel alteram in quovis fasciculo discernere poteris, mox densius mox rarius se excipientes; interdum simplicibus oritur fasciculis, qui paulum progressi in plura filamenta sparguntur; interdum vice versa collectis filamentis prodit fasciculus. Origines autem ducit utrinque supra arteriam cerebelli inferiorem pone corpora olivaria, inter nervum glossopharyngeum et accessorium, e medullae spinalis latere exteriori, ita ut fasciculus

 ejus

*) Tab. II. E.

1) Octavus REALD. COLUMBI e ramis quibusdam quinti compositus; octavus penes CASP. BAUHINUM par sextum est; ADRIANO SPIGELIO nervus primus, BIDLOO vero sympathicus maximus octavo significatur.

ejus maxime anterior et superior nervo glossopharyngeo contiguus fere sit; posterior vero et inferior maxime fasciculus nervo accessorio propinquus reperiatur. Horum fasciculorum interdum tres, quatuor vel quinque majores, interdum toto habitu minores, eamque ob causam numerosiores, vel absque cultri macerationisve ope observavi, ita ut sex, imo tredecim vel plures [1]) fasciculos numerare possem. In eo vero varietas est, quod (uti ante me observasse lego COOPMANS) [2]) duplici interdum ex parte fibrarum serie oriatur, radicibus nimirum aliis ex antica, aliis pone illas e paulo posteriore medullae spinalis parte propullulantibus. Sic in eo cadavere, ad quod Tab. I. exarata est, quatuor in latere dextro oriebatur fascibus, quorum duo anterius, reliqui posterius prodibant. Interdum colliculus veluti parvus exstat, qui fissus quasi in nervum nostrum exit.

§. LXXXVI.

Tum progredientes radices in rotundum denique colliguntur truncum, alio ac glossopharyngeum foramine duram matrem perforantem, quod tenui utplurimum lingula ossea a fossa jugulari separatur.

E ventriculo quarto ex parte prodiisse viderunt VIEUSSENIUS, SANTORINUS [1]), HEUERMANN [2]) et GIRARDI [3]), qui e corporibus olivaribus etiam fibras aliquoties accessisse observavit.

De nervi hujus divisione ANDERSCH [4]), NEUBAUER [5]) et WALTER [6]) laudes sibi promeruerunt sempiternas.

LIBRI QUARTI

SECTIO III.

DE PARE LINGUALI.

§. LXXXVII.

Septimi paris nomine nervus noster venit fere omnibus, qui a GALENO ad WILLISIUM usque res anatomicas tractaverunt. Alii illum *nervum hypoglossum, sublingualem, hypoglossum magnum* vel *externum, gustatorium* vel *gustatorium tertium, linguae motorium* vel *motorem, sextum, octavum, decimum* appellarunt. BIDLOO *undecimum et complexum* vocavit, in cujus tabula IX. expressus quidem conspicitur nervus noster, sed si eandem cum explicatione conferas, portionem quandam vagi nostri denominatione ista indicatam a BIDLOO invenies; quod vitium callide correctum est a COWPERO: apponi enim curavit huic figurae asteriscum nervum nonum denotantem, quem quidem

1) Sic RIDLEY et COWPER, duodecim vel sedecim fibris componi, annotarunt.

2) l. saepius cit. p. 127. not. *c*.

1) Obss. anat. et opere posthumo p. 27.

2) Physiologie.

3) Tabulae septendecim *Santorini* p. 27.

4) In fragmento supra citato, quocum tabula ejus conferenda.

5) Nervorum cardiacorum descriptio. Ienae 1772.

6) In opere splendidissimo tabulae nervorum thoracis et Abdominis. Berolini 1783. folio.

quidem expresserat LAIRESSE artifex, sed praeterviderat BIDLOO. Plerisque vero cum WILLISIO *nervus nonus cerebri*, vel *par nonum* minus recte audit. Eundem ab ANDERSCHIO egregie descriptum et *nervum decimum capitis* nominatum, cum HALLERO *nervum* vel *par linguale medium* (*magnum* aliis placet) dici, aptissimum nobis videtur; optime enim eo modo medelam afferri posse arbitror confusioni, quam peperit minus probanda parium enumeratio, qua factum est, ut immerito nervus hicce e spinalium turma segregaretur. De nervo nostro etiam peculiari scripto egit Cl. BOEHMER *).

§. LXXXVIII.

Prodit autem radiculis admodum dissitis, ut in omnibus diversae aetatis cadaveribus semper observavi, ratione fabricae cum quovis alio spinali ita conveniens, ut, quo jure ad nervos cerebri illum referre potuerint, non videam [1]). Primae enim ejus fibrillae, subtilissimae sub membrana vasculosa, ut distincte vidi, mox in ramulos collectae per membranam vasculosam, qua obducuntur, penetrant, in suprema et anteriore medullae spinalis facie, pone arteriarum vertebralium surculos, haud procul ab eo sulco, qui versus exteriora medullae spinalis corpora pyramidalia a reliqua medulla disterminat, apparent, ita ut illarum superiores et inferiores a sulco isto mediis paulo remotius distent. Circuli itaque segmentum originum nervi nostri ambitum imitari, non immerito dixerim. Harum praeterea fibrarum quaedam inter corpus pyramidale et prominentiam semiovalem (corpus olivare), quaedam sub illa prodeunt.

§. LXXXIX.

Duplici saepe portione construitur, fasciculis e minoribus fibris numero non semper eodem collectis conflata [1]); quarum incertus numerus caussae est, cur a variis varie et descriptae et delineatae exstent; alii enim quatuor, alii octo componi fasciculis dixerunt. Sic variis fibris formatus, paulumque progrediendo vasorum e vertebralibus arteriis natorum plexibus irretitus, mox vero expeditus, vel arteriam vertebralem amplectens, per unum vel duplex vel triplex durae membranae foramen transit vel in uno vel in utroque latere noster nervus, inque truncum rotundum, cujus crassitiem libro primo indicavi, abit.

§. XC.

Diversum singularum radicum habitum variamque directionem, et quomodo superiores descendendo et inferiores ascendendo cum mediis conjungantur, optime spero declaraturas esse tabulas, summa, quantum fieri potuit, industria a me elaboratas, quas etiam sedulo ut artifex exprimeret, curavi. Nitidissime etiam pictae exstant in tabula XVII

*) In diss. inaugurali, de nono pare nervorum cerebri. Goett. 1777. recusa in hac Collectione Tom. I. p. 279.

1) Egregie hinc GALENUS jam dixit, ibi oriri, ubi definit cerebrum, et medulla spinalis incipit; de usu part. l. 9. c. 12.

1) Quod portionem voco, id ANDERSCH. fasciculum primarium; quod fasciculum, id ille fasciculum secundarium; quod fibram, id funiculum dixit.

XVII. VICQ D'AZYRI, et tab. VIII. SCARPAE. Descriptionem caeterum originis fusiorem hic annectere post ANDERSCHIUM supervacuum judicavi; satius ducens in eo acquiescere, ut tabulam, quae origines repraesentaret, lectoribus exhiberem. Durissimum autem cerebralium nervorum, ut A. SPIGELIO *) placuit, non videtur.

Ultimo denique loco cranio egredientium nervorum *accessorium* subjungerem, ni ill. L. B. DE ASCH **), ill. HUBER [1]) LOBSTEIN [2]) et SCARPA [3]) ita de illo egissent, ut illorum descriptioni vix quidquam addi queat; ut vero se in adultis habet, in tabulis exhibui.

Silentio tamen singularem ejus transitum per duram membranam, a nemine animadversam, silentio premere nequeo, scilicet non reliquorum nervorum more, sub arcu durae membranae fertur, sed insensili quasi modo a dura membrana obducitur idque constanti naturae lege, in omnibus quotquot lustravi corporibus, reperi.

Nexum illius cum portione posteriori nervi spinalis primi icone MONRO [4]) exhibuit.

LIBER QUINTUS

CONTINENS

EXPLICATIONES TABULARUM.

Tab. I. TABULA PRIMA.

Exhibet basin cerebri, quam praebuit vetulae cadaver, magnitudine naturali expressam. Vides cerebrum solito minus fuisse, etenim singula quaevis in eo loca, circino prius dimensa, in tabulam transtuli. Omnia in hoc cerebro in situ naturali relicta sunt, neque quicquam, praeter duorum nervorum primi tertiique paris truncos reflexos in eo immutatum esse reperies; etenim vasa, quo luculentiores nervorum primae propagines evaderent, auferenda erant; horum enim retibus implicitae et quasi absconditae latent, iis praecipue in locis, ubi primum e cerebro propullulant; hinc jam DUVERNEY *(traité de l' Ouie Planche IX.)* de necessitate vasa removendi persuasus, basin cerebri pinxit arteriis et venis destitutam. Ceterum, quas ill. CAMPER sancire studuit, delineandi regulas summa qua par est diligentia observare annisus sum; eaque in re eo majori successu me usum fuisse vere possum contendere, quo magis, ut mihi videbatur, in delineandis animantium et hominum cerebris exercitatus ad hoc negotium accederem. Quas autem promisit [1]) incisor et artifex ipse summus ill. CAMPER baseos

*) Libro 7. Cap. 2. operis §. 3. citati.

**) Diss. de primo pare nervorum medullae spinalis. Goett. 1750. recusa in Tomo primo hujus collectionis scriptorum nevrologicorum.

1) De medulla spinali. Goett. 1741. et in epist. ad WIGAND. ib. 1744.

2) De pari spinali ad par vagum accessorio. Argent. 1760. recusa a Sandifortio in Thesauro diss. Tom. I. p. 324.

3) *Abhandlungen der med. chir. Academie zu Wien. Band I.* 385.

4) Obss. on the nervous system. tab. X.

1) Vide pag. 2.

baſeos encephali tabulas, ut quamprimum erudito orbi largiatur Filius ejus Clariſſimus, in votis habeo maxime.

Ne tabula nimiis litterulis obruta nitor ejus minueretur, ea ſolummodo, quae ipſi propria ſunt, notulis diſtinxi; quare eos, qui reliquas illius partes notas ſibi reddere forte deſiderent, ad explicationem alterius tabulae relego.

A B C. Cerebrum proprie ſic dictum.

A. Lobus cerebri anterior.

* regio, in qua nonnulli Anatomicorum, quibus perſuaſum erat nervum primum vere dici organum olfactus, denominatio tamen proceſſuum mammillarium deferenda eſſe non videbatur, proceſſus iſtos ſtatuerunt. Vide v. c. BUCRETIUM in explicatione tabularum IULII CASSERII.

α β. Sulcus in eo inſculptus pro recipiendo nervo primo,

α Ejus continuatio ultra origines et β ultra finem nervi primi

γ δ. Linea lobum dextrum anteriorem a ſiniſtro ſeparans; cum adhuc pia matre conjuncti ſint hi lobi, ea linea ſimul indicat marginem inferiorem et interiorem utriusque lobi anterioris.

α γ. Sulcus arteriarum corporis calloſi.

δ. hiatus ille inter lobum anteriorem dextrum et ſiniſtrum, qui termino anteriore et inferiore proceſſus falciformis durae matris ad criſtam Galli alligato repletur.

ε. Sulcus lobum anteriorem a medio lobo diſtinguens, vulgo foſſa Sylvii dictus.

B. Lobus cerebri medius, qui conſtanter anteriore profundius promittitur, ſique cerebrum, uti in hac tabula, inverſum aſpicis, in collem ſeu prominentiam quandam, (quam eleganter VAROLIUS in *epiſt. de nervis opt.* [2]) prominentiam mediam et monticulum cerebri vocat) aſſurgit [3]).

Ceterum et latiſſimam cerebri regionem hujus lobi ambitu conſtitui obſervabis.

η. Sulcus nunquam deficiens, cui ſuccumbit arteria communicans circuli WILLISII e carotide et baſilari orta.

C. Pars cerebri poſterior. Ejus omiſſio in quorundam clariſſimorum virorum tabulis cauſae eſt, cur cerebellum ratione cerebri poſterior pars, cum revera pars inferior ſit, appareat.

Sulcos gyrosque non pro arbitrio, ut in plurimorum et recentiorum fere figuris factum eſt, pinxi, ſed ſumma induſtria, ut in reliqua hujus tabulae parte, naturam ducem ſequutus ſum; adeo ut quilibet dijudicare poſſit, quinam ductus ex illis ſint conſtantiores, qui minus conſtantes, et qui anfractus lateris dextri cum illis, qui in ſiniſtro latere reperiuntur, conveniant. Veſtigia vero vaſorum, non veros ſulcos, plane omiſi, cum ſolummodo in ſuperficie cerebri verſentur, neque ullo modo in ſubſtantiam illius penetrent.

D. Hiatus, qui falce durae matris, et quidem ea, quae cruci oſſis occipitis adhaeret, parte repletur, paulum modo diductus.

Cerebellum in baſi in duos lobos dextrum et ſiniſtrum diviſum, medulla ſpinali interpoſita.

E. Pars

2) p. 151.

3) Monticulum vocat et CORTESIUS decade I. in explic. primae fig. indicans ab aliis proceſſus cerebri laterales vocari.

E. Pars ea cerebelli, qua lobi cohaerent, quae a nonnullis corpori callofo analoga dicitur; plerique vermem cerebelli eam appellare amant. VIEUSSENSIO *processus* vermiformis pofterior vocatur. Tab. VIII. L. Notandum, quod in figura altera videre eft, interdum adeo convergere cerebelli lobos, ut nifi cultro feparentur hac in regione vermis non appareat. Vallecula inter lobos cerebelli dicta §. 15.

†. 1. 2. Nervus olfactorius dexter integer in fitu naturali fulcum fuum quafi replens; ftriae illius albicantes et cinereae alternantes, hoc faltim in cadavere vix fatis luculentae erant.

e. angulus, quem origines in truncum abeuntes conftituunt.

†. Nervus ifte latefcens.

1. iterum paulum contractus.

2. abiens in *bulbum* cinereum oblongum.

a b d. Nervus olfactorius finiftri lateris reflexus, ut modus, quo cinereus ejus *bulbus* fubftantiam medullarem amplectitur, appareat.

a. Propago five radix externa.

b. alia interna.

d. fuperior five cinerea.

3. Propago haec tertiae, qua progrediendo fenfim fenfimque anguftatur, paulo ante eam regionem, ubi nervus in bulbum abit, evanefcens.

ζ b. Sulcus fuperficiarius terminus pofterior lobi cerebri anterioris, non ejusdem femper altitudinis.

ζ b θ. Locus, ubi lobi anteriores fub originibus nervorum opticorum confluunt in proceffum medullarem transverfum, five nodum.

4. Nervus tertius finiftri lateris reflexus, ut origines ejus luculentiores appareant. Vides, quomodo filamenta radicalia introrfum, antrorfum et extrorfum difperfa in unum truncum colligantur.

q r 5. Nervus tertius dexter in fitu naturali.

5. longiorum ejus radicum in ipfo quafi ortu inflexio.

λ. ftriae in nodo, quae a pofteriori cerebri parte oblique antrorfum feruntur, quas elegantius in infante modo nato diftinctiusque vidi.

TABULA SECUNDA.

Encephalon feminae triginta fere annorum, cui laqueus vitam finierat. Praemonendum, hocce cerebrum molis fuae magnitudine longe fuperaffe illud, quod tabula prima et tertia exhibetur. Latius vero apparere cerebrum caufa eft, quod ad origines clariores reddendas, diducendae erant quaedam partes; nec nobis cerebrum pondere fuo planius factum impofuit, quo vitio multorum tabulae laborant, in quibus difco potius quam hemifphaerio fimile cerebrum confpicitur.

Dextrum porro encephali latus latitudine a finiftro fuperari, figuram infpicienti apparebit, quod eo confilio a me factum eft, ut, quantum vulgari pictura eruditior illa ill. CAMPERI methodus delineandi praeftat, intelligatur. Quod difcrimen in medulla fpinali praeprimis obfervabitur, cujus latus dextrum vulgari feu optica, finiftrum architectorum fere modo a me delineatum eft. Iam fpero fore, ut, quae mea in originibus nervorum delineandis fint, ex hac potiffimum tabula tibi, candide Lector, innotefcant.

Cerebellum. Plerumque illius ſulci modo magis modo minus paralleli vel concentrici pinguntur, unde etiam circelli a nonnullis vocantur, vel plane ab aliis omittuntur, vel nimis artificioſe torti, inflexi, recurvi, et incurvi etc. finguntur; quod vitium accuratiori delineatione vitare ſtudui, taedioſa fere ſubtilitate illorum exprimens conjunctiones, ſeparationes, varios curſus, varias latitudines, quae in ſingulorum progreſſu ſaepius vel augentur, vel iterum minuuntur, denuoque increſcunt; arteriarum vero impreſſa veſtigia ſtudio omiſi. Varietatis gratia in tabula praecedente pari induſtria cerebelli lamellatum quaſi habitum, umbris vero diverſimode adjectis, exhibui.

Quatuor vero inprimis flexus in quovis lobo a ſe invicem diſcrepantes in baſi cerebelli conſtanter offendes, nec ab Eustachio in tabulis non expreſſos.

ABCDEFG. Lobus cerebelli dexter.

A. Sulci, quos immerito parallelos appellari figura declarat; *convexi verſus exteriora* potius dicendi.

B. Tubercula lateralia anteriora inferiora cerebelli Tarini, ſive portiones cerebelli proceſſus vermiformes aemulantes Ruyschii (tab. XV.) *kleine Auffätze, wo die Umwickelungen einen ganz andern Lauf haben,* uti Heuermannio vocantur. Conſtantiſſima horum ſulcorum directio eſt.

C. Partis anterioris ſuperioris cerebelli portio quaedam, ſulcis notata, qui a ſulcis (A) ſi eosdem prolongari tibi fingas decuſſantur. *Zwey Theile, wo die Umwickelungen abermals einen andern Lauf haben,* ut Heuermannio dicuntur.

D. apex illius, cui adhaeret nervus quarti paris ope telae celluloſae.

E. Tubera quaedam cerebelli, quorum ſulci interdum continuationes ſulcorum C D ſunt, ut in hujus figurae latere tantum ſiniſtro, interdum vero plane ſejuncti ab eis inveniuntur, ut in figura tabulae primae in utroque latere; ſemper vero nervus gloſſopharyngeus, plexusque choroidei pars eis ſuccumbunt et telae celluloſae nexu eis adhaerent.

F. Plexus choroidei pars.

G. Lobi cerebelli pia matre quaſi conglutinati qui alias etiam, ut e tabula prima lit. E conſtat, intermedia quadam cerebelli parte, vermem ajunt, a ſe invicem diſtinguuntur.

H. Locus, ubi lobi cerebri anteriores cum mediis confluunt, quo mediante lobus anterior dexter cum ſiniſtro et medius dexter cum medio ſiniſtro adeo confluunt, ut hoc loco discerni plane nequeant; omnino hic locus *crurum cerebri pars ante nervos opticos locata* nominandus mihi eſſe videtur.

I. Sulcus hoc loco in latere ſiniſtro inſculptus.

K. Crura cerebri ex hoc quatuor loborum cerebri confluxu nata, faſciculis nerveis quaſi compoſita (Ridleyo proceſſus cerebelli audiunt) crura cerebri *anteriora* Tarini. Pedunculi cerebri, aliorum.

K*. Diſſecti lobi cerebri medii, et diducti, quo clariores nervorum opticorum origines redderentur.

L M O. Thalami nervi optici pars inferior.

M. Tuber ubi deorſum thalami curvantur Günzio dictum: admodum magnum in infante vidi.

N. Sulcus ſeparans hoc tuber a thalamis.

O. Aliud gibber inferius.

εε. Fovea inter eminentias candicantes et pontem Tarini, cruribus cerebri interposita, e qua origines nervorum tertii paris descendunt.

P S R. Tuber cinereum, cujus appendix est infundibulum, et cujus terminum posteriorem eminentiae candicantes constituunt, quocum tubere nervi optici huc delati coalescunt.

Q. Infundibulum, appendix cerebri cinerea et conica.

R. Eminentiae candicantes.

S. Interdum sulcus quidam hoc tuber (P) separat a cruribus cerebri, interdum vero vix conspicuus hic sulcus est.

T. Sulcus tractus medullares transversos (i. e. nodum) ab his cruribus separans.

φ. Recessus vel *foramen coecum anterius* quoddam quasi, satis profundum, inter crura cerebri et pontem, in quod plexus vasorum abeunt. (confer Tab. 3. ε. φ. e qua profunditatem hujus foraminis dijudicare poteris).

V. Ψ. U. Nodus encephali pons vulgo Varolii dictus, vel processus cerebelli medullaris medius, vel secundus.

U. sulcus ab impressione succumbentis arteriae basilaris natus.

Ψ. tractus medullares transversi superficiem ejus inferiorem constituentes (luculentiores eos tabula prima demonstrat).

VV. Crura cerebelli, e quorum mixtione cum cruribus cerebri (k) oritur pons.

X. Confluxus crurum cerebelli cum medulla oblongata.

Xω. Sulcus nodum a medulla spinali disterminans.

ω. Recessus vel *foramen coecum posterius*, sub initium sulci corpora pyramidalia dividentis, in pontem penetrans, recipiendis vasis destinatum. (confer. tab. III. ω).

X Z I. II. III. Y 1. 2. 3. etc. Medulla spinalis.

X Z I. II. III. αα. Medulla oblongata proprie sic dicta.

π. 1 2 3. Medullae spinalis vulgo dictum initium.

Z Θ Y. Crura cerebri (k) super pontem emergentia; vulgo corpora pyramidalia dicta (*posteriora* Tarini).

Z. Θ. An hic est „tractus medullaris a summo corporum pyramidalium ad corpora olivaria demissus“ Santorini? (p. 66. Obss.) Vides eum in regione α g. cum fibris mediis nervi lingualis conjungi. - - In sinistro latere hoc in cadavere non apparuit, at in infante admodum conspicuum in latere sinistro observavi.

π. Sulcus corpora pyramidalia profunde dividens; *Rimula inter corpora pyramidalia posteriora* Tarini.

** Corpora pyramidalia lateralia, vel anteriora Tarini.

αα. Levis impressio corpora pyramidalia posteriora superius a corporibus olivaribus, inferius a corporibus pyramidalibus anterioribus vel lateralibus disterminans.

β. ε. g. Corpora sive tubercula olivaria.

γ. Processus cerebelli ad medullam spinalem in hoc latere, (in quo diduxi lobum cerebelli a medulla spinali, ut origines nervi accessorii Willisii distinctiores evaderent) latiores quam quidem in altero (χ) conspiciuntur.

η. Lamellula quaedam medullaris communis inter medullam spinalem, cerebellum et pontem.

δ. Dissectio horizontalis medullae spinalis.

Substan-

Subſtantia cinerea interior medullae ſpinalis hic vix ſatis conſpicua erat.

1. Nervus primus olfactorius ſtriis cinereis diſtinctus.
 a. origo ejus medullaris exterior, longior, inferior,
 b. interior, brevior, inferior,
 d. tertia propago cinerea ſuperior,
 e. angulus, quem radiculae medullares formant.
 f. dexter nervus ſub finem fere diſſectus; aliud triangulum ejus diſſectio repraeſentat, ac quidem in nervo ſiniſtro videre eſt.
 g. 1. nervi ſiniſtri propius originem diſſecti triangulum.
 h. i. Corpora duo diſcreta, veluti geniculata SANTORINI op. poſth. p. 32.
2. Nervus opticus.
 h. origo ejus remotiſſima e thalamis.
 i. propago e tuberculo thalamorum inferiore.
 k. origines accedentes, dum crura cerebri transgreditur,
 l. quibuscum plane, in regione (l) exteriora verſus confunditur,
 m. interiora vero verſus, ab eis (cruribus) plane ſeparatur.
 n. confuſus cum tubere eminentiarum candicantium,
 o. et cum altero alterius lateris conjunctus.
 p. angulus quem format, dum jam in eo eſt, ut ſeparatus a cerebro incedat, conſtruitur lineis 2 p. et p k.
3. Nervus tertius.
 q. origines breviores anteriores.
 r. longiores poſteriores.
 s. locus, quo nervum opticum decuſſat, jam a VAROLIO notatus.
4. Nervus quartus piae matris filis ad cerebelli apicem D alligatus.
5. Nervus quintus.
 t. portio major poſterior paulum retrorſum reflexa.
 u. portio minor a. anterior craſſioribus paucioribusque filamentis compoſita paulum antrorſum flexa.
 v. lingula quaedam pontis intercedens inter has portiones.
6. Nervus ſextus duplici compoſitus portione.
 w. major et exterior.
 x. minor interior.
7. Nervus facialis (durus vulgo) jam fere ex ipſo ortu in duos diviſus ramos.
 Y. *Fibrillae nerveae* (quae nunquam in hac regione deſiderantur) *ad par faciale acceſſoriae* cf. §. 73.
8. Nervus auditorius, vulgo *mollis* dictus.
 a. pars originis e ponte, quae brevior eſt.
 b. altera cinerea circa medullam ſpinalem circumflexa.
 c. Sulcus in eo excavatus, in quem EUSTACHIO primum obſervante, nervum durum recipit.
I. Nervus gloſſopharyngeus reflexus.
 d. plexus choroidei pars ei incumbens in ſitu naturali.
Γ. idem nervus dextri lateris in ſitu plane naturali.
II. Par vagum reflexum, ſpinalis ſecundus.
Δ. idem par in ſitu naturali in dextro latere.
 fibrarum inter η et γ pars ad par vagum, pars ad par acceſſorium WILLISII pertinent.
Θ e f g. Nervus lingualis dexter e pluribus filamentis conflatur, quorum
 e. ſuprema quae ſunt, a ſulco αα magis recedunt quam

 g. me-

g. media, quae plexulum formant, cum ſtriis medullaribus (z) communicantem.

f. ſic et infima remotiora ſunt a ſulco α α. hae infimae origines infra corpora olivaria ex ipſa medulla ſpinali prodeunt.

III. idem ex parte reflexus ſiniſter, ut nervi acceſſorii radices luculentiores evadant.

IV. Nervus acceſſorius.

h. non abſque ratione ſpatium inter nervum acceſſorium et radices anteriores nervorum cervicalium majus pingitur illo, quod inter eundem et radices poſteriores intercedit, cum ligamento denticulato repleatur.

Ξ. Nervus acceſſorius dexter, prouti ejus origines in hoc ſitu ſpectatae naturali nulla accedente praeparatione a medulla ſpinali teguntur.

1. k i. Par primum cervicis.

1. radices ejus anteriores.

k. radix poſterior et ſuperior cum nervo acceſſorio confluens.

i. radix poſterior inferior duabus propaginibus orta, per ſurculum aſcendentem communicans cum radice ſuperiore et nervo acceſſorio.

2. n. Par ſecundum cervicis.

2. radices anteriores.

n. poſteriores.

3. p. Par tertium cervicalium.

3. radicum anteriorum et

p. poſteriorum ſeries.

r r r. Veſtigia radicum anteriorum paris primi, ſecundi, et tertii nervorum cervicalium dextri lateris.

TABULA TERTIA.

Sectionem verticalem cerebri exhibet, et eſt quaſi a proceſſu falciformi durae matris inceptae diviſionis continuatio. Haec tabula ad idem cadaver exarata eſt, quod praebuit tabulam primam.

Α Γ Δ C. Pars cerebri dextra, quae proceſſu falciformi a ſiniſtra diſtincta, nullibi acie cultri laeſa, quum tantum mediante corpore calloſo cohaereret cum ſiniſtra.

A. pars cerebri ad baſin pertinens, ſive ſuperficiei inferioris fruſtulum.

Γ. pars anterior anguſtior et minus lata poſteriori C. ejus hemiſphaerii.

Δ. pars media.

C. pars poſterior, ſupra cerebrum paulo prominens, quae continuo ſulco a parte anteriore et media ſeparatur, non immerito forte *lobus poſterior* dicenda. In variis tamen cadaveribus non reperitur cf. et Vicq d'Azyr. pag. 76.

Z. Hiatus, qui a tentorio cerebelli repletur, inter cerebri poſterioris inferiorem partem et cerebelli ſuperficiem ſuperiorem expanſo.

Cerebellum. Cerebro non poſterius, ſed inferius ſitum.

E. pars, quae dicitur *vermis*, medullae ſpinali incumbens.

F. ſuperficies cerebelli poſterior ſulcata.

G. ſumma induſtria depicta medii cerebelli diſſectio, quam vides e lobulis extus ſubſtantia cinerea, intus media quadam [1]), quam

1) Subſtantiam hanc fuſco flaveſcentem inter medullarem et cineream mediam expreſſi, quam ſemper obſervare in cerebello memini. Etiam eorum ſententiam, qui dixerunt cerebellum non admodum profundis ſpiris inſculptum eſſe (v. c. Molinetti l. 4. c. 9. p. 191.) refutat haec tabula.

quam excipit medullaris, praeditis et in lobos confluentibus constare. Egregie, ni fallor, haec tabula VINCENTII MALACARNE [2]) divisionem cerebelli in lobos, lobulos, laminas et folia illustrat, quod multi in tabulis exprimere cupierunt, sed ab artifice pendentes vix in ea re feliciter versati sunt.

abcdef. Corpus callosum [3]) medio dissectum.

a. descendens ejus pars anteriora versus, sive margo ejus anterior.

b. inflexa posteriora versus.

d. superficies superior externa, quae falcem durae matris respicit, in situ naturali tamen paulo convexior est.

e. finis corporis callosi, sive margo posterior.

f f. superficies inferior, lacunar ventriculorum lateralium dicta.

g g g Lamina dextra septi medullaris triangularis intermedii inter ventriculos laterales, quod vulgo *pellucidum* vocant.

h. i. Fornix.

h. crus ejus anterius dextrum, quod substantia medullari paululum contracta, ad eminentias candicantes pertinere putat GÜNZ [4]).

i. unio vel confluxus cum corpore calloso; eleganter adeo nonnulli Veterum dixerunt, quod extrinsecus callosum sit corpus, intrinsecus psalloeiden (i. e. fornicem) esse.

m. n. locus, quo ventriculi laterales communicant.

k l m n. Thalamus nervi optici dexter.

k. superficies ejus superior.

l. Plexus choroidei medii pars, thalamis incumbens.

m m. linea alba, quae orditur commissuram posteriorem et inseritur centro gemino semicirculari.

n n. dissecta thalami substantia, qua infra ventriculum tertii conflatur cum altero sinistri lateris.

o. Glandula pinealis, basi medullari gaudens.

m. p. Acervulus encephali.

p. q. pedunculi glandulae pinealis, potius processus medullares ad illam missi dicendi.

p. Columna medullaris glandulam pinealem alligans thalamo, TARINI, et MECKELII Mem. de Berlin, vel basis medullaris conarii.

q. eadem commissurae cerebri posteriori glandulam pinealem applicans.

r. Commissura cerebri anterior dissecta.

s. Eadem posterior discissa.

v. Anus [5]), sive continuatio cavi cerebri, sive apertura anterior canalis cerebri medii. Aquaeductus Sylvii dicti.

u. Vulva, continuatio cavi cerebri inter crura fornicis.

w x. Corpora quadrigemina.

w. anteriora.

x. posteriora.

y. Valvula cerebelli, quae melius dici posset lacunar ventriculi quarti superius. Velum medullare encephali a Prochaska vocatur, pag. 160.

z. Plexus

2) Nuova esposizione della vera struttura del cervelleto umano. Turin 1776.

3) Hoc non in medio cerebri ponitur, sed magis antrorsum. Hinc HALLERO observante distantia posterior inter cranium et corpus callosum minor, anterior vero major reperitur.

4) Progr. IIdo de cerebro, p. IV.

5) Alii vero s. sive aperturam anteriorem canalis medii cerebri vulvam et y sive aperturam ejus posteriorem anum appellarunt.

z. Plexus choroideus quartus HALLERI (Icon. fig. 3. fasc. VII.) substratus vermi cerebelli.

e † 2. Nervus olfactorius in situ naturali sulco suo affixus (conf. tab. I.).

β. Nervus opticus dexter.

γ. Infundibuli dissecti pars dextra.

δ. Eminentia candicans dextra (duplo majorem GÜNZ interdum observavit. Progr. II. pag. IV.).

εε. Foveae inter eminentias candicantes et pontem TARINI pars dextra.

ϱ 5. Nervus tertius dexter ex illa fovea oriens; extremi ejus propagines ante discissionis locum evanescunt: hinc apparet non coalescere illum cum dextro, ut VIEUSSENS aliique putarunt, quanquam fere contigui sint.

5. peculiaris ejus nervi inflexio.

φχψω. Nodus encephali dissectus.

εΦ. foveolae inter crura cerebri et nodum dissectae facies, foramen coecum pontis anterius dictum.

ψ. striarum in illo ductus.

* in hac regione stria medullaris quaedam apparebat.

ω. foraminis coeci posterioris mihi dicti dissectio inter nodum et medullam spinalem, sive sub initium sulci corpora pyramidalia dividentis, siti.

ξ. stria cinerea medullam spinalem transiens, cujus ductum fere sequi canalem illum medullae spinalis CAROLI STEPHANI puto.

ggg. Ambitus ventriculi peculiaris septo medullari vulgo pellucido comprehensi.

3 4. Foveola ante nervorum opticorum confluxum, quam elegantissime HALLER Elem. physſ. Lib. X. Sect. I. §. 18. T. IV. pag. 42. describit: „Pars descendens ventriculi extrorsum primo, deinde conflexione facta antrorsum introrsum descendit, subque fine suo anteriori in basi cerebri ad nervorum opticorum de cerebro exitum finem facit, sola ibi pia matre tectus, quam si removeris jam apertus est.“ Simulque in nota citat TARIN p. 7. qui addit medullam huic laminae piae matris superjacere; in Anthropograph. p. 329.— vero illum uti GÜNZ Progr. II. p. 2. facit apertum. Sic et mihi videtur omnino illam foveolam perfecte non modo

4. substrata membrana (quae est particula piae matris), sed et incumbente lamina tenui medullari claudi, neque nisi in cerebro vel ruditer tractato, vel jam ad corruptionem vergente apertam reperiri.

u m q 5. Ventriculi tertii sic dicti pars dextra.

6. pars cavi cerebri dissecti versus inferiora ad eam regionem, ubi infundibulum situm est abeuns.

7. Canalis medius [6]) vulgo aquaeductus Sylvii sub natibus et Valvula cerebelli in ventriculum quartum ducens.

8. 9. 10. Ventriculus quartus, cujus pyramidalem figuram annotavit MUNDINUS.

9. superficies ejus inferior, quae formatur a superficie medullae spin.

10. apex sulci superne medullam spinalem dividentis, calami scriptorii nomine in substantiam cineream medullae spinalis desinens.

6) GÜNZ Progr. II. ita vocari tradit.

II. AN-

II.

ANDERSCHII FRAGMENTUM DESCRIPTIONIS NERVORUM CARDIACORUM

(VEL POTIUS ARTERIARUM PROPE COR) DEXTRI LATERIS IAM ANTE ALIQUOT DECENNIA TYPIS IMPRESSUM, NUNC DEMUM A. MDCCXCI SUBIUNCTA AUTORIS TABULA NOTULISQUE ADIECTIS EDITUM

A

S. TH. SOEMMERRING.

CAPUT I.

OCTAVUS NERVUS CAPITIS

(NERVUS GLOSSOPHARYNGEUS) IN TAB. I. A. B. A SINISTRO LATERE EXHIBETUR *).

§. I.

Ratio immutati numeri capitis nervorum.

Ordinem, quem in numerandis capitis nervorum paribus ipſi recentiores Anatomici conſtituerunt, quod permutare ſuſtineam, de eo me facile arbitror veniam impetraturum eſſe, quia alia me ratio non admonuit, quam ipſa anatomia. Crebris quippe diſſe-

*) Notandum autorem deſcriptionem nervorum lateris dextri uti ex §. XXXVIII. et LXXIV. apparet, tradere, tabulam vero latus ſiniſtrum exhibere. — De autore HALLERUS (in novis commentariis ſoc. Reg. ſcient. Goettingenſis Tomo II. ad annum 1771. pag. 4. haec habet.

Erat inter diſcipulos meos Cl. ANDERSCH, ſerius juvenis, et ad ſeveros labores natus. Ei nervos cordis perſequendos commiſi, et cadaverum feci ubertatem. Vidi cum opere difficili luctantem, qui mihi, quae multo labore emerat, ſaepe oſtendit. Me vero fracta valetudo et ſors ipſa in patriam revocavit. — Interim noſter ſcripta jam diſputatione infelici morbo non vitam quidem, ſed qui vita ipſa carior ſit, mentis liberum uſum amiſit.

Tabula ipſa eſt ex optimis et nitida manu KALTENHOFERI delineata. Literas etiam in altera abſque umbris figura Auctor optimus expreſſerat. Quare ne egregia arte delineata et magno labore ad corpus humanum deſcripta tabula periret, emendavi primum vitia aliqua tabulae literatae, deinde literarum ſenſum exprimere ſum conatus divinatione aliqua uſus, qualis in EUSTACHII tabulis

diſſectionibus quum obſervarem, hoc novum par capitis nervorum, cujus nervos ipſe WINSLOWIUS tamquam capitis nervorum octavi paris, quod nobis nonum par eſt, ſupremos ramos deſcribit, neque in ſuperiori neque in inferiori ſua parte illi coalitum eſſe, quin potius ſingularibus originibus ex medulla oblongata obortum, ſingularibus ductibus e camera encephali demitti; neceſſario ſingulare aliquod par nervorum capitis ex illis conficiendum eſſe duxi. His accedit, quod ſi horum nervorum caudices conſideramus, non inter minima capitis nervorum paria collocandi veniant. Huic autem probationi diutius inhaerendum non eſſe arbitror, quum ex eorum deſcriptione luculenter appariturum ſit, me non vana ratione adductum capitis nervorum paria multiplicare, et numerum denarium *) pro vero capitis nervorum parium numero agnoſcere.

§. II.

*Octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis, a ſua origine **) ex medulla oblongata, ad usque oſſis petroſi interiorem inferiorem angulum deductus: fibra communicatoria in nonum (vagum) nervum capitis demiſſa.*

Quem itaque capitis octavum (gloſſopharyngeum) nervum conſtituimus, quantum quidem anatomica ſectione dijudicare datum eſt, verus nervus medullae oblongatae eſt. Atque ſi integrum encephalum in naturali ſuo ſitu collocatum concipitur, in loco aliquantum abſcondito, inter ſuperficiem inferiorem cerebelli, quae ad latus medullae oblongatae expanſa eſt, et corpus olivare in latere illius medullae configuratum, ita pronaſcitur, ut proxime ſupra nonum (vagum) nervum capitis, quem lato principio ſuo accurate inter medium olivare corpus et memoratam cerebelli ſuperficiem intercipi proponemus, et continuo retro corpus olivare, quatuor ſibi proximis funiculis, e latere medullae oblongatae ſucceſſive proveniat; quorum ſupremi funiculi origo parum tantum infra pontem VAROLII eſt. Sicque latiuſculo principio quatuor funiculorum obortus, quorum alter alteri preſſim attenditur, poſtquam inter corpus olivare et inferiorem ſuperficiem cerebelli dextrorſum prorupit; transverſali fere ductu, ſuper hanc cerebelli ſuperficiem verſus oſſis petroſi interiorem inferiorem angulum excurrit; ubi illi funiculi in teretiorem faſciculum adunantur, prius quam proprium ductum membranaceum durae matris ſubeunt, cujus ope e capite egrediuntur. Neque tamen in eo tractu nono (vago) nervo capitis commiſcetur, licet a ſua origine ad usque egreſſum ſuum ex cavea capitis, parum tantum ſupra eum, et ipſi parallelus incedat; niſi quod in medio itinere ſolitariam craſſam *fibram communicatoriam* extrorſum demittat, quae

bulis ALBINI fuit. Si aliqua denique aut minus recte intellexero, aut omnino absque interpretatione deſeruero, non tamen gnaris viris ingratum erit rarae excellentiae iconem poſſidere. L.

*) Addere tamen debuiſſet nervum auditorium; hinc undecimus nec decimus pro vero capitis nervorum parium numero agnoſcendus. Sg.

**) Origines haſce delineatas dederunt SOEMMERRING de baſi encephali, VICQ D'AZYR Traité d'Anatomie et Phyſiologie. Paris folio. Planche 17 et 19. SCARPA disquiſitiones anatomicae. Ticini 1789. tab. 8. fig. 5. et *Abhandlungen der med. chir. Acad. zu Wien.* Tom. I. tab. X. ubi et diviſio ejus optime cernitur. Sg.

quae illico hujus vagi nervi fuperiori funiculo attenfa, hos duos nervos, qua parte adhuc intra cranium confiftunt, fola conjungit. Ex qua originis ejus et decurfus ratione quamvis jam conftaret, eum anatomica fectione nono (vago) nervo capitis, qui aliis octavus eft, neutiquam tamquam ramus affociari poffe, id tamen manifeftius arbitror fequenti paragrapho me oftenfurum effe.

§. III.

Ab offis petrofi interno inferiori angulo, ductum membranaceum fuperiorem foraminis laceri *ingreditur. Gangliolum petrofum octavi (gloffopharyngei) nervi capitis: ramus afcendens auris internae: ramulus defcendens, qui per feptum intermedium in nonum (vagum) nervum capitis demittitur.*

Poftquam nimirum octavus (gloffopharyngeus) nervus capitis, paulo ante commemorato ductu, ad usque mediam circiter partem anguli interioris inferioris offis petrofi, una cum nono (vago) nervo capitis pervenit, primum fuper offis petrofi internae inferioris fuperficiei infimam partem aliquantum in priora inclinatur, tumque haud multum fupra nonum (vagum) nervum capitis elevatus, proprio et fingulari ductu duram matrem transjicit, atque una cum nono (vago) nervo capitis per offis petrofi et occipitis foramen lacerum, feparata tamen via, e camera encephali elabitur. Namque membrana capitis, quam duram matrem vocant, quaeque per foramen lacerum in externam bafeos cranii fuperficiem expanditur, dum hoc foramen capitis transjicit ita divifa deprehenditur, ut duos feparatos ductus efformet, quos fepto intermedio penitus diftinguit: quorum inferior fimpliciter tantum excavationi femilunari offis occipitis attenditur; fuperior autem non tantum excavationem femilunarem, offis petrofi interiori inferiori acuto margini incifam, fed longiufculum quoque fulcum illum, in quem haec excavatio ducit, et qui per offis petrofi externam inferiorem fuperficiem in usque pofteriorem partem aditus canalis carotici pertingit, firmiter obducit. Quum autem octavus (gloffopharyngeus) nervus capitis, fuperiorem ductum membranaceum foraminis laceri fubiit, a perforatione durae matris non ultra quatuor lineas procedit, quum in *verum gangliolum* intumefcit, quod quinque lineas longitudine fua adaequat, oblongum et aliquando admodum tumidum eft, quodque ab indicato fulco inferioris exterioris fuperficiei offis petrofi fufcipitur. Ac ficuti fulcus ifte ampliori cavitate incipit, quae hujus offis externae inferiori fuperficiei interdum profunde infculpta eft, atque in anguftiorem magisque fuperficialem definit; ita hoc gangliolum, quod ipfi in univerfum accommodatur, principio fuo, quod tumidum ventrem aemulatur, ejus cavitati arcte inferitur, infimamque partem illius fulci graciliori fua parte replet. Quare hanc cavitatem, quae tum in exficcato offe, tum in recenti, cui dura mater adhuc inhaeret, manifefte et pulchre in oculos incurrit, una cum ejus continuo fulco, haud absque ratione *receptaculum gangliolì petrofi* octavi (gloffopharyngei) nervi capitis dicendum effe arbitor, quamquam illud in ofteologiis nullibi *) indigitatum deprehendatur;

P 2

*) Egregie delineatum habemus in Cotunni de aquaeductibus auris humanae tab. 2. k. recufa et Viennae et in Sandifortiano Thefauro. Tomo I. p. 397. Sg.

datur; nam et notatu digniſſimum licet anguſtum canalem offert, qui ex ejus ſuprema parte in auditus organum internum retrorſum continuatus, nervulum continet, ex illius ganglioli ventris ſuprema parte eductum. Atque tum praeter hunc *ramum aſcendentem,* gangliolum octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis ab inferiori ſua parte, modicum adhuc *communicatorium ramulum* in nonum (vagum) nervum capitis, per ipſum intermedium ſeptum membranaceum demittit, quod horum nervorum faſciculos perfecte disjungit.

§. IV.

Foraminis laceri ductus membranaceus inferior. *Tractus octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis a ſuo ganglioło petroſo, ad usque proceſſum ſtyliformem, qua parte hic priori convexitati arteriae carotidis poſterioris imminet.*

Poſtquam autem octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis ab egreſſu ſuo e capitis cavea, octo circiter linearum ſpatium in proprio ſuo canali percucurrit, cujus ſuperiorem partem os petroſum, internam paries intermedius nono (vago) nervo capitis communis, et externam bulbi venae jugularis internae internum latus oſſe petroſo terminatum, conſtituit; tunc in proprium ſuum et validum ſatis funiculum iterum contrahitur, atque e ductu ſuo emergens, a nono (vago) nervo capitis, a quo pariter perfecte ſeparatus eſt, dum e canali ſuo egreditur, preſſim quidem trans poſteriorem convexitatem arteriae carotidis poſterioris, ſuper eam acutam oſſeam partem, quae, dum oſſa capitis adhuc connexa haerent, canalis carotici et bulbi venae jugularis internae intermedium ſeptum conſtituit, ſenſim in priora extrorſum ad usque proceſſus ſtyliformis acutam anteriorem radicem deducitur. Atque tum inter internam ſuperficiem tenuis et latae radicis proceſſus ſtyliformis, quae ſepto intermedio canalis carotici et ſinus bulbi venae jugularis internae continua eſt, et ipſi adjacentem arteriam carotidem poſteriorem, longo et oblique arcuato ductu, in hujus arteriae carotidis anteriorem convexitatem, usque retro ſtyliformem proceſſum, qui ante eam arteriam oblique introrſum ab oſſe petroſo dependet, introrſum demittitur; a quo illum transverſali fere ductu, per colli ſupremum latus, verſus linguam abire oſtendemus.

§. V.

Octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis ab arteria carotide poſteriori, ad usque brevem arcum muſculi ſtylogloſſi: tres nervi circumflexi muſculi ſtylopharyngei; nervus muſculi ſtylopharyngei; nervus tonſillaris inferior.

A poſteriori itaque arteria carotide diſcedens, cujus anteriori et exteriori convexitati firmiter inhaeſit, continuo ſulcum illum in usque anteriorem tendineam ſuperficiem muſculi recti interni magni capitis ſupergreditur, qui inter hujus muſculi externum latus et internum arteriae carotidis poſterioris, in muſculi recti interni minoris capitis anteriori ſuperficie conſtitutus, modicam glandulam colli continet. Ac primum quidem ſuper muſculi ſtylopharyngei inferiorem et interiorem ſuperficiem, per pharyn-

pharyngis dextrum latus in priora introrſum incedit; tumque inde a muſculi recti interni magni capitis interiori margine, ſenſim circa muſculi ſtylopharyngei exteriorem lateralemque convexitatem, obliquo ductu in ejus ſuperiorem ſuperficiem inflectitur, cui muſculus ſtylogloſſus incumbit. A quo, inter eosdem modo commemoratos duos muſculos, a parte magis exteriori, per integrum pollicem transverſaliter fere introrſum vadit, ad usque brevem muſculi ſtylogloſſi arcum, cujus ope a muſculo ſtylopharyngeo in linguae imam lateralemque partem dilatatus aſcendit; ibique eum relinquimus, lateris ejus ſuperioris ramos prius proſecuturi. Primum autem neque gracilem ramum, a latere ſuo ſuperiori jam projecerat, quum arteriae carotidis poſterioris anteriori et interiori convexitati adhuc inhaeſit; qui continuo ſuper paulo ante memoratum ſulcum ſurſum modice lateſcentem et muſculi recti interni magni capitis anteriorem ſuperficiem, proxime quidem ſupra ipſum octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis, et ſimiliter ſuper muſculi ſtylopharyngei inferiorem et interiorem ſuperficiem excurrens, paulo tantum prius quam ille nervus, circa hunc muſculum extrorſum in priora inflectitur, atque in ejus ſuperiori parte gracilem brevemque ramulum communicatorium in truncum octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis demittit. Poſtea ipſe inter muſculum ſtylopharyngeum et ſuum truncum, qui octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis eſt, circa illius externum et inferius latus longo ac obliquo ductu introrſum inflectitur, atque in interiori latere iterum emergens, craſſiorem ramum accipit inſertum, qui hujus muſculi ſtylopharyngei carnem transjecit. Sicuti enim a quo diſcedimus, octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis primus ramus eſt, qui pollicis circiter intervallo a muſculi ſtylopharyngei principio circa eum ipſum inflectitur, cui propterea *primi nervi circumflexi muſculi ſtylopharyngei* nomen imponimus; ita quinque iterum linearum intervallo a primi nervi circumflexi origine, linearem quidem ſed craſſum trunculum ab exteriori ſuo latere demittit, in brevem longumque ramum partitum. Ex his brevior ramus craſſiuſculo funiculo, tamquam *ſecundus nervus circumflexus*, ductu cum primo nervo circumflexo muſculi ſtylopharyngei parallelo, ſe circa eundem muſculum inflectens, mox brevem gracilemque ramum, in ejus externum medium latus in priora immergit, tumque ipſe infimam ejusdem muſculi carnem oblique in priora transjicit, atque in interiori latere hujus muſculi ſtylopharyngei, quo ſupremo lateri pharyngis attenſus eſt, cum ejus primo nervo circumflexo in notabilem truncum duarum linearum confluit, quem ulterius proſequemur, quum *tertium nervum circumflexum*, per muſculum quoque ſtylopharyngeum in eum deduxerimus. Namque longior ex illis duobus ramus, qui trunco ſuo ſuper muſculi ſtylopharyngei ſuperiorem exterioremque ſuperficiem, ad usque os hyoides in priora introrſum deſcendit, alium mox a ſuo initio ſecundo nervo circumflexo aliquanto graciliorem ramum demittit, qui paulo quidem ante ſecundum, ſimiliter tamen cum eo parallelus, circa muſculum ſtylopharyngeum in priora incurvatur, imaque pariter hujus muſculi carne oblique perforata, quum paulo ante in muſculi conſtrictoris ſupremi pharyngis pxoximam partem ramulum projecit, in ejus internum latus prorumpit, ramoque conjungitur, qui ex dicta conjunctione primi et ſecundi nervi circumflexi muſculi ſtylopharyngei oboriebatur, quemadmodum id paulo ante expoſuimus. Atque tertio nervo circum-

flexo muſculi ſtylopharyngei edito, longior ille ramus non ultra dimidium pollicem procedit, ſimilemque fere tertio nervo circumflexo ſex linearum ramum ſuper muſculi ſtylopharyngei ſuperiorem partem, verſus dextram tonſillam ſurſum mittit, qui tribus ſurculis, in ejus inferioris extremitatis externam partem inſeritur. Poſt quem denique *nervum tonſillarem inferiorem*, in duos ramos partitur atque ſuperiori adhuc per dimidium pollicem in muſculi ſtylopharyngei ſuperius extremum, quod ſupra cartilaginem thyreoideam eſt, bifidus diſpenſatur; inferiori autem in ejus inferioris extremi dilatatas fibras, quae ab exteriori parte muſculo hyoceratopharyngeo conſtrictoris medii pharyngis obductae, in thyreoideae cartilaginis partem lateralem inſeruntur, tribus longis ſurculis deſcendit, atque verum *nervum muſculi ſtylopharyngei* conſtituit.

§. VI.

A ſuperiori latere muſculi ſtylopharyngei, ad usque dextrum marginem linguae deducitur. Ejus dexter circulus tonſillaris, a ramo quem prope linguae marginem retrorſum mittit, et communi trunco trium nervorum circumflexorum muſculi ſtylopharyngei compoſitus.

Expoſitis igitur ramis, quos octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis a ſuperiori ſuo latere dimittit, praeter illum, quem a tribus nervis circumflexis muſculi ſtylopharyngei componi vidimus; et praeter nonnullos alios, qui ab ejus inferiori latere ſecedunt quosque ad alium locum remittimus, truncum ejus iterum aggredimur. Quum autem memorato ductu ad usque muſculi ſtylogloſſi flexuram pervenit, qua linguam aſcendit, a muſculi ſtylopharyngei ſuperiori latere, ad usque dextrum marginem linguae in priora introrſum ducitur, atque in hoc tractu incurvo, qui pollicem non ſuperat, ut in univerſum dicam, tonſillae extremitatem inferiorem ſimul ſupergreditur, et paulo ante quam linguae marginem attingit, juxta eundem incedentem quinque linearum ramulum a ſuperiori ſuo latere projicit, qui truncum illum quem expoſiti tres nervi circumflexi muſculi ſtylopharyngei componunt, inſertum accipit, circulum tonſillarem dextrum cum eo ipſo perficiens. Quippe quum memorati tres nervi circumflexi muſculi ſtylopharyngei, in hujus muſculi interiori latere, quo pharyngis exteriori ſuperficiei inhaeret, inſolitarium et ſatis conſpicuum nervum confluxerunt, iſte continuo a muſculi ſtylopharyngei ſuperiori latere, retro ipſum octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis, deinde retro muſculi ſtylogloſſi arcuatam partem, ſuper muſculum conſtrictorem ſupremum pharyngis, qua parte tonſillae dextrae ſuperiorem extremitatem obducit, introrſum verſus linguae dextrum marginem aſcendit, ibique commemorato ramo trunci ipſius octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis committitur. Quo quidem modo inde a muſculi ſtylopharyngei ſuperiori latere, ad usque dextrum marginem linguae, oblongus circulus conſtituitur, qui a parte priori et laterali muſculo ſtylogloſſo obtectus, muſculo conſtrictori ſupremo pharyngis ita inhaeret, ut integram fere circumferentiam tonſillae area ſua comprehendat; unde ipſi congruum nomen *circuli tonſillaris* imponimus, ſiquidem praeterea quoque *plexum tonſillarem* intra aream ſuam conficit.

§. VII.

§. VII.

Plexus tonſillaris dexter, quatuor trunculis circuli tonſillaris inferioris rami, et duobus trunculis ejus ſuperioris rami compoſitus; quorum primus ramulum quoque in conſtrictorem ſuperiorem pharyngis derivat. Illius circuli inferioris rami, ramus lingualis lateralis poſterior.

Primum itaque plexum dicam, qui circuli tonſillaris area circumſcriptus, tonſillae exteriori ſuperficiei ramulos ſuos immergit; quorum qui ab ejus inferiori ramo aſcendunt primum perluſtrabimus. Quamprimum nimirum ipſe octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis a muſculo ſtylopharyngeo et nervo hujus muſculi, quem ſuper ejus ſuperius latus recta deſcendere diximus, parum tantum aſcendit, primum denuo ramum a ſuperiori ſuo latere exhibet, omnium in tonſillam ſe immergentium craſſiſſimum, qui protinus in interiorem et exteriorem ramum dividitur; hoc quidem per quatuor lineas in tonſillae inferioris extremitatis mediam exteriorem partem bifidus aſcendit, atque illo paulo craſſiori ſuper ejus partem magis interiorem aſcendens, in ejus mediam longitudinem tribus ſurculis inſeritur, quum paulo prius ramulum a ramo ſuperiori hujus circuli tonſillaris accepit. A quo quatuor linearum intervallo, alium longum nec gracilem ramum ab inferiori ſuo latere introrſum demittit, qui per ipſam carnem radicis linguae, quae dextram ejus partem efformat, modice in poſteriora abeuns, ad dimidium pollicem retro foramen coecum linguae in duos ramos dividitur, atque in erectas ibidem papillas *) linguae aliquot ramulis diſpenſatur, ut tali modo inſignem *ramum lingualem lateralem poſteriorem* conſtituat. Poſt cujus originem quum duarum linearum progreſſu, in ſuperiorem ramum hujus circuli tonſillaris notabilem ramum projecit, alium quoque gracilem ramum exhibet, pauloque ſuperius ultimum priori ſimilem, qui per quatuor lineas in tonſillae interiorem lateralem mediamque partem extrorſum abeunt. Atque ſuperior circuli tonſillaris ramus, protinus fere a ſuo ortu primum gracilemque ramum in tonſillae exteriorem ſuperficiem perpendiculariter demittit, qui mox in duos graciliores ramos diviſus, interiori ſtatim cum ramulo trium linearum ex ſequenti trunculo conjungitur, et in exteriorem lateralemque mediam partem tonſillae ſe demittit; exteriori vero cum tertio nervo circumflexo muſculi ſtylopharyngei, ſicuti expoſuimus, conjunctus, juxta muſculi ſtylopharyngei ſuperius latus, ſuper conſtrictorem ſuperiorem pharyngis modice dextrorſum aſcendit. Secundus ramus, qui priorem continuo excipit, exteriorem ſuum ramulum ipſi conjungit, atque interiorem ramo inſerit, qui ex circuli tonſillaris inferiori ramo aſcendit. Tumque ſuperior ramus circuli tonſillaris, adhuc per integrum pollicem ad usque dextrum marginem linguae excurrit, atque dicto ramo hujus circuli tonſillaris inferioris rami, qui ipſe octavus gloſſopharyngeus nervus capitis eſt, conjungitur, ut dexter circulus tonſillaris perficiatur.

§. VIII.

*) *Vallatas* dictas, ut in variis corporibus coram video. Sg.

§. VIII.

Octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis ramus lingualis lateralis externus; et ramus lingualis lateralis internus.

Deſcripto quoque circulo plexuve tonſillari octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis, principales tantum linguales ejus rami dicendi reſtant, qui linguales ramos laterales octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis conſtituunt. Horum autem tres principes rami exiſtunt, quorum duo a circulo tonſillari oboriuntur, tertius ipſe continuus truncus octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis eſt; quorum ramum lingualem lateralem poſteriorem, quem ipſe ramus inferior circuli tonſillaris demittit, ſupra jam expoſuimus. *Lingualem* quoque *externum lateralem ramum*, quem ramus aſcendens circuli tonſillaris inferioris rami et ipſe ejus ſuperior ramus componunt, ad usque fere dextimam partem linguae antea jam deduximus; tum vero inter muſculum ſtylogloſſum et propriam membranam pharyngis ad linguam excurrit, atque per inferiorem carnem fere ipſius dextri marginis, ſuperficialis propemodum in priora fertur, illa quidem membrana a latere inferiori obtectus, quae revoluta linguam et os inveſtit: ſenſim tamen a dextro margine linguae modice introrſum, et quantum quidem poteſt, ſuper ejus inferiorem ſuperficiem, ſuperficialis excurrit, ſola tenui illa membrana obtectus, quae carnem inferiorem linguae obducit; ac ultimo in eam ipſam membranam, pollicis tantum dimidii intervallo retro apicem linguae, manifeſto quamvis tenerrimo funiculo abſumitur. Quum vero ipſam linguam nondum attigerat, duos ramos ab exteriori latere jam projecit non gracillimos; deinde per unum pollicem ſuper carnem ipſam linguae incedens, brevi hoc tractu octo ramos, ab eodem latere ſucceſſive et aequali fere, diſtantia, linguae communicat, quorum tres poſteriores craſſioribus funiculis incedunt. Omnes autem data opera per carnem linguae in eas copioſas, papillas deduxi, quae parum a craſſis illis et magnis papillis, in recta linea haud longe a dextro margine linguae, ex ejus ſuperiori ſuperficie eductis, remoti ſunt; eſt autem iſte ramus inſignis, *lingualis lateralis ramus exterior* octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis. Denique *lingualis lateralis internus ramus*, qui exteriorem et poſteriorem craſſitie ac ramorum ſobole longe ſuperat, ipſius octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis continuus truncus eſt, atque hoc quoque prae reliquis peculiare habet, quod ejus rami, quos omnes a dextro latere ſucceſſive derivat, ipſi, trunco primum aliquamdiu attendantur, donec arcus in modum, per ipſam dextimam lateralemque carnem linguae, in usque ejus papillas ducantur. Quapropter quum a circulo tonſillari per aliquot tantum lineas proceſſit, ut a dextro margine linguae parum tantum diſtet, primum et craſſiſſimum ſuum ramum, uti reliquos, ab exteriori ſuo latere edit; qui ipſi primum per aliquot lineas attenditur, tumque incurvo ductu per dimidium pollicem, per carnem dextri marginis linguae in priora aſcendit, atque retro dictum lingualem lateralem exteriorem ramum, duobus ramis in ejus papillas abit. Qui priorem in eodem latere quinque linearum intervallo excipit, gracilior paululum et trunco ſuo pariter per aliquot lineas attenſus eſt, tumque ab eo ſimili arcuato ductu, per eandem fere carnem linguae, juxta prioris internum latus per dimidium pollicem in priora aſcendit, et aliquantum modo magis

interius

interius et poſterius, quam ille, duobus quoque ramis in linguae papillas abit. Tum tertius, ubi ſecundus arcu ſeceſſit, a trunco ſuo obortus, pariter juxta ſecundi internum latus et ſimili arcu per carnem linguae per dimidium pollicem aſcendit, atque ſucceſſive tribus ramis in recta linea, et iterum paulo magis interius et poſterius, quam ille ſecundus ramus, inde a coeco foramine linguae, in ejus papillas verſus priora diſpenſatur. Quartus demum, qui continuus truncus eſt, ſimili ductu ſecundum tertii rami internum latus aſcendit, quumque itidem paulo magis interius et poſterius terminetur, quam prior, in recta linea tribus ramis, brevibus intervallis in ipſum coeci foraminis linguae fundum, a parte potiſſimum exteriori, implantatur. Atque hae cinprimis ramorum in linguae papillas diſtributio, et praeſtantiam et uſum octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis luculenter demonſtrare mihi videtur, ſiquidem toti laterali parti linguae, a fine foraminis coeci per unum et dimidium pollicem in priora verſus ejus apicem, ramos nerveos proſpicit.

§. IX.

*Octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis inferioris lateris primus ramus, cum ramo communicatorio noni (vagi) nervi capitis, trunculo trium linearum octavo (gloſſopharyngeo) nervo inſertus. Alius communicatorius ramus primi nervi pharyngei, in illum trunculum aſcendens. Ejusdem lateris ſecundus ramus, in alium communicatorium ramum, in illum quoque brevem trunculum ex nervo molli *) primi ganglii colli, (ſcilicet nervi ſympathici), aſcendentem, demiſſus **).*

Rami denique, quos octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis ab inferiori ſuo latere demittit, quos ordinis gratia in hunc paragraphum rejecimus, deſcriptionem noſtram deſiderant. Atque craſſior ramus ex illis duobus, quos ab inferiori latere edit, quemque ante omnes reliquos ſuos ramos demiſit, quum arteriae carotidis poſterioris priori exteriorique convexitati adhuc inhaeſit; continuo retro proceſſum ſtyliformem, prius ſuper illam arteriam carotidem, deinde ſuper ſupremam interiorem partem incipientis primi ganglii nervi intercoſtalis, parvasque glandulas colli ipſi a latere interiori adjacentes, tumque ſuper ipſam muſculi recti interni magni capitis tendineam ſuperficiem, ultra pollicem oblique introrſum deſcendit, proxime quidem infra ſuum truncum, et a parte priori muſculi ſtylopharyngei inferiori carne obtectus, qui ſimili modo oblique introrſum in priora deſcendit. In media autem priori ſuperficie muſculi recti interni magni capitis, cum ramo communicatorio ex ipſo nono (vago) nervo capitis aſcendente, conjungitur in unum truncum ſex linearum ſatisque validum, qui ſuper muſculi ſtylopharyngei priorem externam ſuperficiem, in gloſſopharyngeum nervum

*) Notandum nervos molles vocari nervos arteriarum ſive arterioſos, incongruo vocabulo. Sg.

**) Non omnino haec cum figura, in qua nervi lateris ſiniſtri exhibentur, conveniunt. Interim analogus ramo primo videtur b. analogus ſecundo ramo. d. Sg.

nervum capitis deſcendit, proxime ſupra dictum ramum lateris ſuperioris ipſi inſertus, dum muſculi ſtylopharyngei externum latus ſupergreditur. In quem brevem truncum, quem duo illi rami conſtituerunt, gracilis alius ramus a primo nervo pharyngeo obortus, ubi muſculi recti interni magni capitis interiori lateri incumbit, ſuper hujus muſculi priorem ſuperficiem per dimidium pollicem, inter octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis primum ramum et ramum aſcendentem noni (vagi) nervi capitis, oblique introrſum aſcendit. Secundus autem ramus priori aliquanto gracilior, et ab eodem latere octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis obortus, quum arteriae carotidis poſterioris priori et interiori lateri incumbit, et a latere ſuperiori primum nervum circumflexum muſculi ſtylopharyngei exhibet, inter truncum ſuum et ejus primum ramum, anguſta via, modice introrſum deſcendit, atque in muſculi recti interni magni capitis media priori ſuperficie, alteri ramo inſeritur, qui in communem brevem trunculum, octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis primi rami et rami communicatorii noni (vagi) nervi aſcendit.

CAPUT II.

NONUS NERVUS CAPITIS.

VAGUS *) VULGO DICTUS IN TABULA 2. 3. 4. f. e. i. g. 5. 6. AD 36. USQUE IN LATERE DEXTRO.

§. X.

Nonus nervus (vagus) capitis, a medulla oblongata, ad usque cerebelli inferioris ſuperficiei externum latus deductus, quod oſſis petroſi interno inferiori angulo contiguum eſt: fibra communicatoria ab octavo (gloſſopharyngeo) nervo capitis demiſſa.

Capitis nervorum nonum (vagum) par, quod ex principalibus nervis capitis conſtructum eſt, et ſi ab ejus quinto et decimo (linguali) pari diſcedimus, tum candicum ſuorum nervorum robore, tum eorum ramorum ſobole, omnia reliqua capitis nervorum paria ſuperat; quemadmodum ejus octavum (gloſſopharyngeum) par, veros nervos medullae oblongatae obtinuit. Ac ſicuti parum infra capitis octavum (gloſſopharyngeum) par, origines ſuas ducit, et loco inter medium corpus olivare et cerebelli inferiorem ſuperficiem aliquantum abſcondito, ita ſimili modo in funiculos diſtinctum deprehenditur, quibus proxime infra octavi nervi principium, continuo retro corpus olivare, ſucceſſivis et diſtinctis originibus, ex medio exteriori latere medullae oblongatae pronaſcitur. Noni (vagi) nervi capitis vero ſeptem **) in univerſum funiculos numeramus, qui quinque linearum latum principium hujus nervi conſtituunt; quorum ſex inferiores ſolitariis et aequalibus funiculis oboriuntur, et ſupremus ex tribus brevibus radicibus compoſitus eſt, omnes autem pia matre obducuntur, ſicuti priores faſciculi octavi

*) Confer cum hac deſcriptione egregias NEUBAUERI tabulas in diſſertatione Deſcriptio nervorum cardiacorum. Ienae 1772, recuſa in ejus opuſculis. Idem SCARPA *Abhandlungen der med. chir. Academie zu Wien.* Tom. I. tab. X. Sg.

**) numero tamen differre vidi Sg.

octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis; quae illis loco vaginae eſt. Atque a medulla oblongata, quum una cum octavo (gloſſopharyngeo) nervo capitis inter corpus olivare et cerebelli inferiorem ſuperficiem, recto et lato ductu extrorſum prorupit, ſuper cerebelli inferiorem ſuperficiem, cohaerentibus quidem, ſed diſtinctis tamen funiculis, et octavo (gloſſopharyngeo) nervo capitis parallelus *), quamvis anguſtiſſima tantum intercapedine ab eo ſeparatus, dextrorſum ad usque externum latus hujus inferioris ſuperficiei cerebelli excurrit, quod oſſis petroſi interiori inferiori angulo contiguum eſt. Hoc autem in itinere, ſenſim, modice tamen, quemadmodum octavus (gloſſopharyngeus) nervus capitis, in anguſtiorem et teretiorem funiculum contrahitur, et ſuperiori ſuo latere, medio quidem loco inter corpus olivare et oſſis petroſi inferiorem interiorem angulum, commemoratam fibram communicatoriam, ab octavo (gloſſopharyngeo) nervo demiſſam aſſumit, quam ex cranio educit **).

§. XI.

Ab interiori inferiori angulo oſſis petroſi, per foramen lacerum, in usque oſſeam trabeculam *continuatur, quae foramen lacerum oſſis petroſi et occipitis, a ſinu bulbi venae jugularis dirimit. Foraminis laceri ductus membranaceus inferior, ipſi proprius. Duo ramuli communicatorii nervi ſpinalis (acceſſorii) dextri. Ramulus communicatorius ab octavo (gloſſopharyngeo) nervo capitis.*

Quum itaque nonus (vagus) nervus capitis ad medietatem anguli interni inferioris oſſis petroſi pervenit, et in teretiorem faſciculum funiculis ſuis jam adunatus eſt, parum tantum infra octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis, membranam capitis, quam duram matrem vocant, perforat, ſubitque proprium et ſingularem ſuum canalem, quem partem inferiorem foraminis laceri occupare ſupra jam indicavimus ***). Ita vero duo hi nervi, octavus et nonus (gloſſopharyngeus et vagus) capitis, quorum octavi (gloſſopharyngei) peculiarem decurſum jam expoſuimus, in vaginis ſuis incedunt, ut per quinque lineas ſuper internum et ſuperius latus bulbi venae jugularis, una extrorſum et in priora deſcendant, usque dum in ea anguſta trabecula oſſea, quae trans bulbi venae jugularis internam ſuperficiem, foramen lacerum et ſinum bulbi venae jugularis transverſaliter dirimit, longe unus ab altero diſcedat, ſiquidem bulbus venae jugularis, ab interiori inferiori angulo oſſis petroſi, ad usque illam transverſalem trabeculam, illarum vaginarum durae matris externum communem parietem conſtituit. Ut vero noni (vagi) nervi capitis peculiarem tractum exponam, poſtquam ductum membranaceum inferiorem durae matris ſubiit, ab inferioribus aſcendens nervus (acceſſorius) ſpinalis dexter, inferiori ejus lateri arcte ſe conjungit; qui primum retro eum, deinde inter ejus externum latus et bulbum venae jugularis, arcte quidem lateri ejus revinctus, per quinque circiter lineas extrorſum et in priora deſcendit, donec ex

 illo

*) Non ſemper parallelus. Sg.

**) Has origines delineatas vide in SOEMMERRING de baſi encephali. VICQ D'AZYR tab. 17. et 19. SCARPA disquiſitionum anatomicarum tab. 8. fig. V.

***) COTUNNI de aquaeductibus auris humanae tab. 2. l. Sg.

illo communi ductu durae matris, una cum nono (vago) nervo capitis prorumpat. Ac quemadmodum continuo modicum, licet vix linearum ramulum communicatorium, ab inferiori latere noni (vagi) nervi capitis aſſumſit, quum ductum inferiorem foraminis laceri ſubiit, et ante quam ſe illi ſubjecit; ita viciſſim breviorem fere ſed craſſum ramum, ab exteriori latere noni (vagi) nervi capitis aſſumit, quum ex ductu inferiori foraminis laceri prorumpit et ab eo diſcedit. In ipſum nonum (vagum) nervum vero, id quod jam antea commemoravimus, brevis communicatorius ramus, per ſeptum membranaceum intermedium, a gangliolo petroſo octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis demittitur, quum parum tantum intra canalem ſuum proceſſit *).

§. XII.

Ejus tractus a ductu inferiori foraminis laceri, in usque tertiam vertebram colli. Decimus (lingualis) nervus capitis ex angulo nervoſo noni (vagi) nervi capitis et nervi ſpinalis (acceſſorii) dextri prorumpit, et ad usque proceſſum transverſarium tertiae vertebrae colli demittitur.

Ex camera encephali per ductum ſuum membranaceum, aliquantum verſus exteriora egrediens nonus (vagus) nervus capitis, retro quidem ſupremam partem arteriae carotidis poſterioris, qua oſſeum ſuum canalem ſubit, in oſſe petroſo exſculptum, juxta muſculi recti interni minoris capitis externum latus, per integrum pollicem recta primum deſcendit; tumque arteriae carotidis poſterioris exteriori et poſteriori lateri attenditur; quia haec arteria inde a margine ſuperiori atlantis, ante illius muſculi exteriorem marginem, verſus oſſeum ſuum canalem modice extrorſum et in priora aſcendit. Ac quemadmodum ipſi nervus ſpinalis (acceſſorius) dexter, inde a prolapſu ſuo e cranio, in usque ſuperiorem marginem atlantis, a latere exteriori preſſim attenditur, ita ipſe in eo tractu decimum (lingualem) nervum capitis a prioribus penitus obtegit, qui ab exitu ſuo ex foramine condyloideo anteriori oſſis occipitis, retro nonum (vagum) nervum capitis et nervum ſpinalem (acceſſorium) dextrum, usque in atlantis ſuperiorem marginem demittitur. Ibique locorum, id quod diſtinctioris ſermonis gratia praemonendum ducimus, per eum angulum in conſpectum prorumpit, quem nonus (vagus) nervus capitis et nervus ſpinalis dexter efficiunt, dum unus ab altero diſcedit: tum vero ſe continuo ſuper nonum (vagum) nervum capitis oblique introrſum demittit, et quum juxta ejus internum latus recta ad usque tertiae vertebrae transverſarium proceſſum deſcendit, ut in univerſum dicam, per brevem arcum inflectitur, atque per ſupremum latus colli transverſali ductu verſus linguam defertur. At nonus (vagus) nervus capitis, quem in atlantis ſuperiori margine, arteriae carotidis poſterioris externo lateri committi diximus, inde primum retro decimum (lingualem) nervum capitis, qui cum decuſſat, deinde quantum poteſt preſſim juxta ejus externum latus, ſuper arteriae carotidis poſterioris externum latus, recta etiam ad usque tertiae vertebrae transverſarium proceſ-

*) Nitidiſſime haec iconibus illuſtravit Ill. Scarpa. *Abhandlungen der med. chirurgiſchen Academie zu Wien. 1. Band.*

proceſſum deſcendit; atque eo ductu omnes nervos molles ſupergreditur, qui a (nervi ſympathici) primi ganglii colli exteriori latere, in ſupremum lateralem plexum colli extrorſum derivantur; quia arteria carotis poſterior, quae ipſi loco ſuſtentaculi eſt, illud ganglium adeo preſſim ſupergreditur, ut a prioribus perfecte ab ea obtegatur. A parte anteriori autem, vena jugularis interna, nonum (vagum) nervum capitis, ſolummodo a proceſſu transverſario tertiae vertebrae, ad usque ejus decuſſationem cum decimo nervo capitis, ampliter obducit; quia caput verſus ſenſim gracileſcit, ubi decimus (lingualis) nervus capitis per expoſitum angulum nervoſum in conſpectum prorumpit, nervum ſpinalem (acceſſorium) dextrum ſubit, atque tum ſuper atlantis transverſarium proceſſum in ſinum ſuum oſſeum, ab oſſe occipitis et oſſe petroſo efformatum, modice verſus exteriora aſcendit, bulbumque ſuum in eo efformat. Eum vero a tertia vertebra colli prius non deducemus, quam ramos illos propoſuerimus, quos a capite in usque illam vertebram colli, ab utroque latere derivat. Neque enim in brevi eo ſpatio, nervos tantum pharyngi, linguae, atque laryngi mittit, ſed neque ipſe illud ſolitario trunco percurrit.

§. XIII.

Proprius nervus noni (vagi) nervi capitis: ejus ramulus communicatorius nervi ſpinalis (acceſſorii) dextri: tres ramuli communicatorii ejus brevis rami, qui longo inſeruntur: quatuor ramuli communicatorii ipſius noni (vagi) nervi, illius longo ramo inſerti.

Supremus vero ramus noni (vagi) nervi capitis, peculiaris nervus eſt, nervo ſpinali (acceſſorio) dextro non multum gracilior, quem *noni nervi capitis proprium nervum* dicimus, quia ab ipſo ejus trunco oboritur, et ſuper eum diſtincto funiculo demiſſus, ultimo ipſi iterum inſeritur, multosque notabiles nervos edit. Secedit autem a noni (vagi) nervi capitis externo et priori latere, quum e ductu ſuo membranaceo foraminis laceri vix egreſſus eſt; tumque continuo ſatis fortem communicatorium ramum, quamvis trium tantum linearum ſit, in proximum nervum ſpinalem (acceſſorium) dextrum extrorſum demittit, qui praeter ejus duas ſuperiores conjunctiones cum nono (vago) nervo capitis, qua parte nimirum adhuc communi ductu cum eo continetur, infra cranium etiam nonum (vagum) nervum capitis, ipſi fortiter connectit. A quo communicatorio ramulo, exteriori et priori lateri noni (vagi) nervi, in usque atlantis ſuperiorem marginem per integrum pollicem, breviſſima celluloſa firmiter quamvis diſtincto funiculo revincitur, atque tum in duos ramos diviſus; exteriorem longiorem, in tertia demum vertebra colli, nono (vago) nervo iterum inſerit, interioremque poſt quatuor lineas, interiori et priori ejus lateri lata inſertione conjungit. At longior ejus ramus, quum modo per quatuor lineas ab ortu ſuo deſcendit, ab ea parte noni (vagi) nervi proprii nervi ramulum trium linearum jam accepit, a qua ſecundus nervus pharyngeus verſus interiora in pharyngem derivatur; moxque alium ſimilem ramum accipit, ab ea parte, qua tertium nervum pharyngeum edit; iterumque alium, ubi penitus jam cum nono (vago) nervo capitis confunditur: qui tres rami unius lineae diſtantia, ſucceſſive in noni (vagi) nervi proprii nervi longum ramum extrorſum demiſſi, illum

 ipſum

ipſum valde augent, quum inſuper quartus aliquantum tenuior ramulus ipſius noni (vagi) nervi, lateri ejus exteriori inter ſecundi et tertii ramuli inſertionem inſeratur. Atque inde forti funiculo per ſex lineas ſolitarius deſcendit, pauloque ſupra transverſarium proceſſum ſecundae vertebrae, ab ipſo nono (vago) nervo ſecundum ramulum priori ſimillimum, latere ſuo exteriori aſſumit; iterumque duarum linearum intervallo alium vix linearem trunculum, qui duobus ramulis bilinearibus ipſi inſeritur. Quibus ſeptem ramulis longior ramus proprii nervi noni (vagi) nervi capitis adauctus, ſolitario funiculo ad usque regionem tertiae vertebrae transverſarii proceſſus, quin paulo ulterius aliquando demittitur, et nono (vago) nervo iterum aſſociatur, quum in univerſum per duos circiter pollices, ejus exteriori lateri ſtrictiſſime attenſus fuit.

§. XIV.

Primus nervus pharyngeus. Secundus nervus pharyngeus: nervulus mollis communicatorius, a (nervi ſympathici) primi ganglii colli interiori latere, in ſecundum nervum pharyngeum demiſſus.

Potiores adhuc et inſigniores nervi a noni (vagi) nervi capitis proprii nervi interiori et breviori ramo derivantur, quam in ejus longum exteriorem ramum demittuntur; quamvis hi plerumque, nervorum pharyngeorum nomine, ab ipſo nono (vago) nervo capitis proveniant. Plerumque duo tantum nervi pharyngei adſunt, ſi ipſum octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis, et recte quidem excipimus, quemadmodum id primo capite expoſitum eſt. Hoc autem in cadavere, ex quo nervos proponimus, verus *primus nervus pharyngeus* ab interiori latere proprii nervi noni (vagi) nervi capitis, ſimplex et craſſum principium ducit, tumque graciliori funiculo quam truncus octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis eſt, et octo linearum intervallo infra eum, priorem ſuperficiem arteriae carotidis poſterioris, arteriamque pharyngeam ſupergreditur, quae juxta illius internum latus aſcendit; atque ſuper muſculi interni magni capitis anteriorem tendineam ſuperficiem, ductu obliquo tamdiu modice deſcendit, donec ad dextrum pharyngis latus pertingat, quo vertebris colli affixa haeret. Prius vero juxta arteriae pharyngeae internum latus ramum edidit, quem deinde*). Ac quum illo ductu ad conſtrictoris medii pharyngis partem lateralem acceſſit, in duos primarios ramos aequaliter diffinditur, quorum recta fere, niſi paululum in poſteriora aſcendit alter, alter recta deſcendit. Superior quidem continuo ramum in priora mittit, reliquis craſſiorem, qui mox bipartitus in latiuſculam partem illius ſuperficiei verſus priora ſe immergit, tumque ſenſim, quamvis modice tantum, in poſteriora et ſimul verſus exteriora per lateralem partem pharyngis, fere in usque ipſum ejus principium ab oſſe petroſo pronatum aſcendit; in quo tractu duorum fere pollicum, aequali propemodum diſtantia, octo ramulos in conſtrictorem medium et ſupremum pharyngis, ſucceſſive in priora derivat, qui ipſi alte immerguntur. Atque inferior primi nervi pharyngei primarius ramus, qui ſimiliter per duos pollices, rectiori autem via, ſuper muſculi conſtrictoris inferioris pharyngis partem lateralem dextram deſcendit, ſtatim quoque

*) ſcilicet *deſcribam;* ita legendum eſſe patet e §. LIII.

quoque a ſuo principio notabilem ramum verſus priora mittit, qui ſurculo ſuperiori, cum primo ramo primarii rami aſcendentis hujus primi nervi pharyngei conjungitur; altero inferiori et minori, cum ſecundo ramo hujus nervi primarii rami deſcendentis, pariterque cum tertio ramo hujus deſcendentis rami arculum facit; ex quibus duobus arcubus quatuor notabiles ſurculi prodeunt, qui brevi ductu in carnem pharyngis verſus priora projiciuntur: ac praeter illos ramos, adhuc tres graciliores ſurculos verſus priora in pharyngem projicit, tumque per pollicem fere dimidium ſolitario funiculo demiſſus, ſecundo nervo pharyngeo inſeritur. Quo modo inde ab oſſe petroſo, cui pharyngis lateralis ſuprema pars affixa eſt, per quatuor fere pollices, ſuper ejus lateralem dextram partem poſteriorem, quaſi continuus nervus, in usque ſecundum nervum pharyngeum recto ductu demittitur, qui hujus partis pharyngis longitudinalibus fibris muſculoſis, breves et numeroſos ſuos ſurculos pulchre intertexit. *Secundus nervus pharyngeus,* qui priori aliquantum gracilior eſt, ſimiliter principium ſuum a (vagi) capitis noni nervi proprii nervi interiori et breviori ramo deducit, una tantum linea infra primi nervi pharyngei principium. Inde ſicuti primus nervus pharyngeus, et parum tantum infra eum, arteriae carotidis poſterioris, cujus exteriori lateri nonus (vagus) nervus capitis firmiter inhaeret, anteriorem convexitatem obliquo ductu verſus interiora ſupergreditur, atque ſecus quam primus nervus pharyngeus ipſam arteriam pharyngeam ſubit, quae huic arteriae carotidi a latere interiori poſita eſt, pariterque principium ſecundi nervi mollis retro arteriam pharyngeam ſupergreditur, quem primum (nervi ſympathici) ganglium colli ab interiori ſuo latere ſurſum mittere proponemus. Tum vero una tantum linea infra illum mollem nervum, alius nervus mollis ex eodem latere primi ganglii colli oboritur, qui fere ipſum ſecundum nervum pharyngeum craſſitie ſua ſuperat, et poſtquam per quatuor lineas infra eum deſcendit, lateri ejus inferiori acute ſe inſerit. Quo ramo adauctus, eodem ductu quo incepit, et primo nervo pharyngeo parallelo, primum ſuper muſculi recti interni magni capitis anteriorem tendineam ſuperficiem, deinde ſuper eandem muſculi longi colli, craſſo funiculo verſus pharyngem continuatur; neque diu poſt modicum ramum a ſuperiori ſuo latere derivat, qui, quum pharyngem attigit, et primarium ramum deſcendentem primi nervi pharyngei aſſumſit, continuo arcus in modum, in truncum ſuum iterum deflectitur: poſt cujus inſertionem, inde a cornu oſſis hyoidis longo et recto ductu ſuper medii conſtrictoris pharyngis lateralem carnem, et parum tantum a cartilaginis thyreoideae poſteriori margine in priora remotus, ad usque cartilaginem cricoideam demittitur. In quo tractu quum aliquot ſurculos in medium conſtrictorem pharyngis verſus priora projecit, ipſe demum in muſculum cricopharyngeum terminatur, cui glandula thyreoidea, a parte laterali inhaeret.

§. XV.

Nervus laryngeus internus: ejus ramus pro nervo laryngeo externo: duo trunci, qui ejus reliquos ramos intercipiunt.

Poſtquam nonus (vagus) nervus capitis nervos pharyngeos, primum et ſecundum, in atlantis inferiori margine edidit, qui potius hoc in cadavere, abi ejus proprii nervi

nervi interiori ramo proficifcuntur; tum continuo ab ipfius noni (vagi) nervi interiori latere, validus *nervus laryngeus internus*, adeo lento ductu verfus interiora difcedit, ut medio intervallo atlantis et epiftrophei e directo, perfecte demum acuto angulo ab eo difcedat. Quum autem primus et fecundus nervus pharyngeus, ficuti ipfe octavus (gloffopharyngeus) nervus capitis, anteriorem fuperficiem arteriae carotidis pofterioris fupergrediuntur, nervus laryngeus internus, dum a nono (vago) nervo capitis difcedit, plane contraria ratione, arteriam carotidem pofteriorem fubit, et retro eam ipfam primum ganglium colli ita fupergreditur, ut ejus anteriori fuperficiei firmiter inhaereat, donec accurate trans originem infignis nervi mollis, cujus tres notabiles ramos fuo loco proponemus, obliquo ductu in internum latus hujus arteriae carotidis prorumpat. Atque tum ab arteria carotide pofteriori fuper mufculi recti interni magni capitis anteriorem fuperficiem in usque mediam anteriorem fuperficiem mufculi longi colli priori ductu defcendit, ibidemque a latere fuo exteriori principem ramum pro nervo laryngeo externo edit, quem fuo loco §. XX. perluftrabimus. Ab hoc ramo valido fuo funiculo, fuper mediam tertiam vertebram colli paululum in fuperiora procedit, mufculo conftrictori medio pharyngis fe applicat, et paulo poft fuper mufculi ftylopharyngei fupremam partem; qua trans cartilaginis thyreoideae fuperioris proceffus externam fuperficiem afcendit, ad usque apicem illius proceffus in priora defertur; mox ipfam laryngis cavitatem ingreditur, atque ligamenti illius infimam partem afcendit, quod cartilaginis thyreoideae fuperiorem proceffum cornu offis hyoidis alligat; fimulque inter illius proceffus fummum apicem et fingulare cartilagineum rotundum corpufculum intercipitur, quod pifi fere magnitudinem adaequat, et parum fupra illum proceffum, medio illi ligamento quafi intertextum deprehenditur. Tum autem circa hoc ligamentum, quafi circa propriam trochleam inflexus juxta mufculi thyreopharyngei, five conftrictoris pharyngis inferioris, fuperiorem marginem, (fiquidem ifte mufculus fuper ipfum femilunatum finum cartilaginis thyreoideae afcendit) fuper illius latae membranae infimam partem, quae os hyoides et cartilaginem thyreoideam media conjungit, tenui quidem membranacea lamina obductus, per integrum pollicem verfus interiora et in priora demittitur, accurate ad usque mufculi thyreoidei (fcilicet thyreopharyngei, vel conftrictoris pharyngis inferioris) fupremum principium, quod a cartilaginis thyreoideae fuperioris marginis parte exteriori incipit: neque multum fupra tuberculum illud incedit, quod in eadem cartilagine ad ejus fuperioris proceffus radicem confiftit; ibique mufculi thyreoidei margini pofteriori fe fubjicit. Neque vero folitario funiculo ad usque illum mufculum defertur, fed fimulatque commemoratam fuam trochleam fupergreffus eft, in ramos jam diftinguitur, qui tam arcte adunati deprehenduntur, ut folidum et folitarium funiculum illos conftituere diceres. Hi vero tum demum, quum mufculum thyreoideum fubiverunt, et in priora et in pofteriora a fe invicem divergunt, dum fe inter membranam internam laryngis et cartilaginem thyreoideam longe demittunt. Dividitur autem primario nervus laryngeus internns in duos principes truncos, qui ejus amplam et diffufam ramorum diftributionem, tum a priori tum a pofteriori parte terminant. Anterior quidem truncus, qui omnium ramorum nervi laryngei interni fupremus eft, recta verfus incifuram cordiformem

cartila-

cartilaginis thyreoïdeae demittitur; poſterior autem, qui omnium poſtremus eſt, ſuper membranae laryngis exteriorem et poſteriorem ſuperficiem, verſus tracheam longiſſime deſcendit. Atque inter hos duos truncos reliqui hujus nervi laryngei interni graciliores rami intercipiuntur, quos quaſi ex eorum angulo pronatos, radiatim in priora et poſteriora ſuper membranam internam laryngis demitti, naturali ordine indicabimus.

§. XVI.

Ejus poſterior truncus: cujus ramus primarius externus, et in membranam oeſophagi et in ramum communicatorium nervi recurrentis colli inſertus: ramus primarius internus, in membranam laryngis et eam partem inſertus, quae fruſtulum cartilagineum, apici cartilaginis arytaenoïdeae impoſitum, obducit.

Poſterior itaque truncus nervi laryngei interni, a quo diſtinctioris ſermonis cauſa deſcriptionem ejus incipiendam eſſe cenſemus, quum cartilaginis thyreoideae marginem ſuperiorem ſubiit, in univerſum ſuper eam partem membranae laryngis demittitur, quae ab epiglottidis latere et cartilagine arytaenoïdea retrorſum in oeſophagi tubum abeuns, ſuperficiei internae cartilaginis thyreoideae poſtremae partis attenſa eſt. Ac quum eo ductu recta inter cartilaginem thyreoideam et membranam laryngis, paulo ultra pollicem deſcendit, in duos primarios ramos, in internum et externum diſcedit. Qui exterior et poſterior et aliquanto gracilior eſt, poſt quinque linearum decurſum, modicum ramulum introrſum demittit, in eam partem membranae oeſophagi tribus ſurculis inſertam, quae cartilagini arytaenoideae e directo conſiſtit: tumque poſt ſimile ſpatium in quatuor ramos dividitur, qui principiis ſuis, aliquot ramulis intertextis, plexulum faciunt, cujus tres extimi rami, quorum quilibet ſeptem linearum eſt, in extimam partem oeſophagi paralleli deſcendunt, ibique inſeruntur, ubi ejus fibrae longitudinales incipiunt; dum quartus, qui *nervi laryngei interni et nervi recurrentis communicatorius ramus* eſt, per ſeptem lineas ſuper membranam laryngis oblique introrſum deſcendit, tumque in rami nervi recurrentis, quem poſtea proponemus, poſterius latus inſeritur, paulo ante quam ille principii muſculi arytaenoidei transverſalis inferiorem partem ingreditur. Atque interior primarius ramus hujus poſterioris trunci, qui potius continuum truncum nervi laryngei interni conſtituit, et ſuper partem magis anteriorem membranae laryngis demittitur, jam poſt tres lineas a ſuo principio ramulum in priora demittit, qui paulo poſt in duos ramulos ſubdiviſus eſt: quorum poſterior, altero poſteriori ramulo, in ipſam membranam laryngis expanditur, altero vero anteriori, brevi ductu verſus eam parvam cartilaginem deſcendit, quae ſummitati cartilaginis arytaenoideae impoſita eſt, et tribus ſurculis in hanc tumidiuſculam partem membranae laryngis manifeſto inſeritur, qua illa cartilago obducta eſt; anterior ramus vero, qui magis in priora verſus cartilaginem arytaenoideam, et juxta cartilaginis arytaenoideae anterius latus bifidus deſcendit, parum infra ejus apicem in membranam laryngis ita inſeritur, ut tenacem illam materiem glanduloſam transjiciat, quae apicis cartilaginis arytaenoideae anteriori parti adjacet.

§. XVII.

Nervi laryngei interni primus ramus, anteriori ramo, in membranam laryngis, poſteriori in muſculum arytaenoideum transverſalem abit. Ejus ſecundus ramus, altero ramo ejus tertio ramo, altero membranae laryngis inſeritur. Ejus tertius ramus, membranae laryngis inſeritur.

Qui truncum poſteriorem antecedit, 1) primus ramus nervi laryngei interni, atque ab ejus principio a parte quidem priori oboritur, poſtquam ſuper membranam laryngis, inter hanc et cartilaginem thyreoideam, parvo quidem intervallo a trunco ſuo, per integrum pollicem deſcendit, in duos ramulos aequaliter partitur: quorum anterior verſus cartilaginem arytaenoideam deſcendit, et ſupra eam, per antea memoratam tenacem materiem glanduloſam in membranam laryngis inſeritur; atque poſterior, qui longius et ſimul ſuper anteriorem ramulum anterioris rami modo expoſiti trunci poſterioris, ac ſuper ipſum apicem cartilaginis arytaenoideae, verſus muſculum arytaenoideum transverſalem deſcendit, in hujus ſuperius et anterius principium duobus ſurculis implantatur. 2) Secundus nervi laryngei interni ramus, qui ſitu ſuo priorem antecedit, ſed a poſteriori latere trunci poſterioris originem ſuum ducit, continuo trans illius trunci et ejus primi rami principium verſus interiora deſcendit, ut parum tantum a priori ramo in priora diſtet, tumque parvo intervallo interpoſito in duos quoque ramos dividitur; quorum poſterior inter ſuum ſodalem anteriorem ramum et primum ramum nervi laryngei interni deſcendit, ac tertii rami poſteriori lateri inſeritur; anterior juxta tertium ramum et ſuper ſui ſodalis poſterioris rami inſertionem, per integrum pollicem demiſſus, continuo in duos ramos ſubdividitur, qui per integrum pollicem oblique in priora verſus mediam longitudinem muſculi thyreoarytaenoidei deducti, per tenacem materiem glanduloſam, quae paulo ſupra illum muſculum deprehenditur, in membranam laryngis diſpenſantur. 3) Atque tertius ramus nervi laryngei interni, qui duobus prioribus validior eſt, et juxta ſecundum ab anteriori latere principii trunci poſterioris oboritur, ſuper eam partem membranae laryngis in priora ſe demittit, quae epiglottidis lateri attenſa eſt; tumque parum infra epiglottidis baſin in priora inclinatus, poſtquam ſuperiori ſuo latere a quarto ramo nervi laryngei interni ramum aſſumſit, in tres ramulos dividitur; quorum duo anteriores in membranam laryngis abeunt, poſterior, quum illum a ſecundo ramo aſſumſit, proxime ante ſecundi rami inſertionem, tribus ſurculis per memoratam materiem celluloſam, membranae quoque laryngis ſe inſerit.

§. XVIII.

Nervi laryngei interni quartus ramus: cujus infimus ramus in tertium deſcendit, ſupremus primum nervum epiglottideum, medius ſecundum nervum epiglottideum, continuus truncus tertium nervum epiglottideum conſtituit; qui et in ſuperiorem et inferiorem epiglottidis membranam diſpenſantur.

4) Quartus nervi laryngei interni ramus, *nervus epiglottideus poſterior* vocandus eſt, quia ramis ſuis potiſſimum epiglottidem aſcendit, qui partim in ſuperiorem, partim

ſim in inferiorem ejus membranam diſtribuuntur. Priori vero, qui paulo craſſior eſt et a poſteriori latere principii illius anterioris trunci oboritur, per ſeptem fere lineas, recta in usque dextrum marginem epiglottidis deſcendit, tumque in tres ramos dividitur ſatis notabiles: eorum quidem infimum in tertium ramum bifido fine deſcendere expoſuimus; ſupremus vero, qui primum ramum epiglottideum conſtituit, per quatuor lineas ſolitarius verſus epiglottidis dextri marginis medietatem retrorſum defertur, quum in duos ramos abit, quorum inferior tenerior, brevi ductu juxta eum marginem epiglottidis aſcendit, et bifidus in membranam laryngis introrſum inſeritur, quae inferiorem epiglottidis ſuperficiem obducit; ſuperior autem dextrum marginem epiglottidis aſcendit, et in proprio licet levi tantum ſulco, qui epiglottidis ſuperiori ſuperficiei impreſſus eſt, per quinque lineas recta introrſum verſus apicem ejus excurrens, parum infra illius rotundum marginem eam ipſam proprio foramine perforat, et in membranam, quae ejus inferiorem ſuperficiem obducit, conſumitur, anteaque ramulum jam exhibuit, qui per ſimile foramen, parum infra prius illi cartilagini inſculptum, in eandem partem membranae laryngis inſeritur. Atque medius ramus, qui ſimiliter verſus dextrum marginem epiglottidis deſcendit, quinque linearum intervallo infra primum ramum epiglottideum, ramulum projicit, qui ejus ſecundum ramum epiglottideum facit, quique eum marginem per propriam ſciſſuram aſcendens, recto ductu ſuper epiglottidis ſuperiorem ſuperficiem, ad usque ejus ſupremam partem retrorſum defertur, bifidusque in membranam inſeritur, quae hanc ejus ſuperiorem ſuperficiem obducit; huncque ſecundum ramum epiglottideum quum exhibuit, ipſe mox in tres ſurculos ſubdividitur, iisdemque ſuper inferiorem ſuperficiem epiglottidis aſcendit et in membranam ipſi contiguam diſpenſatur.

§. XIX.

Ejus anterior truncus: cujus duo rami epiglottidei, duo rami membranae laryngis.

Anterior denique truncus nervi laryngei interni, qui omnium ejus ramorum ſupremus eſt, congruo nomine *nervus epiglottideus anterior* vocandus eſt, quia pariter ac poſterior nervus epiglottideus, membranae epiglottidis ramos ſuos proſpicit. Quum igitur ſecundum ejus dextrum marginem per pollicem ſolitarius in priora deſcendit, primum a latere ſuo anteriori ramum exhibet, qui tamquam primus ramus epiglottideus, juxta illum marginem epiglottidis deſcendit, tumque pariter per proprium ſulcum partem inferiorem epiglottidis aſcendit, atque recto ductu, fere per ſex lineas, in usque ejus mediam longitudinem retrorſum exporrectus, eo in itinere duos ramulos, propriis foraminulis per ipſam epiglottidem, in membranam demittit, quae ejus inferiori ſuperficiei inhaeret: ac prius jam ab ea flexura, qua epiglottidem aſcendit, ramulum quatuor linearum demiſit, qui juxta illius dextrum marginem in ſequentem ramum inſeritur. Poſtquam autem ramum illum epiglottideum anterior truncus nervi laryngei interni demiſit, duarum linearum intervallo adhuc in tres ramos dividitur: eorum anterior, qui in univerſum ſecundus, et tamquam continuus truncus, ejus ſecundus ramus epiglottideus eſt, quum ſecundum illum marginem

ginem

ginem cartilagineum per ſex lineas deſcendit, et anteriori ſuo latere paulo ante memoratum ramulum aſſumſit, poſt quinque linearum intervallum introrſum in marginem epiglottidis inflectitur, ac paulo poſt quatuor ſurculis, per epiglottidem in eam membranam manifeſte quoque inſeritur, quae ejus inferiori ſuperficiei attenſa eſt: tum medius, qui in univerſum tertius eſt, per pollicem et tres lineas juxta prioris poſterius latus, inter membranam laryngeam et partem ſupremam cartilaginis thyreoideae oblique in priora deſcendit, et in infima inciſura cordiformi hujus cartilaginis, membranae laryngis inſeritur: inferior denique, qui quartus hujus anterioris trunci ramus eſt, rectiori ductu, circiter ſuper medietatem membranae laryngeae deſcendit, quae cartilaginis thyreoideae internam ſuperficiem inveſtit, tumque in duos ramos dividitur, qui anguſtiſſimo intervallo, fere per integrum pollicem deſcendunt, ac juxta muſculi thyreoidei medietatem, per tenacem illam materiem glanduloſam, quae hic loci collocata deprehenditur, in membranam laryngis ſe inſerunt.

§. XX.

Nervus laryngeus externus, uno ramo a nervo laryngeo interno; altero duabus radicibus a primo (ſympathici) ganglio colli obortus. Nervus arteriae carotidis poſterioris.

Ab interno nervo laryngeo, naturali ordine ad externum deducimur. Nervus laryngeus externus autem, et trunci ſui circumferentia et ramorum ſuorum diſtributione, interno laryngeo nervo in univerſum inferior eſt, et praeſertim in hoc cadavere, ex quo nervos exhibeo, parum compoſitus: atque trunco ſatis notabili a nervo laryngeo interno eum oboriri, in media quidem muſculi longi colli anteriorique ſuperficie, qua parte hic muſculus tertiae et ſecundae vertebrae colli cartilagini intermediae inhaeret, ſupra jam in nervi laryngei interni deſcriptione commemoravimus. Quum autem ab origine ſua, per integrum pollicem ſuper priorem ſuperficiem muſculi longi colli oblique deſcendit, in usque tertiae et quartae vertebrae mediam cartilaginem, ſatis fortis ramus ipſi jungitur, qui duabus radicibus ex primi ganglii colli interiori latere provenit: quippe parum infra eum locum, ubi nervus laryngeus internus primum (ſympathici) ganglium colli ſupergreditur, ſuperior non valde gracilis et pollicem longus ramus pronaſcitur, qui, ſicuti ipſe truncus nervi laryngei externi parum infra nervum laryngeum internum deſcendit, ita haud longe infra eum, et ipſi parallelus ſuper muſculi longi colli anteriorem ſuperficiem, a primo (ſympathici) ganglio colli oblique introrſum deſcendit in usque illius muſculi internum marginem, qua parte tertiae et quartae vertebrae mediae cartilagini inhaeret; ibique alterum ramum latere ſuo inferiori aſſumit: ſiquidem primum (ſympathici) ganglium colli duarum linearum intervallo infra priorem, et ſecundae vertebrae proceſſui transverſo e directo, adhuc aliquanto craſſiorem a latere ſuo interiori dimittit, qui ſuper muſculum rectum internum magnum capitis, priori ramo fere parallelus in usque muſculi longi colli interiorem marginem deſcendit, et cum eo in brevem communem truncum confluit; qui tandem ipſi trunco nervi laryngei externi inſeritur. Aſt tali modo nervus laryngeus exter-

externus tribus radicibus compoſitus, illico muſculi thyreopharyngei lateralem ſuperficiem aſcendit, qua parte cartilaginis thyreoideae ſuperiorem proceſſum obtegit, et ſuper eam, ſecundum illius cartilaginis proceſſus inferiorem partem in priora deſcendens, ubi muſculus ille lato principio ex cartilagine thyreoidea oboritur, inibi craſſam ejus laminam carneam ſubit, et retro eam in duos ramos partitur; poſteriorique breviori, per illius muſculi obliquam originem terminatur, priori vero in ejus externam ſuperficiem iterum emergit, atque uno ramo tribus ſurculis in eam diſpenſatur, alteroque in muſculum ſternothyreoideum, qua parte in cartilaginem thyreoideam inſeritur, et portione aliqua muſculo thyreopharyngeo (conſtrictore inferiore pharyngis) commiſcetur. Eorum denique ultimus nervus, quos nonus (vagus) nervus capitis, a capite ad usque tertiae vertebrae colli transverſarium proceſſum exhibet, gracilis admodum *nervus arteriae carotidis poſterioris* eſt, qui duarum linearum intervallo infra nervi laryngei interni diſceſſum a nono (vago) nervo capitis pronaſcitur, illico ſuper arteriae carotidis poſterioris exteriorem convexitatem, in usque ejus originem ex arteriarum carotidum trunco, recta deſcendit, ibique aliquot ſurculis in ejus tunicam certo implantatur.

§. XXI.

Nonus (vagus) nervus capitis a transverſario proceſſu tertiae vertebrae colli, in usque arteriae thyreoideae inferioris arcum ſolitario funiculo demittitur.

Ipſum nonum (vagum) nervum capitis iterum aggredimur, a tertiae vertebrae transverſario proceſſu, eum ulterius thoracem verſus deducturi. Ac ſicuti inde a prolapſu ſuo ex cranio, primum ante decimum (lingualem) nervum capitis, juxta muſculi recti interni minoris capitis externum latus, tum ab atlantis ſuperiori margine, primum quidem a decimo (linguali) nervo capitis decuſſatus, inter arteriam carotidem poſteriorem et venam jugularem internam, ad usque tertiae vertebrae colli transverſarium proceſſum recta deſcendit; ita ab hoc proceſſu ſimili ductu, ad usque quintae vertebrae colli et ſextae medium intervallum, ſuper arteriae carotidis externum latus demittitur. Tum vero circa eum brevem arcum, quo arteria carotis poſterior ex ſuo cognomine trunco oboritur, aliquantum introrſum incurvatur, donec iterum recto ductu ſuper ipſius dextri trunci arteriarum carotidum externum latus, ad usque ſextae vertebrae colli transverſarii proceſſus eminentem anteriorem marginem pertingat. In quo tractu, potiſſimum quidem verſus inferiora, a vena jugulari interna ampliter obtegitur, atque ſecundum arteriae carotidis directionem, ſuper muſculi recti interni magni capitis anteriorem et extimam ſuperficiem ita deſcendit, ut, ſicuti a tertio nervo colli parum tantum remotus erat, prominenti illi margini ſextae vertebrae proximus quoque evadat, quia dexter truncus arteriarum carotidum ductu paululum verſus exteriora incurvato, ab arcu arteriae aortae verſus caput aſcendit. Atque ab eminente margine ſextae vertebrae colli, ad usque arteriae thyreoideae inferioris arcum, qui integri pollicis intervallo infra illum marginem conſtitutus eſt, adhuc quidem juxta arteriarum carotidum dextri trunci externum latus, et modice introrſum deſcendit, venaque jugulari interna obtegitur; at muſculi recti interni magni capitis

anteriori ſuperficiei amplius non inhaeret, quia hic loci compreſſa et tendinea, et ab illo eminente margine introrſum ac retrorſum declivis eſt; quamquam haec muſculi recti interni magni capitis tendinea ſuperficies ab illa tenaci et ligamentoſa celluloſa aliquantum intumeſcat, quae arteriae thyreoideae inferioris convexum arcum et illum ſextae vertebrae colli prominentem marginem interjacet, et arcum illum ſola fere in ſuperiora retinet. Tum vero ab arcu arteriae thyreoideae inferioris ſenſibiliter a vena jugulari interna verſus interiora diſcedit, magisque quo magis ſuper arteriarum carotidum dextri trunci externum latus deſcendit: ſiquidem arteriarum carotidum dexter truncus, a glandulae thyreoideae inferiori parte, potiſſimum ſenſibiliter verſus interiora, ut ita loquar, et verſus ſuam ex arcu arteriae aortae originem incurvus deſcendit; vena jugularis interna autem, ſatis longo intervallo ab arteriarum carotidum trunco verſus exteriora remota, et e vena ſubclavia oborta, in arteriae thyreoideae inferioris ſupremo arcu, in dextrum arteriarum carotidum truncum oblique demum verſus interiora aſcendit.

§. XXII.

Ab arcu arteriae thyreoideae inferioris in usque tracheae dextri rami principium continuatur. Tenax ligamentum celluloſum, quod inter dextrum truncum arteriarum carotidum dextramve venam ſubclaviam et primam coſtam thoracis expanſum eſt. Ejus (vagi) ramus communicatorius in nervum cardiacum dextrum.

Quum autem capitis nonus (vagus) nervus a vena jugulari interna diſcedit, latum tenaxque illud ligamentum celluloſum ſubit, quod lata origine, inde ab arteria ſubclavia ad usque glandulae thyreoideae inferiorem partem, ex arteriarum carotidum dextri trunci interiori convexitate obortum, trans eum ipſum ipſique a latere exteriori attenſum nonum (vagum) nervum capitis, verſus venam ſubclaviam dextram et incipientem venam jugularem internam in usque primam coſtam thoracis exporrigitur, cui firmiter accreſcit. Quumque retro illud tenue et latum *ligamentum celluloſum dextri trunci carotici*, quod etiam aliqua parte muſculi ſternothyreoidei obtegitur, eousque ſuper eum truncum arteriarum carotidum deſcendit, ut non ultra pollicem ſupra angulum venae ſubclaviae dextrae et illius trunci carotici elevatus ſit, ſatis fortem *ramum communicatorium cardiacum* a latere ſuo anteriori demittit, quem in ipſum nervum cardiacum dextrum deſcendere oſtendemus. Primum nimirum, ſicuti ipſe nonus (vagus) nervus capitis, ſed tamen ante eum, ſuper trunci arteriarum carotidum dextri externam convexitatem in usque eum angulum demittitur, quem ille cum arteria ſubclavia dextra componit; tumque nervos cardiacos ſupergrediens, qui per eum angulum in priora prorumpunt, adhuc per integrum pollicem ſuper ipſius principii arteriae ſubclaviae dextrae anteriorem convexitatem, jam ſuper mediam exteriorem convexitatem ipſius trunci aortici anterioris, qua pulmonem dextrum ſpectat, oblique verſus interiora in usque eum angulum ſe demittit, qui ab arcu arteriae aortae aſcendentis et trunci aortici anterioris principio conſtituitur; atque ibidem priori lateri ipſius nervi cardiaci dextri ſe inſerit, quem ſimiliter per eum angulum demitti ſuo loco exponemus.

nemus. Ab angulo autem arteriarum carotidum dextri trunci, ramus communicatorius noni (vagi) nervi capitis et nervi cardiaci dextri lata vena ſubclavia ſiniſtra perfecte obtegitur, quippe quae truncum aorticum anteriorem fere ad usque ejus diviſionem a prioribus ampliter obducit. Ac quum ramum illum communicatorium in nervum cardiacum dextrum demiſit, ipſe ſe ſuper arteriarum carotidum trunci externum latus, retro quidem venae ſubclaviae dextrae principium, in angulum illius trunci et arteriae ſubclaviae demittit, tumque circa ipſum principium arteriae ſubclaviae dextrae, modice introrſum in ſupremam partem venae cavae ſuperioris exterioris marginis inflectitur, ac craſſiſſimum et validiſſimum ſuum ramum a poſteriori ſuo latere edit, qui Anatomicis ſub celebri nomine *nervi recurrentis colli* per multos annos innotuit. Poſt quem nervum recurrentem colli, mox a dextro margine venae cavae ſuperioris, in dextri rami tracheae externam partem demittitur, ac in alios numeroſos ramos ſenſim dividi incipit: quos vero non attingemus, ne limites transgrediamur, quos Diſſertationi noſtrae conſtituimus.

§. XXIII.

Nervus recurrens colli a duodecima cartilagine tracheae, in usque angulum cartilaginis cricoideae elevatur, ubi muſculi cricopharyngei (Conſtrictoris inferioris pharyngis) inferiorem marginem ſubit.

Quum itaque nonus (vagus) nervus capitis, inferiori et poſteriori convexitati arteriae ſubclaviae dextrae, ſeptem quidem linearum diſtantia ab ejus principio inhaeret, ſeque trans venae cavae ſuperioris dextrum marginem, in duodecimam cartilaginem verſus poſteriora demittit, ut novem linearum intervallo ab ejus extremo remotus, exteriori lateri tracheae affixus ſit, tum ſolitario et admodum craſſo trunco, eo acuto angulo ab ejus poſteriori latere nervus recurrens colli diſcedit, ut circa arteriae ſubclaviae dextrae principium, quod tracheae exteriori lateri preſſim incumbit, et ſimul circa ſecundi ganglii colli rami interni profundum ramum, qui principio illius a parte poſteriori attenſus eſt, ductu aliquantum deorſum arcuato, in dextrum latus tracheae introrſum inflectatur. Tum vero eo ductu in tracheae dextro latere procedit, ut aliquantum ultra tres pollices, ſenſim quamvis modice tantum, ab undecima cartilagine in poſteriora aſcendat, ac demum in ſexta cartilagine tracheae, apici ſextae cartilaginis inhaereat. A qua recta via ipſos reliquarum cartilaginum apices ſupergreditur, et adhuc per duos integros pollices in usque angulum cartilaginis cricoideae aſcendit, qui reſectis reliquarum cartilaginum apicibus ſuperimminet; tumque mox inferiorem marginem muſculi cricopharyngei ſubit, proxime quidem juxta ejus originem, quae ab inferiori parte cartilaginis cricoideae externi lateris, prope ejus partem poſteriorem deprehenditur. Atque ibidem nervum recurrentem colli noni (vagi) nervi capitis relinquimus, eum ulterius proſecuturi, quum ramos expoſuerimus, quos in illo tractu et oeſophago et tracheae exhibet.

§. XXIV.

§. XXIV.

Nervi recurrentis colli primus ramus, inter apices decimae et undecimae cartilaginis deſcendens, cum duobus ramis noni (vagi) nervi capitis amplum circulum oeſophageum efficit.

Nervi recurrentis colli vero ramorum diviſionem in univerſum ad duo ſtrata referimus, quorum alterum, quod anterius eſt, ad membranam tracheae pertinet, alterum quod poſterius eſt, oeſophago ramos proſpicit. Primus autem ejus ramus craſſo et brevi trunco a poſteriori latere acute oboritur, quum undecimae cartilagini parum ab ejus extremo inhaeret, quumque per intervallum apicum undecimae et decimae cartilaginis, alium communicatorium ramum accepit, per pollicem circiter et ſeptem lineas aſcendit, tumque iterum ſuper oeſophagi dextrum medium latus, recta per duos pollices deſcendit, atque eo in itinere a latere oeſophago obverſo, aequali fere diſtantia et ſucceſſive quinque ramulos, in ejus lateralem et poſteriorem partem recta introrſum projicit, ac ipſe mox bifido fine inſeritur: ubi vero ultimum ſuum ramum edidit, adhuc duo alii rami, ſimilis fere craſſitiei, in ejus externum latus ab ipſo trunco noni (vagi) nervi capitis aſcendunt. Quippe quum nonus (vagus) nervus capitis, a nervi recurrentis principio per pollicem et quatuor lineas, in usque ſedecimae et quindecimae cartilaginis membranaceum intervallum, quod illarum extrema conjungit, ſuper tracheae externum latus oblique extrorſum deſcendit, tum a latere exteriori eorum inferiorem ramum demittit, qui in univerſum per pollicem et ſeptem lineas, primum ſuper tracheae membranam, deinde ſuper externum latus oeſophagi aſcendit, et commemorato loco in ramum deſcendentem nervi recurrentis colli inſeritur; alterumque ſuperiorem trium linearum intervallo ſupra priorem edit, qui ſimili incurvo ductu per intervallum apicum decimae quintae et decimae quartae cartilaginis ſolitarius aſcendens, paulo ſupra priorem inſeritur; ut tali modo ampliſſimus licet irregularis *circulus oeſophageus* conſtituatur, ex ramo deſcendente noni (vagi) nervi capitis compoſitus, qui oeſophago ramos proſpicit. Quamvis autem praeter indicatos ramos adhuc alios *ramos tracheales*, a principio nervi recurrentis ad usque memoratos duos ramos exhibeat, eos tamen praetermittimus, quoniam ad nervum recurrentem non pertinent.

§. XXV.

Ejus ſecundus ramus in decima cartilagine oboriens. Tertius, et quartus, in intervallo membranaceo decimae et nonae cartilaginis.

Secundus nervi recurrentis ramus ab infimo, qui in media anteriori ſuperficie decimae cartilaginis parum ab ejus extremo oboritur, modico funiculo parum infra tertium ramum, per intervallum cartilagineum membranam tracheae ductu incurvo aliquantum aſcendit, quum in tres ramos dividitur: quorum dexter et exterior leviter diviſo fine, in membranaceum intervallum nonae et octavae cartilaginis profunde inſeritur; medius autem longiſſimus et parum a ſectione cartilaginum remotus, ſimul retro quartum

quartum et quintum ramum, ſuper membranam tracheae aſcendit, et leviter quoque diviſo fine in membranaceum intervallum octavae et ſeptimae cartilaginis inſeritur, accurate juxta ſuperiorem marginem extremi octavae cartilaginis; ac ſiniſter et interior, octavae cartilagini e directo, in mediam tracheae membranam abit. Tertius autem et quartus ramus, communi fere trunculo, in ipſo intervallo membranaceo decimae et nonae cartilaginis oboriuntur: eorum inferior, tertius qui parum gracilior eſt, quum mox per decimae et nonae cartilaginis membranaceum intervallum in membranam tracheae proſilit, brevemque ramum oeſophageum deſcendentem demiſit, longo et incurvo ductu ſub ramis quarti rami aſcendit, donec in eam membranam inſeritur, parvo quidem intervallo a nona cartilagine remotus; ac quartus, qui *ramus oeſophageus aſcendens* eſt, ſimulatque per intervallum decimae et nonae cartilaginis, poſt integrum pollicem oeſophagi latus transverſaliter aſcendit, ut parum ſupra arcum *rami oeſophagei deſcendentis* conſiſtat, tunc ſimili arcu inflectitur, cum ramo deſcendente ſuper medium dextrum latus oeſophagi per pollicem et quinque lineas in recta linea deſcendit, huic tractui oeſophagi quinque ramulos impertit, et intervallo ſeptimae et ſextae cartilaginis e directo terminatur.

§. XXVI.

Ejus quintus ramus in intervallo nonae et octavae cartilaginis oboriens. Sextus una radice in octava cartilagine, altera in intervallo octavae et ſeptimae. Septimus, qui fere eodem loco oboritur Octavus in apice quintae cartilaginis. Nonus in quintae et quartae intervallo.

Quintus ramus nervi recurrentis, qui in intervallo nonae et octavae cartilaginis oboritur, atque inter apices illarum cartilaginum in membranam tracheae prorumpit, quum haud longe a ſectione cartilaginum ſimulque ſuper ramum medium quarti rami, per novem lineas aſcendit, in duos ramos dividitur; quorum alter in oeſophagi latus aſcendit, parum ſuper aſcendentem ramum oeſophageum bifido fine inſertus, alter vero in medium membranaceum intervallum, quod ſeptimae et ſextae cartilaginis extrema conjungit. Tum ſextus, qui una radice in octava cartilagine, et altera in intervallo octavae et ſeptimae cartilaginis oboritur, ſolitario ſuo funiculo haud longe a ſectione cartilaginum, recta aſcendit, et in quatuor ramulos diviſus, e regione quintae cartilaginis in membranam tracheae profunde inſeritur: praeterea vero ſuperior radix ſolitarium ramum in latus oeſophagi ſurſum miſit; quatuor linearum intervallo ſupra priorem inſertum. Septimus ramus, qui fere eodem loco a latere interiori nervi recurrentis colli ſecedit, apices quintae, quartae, et tertiae cartilaginis ſupergreditur, per pollicem et quatuor lineas, modico intervallo a nervo recurrente introrſum aſcendit, tumque tribus brevibus et tenuibus ramulis in membranaceum intervallum ſecundae et tertiae cartilaginis inſeritur, juxta ſecundae inferiorem marginem, et parum ab ejus extremo remotus. Denique octavus et nonus ramus, quorum uterque pollicem unum longitudine non ſuperat, ſimiliterque in latus oeſophagi aſcendit, in recta linea cum prioribus inſeruntur, dum proximis principiis, octavus in apice quintae cartilaginis,

ginis,

ginis, et nonus in quintae et quartae cartilaginis intervallo, a nervi recurrentis colli poſteriori latere oboriuntur.

§. XXVII.

Nervi recurrentis primus ramus laryngeus, in quartae cartilaginis apice oboriens. Ipſe a quarta cartilagine tracheae, in usque muſculi cricoarytaenoidei lateralis, et thyreoarytaenoidei mediam externam ſuperficiem deducitur, ubi terminatur.

Enarratis ramis, quos nervus recurrens colli infra laryngem, et tracheae et oeſophago communicat, eum ipſum in usque laryngem jam proſequemur. Primus autem eorum, qui ad laryngem pertinent, in apice quartae cartilaginis ab ejus poſteriori latere acute ſecedit, tumque parvo tantum intervallo a nervo recurrente remotus, per integrum pollicem inter latus oeſophagi et membranam tracheae ſenſim verſus interiora aſcendit, et poſtquam cartilaginem cricoideam aſcendit, inter muſculum cricoarytaenoideum poſticum, et ipſi affixum oeſophagum, ad usque illius mediam longitudinem defertur, ibique tribus ſurculis in latus oeſophagi illi muſculo obverſum, ſucceſſive inſeritur. Neque tamen in hoc cadavere, uti plerumque ſolet, cum nervo laryngeo interno communicavit. Eo autem ramo exhibito, ipſe nervus recurrens colli adhuc craſſo ſuniculo, tertiae cartilaginis apicem, tum ſecundae apicem in proprio levique ſulco ſupergreditur, et ſuper membranam, quae ſecundam cartilagini cricoideae connectit, quum prima multo ante ſecundam deſinit, in angulum cartilaginis cricoideae elevatur. Tumque continuo inter principium muſculi cricopharyngei, (Conſtrictoris inferioris pharyngis), quo a cartilaginis cricoideae anterioris lateris inferiori parte oboritur, et initium muſculi cricoarytaenoidei poſtici, quo a ſinuata dextra ſuperficie partis poſterioris cartilaginis cricoideae incipit, marginem inferiorem muſculi cricopharyngei ſubit, ac quaſi in proprio canali, a dictis duobus muſculis et cartilagine cricoidea conſtituto, juxta muſculi cricoarytaenoidei poſtici anterius latus, in usque externum latus cartilaginis arytaenoideae, modice in priora aſcendit. Ac quum eo itinere, poſteriori et inferiori parte muſculi conſtrictoris inferioris pharyngis obducatur, poſtea in cartilaginis arytaenoideae exteriori latere, brevi arcu in priora inclinatus, cartilaginis thyreoideae proceſſum inferiorem ſubit, atque trans inſertionem muſculi cricoarytaenoidei lateralis, in eam ſuperficiem deductus, quam muſculus cricoarytaenoideus lateralis et thyreoarytaenoideus, una conſtituunt, in ejus mediam partem terminatur.

§. XXVIII.

Nervi recurrentis primus ramus laryngeus, tribus ramulis in muſculum cricoarytaenoideum poſticum, et uno ramulo in ejus ramum communicatorium nervi laryngei interni inſeritur: ramus communicatorius nervi laryngei interni, uno ramulo in muſculum arytaenoideum transverſalem abit: ipſe in muſculum cricoarytaenoideum lateralem, et thyreoarytaenoideum terminatur.

Ut denique ramos proponam, quos ab angulo cartilaginis cricoideae, ad usque ſuam inſertionem laryngi proſpicit, primum eorum projecit, quum vix ad tertiam partem

partem muſculi cricoïdei pervenit. Iſte autem trunculo duarum linearum ab ejus interiori latere oboritur, ac quum in tres ramulos diviſus eſt, duobus inferioribus in anterius latus partis tertiae inferioris muſculi cricoarytaenoidei poſtici profunde inſeritur; ſuperiori autem ramo longiori, juxta illius muſculi anterius latus aſcendit, ſupremum ejus extremum ſubit, et inter hoc cartilaginemque cricoideam in poſteriora vadens, unum ramulum in lateris interioris poſteriorem partem hujus muſculi immittit; atque alium, qui ſub parte ſuprema et poſtrema ejusdem muſculi, in cartilaginis cricoideae ſuprema parte, et juxta ejus ac cartilaginis arytaenoideae articulationis poſteriorem partem paulo ulterius aſcendit, in rami communicatorii nervi recurrentis et laryngei interni poſterius latus inſerit, ubi cartilaginis cricoideae mediae inciſurae incumbit. Quo ramo edito, quum ad usque articulationis cartilaginis cricoideae et arytaenoideae anteriorem partem aſcendit, ab arcuato poſteriori ſuo latere notabilem communicatorium ramum in nervum laryngeum internum projicit: quippe qui in illius articulationis anteriori parte acute obortus, continuo et arcte quidem per eum ſulcum retrorſum aſcendit, qui ab illarum cartilaginum mutua articulatione fit, tumque juxta muſculi arytaenoidei transverſalis inferiorem marginem, qui ſuperiori cartilaginis cricoideae incumbit, in usque cartilaginis cricoideae mediam ſuperiorem inciſuram muſculum arytaenoideum transverſalem, dextrorſum et in priora aſcendit, et trium linearum intervallo a prioris inſertione in arcuatum ſuum latus quartum ramum inſertum accipit, qui ex nervi laryngei interni poſterioris trunci, rami primarii poſterioris quadruplici diviſione, anterior eſt. Quo aliquantum adauctus, poſt unam lineam partem inferiorem muſculi arytaenoidei penetrat, quumque duos ſurculos in ejus internam partem demiſit, continuo ſuo trunculo, in medio illius muſculi, poſteriori ramulo nervi laryngei interni primi rami ſe inſerit, dum iſte poſteriori ſuo ramo in muſculi illius ſuperius et anterius principium duobus ſurculis implantatur. Hunc communicatorium ramum, qui cum nervo laryngeo interno duplicem communicationem alit, quum retrorſum projecit, poſt duas tantum lineas, quum vix cartilaginis arytaenoideae externum latus aſcendit, et in parte inferiori muſculi cricoarytaenoidei lateralis conſiſtit, qua inſeritur; a concavo ſuo latere modicum ramulum in illius muſculi poſteriorem marginem in priora demittit; ac tandem in fortem et trium linearum inſulam dividitur, quae ſimili ductu ſuper muſculi cricoarytaenoidei lateralis anteriorem marginem in priora incurvatur, ab inferiori ſuo latere adhuc duos ſurculos in eum demittit, quumque in media parte externae ſuperficiei muſculi cricoarytaenoidei lateralis et thyreoarytaenoidei rurſus in ſolitarium funiculum confluxit, ex uno quaſi puncto in ſex breves tenuesque ſurculos dividitur, qui radiorum adinſtar in illam ſuperficiem quaquaverſum diſperſi, nervum recurrentem colli noni (vagi) nervi capitis terminant.

CAPUT III.

SECTIO I.

DECIMUS NERVUS CAPITIS

(NERVUS LINGUALIS) *).

§. XXIX.

Capitis nervorum verus numerus. Arteria vertebralis dextra, a loco ubi vaginam medullae ſpinalis perforat, in usque arteriam baſilarem cranii deducta. Ejus inſula ovalis faſciculum ſuperiorem decimi (lingualis) nervi capitis comprehendens.

Quod capitis nervorum ultimum et decimum (linguale) par eſt, atque tum ad medullam oblongatam tum ad medullam ſpinalem pertinet, ſi ejus quinti paris nervos **) excipimus, reliquos ejus nervos caudicum ſuorum nervorum circumferentia omnino ſuperat, ſicuti eorum robore, omnium capitis nervorum princeps par cenſendum eſt; ac parti etiam, ad quam pertinet, linguam puta, ſi ab ejus nono (vago) pare diſcedimus, numeroſiſſimam ramorum ſobolem communicat. Prius vero quam hujus decimi (lingualis) paris origines perſcrutemur, arteria vertebralis dextra brevi ſermone exponenda venit, qua parte cum decimo (linguali) nervo capitis connexa eſt, quo diſtinctior ejus originum idea concipiatur. Atque in hoc cadavere, ex quo capitis decimum (lingualem) nervum proponimus, qua parte ejus cavea adhuc incluſus eſt, quum arteria vertebralis dextra vaginam medullae ſpinalis transjecit, primum juxta latus incipientis medullae ſpinalis, deinde ſuper anteriorem ſuperficiem corporis olivaris, in univerſum ab eo loco, quo vaginam medullae ſpinalis perforavit, per integrum pollicem obliquo ductu modice introrſum, in usque mediam longitudinem corporis olivaris aſcendit; et in hoc tractu, membrana arachnoidea quidem obducta, et nervum ſpinalem dextrum et ejus radicem ſupremam, quae proxime infra decimi nervi ſecundarium faſciculum inferiorem eſt, et denique ipſius primarii faſciculi inferioris principium decimi (lingualis) nervi ſupergreditur. In medio autem anterioris ſuperficiei corporis olivaris, in duos aequales fere ramos diſcedit arteria vertebralis; dextro, primum ſuper memoratam ſuperficiem corporis olivaris, deinde pyramidalis, per ſeptem circiter lineas ad usque medietatem marginis inferioris pontis Varolii, modice incurvo ductu introrſum aſcendit, ibidemque cum ſolitaria arteria vertebrali ſiniſtra, in ſolitariam arteriam baſilarem cranii confluit, quae recta ſuper anteriorem mediam ſuperficiem pontis Varolii aſcendit, inter hanc et ſulcum proceſſus cuneiformis oſſis occipitis; ſiniſtro interiori, graciliori et breviori, ſolummodo ſuper corporis pyramidalis anteriorem ſuperficiem, in recto fere ductu in eum angulum aſcendit, quem noſtrae arteriae vertebralis dexter ramus, et ſolitaria arteria vertebralis ſiniſtra, in margine inferiori pontis Varolii conſtituerunt; atque cum illis ipſis in eandem arteriam baſila-

*) Dextri lateris nervum deſcribi ex §. XXX. patet.
**) Et opticos adderem. Sg.

baſilarem cranii confluit, quum antea, duarum tantum linearum intervallo ſupra ſuum principium, a ſiniſtro ſuo interiori latere, arteriam ſpinalem anteriorem demiſit. Hac autem decurſus ſui ratione, arteria vertebralis dextra, qua parte infra pontem Varolii, anteriori ſuperficiei corporis olivaris et pyramidalis inhaeret, ovalem neque valde anguſtam inſulam conſtituit, quae faſciculum ſuperiorem decimi (lingualis) nervi capitis comprehendit, qui a corpore olivari medullae oblongatae pronaſcitur; quemadmodum id ſequenti paragrapho fuſius expoſituri ſumus.

§. XXX.

Decimi (lingualis) nervi capitis primarii faſciculi inferioris ſecundarius faſciculus inferior, duobus funiculis ex principio medullae ſpinalis obortus: ſecundarius faſciculus ſuperior ex ſolo corpore olivari medullae oblongatae, tribus funiculis proveniens: primarius faſciculus inferior, ad usque oſſis occipitis foramen condyloideum deducitur [1]),

Hoc autem in cadavere, in univerſum ex duobus *primariis faſciculis*, decimus nervus capitis conficitur, qui tunc demum in hunc validum nervum concreſcunt, quum ſeparatis ductibus per canalem condyloideum oſſis occipitis, extra capitis caveam prociderunt. Ac quilibet eorum faſciculorum, duobus *ſecundariis faſciculis* componitur: quorum quemlibet iterum ſuis *funiculis;* hosque rurſus *fibris* ſuis nerveis conſtare, naturali ordine expoſitum imus. Nam a quo incipimus, *primarii faſciculi inferioris ſecundarius faſciculus inferior,* qui certo ex ipſius medullae ſpinalis principio oboritur, duobus funiculis compoſitus eſt: quorum *funiculus inferior,* qui ultra unam lineam infra corpus olivare, ex medullae ſpinalis priori et laterali parte, in eadem linea cum reliquis nervis hujus medullae provenit, tribus diſtinctis fibris proximis, duobus bilinearibus et inferiori lineari pronaſcitur, quae in eum funiculum collectae, eo ipſo retro arteriam vertebralem dextram, ſuper dextrum latus medullae ſpinalis aſcendunt, et mox in cerebelli inferiori ſuperficie, quae ad latus medullae ſpinalis et oblongatae expanſa eſt, ſodali funiculo ſuperiori hujus ſecundarii faſciculi inferioris conjunguntur. Iſte autem *funiculus ſuperior,* qui ex ipſo principio medullae ſpinalis, quo a corpore olivari medullae oblongatae deſcendit, origines ſuas ducit, quatuor proximis et linearibus tantum fibris, in eadem linea cum reliquis nervis medullae ſpinalis oboritur; quae protinus in teretem funiculum collectae, priori ſimilem, et hoc ipſo, ſuper dextrum latus principii medullae ſpinalis, retro arteriam vertebralem dextram, et ſecundum corporis olivaris rotundum inferius extremum, in cerebelli inferiorem ſuperficiem, ad latus medullae oblongatae et ſpinalis expanſam, verſus poſteriora inflexae, cum ſodali funiculo interiori decimi (lingualis) nervi capitis, in *ſecundarium faſciculum inferiorem primarii faſciculi inferioris* conjunguntur. Qui itaque duobus ſuis diſtinctis

1) Ad hasce origines confer Soemmerringii de baſi encephali tab. 1. et 2. Vicq d'Azyr tab. 17. et 19. Scarpae disquiſitionum anat. tab. 8. fig. V.
Deſcriptionem autoris ſubtiliſſimam ſane, tamen cum omnibus cerebris non convenire diſſecando didici.
Ulteriorem ejus progreſſum deſcribit Boehmer in Monographia hujus nervi, recuſa in hujus collectionis Tom. I. Sg.

ſtinctis et bene cohaerentibus funiculis, ab initio medullae ſpinalis, primum retro arteriam vertebralem dextram, deinde ſuper cerebelli inferiorem ſuperficiem, ad latus dictae medullae expanſam, per ſex lineas transverſali ductu dextrorſum verſus ductum inferiorem canalis condyloidei oſſis occipitis exporrigitur, dum nervum ſpinalem acceſſorium dextrum ſimul ſupergreditur; ibi cum ſodali faſciculo ſecundario ſuperiori in primarium faſciculum inferiorem decimi (lingualis) nervi capitis conjungitur, quare illum quoque hoc paragrapho exponimus. Qui igitur ex ſolo corpore olivari provenit, *ſecundarius faſciculus ſuperior primarii faſciculi inferioris* capitis decimi (lingualis) nervi, tam lato principio ex anteriori, infima, et interiori parte corporis olivaris pronaſcitur, qua corpori pyramidali conjunctum eſt, ut fere tres lineas ſucceſſivis ſuis fibris occupet; quarum infima ex corporis olivaris infima parte, quam proxime ſupra ſecundarium faſciculum inferiorem oboritur. Componitur autem, ſecus ac ſecundarius faſciculus inferior, ex tribus *funiculis:* Quorum ſuperior, tribus diſtinctis fibris, vix linearibus oboritur; medius qui paulo gracilior et brevior eſt, tribus quoque fibris componitur bilinearibus, in eadem linea cum reliquis oborientibus, et quarum media ex corporis olivaris parte magis exteriore provenit: ac inferior duabus craſſiuſculis fibris demittitur. Qui funiculi ita quidem fibris ſuis oboriuntur, ut ſuperiores ſenſim deſcendant, omnes autem ſucceſſivo et pulchro ordine, toti anteriori ſuperficiei corporis olivaris, ad usque arteriae vertebralis internum latus inhaereant. Tum vero hic ſecundarius faſciculus ſuperior, cum conjunctis ſuis funiculis, primum inter arteriam vertebralem dextram et partem lateralem infimam corporis olivaris, ſuper cerebelli inferiorem ſuperficiem, dextrorſum procurrit, atque ulterius ſuper hanc ſuperficiem cerebelli, proxime ſupra ſecundarium faſciculum inferiorem, pariter trans nervum ſpinalem dextrum, ad usque ductum inferiorem canalis condyloidei oſſis occipitis, transverſali ductu delatus; ſicuti hic loci, ejus ſuperior funiculus cum infimo, et medius jam paulo ante cum infimo, arctiſſime conjungebantur, ita ipſe cum ſodali ſuo ſecundario faſciculo inferiori, in validum *primarium faſciculum inferiorem* decimi (lingualis) nervi capitis adunatur, quem ſequenti paragrapho per ductum inferiorem canalis condyloidei ex capitis cavea educemus, quum primarium faſciculum ſuperiorem decimi (lingualis) nervi capitis expoſuerimus.

§. XXXI.

Decimi (lingualis) nervi capitis primarius faſciculus ſuperior: ſecundarius faſciculus inferior, tribus funiculis concretus; ſecundarius faſciculus ſuperior, duobus funiculis compoſitus; ipſe totus a corpore olivari, intra inſulam arteriae vertebralis dextrae oboritur, et ad canalem condyloideum oſſis occipitis deducitur.

Primarius autem faſciculus ſuperior decimi (lingualis) nervi capitis, quem ſicuti inferiorem ex duobus *ſecundariis faſciculis* componi, praecedente paragrapho jam indicavimus, totus ex medulla corporis olivaris, intra ipſam inſulam arteriae vertebralis dextrae, fibris ſuis pronaſcitur: ac utrumque ejus faſciculorum, quemadmodum primarii faſciculi inferioris hujus decimi (lingualis) nervi, ex ſuis *funiculis*, hosque rurſus

ex

ex ſuis *fibris* conſtare, pariter jam oſtendemus. Quippe ejus *ſecundarius faſciculus inferior*, qui ex tribus *funiculis* concreſcit; ſuperiori, recta infra ſodalem ſuum ſecundarium faſciculum ſuperiorem, juxta internum latus externi rami inſulae arteriae vertebralis dextrae, ex corporis olivaris interiori parte, ita oboritur, ut tertia prioribus et craſſior et longior deprehendatur; medio deinde, qui ſolitaria tantum fibra eſt, priores tres craſſitie ſua adaequans, et potius craſſior ſuperior radix funiculi inferioris, quam proxime infra ſuperiorem funiculum provenit; atque inferiori, tribus teretibus fibris, vel paulo infra ipſum angulum diviſionis arteriae vertebralis dextrae, ita oboritur, ut infima exterior, et ſuprema longior reliquis deprehendatur. Qui duo funiculi, dum fibrae ſuperioris ſenſim a corpore olivari deſcendunt, et inferioris, per ipſum angulum diviſionis arteriae vertebralis dextrae paululum aſcendunt, ſuper anteriorem ſuperficiem externi rami inſulae dextrae arteriae vertebralis, dextrorſum in ſolitarium ſecundarium faſciculum inferiorem primarii faſciculi ſuperioris conjuncti, hoc ipſo a dextro ramo illius inſulae, ſuper duram matrem, qua parte ſulci proceſſus oſſis occipitis lateralem infimam partem dextram obducit, obliquo ductu dextrorſum verſus ductum ſuperiorem canalis condyloidei oſſis occipitis deferuntur, atque hic loci ſodali ſecundario faſciculo ſuperiori conjunguntur. Siquidem ſodalis *ſecundarius faſciculus ſuperior*, qui etiam ex duobus funiculis conſtat, quamquam inferior multo craſſior ſit, funiculo ſuo inferiori duabus craſſis fibris compoſito, ex media anteriori longitudine corporis olivaris, qua parte pyramidali cohaeret, et tertia graciliori ex ipſius corporis pyramidalis dextima parte educitur; dum ſuperior paululum ſupra inferiorem, duabus tantum brevibus, quamvis craſſis fibris pronaſcitur. Atque hi duo funiculi, poſtquam ſicuti ſecundarii faſciculi inferioris duo funiculi, anteriorem ſuperficiem dextri rami inſulae arteriae vertebralis dextrae ſupergreſſi ſunt, ſimiliter in ſecundarium faſciculum ſuperiorem conjunguntur, qui proxime ſupra ſodalem ſecundarium faſciculum inferiorem, ad usque ductum ſuperiorem canalis condyloidei, ſuper duram matrem dextrorſum delatus, vix ante ductum ſuperiorem canalis condyloidei, cum ſodali ſecundario faſciculo inferiori, in primarium faſciculum ſuperiorem decimi (lingualis) nervi capitis conjungitur; qui per eum ductum condyloideum e cavea capitis egreditur, quemadmodum primarium faſciculum inferiorem decimi (lingualis) nervi capitis, per ductum inferiorem canalis condyloidei e cranio delabi, praecedente paragrapho indicavimus.

§. XXXII.

Ductus condyloideus ſuperior et inferior. Decimus (lingualis) nervus capitis per illos ductus, in usque atlantis ſuperiorem marginem demiſſus, ubi in conſpectum prorumpit. Ejus tres ramuli communicatorii a capitis nono (vago) nervo demiſſi.

Poſtquam itaque et ſuperiorem et inferiorem primarium faſciculum decimi (lingualis) nervi capitis, ad usque foramen condyloideum oſſis occipitis deduximus, quorum ſuperiorem, ex unico corpore olivari, inferiorem autem, tum ex corpore olivari tum ex medulla ſpinali oboriri, paulo ante oſtendimus, proxime oſtendendum eſt, quo

modo

modo ex ipſo cranio egrediantur, ut ſolitarium truncum decimi (lingualis) nervi capitis conſtituant. In hoc autem cadavere, ex quo decimum (lingualem) nervum capitis exhibemus, qua parte nondum in ſolitarium caudicem concrevit, foramen condyloideum oſſis occipitis, id quod ſaepe obſervatur, tenui et intermedio ſepto oſſeo, in duos peculiares ductus diviſum cernitur, quorum ſingulus ſingulum primarium faſciculum decimi nervi capitis transmittit. Siquidem membrana capitis, quam duram matrem vocant, quum ad aditum internum foraminis condyloidei pervenit, tam peculiari modo expanditur, ut prius quam per illos ductus in oſſis cuneiformis et proceſſus condyloidei externam ſuperficiem expandatur, ſingulum eorum ita a parte interiori obducit, ut molli et laevigata via, quilibet funiculus decimi (lingualis) nervi capitis ex cranio egrediatur. Quare expoſiti duo primarii faſciculi decimi (lingualis) nervi capitis, quum ad foramen condyloideum oſſis occipitis pervenerunt, ſimplici ratione ejus duos ductus, quorum alter ſuperior et paulo anterior eſt, alter vero inferior et aliquanto poſterior, ita perambulant, ut, dum verſus exteriora et in priora verſus foraminis condyloidei externam aperturam modice aſcendunt, faſciculus inferior ipſam baſin proceſſus condyloidei, in ductu ſuo ſupergrediatur: ac quum ex ductibus ſuis in foraminis condyloidei aperturam externam prociderunt, ſiquidem ſeptum intermedium hujus foraminis aliquanto citra eam aperturam deſinit, in validum denique et ſolitarium decimum (lingualem) nervum capitis, intra eam aperturam, ſub angulo acuto concreſcunt. Atque ex apertura externa foraminis condyloidei demiſſus, quum ea infra foramen lacerum oſſis occipitis et petroſi, atque magis verſus anteriora et interiora poſita ſit, continuo ſuper externam lateralem partem proceſſus condyloidei, et retro muſculi interni minoris capitis externum latus, nonum (vagum) nervum capitis ſubit, qui ex loco altiori et exteriori et poſteriori ante eum delabitur. Dum vero decimus (lingualis) nervus capitis retro ejus nonum (vagum) nervum primum ſuper proceſſus condyloidei externam lateralem partem, deinde ſuper atlantis proceſſus obliqui ſuperioris anteriorem ſuperficiem, ductu ab initio aliquantum extrorſum incurvo, deinde vero recto, et ſimul aliquantum in priora inclinato, juxta muſculi interni minoris capitis externum latus, in usque atlantis ſuperiorem marginem deſcendit, cui muſculi ſtylohyoidei a proceſſu ſtyliformi origo, a prioribus imminet; prius quam in atlantis ſuperiori margine, inter nonum (vagum) nervum capitis et ipſi a latere exteriori attenſum nervum ſpinalem acceſſorium dextrum, a quibus a prioribus totus obtegebatur, in conſpectum prorumpit, tres communicatorios ramulos a latere poſteriori noni (vagi) nervi capitis aſſumit, quum non ultra tres lineas retro eum deſcendit: quorum duo ſuperiores, qui ſe proxime excipiunt, in gracilitate ſua lineares tantum ſunt, inferior autem qui aliquantum infra illos oboritur, et craſſior et duarum linearum eſt. Atque ea parte, qua nonus (vagus) nervus capitis illos tres communicatorios ramulos edidit, in ſpeciem intumeſcentiae ganglioformis aliquantum rubentis intumeſcit; neque prius fibrae ejus in ſtrictiorem funiculum coarctantur, quam ultimum ſuum communicatorium ramulum, decimo (linguali) nervo capitis inſeruit.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

Ab atlante in usque tertiam vertebram colli deducitur, ubi ejus pars deſcendens terminatur, et prima ejus flexura conſtituitur. Ramus communicatorius a primi nervi colli anterioris rami inferiori ramo, tribus ramulis ipſi inſertus. Nervus deſcendens colli internus duobus ramis ab eo demittitur.

Simulatque autem decimus (lingualis) nervus capitis in ſuperiori margine atlantis, inter nonum (vagum) nervum capitis et ipſi a latere exteriori attenſum nervum ſpinalem acceſſorium dextrum, a quibus inde a foramine condyloideo oſſis occipitis penitus obtegebatur, in conſpectum proſilit, continuo circa noni (vagi) nervi capitis anteriorem convexitatem, brevi et obliquo ductu ſe introrſum, in arteriae carotidis anterioris extimam anteriorem partem demittit, atque tum ſuper eam, juxta noni (vagi) nervi capitis internum latus, in usque eum locum recto ductu delabitur, qui tertiae vertebrae colli e directo conſiſtit; ubi a nono (vago) nervo capitis, per brevem arcum convexum, et transverſalem ductum, verſus linguam deducitur, quemadmodum id poſtea expoſituri ſumus: ſicque prima flexura decimi (lingualis) nervi capitis conſtituitur, et ejus pars deſcendens terminatur. Qui vero rami decimo (linguali) nervo capitis, a prima ad usque tertiam vertebram colli inſeruntur, et viciſſim ab eo derivantur, ſequentes ſunt: quum expoſito ductu, ab atlante fere ad usque epiſtropheum demiſſus eſt, validum ramum a primi nervi colli anterioris rami inferiori ramo, triplici fine inſertum accipit. Quippe primi nervi colli anterior ramus, poſtquam retro venam jugularem internam, in latus colli introrſum proſilit, ac in atlantis proceſſus transverſarii ſuperiori parte, retro nervum ſpinalem acceſſorium dextrum, ad usque muſculi recti interni minoris capitis extimam ex illius proceſſus ſuperiori parte originem, per octo lineas introrſum inceſſit, in univerſum in duos ramos diſcedit, quos ſuo loco fuſius explicabimus. At inferior eorum, qui potius continuus truncus eſt, et ſolummodo ad decimum (lingualem) nervum capitis pertinet, continuo circa illius proceſſus atlantis ſuperiorem marginem, retro nervum ſpinalem acceſſorium dextrum venamque jugularem internam in ſecundum nervum colli arcus imagine delabitur: quumque a ſuo principio non ultra duas lineas proceſſit, adhuc in acuto ſuperiori margine atlantis, notabilem ramum communicatorium, in decimum (lingualem) nervum capitis introrſum derivat. Qui igitur acuto angulo demiſſus, illico inter venam jugularem internam et nonum (vagum) nervum capitis, introrſum et ſimul aliquantum in priora, per dimidium pollicem craſſo ſuo funiculo deſcendit, tumque in tres ramos haud valde graciles, et qui tres lineas longitudine ſuperant, diviſus, his ipſis ſuper noni (vagi) nervi capitis externum latus, pulchra et quaſi digitata inſertione, et fere tantum linearibus intervallis interpoſitis, decimi (lingualis) nervi capitis exteriori lateri committitur, quorum infimus qui continuus truncus eſt, et longiſſimus et craſſiſſimus eſt. Atque paulo infra rami communicatorii primi nervi colli, in decimum (lingualem) nervum capitis ultimam inſertionem, ubi proceſſui transverſario epiſtrophei e directo conſiſtit, a latere ſuo exteriori et poſteriori, inſignem illum ramum demittit, qui proprio no-

mine *nervi deſcendentis colli interni* donatur: infra cujus originem poſt paucas lineas graciliorem, et tantum ſex linearum ramum demittit, qui fere tertiae vertebrae transverſario proceſſui e directo, illi deſcendenti nervo ſociatur; qui tum, ſicuti ante, inter nonum (vagum) et decimum (lingualem) nervum capitis, ſuper arteriae carotidis extimam anteriorem partem, retro arteriam occipitalem circa quam decimum (lingualem) nervum capitis inflecti videbimus, longe verſus inferiora colli deſcendit. Integrum autem ejus decurſum et ramorum diſtributionem, ſingulari ſectione hujus capitis, una cum tertii nervi colli deſcendente nervo colli externo, data opera enarrabimus.

§. XXXIV.

Decimi (lingualis) nervi capitis prima flexura. A tertiae vertebrae transverſario proceſſu, in usque muſculi ceratogloſſi poſteriorem marginem deducitur. Artificium quo prima flexura firmatur.

Poſtquam autem decimus (lingualis) nervus capitis omnes nervos edidit, quos ab ejus parte deſcendente derivavimus, eosque viciſſim aſſumſit, quos in hanc ejus partem deduximus; a vertebrae tertiae transverſario proceſſu, ubi primam ſuam flexuram conſtituit, circa arteriam occipitalem verſus linguam deducitur. Quamprimum nimirum arteria occipitalis, quae arteriae carotidis anterioris propago eſt, aliquantum modo infra tertiae vertebrae transverſarium proceſſum, ex carotidis anterioris externa convexitate oborta eſt, continuo ſuper arteriam carotidem poſteriorem, tum ſuper decimi nervi partis deſcendentis inferiorem portionem, et mox ſuper nonum (vagum) nervum capitis, ipſique incumbentem venam jugularem internam, ductu obliquo extrorſum verſus occipitium aſcendit, quem ejus decurſum ex angiologia cognitum ſupponimus. Ubi vero arteria occipitalis tertiae vertebrae colli transverſario proceſſui e directo conſiſtit, de quo agimus decimus (lingualis) nervus capitis, qui antea jam modice ab ejus nono (vago) nervo deflexit, circa illius arteriae obliquum et convexum latus, perfecto quamvis brevi tantum arcu, qui verſus inferiora et exteriora convexus eſt, modice verſus interiora et in priora inflectitur: atque tum ita a nono (vago) nervo capitis divergit, ut primum ſuper arteriam carotidem anteriorem, cui affigitur; attamen immediate primum circa arteriam occipitalem, deinde ſuper arteriam carotidem anteriorem, quae hic loci ſenſibiliter jam verſus exteriora aſcendit, et ſuper ipſius arteriae labialis principium *), quod paulo ſupra principium arteriae occipitalis et a latere interiori eſt, ductu fere transverſali ad usque muſculi ſtylohyoidei, a perforatione muſculi biventris maxillae inferioris ortam portionem inferiorem, modice in priora introrſum vadat; ſiquidem ea portio muſculi ſtylohyoidei, in angulo arteriae carotidis anterioris et arteriae labialis, decimi (lingualis) nervi trunco impoſita eſt. Nam muſculus ſtylohyoideus una cum muſculo biventre maxillae inferioris, eo obliquo ductu ad usque fere ſecundum transverſarium proceſſum ſecundae vertebrae colli, ſuper decimum (lingualem) nervum capitis et arteriam carotidem anteriorem in priora demittitur, ut cum

*) Nitidiſſime haec pinguntur a NEUBAUERO diſſ. cit. tab. 2. fig. 1. Sg.

eum concavo arcu noſtri decimi (lingualis) nervi ſpeciem trianguli rectanguli efficiat, atque in arteriae carotidis anterioris et labialis anguli anteriori parte ipſi incumbat, quamquam potiſſimum craſſior caro muſculi biventris maxillae inferioris. Quare ab arteriae labialis principio, juxta muſculi ſtylohyoidei inferiorem carnem ulterius procurrens, inter eam et ſatis magnam venam, muſculi ceratogloſſi lateralem poſtremamque ſuperficiem aſcendit, tumque ſuper hanc ipſam accurate oſſis hyoidis cornu parallelus tamdiu in priora defertur, usque dum inter eum muſculum ceratogloſſum et ſtylohyoidei ſuperiorem portionem, cujus inferiorem et tendinem intermedium muſculi biventris maxillae inferioris modo ſubiverat, denuo in conſpectum prorumpat: namque os hyoides in eum ſitum repoſitum cernitur, ut ejus cornua a prioribus verſus poſteriora exporrecta, aliquantum verſus inferiora detrahantur. Decimum (lingualem) nervum capitis autem nunc inter muſculum ceratogloſſum et ſtylohyoidei ſuperiorem portionem relinquimus, eum ulterius proſecuturi, quum ejus partis transverſariae nervos propoſuerimus, cui in muſculi ceratogloſſi poſteriori margine terminum ſuum ponimus. Attamen prius quam ad ejus partis transverſariae nervos accedimus, artificium illud, quo in firmanda capitis decimi (lingualis) nervi prima flexura uſa eſt divina manus, explicandum venit. Quia enim arteria occipitalis, circa quam noſter decimus nervus introrſum devolvitur, ductu obliquo verſus exteriora aſcendit, facilis conjectura eſt, illum in variis et ingentibus motibus, quibus interdum vertitur caput, quam ſaepiſſime ſecundum illius obliquitatem ſurſum agi, nervosque quos ipſe et aſſumit et edit, mirum in modum diſtrahi potuiſſe. Hinc ſapienti inſtituto ex proximae venae jugularis internae interiori latere, retro cujus internam partem inde ab atlante deſcendit, ubi modo inflecti incipit, ſatis ampla vena educitur; quae, quum nondum dimidii pollicis intervallo ſupra venam angularem proveniat, illico quantum poteſt preſſim, trans ejus partis deſcendentis infimam regionem, et ipſam, id quod notari cupio, arteriam occipitalem, primum obliquo ductu verſus interiora aſcendit, tumque inter arteriae carotidis poſterioris anteriorem convexitatem et illam arteriolam, quam ex ipſa arteria occipitali ſuper eam elevabimus, ulterius in dextrum latus pharyngis exporrigitur. Atque memorata illa arteriola, accurate inibi ex arteriae occipitalis interiori et ſuperiori latere provenit, ubi circa eam noſter decimus (lingualis) nervus capitis inflectitur; quae parva tantum eſt, et parum longa, dum modice tantum, ante arteriae carotidis poſterioris mediam anteriorem ſuperficiem, in proximi muſculi biventris maxillae inferioris medium inferius latus, verſus interiora aſcendit. Ex qua vaſorum diſpoſitione manifeſtum evadit, quod decimus (lingualis) nervus capitis quaſi circa propriam trochleam, et conſtanti loco, circa arteriam occipitalem inflectatur, neque in ullis capitis collive motibus in ſuperiora retrahi poſſit; ſiquidem paulo ante commemorata vena venae jugularis internae, cum arteria occipitali firmum angulum componit, quum et in pharyngem firmiter inſeritur, et jam antea inter arteriam carotidem poſteriorem et arteriae occipitalis ramum digaſtricum compreſſa, a muſculi biventris maxillae inferioris poſteriori ventre, deorſum premitur.

§. XXXV.

Ejus ramulus communicatorius, in nervum mollem reverſivum arteriae thyreoideae ſuperioris demiſſus: ramulus communicatorius a nervo molli transverſali arteriae carotidis anterioris; et ejus ramulus communicatorius in eum ipſum inſertus. Ramus ſternothyreohyoideus, qui ejus partem transverſariam terminat.

Ut itaque ipſos ramos capitis decimi (lingualis) nervi partis transverſariae jam enarremus, quam ab ejus prima flexura ad usque poſteriorem marginem muſculi ceratogloſſi protendi, paulo ante expoſuimus; poſtquam trunco ſuo ſolitario, a prima flexura, ductu transverſario in usque arteriae carotidis anterioris mediam priorem convexitatem inceſſit, primum ramum, diſtincto principio ab inferiori et poſteriori ſuo latere edit, qui continuo ſuper nervum mollem transverſalem arteriae carotidis anterioris, et ſuper ejus mediam anteriorem ſuperficiem, in ipſius nervi mollis reverſivi arteriae thyreoideae ſuperioris externum latus, recta et ſatis forti funiculo demittitur, ubi iſte paulo ſupra arteriae occipitalis principium conſiſtit. A quo ramo communicatorio, ſuper reliquam arteriae carotidis anterioris ſuperficiem, ipſumque principium arteriae labialis, nec non fere per dimidium pollicem ab arteriae labialis principio introrſum procedit, quum alium quamvis trium linearum ramulum inſertum accipit, qui a nervo molli transverſali arteriae carotidis anterioris, in ejus ſuperius latus introrſum demittitur, ſicuti id in illius nervi deſcriptione exponimus: atque ipſe unius lineae intervallo, rurſus alium priori ſimilem ramulum, in nervum mollem transverſalem arteriae carotidis anterioris introrſum demittit. Poſt quem denique ramum communicatorium, per aliquot tantum lineas ſuper brevem arcum, quo arteria lingualis paululum ſupra oſſis hyoidis cornu muſculum ceratogloſſum ſubit, verſus interiora ad usque muſculi ſtylohyoidei inferiorem portionem pergit, quum ultimum ſuum et inſignem ramum a ſuo inferiori latere acute introrſum demittit, qui tamquam ramus ſternothyreoideus, partem transverſariam capitis decimi (lingualis) nervi terminat: quippe qui juxta muſculi ſtylohyoidei inferiorem portionem, ſuper muſculi ceratogloſſi lateralem poſtremam partem, et retro paulo ante commemoratam venam, quam ipſa transverſaria pars decimi (lingualis) nervi capitis ſupergreditur, per ſeptem lineas in usque os hyoides demiſſus, hoc ipſum ſupergreditur, qua parte muſculi thyreohyoidei ſuperior poſtrema inſertio eſt; ac quum per ſeptem lineas in muſculi thyreohyoidei poſtremam partem deſcendit, in duos aequales ramos diſcedit; quorum anterior et longior, ſuper muſculi thyreohyoidei anteriorem partem, in principium ſternothyreoidei demittitur, tribus ſurculis in eum terminatus, et poſterior proxime infra et retro illum, in mediam longitudinem muſculi thyreohyoidei breviſſimis ſurculis radiatim immergitur.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Ramus muſculi ceratogloſſi. A muſculi ceratogloſſi poſteriori margine, ad usque muſculi baſiogloſſi poſteriorem marginem producitur. Ejus ſecunda flexura *).

Deſcripto nervo ſternothyreohyoideo, qui decimi (lingualis) nervi capitis partem transverſariam plerumque terminat, et ob defectum ſui anterioris rami, ſaepiſſime tantum thyreohyoideus dicendus eſt, partis aſcendentis deſcriptionem ſuſcipimus. Edito enim illo ramo, ſicuti paulo ante breviter jam indicavimus, continuo ſuper brevem illum arcum, quo arteria lingualis muſculum ceratogloſſum ſubit, totum illum faſciculum carneum, qui a portione inferiori muſculi ſtylogloſſi, et tendine intermedio muſculi biventris maxillae inferioris, et illius ſuperiori portione componitur, ſubit, dum ſuper muſculi ceratogloſſi exteriorem et lateralem inferiorem ſuperficiem, et ſuper eandem ſuperficiem muſculi baſiogloſſi, denique inter muſculos geniogloſſos, verſus linguam in priora aſcendit, quemadmodum hunc ejus tractum naturali ordine expoſituri ſumus. Quum autem per ſeptem tantum lineas, ſuper illam ſuperficiem muſculi ceratogloſſi, paululum ſupra cornu dextrum oſſis hyoidis, et ipſi fere parallelus, ad usque poſterioris marginis muſculi mylohyoidei infimam partem, modice in priora aſcendit, ipſum muſculum mylohyoideum ſubit, per quinque tantum lineas ſupra illud tuber elevatus, quo dextrum cornu oſſis hyoidis incipit. Neque in eo tractu aliquem ramum edit, vel aſſumit, praeter modicum ramum, quem ſtatim a ſuo principio muſculo ceratogloſſo communicat, et qui principium decimi (lingualis) nervi capitis partis aſcendentis indicat, ſicuti ramus thyreohyoideus ejus parti transverſariae terminum poſuit; qui quidem *ramus muſculi ceratogloſſi*, duabus tantum lineis ante ramum thyreohyoideum, ex latere ſuperiori principii partis aſcendentis acute obortus, ſuper arteriae labialis ſuperius latus, muſculi ceratogloſſi poſteriorem marginem ſubit, moxque bifido fine in ejus internam et infimam ſuperficiem inſeritur. A quo ramo muſculi ceratogloſſi ſolius glandulae maxillaris interna et infima ſuperficie obtegitur, et in planitiem aliquam inter eam et muſculum ceratogloſſum comprimitur, quia haec glandula maxillaris, ſecundum cujus inferiorem convexitatem haec pars aſcendens decimi (lingualis) nervi capitis aſcendit, totam illam cavitatem in usque muſculum mylohyoideum ampliter obducit, quae in muſculi ceratogloſſi externa ſuperficie, ab arcuato muſculo biventre maxillae inferioris conſtituitur, et potiſſimum ab ejus tendine ſuſtinetur. Quum vero poſteriorem marginem muſculi mylohyoidei ſubiit, non ultra quinque lineas ab eo, inter muſculum mylohyoideum et ceratogloſſum, quamvis contra omnem directionem fibrarum muſculi mylohyoidei, accurate eo ductu incurvo verſus interiora et in priora aſcendit, quo teres tendo ventris poſterioris muſculi maxillae inferioris media ſua interiori ſuperficie, ſuper muſculi mylohyoidei inferiorem ſuperficiem, in infimam carnem ejus anterioris ventris aſcendit; quumque eo ductu inter muſculum geniohyoideum et ceratogloſſi interiorem partem, ad usque poſteriorem marginem muſculi baſiogloſſi aſcendit, inſignem ramum communicatorium ipſe decimus

*) Optime haec exhibentur in tabula Neubaueri citata.

cimus (lingualis) nervus capitis ſiniſtri lateris, inter muſculum mylohyoideum et duos muſculos genioglossos, in eum demittit, quem *arcum transverſalem decimi (lingualis) paris capitis nervorum* nominamus.

§. XXXVII.

Decimi (lingualis) paris capitis nervorum arcus transverſalis: ejus nervus ſuperior et inferior muſculi geniohyoidei: nervus muſculi genioglossi.

Quum nimirum decimus (lingualis) nervus ſiniſtri *) lateris, inter muſculum mylohyoideum ſiniſtrum et baſioglossum, paulo ultra hujus exteriorem mediam ſuperficiem in priora aſcendit, notabilem ramum geniohyoideum edit, cujus ſequens decurſus eſt. Quum una tantum linea infra, vel retro originem memorati arcus intermuſcularis, ex arcuato inferiori latere decimi (lingualis) nervi capitis ſiniſtri obortus eſt, primum ſuper muſculi baſioglossi exterioris ſuperficiei anteriorem partem, proxime juxta illius arcus transverſalis inferius latus, quamvis ipſi in hoc latere parum revinciatur, ad usque muſculi genioglossi externum latus aſcendit, qua parte trans illud latus muſculus baſioglossus in linguae baſin defertur; quum primum quatuor linearum intervallo a ſuo principio, linearem communicatorium ramum ab ipſo arcu transverſali aſſumſit. A quo loco decuſſationis muſculi baſioglossi et genioglossi, inter muſculum genioglossum et geniohyoidei ſuperioris ſuperficiei exteriorem partem, per ſex lineas modice dextrorſum in priora aſcendit, primumque ſuum ramum a latere ſuo exteriori tribus ſurculis, verſus exteriorem marginem hujus muſculi in priora projicit, quumque iterum tres modicos ſurculos in eandem ſuperficiem illius muſculi in priora projecit, tres circiter lineas latam et craſſiuſculam laminam ſubit, infra quam ſurculum aliquem in illum immergit, quumque denuo in conſpectum proſilit, externo lateri rami genio-hyoidei ſe inſerit, qui ab illius arcus ſuperiori lateri provenit; cum quo notabilem trunculum efficit, qui tribus ramulis ultra hujus muſculi geniohyoidei mediam longitudinem, verſus ejus internum marginem profunde aſcendit. Edito nervo geniohyoideo, decimus (lingualis) nervus capitis ſiniſter vix ultra unam lineam in priora aſcendit, quum a ſuo conxexo latere illum inſignem ramum communicatorium in decimum (lingualem) nervum capitis dextrum demittit, quem proprio nomine arcus transverſalis decimi (lingualis) paris capitis nervorum inſignivimus. Iſte unius lineae intervallo a ſuo principio, commemoratum non gracillimum linearem ramum in proximum nervum geniohyoideum demittit, tumque in ſulcum longitudinalem a decuſſatione muſculi baſioglossi et genioglossi obortum, per tres lineas aſcendit, ibique a latere ſuo ſuperiori alium fortiorem ramum projicit; qui quum inter muſculum genioglossum et geniohyoidei ſuperiorem ſuperficiem, nervo geniohyoideo a latere interiori, per integrum pollicem in priora et modice introrſum proceſſit, cum priori in modicum ſolitarium trunculum confluit, quum illi muſculo ſex ſurculos ſecundum ejus fibrarum directionem immerſit. A quo unius lineae intervallo ultimum ſuum ramum genioglos-ſicum

*) Notandum hucusque de latere dextro ut ex §pho antecedente patet ſermonem fuiſſe, jam Autor ad ſiniſtrum latus tranſit. Sg.

ſicum edit, qui ſuper muſculi geniogloſſi ſiniſtri inferiorem ſuperficiem, modico funiculo et ductu valde plicato, per ſex lineas modice introrſum in priora incedens, prope ejus internum latus profunde ſe in ipſum immergit. Quum vero tali modo arcus transverſalis decimi (lingualis) paris nervorum capitis, tamdiu ſuper muſculi baſiogloſſi ſiniſtri anteriorem partem aſcendit, donec eos quos deſcripſimus ramos potiſſimum muſculo geniogloſſo et geniohyoideo exhibuit; tunc ſemper ſolitario funiculo, eo quo incepit ductu, in priora aliquantum arcuato, ſuper muſculi geniogloſſi ſiniſtri dextram inferiorem ſuperficiem, ſimul modice deorſum, ad usque muſculi baſiogloſſi dextri internum latus dextrorſum procedit, ut ultra pollicem et dimidium intra duos muſculos baſiogloſſos intercipiatur, ac inter muſculos baſiogloſſos et geniogloſſos comprimatur. Quumque poſtea internum latus muſculi baſiogloſſi dextri aſcendit, adhuc fere per octo lineas ſuper ejus exteriorem ſuperficiem, priori ductu niſi jam magis retrorſum incurvato, in usque ejus poſteriorem marginem demittitur, ubi inferiori convexo lateri ipſius decimi (lingualis) nervi capitis dextri, contra ejus decurſum, et accurate infra originem nervi muſculi geniohyoidei dextri, ſe acuto angulo inſerit. Atque ut ſpeciem arcus transverſalis decimi paris capitis nervorum adhuc accuratius exprimamus, qua parte inter muſculos geniogloſſos et geniohyoideos comprimitur, tam arcuato ductu in priora incedit, ut ſumma ſua convexitate, ubi duo muſculi geniogloſſi ſe contingunt, a ſuperiori margine baſeos oſſis hyoidis per integrum pollicem in priora diſtet: ac ſicuti per integrum pollicem ſupra originem muſculi baſiogloſſi ſiniſtri oriebatur; ita in margine poſteriori muſculi baſiogloſſi dextri, per ſeptem tantum lineas ſupra ejus originem inſeritur, ut in univerſum duos pollices longitudine ſua ſuperet.

§. XXXVIII.

Quatuor nervi, a media parte muſculi ceratogloſſi, ad usque mediam partem muſculi baſiogloſſi, a ſupremo latere partis aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis aſcendentes, qui quaſi plexum ceratobaſioſtylogloſſicum efficiunt.

Quum inſignem arcum transverſalem decimi (lingualis) paris capitis nervorum deſcripſimus, qui ex altiori loco a ſiniſtro ejus decimo (linguali) nervo in dextrum demittebatur, ad dextrum iterum regredimur, quem potiſſimum deſcribendum ſumſimus, atque illos ramos ante reliquos exponemus, quos a latere ſuo ſuperiori et in muſculum ceratogloſſum, et baſiogloſſum, et ſtylogloſſum, ipſumque nervum lingualem ſuperiorem projicit, dum a media parte muſculi ceratogloſſi, ad usque mediam partem muſculi baſiogloſſi procedit, quosque plexus in modum inter ſe cohaerere, et quaſi unum plexum ceratobaſiogloſſicum efficere oſtendemus. Quare quum pars aſcendens decimi (lingualis) nervi capitis, quinque tantum linearum intervallo ante ſuum primum nervum, ceratogloſſi mediae exteriori ſuperficiei inhaeret, ſecundum a ſuperiori ſuo latere edit; qui non ultra ſex lineas ſuper illius muſculi exterioris ſuperficiei partem magis poſteriorem retrorſum aſcendens, ſecundum ramum poſterioris lateris tertii nervi hujus partis aſcendentis, ſibi in unum trunculum conjunctum accipit, quem paulo poſt ulterius proſequemur. Brevi enim illo ductu, duos a latere ſuo poſteriori, duarum linearum

diſtantia

diſtantia graciles ramos jam dimiſit, quorum ſuperior in muſculi ceratoglossi poſteriorem marginem breviter aſcendit, inferior in principium hujus marginis a cornu oſſis hyoidis deductum deſcendit; inter quos medio loco, ab anteriori ſuo latere alium fortiorem ramum edidit, qui continuo in duos ramulos diviſus, ſuperiorem bifido fine in muſculum ceratogloſſum verſus interiora inferit; inferiorem autem uno ſurculo huic muſculo immergit, altero inferiori in primum ramum poſterioris lateris tertii nervi in priora producit. Namque tertius nervus ſuperioris lateris partis aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis, qui juxta marginem poſteriorem muſculi baſiogloſſi, trium tantum linearum intervallo ante ſecundum, modico funiculo oboritur, quemque nunc tantum exponimus, qua parte cum ſecundo nervo connexus eſt, continuo fere a ſuo principio, duos ramos a latere poſteriori communi trunculo exhibet; quorum inferior, ramulum in muſculum ceratogloſſum immergit, et indicatum ramulum a ſecundo nervo aſſumſit; ſuperior vero tantum per ſex lineas in ſecundi nervi, quem ſupra jam incepimus, continuum truncum verſus poſteriora aſcendit, qua parte explicati muſculi ſtylogloſſi infimae fibrae ſuper muſculi ceratogloſſi externam ſuperficiem introrſum et in priora flectuntur: tum enim ſecundus nervus ſolitario funiculo per quinque lineas ſuper exteriorem et poſteriorem ſuperficiem muſculi ſtylogloſſi retrorſum aſcendit, et priori ſuo latere poſteriorem ramulum a primo ramo poſterioris lateris quarti nervi, per infimas fibras muſculi ſtylogloſſi aſcendentem aſſumit; quocum craſſiorem ramum conſtituit, qui protinus tres modicos ſurculos in muſculi ſtylogloſſi medium inferius latus inferit, eodemque fere loco a priori latere linearem ramulum communicatorium, fere in principium poſterioris rami ex ultima diviſione quarti nervi projicit, ac poſtea in poſteriorem ramum ex ultima diviſione tertii nervi breviter aſcendit. Poſtquam nimirum tertius nervus, qui juxta poſteriorem marginem muſculi baſiogloſſi oboritur, et recte *nervus ceratobaſiogloſſicus* vocaretur, modo expoſitos ramos a poſteriori ſuo latere edidit, ac tantum per tres lineas inter muſculum ceratogloſſum et baſiogloſſum profunde aſcendit, modicum iterum ramulum in mediam carnem muſculi ceratogloſſi anterioris marginis inferit; ab hoc adhuc per ſex lineas inter illos duos muſculos aſcendit, iterumque a poſteriori ſuo latere modicum ramulum duobus ſurculis in ceratogloſſi finem projicit. Quum vero trium linearum progreſſu, inter marginem muſculi ceratogloſſi et baſiogloſſi denuo in conſpectum provenit, ac juxta ſtylogloſſi inferiorem marginem, quatuor linearum modicum communicatorium ramulum, in poſteriorem ramum ex ultima diviſione quarti rami in priora miſit, et inferiorem marginem ſtylogloſſi ſubiit, in univerſum in anteriorem et poſteriorem ramum dividitur, quorum anterior continuo anteriorem ramum ex ultima diviſione quarti nervi aſſumit, pauloque poſt tribus ſurculis in usque ſupremam carnem poſteriorem muſculi baſiogloſſi aſcendit, quamquam eum nunquam in usque linguae papillas continuatum fuiſſe obſervaverim; poſterior gracilior, parum tantum retro anteriorem aſcendit, quum ab eo duos breves ſurculos communicatorios accepit, ac duobus ramulis per ſupremam carnem muſculi baſiogloſſi, infra membranam linguae in priora excurrit, donec in baſiogloſſum terminetur. Quartus autem nervus partis aſcendentis decimi nervi capitis, qui prioribus fortior eſt, et continuo ante tertium oboritur, fere continuo a ſuo principio, priori ſuo latere a proximo quinto

quinto nervo ramum communicatorinm aſſumit, tumque continuo a poſteriori modicum illum ramum edit, qui oblique ſuper mediam exteriorem longitudinem baſioglosſi, et infimam exteriorem ſuperficiem ſtyloglosſi, per octo lineas aſcendens, quum medio itinere nonnullas ex infimis fibris muſculi ſtyloglosſi ſubiit, aequaliter in anteriorem et poſteriorem ramum diffinditur; quorum ille in externam ſuperficiem muſculi ſtyloglosſi, hic vero in ſecundum nervum aſcendit. Atque a priori ramulo quinti nervi, a quo valde craſſeſcit, non ultra duas lineas recta aſcendit, quum fortiorem a priori latere edit, qui intra ceratoglosſi fibras duplici funiculo deſcendens, retro quintum nervum inſeritur. Tum parum ſupra eum, quum in convexo inferiori margine ſtyloglosſi conſiſtit, a poſteriori latere paulo graciliorem ſuper externam ſuperficiem explicati muſculi ſtyloglosſi in eum derivat, et continuo in duos ultimos ſuos primarios ramos diſtinguitur: quorum poſterior recta ſuper poſteriorem marginem baſioglosſi, tum ſuper inferiorem marginem ſtyloglosſi per ſex lineas in priora aſcendit, anteriori ſuo latere gracilem quatuor linearum ramulum a ſodali anteriori aſſumit, tumque poſteriori illum linearem ramulum, quem tertius nervus in eum demiſit, quum ex carne muſculi ſtyloglosſi emerſiſſet. A quo continuo primum ramum nervi lingualis ſuperioris *), qui quinti nervi capitis ramus eſt, ſubit, inter inferiorem marginem explicati muſculi ſtyloglosſi et baſioglosſi externam ſupremam ſuperficiem, ad usque eam carnem muſculi genioglosſi in priora defertur, qua ultimo trans baſioglosſi ſupremum anterius latus in linguam reflectitur, atque in muſculum ſtyloglosſum ſe inſerit. Anterior autem ramus ex quarti nervi ultima diviſione, quum parum tantum ante ſodalem poſteriorem, inter faſciculos muſculi baſioglosſi aſcendit, ramulumque ipſi communicavit, per quinque lineas inter ſtyloglosſum et baſioglosſi ſupremam partem, in anteriorem ramum ex ultima diviſione tertii nervi producitur.

§. XXXIX.

Decimi (lingualis) nervi capitis partis aſcendentis ramus communicatorius nervi lingualis ſuperioris: primarius medius ramus, duobus ramulis primo ramo nervi lingualis ſuperioris, et tertio in papillas linguae inſertus.

Quintus denique nervus paris aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis, qui ejus ramus communicatorius nervi lingualis ſuperioris eſt, ac fortiori funiculo quam priores incedit, proxime ante quartum oboritur; ac quum ſtatim a ſuo principio craſſum ramulum in eum projecit, et poſtea per quinque lineas ſuper mediam exteriorem ſuperficiem muſculi baſioglosſi, verſus linguam recta aſcendit, in tres primarios craſſos ramos diſcedit, in anteriorem, medium et poſteriorem. Medius primarius ramus, qui diſtinctionis gratia primo loco dicendus eſt, non ultra duas lineas aſcendit, quum poſteriori ſuo latere forti funiculo deſcendentem ramum a primo ramo nervi lingualis ſuperioris aſſumit; a quo iterum per quatuor lineas aſcendit, medioque hoc tractu primum

*) Diſtinctionis gratia melius *guſtatorius* vocatur. Sg.

mum ramum primi rami illius nervi lingualis ſubit, ac denique in quatuor ramulos radiatim disjicitur. Eorum poſterior, qui duarum linearum eſt, in hujus medii primarii rami, quem hoc paragrapho deſcribendum ſumimus, ſodalem ramum primarium poſteriorem retrorſum aſcendit: ſuperior, qui trium linearum eſt, proxime ſupra priorem eidem ramo inſeritur: anterior vero, quum mox ramulum a primo ramo nervi lingualis ſuperioris aſſumſit, et paulo poſt alium a ſodali primario ramo poſteriori, inter carnem reflexam muſculi genioglosſi et baſioglosſi anterioris marginis ſupremam partem, in priora introrſum incedit, et in eam ipſam bifidum ramulum immergit; tum vero eodem ductu, quo rami nervi lingualis ſuperioris, parum gracili funiculo per ipſam linguae carnem, ultra pollicem modo extrorſum in priora aſcendit, ut cum ejus ſecundo ramo per eandem ſectionem linguae, et parum tantum retro eum incedat; ac quum prope jam a linguae ſuperficie abeſt, et in ejus carnem ramulum immerſit, in tres ſurculos diſtinguitur, qui parum tantum retro illum ramum, et ſucceſſive, in eadem linea membranae linguae certo inſeruntur, niſi quod magis verſus poſteriorem et lateralem partem linguae inclinent: denique medius, primarii rami quem deſcribendum ſumſimus, continuus truncus et duarum linearum eſt, ac in primum ramum primi rami nervi lingualis ſuperioris inſeritur, ut decimi (lingualis) nervi capitis nervus communicatorius, medio ſuo primario ramo tribus ramulis cum nervo linguali ſuperiori communicet. At diſtinctioris ſermonis gratia, ipſe nervus lingualis ſuperior (guſtatorius) quinti nervi capitis, qua parte cum decimo (linguali) nervo capitis communicat, breviter recenſendus eſt. Simulatque autem ductum ſalivarem Warthonianum ſupergreſſus eſt, ramos ſuos incipit a ſuperiori ſuo latere verſus linguam derivare; quorum primus, qui ſolummodo cum decimo (linguali) nervo capitis communicat, quum per quinque lineas inter glandulam ſublingualem et muſculi ceratoglosſi poſteriorem marginem in priora inceſſit, a ſuperiori ſuo latere ſeptem linearum ramum edit, qui ſuperato primario ramo poſteriori quinti nervi partis aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis, quum ejus medio primario ramo incumbit, memoratum duarum linearum ramulum ab eo aſſumit, moxque cum ejus primario ramo anteriori in communem trunculum confluit: quo communicatorio ramo edito, inter illius primarium ramum poſteriorem et medium, priori fortiorem trium linearum ramulum edit, qui medii poſteriori lateri acute inſeritur. Poſt quem ipſum medium primarium nervum ſupergreditur, et inter muſculi baſioglosſi anteriorem partem et carnem revertentem genioglosſi, aliquantum in priora procedens, eam ipſam perforat, latere ſuo inferiori continuo tres ramulos communicatorios a primario anteriori ramo noſtri quinti nervi aſſumit, ac eodem fere loco a ſuperiori ſuo latere ramulum edit; qui prius gracilem ramulum ab illius quinti nervi ſecundo ramo aſſumit, quam bifidus in illam revertentem carnem genioglosſi aſcendit, et uno adhuc ſurculo illius quinti nervi ſecundo ramo ſociatur; tum vero carnem revertentem genioglosſi iterum ſubit, plicam ejus transjicit, atque eo ductu duobus ramulis per ipſam carnem linguae paululum extrorſum in priora aſcendit, ut fere eodem ductu, quo ramulum lingualem decimi (paris lingualis) nervi capitis incedere vidimus, niſi paululum magis verſus interiorem partem in papillas linguae abeat.

§. XL.

§. XL.

Decimi (lingualis) nervi capitis nervi communicatorii, primarius ramus anterior, tribus ramulis cum nervi lingualis ſuperioris primo ramo communicat: primarius ramus poſterior.

Anterior autem ramus quinti nervi partis aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis, non ultra tres lineas ſuper muſculi baſioglosſi anteriorem partem, retro carnem revertentem muſculi genioglosſi in priora aſcendit, quum a ſuperiori ſuo latere fere communi trunculo, tres ramulos, anteriorem, medium, et poſteriorem, dimittit. Eorum poſterior, uno ramulo primum ramum nervi lingualis ſuperioris (guſtatorii quinti) ſubit, et in anteriorem ramulum expoſiti medii primarii rami, paulo ante ejus conjunctionem cum primo ramo primi rami nervi lingualis ſuperioris aſcendit; alteroque retro primum ramum nervi lingualis ſuperioris in reflexae carnis muſculi genioglosſi poſteriorem ſuperficiem inſeritur: medius parum infra primum ramum nervi lingualis ſuperioris, forti quoque funiculo carnem reflexam genioglosſi perforat, et in illius primi rami inferius latus aſcendit, quum hanc carnem modo perforavit: atque anterior, qui prioribus et fortior et longior eſt, quum ſimiliter inter reflexam carnem genioglosſi et baſioglosſi anterius latus, ante medium aſcendit, illamque ante eum perforavit, proxime quoque ante eum in primum ramum nervi lingualis ſuperioris inſeritur. Illos communicatorios ramos, poſtquam anterior primarius ramus exhibuit, breviter circa anteriorem marginem baſioglosſi inflectitur, prioribus ſimilem ramum edit, qui ante ſecundum ramum communicatorium primi rami nervi lingualis ſuperioris, carnem reflexam muſculi genioglosſi transjicit, pauloque ante eum eidem ramo ſe inſerit; tumque in tres ramulos diviſus, ſuperiori in poſteriorem ſuperficiem carnis revertentis muſculi genioglosſi aſcendit, duobus inferioribus in baſioglosſi poſteriorem ſuperficiem retrorſum deſcendit. Denique ramus primarius poſterior quinti nervi partis aſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis, quum parum tantum retro ejus medium primarium ramum et ſub primo ramo nervi lingualis ſuperioris, ſuper muſculi baſioglosſi exteriorem ſuperficiem per quinque lineas aſcendit, poſteriorem ramulum ſui ſodalis medii primarii rami anteriori ſuo latere aſſumit, moxque ab eodem latere quinque linearum ramum edit, qui retro illius medii primarii rami ſuperiorem ramulum, transverſaliter in ejus ramulum anteriorem, continuo poſt ramum primi rami nervi lingualis ſuperioris inſeritur. Poſt quem ramum, quum ſuperiorem ramulum medii rami primarii aſſumſit, inter fibras inferiores anteriores muſculi ſtyloglosſi et ſupremam exteriorem ſuperficiem baſioglosſi in priora aſcendens, mox in tres ultimos ramos diffinditur. Extimus et minimus continuo diviſus, in carnem baſioglosſi profunde aſcendit, qua in linguam finitur, dum exteriori ſurculus communicatorius ab ultima diviſione quarti nervi aſſociatur, quem paulo ante expoſuimus. Medius inter ſtyloglosſum et revertentem carnem genioglosſi ſuper baſioglosſum paululum aſcendit, primum a ſuperiori ſuo latere ramulum edit, tribus ſurculis in linguam aſcendentem, qua parte et baſioglosſus et illi duo muſculi conjunguntur, tumque per quatuor lineas

inter ſtyloglosſum et revertentem carnem genioglosſi aſcendit, ramulum aſſumit a primo ramo quinti rami nervi lingualis ſuperioris, poſt quem ſimilem ramum ab eo asſumit, atque inter commemoratos duos muſculos profunde in priora aſcendit. Namque ramus communicatorius nervi lingualis ſuperioris, qui cum ramo linguali decimi (lingualis) nervi capitis communicat, primus ramus quinti rami nervi lingualis ſuperioris eſt, qui ab ejus principio obortus, continuo ſuper partem ſtyloglosſi, quae lateri linguae inſeritur, ramum ſecundum illius quinti rami ſubit, inter carnem revertentem genioglosſi et ſtyloglosſum aliquantum aſcendit, et prius commemoratum ramulum communicatorium exhibet, quam in carnem revertentem genioglosſi quatuor ſurculis aſcendat, qua parte linguae inſeritur. Denique intimus ramus, quo rami lingualis decimi nervi capitis deſcriptionem terminamus, aliquot ſurculis per carnem lateralem linguae, proxime ad usque ejus membranam excurrit, quamquam eum nunquam in linguae papillas abiviſſe obſervaverim.

§. XLI.

Nervus muſculi geniohyoidei dextri. Duo nervi muſculi genioglosſi. Appendix glandulae ſubmaxillaris. Decimus (lingualis) nervus capitis tertiam inferiorem partem exterioris ſuperficiei genioglosſi ingreditur.

Poſtquam nervos omnes, quos pars aſcendens decimi (lingualis) nervi capitis, inde a poſteriori margine muſculi ceratoglosſi ad usque mediam partem baſioglosſi a ſuperiori ſuo latere edidit, ipſumque arcum transverſalem decimi (lingualis) paris capitis, diſtincto ordine propoſuimus, ad nervum muſculi geniohyoidei dextri accedimus. Iſte crasſiori funiculo quam ſiniſter, proxime ſupra inſertionem illius arcus transverſalis obortus, inter muſculum mylohyoideum et baſioglosſum, ſuper poſterioris exteriorem ſuperficiem, arcte quidem ſuperiori lateri illius arcus revinctus, ad usque externum latus muſculi genioglosſi in priora aſcendit, ibidemque in ſulco longitudinali, quem muſculus genioglosſus et baſioglosſus ſua decusſatione efficiunt, a latere interiori gracilem ramum edit, qui linearem ramulum anteriori lateri illius arcus continuo proſpicit; poſtea ex illo ſulco, arcui transverſali decimi (lingualis) paris a latere interiori, inter geniohyoideum ac genioglosſum, ultra octo lineas inter fibras prioris muſculi, neque procul ab ejus interiori latere, verſus ejus originem aſcendit, quum duos ramulos in ejus carnem immergit, atque tum tribus ramulis verſus ejus internum latus terminatur. A nervo muſculi geniohyoidei, quem fere in exteriori margine muſculi baſioglosſi decimus (lingualis) nervus capitis dexter edidit, non ultra tres lineas inter muſculum mylohyoideum et baſioglosſum, ſuper poſterioris inferiorem ſuperficiem et mediam longitudinem in priora aſcendit, quum a latere inferiori modicum ramum edit, iterumque unius lineae intervallo graciliorem; qui *nervum genioglosſicum* compoſituri, prius ſuper reliquam lateralem ſuperficiem baſioglosſi, in usque ſulcum longitudinalem baſioglosſi et genioglosſi modice aſcendunt, quam in trunculum confluunt, qui illico in duos ramos ſubdividitur, qui ſuper exteriorem et infimam partem genioglosſi brevi ductu incedunt, quum ſuperior mediam inferiorem ſuperficiem ſui muſculi

muſculi penetrat, atque inferior tribus ſurculis in inferiorem partem ejus exterioris lateris inſeritur. Atque a ſuperiori radice nervi geniogloſſi decimus (lingualis) nervus capitis dexter priori ductu fere per integrum pollicem ſuper reliquam exteriorem ſuperficiem et mediam longitudinem baſioglоſſi, tum ſuper baſioglоſſi et genioglоſſi ſulcum longitudinalem modice in priora aſcendit, quum paulo ante priorem marginem baſioglоſſi tertiam fere inferiorem partem latae exterioris ſuperficiei muſculi genioglоſſi ingreditur, a latere exteriori glandulae maxillaris appendicis anterioris partis inferiori margine, cum ramis ſuis, quos ſurſum mittit, perfecte obtectus. Siquidem appendix glandulae ſubmaxillaris ſucceſſive in priora anguſtata, inde a margine poſteriori muſculi ceratoglоſſi, inter decimum (lingualem) nervum capitis et nervum (guſtatorium) lingualem ſuperiorem, inferioremque marginem glandulae ſubmaxillaris intercepta, primum ſuper ceratoglоſſi, deinde baſioglоſſi exteriorem ſuperficiem, in usque locum inſertionis decimi (lingualis) nervi capitis in priora exporrigitur, dum a lateribus inter muſculum ceratoglоſſum et baſioglоſſum et mylohyoideum comprimitur; ſicque antea jam expoſitos quinque nervos perfecte obtegit, quos pars aſcendens decimi (lingualis) nervi capitis a poſteriori margine ceratoglоſſi ad usque mediam partem baſioglоſſi, a ſuperiori ſuo latere derivat. Prius vero, quam muſculum genioglоſſum ingreditur, ab ejus inferiori latere duo modici ramuli ſecedunt, quorum communis trunculus anguſtum longitudinalem ſulcum baſioglоſſi et genioglоſſi ſupergreditur, atque in anteriorem et poſteriorem ramum diſcedit; quorum anterior tribus ſurculis in genioglоſſi infimam exteriorem partem aſcendit, poſterior inter genioglоſſi infimam poſtremam partem et interiorem baſioglоſſi retrorſum aſcendit, et bifidus in eam carnem inſeritur, qua per propriam flexuram circa arteriam lingualem et trans muſculi baſioglоſſi anterius latus in linguam in priora revertitur. Tum continuo ante illum validiorem edit, qui ſulcum longitudinalem genioglоſſi et baſioglоſſi aſcendit, atque ſimiliter in anteriorem et poſteriorem ramum partitur, qui ſuper genioglоſſi externam ſuperficiem in priora aſcendunt, carneum faſciculum ſubeunt, et quatuor ramulis in ejus carnem terminantur.

§. XLII.

Ramus intermuſcularis muſculi genioglоſſi. Ipſe decimus (lingualis) nervus capitis in muſculum genioglоſſum terminatur.

Poſtquam denique decimus (lingualis) nervus capitis dexter, illos etiam nervos muſculis linguae exhibuit, quos inde ab inſertione arcus transverſalis decimi (lingualis) paris modo recenſuimus, paulo ante quam muſculum genioglоſſum ingreditur, ultimum ſuum et inſignem ramum edit, qui *ramus intermuſcularis* muſculi genioglоſſi eſt, atque ipſum decimum (lingualem) nervum per dimidiatam carnem hujus muſculi proxime comitatur. Proxime vero ante ultimum ramum obortus, quem praecedente paragrapho deſcripſimus, in usque ſulcum longitudinalem baſioglоſſi et genioglоſſi decimi (lingualis) nervi capitis inferiori lateri attenditur, illico parvum faſciculum carneum ſubit, quem ab exteriori ſuperficie genioglоſſi ſeparat, quumque rurſus emergit,

 craſſum

craſſum ramum a decimo (linguali) nervo aſſumit; poſt quem intra ipſam carnem genioglossi et parum tantum infra eum aſcendit, priori ſimilem aſſumit, atque continuo in dimidiatam internam carnem ſui muſculi ramulum immergit; a quo unius lineae intervallo a ſuperiori latere rurſus alium edit, qui uno ramulo ipſi decimo linguali nervo alio dimidiatae internae carni genioglossi, et tertio duobus ſurculis in usque ſuperiorem marginem dimidiatae internae carnis genioglossi inſeritur; poſt hunc, trium linearum intervallo, in dimidiatam externam carnem ramulum immergit, ac paulo poſt aream quatuor linearum conſtituit, quae ſuper abſconditum finem decimi (lingualis) nervi et ſuper dimidiatam carnem ſui muſculi paululum deorſum in priora inflexa, poſteriori ſuo ramo cum priori communicat, ac dum decimum lingualem nervum ſupergreditur, ab eo ramulum aſſumit, tumque ramum intermuſcularem genioglossi, aliquot ſurculis in ſuperiorem marginem dimidiatae ejus externae carnis deducit. Tunc a ramo intermuſculari genioglossico, decimus (lingualis) nervus capitis adhuc per integrum pollicem per medium fere muſculi genioglossi dextri aſcendit in priora, eoque ductu quatuor notabiles ramulos edit, qui nihil peculiare habent, quam quod recta verſus poſteriora in carnem linguae inſerantur; poſteaque continuo in parvum plexulum dividitur, a cujus inferiori et ſuperiori latere quinque ramuli proveniunt, quibus tandem et in internam et in externam dimidiatam carnem muſculi genioglossi, in usque ejus ſuperiorem marginem terminatur.

C A P U T III.

S E C T I O II.

NERVUS DESCENDENS COLLI INTERNUS.
NERVUS DESCENDENS COLLI EXTERNUS.

§. XLIII.

Nervus deſcendens colli internus, ad usque vertebrae tertiae colli proceſſum transverſarium deducitur, ubi in conſpectum provenit.

Nervo deſcendenti decimi (lingualis) nervi capitis et tertii nervi colli, ſingularem ſectionem conſtituimus, quod tam ſecundum ſitum quam ramorum diſtributionem, a reliquis nervis tertii nervi colli et decimi (lingualis) nervi capitis, multum diſcrepant, neque de ſingulo exacta deſcriptio ſingulatim tradi poteſt. Haec vero nomina ſecundum eorum decurſum optime illis imponuntur, quia uterque longiſſimo ductu cum numeroſa ſobole ſua per collum deſcendit. Atque ut eorum praeſtantiam in univerſum tantum commemorem, paucis ſignificandum eſt, illos duos nervos colli, non ſolum muſculo thyreohyoideo, coracohyoideo, ſternohyoideo ac ſternothyreoideo, inſignibus muſculis nervos ſuos largiri, ſed in ipſum nervum phrenicum notabilem ramum demittere, et alios communicatorios a quarto, quinto, et aliis nervis colli aſſumere. Nervus deſcendens colli autem, qui ad decimum (lingualem) nervum

vum capitis pertinet, ſequentem obſervat decurſum et ramorum diſtributionem. Quamprimum decimus (lingualis) nervus capitis, ad usque eum locum deſcendit, qui e regione transverſarii proceſſus ſecundae vertebrae colli eſt, a poſteriori et exteriori ejus latere ſimplex et craſſus nervus ſecedit, qui nervi deſcendentis colli truncum conſtituit. Qui quum inter decimum (lingualem) nervum capitis et ejus nonum (vagum) nervum, ſuper priorem et extimam ſuperficiem arteriae carotidis poſterioris paulisper deſcendit, parum gracilem et ſex linearum ramum ab eodem latere decimi (lingualis) nervi capitis diſcedentem lateri ſuo interiori attenſum accipit, qui demum e regione transverſarii proceſſus tertiae vertebrae, cum eo in ſolitarium truncum confluit. Ac quum tali modo inter decimum et nonum (lingualem et vagum) nervum capitis a prioribus obtegatur, et ſimul retro arteriam occipitalem illamque venam deſcendat, quae commemoratam arteriam et infimam regionem partis deſcendentis decimi (lingualis) nervi capitis ſupergreditur, e regione transverſarii proceſſus tertiae vertebrae, ex eo angulo prorumpit, quem decimus (lingualis) nervus capitis efficit, quum ab ejus nono (vago) nervo verſus linguam in interiora diſcedit.

§. XLIV

Ramus pro ventre ſuperiori muſculi coracohyoidei; nervus muſculi coracohyoidei et ſternothyreoidei; ipſe in arcum longum colli deductus.

Quum itaque nervus deſcendens colli internus, ex angulo decimi et noni (lingualis et vagi) nervi capitis provenit, juxta noni (vagi) internum latus ſuper arteriae carotidis poſterioris anterioris ſuperficiei externam partem deſcendit, quia interiorem arteria carotis anterior principio ſuo obtegit, ut cum nono (vago) nervo capitis, qui illius exteriori lateri attenſus eſt, levem ſulcum efficiat, quo nervus noſter continetur. Quum autem illo ductu per integrum pollicem a prima flexura decimi (lingualis) nervi capitis deſcendit, ipſi magnae illius venae lata origo a prioribus imminet, quae ex interiori latere venae jugularis internae educta, ante duas arterias carotides verſus maxillae inferioris angulum aſcendit. Jam retro eam venam angularem ſuper partem ſulcatam bipartitionis trunci dextri arteriarum carotidum a nono (vago) nervo capitis magis introrſum diſcedit, primum ſuper anteriorem ſuperficiem trunci arteriarum carotidum, quae parte ſua interiori a laterali convexitate glandulae thyreoideae obtegitur. Prius autem memorabilem venam gutturalem ſubit, quae pollicis et dimidii ſpatio infra priorem ex vena jugulari interna, ſuper glandulae thyreoideae ſuperiorem extremitatem verſus laryngem aſcendit. Quam venam ſubeuns, notabilem ramum introrſum demittit, qui inter eam truncumve carotidum, ſuper ſuperiorem poſterioremque convexitatem glandulae thyreoideae aſcendens, inter venam gutturalem et muſculi ſternothyreoidei poſteriorem marginem prorumpit, quia illam glandulam a parte laterali in usque truncum arteriarum carotidum obducit; quum infra eam venam emergit ramum aſſumit, quem poſtea recenſebimus, ſuper lateralem ſuperficiem ſternothyreoidei ad usque coracohyoidei ſuperioris ventris medium deſcendit, in ejus externum latus evaneſcens. Poſt illum nervum muſculi coracohyoidei, quum infra venam gutturalem emer-

emergit, priori craſſiorem edit, coracohyoideo ac ſternohyoideo proprium. Hic, quum paulo ante commemoratum ramum ſuper ſternothyreoidei lateralem ſuperficiem ad nervum coracohyoidei ſurſum miſit, primum ſuper ſternothyreoidei lateralem ſuperficiem, haud longe infra nervum coracohyoidei muſculi, deinde inter eandem, qua parte iſte muſculus glandulae thyreoideae ſuperiorem partem obtegit, et poſteriorem ſuperficiem coracohyoidei transverſaliter ad usque ejus ſuperiorem ventrem deductus, ſurſum in poſteriorem ſuperficiem hujus ventris coracohyoidei notabilem ramum mittit. Tum inter coracohyoidei et ſternohyoidei marginem, in hujus priorem ſuperficiem prorumpens, in tres ramos dividitur; primus in ejus exteriorem marginem aſcendit, reliqui ultra ejus mediam ſuperficiem anteriorem introrſum procurrunt. Poſtquam autem nervus deſcendens colli internus, ab arcu longo colli ad usque inferiorem marginem venae gutturalis, quos deſcripſimus, ramos edidit, continuo inter arteriarum carotidum truncum, qui inter glandulam thyreoideam venamque jugularem intercipitur, circa venae gutturalis principium in venae jugularis internae priorem ſuperficiem regreditur, atque cum deſcendente nervo tertii nervi colli perfecti arcus in modum conjungitur, ut neque tertii nervi colli deſcendens nervus in nervum deſcendentem decimi (lingualis) nervi capitis, neque hic in illum aſcendere, vere affirmari poſſit, quia continuus arcus perficitur. Quapropter nervus deſcendens tertii nervi colli, prius quam ad illius arcus deſcriptionem accedimus, diſtinctioris ordinis gratia, in illum arcum ſermone deducendus eſt.

§. XLV.

Nervus deſcendens colli externus, tribus radicibus a tertio nervo colli oboritur: in arcum longum colli deducitur.

In hoc quidem corpore, ex quo nervos continuo ſermone proponimus, nervus deſcendens tertii nervi colli, quem prioris exemplo nervum deſcendentem colli externum vocamus, a tertio nervo colli initium ſuum ducit, quum in proceſſuum transverſariorum vertebrae ſecundae et tertiae medio intervallo, ſecundi nervi colli inferioris trunci exterior ramus, maximam ejus partem conſtituit. Quare ab illo exteriori ramo craſſo funiculo, ſuper mediam partem interioris rami tertii nervi colli, qua parte transverſarii proceſſus tertiae vertebrae ſulcato extremo vehitur, tumque ſuper muſculi recti interni magni capitis exteriorem marginem, ad usque tertiae et quartae vertebrae transverſariorum proceſſuum medium intervallum, verſus interiora demittitur. Atque ibidem ejus altera radix aliquanto gracilior ipſi conjungitur, duplici orta radice: quippe parum infra trunci nervi deſcendentis colli externi originem, gracilis ramus incipit, qui infra eum, primum ſuper proximum dicti trunci interiorem ramum, dein ſuper ipſum ſuperiorem et medium truncum tertii nervi colli deſcendens, alio craſſiori occurrit, qui a tertii nervi colli ſuperioris trunci exteriori latere inibi ſecedit, ubi ſecundi nervi colli inferioris trunci interior ramus ipſi inſeritur; inde paululum ſuper illius medium truncum deſcendit, inter eum et trunci inferioris principium, cum ſuperiori ramo alteram minus craſſam radicem nervi deſcendentis colli externi efficiens, quae ſuper

per illum inferiorem truncum, noſtri deſcendentis nervi exteriori lateri conjungitur. Qua radice accepta, adhuc ſuper externum marginem muſculi recti interni magni capitis, ad usque transverſarium proceſſum quartae vertebrae ſolitarius deſcendit. Neque tamen integre in unum truncum coaluit, quia ramus bilinearis neque tenuiſſimus a ſuperiori radice in inferiorem demittitur, ſi unam ab altera ad usque quartae vertebrae transverſarium proceſſum caute ſeparaveris. Hinc autem ductu paululum incurvo ſuper muſculi recti interni magni capitis priorem ſuperficiem ſenſim introrſum defertur, ut trium tantum linearum intervallo ab ejus externo margine abſit. Ac quum vena jugularis interna lateri ejus interiori proxima ſit, eam e regione quintae vertebrae transverſarii proceſſus ita aſcendit, ut ſuper eam et circa venae gutturalis principium arcus imagine, in nervum deſcendentem colli internum revertatur. Revertitur tamen eum in modum, ut nequeas diſtincte diſcernere, uter eorum aſcendat juxta alterum, aut inſeratur, quia iſte arcus continuo ductu efformatur. Quodſi tamen longus arcus colli diſtinguendus foret, capitis decimi (lingualis) nervi deſcendentem nervum interiori ſuo ramo per tertii nervi colli internum latus aſcendere potius arbitrarer. Ceterum quia capitis decimi (lingualis) nervi et tertii nervi colli deſcendens nervus paralleli deſcendunt, valido communi laqueo, venam gutturalem comprehendunt, ſimulque venam jugularem internam, quae muſculi recti interni minoris capitis priori ſuperficiei et exteriori trunci arteriarum carotidum affigitur, ad uſque ſecundam vertebram colli ab utroque latere comitantur. Denique ſumma ſua convexitate *arcus longus colli* duabus venis intercipitur, quarum altera multum gracilior, proxime infra venam gutturalem prodit, quae preſſim ſuper truncum arteriarum carotidum verſus glandulae thyreoideae ſuperiorem partem aſcendit.

§. XLVI.

Medius plexus colli, duobus nervis deſcendentibus colli efformatur: ejus ramus internus, in muſculum ſternohyoideum terminatur; hujus nervus muſculi ſternothyreoidei.

Deſcripto laqueo duorum nervorum deſcendentium colli, nervi proponendi ſunt, qui ab ejus convexitate proficiſcuntur, *et medium plexum colli* principiis ſuis contexunt. Eorum duo primarii nervi ſunt, quorum ſiniſter a decimi (lingualis) nervi capitis deſcendente nervo, dexter a tertii nervi colli deſcendente nervo continuatur, illumque prius dicturi ſumus, quoniam antea jam ejus mentionem injecimus. Quamprimum nervus deſcendens decimi (lingualis) nervi capitis infra venam gutturalem emerſit et ſuperiorem radicem nervi muſculi coracohyoidei et ſternohyoidei edidit, a latere exteriori admodum craſſum ramum demittit, qui fere continuo illius laquei convexo arcui et tertii nervi colli deſcendentis nervi ramo deſcendenti, aliquot ramulis commiſſus, in hoc cadavere parvum, ſed validum plexum eoefficit, qui in medio colli conſiſtit: quapropter ſtatim a ſuo principio linearem ramulum a convexitate arcus longi colli aſſumit, et paulo poſt alium longiorem duabus radicibus ab externo ramo plexus medii colli obortum; tumque recta ſuper priorem et extimam ſuperficiem

muſculi ſternothyreoidei, qua parte glandulae thyreoideae lateralem convexitatem obducit, ad usque muſculi coracohyoidei medium tendinem deſcendit, ubi alterum ſuperiorem ventrem producit. Quum infra eum emergit, nervum muſculi ſternothyreoidei introrſum demittit, qui ſuper hujus muſculi ſuperficiem anteriorem modice deſcendit, tenuemque laminam ſibi ab ea ſeparat; retro quam primum ramulum verſus mediam ſuperficiem, duos proximos verſus ſuperiora derivat; poſteaque ſecundum glandulae thyreoideae rotundum inferiorem marginem, tribus ſurculis in ejus carnem deſcendit. A nervo muſculi ſternothyreoidei per dimidium pollicem priori via deſcendens, fortem ramum edit, qui retro laminam carneam in plexus medii colli dextrum ramum deſcendit, quem juxta illius muſculi exteriorem marginem demitti oſtendemus. Denique continuus truncus rami interni plexus medii colli, a glandula thyreoidea diſcedit, quae verſus tracheam incurvatur, ac poſt dimidium pollicem muſculi ſternothyreoidei exteriorem marginem aſcendit, paulo poſt duos ramos edit, quorum prior in ejus exteriorem marginem aſcendit, alter transverſaliter verſus ejus interiorem marginem exporrigitur; ipſe vero in ſternohyoidei principium, quo a ſterno et capite claviculae incipit, duobus ramis terminatur.

§. XLVII.

Plexus medii colli ramus externus: nervus muſculi coracohyoïdei.

Poſtquam plexus medii colli internum ramum perluſtravimus una cum ipſo plexu, qui infra venam gutturalem, inter glandulam thyreoideam venamque jugularem internam trunco dextro arteriarum carotidum imponebatur, ad ramum externum ejus plexus accedimus. Iſte haud multum graciliori funiculo, per integrum pollicem ſuper truncum dextrum arteriarum carotidum, juxta venam jugularem internam, usque infra muſculi coracohyoidei ſuperioris ventris inferiorem extremitatem demittitur, quia iſte muſculus ſuper venam jugularem internam aſcendit: ibidem autem parvae venae angulo inſidet, quae e regione mediae longitudinis glandulae thyreoideae, ex vena jugulari interna, ante truncum arteriarum carotidum et retro ſternothyreoideum aſcendit. Tum fortem *nervum muſculi coracohyoidei* edit, qui eleganter inflexo ductu ſuper venae jugularis internae anteriorem ſuperficiem, admodum longum quamvis gracilem ramum, ab ipſo tertii nervi colli deſcendente nervo aſſumit. Quippe quum nervus deſcendens colli externus loco indicato, venam jugularem internam aſcendit, continuo illum a latere exteriori demittit, tumque inſtar craſſae fibrae nerveae, ſuper venam jugularem internam ad usque medium tendinem coracohyoidei deſcendit, atque retro eum nervum, de quo agimus, brevi arcu inflexus, in eum ipſum duobus trium linearum ramulis aſcendit. Quo aſſumto nervus muſculi coracohyoidei priori, verſus finem ejus inferioris ventris deſcendit, ramumque notabilem ſuper ejus medii tendinis ſuperius latus demittit, qua parte ex carne ejus inferioris ventris oboritur, qui tum per ejus diviſas fibras tendineas, duobus ramulis in ſuperiorem carnem inferioris ventris abit. Ipſe vero carnis illius, quae muſculi coracohyoidei intermedii tendinis parti inferiori cohaeret, poſteriori ſuperficiei attenditur, arctiſſime juxta illius tendinis infe-

inferiorem marginem ad usque ejus principium deſcendit, tumque primum ramum edit, qui tribus ſurculis eam carnem muſculi coracohyoidei ingreditur; mox alium, qui quatuor ſurculis penitius per ejus inferiorem ventrem excurrit. Tum ipſe gracilior funiculo ſuper eandem ſuperficiem deſcendit, donec in ejus ſuperius et poſterius principium, quod a margine ſuperiori ſcapulae incipit, tenerrimis fibris evaneſcat, quum prius hinc inde teneras fibras ejus carni proſpexit.

§. XLVIII.

Medii plexus colli ramus externus in muſculum ſternothyreoidum terminatur.

Poſtquam plexus medii colli externus ramus, in angulo paulo ante commemoratae parvae venae et venae jugularis internae, nervum muſculi coracohyoidei exhibuit, muſculi ſternothyreoidei exteriorem marginem adit, juxta eum per integrum pollicem deſcendit, tum ſe in ejus anteriorem ſuperficiem conjicit, moxque tenuem carneam laminam ſibi ſeparat, retro quam expoſitum ramum, ab interiori ramo plexus medii colli aſſumit; quumque in ejus anteriorem ſuperficiem rurſus emerſit, ita ſuper ejus infimam partem verſus ejus principium a manubrio ſterni deſcendit, ut a ſternohyoidei principio obtegatur; ac quum retro claviculae capitulum conſiſtit, primo intuitu extrorſum videtur ramum demittere, qui vero poſt inſtitutam ſectionem ſurculus arterioſus mihi viſus eſt, a ramo arteriae thymicae mammariae arteriae internae aſcendens. Tum adhuc per integrum pollicem, a ſupremo coeco receſſu arcuatae membranae thoracis, in priora elevatur, verſus internum principium illius muſculi deducitur, ut aliquot fibris carneis obtectus, tribus ramulis in ejus principium evaneſcat, quod lata origine a manubrii ſterni infima ſuperficie initium ſuum ſumſit. Quamquam autem ad hunc finem aliquot ſectiones data opera inſtituerim, numquam tamen obſervavi, aut decimi (lingualis) nervi capitis aut tertii nervi colli deſcendentem nervum, cum quadrageſimo ſexto (phrenico *) nervo corporis, aliquo ramo communicaſſe.

C A P U T IV.

S E C T I O I.

QUADRAGESIMUS QUARTUS NERVUS CORPORIS.

(NERVUS SYMPATHICUS MAXIMUS. CUM HAC DESCRIPTIONE ACCURATISSIMAE NEUBAUERI ICONES CONFERENDAE SUNT.)

§. XLIX.

Numerus parium nervorum corporis humani. Duo ſupremi rami nervi quadrageſimi quarti (ſympathici) corporis, et a nervo pterygoideo quinti nervi capitis, et ab ejus ſexto nervo demiſſi, infra canalem caroticum, in ſolitarium funiculum conjunguntur.

Principem corporis humani nervum ſympatheticum maximum, propterea fere ad ultimum par nervorum referimus, quod non immediate ab encephali medulla proveniat, neque

X 2

*) Ut ex §pho ſequente patet eundem tamen §. 77. quadrageſimum tertium vocat; cf. notam ad §hum ſequentem. Sg.

neque ab unico pari, ſed a pluribus certe corporis nervorum paribus, dum e cranio ſecundum vertebrarum columnam demittitur, ſucceſſivis originibus pronaſcatur. Ac quum capitis nervorum decem *) paria, colli nervorum octo paria, dorſi duodecim paria, conſtanti et naturali numero, in corpore humano conſtituenda ſint; ſi praeterea oſſis ſacri ſex paria adſuerint **), qui numerus fere conſtans eſt, tunc nervi ſympathetici maximi par quadrageſimum quartum naturali ordine componunt, cui adhuc par ſpinale (acceſſorium), et diaphragmaticum ***) adjiciendum eſt. Optimo autem nomine, illos corporis ſympatheticos nervos dici luculenter apparet, ſi illos aut cum nervis noni (vagi) et quinti nervi capitis conferimus, aut ad frequentiſſimas eorum communicationes cum nervis totius corporis reſpicimus; quum contra ex ſitus eorum ratione evidentiſſimum ſit, illos peſſimo nomine nervos intercoſtales nominari, quamquam uſu jam haec denominatio recepta ſit. Prius tamen quam deſcriptionem ejus aggrediar, illud circa ejus originem praemonendum duco, veram quidem ejus originem me traditurum eſſe, ſed breviorem ejus deſcriptionem; quia ejus ſupremae radices, naturali ordine cum nervis quinti et ſexti paris capitis, a quibus ſolummodo et conſtanter derivantur, una explicandae ſunt, quorum deſcriptio a praeſenti ſcopo longe aberrat. Duobus autem ramis primariis quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis oboritur: quorum alter, qui inferior et craſſior eſt, a quinti nervi capitis rami maxillaris ſuperioris nervo pterygoideo derivatur, alter ſuperior, a ſexto nervo capitis demittitur. Nempe quum recurrens nervus pterygoideus, ramis naſalibus ſuperioribus exhibitis, e canalis pterygoidei poſteriori parte prorupit; protinus in duos ramos, alterum ſuperficialem, alterum profundum dividitur. Superficialem minorem ramum non proſequemur, quippe qui non ad quadrageſimum quartum (ſympathicum) nervum corporis, ſed ad ſeptimi nervi capitis durum (facialem) nervum pertinet, quem cum nervo pterygoideo conjungit. At profundus ramus, qui ejus radices a quinto pari derivat, ab illo communicatorio ramo duri (facialis) nervi, craſſo et molli funiculo, per illam materiam ſemicartilagineam, quae intervallum inter apicem oſſis petroſi, et pterygoidei proceſſus radicem relictum obturat, aliquamdiu ad usque canalis carotici aperturam ſuperiorem, dura matre clauſam, retrorſum et extrorſum incedit; quum duram matrem transjecit, canalem caroticum ſubit, ac protinus

in

*) Undecim paria numeranda eſſe, acceſſorio autem in numerum recepto, duodecim omnino capitis ſive potius cranio egredientia paria eſſe in Diſſ. de Baſi Encephali fuſius expoſui. Sg.

**) Omittit hic nervorum lumbalium paria quinque. Ordinem Autoris autem ita intelligo, numerat ſcilicet

Capitis nervorum - -	10
Colli - - -	8
Dorſi - - -	12
Oſſis ſacri - -	6
his adjicienda lumborum - -	5
quae faciunt paria -	41

Quodſi itaque nervum acceſſorium quadrageſimum ſecundum et diaphragmaticum quadrageſimum tertium, ut §. 77. habet, vocet, ſympathicus omnino erit quadrageſimus quartus.

***) Diaphragmaticus nullo modo pro peculiari pare habendus, cum non alio modo ac nervus axillaris, vel iſchiadicus, vel alius nervus Extremitatum comparatus ſit. Sg.

in ſecunda flexura arteriae carotidis poſterioris, in ſuperiorem et inferiorem ramum diſcedit. Superior gracilior, parum longe ſuper eam partem arteriae carotidis, quae ab ejus ſecunda flexura, in canalis carotici horizontali parte, ad usque primam comprehenditur, in poſteriora incedit, ac in medio illo ductu, lateri interiori primarii rami ſuperioris inſeritur, quem a ſexto nervo capitis, ſuper arteriae carotidis anteriorem convexitatem deſcendere oſtendemus: at inferior poſterior ramus, qui ſecundam craſſiorem radicem a nervo pterygoideo deducit, a ſecunda flexura carotidis poſterioris, inferius ejus latus ſubit, quumque transverſali ductu ad ejus primam flexuram pervenit, brevi arcu inflectitur, atque ſuper carotidem arteriam e canali ſuo verſus interiora demiſſus, continuo infra eum, cum ramo primario ſuperiori, in ſolitarium funiculum noſtri nervi conjungitur. Quum nimirum ſextus narvus capitis, per ſinum cavernoſum durae matris, ad usque tertiam flexuram arteriae carotidis proceſſit, ut ejus interiori lateri inhaereat, duos modicos ramos ſibi vicinos, ad angulos verſus poſteriora acutos demittit; quorum anterior, a convexitate illius flexurae, ſuper anteriorem partem exterioris convexitatis, ſub ſecundo ramo quinti nervi capitis, et ſub communicatorio ramo nervi pterygoidei et duri nervi ſeptimi (facialis) nervi capitis, in partem inferiorem ſecundae flexurae deſcendit, tumque inferiori radici profundi rami nervi pterygoidei inſeritur; atque alter poſterior, ſimili ductu ſuper mediam partem illius convexitatis, in usque ſecundam flexuram deſcendit, ſuperiorem ramum profundi rami a nervo pterygoideo aſſumit, hocque adauctus ſimili ductu ſuper primam flexuram arteriae carotidis poſterioris deſcendit, ac quum e canali carotico emergit, cum ramo primario poſteriori in ſolitarium funiculum quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi corporis conjungitur.

§. L.

Situs primi ganglii colli, quo ab atlantis ſuprema parte, ad usque vertebrae tertiae et quartae proceſſuum transverſariorum medium intervallum pertingit.

Quum itaque quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis, cum arteria carotide poſteriori paululum verſus interiora, in eam partem prioris et exterioris ſuperficiei muſculi recti interni magni capitis deſcendit, qua anterior ejus tendinea ſuperficies deſinit, quaque atlantis ſupremae parti incumbit, in primum ſuum ganglium intumeſcere incipit. Hoc ganglium ejus indolis eſt, ut mox in propriam ſuam craſſitiem intumeſcat, tumque ubique fere aequalem circumferentiam ſervet, niſi quod deorſum paululum lateſcat, prius quam in truncum quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi iterum contrahatur. Neque valde craſſum eſt, neque latum admodum, quum ab arteria carotide poſteriori, quae ipſius priori ſuperficiei preſſim inhaeret, perfecte obtegatur. Compenſatur autem ejus gracilitas per inſolitam longitudinem, quum inde ab atlantis ſuprema parte, ad usque tertiae et quartae vertebrae proceſſuum transverſorum medium intervallum, ſua ganglioformi ſubſtantia pertingat: ac ſicuti a primae et ſecundae vertebrae medio intervallo, ad usque tertiae transverſum proceſſum, tum craſſitie tum latitudine ſua ampliſſimum conſpicitur, ita ab illo in deſcendentis nervi

truncum modice contrahitur; ut in univerſum duos pollices ſua longitudine adaequet. Ut vero ſitum ejus accuratius exponam, eo recto ductu ſuper muſculi recti interni magni capitis priorem et exteriorem tendineam ſuperficiem delabitur, ut ipſi a prioribus arteria carotis poſterior immediate inhaereat, quae ſuper ejus priorem ſuperficiem aſcendit; a latere interiori autem arteria pharyngea aſcendit, quae ex arteriae carotidis anterioris poſteriori latere, paulo infra labialis et occipitalis arteriae originem emergit, et ejus internum latus retro nervos molles comitatur, dum ab exteriori, nonus (vagus) nervus capitis, qui arteriae carotidis poſterioris exteriori latere attenſus eſt, nervorum mollium origines ſupergreditur.

§. LI.

Ramus communicatorius noni (vagi) nervi capitis, ramo ſuperiori in octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis aſcendens, inferiori cum ramo nervi mollis arteriae carotidis anterioris, plexum ſuperficialem arteriae carotidis poſterioris componens, qui in nervum mollem transverſalem arteriae carotidis anterioris terminatur.

Ipſum primum ganglium colli cum ramis ſuis expoſituri, nervos primum naturali ordine perluſtrabimus, quos a latere interiori exhibet; quum prius ramum illum expoſuerimus, cujus in noni (vagi) nervi capitis deſcriptione; jam mentionem injecimus, et qui uno ramo in ipſum octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis aſcendit. Iſte dimidii pollicis intervallo infra tertium nervum pharyngeum, atlantis et epiſtrophei medio intervallo e directo, a nono (vago) nervo capitis oboritur, aeque ac nervi pharyngei, ſuper arteriae carotidis poſterioris priorem ſuperficiem introrſum, in usque primi ganglii interius latus procedit, quum in duos ramos diſcedit: ſuperior et craſſior, tanquam continuus truncus, illico ſecundum nervum pharyngeum, qua parte arteriam pharyngeam ſubit, mox primum nervum pharyngeum ſupergreditur, et proxime infra eum brevem ramum, qui ex primo nervo pharyngeo in expoſitum trunculum octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis aſcendit, ſuper muſculi recti interni magni capitis anteriorem ſuperficiem, in eundem trunculum confluit, qui octavo (gloſſogharyngeo) nervo capitis inſeritur; atque inferior, inprimis cum ramo *nervi mollis arteriae carotidis anterioris* plexum ſuperficialem arteriae carotidis poſterioris facit, quem expoſitum imus. Quum nimirum arteria carotis anterior, edita arteria labiali et occipitali, proxime ante primum ganglium colli et arteriam carotidem poſteriorem aſcendat, nervum ſuum mollem ſecum ducit; quumque ad usque atlantis et epiſtrophei medium intervallum aſcendit, ejus nervus mollis parum gracilem ramum in arteriae carotidis poſterioris ſuperficiem projicit, continuo in tres ramos diviſum: quorum exterior per tres lineas in angulum diviſionis rami communicatorii noni (vagi) et octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis inſeritur; medius per duas lineas in illius communicatorii rami inferiorem ramum, trium linearum intervallo infra prioris inſertionem deſcendit; ac interior mox a ſuo interiori latere duarum linearum ramulum, in ramum ex nervo molli reverſivo arteriae occipitalis aſcendentem demittit, quem deinde;

inde; tum ſimilem ab exteriori latere edit, qui paulo infra expoſitum medium ramum inſeritur; ipſe tum cum illo inferiori ramo communicatorii rami octavi (gloſſopharyngei) et noni (vagi) nervi capitis, in notabilem ramum confluit, quem *nervum transverſalem arteriae carotidis anterioris* vocabimus, quia ejus ſuperficiem anteriorem transverſaliter ſupergreditur. Quippe quum ab ortu ſuo ſuperficialis, ſuper reliquos hic poſitos nervos, juxta arteriae pharyngeae externum latus ad usque fere ejus principium recta deſcendit, in anteriorem carotidem arteriam in priora inflectitur, et immediate infra occipitalis et labialis arteriae origines, quae in recta linea conſiſtunt, ſuper ejus anteriorem ſuperficiem, retro reliquos nervos ſuper eam aſcendentes, et retro ipſi inhaerentem decimum (lingualem) nervum capitis, verſus interiora incedit. Atque diſtinctioris ſermonis gratia, circa illarum arteriarum origines animadverto, quod labialis et occipitalis, in eadem circulari ſectione, illa quidem ex priori interiori latere, haec ex priori exteriori arteriae carotidis anterioris oboriatur, ut ea ipſa inter illas duas arterias valde anguſtata prodeat; arteria pharyngea autem ex poſteriori et exteriori latere ejusdem arteriae carotidis, paulo infra occipitalem emergat. Quare ille nervus transverſalis ab origine arteriae labialis, per dimidium pollicem procedit, donec capitis decimi (lingualis) nervi poſteriori lateri attendatur, tumque ramulum in ejus ſuperius latus projicit, atque craſſiorem paulo poſt ab eo aſſumit. Poſt quas communicationes cum decimo (linguali) nervo capitis, ejus ſuperiori lateri tamdiu adhuc attenditur, donec infra muſculi ſtylohyoidei inferiorem portionem, muſculum ceratogloſſum aſcendat; tum enim a decimo (linguali) nervo capitis paululum elevatus, biventris maxillae inferioris tendinem intermedium aſcendit, atque cum eo usque retro muſculi ſtylohyoidei ſuperioris portionis extremum delatus, quo in baſeos oſſis hyoidis priorem partem ſe inſerit, in illius extremi poſteriorem ſuperficiem inſeritur. Inconſtans quidem eſt nervus transverſalis mollis arteriae carotidis anterioris, neque eodem modo ſemper decurrit, plurimum tamen adeſt.

§. LII.

Nervus mollis reverſivus arteriae occipitalis: ejus ramus, qui in octavum (gloſſopharyngeum) nervum capitis aſcendit. Duo ramuli communicatorii a nervo molli reverſivo arteriae thyreoideae ſuperioris, in mollem reverſivum arteriae occipitalis aſcendentes; ipſe in nervum mollem arteriae carotidis anterioris inſeritur.

Qui diſtinctionis gratia, ante reliquos nervos dicendus eſt, *nervus reverſivus arteriae occipitalis*, atque ex papillae interioris lateris primi ganglii colli priori parte oboritur, quae e regione ſecundi nervi colli conſiſtit, quum paululum deſcendit, in ſuperiorem, et inferiorem ramum diſcedit; quorum inferior, tamquam continuus truncus, nervum reverſivum arteriae occipitalis ſolus facit. Superior enim retro nervum transverſalem arteriae carotidis anterioris, ſuper ſecundum nervum pharyngeum, et duos molles nervos, quos deinde, tum ſuper primum nervum pharyngeum, inter arteriam phryngeam et interiorem ramum plexus ſuperficialis arteriae carotidis poſterioris

rioris

rioris, a quo etiam ramulum aſſumit, atque ſuper muſculi recti interni magni capitis priorem tendineam ſuperficiem aſcendit, inſeriturque inferiori lateri illius trunculi, in quem et primum ramum octavi (gloſſopharyngei) nervi capitis, et ramum ſuperiorem communicatorii rami noni (vagi) nervi capitis, et ramum primi nervi pharyngei confluere, ſupra jam propoſuimus: ac tali decurſu denique *plexum ſuperficialem arteriae carotidis poſterioris* abſolvit, qui ex eo, et communicatorio nervo noni (vagi) nervi capitis, et ramo nervi mollis anterioris arteriae carotidis componitur. Inferior autem, qui nervum reverſivum arteriae occipitalis conſtituit, cujus ſuperiorem ramum modo expoſuimus, primum juxta nervi transverſalis arteriae carotidis anterioris externum latus deſcendit, dum ille idem latus arteriae pharyngeae ſequitur, usque dum juxta illius principium, infra nervum transverſalem arteriae carotidis anterioris, circa principium arteriae occipitalis in ſuperiora revertatur. Ac quum ſuper carotidis anterioris externam convexitatem, tum ſuper ejus nervum transverſalem, circa arteriam occipitalem inflecti incipit, ex *nervo reverſivo arteriae thyreoidae ſuperioris,* quem poſtea dicemus, primus ramulus ſuper carotidis anterioris anteriorem convexitatem in ejus internum latus aſcendit; tum per aliquot lineas retro partem transverſariam decimi (lingualis) nervi capitis aſcendit, priorique ſimilem ramulum a nervo reverſivo arteriae thyreoidae ſuperioris aſſumit, quocum in modicum trunculum confluit, ſenſim per quinque lineas retrorſum aſcendit, et illi craſſo molli nervo inſeritur, quem ſuper externum medium latus arteriae carotidis anterioris extrorſum aſcendere, ſuo loco enarrabimus.

§. LIII.

Nervus mollis arteriae labialis, quatenus nervum mollem reverſivum arteriae thyreoideae ſuperioris edit: cujus ramus communicatorius nervi mollis reverſivi arteriae occipitalis; hujus ramus communicatorius partis transverſariae decimi (lingualis) nervi capitis: ſecundus laqueus circularis arteriae carotidis anterioris.

Quamquam non ſecundum ordinem, quo rami molles interni lateris primi ganglii colli ſe excipiunt, attamen diſtinctionis gratia illum nervum mollem, poſt nervum reverſivum arteriae occipitalis dicendum ducimus, qui parum infra tranſitum ſecundi nervi pharyngei, ex interiori latere primi ganglii colli oboritur. Iſte admodum validus eſt, ac quum nervus laryngeus internus ejus originem ſupergreſſus eſt, vix per dimidium pollicem deſcendit, quum notabilis ramus ex ea craſſa papilla in eum deſcendat, quem ſuo loco parum ſupra eum oriri videbimus. Poſt quem continuo duos ſibi vicinos ramos edit: qui a ſuperiori latere ſecedit, trans internum latus nervi reverſivi arteriae occipitalis, et nervi transverſalis arteriae carotidis anterioris, ſuper carotidis arteriae poſterius latus angulum aſcendit, quem arteria pharyngea cum carotide anteriori efficit, ibique in ſecundum nervum mollem ſurſum inſeritur, quem poſtea proponemus: qui paulo prius ab inferiori latere ſecedit, ſimili funiculo ſuper carotidis anterioris medium poſterius latus, infra arteriae occipitalis et labialis origines, verſus thyreoideae ſuperioris originem, per integrum pollicem deſcendit, per eum angulum,

circa

circa principium arteriae thyreoideae ſuperioris, in priora prorumpit, quem parvus ramus arterioſus cum ea efficit, qui paululum ſupra ejus ortum ex interiori latere obortus, mediam membranam verſus interiora aſcendit, quae os hyoides et cartilaginem thyreoideam connectit. Quare ex eo angulo emergens, in angulum aſcendit, quo arteria thyreoidea inferior, ex arteriae carotidis anterioris interiori latere oborta eſt, quapropter eum *nervum reverſivum arteriae thyreoideae ſuperioris* nominavimus; quumque rurſus ex angulo arteriae thyreoideae ſuperioris, quam arteria carotis anterior continuo poſt ſuam originem edidit, hujus carotidis priorem convexitatem aſcendit, fortem ramulum ab exteriori ſuo latere edit, qui priori ductu, retro decimum (lingualem) nervum capitis, et ſuper nervum mollem transverſalem carotidis anterioris, ad usque occipitalis arteriae principium aſcendit, quod dimidii pollicis intervallo ſupra thyreoideae ſuperioris principium conſiſtit, ibidemque nervo molli reverſivo arteriae occipitalis ſe inſerit, quum circa ejus principium in ſuperiora revertitur. Quo communicatorio ramo edito, paulo ſuperius ab eodem latere graciliorem edit, cui ſuper mediam priorem convexitatem anterioris carotidis aſcendenti, alius quatuor linearum ramulus a latere interiori conjungitur, qui ab eodem latere noſtri reverſivi nervi aſcendit, quum juxta principium arteriae labialis conſiſtit; qui duo ramuli communi trunculo ſuper nervum mollem transverſalem arteriae carotidis anterioris, in ipſam partem transverſariam decimi (lingualis) nervi capitis aſcendunt, qua parte priori convexitati arteriae carotidis anterioris inhaeret. Eum communicatorium ramulum quum demiſit, et in originem labialis arteriae aſcendit, alius mollis ramus, quem arteriam carotidem anteriorem laqueo comprehendere expoſituri ſumus, ſuper ejus poſteriorem ſuperficiem, per angulum arteriae labialis et noſtrae arteriae carotidis, in internum ejus latus aſcendit. Quo ramo laqueari aſſumto, quum in principio arteriae labialis eſt, ab exteriori latere gracilem ramum edit, quem cum nervo molli reverſivo arteriae occipitalis, in unum trunculum conjungi expoſuimus, qui in *nervum mollem arteriae carotidis anterioris* aſcendit. Poſteaque valido funiculo a principio arteriae labialis, verſus noſtrae arteriae carotidis internum latus aſcendens, per eum angulum, quem notabilis arteria quinque linearum intervallo ſupra labialem cum ea efficit, quum inter ſtylopharyngeum et ſtylogloſſum in pharyngis latus aſcendit, et ſuper ejus poſteriorem convexitatem, in internum latus nervi mollis arteriae carotidis anterioris inſeritur. Quo modo, quum nervus mollis reverſivus occipitalis arteriae, in nervi mollis arteriae carotidis anterioris anterius latus aſcendat, et nervus mollis reverſivus arteriae thyreoideae ſuperioris in ejus internum latus trans carotidis poſteriorem ſuperficiem, et reverſivus thyreoideae communicatorium ramum in reverſivum occipitalis trans priorem ſuperficiem projiciat, manifeſtus laqueus componitur, quo anterior carotis aliquantum ſupra occipitalis et labialis originem amplectitur. *Primus laqueus*, qui infra labialis originem arteriam carotidem anteriorem comprehendit, in nervi mollis anterioris arteriae carotidis deſcriptione proponendus eſt.

§. LIV.

Ipſe nervus mollis arteriae labialis: rami glandulae maxillaris; et alius in tunicam arteriae labialis abeuns: ramus communicatorius a ramo ſubmaxillari nervi ſubmaxillaris inferioris, tres ramulos communicatorios accipiens: ipſe cum ramis arteriae mylohyoideae in muſculum mylohyoideum terminatur.

Deſcripto ſuperiori et inferiori ramo commemorati trunci, ipſe continuo ſuo funiculo ſolus dicendus ſupereſt, quo *nervum mollem arteriae labialis* conſtituit. Quare poſt nervum mollem reverſivum arteriae thyreoidae ſuperioris, ſuper eam partem arteriae carotidis anterioris, a latere poſteriori pergit, qua occipitalem et labialem arteriam edit, tumque labialis arteriae, quae ipſi nomen imponit, inferiori lateri attenditur. Eſt autem nervus mollis labialis, praeter craſſum nervum mollem temporalem, omnium nervorum mollium craſſiſſimus; ac quum per dimidium pollicem ſuper illud latus arteriae labialis introrſum aſcendit, in duos primarios ramos partitur. Primarius ramus inferior, ultra pollicem ad usque ejus rami arterioſi mylohyoidei principium aſcendit, qui ex ejus interiori latere transverſaliter ſuper glandulae ſubmaxillaris ſupremam poſteriorem convexitatem excurrit, in eam ipſam, et digaſtricum, et potiſſimum mylohyoideum muſculum ramos ſuos demittit; quo edito, ſuper labialis concavum arcum in ſuperiora inflectitur, cum ramo primarii rami ſuperioris nervum conſtituit, qui ſuper arteriae labialis poſteriorem ſuperficiem ipſam maxillam aſcendit, et in tunicam arteriae labialis conſumitur; tumque paulo poſt, cum primario ramo inferiori, in principio arteriae mylohyoideae, in unum nervum confluit. Quippe primarius ſuperior ramus nervi mollis arteriae labialis, quum ab ortu ſuo, primum circa exteriorem, deinde circa ſuperiorem convexitatem arteriae labialis verſus interiora aſcendit, ad usque ejus primum ramum arterioſum, qui ex ejus interiori latere in glandulae ſubmaxillaris extimam et ſupremam partem aſcendit, ramum quatuor linearum in priora mittit; qui trunco iterum areolae in modum inſeritur, et media ſua longitudine ramulum a primario ramo inferiori aſſumit, qui ipſi hic loci a latere exteriori eſt; pariterque a medietate interni rami illius areae, qui primarius ramus ſuperior eſt, bifidus ramus cum dicto ramo arterioſo in glandulam demittitur. A quo ramo arterioſo, primarius ramus ſuperior, mox alium offendit, in eandem partem illius glandulae demiſſum, infra quem modicum ramum edit, qui trans ejus principium et exterius latus arteriae labialis, ramum introrſum mittit, qui *ramus communicatorius rami ſubmaxillaris nervi, maxillaris inferioris* eſt; quo edito, cum ramo primario rami inferioris, in memoratum trunculum confluit, qui poſt ramum illius parvae arteriolae, quae infra mylohyoideam orta in muſculum maſſeterem abit, per poſteriorem ſuperficiem labialis arteriae excurrit, donec in eam terminetur. Ramus communicatorius autem rami ſubmaxillaris, ſuper ſuperius et poſterius latus arteriae mylohyoideae, in ſuperiori ſuperficie glandulae maxillaris, pa m in priora vadit, usque dum ramus ille maxillaris arteriam mylohyoideam ſubit. bidem duo tenues ramuli, a ramo ſubmaxillari nervi maxillaris inferioris in eum deſcendunt,

quo-

quorum exterior parum ante ejus decuſſationem cum mylohyoidea arteria obortus, per quinque lineas in noſtrum, in priora bifidus inſeritur; interior continuo ante priorem obortus, juxta ejus interiorem ramulum inſeritur. Tum ramulo ex illis tribus ramulis obortus, juxta ramulum arterioſum parum citra decuſſationem rami ſubmaxillaris et arteriae mylohyoideae oborientem, et in glandulam deſcendentem, jungitur alius infra mylohyoideam arteriam aſcendens, quocum communi truncùlo, cum ea arteriola in glandulam maxillarem deſcendit. Qui nimirum ex dicta conjunctione, ſuperioris et inferioris primarii rami nervi mollis labialis, ortus eſt truncus communis, a principio arteriae mylohyoideae, ſuper ejus inferius latus parum introrſum vadit, quum infra eam, commemoratum ramulum ramo communicatorio rami ſubmaxillaris communicat; mox alium, qui circa labialis arteriae ſuperius latus, juxta commemoratae arteriolae internum latus etiam in glandulam maxillarem deſcendit; poſt quem denique cum ramis arteriae mylohyoideae in muſculum mylohyoideum terminatur.

§. LV.

Primi ganglii colli interioris lateris nervus mollis ſupremus. Nervus mollis ſecundus, cum ramo aſcendente nervi mollis labialis. Primus laqueus circularis arteriae carotidis anterioris. Radices nervi mollis temporalis.

Qui origine ſupremus et ſecundus nervus mollis eſt, eorum qui ex interiori latere primi ganglii colli proveniunt, nunc demum perſpicuitatis gratia, proponendi ſunt. Qui omnium ſupremus eſt, valido funiculo tribus lineis ſupra eum locum oritur, qui ſecundo nervo colli ex oppoſito eſt, dum juxta internum latus primi ganglii colli arteria pharyngea aſcendit. Inde oblique trans internum latus arteriae pharyngeae, et ſuper ejus priorem interioremque convexitatem, fere per integrum pollicem ad usque ejus principium deſcendit, quod vix infra occipitalem arteriam, ex interiori latere arteriae carotidis anterioris deducit. Quum per eum angulum, quem arteria pharyngea cum carotide anteriori conſtituit, arcus valde inflexi in modum, ſuper anterioris arteriae carotidis poſteriorem ſuperficiem in priora revertitur, ſucceſſive tres breves ramulos arcu ſuo aſſumit. Qui enim origine ſua, ſecundus a ſupremo nervus mollis eſt, ibidem obortus, ubi internum latus primi ganglii colli ſecundo nervo colli oppoſitum eſt, ſimiliter retro memoratum plexum ſuperficialem arteriae carotidis poſterioris, dum ab arteria pharyngea et primo ganglio colli intercipitur, preſſim juxta internum latus pharyngeae arteriae ad usque ejus originem deſcendit, craſſumque ramum latere ſuo inferiori aſſumit, qui ex communi trunco nervi mollis arteriae thyreoideae ſuperioris et nervi arteriae labialis aſcendit; qui craſſiusculo funiculo ſuper arteriae carotidis anterioris exterius et poſterius latus, trans nervi mollis reverſivi occipitalis et arteriae carotidis anterioris internum latus, in anguli illius externum latus per dimidium pollicem aſcendit, quem arteria thyreoidea cum carotide anteriori conficit, ibique cum ſecundo nervo molli truncum efficit, qui ſupremum craſſitie ſuperat. Iſte tum ex eo angulo, non ultra duas lineas aſcendit, quum retrorſum in convexita-

tem ſodalis ſupremi nervi mollis linearem communicatorium ramulum projicit. Ac ubi ille inſeritur, ex interiori latere ſupremi nervi mollis alius provenit, qui transverſaliter ſuper arteriae carotidis anterioris et labialis principii poſteriorem ſuperficiem, per amplum inferiorem angulum arteriae labialis et carotidis anterioris in priora prorumpit, ac illico in nervi mollis reverſivi arteriae thyreoideae ſuperioris externum latus aſcendit: quo modo mollem illum laqueum integre abſolvit, quem circa arteriam labialem conſtitui diximus. Eo ramo laqueari exhibito, non ultra unam lineam pergit, priorique ſimilem edit, qui parum ſupra priorem inſeritur. Tum duarum linearum progreſſu illum trunculum, quem ex ipſo nervo molli reverſivo arteriae occipitalis, et ramo transverſali nervis mollis reverſivi arteriae thyreoideae ſuperioris componi vidimus, priori ſuo latere aſſumit, qui a parte priori, ſicuti nuperrime dictus ramulus a poſteriori parte, primum laqueum mollem abſolvit, qui infra labialem arteriam, carotidem anteriorem cingit. A quo denique per duas lineas, ad usque parvam arteriolam medii conſtrictoris pharyngis aſcendit, et craſſiuſculo funiculo ſupremi ſodalis nervi mollis priori lateri committitur, cum quo truncum componit, omnium nervorum mollium craſſiſſimum, qui nobis optimo nomine, propter ſitum ſuum, nervus mollis temporalis vocatur.

§. LVI.

Nervus mollis temporalis: inſertio nervi mollis reverſivi arteriae thyreoideae ſuperioris; gangliolum molle temporale. Arteria auricularis poſterior.

At nervus mollis temporalis, qui juxta dictam arteriam medii conſtrictoris pharyngis, ex dictis radicibus compoſitus eſt, vix procedit, quum nervum mollem reverſivum arteriae thyreoideae interiori ſuo latere aſſumit, quem per angulum arteriae carotidis anterioris et illam arteriam conſtrictoris medii pharyngis, ſuper illius poſteriorem ſuperficiem aſcendere diximus. Ab eo autem, ſicuti omnium mollium nervorum craſſiſſimus eſt, admodum validus, et prae reliquis inſtar humoris vitrei oculi pellucidus ac albicans, ſuper arteriae temporalis profundae medium externum latus, circa quod muſculus ſtylohyoideus, leviter tendinea ſua interiori ſuperficie verſus os hyoides introrſum inflectitur, non ultra tres lineas aſcendit, quum in nitidiſſimum *gangliolum temporale* intumeſcit, quod ſex lineas longum et admodum tumidum eſt, valde albicans, oculi vitrei humoris ad inſtar pellucidum, ac ſubrubris ſtriis ſecundum ſuam longitudinem variegatum, quae per ejus membranulam pulchre transparent. Atque tali modo arteriae temporalis profundae exteriori lateri affixum cernitur, ut parte ſua inferiori per tres lineas inter eam et incipientem muſculum ſtyloglosſum abſcondatur; tum autem fere media ſua longitudine ab eo angulo comprehenditur, quem arteria auricularis poſterior, cum arteria temporali profunda componit, et ſupra eum reliqua ſua parte exporrigitur, donec in proprium funiculum nervi mollis temporalis contrahatur. Ac ſicuti utroque ſuo extremo aequalis circumferentiae eſt, ita medio ſuo, quo illi angulo arterioſo inhaeret, aliquantum modo et aequaliter intumeſcit. Ut vero propter dicendos nervos ſeptimi (facialis) nervi capitis duri nervi, arte-

arteriam auricularem poſteriorem breviter deſcribam, ea ab exteriori latere arteriae temporalis profundae oboriri conſpicitur, quum ex angulo tendinis muſculi ſtylopharyngei et proceſſus ſtyliformis prorumpit; continuo ſuper illum tendinem, inter proceſſum ſtyliformem et ipſi a latere inferiori attenſum, ventrem biventris maxillae inferioris in poſteriora aſcendit, et in ramum digaſtricum ac ſtylomaſtoideum terminatur.

§. LVII.

Septimi nervi capitis duri (facialis) nervi ramus communicatorius ganglioli mollis temporalis: duo rami poſterioris ventris biventris maxillae inferioris: ramus ſuperior, in ramum ſupremum ganglioli temporalis aſcendens: ramus inferior, ramulum pellucidum a gangliolo aſſumens: ramulus communicatorius nervi mollis labialis: ipſe carni muſculi ſtylogloſſi inſeritur.

Prius vero quam ganglioli mollis temporalis ramos deſcribam, nervus tradendus eſt, qui ex ſeptimi nervi capitis duro (faciali) nervo in illud demittitur. Simulatque nimirum ille durus nervus ſeptimi (facialis) nervi capitis, per foramen ſuum ſtylomaſtoideum procidit, et continuo craſſum rarum retrorſum demiſit, qui inter meatum auditorium externum et proceſſum mammillarem aſcendit, ac *nervus auricularis poſterior* fit, tunc paulo poſt, a priori latere noſtrum communicatorium ramum edit, Iſte illico proceſſus ſtyliformis exteriori lateri in priora attenditur, fere a ſuo principio gracilem ramum demittit, qui trans arteriae auricularis poſterioris externum latus, in ſuperiorem ſuperficiem, ipſius principii poſterioris ventris biventris maxillae inferioris, tribus ſurculis inſeritur, juxta inſertionem arterioſi rami digaſtrici. A quo duarum linearum intervallo craſſum ramum demittit, qui trans idem latus illius arteriae auricularis, in eandem ſuperficiem muſcularem, paulo ante priorem, ſex ſurculis radiatim implantatur. Tum unius lineae progreſſu in duos ramos partitur. Superior ramus, inter memoratam arteriam auricularem et proceſſum ſtyliformem, ad usque muſculi ſtylohyoidei principium defertur, inter eum proceſſum et arteriam temporalem profundam, qua parte ex angulo tendinis muſculi ſtylohyoidei prorumpit, circa illius poſteriorem convexitatem introrſum inflectitur, et in ejus interiori latere ganglioli temporalis ſupremo ramo ſe inſerit. Inferior autem continuo trans viciuam arteriam auricularem poſteriorem, et ſuper ejus externum latus fere per integrum pollicem, ad usque muſculi ſtylohyoidei tendinem in priora deſcendit, ſuper tendinem ſtylohyoidei muſculi, ganglium temporale praetergreditur, quod ab eo tendine et arteria temporali profunda comprehenditur, atque pellucidum duarum linearum ramulum ab eo aſſumit, qui ex ejus media exteriori ſuperficie obortus, quum noſter ramus inferior inter arteriam temporalem profundam et tendinem ſtylohyoidei prorumpit, ipſi trans ſtylohyoidei ſuperiorem partem introrſum conjungitur: a quo ſuper ſtylohyoidei muſculi mediam exteriorem ſuperficiem, quae adhuc tendinea eſt, per tres lineas introrſum continuatur, a ſuperiori ſuo latere modicum ramulum edit, qui ſuper ſtylohyoidei ſuperiorem carnem, tum circa arteriam temporalem profundam in

nervum mollem inferitur, quem a nervo molli labiali fuper arteriae temporalis medium externum latus elevabimus. Tum vero in fex furculos dividitur, qui radiatim in mufculi ftyloglossi carnem potiffimum diftribuuntur, quae divergenti angulo arteriae temporalis profundae et labialis, a prioribus inhaeret.

§. LVIII.

Arteriola gangiioli mollis temporalis. Ejus infimus ramus, duobus ramis octavi (glosfopharyngei) nervi capitis conjungitur, et communi trunculo, in fecundum nervum pharyngeum defcendit.

Expofito ramo communicatorio feptimi nervi capitis duri (facialis) nervi, ipfius gangiioli temporalis nervi recenfendi funt. Eorum infimus, qui a pofteriori fuperficie principii illius ganglioli oboritur, continuo trans externum latus arteriae temporalis profundae et proceffus ftyliformis, juxta internum latus tendinis ftylohyoidei mufculi, aliquantum retrorfum, in arteriae carotidis pofterioris mediam priorem fuperficiem defcendit, quum fuperiori fuo latere gracilem ramum affumit, qui ab octavo (gloffopharyngeo) nervo capitis, ubi inter ftyliformis proceffus bafin et arteriam carotidem pofteriorem confiftit, per pollicem fuper ejus priorem convexitatem, in eum defcendit; infra quem mox fecundus ramus octavi (gloffopharyngei) nervi capitis ipfi inferitur, qui pollicis intervallo a priori obortus, ubi octavus (gloffopharyngeus) nervus arteriae pharyngeae retro mufculum ftylopharyngeum inhaeret, per quatuor lineas priori ductu demiffus, et priori ramo conjunctus, communi trunculo, fecundo nervo pharyngeo conjungitur. Prius vero quam reliquos ganglioli temporalis ramos proponam, arteriola quaedam arteriae temporalis profundae defcriptionem noftram defiderat. Haec gracili tubo, ex medio pofteriori latere arteriae temporalis profundae oborta, recta inter proceffum ftyliformem ac mufculum ftylopharyngeum afcendit, et in ejus principii fuperficiem, qua proceffui illi accumbit, tres furculos inferit: at unius lineae intervallo a fuo principio, furculum jam edidit, qui *arteriolam ganglii temporalis* efficit, trans pofterius latus arteriae temporalis profundae afcendit, et gangliolo temporali, proxime fupra commemorati rami originem inferitur; haecque fola dictas ftrias rubellas et longitudinales efficit, quae pulcherrimo fpectaculo, per ipfam fubftantiam ganglioli transparent, fiquidem ipfum gangliolum inftar humoris vitrei oculi pellucidum eft.

§. LIX.

Duo rami pofterioris lateris ganglioli temporalis: quorum inferior cum ramo nervi mollis labialis communicat; fuperior arteriam auricularem pofteriorem comitatur, et cum ramo nervi mollis labialis arteriam auricularem pofteriorem laqueo cingit. Laqueus principii arteriae labialis. Ultimus ramus ganglioli temporalis.

Ab infimo ramo, quem praecedente paragrapho expofuimus, gangliolum temporale, per tres lineas absque ramis, inter arteriam temporalem profundam et principium

cipium muſculi ſtylohyoidei intercipitur. Quum autem in ſuperiorem marginem illius muſculi prorumpit, pellucidum illum ramulum edit, quem cum ramo muſculi ſtylohyoidei ſeptimi nervi capitis duri (facialis) nervi communicare vidimus. Tum parum ſupra eum, communi breviſſima papilla, duos ramos a poſteriori ſua convexitate edit: quorum inferior, trans arteriae auricularis poſterioris principii externum latus aſcendens, in mollem nervum inſeritur, quem a nervo molli labiali, per angulum inferiorem arteriae auricularis poſterioris adducemus; ſuperior, continuo ſuper ejusdem arteriae anterius latus per tres lineas aſcendit, gracilem ramulum edit, qui trans ejus internam et poſteriorem convexitatem, in eundem ramum nervi mollis labialis aſcendit, atque arteriam auricularem laqueo comprehendit, poſt quem hanc arteriam in usque foramen ſtylomaſtoideum comitatur. Ille autem ramus mollis nervi labialis, duplici origine ab eo oritur, ubi principii arteriae labialis inferiori lateri attenditur; uno ramo, trans poſteriorem ejus convexitatem in angulum aſcendit, quem arteria labialis cum arteria temporali profunda conſtituit, ibique ſecundum aſſumit, qui nervi mollis labialis ſecundus ramus eſt, atque ſuper anteriorem convexitatem labialis arteriae ipſi conjungitur; atque ab illis duobus ramulis, qui principium arteriae labialis laqueo cingunt, ſuper arteriae temporalis profundae internum latus, ad usque dictam arteriolam muſculi ſtylopharyngei aſcendit, ramum commemoratum a nervo muſculi ſtylopharyngei aſſumit, quumque ſuper arteriae temporalis profundae poſteriorem convexitatem, inferiorem angulum arteriae auricularis poſterioris aſcendit, ejus poſteriori lateri attenditur, mox ramum inferiorem dictae papillae ganglioli temporalis aſſumit, iterumque alium a ſuperiori ramo illius papillae, poſt quem ſolitarius arteriam auricularem poſteriorem comitatur. Tandem ultimus ramus mollis ganglioli temporalis, qui ex ejus priori ſupremaque parte provenit, quum ſuper medium internum latus arteriae temporalis profundae parum aſcendit, et ramum communicatorium a duro (faciali) nervo ſeptimi nervi capitis aſſumſit, paulo poſt infra principium arteriae maxillaris internae, in anteriorem ramum nervi mollis temporalis inſeritur, quum denuo ex gangliolo temporali emergit.

§. LX.

Ex gangliolo temporali nervus mollis temporalis continuatur. Ejus ramus arteriae maxillaris internae: ramus arteriae temporalis ſuperficialis: ramulus communicatorius rami temporalis ſuperficialis tertii rami quinti nervi capitis: laqueus arteriae temporalis profundae: ramus communicatorius, qui in ramum poſteriorem laquei nervi temporalis tertii rami quinti nervi capitis inſeritur.

Poſtquam gangliolum temporale modo deſcriptos quinque ramulos exhibuit, in aeque craſſum nervum contrahitur, ac funiculus nervi mollis temporalis eſt, prius quam in illud gangliolum intumeſcit. Qui igitur ex ſupremo gangliolo molli temporali continuatur nervus mollis temporalis, adhuc per tres lineas in pellucida natura ganglioli, ſuper medium externum latus profundae arteriae temporalis aſcendit, donec

in

in duos primarios ramos partiatur, qui ad usque principium arteriae maxillaris internae aſcendentes, in tria diverſa loca exporriguntur. Ramus primarius anterior introrſum aſcendens, quum mox a ſuo principio tunicae arterioſae ramulum exhibuit, et paulo poſt ſupremum ramum ganglioli temporalis aſſumſit, ab exteriori ſuo latere brevem ramulum, ſuper priorem convexitatem arteriae temporalis profundae, ſodali primario poſteriori ramo communicat, proxime infra arteriae maxillaris internae principium: a quo in usque angulum arteriae maxillaris internae aſcendit, uno interiori ramo, arteriam maxillarem internam comitatur, et exteriori, quo in ramum arteriae temporalis ſuperficialis continuatur, modicum ramulum a ſodali primario poſteriori ramo aſſumit. Quare ramus mollis arteriae temporalis ſuperficialis, duplici oritur origine, atque arteriam temporalem ſuperficialem comitatur, quae per angulum meatus auditorii externi et radicem zygomatis, verſus tempora aſcendens, quinti nervi capitis tertii rami nervum temporalem ſuperficialem obtegit; hocque potiſſimum notatu dignum habet, quod notabilem aſcendentem ramulum, a ramo ipſius nervi temporalis ſuperficialis aſſumat. At primarius poſterior ramus, qui ſolus ſupereſt, parum ſuper exteriorem et poſteriorem convexitatem arteriae temporalis profundae aſcendit, quum notabilem ramulum a ſuprema parte ganglioli temporalis ſupremi nervi, ſuper poſteriorem convexitatem arteriae temporalis profundae ſibi inſertum accipit, cum quo laqueum arteriae temporalis profundae conſtituit: atque tum, edita radice rami arteriae temporalis ſuperficialis, ſuper externum latus arteriae temporalis profundae, in ramum poſteriorem laquei nervi temporalis tertii rami quinti nervi capitis certo ſe inſerit, paulo ante quam in ſeptimi nervi capitis duri (facialis) nervi ſuperiorem ramum inſeritur.

§. LXI.

Primi ganglii colli exterioris lateris infimus nervus mollis: primarius ramus ſuperior, duobus ramulis in ſecundi nervi colli inferioris trunci ramum interiorem inſertus: primarius ramus inferior, ſuperiori ramulo in tertium nervum colli, medio in muſculum rectum internum magnum capitis, inferiori in tertium nervum colli inſeritur: ramus communicatorius tertii nervi colli.

Omnibus nervis expoſitis, qui ab interiori latere primi ganglii colli demittuntur, illi ordine naturali perluſtrandi veniunt, quos ab exteriori ſuo latere, tum in muſculos colli, tum in ipſos nervos colli verſus exteriora derivat, quosque viciſſim ab his aſſumit. Ut vero deſcriptionem eorum diſtinctionis gratia, ab inferioribus incipiamus, accurate ubi illud ganglium tertio nervo colli e directo conſiſtit, ibi in parte ejus latiſſima, ex parte priori exterioris lateris, omnium craſſiſſimus nervus mollis oboritur. Iſte per quinque lineas recta extrorſum procedens, atque in duos ramos diviſus, ſuperiori per octo lineas aſcendit, et in ſecundi nervi colli inferioris trunci interiorem ramum, duobus ſibi admodum vicinis ramulis linearibus inſeritur, ubi ſecundus nervus colli ſecundae vertebrae transverſario proceſſui incumbit; atque inferiori craſſiori, priori ductu

ſuper

ſuper muſculi recti interni magni capitis externum latus, introrſum incurvus deſcendit, et in tres ramos abit, qui cum alio ramo tertii nervi colli conjunguntur; nempe ſupremus eorum, forti funiculo, et per quatuor lineas ſuper inſertiones muſculoſas proceſſus transverſarii tertiae vertebrae, in mediam anteriorem convexitatem tertii colli aſcendit, qua parte ſulcato proceſſui incumbit; ſecundus, qui continuus truncus eſt, quum dictum proceſſum aſcendit, ab interiori ſuo latere ramum exhibet, qui retro priorem et ſecundum nervum mollem exterioris lateris primi ganglii colli, modice introrſum aſcendens, brevem ramulum in muſculi recti interni magni capitis externum latus projicit, tumque arcus in modum, inde a radice tertiae vertebrae transverſarii proceſſus, ſuper muſculi recti interni magni capitis anteriorem carneam ſuperficiem, cui primum ganglium colli incumbit, ad usque quartae vertebrae transverſarium proceſſum recta deſcendit et ibidem terminatur; atque tertius ramus, modo per tres lineas aſcendit, tumque in tertii nervi colli ſuperius latus inſeritur, ubi ipſi ſecundus proceſſus transverſarius imminet. Aſt ille ramus tertii nervi colli, qui cum infimo nervo molli externi lateris primi ganglii colli conjungitur, atque craſſo trunco, ab ejus inferiori latere provenit, quum vix e foramine ſuo egreſſus eſt; ſicque ramo illi ex oppoſito obortus, qui in tertii nervi colli ſuperius latus inſerebatur, trunco ſuo per quinque lineas circa ſulcati extremi tertii proceſſus transverſarii inferiorem partem, infra ramum in tertii nervi colli ſuperius latus inſertum, in priora prorumpit, atque a latere ſuo inferiori primum ramum edit, qui transverſali ductu, verſus muſculi recti interni magni capitis externum marginem abeuns, in duos craſſos ramos partitus deprehenditur: quorum ſuperior, muſculi recti interni magni capitis poſtremum carnem transverſim ingreditur, atque per eam ipſam in muſculi longi colli carnem tribus ramulis deſcendit, qua a quarta vertebra colli oboritur: inferior continuo a ſuo principio priori longiorem ramum demittit, qui muſculi recti interni magni capitis externum marginem ingreditur, et ultra duos pollices per ejus mediam carnem deſcendit, ut ad usque ſextae vertebrae prominentem proceſſum oculis uſurpari poſſit, ubi radiorum adinſtar fibras ſuas diſpergit. Quo edito, continuo fere in infimi nervi mollis inferius arcuatum latus introrſum aſcendit, inſeriturque, ubi is ipſe in duos primarios ſuos ramos diviſus eſt.

§. LXII.

Secundus nervus mollis externi lateris, ſuperiori ramo tertio nervi colli inſeritur, inferiori in infimum. Tertius nervus mollis plano diſco ſecundi nervi colli inſeritur. Quartus in eundem diſcum ſecundi nervi colli.

Secundus nervus mollis ab infimo, eodem fere loco, niſi aliquantum retro eum, haud multum graciliori trunco pronaſcitur. Inde per quatuor lineas extrorſum aſcendens, in ſuperiorem et inferiorem ramum dividitur: inferiori qui trunco fere craſſior, per quatuor lineas extrorſum excurrit, et infimi nervi mollis poſteriori lateri committitur, ubi in duos primarios ſuos ramos diſcedit; ſuperiorique ſuper valleculam, inter muſculum rectum internum magnum capitis et muſculum intertransverſarium atlantis

comprehenſam, tertii nervi mollis inferiori lateri ſe inſerit, ubi ipſe in ſecundum nervi collum inſeritur. Nam ſicuti primus cum ſecundo, ita tertius cum quarto, accurate e regione transverſarii proceſſus ſecundae vertebrae colli, ex communi brevi papilla pronaſcitur; ac inde per ſeptem lineas extrorſum in ſecundum nervum colli modice aſcendens, in ejus plani diſci anteriorem ſuperficiem a parte inferiori inſeritur, quum paulo ante memoratum ramum a ſecundo nervo molli aſſumſit. Et quartus, ex illius papillae ſuperiori parte productus, et aliquantum gracilior priori, ductu paululum altiori, verſus ſecundum nervum colli exporrigitur, et ſimiliter in ejus diſci exteriorem ſuperficiem a parte ſuperiori inſeritur.

§. LXIII.

Quintus nervus mollis, primi nervi colli anterioris rami inferiori ramo inſeritur, et ſexto nervo molli. Sextus anteriori ramo primi nervi colli. Primi nervi colli anterior ramus, ſuperiori, diſco ſecundi nervi colli; inferiori, quinto nervo molli, et ramo aſcendenti ſecundi nervi colli conjungitur.

Qui octo linearum intervallo; ſupra tertii et quarti nervi mollis commune principium provenit, quintus nervus mollis, quum aeque craſſo funiculo ac infimus, per tres lineas extrorſum aſcendit, in duos quinque linearum ramos partitur: eorum inferior, ſuper muſculum intertransverſarium atlantis extrorſum ſuperficialiter aſcendit, et primario ramo inferiori anterioris rami primi nervi colli ſe inſerit, ubi cum ramo ſecundi nervi colli aſcendente conjungitur; ſuperior ſuperficialiter quoque, ſuper muſculi intertransverſarii atlantis inſertionem, modice extrorſum aſcendit, et in acuto margine atlantis, quo loco muſculus rectus internus minor capitis incipit, acute cum ſexto nervo colli conjungitur. Sextus nimirum et ſupremus nervus mollis lateris exterioris primi ganglii colli, inibi oboritur, ubi quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis, in primum ſuum ganglium colli intumeſcere incepit, accurate e regione proceſſus transverſarii atlantis; neque ultra tres lineas ſuper muſculi recti interni minoris capitis principium extrorſum aſcendit, quum in unum truncum cum ramo a quinto nervo molli aſcendente confluit, qui ſuper partem ſuperiorem transverſarii proceſſus atlantis in anteriorem ramum primi nervi colli inſeritur, ut iſte hic loci quaſi in tres ramos diviſus deprehendatur. Ac tali modo omnes nervos molles dextri lateris primi ganglii colli enarravimus, qui ſtratum anterius *plexus colli lateralis ſuperioris* conſtituunt, qui inter illud et ſecundum nervum colli intercipitur. Ut autem horum nervorum mollium abſolutam deſcriptionem tradam, et primus et ſecundus nervus colli, quatenus cum ganglio primo colli conjunguntur, ramis ſuis anterioribus deſcribendi ſunt. Simulatque enim primi nervi colli anterior ramus*), qui ſolus cum primo ganglio colli communicat, ab atlantis proceſſu in priora procidit, et circa eum in usque ejus acutum marginem oblique introrſum inflexus eſt, in duos ſuos primarios ramos diſcedit: quorum ſuperior, arcus imagine, circa illum marginem ſuper muſculi

*) Cf. Aſchii Diſſ. de Primo pare Nervorum Cerebri. Recuſ. in hujus Collectionis T. I.

culi intertransverſarii atlantis anteriorem ſuperficiem, paulo ultra pollicem in plani diſci ſecundi nervi colli extimam ſupremam partem demittitur, quum parum infra ſuum principium ramulum illum jam demiſerat, quem in decimi (lingualis) nervi capitis deſcriptione expoſuimus; atque inferior, in cujus principii ſuperius latus, dictus trunculus inſerebatur, quum aliquantum ſuper muſculi recti interni minoris capitis principium introrſum deſcendit, in tres ramos diviſus conſpicitur, quorum anterior inferiorem ramum quinti nervi mollis conſtituit, et reliqui ramo aſcendenti ſecundi nervi colli conjunguntur.

§. LXIV.

Planus diſcus ſecundi nervi colli ſuperioris trunci: ejus tres rami in muſculum rectum internum magnum capitis inſerti, duo ramuli communicatorii trunci ſuperioris et inferioris ſecundi nervi colli.

Secundus nervus colli vero, quem nexus gratia, aliqua ex parte recenſebimus, quamprimum inter ſuos muſculos, retro venam jugularem internam, in latus colli procidit, in duos validos truncos partitus deprehenditur; quorum ſuperior craſſior, continuo in planum diſcum comprimitur, qui illico in ramos ſuos diſcedit. Poſtquam enim primarius ramus ſuperior primi nervi colli, circa atlantem in illius diſci nervoſi ſupremam poſtremamque partem demiſſus eſt, unius lineae intervallo, primus aeque craſſus ramus ſecundi nervi colli oboritur; qui ſuper atlantis et epiſtrophei intertransverſarii muſculi ſuperiorem partem, per quinque lineas introrſum aſcendens, fortem ramum in eam partem exterioris lateris muſculi recti interni magni capitis immergit, qua ejus anterior tendinea ſuperficies deſinit, qui per hanc carnem ita diſtribuitur, ut uno ramo per anteriorem ejus partem excurrat, altero per poſteriorem, fere ad usque ſui muſculi finem deſcendat. A quo duarum linearum intervallo, ab ejus exteriori latere duo lineares ramuli diſcedunt, in ramum admodum craſſum confluentes; qui ſuper muſculi recti interni minoris capitis prioris ſuperficiei exteriorem partem, fere per pollicem aſcendens, tres notabiles ramos dimittit, qui muſculi illius externum latus ingrediuntur et longe per illud incedunt; poſt quos ipſe duplici funiculo, fere in usque inſertionem ſui muſculi aſcendit. Tertius ramus plani diſci ſecundi nervi colli, quartus nervus mollis eſt. Quartus autem, parum infra tertium, a medio interioris marginis illius diſci oboriens, quum retro tertii inſertionem, ad latus externum muſculi recti interni magni capitis pervenit, in ſuperiorem et inferiorem ramum diſcedit; quorum ſuperior magis transverſali, inferior verſus inferiora declivi ductu, in ejus carnem aliquot ſurculis inſeritur. Quintus, qui a priori vix per unam lineam remotus eſt, iterum mollis nervus primi ganglii colli eſt. Sextus ramus craſſo principio a margine illius diſci oboritur, et ante expoſitam valleculam in tres ramulos diſtinguitur, qui eam partem muſculi interni magni capitis recta ingrediuntur, quae ſupra ejus originem conſiſtit. Septimus denique et octavus, qui ſe proxime excipiunt, duo ramuli communicatorii ſunt, trunci ſuperioris et inferioris ſecundi nervi colli. Qua ramo-

rum diſtributione, diſcus ſecundi nervi colli, ſtratum poſterius *plexus lateralis colli ſuperioris* perficit.

§. LXV.

Secundi nervi colli truncus inferior: ejus duo ramuli communicatorii ſuperioris trunci: ipſe in tertium nervum colli demittitur. Origines inferioris radicis nervi deſcendentis colli externi.

Truncus inferior ſecundi nervi colli, quum in internum latus muſculi intertransverſarii atlantis et epiſtrophei prorumpit, a trunco ſuperiori perfecte diſtinctus apparet, et ipſi brevi tantum celluloſa cohaeret. Inde vero a ſuo prolapſu in exteriora incurvatur, juxta illius muſculi internam ſuperficiem, ſuper proceſſus transverſarii epiſtrophei priorem radicem deſcendit, tumque in priori parte ejus obtuſi tuberculi, in duos primarios ramos diſcedit: quorum exteriorem et longiorem, truncum deſcendentis nervi colli externi, et alium ramum ipſi exhibere, jam expoſuimus, dum interior duas inſertiones a nervo molli primi ganglii colli accipit; uterque autem ramus tertio nervo colli inſeritur. Prius autem quam inferior truncus ſecundi nervi colli dividitur, duo non admodum graciles communicatorii ramuli duarum linearum, a ſodali ſuo ſuperiori trunco in eum demittuntur; quum enim hi duo trunci ſibi admodum vicini ſint, illorum communicantium ramorum ſuperior, continuo ſe in inferiorem demittit; et inferior duabus linearibus radiculis obortus, vix ante illius inferioris trunci inſertionem inſeritur. Acceptis illis ramulis communicantibus, quum in epiſtrophei obtuſo tuberculo in commemoratos duos ramos diſceſſit, interiori primum ad usque egredientem e foramine ſuo tertium nervum colli, tum ſuper caudam ſecundam a ſuprema levatoris ſcapulae, in ſecundum proceſſum transverſarium inſertam, extrorſum deſcendit, attenditurque per dimidium pollicem tertii nervi colli ſuperiori lateri, prius quam ſe ipſi acute inſerat: neque alios, praeter duos lineares ramulos nervi mollis primi ganglii colli inſertos accepit, quum epiſtrophei tuberculo adhuc incumbit. Exterior autem ramus inferioris trunci ſecundi nervi colli, a tuberculo epiſtrophei, ſecundum ſodalem internum ramum, et juxta ſecundam a ſuprema caudam levatoris ſcapulae, ad usque medium epiſtrophei et tertiae vertebrae colli intervallum deſcendit, ubi in duos ramos partitur, in nervum deſcendentem colli externum, qui interior ramus eſt, et in ramum communicatorium tertii nervi colli, qui exterior eſt.

§. LXVI.

Nervus quadrageſimus quartus (ſympathicus) corporis a primo ganglio colli, in usque ſecundum ganglium colli deducitur: ramus communicatorius a ramo communicatorio quarti et quinti nervi colli. Secundum ganglium colli: ejus communicatorius ramus a quinto nervo colli, qui etiam laqueo thyreoideo inſeritur.

Poſtquam nervi quadrageſimi quarti (ſympathici) corporis primum ganglium cum omnibus ſuis nervis deſcripſimus, eum ipſum ab atlantis et epiſtrophei medio inter-

intervallo, ubi ejus primum ganglium terminatur, primum ad usque ſecundum ganglium colli deducemus. Igitur a tertiae vertebrae transverſario proceſſu, ubi fere primum ganglium colli in ejus deſcendentem truncum contractum fuit, qui hic loci adhuc muſculo recto interno magno capitis inhaeret, verſus quartae vertebrae proceſſum transverſarium, ſuper muſculi longi colli mediam priorem ſuperficiem ſe demittit, quumque trunci carotidis poſteriori convexitati firma celluloſa revinctus eſt, ſecundum ejus tractum, aliquantum introrſum incurvatus deſcendit, in usque ſextae et ſeptimae vertebrae colli mediam cartilaginem, muſculi longi colli carne obductam. Atque tum demum in aliquod ganglium oblongum, parvum, et craſſum intumeſcit, quod paululum ſupra illam cartilaginem incipiens, paulo infra eam, in arteriae thyreoideae inferioris ſuprema convexitate deſinit. Neque tamen ſolitario trunco, ad usque illud ganglium deſcendit, quamvis unus tantum ramus ipſi inſeratur, qui a primario nervo communicatorio quarti et quinti nervi colli proficiſcitur. Quum nimirum quarti et quinti nervi colli ramus communicatorius, per aliquot lineas a ſuo principio deſcendit, modice gracilem ramum introrſum demittit, qui inter ſuum trnncum et arteriam cervicalem, quae ipſi a latere interiori eſt, ultra pollicem fere ad usque ſextae vertebrae transverſarium proceſſum deſcendit, principium alicujus rami illius arteriae ſupergreditur, qui extrorſum in muſculum ſcalenum lateralem abit. Atque in eo ipſo obtuſo angulo gracilem ramum introrſum projicit, qui arteriam cervicalem ſubit, ſtatim muſculi recti interni magni capitis externum latus aſcendit, quod a prominente apophyſi ſextae vertebrae oboritur; tumque arctiſſime trans hujus prominentis apophyſis ſuperiorem partem in quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi externum latus deſcendit, ubi corporis ſextae vertebrae ſuperiori margini incumbit, eoque ductu nervum ſimul ſupergreditur, quem ab ipſo quinto nervo colli, retro muſculum rectum internum magnum capitis deſcendere oſtendemus. Accepto itaque illo ramo a communicatorio ramo quarti et quinti nervi colli, quemadmodum expoſuimus, ipſi quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis a medio corporis ſextae vertebrae colli in usque ſeptimae corporis mediam partem, in ganglium colli eſt. In eo autem cadavere, pollicem longitudine ſua non ſuperat, ſolito gracilius et anguſtum eſt, latius tamen extremo ſuo, quo ſummae convexitati arcus arteriae thyreoideae inferioris incumbit. Ac quum ita poſitum eſt, ut ſuperius muſculi longi colli interiori tendineae ſuperficiei inhaereat, et inferius mediae ejus parti carneae, latiori ſub extremo furcae in modum in duos ramos diſcedit, quos ante arteriam thyreoideam deſcendere ſuo loco exponemus. Quum vero ſecundum ganglium colli potiſſimum ad nervos cardiacos referendum ſit, duos ejus principes ramos, nervum cardiacum externum et nervum cardiacum internum, in ipſa nervorum cardiacorum deſcriptione perluſtrabimus. Neque alios ejus ramos hoc capite proponendos eſſe cenſemus, quam qui a nervis colli in quadrageſimum quartum (ſympathicum) nervum corporis demittuntur. Eorum autem, qui in ſecundum ganglium colli inſeruntur, primo loco dicendus eſt, quem quintus nervus colli demittit. Quum nimirum quintus nervus colli, ex theca vertebrarum egrediens, medio ſuo foramini adhuc inhaeret, modice gracilem ramum ab interiori ſuo latere demittit, qui ſuper ipſum quintum nervum, et interioris marginis ſulcati

 extremi

extremi quintae vertebrae transverſarii proceſſus externum latus, obliquantum deſcendens, circa eum ipſum, per muſculi recti interni magni capitis poſtremam carnem, quae a prominente apophyſi ſextae vertebrae oboritur, et ibidem orienti carni muſculi longi colli incumbit, ad usque illius muſculi recti internum latus introrſum derivatur, et fortiori ramo ejusdem quinti nervi colli conjungitur. Iſte a quinto nervo colli oboritur, quum a ſulcato extremo proceſſus transverſarii quintae vertebrae deſcendit; tumque continuo per muſculi longi colli priorem carnem, quam a priori prominente apophyſi ſextae vertebrae oriri diximus, parum ſupra illam apophyſin introrſum demiſſus, cum priori ramo in communem truncum confluit, qui ab interiori latere muſculi recti interni magni capitis, quod a funiculo quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi corporis parum diſtat, ſuper muſculi longi colli anteriorem ſuperficiem, per integrum pollicem ſenſim introrſum deſcendit, atque in duos aequales ramos diviſus; ſuperiori accurate in ganglii ſecundi colli mediam longitudinem, qua mediae cartilagini ſextae et ſeptimae vertebrae incumbit, a latere exteriori inſeritur; et inferiori per quinque lineas juxta ganglii externum latus, retro duas inſertiones ſequentis rami deſcendit, atque in eum ramum inſeritur, quem ex ſecundi ganglii inferiori parte, retro arteriam thyreoideam deſcendere dicemus. Poſt nervos, qui a quinto nervo colli ſecundo ganglio colli committuntur, is ſolus dicendus ſupereſt, qui a ramo communicatorio quarti et quinti nervi colli oboritur. Quum nimirum iſte nervus, dictum communicatorium ramum in quadrageſimum quartum (ſympathicum) nervum corporis demiſit, aliquamdiu adhuc ductu contrario, arteriam cervicalem comitatur; hanc quum ſubiit, proxime ante muſculi longi colli inſertionem tendineam, qua prominenti margini ſextae vertebrae ſe inſerit, tumque ante ejus carneam ſuperficiem, per integrum pollicem ab illa apophyſi ad usque ſecundum ganglium deſcendit, cujus exteriori medio lateri, duobus ſibi vicinis et brevibus ramulis inſeritur.

§. LXVII.

Primum ganglium thoracis. Trunculus ſexti nervi colli, qui et in muſculum longum colli, et in primum ganglium thoracis inſeritur.

Deſcriptis quoque ramis, qui in ſecundum ganglium colli inſeruntur, illi pertractandi veniunt, qui a quinto, ſexto, ſeptimo, et octavo nervo colli in primum ganglium thoracis demiſſi, hoc ipſum conſtituunt. Ac quum ſextus nervus colli, (qui profunde ſulcatum ſextae vertebrae transverſarium proceſſum deſcendens, a prioribus ſcaleni anterioris cauda perfecte obtegitur, quae per illum ſulcum in quintae vertebrae transverſarium proceſſum inſeritur) ipſi foramini ſuo adhuc inhaeret, retro ſextae vertebrae prominentem proceſſum; craſſum trunculum duarum linearum ab inferiori ſuo latere exhibet, in internum et externum ramum diviſum. Ramus interior, ſuper prominentis marginis ſextae vertebrae externam et poſtremam ſuperficiem per ſeptem lineas deſcendit, ut ſodali exteriori ramo cohaereat, atque inter memoratam ſupremam caudam muſculi ſcaleni anterioris, et ſecundae a ſuprema tendinem, inſertionem, in priora prorumpit; tumque proxime infra illum nervum, quem a quarti et quinti nervi colli

colli communicatorio oboriri, ac infra ſextae vertebrae prominentem apophyſin deſcendere diximus, ante muſculi ſcaleni anterioris alteram caudam per octo lineas demiſſus, breviſſimum ramulum in ſodalem ſuum externum ramum demittit, et duarum linearum progreſſu bipartitur; exteriori graciliori ramo, quum vix breviſſimum ramulum interiori ramo illius ſodalis rami exhibuit, priorem et exteriorem ſuperficiem muſculi longi colli penetrat, aliquantum per eam extrorſum deſcendens; atque interiori eandem ſuperficiem muſculi longi colli paulo interius perforans, longius quoque per ejus carnem et recta deſcendit. Ramus exterior autem memorati trunculi ſexti nervi colli, juxta ſui nervi internum latus, ſuper ſulcati extremi ſextae vertebrae concavam ſuperficiem, muſculi ſcaleni anterioris alterius caudae a ſuprema tendinem transjicit, et verſus interiora in conſpectum proſilit; tumque proxime infra ſuum ſodalem primarium ramum interiorem, et paulo magis poſterius, ſuper muſculi longi colli tendineum marginem, per novem lineas deſcendens, interiori ſuo latere breviſſimum expoſitum ramulum a ſodali interiori ramo aſſumit, a quo trium linearum intervallo in internum et externum ramum dividitur: eorum craſſior exterior, alium a ſeptimo nervo colli latere ſuo exteriori aſſumit, quum per quinque lineas deſcendit. Quum nimirum ſeptimus nervus colli, qui ſicuti octavus a parte priori et interiori a muſculo ſcaleno anteriori obtegitur, in usque ſeptimae vertebrae lunatum marginem, verſus exteriora prorumpit, a latere ſuo anteriori et interiori modicum ramum exhibet, qui externum ramum dicti communis trunculi ſexti nervi colli craſſitie ſuperat; quique primum transverſaliter, inter ſextae et ſeptimae vertebrae colli externum latus et ipſi cohaerentem muſculum ſcalenum anteriorem introrſum prorumpens, fere ſuper mediam longitudinem dicti muſculi intertransverſarii, mox ſuper externum latus arteriae venaeque vertebralis, quae inter muſculum longum colli et priorem intertransverſarium aſcendunt, in usque dictum locum per integrum pollicem modice introrſum et in priora deſcendit, ubi ramo exteriori communis trunculi ſexti nervi colli committitur; atque tum validus iſte truncus communis, in quem illi duo rami confluunt, juxta venae vertebralis internum latus per ſex lineas usque retro arcuatae arteriae thyreoideae inferioris mediam poſteriorem ſuperficiem deſcendit, et papillae imagine primo ganglio thoracis inſeritur, qua parte ad latus internum venae vertebralis prominet: gracilior et exterior vero ramus, qui ſolus ex illo trunculo ſexti nervi colli dicendus ſupereſt, quum expoſitum ramum communicatorium accepit, parum introrſum deſcendit, et retro papillam primi ganglii thoracis in duos ramos ſecedit; quorum ſuperior et interior aliquamdiu per carnem interiorem et anteriorem muſculi longi colli deſcendit, ac inferior, qui adhuc longius ſuper ejus internum marginem in usque ejus originem a capite tertiae vertebrae deſcendit, tribus ramulis in ejus carnem deſinit.

§. LXVIII.

Nervus poſterior arteriae vertebralis, duabus radicibus a ſexto nervo colli demiſſus, duos ramos a ſeptimo nervo colli aſſumit, et primo ganglio thoracis inſeritur.

Ramis deſcriptis, qui a quinto, ſexto et ſeptimo nervo colli ſuperficialiter deſcendunt, ramus dicendus venit, qui abſcondito loco obortus congruo nomine *nervus poſterior*

ſterior arteriae vertebralis nobis dicitur. Quippe quum ſextus nervus colli ſuo foramini adhuc inhaeret et poſteriori parti foraminis transverſarii proceſſus ſextae vertebrae incumbit, non admodum gracilem mollemque nervum exhibet, qui per pollicem verſus exteriora productus, paulo fortiori ramo conjungitur, qui trium linearum intervallo a priori ab eodem latere ſexti nervi colli obortus eſt. Hi duo rami, quum ſuper medium poſterius latus arteriae vertebralis, quae per ipſum foramen proceſſus transverſarii ſextae vertebrae aſcendit, in proceſſus transverſarii ſextae et ſeptimae medium intervallum deſcenderunt, in communem truncum confluunt, qui ſeptem linearum progreſſu fortiori trunculo ſeptimi nervi colli, a parte interiori conjungitur. Ubi enim ſeptimus nervus colli proceſſui transverſario ſeptimae vertebrae colli incumbit, ibidem duo rami prioribus ſexti nervi colli paulo craſſiores oboriuntur; alter quidem ab ejus priori et inferiori latere, alter vero a ſuperiori, qui in communem trunculum quinque linearum et priori validiorem confluunt, qui ſuper radicem proceſſus transverſarii ſeptimae vertebrae aſcendens, in ejus ſuperiori parte cum expoſito ramo conjungitur. Tum eorum validus truncus, qui ſuper muſculi longi colli extimam carnem, ſenſim verſus arteriae vertebralis externum latus incedit, quum ad usque capitulum primae coſtae thoracis deſcendit, ac ſenſim in mollem et rubellam ſubſtantiam intumuit, juxta arteriae vertebralis externum latus exteriori parti primi ganglii thoracis inſeritur, quum paulo ante alium notabilem ramum a ſeptimo nervo colli aſſumſit. Quippe quum ſeptimus nervus colli, ſuis transverſariis proceſſibus adhuc interceptus, ad usque poſterius latus muſculi intertransverſarii ſextae et ſeptimae vertebrae pervenit, ex medio ſuo interiori latere interiorem radicem edit, quae retro illum muſculum, in proceſſus transverſarii ſeptimae vertebrae colli priorem partem introrſum demiſſa, in ejus inferiori parte alteram radicem inſertam accipit, quae parum ante priorem oborta, et cum ea in communem trunculum conjuncta, hoc ipſo ſuper muſculi longi colli extimam carnem, quae a capitulo primae coſtae thoracis provenit, per ſeptem lineas deſcendit, donec nervo poſteriori arteriae vertebralis inſeratur. Quo modo nervus poſterior arteriae vertebralis verſus ſuam inſertionem admodum validus redditur, et ut eum accuratius adhuc determinemus, in ſuperiorem apicem primi ganglii thoracis inſeritur, quod figuram triangularem obtinuiſſe, ſequenti paragrapho oſtendimus.

§. LXIX.

Figura primi ganglii thoracis.

Perluſtratis nervis, qui tum a quinto, tum ſexto et ſeptimo nervo colli, in primum ganglium thoracis demittuntur, ganglii ipſius figuram, et reliquos nervos, qui in illud inſeruntur, jam disquiremus. Atque eo in cadavere, ex quo nervos deſcribimus, illud neque circumferentia ſua, neque craſſitie ſua valde conſpicuum, mobilique capitulo primae coſtae thoracis accurate impoſitum fuit, ſiquidem priori et extimae ſuperficiei muſculi longi colli inhaeſit, quae integrum illius capitulum obduxit. Ejus autem figura, ſecundum quam nervos ejus deſcribimus, triangularis propemodum fuit,

fuit, rotundis non acutis lateribus circumſcripta. Atque talem circumferentiam tuebatur, ut ejus externum latus, ab exteriori apice, accurate ante muſculi longi colli exteriorem marginem, per ſex lineas ſurſum et introrſum continuatum eſſet, in usque capituli illius coſtae primae mediam ſuperiorem partem, ubi in apicem ſuperiorem terminabatur. Deinde ab apice ſuperiori, internum ejus latus breviſſimum, retro arteriam vertebralem, per quinque lineas deorſum et paululum introrſum ducebatur, in usque ejus papillam interiorem. Tumque inferius latus longiſſimum, quod inſtar baſis trianguli, ſeptem lineas longitudine ſua aliquantum ſuperabat, erecto homine fere in ſitu horizontali conſpiciebatur, niſi quod a parte interiori paululum elevatum erat, dum papillam internam cum interiori latere ganglii efficiebat. Haec denique papilla interna, quae quinque lineas longitudine ſua non ſuperabat, dum retro arteriam venamque vertebralem introrſum exporrigebatur, in planitiem duram linearum compreſſa erat, quumque ad internum latus venae vertebralis emergeret, in tres apices late diducta conſpiciebatur; quarum ſuperior inſertio rami ſexti et ſeptimi nervi colli eſt, media in illum ramum continuatur, quem laqueum arteriae thyreoideae inferioris coefficere vidimus; ac inferior nervo cuidam, quem deinde dicemus, originem dat, qui ad nervos cardiacos proficiſcitur.

§. LXX.

Nervus communicatorius ab octavo nervo colli, in primum ganglium thoracis demiſſus. Laqueus arteriae vertebralis.

Ex nervis, qui in primum ganglium thoracis inſeruntur, ſolus tantum ſupereſt, qui ab octavo nervo colli in ejus medium externum latus demittitur. Iſte autem ab octavi nervi colli inferiori latere oboritur, quum adhuc profunde, inter ſeptimae colli et primae dorſi vertebrae transverſarium proceſſum haeret; mox ſuper coſtam primam thoracis, trans originem muſculi longi colli, quae ab externa parte ejus capituli deducitur, introrſum producitur, et poſt octo linearum decurſum, dicto loco primo ganglio colli committitur, dum verſus inſertionem ſuam paululum intumeſcit. Qui autem ex primi ganglii thoracis interiori latere oboriuntur, aliqua ex parte in laquei ſubclavici deſcriptione recenſentur, in qua integri nervi decurſum enarramus, qui ex interiori apice primi ganglii thoracis interioris papillae obortus, laqueum arteriae thyreoideae coefficit. Ex priori autem parte ſuperioris apicis papillae interioris, alius notabilis ramus pronaſcitur, qui paululum retro venam vertebralem aſcendit, juxta ejus externum latus in ſuperioris apicis priori parte primo ganglio thoracis inſeritur, ſicque *laqueum arteriae vertebralis* conſtituit, qui in univerſum pollicem longitudine ſua adaequat. Illos autem nervos, qui ab illius papillae primi ganglii thoracis interiori apice pronaſcuntur, diſtinctioris ordinis gratia, in nervorum cardiacorum deſcriptionem rejicimus, eos ulterius proſecuturi, quum ipſum quadrageſimum quartum (ſympathicum) nervum corporis funiculo ſuo, in usque tertiam coſtam thoracis deduxerimus, qua ejus deſcriptionem terminamus.

§. LXXI.

Nervus quadrageſimus quartus (ſympathicus) corporis ex primo ganglio thoracis educitur. A primo nervo dorſi ramos in ejus caudam demittitur. Secundum ganglium thoracis.

Poſtquam primum ganglium thoracis, alios accepit, alios a ſe dimiſit nervos, quorum alios integre deſcripſimus, aliorum tantum mentionem injecimus, tunc inferiori ſuo apice, qui a prioribus coeco proceſſu pleurae obductus eſt, neque non aliquantum verſus exteriora dirigitur, iterum in teretem funiculum contrahitur, qui dum ulterius per thoracem deſcendit, coſtarum capita ſupergreditur. Neque tamen primum ganglium thoracis protinus in teretem funiculum contrahitur, ſed prius in latiuſculam craſſamque caudam abit, cui talis decurſus eſt, ut quum modice circa capituli primae coſtae thoracis inferius latus retrorſum deſcenderit, ſecundum muſculi longi colli externum latus, quo a capitulo ejus ſecundae coſtae provenit, corporis primae vertebrae dorſi laterali parti attendatur, et in intervallum primae et ſecundae coſtae paululum retrorſum incurvetur, usque dum in ſecundae coſtae thoracis capituli ſuperiorem partem, qua muſculi longi colli exterior margo oritur, in priora delabatur, ibique in aliud ganglium intumeſcat, quod *ſecundum ganglium thoracis* eſt. Nervi autem, qui in eam caudam primi ganglii thoracis inſeruntur, a primo nervo dorſi origines ſuas ducunt. Statim enim a principio ſuo, quum capituli primae coſtae thoracis priori et inferiori parti adhuc inhaeret, craſſum nervum a primo nervo dorſi aſſumit, qui infra ramum inferiorem ſupremae arteriae intercoſtalis, in ejus externum latus aſcendit. Quippe quum ea arteria, paulo ante primam coſtam in duos primarios ramos receſſit, ſuperiorique primam coſtam aſcendit; inferiori, ut accuratius dicamus, iterum ante primum nervum dorſi partitur, et uno ramo ſupra eum, altero infra eum in primum coſtarum muſculoſum intervallum implantatur. Sicque commemoratus nervus, proxime ſupra inferiorem ramum trunci inferioris illius arteriae, ex primi nervi dorſi, qui ſenſim in primam coſtam elevatur, medio inferiori latere oboritur; mox infra illum ramum, primae coſtae thoracis inferiori et priori lateri, per ſeptem lineas attenditur, inſeriturque in ipſum principium caudae primi ganglii thoracis. Quo ramo cauda primi ganglii thoracis admodum tumida redditur, retro membranam thoracis; commemorato modo in usque ſecundam coſtam deſcendit, ibique in ganglium intumeſcit, quod non magnum eſt in circumferentia ſua, ſed in tumidam planitiem compreſſum, quia ſecundae coſtae inhaeret, et a membrana thoracis corpori primae vertebrae dorſi apprimitur. Ac ſicuti omnia reliqua ganglia quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi corporis, quae intervallis coſtarum impoſita ſunt, a parte laterali tantum conſpici poſſunt, ita etiam ſecundum ganglium thoracis, parte ſua poſteriori, a nervis primi nervi dorſi, verſus poſteriora et exteriora, in apicem ganglioformem contrahitur.

§. LXXII.

§. LXXII.

Simplex, et alius duarum radicum nervus, a primo nervo dorſi, in ſecundum ganglium thoracis demittitur. Ipſe quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis in tertia coſta thoracis relinquitur.

Secundum ganglium thoracis, cujus ſtructuram modo explicuimus, ſequentes nervos a primo nervo dorſi accipit, quorum concurſu potiſſimum efficitur. Nempe parum infra modo commemoratum nervum, ſimilis ramus ab interiori latere primi nervi dorſi oboritur, accurate ſupra ramum ſuperiorem trunci inferioris ſupremae arteriae intercoſtalis, qui trans illius ſuperius latus, ſuper membranam thoracis, in ſuperiorem ſuperficiem lateralem corporis primae vertebrae dorſi, fere per integrum pollicem, in poſteriora deſcendit, et parti ſuperiori ac poſteriori ſecundi ganglii thoracis inſeritur. Quum vero primus nervus dorſi, adhuc intra primae et ſecundae vertebrae dorſi transverſarium proceſſum latitat, ab ejus medio interiori latere prioribus ſimilis quatuor linearum ramulus oboritur, et paulo exterius, alius longe fortior, qui paulo poſt cum priori in validum nervum confluit, qui brevi ductu proxime retro priorem ramum inſeritur, et potiſſimum ſecundum ganglium thoracis in poſteriora retrahit. Poſtquam denique quadrageſimus quartus (ſympathicus) nervus corporis, commemoratos nervos a primo nervo dorſi accepit, et in ſecundum ganglium thoracis, quod ſecundae ejus coſtae imponi diximus, intumuit; in teretiorem funiculum rurſus contrahitur, qui in eo cadavere, ex quo eum deſcribimus, ſatis tenuis et compreſſus eſt. Deſcendit autem iſte funiculus ſuper reliquarum thoracis coſtarum capita earumque intervalla; neque tamen vidi aliquem ramum, qui infra ſecundum ganglium thoracis, ab eo ad cor abiviſſet, quare quadrageſimi quarti (ſympathici) nervi corporis deſcriptionem, in tertia coſta thoracis finimus, et continuo ordine ad nervos cardiacos progredimur.

CAPUT IV.

SECTIO II.

NERVI CARDIACI DEXTRI LATERIS.

§. LXXIII.

Nervorum cardiacorum dextri lateris fontes.

Nervorum cardiacorum nomine, illos nervos ſolummodo inſigniendos eſſe, qui ad cor et ejus vaſa pertinent, ipſo nomine docemur. In univerſum autem quadruplex nervorum cardiacorum fons et origo eſt, dum in utroque latere, et a ſecundo ganglio colli, et a primo ganglio thoracis, in cor et vaſa ejus demittuntur, et praeterea in ſiniſtro latere, plerumque a primo ganglio colli inſignis *nervus cardiacus ſuperficialis* demittitur; quos tribus ſingularibus ſectionibus*) naturali ordine proponemus.

*) Ergo praeter pauca, quae in fine hujus ſectionis deſunt, duae adhuc ſectiones deſiderantur ſcilicet 1) deſcriptio nervorum ſiniſtri lateris et 2) nervi ſuperficialis cardiaci. Sg.

nemus. Quemadmodum vero jam expoſuimus, ſecundum ganglium colli, quod ſummitati arcus arteriae thyreoideae inferioris impoſitum eſt, latiori ſuo inferiori extremo, in duos admodum craſſos ramos dividitur, qui protinus ante eam demiſſi, eo ductu verſus cor deſcendunt, ut jam in ipſa arteria quinque linearum intervallo a ſe invicem diſtent, et ſenſim magis divergendo ramos ſuos edant, quorum decurſum naturali ordine recenſebimus. Hos vero duos nervos ſecundi ganglii colli, *nervum cardiacum externum*, et *nervum cardiacum internum*, qui in *nervum dextrum cordis* confluunt, tamquam principes nervos cardiacos dextri lateris, conſtituere, ſequentibus paragraphis explicabimus.

§. LXXIV.

Secundi ganglii colli nervus cardiacus externus, quatenus anteriorem ramum laquei thyreoidei edit. Laqueus arteriae thyreoideae inferioris.

Ut naturali ordine etiam nervos cardiacos proponemus, *nervum cardiacum externum*, qui ſecundi ganglii colli externus primarius ramus eſt, primum perluſtrabimus. Iſte continuo verſus exteriora deſcendens, poſt ſex lineas, in priori et inferiori arteriae thyreoideae inferioris ſuperficie, primum validumque ramum introrſum demittit, qui per quinque lineas in ejus inferius latus deſcendens, inibi, medio inter duos nervos cardiacos intervallo, ramo ex primo ganglio thoracis aſcendenti, a parte priori conjungitur, *laqueum arteriae thyreoideae inferioris* coeffecturus. Sicuti nimirum ſecundum ganglium colli, inferiori ſub extremo in duos primarios ramos diviſum eſt, ita ab ejus poſteriori et inferiori facie, qua ſuperiori margini ſextae vertebrae colli inhaeret, quaſi ex triplici diviſione, aeque craſſus ramus, ac paulo ante commemoratus demittitur, qui ſuper priorem carneam ſuperficiem muſculi longi colli, in univerſum fere per integrum pollicem, retro eam arteriam thyreoideam deſcendit, medio quidem loco inter illos duos primarios ramos; atque tum aſcendenti ramo primi ganglii thoracis a parte ſuperiori inſeritur, ut cum ramo antea expoſito levem tumorem ganglioformem efficiat. Ac quum ille ramus nervi cardiaci externi, ante arteriam thyreoideam inferiorem deſcendat, alter vero ex ipſo ſecundo ganglio colli, retro eandem arteriam in communem truncum cum eo confluat, admodum craſſus laqueus componitur, quo arteria thyreoidea inferior incluſa eſt.

§. LXXV.

Ramus aſcendens primi ganglii thoracis, a nervo cardiaco interno ramulum aſſumit, tumque ſuperiori ramulo, nervo cardiaco interno; et inferiori, ejus ramo ſuperficiali conjungitur.

Prius vero, quam nervum cardiacum externum ulterius proſequamur, ramus aſcendens primi ganglii thoracis deſcribendus eſt. Quippe ex media interna parte illius papillae, qua primum ganglium thoracis, retro arteriam venamque vertebralem, introrſum prominet, inibi quidem, ubi arteria thyreoidea inferior in arcum ſuum ſe

infle-

inflectere incipit, aeque valido principio oboritur, ac nervus cardiacus externus; tumque ſuper concavi arcus arteriae thyreoideae inferioris poſterius latus, arcus in modum introrſum, in usque medium intervallum duorum nervorum cardiacorum incedit, ibique expoſitum *laqueum thyreoideum* ganglioli ſpecie inſertum accipit. Inde per tres lineas verſus interiora continuatus, gracilem ramum a nervo cardiaco interno aſſumit, qui ab ejus principii externa parte, per octo lineas ante arteriam thyreoideam, in ejus concavum arcum deſcendit, priorique ramo a parte anteriori inſeritur; ut potius duo rami laquei thyreoidei a parte priori ſint, et unus tantum a poſteriori. Quo ramo aſſumto, fere per tres lineas a nervo cardiaco interno remotus deſcendit, tumque in duos ramos diſcedit, ſuperiorique graciliori per tres lineas in nervi cardiaci interni externum latus deſcendit, ubi primum ſuum ramum edit; ac inferiori craſſiori, qui continuus truncus eſt, per quinque lineas in nervi cardiaci interni rami ſuperficialis principium inſeritur, ubi primae vertebrae dorſi medio corpori imminet.

§. LXXVI.

Nervus cardiacus externus ad usque inſertionem in primum ganglium thoracis deducitur: ramus communicatorius rami ſuperficialis nervi cardiaci interni. Laqueus ordinarius arteriae ſubclaviae.

Deſcripto ramo aſcendente primi ganglii thoracis, nervum cardiacum externum, ad usque ejus inſertionem in primum ganglium thoracis deducemus. Quare edito anteriori ramo laquei thyreoidei, ſuper priorem et inferiorem ſuperficiem arteriae thyreoideae inferioris, a nervo cardiaco interno per ſeptem lineas ulterius deſcendit, et tum ramulum introrſum demittit, quem ſuo loco in nervi cardiaci interni ramum ſuperficialem abire exponemus. Hocque ramo in media aſcendentis arteriae thyreoideae inferioris ſuperficie edito, ſuper ejus priorem ſuperficiem, inter aſcendentem venam vertebralem et orientem communem trunculum arteriae dorſalis et ſcapularis, tum ſuper arteriae ſubclaviae priorem convexitatem, proxime infra originem arteriae mammariae, retro venam ſubclaviam et quadrageſimum tertium nervum corporis *), tandem circa arteriam ſubclaviam membrana thoracis obductam revertitur, atque ſuper ejus poſterius latus paululum extrorſum aſcendit, prius quam trans originem ſupremae arteriae intercoſtalis, in primi ganglii thoracis mediam priorem convexitatem inſeratur, qua parte capitulo primae coſtae incumbit. Haec vero arteria intercoſtalis, trans cujus internum latus nervus cardiacus externus aſcendit, ex arteriae ſubclaviae poſteriori et ſuperiori convexitate oboritur, accurate retro principium arteriae thyreoideae inferioris; uno ramo primam coſtam aſcendit, altero tamquam continuo trunco, in primum interſtitium muſculoſum abit. Flectitur autem, ut accuratius dicamus, nervus cardiacus externus inter illius arteriae intercoſtalis principium et originem arteriae vertebralis, quae aliquantum interius ex poſtrema et ſuprema convexitate arteriae ſubclaviae oboritur, ut ad ejus latus aliquantum promineat; a prioribus autem vena verte-

*) *Diaphragmaticum* intelligo, eundem tamen §. 48 in fine quadrageſimum ſextum vocavit. Confer notam ad §phum 49. Sg.

vertebrali et arteria thyreoidea inferiori obtegitur, quum ſecundum muſculi longi colli externum latus, et ſuper priorem ſuperficiem primi ganglii thoracis preſſum aſcendit. *Nervus arteriae dorſalis* vero, qui juxta ejus principium a *nervo cardiaco externo* diſcedit, certo defuit *).

§. LXXVII.

Nervus cardiacus internus: ejus ramus ſuperficialis, in ramum profundum infra arteriam ſubclaviam inſeritur: ejus ramus communicatorius a primo ganglio thoracis. Secundus laqueus arteriae ſubclaviae.

Nervum cardiacum externum quum expoſuimus, ad primarium ſecundi ganglii colli ramum internum, qui *nervus cardiacus internus* eſt, naturali ordine deducimur. Hic ſolitario et valido principio, ex ſecundi ganglii colli interiori latere eductus, alio octo linearum ramo, neque multum graciliori augetur, qui a ganglii ſuperiori et interiori parte ſecedit, et toti ejus interiori lateri, quin ipſius cardiaci nervi, per quatuor lineas attenditur, prius quam ſe ipſi inſerat; et tam ſtricta celluloſa ganglio cohaeret, ut primo intuitu unum corpus ganglioforme cum eo videatur conſtituere. Tum continuo ante arteriam thyreoideam inferiorem, modice tantum introrſum, et ſolitario funiculo per octo lineas deſcendit, atque in media anteriori ſuperficie ſeptimae vertebrae colli, ſuperiorem ramum aſcendentis rami primi ganglii thoracis, quem laqueum thyreoideum coefficere vidimus, inſertum accipit; a quo duarum linearum intervallo, inferior ramus illius aſcendentis rami, in principium ejus rami ſuperficialis inſeritur. Quippe nervus cardiacus internus, quum usque in inferiorem partem ſeptimae vertebrae colli deſcendit, in univerſum in duos ramos partitur, in ramum ſuperficialem et profundum. Ramus ſuperficialis nervi cardiaci interni, quum protinus inferiorem ramum aſcendentis rami primi ganglii thoracis aſſumſit, in arteriarum carotidum trunci mediam poſteriorem convexitatem in priora deſcendit, ac quatuor linearum intervallo in inſulam partitur, quae exteriori ſuo ramo ramum aſſumit, cujus truncum a primo ganglio thoracis proficiſci ſuo loco oſtendemus; tumque parum ſupra angulum trunci arteriarum carotidum et arteriae ſubclaviae, in ſolitarium ramum confluit, qui in eum angulum modice extrorſum deſcendit, atque in eo ipſo angulo alio ramo conjungitur, quem ab interna papilla primi ganglii thoracis in eum demitti ſequenti paragrapho exponemus. Poſtquam vero in illius anguli arterioſi poſteriori parte cum indicato ramo in brevem craſſum nervum compreſſus eſt, trans internum latus rami illius communicatorii noni (vagi) nervi capitis, qui in dextrum nervum cordis demittebatur, in illius anguli arterioſi priorem partem prorumpit, continuo a commemorato ramo primi ganglii thoracis diſcedit, ac unius tantum lineae intervallo, cum priori ramo communicatorio, qui ipſi a latere exteriori decurrit, ſuper anteriorem convexitatem ipſius principii arteriae ſubclaviae, in usque mediam exteriorem convexitatem trunci aortici anterioris, parallelus deſcendit; quumque ab illo angulo

*) Cur nervum hunc *Cardiacum* vocavit, cujus ne ſurculum quidem in cordis carnem deduxerit non video. Sg.

angulo arterioſo per octo lineas in mediam longitudinem trunci aortici anterioris deſcendit; qui in univerſum pollicem integrum et dimidium longitudine ſua non ſuperat, denique cum ramo profundo nervi cardiaci interni, quem pariter in hunc locum deſcendere exponemus, in validum et ſolitarium nervum conjungitur, quem *nervi dextri cordis* nomine, cum ramorum ſuorum ſobole, ſuo loco proſequemur.

§. LXXVIII.

Nervus aorticus ſuperficialis, qui ramum in ipſum angulum arterioſum trunci arteriarum carotidum et arteriae ſubclaviae demittit; ramo ſuperficiali nervi cardiaci interni conjungitur; ramum tunicae arcus aortae inſerit; tumque plexum aorticum anteriorem componit, qui nervo cardiaco ſuperficiali potiſſimum conjungitur.

Nervi autem, quos a primo ganglio thoracis, in ramum ſuperficialem nervi cardiaci interni demitti, paulo ante commemoravimus, ab inferiori apice ejus internae papillae, quae ad internum latus venae vertebralis et arteriae thyreoideae inferioris prominet, origines ſuas ducunt, ſiquidem primario in internum et externum ramum dividitur. Qui exterior eſt, quemque ordinis cauſa primo loco recenſemus, prae omnibus nervis cardiacis, qui inde ab arcu arteriae thyreoideae inferioris, inter tracheam et aſcendentem arteriam thyreoideam, verſus cor demittuntur, extimum locum occupat; ac quum primum retro arteriam thyreoideam, deinde retro arteriam ſubclaviam, a parte magis interiori, per pollicem et demidium deſcendit, notabilem ramum demittit, qui in ipſum angulum arteriae ſubclaviae et trunci arteriarum carotidum deſcendit, et ipſi membranae muſculari aliquot ſurculis inſeritur: ipſe vero ſuper arteriae ſubclaviae poſteriorem et interiorem partem, in usque commemoratum angulum ſe demittit, atque cum nervi cardiaci interni ramo ſuperficiali, in brevem truncum conjungitur, qui priori angulo arterioſo impoſitus, a commemoratis arteriis facile comprimi poteſt, quia arteriarum carotidum truncus, dum extrorſum incurvatur, ipſi principio arteriae ſubclaviae incumbit. Simulatque vero iſte trunculus, trans internum latus rami communicatorii noni (vagi) nervi capitis et nervi dextri cordis, in illius anguli arterioſi priorem partem prorupit, quemadmodum id praecedente paragrapho jam indicavimus, a ramo ſuperficiali nervi cardiaci interni diſcedit, ſuper trunci aortici anterioris mediam priorem convexitatem, retro partem ſuperiorem venae ſubclaviae ſiniſtrae, in usque ejus mediam longitudinem deſcendit; tumque modicum ramum ab exteriori ſuo latere demittit, qui retro venam ſubclaviam, inter ſuum truncum et inferius latus trunci aortici anterioris, in usque ejus originem ex arcu arteriae aortae deſcendit, ibique in ejus tunicam inſeritur, quae paulo infra ejus originem cum principio ſacci cordis confunditur. Edito hoc ramo aortico, adhuc retro venam ſubclaviam, priori ductu, ſuper truncum aorticum anteriorem, ad usque pericardii principium introrſum deſcendit, quod ſex lineis infra trunci aortici anterioris originem, transverſali principio ex arcus aortae priori et interiori ſuperficie pronaſcitur; ibique locorum parvam arteriam pericardinam ſupergreditur, quae ex media hac priori

ſuper-

ſuperficie aortae oborta, ſuper pericardii exteriorem ſuperficiem longe demittitur. Ac quum eo ductu, ab angulo trunci arteriarum carotidum et arteriae ſubclaviae, aliquantum ultra duos pollices deſcendit, plexus in modum nervis cardiacis ſiniſtri lateris conjungitur, quem *plexum aorticum anteriorem* vocamus.

§. LXXIX.

Nervi aortici ſuperficialis plexus aorticus anterior.

Si ad ſex lineas infra originem trunci aortici anterioris, ſuper aortae anteriorem ſuperficiem, linea transverſalis ducatur, nervus aorticus ſuperficialis citra ejus medietatem, acuto angulo in duos ramos dividitur, qui eo ductu recta extrorſum divergunt, ut in concavo arcu arteriae aortae per integrum pollicem a ſe invicem diſtent. Superior ramus ejus diviſionis, quum paulo ultra pollicem, ſuper arteriae aortae anteriorem ſuperficiem modice extrorſum aſcendit, ut paululum infra eam lineam, quam ab inferiori principio trunci aortici anterioris ad ejus concavum arcum continuares, ad eum ipſum arcum perveniat, in duos notabiles ramos bipartitur; quorum ſuperior per quatuor lineas retro concavum arcum aortae, in rami ſuperficialis nervi cardiaci interni ſiniſtri lateris, convexum arcum ſolitarius aſcendit, et duabus lineis ſupra ejus inſertionem in ramum ſuperficialem nervi cardiaci ſuperficialis inſeritur; atque inferior aliquantum brevior, in anterius latus nervi cardiaci ſuperficialis communicatorii rami plexus aortici anterioris ibidem inſeritur, ubi mediae priori parti ipſius principii ductus arterioſi incumbit; ac ipſe media ſua longitudine, primum ramum a ſodali ſuo primario ramo inferiori plexus aortici anterioris aſſumit. Iſte autem ſecundum transverſalem originem pericardii ex aortae anteriori ſuperficie, a ſuperiori ramo ſiniſtrorſum deſcendens, poſt quatuor lineas parum gracilem ramulum demittit, qui trium linearum intervallo cum primario ſuperiori ramo, verſus concavum marginem aortae parallelus excurrit, ibique in medietatem ejus inferioris rami inſeritur. Tum quinque linearum progreſſu primarius inferior ramus alium ramum aſſumit, qui a nervi cardiaci ſuperficialis communicatorio ramo plexus aortici anterioris, duabus lineis infra rami inferioris primarii ejus ſuperioris rami inſertionem obortus, ſuper aortae concavum marginem et lateralem priorem ſuperficiem, duabus circiter lineis infra prioris originem, in ſuperius latus primarii inferioris rami deorſum inflectitur. Eo aſſumto, prius adhuc per quinque lineas in usque concavum marginem aortae deſcendit, quam in duos ramos dividatur, quorum ſuperior per tres lineas in nervi cardiaci ſuperficialis anterius latus aſcendit, dum inter concavum arcum aortae et arteriae pulmonariae dextrum marginem, in aliquam planitiem comprimitur; atque inferior qui aliquantum longior eſt, ſimili modo in nervum cardiacum ſuperficialem deſcendit, et quatuor lineis infra priorem, ipſi inſeritur. Inſuper autem ejus ſuperior ramus, in medium ſuum ſuperius latus aſcendentem trium linearum ramulum, a ramo nervi cardiaci ſuperficialis communicatorii rami plexus aortici anterioris aſſumit, quem in nervi cardiaci ſuperficialis deſcriptione proponemus; ut tali modo primarius inferior ramus plexus aortici

ante-

anterioris, tribus ramulis nervo cardiaco ſuperficiali committatur, poſtquam paulo ultra pollicem, ab angulo ductus arterioſi et arteriae pulmonariae, inter concavum arcum arteriae aortae et dextrum marginem arteriae pulmonariae deſcendit.

§. LXXX.

Nervus cardiacus internus: ejus ramus communicatorius ab internae papillae primi ganglii thoracis inferiori apice, qui et in ſuperficialem et profundum ramum communicat, et alium a cardiaco externo aſſumit; ſecundum laqueum arteriae ſubclaviae, et nervum dextrum cordis conſtituit.

Poſtquam nervi cardiaci interni ramum ſuperficialem cum ramis ſuis deſcripſimus, naturali ordine ad ejus profundum ramum accedimus. Ac quemadmodum ſupra jam expoſuimus, principium ejus in ſeptima vertebra colli eſt, in cujus inferiori parte in ſuum ramum ſuperficialem et profundum dividitur. Prius autem quam hujus rami nervi cardiaci interni deſcriptionem damus, alius ramus a primo ganglio thoracis adducendus eſt. Siquidem ex inferiori apice papillae interioris, qua primum ganglium thoracis ad latus internum arteriae vertebralis prominet, duo nervi educuntur, quorum exterioris decurſus, quem nervi aortici anterioris nomine inſignivimus, jam praecedente paragrapho abſolutus eſt: interior autem, qui priori craſſior eſt, quum in univerſum ultra pollicem ſuper primam vertebram dorſi introrſum deſcendit, in profundi rami nervi cardiaci interni externum latus, quinque lineis infra ejus ſuperficialis rami principium inſeritur. Sed tamen paulo ante quam in illum inſeritur, ramum parum gracilem in nervi cardiaci rami ſuperficialis inſulae externum ramum projicit; aliumque modice gracilem et priori longiorem, quum parum a ſuo ortu proceſſit, a nervo cardiaco externo accipit, qui ab arteria thyreoidea in eum ſe demittit. At ramus profundus nervi cardiaci interni, quum ramum communicatorium a primo ganglio thoracis accepit, a ſeptima vertebra colli fere per tres pollices, ſuper priorem et inferiorem ſuperficiem vertebrarum dorſi, retro truncum arteriarum carotidum, ad usque angulum trunci arteriarum carotidum et arteriae ſubclaviae recta demittitur, poſterius latus ipſius principii arteriae ſubclaviae aſcendit, et quum ſuper illud oblique verſus interiora in mediam exteriorem convexitatem trunci aortici anterioris prorumpit, ipſum ſuperficialem ramum nervi cardiaci interni inſertum accipit, validumque nervum cum eo efficit, quem *nervum dextrum cordis* nominamus: quo modo manifeſtus, validus, et longiſſimus laqueus fit, qui praeter ordinarium laqueum arteriae ſubclaviae, ejus principium ductu obliquo comprehendit. Aſt nervum dextrum cordis, in quem nervi cardiaci interni ramum profundum et ſuperficialem, dum laqueum arteriae ſubclaviae conſtituunt, atque omnes fere reliquos ramos ſecundi ganglii colli, et multos praeterea a primo ganglio thoracis confluere, aliqua ex parte jam expoſuimus, cum ramorum ſuorum ſobole ac diſtributione recenſebimus, quum ramos expoſuerimus, qui ab interiori latere nervi cardiaci interni proficiſcuntur.

§. LXXXI.

Ramus communicatorius nervi cardiaci interni et nervi recurrentis colli, qui recurrenti in modum plexuli conjungitur. Ejus ſecunda communicatio cum nervo recurrente colli; a qua in nervum dextrum cordis demittitur.

Antequam igitur nervus cardiacus internus in ſuum ramum profundum et ſuperficialem dividitur, adhuc aliquantum ſupra inſertionem ſuperioris rami nervi communicatorii aſcendentis primi ganglii thoracis, a ſuo interiori latere craſſum ramum demittit, qui inter eum ipſum et nervum recurrentem colli, aliquantum ultra pollicem introrſum deſcendit, tumque nervo recurrenti colli, in ſecunda vertebra dorſi conjungitur. Atque tribus lineis ſupra eum alius gracilior jam obortus eſt, qui priori parallelus a latere interiori deſcendit, et media ſua longitudine in ſuperiorem et inferiorem ramum dividitur: quorum ſuperior octo lineis ſupra prioris inſertionem, in externum latus nervi recurrentis colli inſeritur; inferior in priorem, paulo ante quam ipſe inſeratur, qui praeterea ante ſuam inſertionem, gracilem ramulum inter duas priores inſertiones medio loco, nervo recurrenti colli inſerit, ut in ſecunda vertebra dorſi plexuli in modum, nervus recurrens colli nervo cardiaco interno conjungatur. Illorum autem ramorum communicantium inferior ſolitarius ramus, ita jungitur nervo recurrenti colli, ut poſtquam ejus anteriori lateri per aliquot lineas quaſi agglutinatus fuit, ab ejus interiori latere adhuc aliquantum craſſiori funiculo proveniat. Atque a ſecunda vertebra dorſi, ſuper priorem ſed exteriorem et lateralem partem tracheae, parum quidem a nervo recurrente colli remotus, recta retro truncum aorticum anteriorem deſcendit, ac quum a principio arteriae ſubclaviae, paulo ultra pollicem, fere juxta nervum dextrum cordis, qui trunci aortici anterioris exteriori et poſteriori lateri attenditur, ſuper tracheam oblique introrſum ſe demiſit, tunc retro convexi arcus arteriae aortae ſupremam partem, ubi pericardium pronaſcitur, nervi dextri cordis exteriori lateri pariter inſeritur.

§. LXXXII.

Nervus dexter cordis primario a ramo profundo et ſuperficiali nervi cardiaci interni componitur: ejus ramus communicatorius a nono (vago) nervo capitis: ramus communicatorius nervi cardiaci interni et recurrentis colli, ab ejus interiori latere in eum quoque demittitur: ejus dexter et ſiniſter truncus.

Poſtquam nervos omnes propoſuimus, qui in eo cadavere, ex quo eorum continuam deſcriptionem tradimus, ab octo nervis colli in quadrageſimum quartum (ſympathicum) nervum corporis et ejus ganglia ducuntur, atque ab his viciſſim in cor*) et vaſa ejus demittuntur; nervum jam expoſituri ſumus, a quo potiſſimum dextra pars cordis ramos ſuos nerveos nanciſcitur, quemque proprio nomine *nervi dextri cordis* dona-

*) Certe huc usque Autor nullum omnino ſurculum nerveum *in cor ipſum usque demiſſum* deſcripſit. Sg.

donavimus. In eum autem fere integer nervus cardiacus internus, in quem maxima pars secundi ganglii consumitur, et ramus communicatorius noni (vagi) nervi capitis, quem in ejus descriptione exposuimus, et omnes nervi papillae internae primi ganglii thoracis conjunguntur, ut admodum validum nervum ex illis componi facile intelligatur, qui ex omnibus nervis cardiacis sinistri lateris, *solus in cordis carnem se distribuit.* Inde vero a principio arteriae subclaviae, in cujus media exteriori convexitate, nervi cardiaci interni et profundus et superficialis ramus primario in eum confluxerunt, quum super exterius et posterius latus trunci aortici anterioris, quo pulmonem dextrum spectat, ad usque arcum arteriae aortae, super tracheae priorem lateralem et exteriorem partem oblique versus interiora se demisit; tunc in anguli exterioris, quem arteria aorta cum suo trunco anteriori constituit, parte posteriori commemoratum ramum communicatorium noni (vagi) nervi capitis, per ipsum angulum arteriae subclaviae et trunci arteriarum carotidum, a prioribus insertum accipit, quem super ipsius trunci aortici anterioris mediam exteriorem convexitatem, superficialiter descendere suo loco expositum est. Post cujus insertionem, mox ultimum ramum a nervis cardiacis dextri lateris, ramum communicatorium inferiorem nervi cardiaci interni et nervi recurrentis colli accipit, qui inde a secunda vertebra dorsi, eo ductu, quem paulo ante exposuimus, retro truncum aorticum anteriorem, fere juxta internum latus nervi recurrentis colli, usque retro supremam partem arcus arteriae aortae descendit, ibique ipsi inseritur. Atque in eo decursu, a prioribus perfecte vena cava superiori obtegitur, quae super dextimam partem arcus arteriae aortae ascendens, in externo angulo trunci aortici anterioris, in sinistram dextramve venam subclaviam dividitur; quarum illa super hujus trunci aortici principium in sinistrum latus colli ascendit, haec secundum illius trunci arteriosi partem inferiorem in dextrum latus simili modo ascendit. Quum autem quatuor illis ramis in validum nervum increvit, ab eo loco, ubi ultimum accepit, tantum per quinque lineas retro ipsum arcum arteriae aortae, solitario et valido caudice introrsum descendit, tenui membrana pericardii obductus, quae ibidem a posteriori superficie arteriae aortae et ramo dextro arteriae pulmonariae, cui a prioribus arcus aortae incumbit, latam originem sumit; atque tum paulo adhuc supra principium sinistri rami tracheae, in duos validos et primarios truncos, in *dextrum et in sinistrum truncum* partitur, qui adhuc per sex lineas retro eandem partem pericardii, arctissime conjuncti ad usque superiorem marginem dextri rami pulmonarii descendunt, qua parte iste ramus retro mediam posteriorem superficiem arteriae aortae consistit, prius quam in anteriori et magis laterali sinistra parte principii rami sinistri tracheae a se invicem discedunt, ut quilibet in suos ramos dispescatur, quorum descriptionem, quatenus separatim proponi possunt, continuo sermone expositum imus.

§. LXXXIII.

Nervi dextri cordis dextri trunci primarii rami anterioris nervus rami pulmonarii dextri, in ejus anteriorem et poſteriorem ſuperficiem diſtributus, unoque ramulo trunci ſuperioris ſinus pulmonariarum ramo inſertus.

Quum duo trunci nervi dextri cordis, dextri rami arteriae pulmonariae, qua parte ea retro mediam poſteriorem ſuperficiem arcus aortae conſiſtit, ſuperiorem marginem vix aſcenderunt, dexter eorum in duos primarios ramos, in anteriorem et poſteriorem ſubdividitur. Poſterioris primarii rami decurſum, qui gracilior fere eſt, et continuo ſuperiori margini dextri rami pulmonarii ſe ſubjicit, poſtea exponemus. Anterior autem primarius ramus, quum ab interiori primario ramo ſiniſtri trunci nervi dextri cordis, in priori et ſuperiori ſuperficie dextri rami pulmonarii per quinque lineas dextrorſum inceſſit, in duos notabiles ramos diſtinguitur: quorum ſuperiorem, *nervum rami pulmonarii dextri* vocamus, quia in eum ſolus conſumitur; atque inferiorem, *nervum auriculae dextrae cordis,* quia ipſi potiſſimum ramos ſuos proſpicit. Quem vero primo loco dicimus, nervus pulmonarii rami dextri, trium tantum linearum intervallo a ſuo principio in tres ramos diſcedit; ex quibus ſupremus, qui cum medio communi breviſſimo trunculo oboritur et gracilior eſt, ac brevi ductu circa ſuperiorem marginem rami pulmonarii dextri retrorſum inflectitur, haud longe per ejus poſteriorem ſuperficiem dextrorſum deſcendit, donec in ejus tunicam muſcularem inferatur; atque medius, qui craſſiuſculo funiculo circa eundem marginem rami pulmonarii dextri inflectitur, quum per ejus poſteriorem ſuperficiem in univerſum per duos pollices dextrorſum ſe demiſit, in principium ejus ſecundi rami inſeritur, qui in pulmonem dextrum abit; inferior autem ramus, qui ejus continuus truncus eſt, quum in priori ſuperficie rami pulmonarii dextri, parum infra ejus ſuperiorem marginem, per ſex lineas, modice dextrorſum deſcendit, primum gracilemque ſeptem linearum ramulum proxime infra ejus marginem ſuperiorem dextrorſum excurrentem projicit qui haud longe citra originem ſupremi rami dextri rami arteriae pulmonariae, in ejus tunicam inſeritur; poſt quem per octo lineas verſus mediam ſuperficiem noſtri rami pulmonarii dextrorſum deſcendit, et quum prope ab angulo abeſt, quem ejus ſupremus et ſecundus ramus conſtituunt, ſimilem ramum verſus eum angulum in ejus tunicam muſcularem immergit; a quo denique ſuper dextimam fere partem anteriorem ſui rami pulmonarii, retro latum ſuperiorem ramum trunci ſuperioris ſinus pulmonariarum, qui ante dextrum ramum arteriae pulmonariae a ſupremo lobo dextri pulmonis in dextrum latus ſinus pulmonariarum demittitur, per ſeptem lineas dextrorſum deſcendit, ubi iſte in ſuos ramos pulmonarios dividitur; tumque in duos ramos diſcedit, et inferiori verſus inferiorem partem ſui rami pulmonarii inſeritur, ſuperiori autem ſuper commemorati rami venoſi poſteriorem ſuperficiem prius aliquamdiu extrorſum aſcendit, quam in ejus tunicam terminatur. Atque ita in univerſum, *nervus rami pulmonarii dextri* ramos ſuos diſtribuit, ut membrana illa obducantur, quae arteriam pulmonariam ipſam obducit, et pericardio continua eſt; praetereaque ipſi anteriori

riori ramo dextri trunci nervi dextri cordis, arcus arteriae ad usque ejus diviſionem in ramum pulmonarium et auricularem, a prioribus incumbit, quia ſua convexitate etiam dextro ramo arteriae pulmonariae ad usque tracheae dextri rami principium a prioribus inhaeret.

§. LXXXIV.

Nervi dextri cordis dextri trunci anterioris primarii rami nervus dextrae auriculae cordis: ejus duo rami communicatorii nervi dextri ſinus venarum pulmonariarum.

At nervus dextrae auriculae cordis, qui nervi dextri cordis dextri trunci anterioris rami primarii inferior ramus eſt, ab expoſito nervo rami pulmonarii dextri, craſſo funiculo ſuper priorem ſuperficiem rami pulmonarii dextri, modice tantum extrorſum, verſus auriculae dextrae lateralem dextram partem deſcendit, quae cum principio venae cavae ſuperioris confunditur, eoque tractu primum retro arcum aortae, deinde partem dextram auriculae et venae cavae ſuperioris principium deſcendit, atque perfecte a prioribus abſconditur. A nervo autem rami pulmonarii dextri ſex linearum intervallo, in media priori ſuperficie rami dextri pulmonarii, ubi retro arcus aortae convexum arcum emergit, in duos ramos diſcedit, hisque anguſtam areolam conſtituit, quae in ejus inferiori margine iterum confluit; tumque ab eo margine, qui preſſim ſuper ſinum pulmonarium dextrorſum ducitur, continuo ſuper ſuperiorem et exteriorem partem ſinus pulmonarii, et ante nervum dextrum ſinus pulmonarii, quem ſuperiorem partem hujus ſinus occupare dicemus, per ſex lineas aſcendit atque in duos notabiles ramos partitur, quorum alter, retro membranam auricularem, fere per integrum pollicem aſcendit, qua parte lateralis dextra pars auriculae cum dextro poſteriori latere incipientis venae cavae ſuperioris concreſcit, atque ſucceſſive et aequali fere diſtantia ſeptem ramulos edit, qui in hujus auriculae poſteriorem partem inſeruntur, qua cum vena cava ſuperiori confunditur; alter vero ſuper eandem ſuperficiem hujus auriculae introrſum incurvatur, et membrana auriculari obductus, in anterius latus nervi dextri ſinus pulmonarii inſeritur, quem inter ſinum pulmonalem et ramum dextrum pulmonarium dextrorſum incedere exponemus: atque e regione prioris inſertionis, adhuc alius ramus ab interiori ramo commemoratae areae nervi dextrae auriculae cordis inſeritur, qui per ſeptem lineas ante inferiorem marginem rami pulmonarii dextri, in eum demittitur.

§. LXXXV.

Nervi dextri cordis dextri trunci ramus primarius poſterior, ramo interiori ſiniſtri trunci nervi dextri cordis inſeritur, et cum eo laqueum internum dextri rami arteriae pulmonariae componit: ejus rami et in arteriae pulmonariae et ejus dextri rami poſteriorem ſuperficiem inſerti.

A nervi dextri cordis dextri trunci anteriori primario ramo, ad ejus poſteriorem primarium ramum proxime deducimur. Iſte anteriori craſſitie non cedit, ac continuo

poſt ortum ſuum, in poſteriorem ſuperficiem rami dextri arteriae pulmonariae infle-ctitur, ſuper eam et partem dextimam arteriae pulmonariae in univerſum per duos pollices modice introrſum deſcendit, et ad unum pollicem infra dextrum ramum pul-monarium, ramo interiori ſiniſtri trunci nervi dextri cordis inſeritur, cum quo *la-queum internum dextri rami pulmonarii* efficit. Primum autem ramum a latere dex-tro demittit, qui per ſeptem lineas in usque mediam poſteriorem ſuperficiem princi-pii dextri rami deſcendit, ibique tenuibus ſurculis inſeritur. A quo ſeptem linearum intervallo craſſiorem a ſiniſtro latere demittit, qui poſt quinque linearum decurſum in duos modicos ramos partitur, quibus transverſaliter paulo ultra pollicem infra ſuperius extremum arteriae pulmonariae, in ejus poſteriorem mediam fere ſuperficiem inſe-ritur. Atque rurſus quatuor lineis infra priorem gracilem ramum ab eodem latere edit, qui per aliquot lineas in poſteriori et inferiori ſuperficie rami pulmonarii dextri ſiniſtrorſum excurrit, et ipſi arteriae pulmonariae inſeritur. Tum vero ſuper arteriae pulmonariae poſterioris ſuperficiei dextram partem, retro exteriorem ramum areae rami interioris ſiniſtri trunci nervi dextri cordis per quinque lineas deſcendit, atque cum eo in communem truncum confluit, quum paulo ante latere ſuo interiori ramum a commemorata area aſſumſit. Ac quum iſte poſterior ramus dextri trunci nervi dex-tri cordis, qui ſuper poſteriorem ſuperficiem principii dextri rami pulmonarii deſcen-dit, cum ejusdem nervi dextri cordis ramo interiori, quem ante principium dextri rami pulmonarii deſcendere oſtendemus, ſuperius ex communi trunco oriatur, et in-ferius iterum conjungatur in unum truncum, manifeſtus et validus laqueus conficitur, quo principium rami dextri pulmonarii amplectitur. Suſtentantur autem commemo-rati nervi membrana illa, quae et arteriae aortae et ipſius arteriae pulmonariae poſte-riorem ſuperficiem continua obducit.

§. LXXXVI.

Nervi dextri cordis ſiniſter truncus, in ſuum ſiniſtrum, et medium, et dextrum ramum dividitur. Siniſter ramus, qui nervus aorticus profundus eſt; ejus plexus aorticus poſterior.

Expoſito anteriori et poſteriori ramo dextri trunci nervi dextri cordis, ad ejus ſiniſtrum truncum accedimus. Iſte in univerſum validior, ac ſicuti poſtea apparebit, ramorum ſuorum ſobole inſignior dextro trunco eſt. Ac quum expoſito ductu, cum ſodali dextro trunco arteriae pulmonariae dextrum ramum aſcendit, ut retro mediam poſteriorem ſuperficiem arcus arteriae aortae conſiſtat, in tres primarios ramos diſce-dit, quorum ſiniſter mediam craſſitiem inter illos tuetur, medius continuus truncus eſt, atque exterior ſicuti circumferentia ſua, ita etiam ramorum ſuorum numero mini-mus eſt. Siniſtrum autem ramum, qui *nervus aorticus profundus eſt,* et in *plexum aorticum poſteriorem* diſpeſcitur ſolummodo hac ſectione pertractabimus, quia et me-dius et dexter ramus, ſeparatim a nervis cardiacis ſiniſtri lateris exponi nequeunt. Quum autem nervus aorticus profundus, qui et ſitu ſuo et ſua origine ſupremus eſt, forti funicul — —

EXPLI-

EXPLICATIO TABB. QUINTAE ET QUINTAE A.

Nervi inde ſub capite e longitudine colli ad thoracem deſcendentes.

Icon corpus humanum exprimit in latus dextrum decumbens, ut ſiniſtrum nudum oculis ſe offerat. Muſculi undique remoti, ut vertebrarum corpora ipſa adparerent.

A. Margo maxillae inferioris ſiniſter.
B. Proceſſus ſtiliformis.
C. Proceſſus mammillaris.
D. Muſculus ſplenius.
E. Maſtoideus.
F. Splenius alterius.
G. Complexus.
H. Glandula maxillaris.
I. Ejus proceſſus, qui mylohyoideo tegitur.
K. Biventer ſiniſter.
L. Dexter.
M. M. Mylohyoïdeus dexter.
N. Siniſter.
O. Ceratogloſſus.
P. Poſſit eſſe portio ſtylohyoidei.
Q. Coracohyoideus.
R. Sternohyoideus ſiniſter.
S. Dexter.
T. Sternothyreoïdeus dexter.
U. Siniſter.
W. Cricothyreoïdeus.
V. Hyothyreoideus.
X. Margo cartilaginis thyreoïdeae ſuperior et thyreopharyngeus.
Y. Os linguae laterale.
Z. Glandula thyreoidea.
AA. Hyopharyngeus.
Γ. Oeſophagus.
Δ. Aſpera arteria.
Φ. Levator ſcapulae.
Υ. Scalenus longus.
T. Scalenus poſterior.
Σ. Scalenus anterior.
Ψ. Rectus major capitis.
X. x. Longus colli.
Ω. Ω. Duo transverſales.

Literae quaedam inferioris.

M. Clavicula.
A. Scapula.
N. Proceſſus coracoideus ſcapulae.
Ξ. Muſculus biceps.
O. Subſcapularis.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Coſtae.
Θ. Θ. Pulmo.
P. Muſculus levator ſcapulae alterius lateris, dextri.
Π. Cutis reclinata.

Numeri majores.

I. Cordis pars ſuperior.
II. Arteria pulmonalis.
III. Ramus dexter
α. Ejus ramus ſuperior.
β. Ejus ramus inferior.
IV. Ductus arterioſus.
V. Ramus medius
γ. Ramus ſiniſter.
VI. Particula pericardii.
VII. Auricula ſiniſtra.
VIII. Vena pulmonalis ſiniſtra.
a. ramus ſuperior
b. et inferior.
X. Arteria coronaria ſiniſtra.
XI. Ramus ſequens ſeptum cordis et trans illud in faciem planam rediens.
XII. Alius ad ventriculum ſiniſtrum.
XIII. Alius.
XIV. XV. XVI. Arteriae coronariae ſiniſtrae alii rami ad ventriculum ſiniſtrum.
a. b. c. d. Rami arteriae dextrae coronanariae dextrae ad ventriculi dextri faciem convexam venientes.
XVII. Aorta oriens.

XVIII.

XVIII. Truncus communis dextrae subclaviae.
XIX. et dextrae carotidis.
XX. Carotis finiftra.
XXI. Subclavia finiftra.
XXII. Aorta defcendens.
XXIV. Arteria fubclavia finiftra.
XXV. Arteria thyreoidea inferior.
XXVI. Ramus ejus ad glandulam.
XXVII. Arteria carotis finiftra abfecta.
85. Intercoftalis fuperior.
86. Mammaria.
87. Ex cervicalibus imis aliqua.
88. Transverfa cervicis.
71. Vertebrales.
72. Cervicales afcendentes.
XXVIII. Truncus cerebralis.
XXIX. Truncus facialis.
XXX. Reflexa arteria occipitalis.
XXXI. Arteria pharyngea.

Literae minores.

1. Nervus paris vagi gloffopharyngeus.
a. b. Duo ab eo rami ad octavum par.
2. Nervus vagi paris.
2. a. Ramus in magnum ganglion cervicale.
3. Ramus ejus laryngeus.
4. Ramus ejus 3 communicans cum molli e.
f. Communicatio cum cardiaco nervo a fympathico nato.
e. Communicatio cum ganglio magno.
i. Ramus ad laryngem.
g. Communicatio cum laryngeo a fympathico nato.
5. Nervi vagi anaftomofis cum gloffopharyngeo.
6. 7. Anaftomofis cum cardiaco fupremo a fympathico nato.
7. 8. Alia anaftomofis cum eodem.
9. Ex ramo 7 ramus defcendens in plexum cardiacum.
10. Ramus interior.
11. Anaftomofis cum cardiaco a fympathico in ipfa aorta facta.
12. Alia anaftomofis cum ramo cardiaco fupremo pone aortam adveniente.
13. Alia cum ramo proprii trunci 11.
14. Alia fub aorta inter duas magnas arterias cum alio a fympathico trunco cardiaco circa aortam conflexo.
15. Alia cum alio ejusdem ramo.
16. Origo nervi recurrentis.
17. Ejusdem nervi fecunda radix.
18. Ramus, ut videtur, ad nervos cordis poftremos.
19. Nervi recurrentis pars fuper aortam pofita.
20. Ramus, quem dat ad ganglion cardiacum.
21. In gulam.
22. Ad laryngem imum.
23. Magna anaftomofis cum ganglio cervicali fuperiori nervi fympathici.
24. Ramus ad gulam.
25. Anaftomofis cum trunco.
26. Alia.
27. 28. Rami trunci in gulam.
29. Ramus nervi vagi.
30. Ramus pulmonalis finifter inferior.
31. Ramus pulmonalis finifter fuperior.
32. Ramus rami 30 circa arteriam pulmonalem dextram reflexus.
33. Ramus ad pulmonalem furculi 30.
34. Ramus conjunctus ex 30. 31. pulmonalis finifter medius.
34. Ramus ad medium pulmonalem.
35. Ramus pulmonem adiens fuperior.
36. Truncus nervi vagi defcendens pone vafa pulmonalia.
100. Magnum ganglion fympathici nervi cervicale fuperius.
a. Anaftomaticus ramus mollis cum 42 defcendente nervo primi cervicalis.

b. Alia

b. Alia anaſtomoſis cum ſecundo.
c. Duae aliae cum tertio.
d. Ramus anaſtomaticus a gloſſopharyngeo.
e. Ramus a magno ganglio natus mollis, qui in carotidis externae ramos ſe immittit eosque ſequitur.
f. Ramus a ſympathico phargyngeus.
g. Ejus communicatio cum i ramo a pharyngeo vagi.
k. Prima origo cardiaci ſupremi.
l. Ramus anaſtomaticus a ſympathico ad recurrentem.
m. Altera radix cardiaci ſupremi.
7. Ramus, quem ad ſecundum cardiacum ſ. t.
8. Ramus, quem accipit a vago.
o. Alius a ramo ſ.
p. Inſertio in ramum compoſitum ex ganglio cervicali thyreoideo.
q. Ramus ad cardiacum octavi II. Is ramus prope IV abſconditur ad latus ductus arterioſi.
γ. Truncus nervi ſympathici.
ſ. Ramus cardiacus tertius, mediorum primus.
t. Ejus anaſtomoſis cum medio ſecundo.
u. Ramus, quem ab eo habet.
z. Sic alter.
n. Ramus a ſupremo ſecundo.
4. Ramus a cardiacis infimis.
6. Ramus, qui cum infimo conjungitur.
8. Alia anaſtomoſis ſ. emergens ſub aorta.
12. Ejus anaſtomoſis cum inferiori octavi 7. Pergit pone ramum dextrum arteriae pulmonalis ad nervos poſteriores cordis.
γ. Nervus ſympathicus.
t. Ramum accipit ab ſ.
u. Ramum dat ad ſ.
ω. Ab eo ramo ad ganglion cardiacum ramus.

v. Truncus nervi ſympathici inſerens ſe in ganglion thyreoideum.
ω. Ramus ad ganglion cardiacum 2.
x. Ramus cum ejus ganglii ſurculo conjunctus et inſertus in ramum g.
y. Alius ramus in ganglion cardiacum iens.
z. a. z. β. z. γ. Rami ganglii thyreoidei euntes ad cardiacum cervicalem.
92. 93. Rami in ganglion thyreoideum venientes a cervicalibus.
94. Anſa magna circa ſubclaviam arteriam.
c. Ramus magni ganglii ſuperioris communicans cum 2 et 3 cervicalium.
n. Ramus in intertransverſalem.
δ. γ. Ejus rami in cervicales immiſſi.
37. Nervus lingualis.
†. Fortaſſe ejus ramus deſcendens †.
38. Anaſtomoſis lingualis cum primo cervicalium.
39. Acceſſorius.
40. Ramus a primo cervicali ad ſecundum.
40. A quo ramus 38 in nonum.
41. Ramus alius primi cervicalium ad ſecundum.
42. Ejus ſurculus in rete nervorum mollium.
43. Nervus cervicalis ſecundus.
c. Ramus in muſculum ſcapulae levatorem.
d. Anaſtomoſis cum primo.
f. Ramus ad c magni ganglii.
g. Ramus muſcularis.
44. β. Nervus cervicalium tertius.
β. Ramus muſcularis.
γ. Ramus, quem a ganglio magno ſympathici accipit.
δ. Alius ramus cervicalis tertii, in quem ſe immittit.
ω. Etiam ramus ganglii ſuperioris.
45. Nervus cervicalis quartus.

47. Ramus ad phrenicum.
48. Ejus ramus superior cum nervo phrenico 46 conjunctus †.
49. Ejus ramus inferior in nervum phrenicum infertus †.
59. Alius ramus quarti cervicalium.
60. A quinto.
61. Radix secunda phrenici.
62. Et alia a quinto.
63. Nervus phrenicus.
64. Magna radix a quarto cervicali.
98. A costali secundo.
46. Nervi phrenici resectus finis.
65. Nervus cardiacus cervicalis a quinto cervicalium natus.
66. Ramus ad rectum anteriorem majorem.
67. Radix a phrenico ad eum accedens.
73. Secunda radix ejusdem cardiaci a quarto cervicalium nata.
74. Ramus ejus conjunctus cum sexto cervicalium.
75. Alius ramus trunculi 73.
76. Cum ramo a brachiali sexto conjunctus, et infertus in ramum sequentem arteriam a thyreoidea cervicalem.
68. Ramus a cardiaco cervicali in ganglion cardiacum iens.
69. Alter ramus cardiaci 67.
70. Confluens cum 75.
altero surculo 87. 88. sequens arteriam transversam cervicis.
76. Ramus natus a brachiali sexto, uno surculo infertus in 74, altero 77 descendens in ramum ganglii cervicalis imi, qui tegitur arteria vertebrali.
62. Ramus a sexto cervicalium in phrenicum.
72. Arteria cervicalis adscendens.
71. Arteria vertebralis.
76. Ramus a sexto cervicalium ad 74.
79. Ramus ab octavo cervicalium in ganglion magnum.
81.82. Alii eo euntes rami.
51. Brachialis primus a sexto.
52. a septimo.
50. Ramus ab utroque ad phrenicum.
53. Ramus brachialis ab octavo.
54. A primo
84. Ganglion magnum cervicale imum s. thoracicum supernum.
78. 81. Cauda communicans cum vago.
78. 95. Cauda continuans truncum.
83. Ramus a cervicali octavo ad ganglion cervicale inferius.
ad 55. Ramus a nervo primo qui ansam facit.
94. Circa arteriam subclaviam et redit duobus ramis in ganglion thyreoideum.
90. Ramus ganglii magni, trans arteriam vertebralem, et pone eam iens, et infertus ganglio thyreoideo.
91. Alius ramus a ganglio magno cervicali inferiori infertus in thyreoideum, cujus surculus pone arteriam thyreoideam conflexus in ansam, quae subclaviam amplexa est.
ξ. Ramus a ganglio thyreoideo.
π. Alius cum eo confluens.
ϱ. Ramus ex ejus cauda 94 circumflexa et nata ex brachialibus.
7. Trunculus natus ex ξ et π.
8. Ramus communicans cum cardiaco ab intercostali medio s, et pone arteriam pulmonalem descendens circumflexus et conjunctus cum ramo g.
ϱ. Ramus recipiens surculum et conjunctus cum ramo 7, circumflexus circa arteriam subclaviam et trans eam descendens.
10. Ramus ejus communicans cum 17 et cum 8.
13. Ejus ramus descendens ad arteriam pulmonalem dextram, trans eam circumiens

cumiens et cum ramis posterioribus communicans.

14. Ramus nervi 13 pone ductum arteriosum incedens, communicans cum ramo 12 rami g et cum surculo ψ conjuncto ex nervis jam dictis et dicendis 12. 14. 13. 25. 28. 26. iensque ad posteriora cordis.

15. Ejus rami surculus prior.

16. Alius

17. Ramus sequens aortam communicans cum nervis posterioribus in 17.

18. 21. 22. 19. 26. 20. 23. Rete arteriosum in anteriori facie arteriae pulmonalis sinistrae.

24. Truncus inde collectus, ad arteriam coronariam sinistram tendens et ad cor.

10. Ramus nervi g faciens rete inter duas magnas arterias.

14. Ramus descendens pone arteriam pulmonalem.

15. Surculus in ramum 13 insertus.

z. γ. Alius ramus ganglii thyreoidei, qui cum z. α. z. β. et ramo 1 nervi cardiaci cervicalis cumque g ramo rami ω facit trunculum η.

4. Ejus surculus 6. Conjunctus cum surculo 5 cumque ramulo p surculi 8 a cervicali medio sympathici nato facit ramum q. Ab eo nascitur in aorta ramus 11. insertus ramo cardiaco octavi: et ipse trunco suo prope ductum arteriosum se inserit in plexum cordis posteriorem.

95. Truncus nervi sympathici.

96. 97. 98. Ganglia thoracica nervi sympathici.

56. 57. 58. Nervi costales.

III.

IO. FRID. MECKEL DE NERVIS FACIEI.

1751.

Prodiit haecce Meckeliana anatomica commentatio duplici vice et quidem primum gallico idiomate exſcripta in Monumentis Academiae Scientiarum Berolinenſis, (Memoires de l'acad. des Sciences de Berlin année 1751. p. 19.) et deinde germanica verſione provulgata (v. *Meckels* Abhandlungen von einer ungewöhnlichen Erweiterung des Herzens und denen Spannadern des Angeſichts Berlin 1755. 4.) atque caeteris Meckelianis opuſculis anatomicis non cedit, ſi ea etiam non antecellat. Noluimus vero hanc amplam diſſertationem omnem in noſtrum theſaurum nevrologicum recipere, quoniam linguis propemodum omnibus notis eſt exarata, ſed proponemus lectoribus noſtris modo epitomen ejusdem atque integram tabulae adjectae explicationem. Si vero lectorum plures fuerint, qui velint hanc diſſertationem omnem perlegere, eos vel ad libros commemoratos ablegamus vel iis etiam elaborabimus in ſequenti tomo verſionem latinam. —

Itaque in facie, in qua animi affectuum vis non ſolum frequenter, verum quoque ſatis aperte depicta eſt, non ſolum copioſi minimi nervi conſpicui fiunt, verum quoque admirabili et frequenti nexu conjuncti inveniuntur. Diſtribuuntur autem in facie ex quinti paris nervorum capitis ramis ſupraorbitalis, infraorbitalis et maxillaris inferior, nec non communicantis faciei ſive facialis nervi multiplices et numeroſi rami, qui varia anaſtomoſi inter ſe invicem concurrunt atque uniuntur.

Omittimus diſſectores, qui hosce nervos jam ante Meckelium examinarunt, e quorum numero praeter Galenum ſunt Fallopius, Eustachius, Duverneyus et Vinslovius, qui inprimis laudes ſubtilioris ſtudii merentur.

Mox Meckeliana, i. e. incomparabili induſtria deſcriptor quinti nervorum capitis paris, quem nemo, nec diligentiſſimus et praeclare meritus Anderschius, cujus in antecedentibus plagulis eximios et praeſtantiſſimos labores admirati ſumus, nec alii vix ſuperarunt, nervos faciales ipſos accurate deſcripſit atque icone illuſtravit. Multos jam deſcripſerat in ea commentatione, quae a nobis in tomum primum hujus collectionis*) recepta eſt; horum igitur repetita commemoratio omittenda erat. Frontalis etenim quinti paris tres praecipuos ramos emittit, qui marginem orbitae ſuperiorem transgrediuntur, et quidem frontalem magnum, qui pluribus ramificationibus in fronte excurrit atque ad ſinciput et tempora producitur; ſupratrochlearem ſive frontalem parvum, qui in anteriori fronte terminos habet; infratrochlearem, qui praeter viam, quam interne in orbita emetitur, alium ramulum ad palpebram ſuperiorem internam et

*) p. 145.

et alium ad frontem ſupra naſum mittit. Praeter hos vero ramus aliquis quartus ex ramo naſali quinti paris ſub palpebrarum ligamento ad naſi radicem defertur, cum facialis orbitali inferiori anaſtomoſin efficiens.

Nervus infraorbitalis jam majori ramorum numero conſpicuus eſt et retro levatorem proprium labii ſuperioris ex foramine infraorbitali exit et in ſex vel ſeptem ramos diſtributus eſt. Rami tres priores et interiores ſunt ſubcutaneus narium ſuperior medius et inferior, qui etiam cum faciali, quemadmodum ex tabula annexa apparet, commiſcentur. Praeterea ſunt labiales quatuor, quorum primus ad palpebram inferiorem et labiorum cutim abit, quemadmodum ſecundus tertius et quartus quoque in labio, distribuuntur et ad angulum usque labii accedunt. Omnes denique cum faciali efformant plexum infraorbitalem. Nec omiſſae ſunt in icone iſtae anaſtomoſes, quas ſubcutaneus malae *) rami ſecundi quinti paris ramus cum faciali alit.

Sed ex tertio ramo quinti paris quoque rami proveniunt, mentalis praecipue, buccinatorius et ſubcutaneus poſterior temporum, qui quoque per faciem diſſeminantur. Atque mentalis ex inferioris maxillae canale per foramen mentale retro depreſſorem labii inferioris exit et in muſcularem ſive ſympathicum menti et binos ramos labiales inferiores exteriorem et interiorem dividitur et hi duo per multiplicem conventum rete maxillare inferius componunt. Buccinatorius **) deinde inter maſſeterem et buccinatorem egrediens plerumque duplicem offert ramum, quorum inferior in muſculo buccinatorio ad angulum oris et zygomaticum muſculum usque diſtribuitur atque ſaepe cum faciali committitur. Tandem nervus ſubcutaneus temporum poſterior inter maxillam inferiorem et temporis oſſis maſtoideum proceſſum ante parotidem poſt arteriam et venam temporalem ad partem lateralem faciei ante auriculam decurrit ipſiusque partibus ſurculis proſpicit, ad tempora ipſa proficiſcitur et cum faciali varie coit.

Hic vero facialis ipſe***), Vinslovio ſympathicus minimus appellatus, per foramen ſtylomaſtoideum exit et propiores et diſſitos nervos emittit plures. Et primum quidem duo rami egrediuntur, anterior et minor alius, ſtylohyoideus, qui cum ramo nervi ſympathici communicat et in ſtylohyoideo muſculo in primis diſtribuitur et poſterior major biventricus, qui digaſtricum muſculum tranſit et in alios ramos majorem ſuperiorem et minorem inferiorem diſtinguitur, qui cum vagi nervi ramis connectuntur. Hi igitur profundi interni ſunt, eſt alius autem profundus externus, qui ſub foramine ſtylomaſtoideo orditur, cum auriculari nervo paris tertii cervicalium cohaeret †) et in auricularem aſcendentem et occipitalem diſpeſcitur ††).

Ipſe vero truncus facialis nervi in parotide antequam ad maxillam inferiorem demiſſus eſt, in duos ramos ſecedit majorem ſuperiorem aſcendentem ſcilicet et minorem inferiorem deſcendentem. Superior autem denuo ſejungitur in ſuprazygomaticum

 ſive

*) Soemmering v. B. d. m. K. V. §. 229, p. 199.

**) Paletta in monograph. Mediolani 1784.

***) Cf. hor. ſcript. nevrol. minor. Tom. I. p. 51. et Tom. II. p. 89. et 173. L.

†) Cf. hor. ſcript. nevrol. minor. Tom. I. p. 345. 34. L.

††) Conf. Aschii differt. in hor. ſcript. nevrol. minor. Tom. I. p. 310. et Tab. X. fig. 5. 7. L.

ſive temporalem et facialem, qui rami ulterius progreſſi pedem anſerinum Vinslovii, non ſemper ſibi ſimilem in omnibus cadaveribus, conſtruunt. Additi ſunt etiam inventi his ramis nonnulli ex ſubcutaneo poſteriori temporali. Ex hoc fonte ſcaturiunt zygomatici ſuperiores ſive ſuprazygomatici et faciales. Ex zygomaticis tres ſuperiora verſus excurrunt, quartus orbitalis ſuperior dicitur et quintus nomen orbitalis inferioris accepit.

Hos excipiunt faciales, potiſſimum tres: primus nimirum ſuperior et minor, qui uno ramo ad os malae abit et altero ad naſi alam et angulum oculi internum deflectit; ſecundus qui maximus eſt, ſupra ductum Stenonianum decurrit et ab utroque vicino faciali diverſis ramulis craſſior et robuſtior redditur atque inprimis magnum plexum infraorbitalem inter oculum et labium componit; tertius ramus facialis minor et inferior eſt et cum priori ad labium decurrit.

Alter ramus praecipuus facialis nervi minor eſt inferior et deſcendens, qui ex glandula parotide poſt arteriam et venam temporalem enaſcitur et praeter ramos minores facialem infimum et ſubcutaneum colli largitur, quorum prior in buccalem iterum et angularem maxillae inferioris diſcedit, qui rami ambo cum buccinatorio quinti paris frequenter et crebro coeunt. Subcutaneus colli tandem collo nervis ſuis proſpicit et cum cervicali tertio ſuos ramos miſcet. Meckelium in hisce nervis deſcribendis amplius adhuc proceſſiſſe ex tabulae explicatione mox luculenter patebit.

Uſus copioſorum horum nervorum eorundemque conſpiratio et frequens et admirabilis ad phaenomena varia animi affectuum explicanda egregie facit, ita ut gaudii, pudoris, moeroris et irae effectus incorrupte pateſiant.

EXPLICATIO TAB. VI.

A. Muſculus Sterno-Maſtoideus.
B. Maſſeter.
C. Pars poſterior digaſtrici.
D. Styloglosſus.
E. Buccinator.
F. Zygomaticus major.
G. Levator anguli oris.
H. Orbicularis oris.
I. Naſalis labii ſuperioris.
K. Compreſſor naſi.
L. Levator labii ſuperioris alaeque naſi.
M. Frontalis ad originem diſſectus.
N. Crotaphites membrana aponevrotica adhuc cinctus.
O. Pelpebralis inferior.
P. Attollens auriculae.
Q. Retrahens auriculae.
R. Occipitalis.
S. Pars ſuperior triangularis oris.
T. Inciſivus inferior ſive levator labii inferioris abſciſſus.
V. Triangularis oris ſimiliter abſciſſus.
W. Glandula maxillaris.
X. Proceſſus condyloideus maxillae inferioris.
Y. Os malae.
Z. Inciſio transverſalis in membranam aponevroticam, quae tegit muſculum temporalem, ut pateſierent nervi cutanei anteriores temporum.
a. vena facialis, ramus jugularis.
b. vena temporalis.
c. vena angularis.
d. vena proprie ſic dicta facialis.

e. vena

e. vena nafalis externa.
f. vena dorfalis nafi.
g. vena nafalis interior communicans ad angulum internum oculi cum nafali externa.
h. vena frontalis f. fupraorbitalis communicans cum nafali interna.
i. Anaftomofis venae fupraorbitalis interioris cum fupraorbitali externa.
k. vena fupraorbitalis externa quae tranfit per foramen fupraorbitale cum nervo frontali.
l. arteria carotis externa.
m. arteria maxillaris interna.
n. arteria occipitalis.
o. arteria temporalis.
p. arteria fuperior auricularis externa.
q. arteria temporalis fuperficialis anterior.
r. ramus hujus arteriae, qui communicat cum arteria frontali.
s. arteria frontalis ramus ophthalmicae internae, quae incedit cum nervo frontali.
t. arteria frontalis arteriae temporalis fuperficialis anterioris.
u. arteria temporalis fuperficialis pofterior.
v. Anaftomofis inter temporalem et occipitalem.
w. arteria occipitalis.
x. arteria angularis.
y. ramus, qui fub mufculo quadrato menti incedit et cum arteria mentali communicat, quae per foramen mentale exit.
z. arteria labialis inferior.
α. arteria facialis, quae procedit retro mufculum zygomaticum.
β. arteria labialis fuperior.
γ. ramus hujus arteriae princeps, qui format coronariam labiorum.
δ. arteria nafalis, quae procedit ad feptum narium.
η. arteria nafalis externa.
ζ. communicatio rami δ cum nafali arteria.
ϑ. Anaftomofis inter arteriam nafalem internam et externam.
κ. arteria palpebralis fuperior egrediens per foramen fupraorbitale cum nervo frontali.
λ. Mufculus frontalis diffectus.
μ. Margo fuperior orbitae a mufculis liberatus.
ν. Margo inferior orbitae offeus.
ξ. Foramen infraorbitale.
π. Facies pofterior auriculae.
φ. Lobulus auriculae furfum inclinatus.
χ. Tragus.
ψ. Os zygomaticum.
ω. Ductus Stenonianus.
Γ. nervus frontalis rami primi quinti paris per foramen fupraorbitale exiens.
1. ramus externus nervi frontalis magni.
2. ramus internus ejusdem nervi.
3. ramus tertius ejusdem nervi anaftomaticus.
4. nervus palpebralis fuperior externus hujus tertii rami.
5. ramus hujus nervi qui fe dividit in tres ramos et coalefcit cum fupraorbitali nervi facialis.
6. ramus rami tertii adfcendens ad frontem in duos minores ramos divifus.
7. ramus communicans cum ramo temporali nervi facialis 118.
8. alius adfcendens ad frontem, qui fe conjungit cum nervo fecundo temporali fuperficiali aut cutaneo anteriori n. 84.
9. ramus externus nervi frontalis magni adfcendens fub frontali mufculo punctis notatus, difcedens in plures ramos minores cutis, quae tegit bregmatis os.
10. ramus frontalis profundus, qui inter os frontis et pericranium altiora petit.

11. ulti-

11. ultimae fibrae hujus rami profundi frontalis, qui ſub cute cranii terminos habent.

12. Ramus internus magni nervi frontalis, qui proficiſcitur inter fibras frontalis muſculi et cranii cutim quique cutaneus evadit.

13. ramus hujus nervi communicans cum ramo frontali minori ſive ſupratrochleari.

14. nervus frontalis minor exterior ſive ſupratrochlearis enatus ſupra tendinem muſculi obliqui ſuperioris oculi.

15. nervus palpebralis ſuperior medius in medietate palpebrae ſuperioris ſub fibris muſculi orbicularis palpebrarum diſtributus.

16. ramus hujus nervi, qui communicat cum nervo ſupraorbitali nervi facialis n. 160.

17. ramus communicans ejusdem nervi palpebralis cum infratrochleari ſive interno frontali minore.

18. ramus communicans cum ramo frontali anteriore ſive cutaneo frontis nervi infratrochlearis.

19. Anaſtomoſis ſupraorbitalis nervi ſupratrochlearis cum ramo facialis nervi n. 159.

20. ramus nervi frontalis minoris ſive ſupratrochlearis qui communicat cum ramo interno nervi frontalis magni. n. 2.

21. ramus frontalis nervi ſupratrochlearis.

22. nervi cutanei frontis anteriores, qui progrediuntur ſub cute, quae muſculum frontalem et os frontis tegit.

23. ramus qui coaleſcit cum ramo frontalis magni ſub muſculo frontali.

24. nervus infratrochlearis ſive frontalis minor interior.

25. ramus palpebralis internus, qui demittit fibrillas ſuas nerveas ad carunculam lacrymalem et ſaccum lacrymalem cum ramo minore, qui deſcendit ſupra ligamentum palpebrarum; caeterum communicat cum facialis ramo n. 170.

26. ramus cutaneus frontalis anterior incedens ſub cute, quae tegit muſculum frontalem.

27. ramus muſcularis infratrochlearis, qui in fibris interioribus muſculi frontalis et corrugatoris ſuperciliorum et ſub cute anterioris et interioris frontis ſe diſtribuit.

28. ramus cutaneus naſalis ſuperior nervi naſalis rami primi quinti paris.

29. fibrilla minor hujus nervi radicis muſculi pyramidalis naſi.

30. ramus inferior naſalis externi ſuperioris communicans cum ramo facialis, 185 et 206.

31. fibrae proficiſcentes ſub cute, quae oſſa naſi tegit.

II. nervus infraorbitalis rami ſecundi paris quinti.

32. nervus nervi infraorbitalis cutaneus externus ſuperior, qui in hoc cranio rariori exemplo per ſecundum aliquod foramen infraorbitale minus exit.

33. ramus qui ſe reflectit circa venam naſalem externam in anteriore parte palpebrae inferioris, ubi ille communicat cum ramo palpebrali inferiori facialis, 184.

34. fibrae hujus nervi procedentes ad ortum levatoris labii ſuperioris alaeque naſi, quae cutanei dorſi naſi facti terminantur.

35. ramus communicans nervi palpebralis inferioris interni cum cutaneo naſi ſuperiore.

36. nervus cutaneus medius naſi, ramus ſecundus nervi infraorbitalis.

37. ra-

37. ramus, qui poſtquam convenerit cum nervo 35. ad partem mediam dorſi naſi ſupra alas naſi et in fibris muſculi compreſſoris alarum naſi procedit.

38. Conventus nervi huius cutanei naſi cum faciali, qui init anaſtomoſes plures cum aliis ramis nervi infraorbitalis.

39. ramus hujus nervi cutanei ſuperioris naſalis, qui ſuis fibris incedit ſub cute, quae tegit alas naſi.

40. anaſtomoſis nervi facialis.

41. cutaneus naſi inferior ramus tertius nervi infraorbitalis.

42. primus ſive inferior nervus labialis ſuperior ramus quartus hujus nervi.

43. ſecundus nervus labialis ſuperior, ramus quintus.

44. tertius nervus labialis ſuperior, ramus ſextus.

45. nervus labialis ſuperior externus, ramus ſeptimus nervi infraorbitalis.

46. nervus palpebralis inferior medius, ramus rami 42. nervi infraorbitalis, vix non ſemper nervi cutanei inferioris naſi; hic nervus aſſurgit circa venam naſalem ad palpebram inferiorem.

47. Conventus nervi cutanei inferioris naſi cum faciali.

48. Anaſtomoſis inter nervum cutaneum inferiorem et primum labialem ſuperiorem.

49 ramus nervi cutanei inferioris naſi, qui incedit circa alam naſi ad partem inferiorem interſepimenti narium, ſub cute deſinens.

50. hujus rami ramulus minor ad muſculum naſalem labii ſuperioris.

51. Conventus nervi primi labialis ſuperioris n. 42. cum nervo faciali n. 202.

52. rami nervi labialis ſuperioris, qui partim in muſculo orbiculari labiorum H. partim in cute labii ſuperioris diſſeminantur.

53. inſertio nervi facialis in ſecundum nervum labialem ſuperiorem.

54. nervus labialis ſuperior ſecundus emittens ſuos ramos ad partem mediam labii ſuperioris et muſculi orbicularis.

55. Anaſtomoſis hujus rami 43. cum ramo 219. facialis nervi.

56. ramus nervi tertii labialis ſuperioris n. 44. qui ad externam partem labii ſuperioris pertinet.

57. Anaſtomoſis ejusdem nervi cum ramo labiali 45. ope duorum ramorum hic inſertorum.

58. Anaſtomoſis hujus nervi cum ramo 219. facialis nervi.

59. ramus nervi 44. qui ſe terminat in levatore anguli oris.

60. ramus nervi labialis ſuperioris externi n. 45. deſcendens ad muſculum caninum et angulum externum labii ſuperioris.

61. Communicatio hujus nervi cum ramo 219. n. facialis.

62. ramus nervi 45. qui ſe conjungit anterius cum ramo 218 n. facialis, qui anaſtomoſis eſt facialis cum infraorbitali.

63. nervus palpebralis inferior externus, ramus rami 45. qui recedit quemadmodum reliqui palpebrales inferiores circa venam naſalem ad facialem.

64. ramus minor hujus nervi palpebralis inferioris, qui communicat cum nervo 67. ramo cutaneo oſſis malae.

65. alius ramus, qui procedit in parte exteriori et media palpebrae inferioris.

66. nervus ſubcutaneus malae, ramus primus rami ſecundi quinti paris.

67. ramus hujus nervi, qui communicat cum nervo 64.

68. parvus ramus ejusdem rami, qui deſcendit ſupra os, ut ſe conjungat cum ramo 181.

69. alius ramus minor hujus nervi, qui ascendit versus foramen superius ossis malae et communicat cum nervo cutaneo superiori malae.

70. nervus cutaneus superior ossis malae, qui exit per foramen exterius hujus ossis.

71. ramus hujus nervi communicans cum ramo facialis 162.

72. alius ramus internus ejusdem nervi, qui ad marginem externum orbitae ascendit et in palpebra superiori disseminatur.

73. primus nervorum cutaneorum temporalium anteriorum, qui exit per incisuram aponevroseos musculi temporalis.

74. ramus hujus nervi, qui ascendit supra aponevrosin musculi temporalis.

75. ramus, qui se adjungit radici secundi nervi cutanei temporalis anterioris.

76. communicatio rami 153. nervi facialis cum nervo primo cutaneo anteriori.

77. secundus nervus cutaneus anterior temporalis,

78. communicatio rami 75. et unio eorundem in unum nervum.

79. ramus, qui sursum tendit et proficiscitur cum cute musculi temporalis.

80. ramus hujus cutanei temporalis, qui coalescit cum ramo 152. facialis.

81. tertius nervus cutaneus anterior temporalis; omnes tres rami secundi quinti paris.

82. Conspiratio ejus cum ramo facialis nervi 143.

83. ramus, qui sub cute supra musculos temporales ante arteriam temporalem superficialem anteriorem ascendit.

84. ramus nerveus secundi cutanei anterioris temporalis 79. communicans cum ramo 8. nervi frontalis.

III. nervus mentalis, qui est ramus nervi maxillaris inferioris, per foramen mentale egrediens.

85. ramus muscularis hujus nervi mentalis.

86. prima anastomosis hujus nervi cum ramo 275. nervi facialis.

87. secunda communicatio hujus nervi cum ramo 261. n. facialis.

88. Fibrae nervi mentalis, quae in musculo incisivo inferiore sive levatore labii inferioris et in transversali menti SANTORINI terminos habent.

89. ramus labialis inferior internus nervi mentalis.

90. communicatio hujus nervi cum ramo 249. nervi facialis.

91. ramus anterior labialis inferioris interni, qui iter suum legit in cute menti et media parte labii inferioris.

92. ramus medius hujus rami labialis inferioris, qui disseminat suos ramos in parte exteriori labii inferioris.

93. Communicatio hujus rami cum ramo nervi facialis 249.

94. ramus posterior labialis inferioris interni nervi mentalis.

95. duo rami minores hujus rami, qui adscendit ad exteriorem partem labii inferioris et in ramos musculi orbicularis oris dividitur.

96. minor anastomosis inter unum horum ramorum et fibram nervi 249. nervi facialis.

97. ramus labialis inferior externus nervi mentalis.

98. ramus minor anastomaticus hujus rami, qui coalescit cum nervo 256. nervi facialis.

99. ramus 97. ascendens et ramos nervosos spargens ad partem exteriorem labii inferioris, ad angulum oris in musculo orbiculari labiorum et triangulari menti.

100. anastomosis cum ramo 240 nervi facia-

facialis, quae paulo ſuperius adhuc recipit ramum n. facialis 243.

101. buccinatorius tertii rami quinti paris, qui in facie inter maſſeterem et buccinatorem egreditur.

102. minor ramus huius nervi, qui ante maſſeterem deſcendit et circa venam facialem incedit, vt ſe coniungat cum nervo 236. nervi facialis.

103. ramus nervi buccinatorii, qui retro venam et arteriam facialem incedit.

104. ramus rami magni buccinatorii, qui ante venam facialem cum ramo facialis 231 coniungitur et venam facialem quoque cingit.

105. coniunctio nervi buccinatorii 103 ante arteriam facialem cum ramo 231. et 232. nervi facialis, unde ſe format annulus circa venam et arteriam facialem.

106. diſtributio fibrarum huius rami buccinatorii in parte ſuperiori muſculi triangularis menti.

107. alii rami minores aut fibrae ſupremi huius rami magni nervi buccinatorii, qui fibris ſuis diſpeſcitur in muſculo buccinatore et adhuc communicat cum ramo 220. nervi facialis.

108. ramus medius nervi buccinatorii.

109. Coniunctio huius nervi ante arteriam facialem cum ramis facialis nervi 214. et 216. qui incedunt ſupra venam et arteriam facialem.

110. ramus huius anaſtomoſeos, qui ad angulum labiorum retro muſculi zygomatici inſertionem ſe diſtribuit.

111. ramus ſuperior nervi buccinatorii, qui in facie inter maſſeterem et buccinatorem ſupra ductum Stenonianum exit.

112. ramus ſuperior coniunctus cum ramo ſuperiori rami medii nervi buccinatorii, qui retro venam facialem procedit; et ſtatim ante hanc venam communicat cum ramo nervi facialis 194 et 200, qui ſuperſcandit venam et annulum formans ipſam cingit.

113. fibrae huius rami ſuperioris nervi buccinatorii, qui ſe inſerunt in partem ſuperiorem muſculi buccinatoris.

Γ. Nervus facialis ſ. ſympathicus parvus Vinslovii qui retro lobulum auris per foramen ſtylomaſtoideum exſurgit.

114. ramus primus minor huius nervi, auricularis poſterior ſ. occipitalis vel potius nervus profundus exterior facialis nervi.

115. ramus huius nervi, qui procedit ad partem poſteriorem auris externae et meatus auditorii externi.

116. anaſtomoſis huius rami cum nervo 274 auricularis poſterioris tertii paris nervorum cervicalium.

117. ramus nervi occipitalis, qui poſtquam ſupra muſculum poſteriorem auris externae egreſſus eſt, ad muſculum ſuperiorem auris procedit et ſub cute eius diſſeminatur.

118. ramus occipitalis, qui procedit retrorſum verſus occiput ſub origine muſculi occipitalis, in quo etiam terminos habet.

119. ramus profundus ſecundus interior ſive muſcularis internus nervi facialis.

120. ramus poſterior huius profundi interni nervi facialis.

121. ramus huius nervi, qui in ventre poſteriori muſculi digaſtrici diſtribuitur.

122. ramus nervi digaſtrici, qui poſtquam muſculum poſteriorem digaſtrici muſculi transgreſſus fuerit ſurſum aſſurgit ante apophyſin maſtoideam ſe coniungens cum ramo vagi, qui ad laryngem procedit.

123. nervus anaſtomaticus inter nervum facialem

faciaiem et vagum, qui inter reliquos nervos retro arteriam carotidem verſus foramen venae iugularis aſcendit.

124. ramus anterior nervi profundi inferioris.

125. primus ramus huius nervi, qui ſub glandula parotide verſus arteriam carotidem externam retro maxillam inferiorem deſcendit.

126. inſertio huius rami in ramum mollem nervi intercoſtalis, qui aſcendit et ſe dividit cum ramis arteriae carotidis externae.

127. ſecundus nervus anterioris nervi profundi interioris qui ad muſculum ſtylohyoideum pertinet.

128. tertius ramus huius nervi, qui deſcendit cum reliquis nervis nervi facialis ſub glandula parotide ad collum et communicat cum cutaneo medio colli.

129. anaſtomoſis huius rami cum ramo 287 nervi cutanei medii colli.

Δ. ramus ſuperior nervi facialis.

130. nervus zygomaticus poſterior rami ſuperioris nervi facialis.

131. ramus auricularis anterior huius nervi, qui communicat cum ramo 266. nervi auricularis poſterioris tertii paris nervorum cervicalium.

132. hic nervus adiungit ſe nervo auriculari anteriori ſive cutaneo tragi nervi cutanei poſterioris temporalis.

133. nervus cutaneus temporalis poſterior nervi zygomatici.

134. eiusdem diſtributio ſupra zygoma ſub muſculo anteriori auris in ramo, qui adſcendit ſupra aponevroſin muſculi temporalis et ſe diſtribuit inter ramos nervorum cutaneorum temporalium quinti paris.

135. ramus anterior primi nervi zygomatici, qui anterius adſcendit nervos ſuos diſſeminat ſupra membranam aponevroticam muſculi temporalis atque cum ramo 145. zygomatici ſecundi coit.

136. ramus aſcendens ſuperioris facialis ſive zygomaticus magnus.

137. ramus deſcendens ſ. facialis eiusdem rami, qui arcum format, ex quo enaſcuntur rami plurimi.

138. communicatio huius rami cum ramo 294 nervi cutanei poſterioris temporalis, qui ſupra arteriam temporalem incedit.

139. anaſtomoſis rami aſcendentis facialis cum eodem nervo 294.

140. inſertio rami 295. cutanei poſterioris temporalis, qui incedit retro arteriam temporalem, in ramum aſcendentem rami ſuperioris nervi facialis.

141. ramus zygomaticus ſecundus rami ſuperioris facialis ſive temporalis ſecundus nervi facialis.

142. communicatio huius rami cum temporali poſteriori n. 133.

143. inſertio rami unius tertii rami rami temporalis nervi facialis.

144. ramus, qui ſupra membranam aponevroticam, quae obvelat temporalem muſculum, ſe coniungit cum primo temporali nervi facialis n. 135.

145. ramus huius nervi temporalis ſecundi, qui incedit ſupra aponevroſin muſculi temporalis.

146. 147. inſulae ramorum communicantium huius nervi.

148. ramus minor huius nervi temporalis, qui ſe unit cum ramo n. 7. nervi ſupraorbitalis.

149. tertius ramus temporalis nervi facialis.

150. ramus huius nervi communicans cum ramo quarto ſive orbitali ſuperiore.

151. ramus huius nervi, qui afcendit fupra zygoma et communicat cum nervo cutaneo temporali medio n. 80.

152. alius ramus huius nervi temporalis, qui poftquam tranfierit zygoma communicat cum ramo 156. orbitalis fuperioris quarti.

153. ramus minor huius nervi temporalis, qui communicat cum cutaneo anteriori temporali 76.

154. ramus fupraorbitalis temporalis nervi, qui incedit verfus foramen fupraorbitale fub mufculo orbiculari palpebrarum feque unit cum ramo n. 5. nervi fupraorbitalis f. frontalis.

155. quartus nervus five orbitalis fuperior nervi facialis.

156. ramus huius nervi, qui poftquam anteriorem partem zygomatis fuperfcandit cum ramo 152 confpirat.

157. ramus fupraorbitalis rami quarti.

158. ramus huius rami, qui communicat cum ramo anaftomatico frontalis n. 5.

159. ramus inferior huius rami, qui fibris nerveis ad palpebram fuperiorem demiffis, cum ramo 19. nervi fupratrochleatorii communicat.

160. ramus nervi orbitalis fuperioris, qui poftquam palpebram fuperiorem transgreffus fuerit, auxiliante nervo fupratrochleatorio cum palpebrali fuperiori communicat.

161. nervus quintus five orbitalis inferior nervi facialis five malaris.

162. ramus huius nervi, qui communicat cum cutaneo fuperiori malae n. 71.

163. ramus huius nervi, qui fe diftribuit in parte exteriore mufculi orbicularis palpebrarum.

164. alius ramus huius nervi, qui eundem mufculum et partem exteriorem palpebrae fuperioris adit.

165. ramus, qui confpirat cum nervo cutaneo inferiori offis malae.

166. ramus anaftomaticus eiusdem nervi cutanei.

167. ramus, qui afcendens verfus marginem inferiorem orbitae fe conjungit cum alio nervo huius rami, ex quo nafcitur.

168. palpebralis inferior nervi facialis, qui differninat fibras fuas in fibris mufcularibus orbicularis palpebrarum, praefertim palpebrae inferioris.

169. anaftomofis cum ramo orbitario inferiori nervi facialis fuperioris.

170. minor portio huius rami, quae poftquam ligamentum palpebrarum transgreffa fuerit cum ramo palpebrali fuperiori interiori nervi minoris frontalis interioris n. 25. communicat.

171. ramus communicans nervi orbitarii inferioris cum faciali fuperiori.

172. ramus mufcularis orbicularis palpebrarum, qui fe adjungit ramo palpebrali inferiori externo nervi infraorbitalis.

173. ramus nervi orbitalis inferioris, qui communicat cum nervo faciali fuperiori antequam procedat fub mufculo zygomatico, cui parvo ramo profpicit.

174. ramus facialis fuperior.

175. ramus huius rami, qui fe conjungit cum faciali medio five faciali magno.

176. anaftomofis five infertio rami 295 cutanei temporalis pofterioris.

177. ramus infraorbitalis rami facialis fuperioris.

178. ramus facialis huius nervi.

179. alius ramus, qui adit mufculum zygomaticum magnum.

180. alius ramus qui continuat fub mufculo zygomatico et ante huncce mufculum communicat cum faciali magno five medio.

181. ramus 177. qui poſtquam continuavit antrorſum ſub zygomatico magno cum nervo 68. ramo cutanei inferiori oſſis malae.

182. ramus infraorbitalis facialis ſuperioris antrorſum aſcendens ſupra marginem inferiorem orbitae.

183. communicatio huius rami infraorbitalis cum ramo 205. facialis medii.

184. ramus huius nervi infraorbitalis, qui conſpirat cum nervo 30.

185. alius ramulus eiusdem nervi communicans cum nervo 28.

186. ramus 178 committens duos ramos ante muſculum zygomaticum cum ramis facialis medii.

187. ramus muſcularis huius nervi, qui dividit ſuas fibras in muſculo orbiculari palpebrarum.

188. nervus facialis magnus ſive facialis medius.

189. ramus huius nervi, qui communicat cum nervo faciali inferiori.

190. ramus ſuperior nervi facialis medii ſive magni.

191. ramus parvus communicans huius nervi cum faciali ſuperiori.

192. ramus ſuperior facialis aſcendens ſub muſculo zygomatico.

193. ramus inferior facialis magni.

194. r. cutaneus infraorbitalis huius nervi facialis.

195. ramus nervi facialis medii, qui ſupra venam facialem incedit et cum ramo 201 ſub hac vena communicat.

196. alius ramus, qui deſcendit retro eandem venam et cum indicato ramo communicat; hi duo rami formant annulum, per quem tranſit vena facialis.

197. ramus facialis magnus, qui incedit ſupra venam facialem verſus marginem inferiorem orbitae.

198. nervus muſcularis huius rami, qui deſcendit retro venam, atque in muſculo transverſario narium ſive compreſſore narium diſtribuitur.

199. ramus 197. qui adſcendens ſupra marginem inferiorem orbitae in ramo 182 deſinit.

200. ramus inferior facialis magni, qui ex hoc plexu qui a ramo inferiori facialis medii et facialium inferiorum enaſcitur.

201. ramus, qui communicat cum nervo faciali ſuperiori 195.

202. ramus, qui init anaſtomoſin cum ramo primo labiali ſuperiori nervi infraorbitalis n. 51.

203. alius ramus, qui conjunctionem format inter facialem et labiales ſuperiores illum et cutaneum narium inferiorem.

204. ramus facialis magni, qui aſcendit infra venam facialem verſus angulum internum oculi et verſus nares.

205. ramus minor huius nervi, qui retro venam facialem reaſcendit et cum nervo n. 183 communicat.

206. connexio huius rami cum nervo cutaneo dorſi narium n. 30. et facialis ramo 185.

207. facialis inferior, qui in medio muſculo maſſetere incedit.

208. connexio cum faciali ſuperiori.

209. connexio cum nervo faciali inferiori n. 222.

210. ſecunda anaſtomoſis cum nervo faciali inferiori.

211. tertia anaſtomoſis cum nervo faciali inferiori.

212. inſertio huius rami in facialem magnum.

213. ramus inferior facialis medii ſimiliter inſertus in conventum plurium nervorum facialium.

214.

214. ramus inferior facialis medii, qui enatus ex hoc nervorum contextu ſe conjungit cum ramo 109 nervi buccinatorii.

215. ramus ſuperior hujus facialis, qui procedit antrorſum ſupra venam facialem.

216. ramus communicans hujus rami cum nervo buccinatorio.

217. ramus minor, qui ſe conjungit per ramum

218. cum nervo labiali ſuperiori externo n. infraorbitalis (n. 62.) et per alium ramum

219. cum tertio labialium ſuperiorum n. 58. et ſecundo (n. 55.) hi duo rami incedunt ſub muſculo zygomatico.

220. minor communio cum buccinatorio, cujus rami ſe diſtribuunt in muſculis, qui ſe affigunt angulo oris.

Θ. ramus inferior facialis.

221. nervus buccalis hujus rami.

222. ramus communicans cum faciali medio.

223. ramus facialis inferior, qui ſe conjungit cum ramo ſequenti n. 226. cum quo inſulam format.

224. ramus inferior buccalis.

225. ramus communicans cum ramo 223.

226. connexio horum duorum nervorum, unde naſcitur nervus communicans cum nervo 210 et 229.

227. ramus facialis inferioris, qui ſe conjungit cum cutaneo maxillae inferioris, unde naſcitur nervus

228. qui ſe diſtribuit in

229. ramo, qui aſſurgit ſupra muſculum zygomaticum in pinguedine genarum.

230. communicatio cum ramo 226.

231. ramus facialis inferioris, qui communicat cum buccinatorio (n. 104.) atque circumdat arteriam facialem.

232. ramus inferior ejusdem nervi, qui communicat cum nervo buccinatorio 103 in 105.

233. ramus qui ſe conjungit cum ramis inferioribus facialis inferioris.

234. nervus rami 227 inferior, qui largitur

235. ramum, qui ſe inſerit in minorem plexum inferiorem nervorum facialium.

236. ramus medius, qui ſub vena et arteria faciali incedit ante

237. ramum minorem, qui ſe ſurſum reflectit ante venam facialem ipſamque cingit, ut communicet cum ramo inferiori nervi buccinatorii n. 102.

238. ramus 236, qui continuat retro arteriam facialem.

239. ramus inferior, qui inde ab ortu ſuo ante et ſupra venam et arteriam facialem incedit et ante arteriam ſe conjungit cum ramo 238. atque venam et arteriam facialem circumdat.

240. ramus minor hujus conventus ramorum 238 et 239. qui communicat cum nervo labiali inferiori externo n. 100.

241. alia minor fibra nervoſa, quae ſe inſerit in conventum inferiorem nervorum facialium.

242. ramus facialis inferioris, qui communicat verſus angulum oris cum nervo buccali inferiori.

243. alius qui ſe inſerit in ramum labialis inferioris externi.

244. ramus maxillaris inferior nervi facialis.

245. communicatio cum faciali inferiori.

246. ramus qui communicat cum cutaneis ſuperioribus colli.

247. ramus maxillaris inferioris, qui proficiſcitur antrorſum ad marginem maxillae inferioris, unde exſurgit

248.

248. ramus minor, qui postquam se divisit in duos ramos ramum arteriae facialis cingit et cum arteria maxillari inferiori communicat.

249. continuatio hujus rami et communicatio cum buccinatorio inferiori (n. 102.) et cum nervo labiali inferiori interno n. 90. 93.

250. ramus primus cutaneus colli facialis inferioris.

251. ramus secundus cutaneus superior colli.

252. ramus tertius cutaneus superior colli.

253. ramus inferior nervi maxillaris inferioris externi, qui coalescit cum nervis cervicalibus et cutaneis superioribus colli.

254. ramus, qui enascitur ex hoc conventu et communicat cum ramo maxillaris inferioris nervi facialis. n. 247.

255. nervus hujus conjunctionis duorum nervorum n. 247. et 254.

256. ramus hujus nervi, qui communicat cum nervo 98. nervi mentalis et cum nervo labiali externo.

257. ramus ejusdem nervi, qui se immergit in ramum muscularem nervi mentalis n. 86.

258. ramus nervi maxillaris inferioris, qui communicat cum ramo infimo nervi maxillaris inferioris.

259. ramus maxillaris inferioris, qui communicat cum cutaneo medio colli nervorum cervicalium.

260. ramus maxillaris inferior hujus conspirationis plexuosae nervorum.

261. communicatio hujus rami cum musculari mentalis (n. 87.)

262. cutaneus superior colli.

Λ. magnus nervus auricularis posterior tertii paris cervicalium.

263. ramus hujus nervi, qui communicat cum cutaneo superiori colli.

264. nervus cutaneus lateralis facialis, qui incedit sub cute, quae tegit glandulam parotidem.

265. ramus anterior auricularis posterioris, qui ascendit ante musculum sternomastoideum.

266. fibra hujus nervi, quae se adjungit nervo auriculari anteriori facialis nervi.

267. alia fibra hujus nervi, quae communicat cum ramo auriculari anteriori sive tragico nervi cutanei temporalis posterioris.

268. ramus hujus rami auricularis, qui intrat helicis cartilaginem inque cavitate interna innominata auris externae desinit.

269. ramus, qui incedit retro cartilaginem helicis et se distribuit sub cute hujus partis auriculae externae.

270. ramus medius auricularis posterioris.

271. distributio hujus rami sub cute convexitatis posterioris auris.

272. ramus posterior auricularis posterioris.

273. distributio hujus rami in parte exteriori et posteriori auris,

274. ramus hujus nervi auricularis posterioris, qui communicat cum nervo auriculari posteriori profundo nervi facialis.

275. alius ramus, qui se inserit in ramum occipitalem nervi facialis.

Π. nervus parvus auricularis posterior, qui ascendit retro musculum sternomastoideum.

276. ramus, qui se distribuit ad convexitatem externam superiorem partis posterioris auris.

277. fibra hujus rami, quae ascendit retro auriculam atque se disseminat in musculo supe-

superiori auris externae quaeque communicat cum nervo cutaneo posteriori temporali n. 303.

278. ramus occipitalis nervi parvi auricularis posterioris.

Ξ. nervus cutaneus colli.

Ω. n. cutaneus medius colli.

279. ramus superior hujus nervi, qui se disseminat in

280. ramo, qui communicat cum cutaneis superioribus colli et

281. ramo, qui communicat cum maxillari inferiori.

282. cutaneus inferior faciei.

283. ramus, qui ascendit supra musculum platysmamyoiden versus partem anteriorem maxillae inferioris.

284. alius ramus cutaneus maxillae inferioris.

285. tertius ramus cutaneus, qui communicat cum duobus ramis maxillaris inferioris.

286. cutaneus inferior colli, qui saepe est ramus quarti paris nervorum cervicalium, cum quo etiam communicat.

287. ramus, qui communicat cum profundo ramo nervi facialis n. 129.

288. ramus cutaneus colli, qui incedit sub musculo platysmamyoide versus partem anteriorem maxillae inferioris.

289. ramus cutaneus anterior maxillae inferioris.

290. ramus, qui sub musculo platysmamyoide ascendit versus maxillam inferiorem et se distribuit in musculo triangulari et quadrato menti.

291. ramus inferior cutanei colli inferioris.

292. nervus cutaneus colli nervi facialis, qui communicat cum nervo cutaneo inferiori quarti paris nervorum cervicalium.

Φ. nervus cutaneus lateralis faciei, non semper praesens ramus paris primi nervorum cervicalium incedens sub cute, quae tegit partem inferiorem parotidis.

293. nervus cutaneus posterior temporalis.

294. ramus hujus nervi, qui supra arteriam temporalem transit et se per duos ramos in ramum superiorem nervi facialis inserit.

295. ramus ortum ducens ex eodem nervo incedit antrorsum retro arteriam temporalem seque immittit per duos ramos in superiorem ramum nervi facialis (n. 140 et 176.)

296. nervus auricularis anterior sive cutaneus tragi.

297. nervus auricularis anterior cutanei temporum, qui proficiscitur ad partem anteriorem helicis.

298. cutaneus temporum posterior, progrediens retro arteriam temporalem ante aurem externam.

299. ramus, qui proficiscitur in musculo levatore auris externae.

300. cutaneus temporum, qui spargit suos ramos supra aponevrosin epicranii sub cute.

301. ramus parvus, qui communicat a latere cum nervo occipitali.

302. ramus, qui communicat cum auriculari parvo posteriori secundi paris nervorum cervicalium.

303. ramus, qui inde nascitur assurgit et

304. communionem alit cum nervo occipitali.

305. nervus occipitalis fecundi paris cervicalium.

306. ramus qui communicat cum hoc nervo n. 304.

307. ramus, qui quam maxime retrorfum afcendens tandem anaftomofi jungitur cum ramo 301. cutanei temporum.

308. nervus mollis nervi fympathici, qui fe expandit fuper ramos arteriae carotidis externae.

309. ramus, qui incedit cum arteria maxillari interna.

310. ramus, qui afcendit cum arteria temporali.

IV.

IO. FRID. LOBSTEIN
DE
NERVO SPINALI AD PAR VAGUM ACCESSORIO.

ARGENTORATI 1760.

§. I.

Quem omnis medicina alterum quaſi parentem veneratur, in hoc ſpecimine *nervi ſpinalis ad par vagum acceſſorii* fata propoſituri ducem ſequemur Claudium Galenum. Inter alias rei anatomicae partes, quae de nervis agit, ipſi cognitam fuiſſe, laeta jam ſatis ubique teſtimonia extant. Accuratam quidem, ne expectes in ejus ſcriptis noſtri nervi deſcriptionem, ad quam eruendam et longa poſteritas haud ita felix; quippe tum temporis in ſuis adhuc primordiis tota fere anatome delituerat. Refert Galenus „ſuperſunt, duo utrinque ſextae conjugationis rami, alter tum in ſcapulae muſculum illum latum, tum alios, qui inibi ſunt, pervenit" [1]). Hanc deſcriptionem quoque adoptavit Arabum facile Princeps Avicenna „ſecundus ſextae conjugationis ramus ad muſculos ſpatulae deſcendit et ejus, quod eſt circa eam et ipſius „plurimum in muſculo lato ſpargitur," qui eſt ſupra ſpatulam [2]). Iisdem fere verbis quoque uſus eſt Alexander Benedictus „alter ſexti paris ramus qui major eſt ad „muſculos ſcapularum tendit et ad propinquiora ibique ceſſat" [3]). Quod ſi nunc noſtri nervi decurſum conſideramus truncum, qui trapezium adit, ipſis cognitum fuiſſe ex horum verbis concludere licet.

§. II.

Aliam jamjam faciem induit tota anatome, quum Andreas Vesalius ſummo ardore atque induſtria docere coepit. Ad majorem certo perfectionis gradum illam produxiſſet, tanto, quo pollebat, ingenio, ni brevi eandem iterum derelinquere coactus fuiſſet. Exigua licet apud coaevos hujus viri fuerit auctoritas, poſterorum tamen venerationi non obſtitit, qui non tantum circa noſtrum nervum in ejus fere verba jurarent, ſed et iconem adeo perfectam judicarent, ut nullo modo eandem ſcriptis ſuis inſerere dubitarint. Hujus quidem deſcriptio parum ab ipſa Galenica abludit; aſt ingratum fuiſſet viros, qui tanta praeſtiterunt, ideo culpare, quod non praeſtiterint omnia.

1) *Lib. de diſſect. nerv.* cap. X. pag. 54. Op. Tom. I. *Venet.* 1676.
2) *In Canon.* Lib. I. Fen. I. Doctr. V. pag. 66. *Venet.* 1564.
3) *Hiſt. C. H.* Lib. IV. cap. 21. pag. 59. *Arg.* 1528.

omnia. „Nervus id est sextum par non procul ab egressu in musculos posteriorem cer-„vicis sedem occupantes propaginem diffundit, numerosa utcunque serie in soboles di-„gestam, quarum praecipue musculo scapulam moventium secundo exporriguntur" [1]).

Ordine tantum prosequamur illos Anatomicos, qui VESALIUM fere omnes coeco impetu secuti sunt, hujus nervi origines ejusdem simul e cranio egressum perlustrandi studio parum flagrantes. LEONH. FUCHSIUS [2]). FALLOPIUS [3]). VIDUS VIDIUS [4]). FELIX PLATERUS [5]). ARCH. PICCOLHOMINI [6]). CASP. BAUHINUS [7]). ANDR. LAURENTIUS [8]). ROB. FLUDD [9]). SPIGELIUS [10]). CASP. BARTHOLINUS [11]). AUCTOR ANONYMUS [12]). Quum autem hi tempora magni WILLISII attingant, atque hinc inde in quorundam Anatomicorum monumentis vestigia de nostri nervi primordiis nobis reperire contigerit; illos ideo primo enarraturi sumus, qui originem obscure tantum videndo contenti a communi tamen consensu recedere non audebant, dein propposituri, cujus desideratissimum iniqua fortuna laborem posteritati eripuit; tandemque cujus accurata licet descriptio, ad famam vero VESALIANAM ipsum ascendere vita brevis vetabat; his demum subjungemus, qui certo nostri nervi initia observans, congressum vero nimium forsan festinando plane alienum nobis communicavit.

§. III.

Quamquam his jam temporibus in Anatomicorum libris quaedam de nostri nervi primordiis invenisse videamur, adeo tamen fallacibus involuta tenebris, ut an illa cognita fuerint negandi aeque ac affirmandi ratio suppeditetur. CAROLUS STEPHANUS, qui statim post VESALIUM floruit, refert postquam sexta ac septima conjugatio nervorum linguae motui destinata conspicitur, „sub quibus a cerebello infinitae ac sibi invi-„cem confusae nervorum productiones oriuntur inter membranas spinam involventes „delatae, atque hoc pacto spinae principium apparebit" [1]). RIVERIUS, qui figuris hunc librum illustravit ipsas quoque has radices pictura indicare conatur. Longe quidem obscurius haec tabula nostrum nervum exprimit, quam ipsa verba STEPHANI exprimere valent.

§. IV.

In eundem fere censum quoque veniunt REALDUS COLUMBUS atque GABRIEL FALLOPIUS, magni nominis, quo vixerunt tempore, Anatomici. „Priusquam exeat, affert

1) Lib. IV. cap. IX. pag. 369. fig. II. lit. f. *Leidae* 1725.
2) *C. H. Fabr.* lib. VI. cap. 16. pag. 137. Lugd. 1551.
3) *Observ. Anat.* p. 456.
4) *Anat. C. H.* lib. III. cap. I. pag. 81. Tab. XVIII. fig. IV. Francf. 1626.
5) *Struct. C. H.* pag. 123. Tab. 34. fig. 2. lit. f. Basil. 1603.
6) *Prael. Anat.* Vision. 3. fac. 7. lit. z. Veronae 1754.
7) *Theatr. Anat.* lib. III. cap. 23. pag. 344. Tab. 14. fig. 2. lit. f. Francf. 1621.
8) *Hist. Anat.* pag. 175. fig. 1. lit. f. Frcf.
9) *Theatr. Anat.* lib. III. cap. 7. pag. 172. Tab. 14. fig. 2. lit. f. Francf. 1623.
10) *C. H. Fabric.* lib. VII. cap. 2. pag. 191. Tab. I. lit. p. Amst. 1645.
11) *Anat. Institut.* lib. III. pag. 405. Witteb. 1611.
12) *Anat. Universelle.* fig. 1. pag. 21. lit. f. Paris 1731.
1) *De dissect. part.* lib. III. cap. 44. pag. 371. et lib. II. cap. 49. pag. 249. cum fig. lit. I. Paris 1545.

„affert Columbus, primum par hodiernorum cervicalium supra medullam spinalem re-„flectitur, quae res spectatu pulcherrima est et jucundissima" [1]). Columbo nostri nervi originem notam fuisse nobis saltem videtur, quod et tunc demum patebit, quando eum a medulla spinali ascendere, cumque primo pari cervicalium mutuum saepissime inire commercium proposituri sumus. Distinctius sane Fallopius hujus nervi notam recenset, fibra, inquit, ab origine ipsius longe distante augeri sextum par [2]).

§. V.

In clariorem longe lucem Anatomices studium proferre conatus est, quem et nostra aetas nunquam satis extollere valet Principum veterum Anatomicorum Princeps Eustachius. Inter tot egregia hujus viri de Anatome merita, quae vel Vesaliana industria detegere haud potuerat jure et hujus nervi historia referenda est. Iniquo sane rei Anatomicae fato diutius, justo sepultae delituerunt aureae ejus Tabulae; donec Ill. Lancisius illas, magnum nominis sui monumentum, repertas, suisque annotatis ditatas publicae luci tradiderit [1]). Feliciori sidere Lancisianis observatis sua jungens plurimorum tandem superavit vota Cel. Ber. Sigf. Albinus. Hic immensum difficillimumque, quem subiit optimus Eustachius laborem ad ultimum usque nostri nervi terminum illustratum offendimus [2]). Ipse quidem Eustachius brevissime in examine ossium Fabio Amicio, quae quondam memoratu digna ostenderat, in memoriam revocare voluit. „Excitare te, inquit, etiam debebant . . . . ac tres propagi-„nes sexti jugi nervorum cerebri a medulla spinali principium sumentes" [3]). An proprie *nervum accessorium* viderit, affirmare non auderemus, ni delineationes verbis clariores essent.

§. VI.

Prius autem quam Eustachii tabulae inspici potuerant, nova hujus nervi origine, qua merito gloriari potuisset Vidus Vidius ditavit Anatomen. Infelix saltem descriptio, parum laudis Auctori conciliasset, ni ipse simul delineatione ejusdem primordia, arctis licet cancellis circumscripserit, ipsi cognita atque perspecta fuisse curaret. „Duo ramuli, qui a radice medullae orti augent sextum par" [1]). Quod si nunc

Ee 3 Fallo-

1) *De re Anat.* lib. VIII. cap. 4. pag. 201. Venet. 1559.

2) Cit. Morgagn. *in Epist.* XVI. Valsalv. Oper. T. II. p. 165.

1) *Recte* Lancisius *in* Tab. XVIII. fig. 2. *absconditum thesaurum, quem Anatomica peritia et curiositas ad perquirendum ducit invenire asserit. Ast sedulo totam hanc tabulam contemplaturo allegatum a* Lancisio Eustachii *locum verbaque comparaturo hunc thesaurum* Lancisium *non modo non exhausisse, sed quoad nostri nervi primordia parum favente fortuna attigisse patebit. Tres enim sexti jugi propagines, ut ipsas tres delineatas radices sexti jugi interpretari haud probandum. Optime hunc locum restituit* Ill. Morgagnus *in Epist. ad* Lancisium *data tabulisque* Eustachii *praefixa, nos, inquit, juxta communes bis temporibus appellationes radices vocamus nervi spinalis ad par vagum accessorii. Imo et hoc mirum quod* Lancisius *refragantibus* Willisio, Vieussenio, *nostrum nervum ut ramum octavi paris illustrare conetur, moxque cum ramulo tertii paris junctum ad musculos intercostales elegantissime distribui asserat.*

2) *Vid. Tab.* Eustach. ed. Albino.

3) *Opus Anat.* p. 205. Delph. 1726.

1) Tab. XVIII. fig. 2. lit. *.

Fallopii cum Vidi Vidii verbis comparamus, strenuumque alias Fallopii imitatorem fuisse perpendimus, nil nisi laeta ejusdem vestigia accuratius lustrasse haud levis oritur suspicio.

§. VII.

Quod verosimile §. *anteced.* videbatur nervi hujus initia Fallopio jam cognita fuisse, id magis ex Volchero Coiter perspicere speravimus, quum eum dignum Fallopii discipulum enuntient medicorum fasti. Nec spes inanis: Etenim, quid tunc clarius praedicari potuisset, quam quod Volcherus Coiter nimis cito magno rei Anatomicae damno fatis cedens sua demum exhausit industria. „Sextum par conflatur „etiam a coacervatione plurimarum fibrarum quae a spinali medulla majori ex parte „juxta quintam colli vertebram visae sunt primo prodire et in ascensu multis aliis fibris „augeri, atque inter filamenta medullae spinalis superiora, inferioraque nervos consti„tuentia sursum tendere, quo cum septimo (an non sexto) proprium transmeent fo„ramen" [1]).

§. VIII.

Ab omnibus autem, quos hactenus recensuimus Anatomicis, qui de *nervi spinalis ad par vagum accessorii* historia litteris aliquid jam mandasse tradidimus, mire recedit, suaque observata posteris reliquit Riolanus. Miramur omnino, quod, quum libri graecorum aeque arabum ac latinorum inter ipsius manus sedulo fuerint versati, ex horum vestigiis naturam ipsam intimius lustrandi nequaquam fuerit inductus. Incidebat quidem in auctorem, penes quem non magna hujus rei fides, quod et ipse verbis declarare studet. „Non potui observare, nec verum puto, quintam conjugationem „comitari sextum par nervorum et ad extremum pervenire, uti refert Bauhinus. „Observavi tamen e foramine auditorio interno portionem auditorii nervi surreptam la„teraliter spinalem medullam perreptare" [1]). Quid verba Bauhini sibi velint, obscuritati sint relinquenda. Quod autem Riolanus nostri nervi originem viderit eo magis credendum, quum studio haec loca perlustrasse videtur, prae nimio forsan inventi sui gaudio octavum par pro septimo agnovisse hariolamur. An caeterum alter octavi paris ramus, quem ad musculos superiores spargi describit, nostri nervi truncum exprimere debeat in suspenso relinquimus.

§. IX.

Accedimus nunc ad felicia illa tempora, quibus industria atque solertia magni Willisii totum fere nervorum systema incredibili labore exornatum fuit; multa quoque dies variusque labor mutabilis aevi retulit in melius. Tribuant Willisio hujus nervi inventionis gloriam, qui in veterum Anatomicorum scriptis parum versati sunt: Nos tantum ejus Anatomicam praedicamus peritiam, qua discissas huc usque hujus nervi partes suis inventis feliciter conjungendo, integrum demum luci exposuit. „Incipit,

1) *Observ.* pag. 107 - 109.

1) Anthrop. lib. IV. cap. 2. pag. 264.

„cipit, refert WILLISIUS, in latere medullae spinalis juxta sextam aut septimam [1]) „cervicis vertebram, in ascensu vero mole auctus caudici medullari nusquam inseritur, „sed in toto tractu lateri ejus utrinque accumbit, cui fibris quibusdam superficiem tenus „adnectitur." Sedulo nunc quoque aditu difficillima in cranio foramina perscrutatus, ideo non potuit non et in laetam hujus nervi continuationem incidere WILLISIUS. „Ad „hunc modum e cervice assurgens, ac intra cranium delatus paris vagi fibris adjungi„tur, quibus in unum truncum coalescere visis inosculatur, ac eodem foramine cranio „egreditur, quo perforato nervus spinalis denuo statim paris vagi fibris abscedens ex„trorsum reflectitur. Advena hic nervus sodali suo post breve commercium relicto „super musculos cervicis defertur, quibus propagines impertit, cumque paris decimi „surculo inosculatur [2]). Exinde ulterius provectus, longo ductu solitarius incedit, do„nec ad musculum scapularem pervenerit, cui totus ingreditur" [3]).

§. X.

Haec WILLISIANA descriptio forsan in omnes Anatomicorum libros transiret, ni ulterius curiosorum in rimandis cadaveribus excrevisset solertia. Plures quidem ex ipsius partibus steterunt, quos vero in diversa iterum abiisse vidimus. Etenim quidam WILLISII descriptionem aeque ac iconem sua fecerunt, alii figura litterisque illustrata erant contenti, alii tandem paucissimis tantum verbis cum icone et descriptionem expressam dederunt. Primam horum auctorum classem hic statim jungere [1]), reliquas vero ne propositum nobis ordinem interrumpamus sua loca occupare necesse erit.

§. XI.

Eodem cum WILLISIO tempore floruisse dicitur auctor tabularum, quibus pictoris PETRI BERRETTINI nomen praefixum fuit ab illarum interprete PETRIOLI CAIETANO; quaeque tamen *ripam* s. *rivam* agnoscere debent ex Bibliotheca Goettingensi relatum habemus ab Ill. HALLERO [1]). *Nervi accessorii* primordia ibidem quoque delineata,

1) *In explicatione* Tab. XII. *a quinta vel sexta cervicis vertebra originem statuit, in ipsa autem figura in intervallo quintae et sextae conjugationis nervorum cervicalium depictus extat, uti et in reliquis* Tabulis IX. et X. Op. pag. 117. Amst. 1682.

2) *Duplicem hujus nervi exhibet descriptionem* WILLISIUS, *ut in nostro loco primum par, quod hodie secundum cervicale salutare amant, eum intellexisse credamus.* Pag. 4. *aliud par duram matrem subire innuit* WILLISIUS, *ubi arteria vertebralis in cerebrum ascendit; nihilominus tamen exitum hujus paris nonnisi infra primam vertebram emergere statuit.* conf. et pag. 108. *in descript. X. Paris. Quod autem* WILLISIUS *origines hujus decimi paris viderit, quod dein ramificationes primi paris, ut decimi paris descripserit extra omnem dubitationis aleam positum esse perspiciet, qui septem tantum nervos cervicales* Tab. IX. *depictos, ramorumque decimi sui paris distributionem primo pari cervicali convenientem videbit. In eadem figura in uno latere a primo suo pari duos adhuc cum nostro nervo communicantes ramos exhibet; in altero unicum tantum emisisse sistit, quas communicationes in illustrata hujus nervi historia intactas reliquit.*

3) Cap. 28. p. 104.

1) DIEMERBROECK. *Anat.* lib. III. cap. VIII. pag. 367. fig. IX. Ultraj. 1685.

BLANCARD. *Anat. Reform.* pag. 329. Tab. 24. Lugd. Bat. 1695.

1) BOERH. *Meth. Stud. Med.* p. 522. et 339.

neata, simul et a PETRIOLI illustrata reperiuntur. „Sexti paris seu vagi ramus, qui „plures ex se ramusculos ad latera medullae spinalis immittit intra cranium, quod EU- „STACHIUS jam dudum notaverat.“ Plura autem, quae PETRIOLI circa interpretationem harum tabularum adhuc addere potuisset, praetermisit silentio; nullum igitur mirum, quod tab. XVII. de nostro nervo, qui cum ipsa ansula depictus occurrit, quam cum tertii paris ramo instituit, nulla plane verba fecerit.

§. XII.

Huc et referri meretur GERHARDUS BLASIUS, qui mutuatam ex WILLISIO figuram totum hujus nervi decursum illustrantem, quoad originem autem a medulla spinali propriam ex canis Anatome desumtam suo libro inseruit [1]). Hanc quoque figuram et in THOMAE BARTHOLINI Anatomen reformatam translatam fuisse offendimus [2]) qui tamen auctor descriptioni parentis subscripsit [3]) quam a VESALIANA parum degenerare ex superioribus patet. MURALTI observata et hic jungere ordo suadet, nec id ejus peculiaria de nostro nervo expectent merita. Duo enim ejus prostant libri, in quibus et diversa extat hujus nervi descriptio. Brevissimis tantum verbis in uno ejusdem historiam absolvit. „Accedit octavo pari nervus spinalis dictus, qui cum eodem „cranio egreditur atque in musculos cervicis scapulae defertur“ [4]). In altero ut nonum par medullae oblongatae exponit, quod ortum ducit a medulla spinali, descendit iterumque ascendit sub ipsum cranium, seque unit cum pari vago [5]). Ex horum itaque verborum dissensu, nil aliud quam MURALTUM nunquam accurate in hunc nervum pericula fecisse concludere licebit. Linquimus itaque hunc, qui non nisi fulgorem Anatomices studii tenebris iterum obducere nitebatur.

§. XIII.

Nunc tangimus VIEUSSENIUM, qui nobilissimam hanc Anatomiae partem, quae nervorum historiam condit, iterum renovare studuit, quum sola hoc tempore WILLISIANA adhuc floruerunt. Parum licet a WILLISIO in nostri nervi descriptione recesserit, eandem tamen non verbis solum, sed et figura per optima sua inventa nobiliorem reddere aggressus est. „Nervi duo spinales a medulla spinali inter antica et postica „quarti paris nervorum spinalium principia cum acuta cuspide oriuntur et in ascensu „mole aucti spinalis ipsius medullae lateribus accumbunt, iisque fibrillis quibusdam ad- „missis, superficie tenus adnectuntur, et nervorum spinalium primo pari unam utrin- „que fibram largiuntur“ [1]). Ultima haec verba comparata cum icone quidem non concordare videntur, quum tria tantum filamenta, quae fibrillas primi paris cervicalis appellat, mutuum cum *accessorio* alant commercium [2]). Quod si autem haec illa filamenta esse dicimus, quae ab illo termino erumpunt, ubi medulla oblongata in spinalem degene-

2) Tab. XXI. fig. 4. lit. M. et fig. 5. Romae 1741.

1) *Anat. Animal.* Tab. 36. fig. 1. pag. 432. est Tab. X. WILLISII et Tab. VIII. fig. 1. lit. H. p. 358. Amstel. 1681.

2) pag. 686. fig. 1. lit. H. Lugd. 1677.

3) *Ibid.* lib. III. pag. 677.

4) *Vademecum Anat.* p. 522. Tigur. 1677.

5) *Coll. Anat.* p. 517. Norimb. 1687.

1) *Nevrograph. Univ.* lib. III. cap. 4. pag. 187. Lugd. 1716.

2) *Vid.* Tab. XX. fig. II. lit. E.

degenerare incipit, ipsumque *accessorium* nunquam non subire apparent, a vero cum Cl. HUBERO utique nos aberrare credimus [3]), dum dicta filamenta non nisi ablata cerebelli mole in conspectum prodire possunt. Duo reliqua interim filamenta, quae *accessorium* transcendere animadvertimus [4]), atque ut radices posticae primi paris cervicalis considerari merentur, nec et dictorum sensum exprimere valent. Prius quidem horum filamentorum secundum figurae explicationem ex *nervis spinalibus ad par vagum accessoriis* emitti debuisset, ut hic crassum pictoris errorem confiteri debeamus: sic quoque numerus quatuor fibrillarum, de quibus VIEUSSENIUS verba fecit, sibi respondet, quum non nisi tres *accessorio* junctae ibidem occurrant. Ast nunc ultimum restat filamentum, quod ut sola radix primi paris considerandum veniret, hoc autem naturae plane contrarium esse, qui semel tantum eandem consuluit, consentientem habebimus. Ex hac itaque figura VIEUSSENIUM decimum par atque primum par cervicale sub primo pari cervicali, uti nobis saltem videtur, comprehendisse patet. Crassa licet haec figura Minerva sit delineata, optime tamen ipse nostri nervi retro radices posteriores nervorum cervicalium ascensus, radiculae dein, quas a medulla spinali colligit, optime visui offeruntur, quas in WILLISIANA figura jure desideras. Reliqua caeterum hujus nervi descriptio a WILLISIANA in eo diversa existit, quod nullam plane communicationem alere prostat cum decimo pari, quod secundum cervicalium esse supra praecepimus [5]).

§. XIV.

Hic desiit VIEUSSENIUS. Hic desiit et coaevorum industria, qua hanc descriptionem inventis adhuc ditiorem reddere potuissent. Brevem admodum tradiderunt hujus nervi historiam, ut et origines, ejusdem radices, communicationes, omnia haec superflua ipsis visa recte affirmare licebit. BOURDON horum primum recenseamus, qui praeter WILLISIANAM [1]) propriam quoque, quae *nervi accessorii* initia ostendere debuit, iconem tabulis suis inserere conatus est [2]). Sistit haec figura totum encephalum cum medulla spinali a parte antica delineatum, ut non nisi sub ipsa primi paris radice noster nervus in conspectum venire possit. Quod autem delineationi deerat, id descriptio, quod frustra autem expectas, supplere potuisset. Audiamus ejus verba, quum in duobus adhuc Anatomicorum libris eadem fere reperire contigerit [3]). *A la huitieme paire se joint un autre nerf appellé spinal. Ils sortent tous ensemble du crane enveloppés des memes membranes, après leur sortie le spinal va se distribuer aux Muscles, qui servent à lever la tête* [4]).

§. XV.

3) *Tract. de med. spinali.* pag. 16.
4) VIEUSSENS l. c. *ead.* Tab. lit. F. et G.
5) §. 18. not. b.
1) Tab. max. Tab. 7. fig. 8. WILLISIANA *composita ex* Tab. IX. et X.
2) Tab. 8. fig. 1.

3) DIONIS. *Anat.* pag. 479. VERHEYN. *Anat.* cap. 5. Tract. VII. pag. 667. Amst. et Lips. 1731. WILLISIANAM *quoque exhibet figuram.*
4) *Nouvelle descript. Anat.* pag. 414. Paris 1687. 8vo.

§. XV.

Hucusque illam prosecuti sumus Anatomicorum seriem qua origines, progressum, communicationes, ipsumque nervi nostri terminum illustrata offendimus. Nunc autem tangimus nonnulla anatomicorum monumenta, quibus praecipua tantum in Anatomia perscrutandi animus delectatus videtur. Quis enim illum non novit, qui non nisi vilissima aspectu, tumuloque digna, arte quam et nostra aetas nondum superare valet, laeto jucundissimoque spectaculo curiosorum oculis obtulit RUYSCHIUS. Inter ejus observata et nostri nervi origines descriptae occurrunt. „Observo, inquit, *ner-„vum accessorium* non considerandum esse ut ramum a medulla spinali ortum, per se „enim emergit variis radicibus, ut ita loquar et subtilissimis.“ Hae autem radices de quibus RUYSCHIUS [1]) verba fecit, nusquam in ejus figura, quae totum encephalum ad primum par cervicale exhibet, reperiuntur, ut an radices a medulla oblongata egredientes viderit, dictu difficillimum sit.

§. XVI.

RIDLEYI observata huc quoque trahantur necesse est, quum in ejus libro adhuc memoratu digniora quam hactenus prolata fuere, de nostri nervi primordiis recensita leguntur. Eripit primo WILLISIO hujus nervi inventionis gloriam, quum ex veterum Anatomicorum sedula lectione meliora edoctus, illam VIDO VIDIO tribuere studuit. Reprehendit VIEUSSENIUM, dum originem multo viciniorem pari vago statuit, quae autem per sua observata ad septimum usque vertebralium par continuatur. Quamvis autem non inficiari volumus, experientia convicti, quod et aliquando a quarto pari, quod secundum nostram quoque nervos cervicales numerandi rationem quintum existit, suos natales haurire potuisset, attamen nec Cel. HUBERO unquam data fuit videndi facultas [1]). Quum VIEUSSENII porro in dubium vocavit observationes RIDLEYUS, ita nec suarum insons habitus fuit, talia proponendo, quae ne in bonam adhuc partem interpretari possimus vetat veritatis amor. „Refert ejus origo a me deprehenditur esse „tantundem distans ac septimum par vertebrale ab anterioribus et posterioribus initiis „illius nervi“ [2]). De ligamento autem denticulato, quod radices anteriores a posterioribus disjungit, altum tenet silentium, ne forsan dictorum tollat impossibilitatem. Duae quoque in ejus libro extant figurae, quae quoad partem tantum hujus nervi originem depictam exhibent, ultra decimum par non prolongatur ejus origo [3]).

§. XVII.

Splendidum COWPERI opus inter alia quae continet Anatomica et *nervi accessorii* icones aliquoties depictas nobis offert. Dolendum autem, quod ne unica quidem desiderio

1) *Resp. Epist. Probl. XII.* pag. 26. n. 6. Tab. 13. *Eadem fere figura duo adhuc anat. scripta ornat.* DUVERNEY. *traité de l'org. de l'ouie* pl. XI. fig. 1. lit. T. DROUIN. *descript. du cerveau.* Tab. 6.

1) l. c. pag. 17.

2) *Anat. cerebr.* cap. XVI. pag. 150. Lugd. Bat. 1750. *Decimi paris exitum inter 1 et 2. colli vertebram ponit, ut ideo nostri nervi origo usque ad p. mum fere par Dorsalium progredi deberet, quod autem naturae non consentaneum videtur.*

3) fig. 1. fig. **. et fig VII. lit. p. p.

siderio satisfacere potuerit, quum nullam ad perfectionis suae terminum pervenisse apparet. Occurrunt et in operis hujus appendice, quae ex RIDLEYO desumtae sunt icones cum annexa interpretatione, in eo a RIDLEYANA diversa, ut et radices ab omnibus originibus nervosis, quas praetereunt, accipere contendat, exceptis paris noni cerebri originibus. Hoc autem et aliquando nobis accidit, ut et a duobus fasciculis posterioribus nervorum cervicalium radices pronatae fuerint, immediate autem ex ipsa medulla spinali reliquas legisse vidimus. Quod interim COWPERUS ab anterioribus aeque ac posterioribus radicibus septimi paris nervorum colli ortum describat, RIDLEYUM potius, quam ipsam naturam consuluisse arbitramur.

§. XVIII.

Accuratius in hujus nervi primordia post tot jam recensitas observationes inquirere coeperunt ulterius Anatomici; nec horum tamen industria illa adeo exhausta sunt, quin aliquid adhuc addere licuerit. In constantem enim hujus nervi ortum minime indagasse videntur, ut ideo non mirandum sit, quod diversas natalium descriptiones auctores consignaverint. „Refert ideo Ill. MORGAGNIUS“ Ego sane inferiorem eorum par-„tem adeo tenuem observare consuevi, ut propterea circa eum, quo cum medulla jun-„gatur locum neque VERHEYENI silentium, neque aliorum dissensum mirer“ [1]). Multo quoque verborum apparatu et sua observata nobis recenset SANTORINI, qui propria et in hunc nervum experimenta instituere nitebatur. Strinxit hinc jure suum calamum contra RIDLEYUM, quod ille ortum ab anterioribus aeque ac posterioribus septimi paris nervorum cervicalium primordiis describat; rationem autem cur ad anteriores nervorum cervicalium radices usque pervenire non possit, in ea praecipue consistere autumat, quum multo vicinior sit radicibus posterioribus. De ligamento autem denticulato, quod harum radicum communicationem tollit, quodque majus dictis pondus addere potuisset, nulla plane verba fecit. *Nervi accessorii* interim initia citra quintam nervorum cervicalium conjugationem tenuissimo ac vix conspicuo surculo prodire animadvertit, jungit simul ut quum nervus is in latere dextro a tertia conjugatione prodiret, ejus socius in laevo a quinta deduceretur. Quodsi nunc conclusionem, quam exinde formare videtur, perpendimus, a quinta nervorum cervicalium conjugatione hujus nervi primordia eruere valemus. „Etsi, inquit, a tertia revera conjugatione „suum is principium trahere videbatur, a quinta nihilominus ob eorundem mutuam „communionem ortus haberi posset [2]).

§. XIX.

VALSALVAE de nostri nervi origine cogitata et hic recensere consultum ducimus, quum alii, quam hactenus Anatomici fovebant sententiae addictus videatur. Omnes enim fere quotquot recensuimus pro certo habuerunt, hunc nervum a spinali medulla procedere, et per magnum occipitis foramen ingredi cranium, atque ex hoc cum octavae conjugationis nervo exire. Quamvis autem arctis suam sententiam limitibus circum-

1) Tab. 9. fig. 3. lit. qq. et fig. 1. lit hh.
2) Tab. 6. fig. 28. fig. *. fig. 31. lit. pp.

1) *Advers. Anat.* 1. Animad. 36.
2) *Observ. Anat.* cap. III. pag. 68.

circumscripserit, suisque fundamentis fere suffultam crediderit, eadem tamen ipsa natura vana esse jubeat. „Ego, inquit, nisi me fallant quotquot habui observationes vehementer suspicor, ne dicam prorsus credam rem aliter se habere, videlicet nervum „non esse Accessorium a medulla spinali ad par vagum sed paris vagi ad medullam spinalem recurrentem" [1]). Totam autem controversiam eo redire concipimus, quod hunc nervum continuum esse pari vago credidit, et ab hac continuitate simul pensitatis aliis ejus origo deducitur. Quid autem in his refutandis moremur, quum et mox Anatomicorum solertia meliora et ab omni suspicione libera sperare jubet.

Quem jam de nostro nervo differentem recensuimus Ill. MORGAGNIUM, et hac vice intactum relinquere non possumus, quum per optima sua observata VALSALVAE librum splendidiorem reddere aggressus est. Evertit ipsam allegatam VALSALVAE opinionem per reiterata ipsius quoque experimenta, quorum unicum quod nobis VALSALVAE praecipuum videtur cum responsione Ill. MORGAGNI hic allegare sufficit. Erumpit Accessorium ex medulla spinali; simile et cum aliis filamentis nervorum cervicalium instituit, ut ex horum eventu, qualia post se relinquant vestigia, dein concludere possit [2]). Cum autem in nervis cervicalibus evulsis in ipso lacerationis puncto substantiam medullarem albam, mollem; in nostro dein nervo compactam magis nec ita albam, qualis tamen occurrit, ubi fibrillae nerveae longe a suo principio lacerantur, viderit, en conclusionis ratio! quam brevissimis cum Ill. MORGAGNIO per facta quoque experimenta evertere tentamus. In experiundo statim VALSALVAE errorem deprehendimus; quippe evulso *accessorio* medullam illis locis prorumpere neque Ill. MORGAGNIO neque nobis conspicere licuit. Summam enim radicularum exilitatem, obstare optime notat Ill. MORGAGNIUS, quominus et locum ubi eruperat, ut et an firma in abruptionis puncto substantia fuerit internoscere posset [3]). Transeamus haec, quum in fine dissertationis hanc VALSALVAE sententiam ulterius adhuc dirimere animus sit.

§. XX.

Aliam nunc iterum anatomicorum seriem in scenam producimus, in quorum libris integrum anatomiae systema, alienis fere laboribus compilatum, ut propria et in hunc nervum illos experimenta parum fecisse videatur. Forsan contenti erant WILLISII, VIEUSSENII etc. solertia, dum alii eorum inventa iconibus illustrata in suos usus convertere, alii has vel illas auctoris cujusdam partes sequi studuerunt. Sic DRAKE, WILLISII figuras suo libro inseruit [1]). MANGET et verbis et iconibus VIEUSSENII suum theatrum adornavit [2]) Cl. HEISTERUS DUVERNEYANAM iconem optimam defendit, cujus originem autem ad tertium vel quartum par deduxit [3]). *Anatomie* D'HEISTER eandem fere descriptionem, si originem excipias, continet, figuris autem VIEUSSENII ornata

1) VALSALV. Op. T. I. differt. I. n. 3. p. 132.
2) l. c. p. cit.
3) VALS. Op. T. II. Epist. XVI. n. 9. p. 175.
1) *In New system of anatomy* Tab. XVI. et XV. in append. Lond. 1750.
2) *Theat. anat.* T. II. pag. 641. Tab. 91. Genev. 1699.
3) *Comp. anat.* pag. 164. Tom. I. Norimb. 1741.

ornata [4]). In CHESELDENI libro brevissima extat MONROI descriptio [5]). In tabulis IOH. AD. KULMI ad secundum, ut videtur, cervicalium par ejus initium depictum est [6]). PALFYN VIEUSSENII tantum figuras adoptavit [7]).

§. XXI.

Qui totum anatomiae systema litteris hodie tradiderunt principem facile ubivis agnoscunt, quem nec ventura silebunt secula, nec ignotum rapiet sub nube vetustas Ill. WINSLOVIUM. Egregie sane et hujus nervi historia in ejus libro illustrata reperitur, quam proinde frustra in aliorum libris quaesiveris. Nonnulla interim, quae accuratiorem ejus descriptionem reddere potuissent, sicco transiit pede, superflua potius forsan ab ipso judicata quam ut eorum notitiam ipsum latuisse dicamus. Originem si quaeres, nullam tradidit, nil quoque de ligamento denticulato, quod cum radicibus posticis nervorum cervicalium interstitium format, in quo nervus accessorius ad superiora tendere videtur. De vagina quoque, qua inclusus e cranio erumpit, quam tamen aperuisse ex descriptione patebit, nulla plane verba fecit. Digna omnino sunt ejus verba, quae varias ob causas integra hic apponere licebit.

Ces nerfs naissent par plusieurs filets de deux cotés de la moelle de l'epine du Col, quelquefois plus haut quelquefois plus bas. Ils montent chacun entre les plans nerveux, qui sortent lateralement de la moelle de l'epine pour former les nerfs vertebraux, et à mesure, qu'ils montent, ils grossissent par les filets, qu'ils recoivent des plans nerveux posterieurs. Chacun de ces deux Nerfs etant monté au dessus de la premiere vertebre s'attache [1]) *derriere le ganglion du nerf Sousoccipital, et ayant reçu au dessus de cette attache*

4) Pag. 799. pl. IX. fig. 1. et pl. XII. fig. 3. Paris 1735.

5) *Anat. of Human Body.* p. 237. Lond. 1750. *Originem ducere refert a decimo capitis primo et secundo cervicali et interdum ab inferioribus. Separatur ab octavo pari, transit sternomastoideum, cui dat ramos et in trapezio et rhombo desinit, conjungitur cum secundo nervo cervicali.*

6) *Tab. Anat.* Tab. VIII. Amst. 1732.

7) *Anat. Chirurg.* pl. 26. et 40. Tom. II. pag. 333. Paris 1726.

1) *Mire horum verborum sensum distorquere nitebatur Cel.* HUBERUS. *Quo melius autem totam hanc controversiam intelligere queamus, necesse erit, ut et, quid Cl* HUBERUS *his in locis observaverit, afferamus. Nervus, inquit,* accessorius *non raro etiam in Gangliolum vix hordeaceum intumescit a recepta origine postica primi paris, ex quo ganglio demum exit filamentum plerumque unicum crassiusculum in foramine arteriae vertebralis origini anticae primi paris combinatum et in unum nervum concretum. Hoc itaque gangliolum quoque intellexisse* WINSLOVIUM *arguit* HUBERUS, *ideo quod in his locis nullum aliud ganglion reperire potuerit, quam ganglion nervi suboccipitalis, de quo autem plane non* WINSLOVIO *sermonem fuisse sibi persuasit* HUBERUS. *Illa ideo filamenta, quae* WINSLOVIUS *se invenisse refert absque communicatione cum ganglio, nec cum plano anteriore, quum ad suam interpretationem aptare non potuisset Cl.* HUBERUS, *se non videre ait, qualium filamentorum concursu efficiatur illud ganglion, et quanquam* WINSLOVIUS *ibidem ganglion nervi suboccipitalis appellet, tamen se non percipere, quomodo pro tali haberi possit, quum ganglion nervi suboccipitalis bene demum extra foramen hujus nervi osseum generari dicat. Ast quid clarius dici potuisset, si et ipsam simul naturam intuemur, quam quae a* WINSLOVIO *prolata fuere. Unusquisque horum nervorum, postquam primam colli vertebram superavit, firmatur pone ganglion nervi suboccipitalis.*

Quum

che deux filets de la portion posterieure de la moelle il s'en separe aussitot pour continuer sa route en haut. J'ai trouvé ces deux filets sans communication avec le Ganglion ni avec le plan anterieur, de sorte qu'ils paroissent plutot appartenir au nerf accessoire, qu'au nerf sousoccipital. Ils entrent dans le crane par le grand trou occipital et ayant communiqué avec la naissance des nerfs sousoccipitaux et celle des nerfs hypoglosses [2]*) ils sortent du crane avec la huitieme paire, et communiquent avec ces nerfs dans leur passage commun par le crane. Après leur sortie du crane ils donnent chacun un rameau considerable, qui se divise en deux, dont l'un est fort court, qui se jette dabord dans le tronc de la huitieme paire et l'autre va communiquer avec la petite portion de la meme paire qui va à la langue. Ils communiquent chacun avec le grand nerf hypoglosse et intercostal. Le nerf se jette ensuite en arriere, perce le muscle sternomastodien et va gagner le muscle trapeze, auquel il se distribue et se termine, apres avoir fourni au muscle rhomboide. Dans ce trajet il communique avec les trois premieres paires cervicales et donne des rameaux aux glandes du col, au muscle angulaire, au complexus, au muscle occipital et aux tegumens* [3]*).* Multo quidem longius hic Ill. WINSLOVIUS limites describit, quas autem ratio, non vero scalpellum prosequi valet.

§. XXII.

Transiit haec WINSLOVIANA descriptio mutatis tantum hinc inde verbis in auctoris cuiusdam anonymi librum, cui titulus est *Cephalotomie*. Figura autem, qua hujus nervi natales delineare conatus est, maximum naturae aeque ac descriptionis dissensum ubique ostendit. Eadem enim gaudet crassitie in suo exortu ac suo ad par vagum progressu, nec unica quidem radix, plures licet ex ipsa medulla spinali atque oblongata hauriat, ibidem reperiunda est. Curiosum caeterum, quod hic auctor sub ipso quinto pari cervicali initium medullae spinalis ponere voluerit [1]). Quoad *accessorii nervi* origines WINSLOVIANAM descriptionem hinc inde accuratiorem reddere coepit Cl. LIEUTAUD, qui non tantum situm, nexum, atque hujus nervi e cranio egressum supplere studuit. Ortum autem nec et hic determinatum offendimus, quem ad quintam nervorum cervicalium conjugationem eum deduxisse ex ipsius verbis eruere valemus. *Il est situ*

Quum itaque WINSLOVIUS *illa duo filamenta neque cum plano anteriori decimi paris, neque cum ejusdem ganglio communicare reperit, atque tunc temporis semper filamentum ex accessorio egreditur, quod cum radicibus anticis ganglion constituere juvat certo certius hoc filamentum ut adhaesionis causam indigitasse* WINSLOVIUM *concludere valemus. His igitur positis reliqua verba clarissima sunt, quum per illa duo filamenta ipsas radices posticas nervi suboccipitalis accessorio junctas explanare voluit. Linquimus itaque hoc gangliolum non ut* WINSLOVII *sed* HUBERI *inventum, qui notatus quandoque tumor Cl.* ASCHIO *gangliolі nomine jam indignus videtur. vid. Doctiss. Dissert. de Primo pari Cervicali. Götting. habita.* pag. 40. §. 30. not. s.

2) *Hanc communicationem omni licet adhibito studio extricare non potuimus, ut merito et haec verba, quae Ill.* MORGAGNIUS *habet et nostra facere possimus. Quas etsi ego nondum conspexi, non propterea tamen dubito, quin ipse aliquando videre potuerit, ejus enim fides atque solertia ex anat. ejus exposit. perspecta sunt.* l. c. p. 174. n. 7.

3) *Expos. Anat.* T. III. pag. 172. Amst. 1732.

1) *Cephalotomie* pag. 94. §. XII. pl. 10. n. 21. Avignon. 1748.

ſitué entre le ligament dentelé, et les plans ſuperieurs de quatre paires cervicaux. Hujus nervi quoque nexum cum ſuboccipitali egregie explicat, dum ramum ex ipſo acceſſorio egredi duramque matrem perforare aſſerit, quo ſupra arteriam vertebralem ſeſe expandere queat. Nullam quoque communicationem cum nono pari recenſet; ſed quum ad foramen ſuum pervenerit propria quadam vagina a dura matre involutus cranio egreditur. Circa reliquam autem ramorum diſtributionem a WINSLOVIO recedit, dum plura adhuc fila emittere perhibet, quae cum octavo pari et nono communionem alunt [2]).

Delineationem quoque de noſtri nervi primordiis ſuo libro inſeruit Cl. Le CAT. Nervus vero qui hac repraeſentata figura, non niſi illo in loco viſui offerri debuiſſet, quod autem auctor in nota ſubjecta monuit, ubi octavo pari propior ſit, totus hic ſupra ligamentum denticulatum depictus exiſtit cum ſuis radiculis e medulla ſpinali erumpentibus, bene quidem, ni ſaltem magnitudine easdem excedere dicas. Hoc quoque ſilentio haud praetereundum eſt, quod ad mutuum cum octavo pari commercium plane non attenderit, quum in totum ab ipſo octavo pari ſejunctus appareat [3]).

§. XXIII.

Plures jam perluſtravimus anatomicorum libros, ut ideo ſedulo naturae indagatori aliquid adhuc adjiciendi omnis fere praecluderetur occaſio. Hoc quidem Cl. HUBERUM minime terrere potuit, nervos medullae ſpinalis luſtrantem, quin et in acceſſorium praecipue nervum ulterius ſua experimenta reiterare coeperit. Nec labor fruſtraneum ſortiebatur eventum, quum non tantum primordia, radicularum numerum, ordinem, communicationem reliquasque huius nervi varietates accuratius adhuc annotare ſtuduit. In quibusdam autem locis a Cl. HUBERO natura duce, recedere cogimur, uti jam ſuperius, atque paulo poſt in tradita noſtra deſcriptione evidentius adhuc patebit. Exactior interim, quae hactenus deſiderabatur, non noſtri tantum nervi, ſed et totius medullae ſpinalis ab anatomicis repraeſentatio et Cl. HUBERUM impulerunt, ut operi optima quoque figura jungeretur [1]). Hoc ideo quoque Ill. HALLERI, optimi ſui, quo merito gloriabatur praeceptoris auctoritate comprobata fuit, ut ſplendidiſſimis ſuis tabulis eandem jungi curaret [2]). Ex infantibus tandem hujus nervi ſtamina quoque depicta nobis exhibuit tanto quoque praeceptore dignus diſcipulus Cl. ASCHIUS, cujus primam radicem ſub ipſo quinto et tertio pari cervicalium progerminare videmus [3]).

§. XXIV.

Deduximus itaque a Galenicis ad noſtra usque tempora nervi ſpinalis ad par vagum acceſſorii hiſtoriam, ut ob oculos ſimul poni potuiſſet, quaenam his vel illis anatomi-

2) *Eſſais d'anat.* p. 449.
3) *Traité des Sens.* pl. III. pag. 78.
1) *Vid. eius. Tract. de* med. ſpinal. Gøtting. 1741.
2) *Icones* Faſcic. I.
3) *Diſſertat. de Primo pari cervical. Gøtting.* 1750. *vid.* Tab. II. fig. 1. et 2. — cf. ſcript. nevrol. minor. Tom. I. Tab. 10.

tomicorum seculis fata fuerit experta *). Haud incongruum esse duximus, si tribus sectionibus omnem hujus nervi decursum, secundum tres in fine adjectas tabulas enumeremus, singulis juncta simul methodo, quanam ejusdem itinera sint pervestiganda.

Quod ad prima et tenerrima nervi accessorii stamina attinet, ea hac praecipue methodo spectanda veniunt. Sectione ordinaria cerebrum demonstrandi methodo calva est auferenda, tota quoque cerebri moles, relicto adhuc in sinu suo cerebello. Ferreis dein cuneis posteriores vertebrarum portiones colli ad apophyses ferme articulares sunt separandae, ultimum autem pars occipitis inter utramque apophysin condyloideam exscindenda erit ¹). Visui hoc modo sistitur, quomodo medulla spinalis cerebri atque cerebelli communibus velamentis sit obvoluta, super quae tela adhuc cellulosa laxa vagatur. Nunc sectio longitudinalis a tentorio incipienda, simul per ejusdem continuationem ad destinatum usque locum deducenda erit; qua sectione facta, atque reclinatis discissis his velamentis egregie quandoque vasis picta per alterum involucrum, quod arachnoideam vocant, translucet medulla spinalis. Hunc adeant locum, qui hanc et piam matrem, unicam membranam esse contendunt.

Quo propius nunc ad nostri nervi origines perveniamus tota cerebelli moles in medio dividatur, necesse erit, sic enim transitus conceditur ad ventriculum quartum, quem a figura calamum scriptorium appellare solent. Separatis itaque a partibus lateralibus hujus ventriculi cerebelli lobis, laeta nostri nervi ad octavam par itinera in conspectum prodibunt. Antequam autem posteriores radices parium cervicalium colli ab ipsis medullae spinalis virgis posterioribus discindantur, quo melius totus nervi accessorii decursus appareat, vascula ab arteria vertebrali pronata caute removenda, quae illum nunquam non in latere primi paris cervicalis implicitum tenent, ut eo accuratius toties jam repetitam litem de radicibus posticis primi paris dijudicare queamus.

§. XXV.

*) Nuper quaedam addiderunt SOEMMERING de basi encephali tab. I. II. cf. hor. script. nevr. Tom. II. BOEHMER de nono pare nervorum cerebri in his script. nevr. min. Tom. I. p. 292. et Tab. VII. 11. 11. 11. PROCHASKA, FROTSCHER, VICQ D'AZYR Tab. XVIII. et SCARPA *in Abhandlungen der med. chir. Acad. zu Wien.* 1 Band. S. 385. L.

1) *Hunc sectionis modum opportunum quoque deprehendimus cerebri demonstrationes adornandi, qua occipitis portio, antequam ulla durae matris sectio instituatur, auferatur. Hac enim methodo optime cerebri atque cerebelli velamenta, horumque productiones examini subjici possunt, ut divisa in quatuor partes dura matre, quae cerebrum custodit, sectio juxta sinum falciformem continuetur, ut sic et cerebelli velamentum discindatur. Quum autem tentorium adhuc obstet, quominus ad latera deduci queat haec durae matris continuatio, caute tentorium quoque dividatur necesse erit. His itaque reclinatis flatu piam inter et arachnoideam per factam aperturam immisso, hanc pulchro spectaculo ab ipsa pia matre semotam conspicimus. Minime quidem negari potest, quod in diversis locis cerebelli et arctius adhuc cerebri haemisphaeriis hae duae membranae sibi invicem tela quadam cellulosa sunt agglutinatae, ut haec experimenta irrita facere possit, quod forsan auctores seduxit, ut pro una eademque membrana habuerint, quam in laminam externam et internam dividere voluerunt. In ipsa autem medulla spinali, longe licet in initio a pia matre sit remota arachnoidea, per plurima tamen fila hinc inde piae matri adhaeret, quae procul dubio cellulosae vices supplent.*

§. XXV.

Sub ipso itaque sexto pari nervorum cervicalium nervi accessorii primordium tenuissimum filum prorumpere vidimus, cujus continuatio quandoque per piam matrem translucens oculis ulterius adhuc indagari valet [1]). Ipsum autem locum, quo a medulla spinali *) proprio involucro a pia matre accersita, stylo separare atque elevare potuimus, ejus initium consideramus, ne in labyrinthum filorum medullam componentium incidamus, quo nobis non amplius evolvere datur. Inter radices posteriores nervorum cervicalium atque lig. denticulatum superiora petit, ut in intervallis singulis fasciculorum, qui posteriores nervorum cervicalium radices constituunt, radiculam quandam accedere videamus [2]); quapropter ab inferioribus ad superiora emergens, multum jam roboris accepisse apparet. Harum quidem radicularum ordinem atque numerum a proposita ratione saepissime deflectere conanti observare licebit, ut vel numerus earundem minuatur, vel et ortum aliorsum provenire videat.

Mire naturam lusum exercere animadvertimus quum accessorius primum par cervicale petere incipit, de quo supra jam mentio facta fuit. Circa harum radicularum, quae pro radicibus posticis primi paris habentur, communicationem illud notamus, quod saepius accessorium subire, quam eundem intactum relinquere observentur; eaedem quandoque horizontaliter ex ipsa medulla proveniunt, quandoque sub ipsis radicibus prima, secunda, aut tertia secundi paris cervicalis erumpunt, oblique superiora petunt, quo cum accessorio commercium alere queant. Naturae quidem quam maxime conveniens esse videretur, ut, quum caetera paria cervicis duorum fasciculorum anteriorum aeque ac posteriorum collectione quendam nervum producant, et simile hic contingeret. Hoc autem commercium non penitus naturam tenere deprehendimus, quin accessorius collectis his radicibus posterioribus, anteriori fasciculo primi paris cervicalis filum tradat, quod radicum posteriorum vices supplere queat. Tale autem iter hoc filum, interdum et duo occurrere solent, instituit [4]), ut sese ante ligamenti

1) *Conf.* Tab. 2. fig. 1. lit. g. Cl. Huberus l. c. pag. 13. *ortum hujus nervi ad filamenta posteriora nervi septimi paris cervicis describit; postea autem cum nostris observatis coincidit, quum ad filamenta postica sexti paris pervenerit piam matrem superat, et extra eam clarius conspici incipit. Ad hunc usque locum deducere licuit nec ultra. Hoc autem nequaquam impedit, quominus et superioribus adhuc locis e medulla spinali emergere possit, uti plura Anatomicorum observata non statim omnia vana atque irrita concludere valemus.* Cl. Huberus *quidem nec unicam observationem se habere affirmat p. 17. quae pro horum virorum inventis militare posset. Quodsi autem vera fateri volumus, aliquoties quoque in tot lustratis cadaveribus nervi accessorii primordium a tertio, quarto aeque ac quinto omnibus accuratissime licet adhibitis encheiresibus prodire vidimus; certo testimonio, quum ejus continuatio per piam matrem ulterius adhuc transparuerit. Nostris quoque observatis respondent illa* Ill. Morgagni, *qui ad primae conjugationis initium, ad quartam, quintam, sextam hunc nervum originem duxisse notat.* Vals. Op. l. c. p. 166. n. 2.

*) Ex septimi cervicalis paris consiniis enasci perhibent alii et quidem ex posteriori semper latere medullae spinalis. Dexter nervus nonnunquam longior est, sed simul etiam tenuior tunc est, quam sinister brevior. L.

2) *Conf.* Tab. 2. fig. 1. lit. hh.

3) Ibid. lit. i.

4) Ibid. lit. e.

ligamenti denticulati originem fere conferat, quo foramen durae matris, quod arteriam vertebralem transmittit, subire atque cum radicibus anticis ex eodem foramine elabentibus coire possit.

Harum radicularum numerus variis in subjectis variat, qui ad quatuor aut quinque sese extendere solet. Quodsi autem illae ad minorem numerum rediguntur, illis crassiores paululum existere animadvertimus. Quandoque, uti aliquoties quoque observare licuit una aut altera harum radicularum accessorium transcendunt, quo anterioribus radicibus primi paris, quum reliquae accessorio jungantur, una cum filo ex accessorio tunc quoque egresso sese unire valeant. Hunc locum nondum dimittere possumus, quin prius de gangliolo, quod his in locis annotavit Cl. Huberus, quaedam adhuc moneamus. Hae scilicet radiculae, si simul in ipsum accessorium confluunt, fieri non potest non, quin ille locus saepius notabilior, caeteroque hujus nervi diametro crassior evadat, quod autem nondum ganglii essentiam exprimere videtur, quum gangliis ruborem pluriumque ramorum emissionem adhuc juncta deprehendimus.

Tot tantisque hic locorum celebratis commerciis, accessorius per foramen occipitale magnum cranium subit, seque associat pari vago [5]) cum quo communem e cranio exitum sortitur. Quandoque et ipsam duram matrem separatim perforare occurrit, quod autem non obstat, quominus iterum sese octavo pari tradere queat *). Quatuor utplurimum radiculas a primo pari cervicali ad octavum par usque e medullae oblongatae lateribus colligit [6]), quas interdum ad duas illis crassiores redegit natura. Hoc autem prae caeteris radiculis singulare habent, quod ab initio fissae, quasi ex duobus filis compositae videantur.

Sic prodit tandem ex tenui stirpe ortus, per varios tam ex medullae spinalis quam oblongatae lateribus radicularum exeuntium amplexus sat notabilis nervus [7]), qui venerandam latuit antiquitatem, qui reliquis nervorum indagatoribus tot dein controversiis ansam suppeditavit, quem nostra demum secula in clariorem lucem proposuisse diximus.

§. XXVI.

Reliquum nervi nostri cursum investigare simul quoque icone accurate secundum naturam exprimere ardua atque difficilis res est. Exemplar quidem nobis exhibuit Cl. Aschius *l. c. fig. IV.* aliam autem viam, quam brevissimis nunc proferemus, incedere placuit. Instituimus itaque hoc modo sectionem, ut ablata cute sternocleidomastoideus musculus ex parte ab apophysi mastoidea separetur, quo versus aurem reclinari possit; nervea hinc filamenta, quae a posterioribus ad anteriora reptando musculos adierunt, discindi, necesse erat. Quo facto musculi splenii portionem occipitalem aeque ac cervicalem, complexum minorem, qui tam propter mox indicandam sectionem, quam et ob suam molem non potuere non esse molesti, abscidimus. Quum autem

5) Ibid. lit. F.

*) Ita a matre dura obvolvitur, ut inter ejusdem laminas incedere videatur et plerumque unam cum vago habet vaginam. L.

6) Ibid. lit. dd.

7) Ibid. lit. G.

tem superioribus locis primae praesertim vertebrae colli multum adhuc incommodi restare vidimus, portionem elevatoris scapulae, quae apophysi transversae atlantis adhaeret, solutam reclinavimus, ipsam quoque complexi majoris carnem, qua occipiti nectitur, separari necesse erat, quippe hujus musculi latitudini excisio ossis respondere debet. Liquet ex his, quod musculi recti aeque ac obliqui hujus lateris situm non amplius servare possint, quum ipsa quoque apophysis transversa atlantis auferenda, quo arteriae vertebralis arcus, nervusque primi paris cervicalis in conspectum venire possint. His tandem compositis occipitis portio exscindenda est ad foramen usque lacerum atque apophysis mastoidea serra discriminanda, ut nervorum octavi paris cum *accessorio* exitus ex theca ossea manifestus evadat.

Colli partem retrorsum paululum duximus, ut occipiti propior fiat, sic quoque spatium sat amplum evadit, quo vagantes in tela cellulosa nervi deprehendi queant. Nervorum situm intercostalis, octavi paris cum nono ordinarium servavimus, nec a se invicem separavimus, quare et eorundem communicationis ansulae non conspici possunt.

Si ipsum nunc nostri nervi cursum inquirere velis, interna jugularis vena cautissime removenda; quippe in ejus parte posteriore octavum par firmiter adhaeret. Hac autem ablata, vaginam, qua noster nervus propria ambitur, cautissime separare incipe, sicque statim ramulum quendam emittere, qui faciem anticam octavi paris legit, cumque hujus octavi paris ramis varios nexus instituere videbis. Reclinavimus nostri nervi in adjecta figura truncum, quo eo evidentius hae communicationes appareant.

§. XXVII.

Nervus spinalis ad par vagum accessorius per commune quidem cum hoc pari foramen e cranio egreditur, ita tamen, ut in initio vagina quadam a dura matre mutuata includatur, cui ultima duo filamenta octavi paris quandoque adhuc accedere vidimus. In ipso autem foraminis laceri fine fere ramum quendam emittit [1]), qui sese filamentis octavi paris associat, cum quibus mox describendos nexus plerumque instituere solet.

Notandum autem, quod in omnibus subjectis, quae ad rimandum hujus nervi cursum examini subjecimus, octavum par in duas quasi portiones divisum videre licuerit; quarum superior nexus nostri nervi cum quibusdam octavi paris filis ostendit, inferior autem rubella parum, quasi ganglion mentiretur, existere solet. Hae duae portiones communi dein involucro ambiuntur, ut nullum vestigium ulterius reliquum sit, quo unam ab altera dignoscere valeamus. Separato autem, quo in fronte ambitur octavum par, a continuata dura matre involucro in conspectum prodibunt tria distincta filamenta [2]), juxta se invicem posita, ita ut in uno latere nostri nervi ramus incedit, alterum dein claudit, qui pharyngaeum nervum constituere juvat.

Ramus autem nostri nervi cum secundo dicto filamento congreditur [3]), inde alius quasi compositus emergit [4]), qui sese cum tertio nectit atque ramum largitur pro formando

1) *Conf.* Tab. II. fig. 2. n. 4.
2) Ibid. n. 4. 5. 6.
3) Ibid. n. 7.
4) Ibid. n. 8.

mando nervo pharyngaeo [5]). Hic autem antequam sese ad pharyngem confert, cum ramo a parva portione octavi paris proveniente unitur [6]).

Nondum *accessorii nervi* rami decursum absolvimus. Celebratis enim duabus horum filamentorum ansis, continuat iter ulterius in duos adhuc ramos sese dividendo, quorum unus anterior [7]) alter vero posterior existit [8]). Anterior cum filo, quod ex nexu priorum filamentorum natum iterum coit [9]) atque hoc alterum junctim ramum dicti pharyngaei formare juvat [10]). Hac quoque facta ansa descendit cum ramo posteriore atque ramulo ex filo secundo pharyngaei nato, in facie semper anteriori octavi paris [11]), quae filamenta hic demum communi involucro octavi paris involvuntur atque cum ejusdem filamentis confluunt, quae varia iterum minora produnt, ut in quamnam ramorum distributionem noster praecipue ingrediatur, dictu impossibile sit.

Truncus [12]) autem hujus nervi retro venam jugularem internam absque ramorum emissione descendit, ad musculum sternocleidomastoideum, cujus musculi partem quandam perforat, retrorsum sese confert, ut musculum trapezium adire queat. Plura fila musculo sternocleidomastoideo distribuit, quae cum ramo a tertio pari cervicalium proveniente in ipso hoc musculo plures communicationis ansas [13]) instituunt.

§. XXVIII.

Sequentes his in locis observatae fuere varietates. Nervus accessorius postquam ramum suum dimisit, filum quoddam octavi paris huic sese associavit, antequam cum secundo in fronte statim hujus nervi conspicuo filamento quandam communicationis ansam instituere coepit. Hoc quoque monendum erit, quod duo filamenta n. 5. et 6. notata superius adhuc cum se invicem quandoque coire solent. Dein notum est anatomicos, nervum adhuc laryngaeum octavo pari tribuere. Deprehendimus autem duo fila, quae ante arteriam carotidem cerebralem laryngis musculos adierunt, cujus autem initia non a portione inferiore octavi paris, sed a ramo pharyngaei descendente, qui tunc cum nostri nervi ramo anteriore in unicum confluere, animadvertuntur.

Bis quoque observavimus, quod ramus posterior nostri nervi ansam quandam communicationis cum nono pari aluerit.

§. XXIX.

Ad ulteriorem *accessorii nervi* decursum inquirendum, quem figura III. adumbrat, haec tantum requiritur sectio, ut divisis integumentis atque ad latera deductis, musculus trapezius a clavicula spinaque scapulae solvatur, ut ad latus reclinari possit. Sic nervuli ablata caute pinguedine, qua nunquam non in infantibus immersi latent visui offeruntur.

Post-

5) Ibid. n. 9.
6) Ibid. n. 16.
7) Ibid. n. 10.
8) *Posterior ramus exprimi non potuit in hoc situ quum retro priorem adhuc descendat.*
9) Ibid. n. 11.
10) Ibid. n. 14.
11) Ibid. n. 12. et 13.
12) Ibid. n. 2.
13) Ibid. n. 3.
1) *Conf.* Tab. 2. fig. II. lit. a. *haec ansa non semper apparet.*

Postquam nunc noster nervus illam cum tertii paris ramo §. XVII. ansam instituit, sub musculo sternocleidomastoideo emergit, splenium transcendit, ut trapezii internam faciem adire queat. Sursum adhuc filum emittit [2]), quod cum ramo ascendente secundi paris cervicalis communicationem aluit. Tortuosum hic locorum instituit iter cumque duobus filamentis a secundo [3]) atque tertio pari [4]) cervicalium pronatis congreditur, donec tandem pluribus lateralibus ramis emissis [5]) in ipso trapezio musculo totus distribuatur.

§. XXX.

Nil amplius supererit, quam ut de usu quoque *nervi accessorii* quaedam adhuc proferamus. Quum is autem nobiliora minime adeat loca, qui longius hic moremur non suppeditatur occasio. Per plurima dein quoque evictum est experimenta musculorum actiones per sublatam nervi communicationem silere, hinc posita et in nostro nervo quacunque causa deficiente, quae musculorum fibras, ad quas aditus patet, non amplius ad contractionem ciere valet, irrita erit animae hic loci voluntas. Quum autem musculis capitis erectoribus, scapulamque moventibus prospicere patet, si caput obstipum a nostro nervo praecipue affecto, scapulamque movendi difficultatem derivamus a vero haud aberrare videmur. Verum praesens hic nervi morbus non tantum trunco et singulis ejusdem ramis communis existit, sed longe lateque per ramorum suorum cum aliis filis communicationes sese extendere solet. Sic nostri nervi ramus per varios cum recensitis octavi paris filamentis actiones quasdam, quibus pharyngaeus praecipue praeest, mire turbare, ideoque anginae paralyticae occasionem suppeditare potest. Quum porro nervi ad laryngem tendentes, ipsius musculis coarctando atque dilatando laryngis cavo destinatis prospiciunt, labem et huic loco inferre possunt, sicque articulatim pronuntiandi voces multum negotii facessit. Laete itaque his actionibus potitur homo, si nervus accessorius in suo vigore atque integritate constitutus existit.

Cur autem creator hunc nervum a medulla spinali? cur ad par vagum deduxit, ut munia haec obire debeat? cur non cervicalibus solis haec praestanda reliquit? His quaestionibus praecipue obviam venire videtur Willisius atque Vieussenius, nervi enim omnes, qui cervicis musculos adeunt, medullae spinalis soboles existere debent; ast nonne et hic nervus e fibris medullae oblongatae compositus existit?

An ideo paris vagi fibris junctus ut involuntariae functionis tesseram veluti accipiat, quam pari vago adscripsit Willisius, sicque brachia quibusvis fere cerebri conceptibus obsequi debeant? Ast nonne varios quoque producit ramos, quibus singulis momentis anima imperare valet, nonne parva portio octavi paris adit linguam, nonne laryngi recurrentem mittit, ipsiusque musculis? An ideo solis filamentis, quae pulmones, cor, ventriculum adeunt, hanc facultatem tribuere debemus? haec pronunciare vetant communis omnium filamentorum origo, atque mutua eorundem communicatio-

2) Ibid. lit. f.
3) Ibid. lit. e.
4) Ibid. lit. p.
5) Ibid. lit. t. t. *Interdum in superiorem partem musculi trapezii unum aut duo fila jam emittere incipit.*

nicatio. An est recurrens ad medullam spinalem, uti fila intercostalis ad encephalum? quod nobis persuadet, quod nervus intercostalis ad quintum et sextum par retrogrediatur, idem de nostro nervo proponere vetat. Ut jam nihil de colore filamentorum intercostalis atque ejusdem gangliis afferamus, aspectus filamentorum nos saltem meliora docebit. Nervi enim omnes quotiescunque e cranio erumpunt, involucris cerebri communibus involvuntur, quum autem idem et in nostro nervo accidere animadvertimus, quod ab intercostali plane alienum esse constat, hac sola ratione firma erit nostra sententia.

Quodsi nunc WILLISIANAM quaestionem accuratius ponderamus, ratio certe adesse debet, cur creator hunc nervum a medulla spinali ad par vagum deduxerit. Inquirere hic opus erit, uti nobis saltem videtur, an medulla spinalis mera sit continuatio medullae oblongatae, ut fluidum illud celebratum nerveum in encephalo secretum medullae spinali quoque communicetur, ut et per ejusdem nervos diffundi queat. Multa sunt, quae hanc sententiam dubiam reddunt. An quantitas sanguinis pro hac secretione ad encephalum delati sufficeret? Superflua videretur substantia corticalis seu cinerea in omni medulla spinali, quae nil aliud esse dicitur, quam congeries minimorum tubulorum, a quibus medullares fibrae suos natales capiunt et per quos fluidum nerveum ad destinata loca amandatur. Nullius quoque usus essent medullae spinalis vasorum copia, mirusque eorundem reptatus. His adhuc addit natura optima magistra, quod medullae ubi spinalis nomine insignitur diameter, continuationis diametro in collo angustior existat, plurima licet in utroque latere per filamenta nervea jam substantia medullari privata fuerit. Quum autem non in totum negandum sit, medullam spinalem plane nihil de medulla oblongata participare, propriam tamen et hic loci adesse spirituum officinam concludere licet. Noster itaque nervus, dum a medulla spinali ad par vagum, quod ab encephalo adhuc provenire constat, accedit efficere videtur, ut consensus inter nervum octavi paris atque medullam spinalem evadat. Nonne eandem ob rationem quoque nervus intercostalis sese quinto atque sexto pari conjungit. Vices intercostalis nostrum nervum supplere dicere possemus, quum in thorace atque abdomine miras communicationes cum pari vago instituere solet, ni omni tempore per anatomen iterum refutaretur. In superiori enim parte colli ex primo ganglio intercostali duo fila in ipsum par vagum sese immittere constat.

Quid autem illum nervorum consensum efficiat, an fluidum quoddam; an fibrae nerveae propria insit sentiendi facultas uti fibrae musculari irritabilis natura.

Veniet forsan tempus, quo ista quae nunc latent, dies extrahat, et longioris aevi diligentia.

EXPLI.

EXPLICATIO TAB. VII. ET VIII.

FIGURA I.

AA. Dura mater, quae processus petrosos atque occipitis portiones investit.
BB. ejus continuatio, qua medulla spinalis atque oblongata involvitur.
C. Initium medullae spinalis.
D. Substantiae cinereae nota.
EE. Nervi septimi paris.
FF. Nervi octavi paris in plurima filamenta deducti.
GG. Nervi spinales ad par vagum accessorii.
HH. Nervi noni paris e duabus portionibus conflati, quarum illa lateris sinistri per duo distincta foramina in dura matre, illa lateris dextri per unicum e cranio erumpit.
I. Origo ligamenti denticulati integre in latere dextro cum suis denticulis videre est.
KK. Corpora pyramidalia postica non integre visa.
LL. Olivaria postica.
a. Sulcus continuatus a tertio ventriculo per totum quartum.
bb. Lineae albicantes ex ipso sulco erumpentes, quae
cc. medium hujus ventriculi transeunt atque origines septimi paris constituunt.
dd. quatuor radiculae ex ipsa oblongata medulla pronatae, quarum origines duplices coeunt in unicum filamentum.
e. filum in latere dextro ex accessorio egrediens, profundius quandoque exit ex accessorio, circa ligamenti denticulati initia sese confert atque per foramen arteriae vertebralis commune transit, quo cum altero primi paris principio coire queat.
f. Arteria vertebralis.
g. origo nervi spinalis.
hh. Radiculae ex medulla spinali prodeuntes.
ii. Radices posticae parium cervicalium latere dextro abscissae, ut totus nervus atque ligamentum denticulatum appareat.
ll. Denticuli dicti ligamenti.

FIGURA II.

A. Apophysis mastoidea serra discriminata.
B. Occipitis portio.
C. Apophyseos condyloideae pars.
D. Musculi sternocleidomastoidei facies interna.
E. Venter posterior musculi digastrici.
F. Longus colli.
G. Rectus anticus major.
H. Elevatoris scapularum pars suprema apophysi transversae atlantis adhaerens, reclinata.
I. I. Scalenorum partes.
K. Complexi magni pars reclinata.
a. arcus atlantis.
b. reliquiae transversi processus atlantis.
c. apophysis condyloidea atlantis.
d. arcus arteriae vertebralis elevatae.

e. Trun-

e. Truncus carotidis communis.
f. Carotis cerebralis.
g. Carotis ſuperficialis.
h. arteriae thyroideae ſuperioris pars. reliqui rami abſciſſi.
1. Nervi ſpinalis continuatio.
2. Truncus abſciſſus atque reclinatus ut anſulae eo melius viſui offerantur.
3. ejusdem continuatio per muſculum ſternocleidomaſtoideum.
4. Ramus nervi ſpinalis.
5 et 6. Duo filamenta, quae ablata membrana in conſpectum veniunt.
7. Rami nervi ſpinalis communicatio cum ſecundo filamento.
8. Anſa communicationis cum tertio filamento.
9. Ramus pro conſtituendo nervo pharyngaeo.
10. rami nervi ſpinalis continuatio.
11. ejusdem anſa communicationis cum ramo 7 et 8 pronato.
12. continuatio nervi ſpinalis.
13. Socius prioris n. 11. ortum ducens.
14. ramus pro nervo pharyngaeo.
15. Nervus pharyngaeus.
16. Ramus portionis parvae octavi paris.
17. Portio parva octavi paris.
18. Ramus ad linguam tendens.
19. Nonum par.
20. Octavum par.
21. Nervus intercoſtalis.
22. Ejusdem ganglion primum colli.
23. Ramus aſcendens noni paris.
24. Primum par cervicale.
25. Ejusdem ramus poſterior abſciſſus.
26. Ejusdem ramus anterior.
27. Ramus ad rectum lateralem colli, quem Cl. Aschius detexit.
28. Duo rami, ſuperior ad octavi paris portionem inferiorem, inferior ad intercoſtale.
29. Ramus ad nonum par.
30. ramus ad nonum par quaſi ex ſecundo pari cervicalium proveniens.
31. Ramus anterior ſecundi paris Cervicalis.
32. Ejusdem ramus deſcendens communicationis cum
33. Tertio pari cervicalium.
34. Duo ramuli ad intercoſtalis ganglion.
35. alius adhuc ramus ad dictum ganglion.
36. Quartum par cervicale.
37. Quintum par.
38. Rami ad rectum anticum majorem.
39. Rami reclinati. ad ſternocleidomaſtoideum et latiſſimum colli tendentes.
40. ramus eundem locum petens quorum rami laterales abſciſſi.
41. rami ad elevatorem ſcapulae.
42. ad Scalenos tendentes.

FIGURA III.

Ex Infante duorum circiter menſium.

AA. Integumenta reflexa.
B. Muſculus latiſſimus colli.
C. . . Sternocleidomaſtoideus.
D. . . Rectus colli.
E. . . Longus colli.
F. . . Scaleni portiones.
G. Muſculus elevator ſcapulae quaſi bipartitus videtur.
H. . . Splenius capitis.
I. . . Trapezius a ſpina ſcapulae atque clavicula ſolutus et reclinatus. i. lateris ſiniſtri origo.

K. Rhom-

K. Musculus rhomboideus.
L. . . . Supra spinatus.
M. . . . Infra spinatus.
N. Spina scapulae.
O. Extremitas humeralis claviculae.
a. Nervus spinalis sub sternocleidomastoideo emergens.
b. Ramus quoque secundi paris ad sternocleidomastoideum ascendens et latera capitis.
c. Ramus secundi paris ad - - - et latissimum colli.
d. Ramus quoque secundi paris cervicalis, in duos iterum alios subdivisus quorum
e. unus in nervum spinalem intrat junctim cum
f. ramo a tertio pari cervicalium proveniente.
g. alter in duos iterum subdivitur, quorum
h. prior cum
i. ramulo a tertio pari cervicalium pronato unitur atque musculo trapezio distribuitur.
l. alter ad latus sternocleidomastoidei descendit et latissimo colli prospicit.
m. Ramus tertii paris cervicalis.
n. ramulus ejusdem rami in duos subdivisus trapezium petentes.
o. Alius ramulus iterum a ramo n. *m.* notatus, proveniens quorum lit. f. signatus cum ramo a secundo pari cervicalium ortus jungitur alter. p. accessorio quoque unitur.
r. alius ad claviculam descendens.
s. Ansula communicationis nervi spinalis ad ramum secundi paris cervicalis.
t. ramuli laterales nervi spinalis trapezio prospicientis.
u. Ramus a secundo pari cervicali occiput petens.

V.

ADOLPHI MURRAY OBSERVATIONES ANATOMICAE DE INFUNDIBULO CEREBRI ET VARIATIONIBUS QUIBUSDAM IN PARTE CERVICALI NERVI INTERCOSTALIS.

UPSALIAE 1772.

OBSERVATIO PRIMA. DE INFUNDIBULO CEREBRI.

Inter labores Anatomicos, quibus aliquot retro annis in Theatro Anatomico Stockholmienſi defunctus ſum, curae mihi fuit diligentius in eas inquirere corporis humani partes, quarum genuina nondum plane innotuit ſtructura. Varia quidem hunc in cenſum mihi obvenerunt, notatu, ut exiſtimo haud indigna; miſſis vero aliis, hac occaſione ea proferre mecum conſtitui, quae circa ſtructuram illius cerebri portiunculae, quam a ſimilitudine quadam, *Infundibulum* vocitarunt Anatomes periti, obſervaverim. Stimulum etiam conatibus meis addidit inſignem, conſilium per illuſtr. ac generoſiſ. ab HALLER mihi benigne ſuppeditatum, ut, inter alias mihi pro indagine commendatas quaeſtiones, huic: *utrum illud pervium ſit, an ſolidum?* ſolvendae, operam qualemcunque meam praecipue dicarem.

Infundibulum ſub calloſo corpore, pone commiſſuram anteriorem fornicisque crura anteriora originem capere, et denique inter eminentias mamillares nervosque opticos deorſum duci, res quidem eſt notiſſima: hi autem errant, qui illud recta ſub decurſu baſin calvariae petere affirmant. Antrorſum vergere obſervationes inſtitutae, quae cum perilluſt. ab HALLER conſentiunt, manifeſtum reddunt.

Ex duabus cerebri membranis componi ſcimus, media ſcilicet et intima, quarum priorem ob ſimilitudinem cum araneae tela, *arachnoideam*, poſteriorem a tenuitate et praecellentia quadam, *piam matrem* vocarunt. Arcte inter ſe cohaerent, at ſimul, ut accuratiori examine didici, his immittitur alia ſtipatior tela celluloſa; quo etiam fit, ut, ſi canalis prope glandulam transverſim abſcindatur, lumen ejus, fere ut in arteriis, apertum ſeſe repraeſentet.

Craſſities canalis variis in ſubjectis varia eſt. Modo enim pennam columbinam, modo duas tertias partes pennae anſerinae aequat; imo etiam, et potiſſimum in ejus ſuperiori parte, eum adhuc majorem vidi. Experientia quoque quaedam me docuit, in infantibus, illisque, qui habitus ſunt laxioris, Infundibulum eſſe grandius, quam in illis, quorum ſtructura ſtrictior eſt et robuſtior. Verſus baſin calvariae coni in modum minuitur quidem: at ad glandulam veniens pituitariam iterum dilatatur, adeo ut paulo ultra medium tenuiſſimum ſit.

Quod rubicundi vel cinereo-rubentis ſit coloris, unusquisque, vas contemplans, facile cognoſcit; colorem vero hunc a ramulis quibusdam arteriae calloſae ſurculisque, quibus receptaculum adſpergitur, huc delatis, originem ducere, injectiones ſubtiliores confirmant.

Solidumne, an cavum ſit Infundibulum inter Anatomicos diu quaeſitum fuit. Willisius, qui id ipſum in equo aqua plenum, pellucidum et pennae anſerinae craſſitie praeditum vidit, Diemerbroekius, Mangetus, multique alii Anatomici, ut pervium in homine deſcripſerunt. In brutis apertam eſſe viam fere omnes conſentiunt, etiam illi ipſi, qui contrariam, ratione hominum ineunt ſententiam, ut e. c. Ridleyus et Brunnerus. Verum celeb. Lieutaud, Petit et Vieussens illud ſemper ſolidum eſſe autumant, quorum etiam ſententiae perilluſtris ab Haller accedere videtur. Neque deſunt, qui modo ſolidum, modo cavum canalem deſcripſerunt, ex quibus cel. Tarin nominaſſe ſufficiat.

Quod ad mea obſervata, invitus quidem praevideo, multorum ex recenſitis illuſtrium Virorum ſententiis, meam minus arriſuram. Quum vero in iis modo enarrandis acquieſcam, quae ſaepe et attente obſervavi, nec niſi verum ſectari, absque ullius auctorum partis ſtudio, mihi propoſuerim, non vereor, ne diſſenſu meo cujusdam animus a me abducatur.

Quo autem eo minus in obſervationibus fallerer, non tantum ſaepe repetii illas, verum quoque ad has ipſas talia elegi cadavera, quorum morbi ratio mihi innotuerat. Bina igitur, quae apoplexia ſanguinea, atque bina, quae hydrope extincta erant, huic examini dicavi; quum hoc adminiculo me convinci poſſe crederem, an morboſa quaedam laxitas ſtructuram hujus Infundibuli variaret, vel vaſorum capitis diſtentio cavitatem Infundibuli evidentiorem redderet. Ad ipſam vero primariam quaeſtionem, de ejus fabrica nempe, facilius ſolvendam, varia etiam methodo diſſectiones ipſas inſtituere neceſſarium duxi; quare quoque cerebra gelu correpta, et talia, quorum vaſa latice colorato ceraque impleta erant, cultri aciei ſubmiſi. Ex quibus omnibus clare patuit, *Infundibulum* nec medullari quadam ſubſtantia, nec tela celluloſa oppletum, ſed ad limitem usque glandulae pituitariae, cui annectitur, ſemper apertum eſſe. Reticere tamen non debeo, me in Infundibulo vetulae, anaſarca hydrope demortuae, quum flatu ejus viam perſequi ſatagerem, obſtaculum quoddam contra aeris propulſum et tubum ipſum perſenſiſſe; ulteriore autem perquiſitione facile hujus cauſam detexi, cum filamenta quaedam celluloſa, ab uno latere ad alterum protenſa, aperturam ipſam aliqua ratione oppilarent; id quod etiam forſan celeberrimo Tarin accidit, cum vas conſolidatum deſcriberet. Penes alios autem ſit dirimere, an nova haecce filamenta

cellularia, ſicuti aliis in locis ſaepe enaſcuntur, hic a laxitate quadam univerſali, quae in hydrope communis eſt, citiorem traxerint ortum.

Infundibulum autem eſſe pervium, optime ex cerebris congelatis mihi videtur demonſtrari poſſe. Hieme igitur Anni 1770. duo capita gelu adſtringi curavi, ut ſtria glacialis cavitatem, ſi qua eſſet, manifeſtiorem redderet. Adeo etiam felix fuit eventus, ut a ventriculis lateralibus ad tertium, perque Infundibulum ad glandulam usque pituitariam una continua gleba glacialis fuerit porrecta; quam auditoribus meis, dum vicarium geſſi munus D. D. Martin, ad theatrum anatomicum Stockholmienſe Profeſſoris celebratiſſimi, cujus etiam benevolum in me affectum, innumeris documentis mihimet declaratum, nulla unquam delebit memoria, publice monſtravi, et eo illos de hac re convincere potui.

Ab eo tempore etiam Infundibuli inferiorem limitem, hoc eſt illum, qui attingit glandulam pituitariam perquiſivi, et fauſto adeo ſucceſſu, ut in demonſtratione quadam, adſtantibus, canalem non tantum intra glandulae carnem in duos abeuntem ramos, verum etiam unumquemque ſuum petere lobum oſtendere licuerit. Poſterior illo anteriore minor eſt. Aerem inflans, facillime illum ventriculos penetrare, eosdemque diſtendere percepi.

Ex his, quae jam attuli, quivis facillimo negotio perſpicit, cavum eſſe Infundibulum, ſeroſumque laticem per illud fluere *). Quo autem liquorem demum ducat, non minor inter Anatomicos fuit diſſenſus. Veteres quidem exiſtimarunt, halitum ventriculorum cerebri, quem pro excrementitio habuerunt, anterius per proceſſus mamillares in nares ferri, inferius vero per Infundibulum in glandulam pituitariam, in proprio receſſu oſſis ſphenoidei deliteſcentem, indeque in palatum per inviſibiles poros dejici. Adcreſcente vero ſtudio Anatomico, opinio illorum de via ad palatum ducente mox exoleſcere coepit; ut nonniſi ductum ad nares per ventriculos anteriores invenire autumarent; quem vero inde nonnulli, ut Varolius, Platerus et praeprimis Schneiderus, in magno illo de Catarrhis opere, etiam praecluſum eſſe oſtenderunt. Willisius, qui Schneideri amplectitur ſententiam, liquidum ventriculorum per Infundibulum tantum in glandulam pituitariam, quae etiam ad ejus mentem, liquoris aliquid ſecerneret, transferri credit; ab hac vero glandula liquidum utrumque, inter ſe mixtum, per venas revehentes *retis mirabilis*, totam baſin cerebri obvelantis, aut per proprios ductus, hariolatus eſt duci. Longe alium autem uſum ipſi tribuit Isbrand Diemerbroek, qui glandulam pituitariam, ut verum organon ſecretorium aſſumit, et cum nullum habeat ductum excretorium, a ſanguine retis mirabilis ſeparari opinatur pituitam, quae per Infundibulum in ventriculum tertium, inde in laterales, et demum ſingulari modo per proceſſus papillares ſ. mamillares in nares palatumque deplueret. le Clerc et Mangetus hujus ſententiae etiam ſe addicere videntur, qui flatum ab infundibulo per proceſſus papillares, et ab illis rurſus in infundibulum, apud

quae-

*) Alii recentiorum e contra infundibulum ſolidum pronuntiarunt ſuamque ſententiam multis argumentis atque accuratiſſima obſervatione ſuffulcire anſi ſunt. Videtur tamen haecce res nondum omnis dubitationis expers eſſe. Cf. hor. ſcript. nevr. minor. T. II. p. 34. ſqq. L.

quaedam saltem bruta, protrudi posse, se vidisse fatentur. Multa autem sunt, quae contra hancce theoriam dimicant. Certo enim scimus glandulae sic dictae pituitariae fabricam, licet quae vera sit nesciamus, non tamen glandulosam esse, neque iis dotibus instructam, quae systemati glanduloso tribuuntur. Ex infundibuli ejusque glandulae situ, talem illi vim adscribi non posse, etiam apparet. Glandulas tantae levitatis et tam exiguae magnitudinis, nullibi tantum excretorium producere vidimus ductum, plurimasque glandulas et earum vasa excretoria, quae nulla vi propria propellente gaudent, ita inter musculos, vasa sanguifera, aliasve mobiles partes collocatas esse, ut his in motum concitatis, secretio earum simul maxime augeatur, et acceleretur. Mechanices regulae, quas natura in plerisque sequitur, neque minus Diemerbroekii sententiam convertunt. Omnia nempe vasa ad partem, cui fluidum admittunt, acuminari, nunquam autem, ne vis propellens perdatur, dilatari videmus; qua etiam ratione, omnes arteriae ab origine ad finem usque sensim sensimque coarctantur, conicaeque redduntur. Infundibulum vero, cui adjacet pulpa mollissima, nulla fere vi propellente instructa, prope ventriculos, quibus origo ejus debetur, est spatiosissimum. Et licet in animalibus quibusdam copia glutinosi humoris ventriculi cerebri abundent, inque speciem cavi prodeant coni, imo nervi olfactorii, papillarem formam induentes, ossi ethmoideo incumbant: attamen cum, uti antea innuimus, papillares illi processus sint impervii, sequitur vaporem ventriculorum cerebri, prout secernitur, per infundibulum, uti per canalem apertum, non autem ad Vieussenii mentem, quasi per filtrum, in glandulam dimitti. Qualem autem hac in nova officina commutationem subeat, et quorsum demum liquor tendat, quaestio est magis ardua, imo plane abstrusa. Utrum ab illa, Willisii poris, quos in glandulae lateribus se videre arbitratus est, et quibus serum ad receptaculum voluit dimitti, vel venis retrahentibus, aut ductibus excretoriis recipiatur, nullus determinare sustinet. Binos vero hujusmodi ductus me tamen semel observasse, aut saltem observatas existimasse, affirmare ausim. In unoquoque latere unus adfuit, et per durae membranae plicas prorepens, in ipsis sinubus cavernosis aperiri visus est. Magnitudinis erat exiguae, et ossi quasi adglutinatus, medium inter processus clinoideos spatium tenebat. Repetenti experimentum non successit; si vero tales ductus semper adsint, nescio sane, quid impediat, quo minus liquor secretus hanc sequatur viam, et inde cerebrum de superfluo suo sero liberetur.

OBSERVATIO SECUNDA.

DE VARIATIONIBUS QUIBUSDAM IN PARTE CERVICALI NERVI INTERCOSTALIS *).

Persequenti mihi, in nuper nati infantis cadavere, decursum *nervi intercostalis* per collum, rariores hujus indagatu difficillimi nervi subdivisiones et anastomoses sese

 obtule-

*) Ad hancce observationem pertinent, quae habent Ianus Bang (script. nevrol. minor. T. I. p. 343.) atque Anderschius in suo fragmento de nervis cardiacis (script. nevrol.

obtulerunt, quas tanto minus publici juris facere ambigo, quum pro ea, qua nostro jam tempore, luce anatome fulget, ejus cultores non minus sedulo aberrationum variarum, quam structurae vulgaris, maximeque communis, rationem habeant.. Quo autem descriptio mea tanto magis fiat perspicua, varia de hoc nervo antea jam cognita indicare, et nonnullorum ramorum ipsius situm describere naturalem, necessum duco; ut comparatione demum instituta facillimo negotio quisque perspiciat, in quibus natura, hoc in cadavere, a solito tramite deflexerit. Scire autem in antecessum convenit, in *nervo intercostali sinistro*, a quo descriptio inchoat, diversam hanc praecipue obvenisse structurae rationem.

Ganglion cervicale supremum, communiter *olivare* dictum, radicem nervi *cardiaci supremi* longam dimittere scimus, productionemque ejus brevem, unam esse ex nervis sic dictis *mollibus intercostalis;* sicuti quoque non raro totus hic cardiacus originem a *laryngeo* octavi paris habet. In hoc autem infante, communi fonte, ex trunco nempe ipso, radix brevior, a longiore unciam dimidiam distans, ortum duxit. Ambae radices longe, ad duos ferme pollices a se invicem sejunctae, per collum decurrerunt. Prius autem quam iterum coirent, quod ad quartam quintamque colli accidit vertebram, surculos undique sparserunt innumeros; quorum alius cum octavo pari anastomosin iniit, alius cum trunco intercostalis; alii supra carotidis involucra sese extendere visi sunt; alii se in musculos constrictores inferiores contulerunt; alius denique, acuto adscendens angulo, cum illis ramis, inextricabili vinculo, se immiscuit, qui ex *ganglio olivari* propullulantes, in constrictores medios se demergunt. Hoc formatus modo, recta jam via, ut communiter fit, descendit, nervulum tantum cum octavo pare coëuntem, ablegans. Sed ad radicem sextae vertebrae, alium magis mirandum secutus est ductum; quum nempe totus in ejusdem paris tegmen se insinuaret, nec ab hoc sine scalpelli acie posset dissolvi. Non diu autem octavo pari adhaerens, quatuor vel quinque lineis inferius iterum; ut ramus a trunco disjunctus, interiora petens, comite carotide, ad cor properavit, nullo prius, ut alias fieri solet, nexu cum *nervo recurrente* formato.

In medio arcus aortae, innumeros in ramulos dispersus, ita cum nervis *ganglii cervicalis infimi* (minime cum ganglii cervicalis medii nervis) junctus videbatur, ut, addito tantum surculo ex ipso octavo pari, nonnullisque ex tertio ganglio cervicali, intricatissimus ille *plexus cardiacus superficialis* construeretur. *Recurrens* igitur nihil omnino contulit ad hujus plexus generationem. Curatissime licet totam hujus extensionem perscrutarer, nulla tamen potui arte ganglii cervicalis tertii ramorum ductum in ipso plexu a fibrillis cardiacis distinguere, multo minus illos seorsim extricare. Ita enim omnes inter se fuerunt contexti, ut reti difformi magis, quam plexui similes essent. Neque nervum cardiacum supremum praecipue arteriam cordis coronariam sequi affirmarem, qualem tamen celeb. Professor Martin in nevrologia sua pereleganti p. 31. describit. Nec ullum ramulum ex toto plexu in pericardium sese demergentem vidi, sed omnes junctim sub ejus velamento, aortae, et quidem cellulosae ejus

extimae,

nevrol. minor. T. II. p. 113. et p. 163 seqq.) atque Soemmerringius (*vom Baue des menschl. Körpers. V. Theil. Hirn- und Nervenlehre. Frcf. am Mayn 1791.* p. 313 sqq.) L.

extimae, a pericardio depositae, agglutinatos. Glandula thymus, pro more, suas etiam ex his accepit productiones nerveas.

Iam ad *intercostalem* ipsum transeo, curatius per totum colli decursum examinandum. Primos, quos produxit nervos, illi fuerunt, qui in rectum colli longum, inque arteriae carotidis et venae jugularis involucra se demerserunt. Quartam autem pertingens vertebram, in duos aequales disjunctus fuit ramulos, quorum *alter* interiora et inferiora laryngis petiit, *alter*, ad formandum inter arteriae *vertebralis* marginem interiorem, et *tyreoideae inferioris* exteriorem, ganglion illud notissimum *cervicale medium*, recta via descendit. (Situm hujus ganglii, quoad arterias, eam ob causam noto, quod arteria thyreoidea inferior in hocce subjecto, arteriae vertebralis, ab ipso arcu aortae, inter carotidis et subclaviae sinistrae angulum prodeuntis, fuerit soboles. Ad sextam demum vertebram, vertebralis in ramos jam nominatos, *vertebralem* nempe et *thyreoideum* dividebatur, quorum primus oblique quartum foramen transversarium intravit, alter in glandulam sese contulit. Truncus communis, etsi duarum arteriarum formationi dicatus, justo tamen amplior non fuit; ramus vero alius vertebralis, ex subclavia enatus, et foramen septimae vertebrae penetrans, vices hujus plene supplevit).

Prior horum ramorum, laryngem adiens, toto decursu suo ad interiora tantum emisit surculos, ex quibus nonnulli ad superiora remissi, nonnulli ad pharyngem siti, a constrictoribus inferioribus, cricothyreoideo vicinisque vasis recipiebantur. Adscendentes propagines, cum cardiaci superioris ramis uniti, gangliola formare videbantur nonnulla. Truncus ipse in plures partitus nervulos, tandem cum recurrentis nervis sese consociavit.

Alteri horum, qui speciem ferebat trunci, et genitor erat *ganglii cervicalis medii*, ante hujus productionem, plurimi rami descendentes, tertii et quarti cervicalium, cum quibus nervus intercostalis prius nullo modo fuerat junctus, se immiscuerunt. Cum autem in eo esset, ut ganglion formaret, alium truncus emisit ramum, qui ad colli interiora procedens, cum jam descripto primo nervo, truncum dividente, coiit, et denique cum recurrente.

Ganglion cervicale medium eo praecipue nomine hic notandum, quod non tanta copia, ut communiter fit, ramulos, majores tamen, et dein non minus novas subeuntes divisiones, emiserit. Omnes horum, ad cognitionem de illis facilitandam, commode semper in *duas* dividi possunt *classes;* quarum altera nervos ab *interiore* ganglii parte productos, altera autem nervos *superficiem tenentes* complectitur. Illi sunt vel *adscendentes* vel *descendentes*. *Adscendentes* numero tres, arteriam concomitantes vertebralem, se in foramen transversarium immerserunt, cum quarto et quinto nervorum cervicalium coituri. *Descendentium* rami ad internas colli partes tetenderunt omnes, uno excepto, qui exteriora colli adiit. Priores cum recurrente conjuncti erant, alter exterior, sub arteria vertebrali reconditus, ganglio denique cervicali tertio adhaesit. Sed praeteriens arteriam, obviam venit ramulis ex classe *superficialium* ganglii cervicalis medii, perfectum laqueum circum arteriam, jam foramen suum ingredientem, formaturus.

Super-

Superficiales nervi, claſſem alteram conſtituentes, ſat numeroſi eſſe ſolent, in hoc autem infante, modo duo fuerunt; quorum *alter* exteriora, *alter* vero interiora petens, mox in varios ſe diviſit ramos. *Primus* eorum, isque exterior, ille ipſe erat, quem arteriam vertebralem circumdare diximus, et ganglion cervicale infimum formavit. Antequam vero hoc denique munus ſubiret, varios dimiſit ramos, quorum, miſſis ſubtilioribus, aciei oculorum ſeſe ſubducentibus, unus cum arteria vertebrali ſurſum ad vertebras adſcendit, alter ſiniſtrorſum, ſcalenum primum adiit, et, quo nervum phrenicum attingeret, deorſum valde procurrit. Prius autem quam cum phrenico anaſtomoſin iniret, alius quidam e ganglio ipſo tertio prognatus, huic admiſſus eſt, priori ante ſociatus. Hi ambo rami inſignis erant longitudinis, ita ut phrenicus, ad pectus demum proveniens, illorum primum particeps fieret. Sub hoc eorum itinere non potuerunt non fibrillas quasdam ad longum colli, quintum par cervicale, ſcalenum primum, et ad phrenici originem ipſam mittere. Omnes autem hi rami, longe lateque diſperſi, et confertiſſime ex uno quaſi puncto a trunculo propullulantes, hinc illinc gangliola graniformia formarunt.

Alter interior ex ſuperficialibus ſequentes dedit nervos; 1) plures valde exiguos, laqueis circa thyreoideam formatis, recurrenti nervo junctos *), 2) ramum majorem, qui, ex anaſtomoſi cum recurrente duplo major redditus, recta pone ſubclaviam deſcendit, et inter aortam arteriamque pulmonalem pluries diviſus, atque creberrimis novisque ramulis e ganglio cervicali tertio venientibus, adauctus, plexum genuit *cardiacum magnum.* Sub hoc ejus decurſu, nervos minutos vaſis ſanguiferis vicinis undique impertitus eſt, nec minus novis, ex gangliolo tertio ortis, et ſub vertebrali arteria repentibus, ut plerumque ſolet, dicatus. Ex ſuppeditata igitur hujus ganglii deſcriptione liquet, illud ne hilum quidem ad plexum cardiacum ſuperficialem formandum contuliſſe.

Ganglion cervicale infimum, ſeu *tertium*, inter longum colli ſcalenumque primum, vertebrae ſeptimae fuit adpoſitum. Solet alias hoc ganglion magnitudine ganglio medio cedere; quod ſi autem e contrario hoc minus ſit, fit ſaepe, ut cervicale tertium inſigniter increſcat. Quamquam vero medium ganglion in infantulo naturalem prae ſe tulit magnitudinem, nihilo tamen minus tertium adeo inſigne fuit, ut ipſum fere *olivare* ſuperaret. Tenuius tamen illo viſum eſt. Duplex quaſi apparuit. Pars ejus tenuior, ſuper longum colli porrecta, aliquanto minor fuit altera, craſſiore, et magis ſub vaſis ſanguiferis longoque colli recondita. Illa plures, ſed minores emiſit propagines: haec autem pauciores et craſſiores.

Cum ſurculorum, ex hocce ganglio provenientium, numerus ſemper ſit inſignis, atque hi non minus variis multisque partibus dicati ſint: commode ita ab Anatomicis dividi poſſunt, ut primo deſcribantur rami, qui ab *interna* ganglii *facie*, et dein, qui ab *externa* ejus *ſuperficie* proveniunt. Ex inferiori et poſteriori ganglii parte hi ortum duxerunt, qui dein ſuperficiem adierunt; qua de cauſa eorum etiam initia quam maxime latuerunt,

*) ANDERSCH l. c. p. 180. — Audivimus Cl. SCARPAM editurum eſſe de nervis cardiacis commentationem, quam avidiſſime expectamus. Hic absque dubio addet, quae praeterierunt anteceſſores. L.

latuerunt, quum e contrario reliqui interni, numero, ſitu et ramificationis modo, quam maxime ab illis diſcreparent.

Externa igitur ex ganglii parte, duo adſcendentes ita diſpergebantur, ut unus in ſextae vertebrae corpus, per aperturam ſibi propriam, ſeſe conferret, alter, inter ſcalenum et rectum colli anteriorem locatus, in quintum cervicalem, et quidem prope ejus originem ex medulla ſpinali, ſeſe immitteret.

Tres ejusdem ordinis nervi, recta via ad externam colli regionem prorepentes, ſub ſcaleno cum ultimis cervicalibus confluxerunt, quorum ultimus, in pectus ſe demittens, ipſum intercoſtalis truncum conſtituit.

Interior ganglii pars, quae fons erat innumerorum nervulorum, emiſit 1) copiam inſignem ſurculorum, plexum conſtituentium indiſſolubilem cum recurrente; 2) fibrillas duas, recurrenti primum adnexas, dein ſupra ſubclaviam ad aortam et cor, prope quod haud parum a ſe invicem recedebant, translatas; quae ipſae demum cum cardiaco ſupremo cohaerentes, partem plexus ſuperficialis magnam conſtituerunt. Exteriorem tamen cordis plagam magis ſecuti ſunt, dum alter nervus cardiacus ſupremus ad interiora tenderet. Nonnulli vero ex his etiam cum dextri lateris ramis ſeſe commiſcere viſi ſunt.

Ex dictis apparet, non paucos ad hujus plexus formationem nervos confluxiſſe; et cum unusquisque horum, etiamſi omnes inter ſe cohaererent, ſibi propriam quaſi tenderet viam, crediderim, totam congeriem non incongrue in tres dividi poſſe ſeries; binas nimirum, quae per vicinas cordis ſuperficies deſcendunt, illamque, quae, dextrorum ſiniſtrorumque nervorum connubio, confabricata, medium cordis occupat. Perilluſtrem et generoſiſſ. ab Haller, et celeb. Prof. Martin, ſuis in operibus, hanc diviſionem non plane repudiare, video; et quamvis limites difficilius inter hos detegantur; hac tamen diviſione multum ad faciliorem hujus plexus demonſtrationem adjumenti accedere arbitror. Nervorum per cor diſtributionem non eſt ut commemorem, quum in his nihil ſingulare fuerit.

Ex ganglii cervicalis tertii intimo ſinu duo porro ſurculi progerminarunt, qui junctim prope arteriam ſubclaviam in duos ſeceſſerunt ramos, quorum hic circa exterius, alter interius arteriae latus ſe flexit, et infra idem vas iterum uniti, in laqueos duos abierunt inſignes. His formatis, inter arteriam pulmonalem et aortam ſeſe ſubduxerunt, et eo ipſo loco, ganglii cervicalis medii et alterius lateris ramorum connubio, *plexum cordis ſecundum, magnum* dictum, generarunt.

Ex eadem denique ſcaturigine nonnulli pone eandem arteriam ſubclaviam, laqueis circum illam eodem modo conflatis, poſteriora cordis petierunt, et varia ibi ratione diviſi, *plexus cardiaci poſterioris* genitores exſtiterunt.

Et haec ſunt, quae in intercoſtali ſiniſtro obſervare potui. Erunt forſitan, qui minutiis me nimium immorari objicient; ſed quum horum nervorum deſcriptio omnium fere ſit difficillima, eaque, quae de his natura duce memoravi, niſi voto meo ſpeque plane excidam, viam inveſtigandi deſcribendique eosdem faciliorem reddere videantur, prolixiori ſermoni indulſiſſe me non poenitet. Quodſi ſors mihi exoptata,

inter cadavera diutius versandi, obtigerit, totum nervum pro virium modulo curatius prosequi non intermittam; id quod jam putredo infantuli increscens vetuit.

Iam breviter addam, quae in *dextro latere* observaverim memoratu digna. Nervi cardiaci superioris origo ejusdem erat naturae ac in sinistro latere, hoc tamen cum discrimine, ut prae teneritate ejus, ne oculatissimus quidem, ad cor usque eundem deducere potuisset, nisi infra subclaviam radiculas quasdam novas ab octavo pare recepisset, quibus firmitas ejus aliquantum augebatur. Non particeps tamen factus est omnium octavi paris propaginum, huc tendentium: praegressa enim divisione, nonnullae ex his ad posteriora cordis delatae, *plexui cardiaco magno*, augmento erant non spernendo. Nervi superficiales cordis hoc in latere, e *ganglio cervicali medio* producti conspiciebantur.

Ganglii cervicalis infimi rami, qui in cordis medium posterioremque plexum extensi fuerunt, ab octavo quoque pare truncos receperunt duos sat magnos, supra et infra recurrentis generationem ablegatos, et, inter arteriam innominatam laryngemque descendentes, ad cor supra pulmonalem arteriam vario modo distributos.

Cum intercostalis ipse per collum incederet, ad latera, ante ganglii cervicalis medii productionem, ramos nonnullos ad tertium, quartum quintumque par cervicalium, intra musculi recti colli anterioris sinum sese conferentes, sparsit.

VI. ER-

VI.

ERNESTUS GOTTLOB BOSE DE NERVORUM ACTIONE EX COLLISIONE.

LIPSIAE 1762.

§. I.

Scribendi occasio.

Ea est corporis humani a sapientissimo naturae auctore constituta conditio, ut perpetuo succorum progressu demum sanum illud atque integrum servari possit, ad quem efficiendum singulares dati sunt canales, hos ipsos succos recipientes et vel in se aliquam agendi potestatem habentes, vel aliunde eam accipientes. Arteriae atque venae ad prius, nervi ad posterius genus referuntur: utrique hi canales vix non semper sibi comites dati sunt, immo multa inter se communia habent. Non enim exterius tantum quibusdam involucris obducuntur utrique, sed succum etiam aliquem continent, ut ex analogiae legibus, diversi licet generis canalium, similis actio expectanda esse videatur. Prout autem in divisione, divaricatione et conjunctione nervorum jam notatu dignissima est a reliquis vasis discrepantia, ita etiam in motu a communi ratione diversitatem fieri putant alii, et de eo quaestio inter medicos saepe movetur, num succus nervosus progressivo aeque ac intestino, more sanguinis, motu promoveatur, num quiescens ille, facto impetu, ex una in alteram moleculam propagato, vires suas exserat. Haec posterior in primis opinio nuper demum novum invenit in Petro Campero, defensorem, qui variis, tum ad sanum tum ad morbosum corporis nostri statum pertinentibus argumentis ornare eandem atque confirmare voluit [1]). Difficile esse de hoc eventu judicium non negabit, qui attentiore paullo cura singularem nervosi fluidi indolem perlustraverit, ut eam ob rationem, etsi rem conficere nobis non sumamus, operae tamen pretium esse videatur, quae diligentius cum natura conferatur. Redit autem ea ad collisionem, seu impetum, qui, dum solido imprimitur globulo, mox in eos cum illo connexos propagatur. Leges autem collisionis eas potissimum adhi-

1) Petri Camper. A. L. M. Philos. et Med. Doctoris. Medicin. Anat. ac Chirurgiae in ill. Athenaeo Amstelaedamensi Professoris, Reg. Societ. Scientiar. Londinens. et Harlemens. Socii demonstrationum Anatomico Pathologicarum liber primus, continens Brachii Humani fabricam et morbos. Amstelaedami 1760. fol. max. reg.

adhibendas hic esse voluit doctissimus CAMPERUS [2]), ut ponat, quod globus in duos alios incurrens pro diversis incidentiae angulis et motum et vim communicet: si vero duo in quiescentem impingant, eum habita angulorum ratione, motum vel vim horum duorum acquisiturum esse, atque eo modo in infinitum. Omnia hinc phaenomena, in corpore animali vivo et sentiente obvia, ipsi docere videntur, sensationes atque voluntarias actiones impulsu vel collisione peragi.

§. II.

Instituti ratio.

Etsi autem sint, qui de fluido in nervis singulari, quod plerumque spiritum nominant, dubitaverint [1]), vel etiam concesso eodem, motum per nervos fieri noluerint, nos tamen, quum ab aliis magno studio id praestitum fuerit, convicti ex fabrica encephali, ex sanguinis et succorum copioso adcessu, ex peculiari prorsus nervi structura, de ejusdem praesentia, non nisi ad ea, quae motum ejusdem concernunt, attenti erimus. Quo itaque illi, quem nobis proposuimus, satis faciamus scopo, nervorum utique in genere suscipienda est consideratio, simulque diversae, ad nervum componendum pertinentes, partes rimandae, quo nempe ex iis, quid in motu praestando efficiant vel efficere queant, intelligatur, quo facto impetus, qui nervorum actionem incitat, et globulorum inter se collisio demum studiosius poterit dilucidari atque dijudicari, quatenus illa corporis sani aut morbo correpti phaenomenis quibusdam respondeat.

§. III.

Nervorum generalis consideratio.

Nervi quidem immediate ex encephalo suam habent originem, ut certo affirmari possit, nullam aliam partem eum generare posse. Quamvis enim minutissimas arteriolas nervis simillimas crediderit BOERHAAVIUS [1]), alii vero in nervorum sic dictis gangliis, tanquam in peculiaribus machinulis, nervos nasci adseruerint [2]); licet porro alii medullae oblongatae solam competere nervorum propaginem credant, anatomicorum tamen industria demonstratum est, nervos ex universo nasci encephalo. Prima quidem singuli origo abscondita latet, nec nisi progredientem demum nobis rimari datum est, quamprimum tamen exit, medullarem aliquem fasciculum prorumpere conspicimus. Dignissimum vero omni videtur attentione, semper, quousque humana potest pertingere industria, corticali cum substantia medullam conjungi, quae, etsi subtilitas vetat fibrarum medullarium indolem detegere, ex vasis sanguiferis derivatur. In

2) loc. cit. p. 9.

1) Prout STAHLIUS, LISTERUS, alii. Quos refutat HALLERUS in Praelect. BOERHAAV. Commentar. To. II. p. 607. Element. Physiolog. To. IV. lib. X. sect. VIII. §. V sqq. p. 365. HEUERMANN Physiolog. To. II. p. 312.

1) Institt. Medic. §. 302. Praelect. To. II. p. 666.

2) Corda esse minora statuit LANCISIUS, de Corde et Aneurysmate.

In ulteriori post nervorum progressu, qui per peculiaria, in capitis ossibus efficta et constantia satis foramina, nec non per medullae spinalis osseam thecam fit, adsciscunt involucra, quae sunt notorum illorum, cerebro concessorum, integumentorum productiones. Prout autem in vasis sanguiferis vix possis aliquod diu decurrens invenire, quod ramos non efficiat, sic etiam nervi brevi mox decursu finduntur, immo saepe intricatos admodum nexus et multiplices plexus condunt, quorum, si evolvere aliquis velit cohaesiones, frequenter non possit. Alibi tamen demonstravimus, quod hic praetereundum non est, hosce nervos in suis ramis non committi, etiamsi diversi ex distinctis locis ad se invicem accedant et jungi videantur [3]. Ad conjunctionem illam integumenta aeque ac fibras medullares pertinere certum est. Facit autem CAMPERUS [4]) hanc nervorum distinctionem, ut alios primarios nominet, qui ex dictis encephali locis suam repetant originem, alios vero secundarios seu ramificationes appellet, ut intercostalem, forte, quod illum a peculiari quodam ex encephalo fasciculo non propagari videamus, et omnes eos, qui ex gangliis proficiscuntur. Dum vero fibrae illae in distitas quandoque partes disperguntur, non unum solidumque aliquod corpus constituunt, quin potius tela subtili cellulari interdistinguuntur, quod, si ubivis non manifestum est, satis superque sensibus patet in medulla spinali ejusque fine, cauda equina dicto, et in brachialium, cruralium, ischiadicorum sacrorumque nervorum dissectione innotescit, quae quidem non pinguem, aquosum tamen, vel, si mavis, tenuem lymphaticumque liquorem suscipit atque fovet. Nec pinguedini recipiendae satis adaptatam vel destinatam illam telam esse ex eo conjicere licet, quod circa opticum nervum, prope ejus in oculi bulbum terminum, circumfusam quidem pinguedinis copiam offendimus, quae tamen in vicinam nervi telam non penetrat [5]). Magis haec res confirmatur, quando fibris illis intercedere tantae magnitudinis vascula sanguifera comperimus, quae artificiosam injectionem anatomicam coloratam admittant [6]). Liquorem autem illum, quo minus pro fluido nerveo ipso habeamus, crassities ejus impedit, ad stupendos in sensu motuque praestandos effectus minus idonea. Hinc utique simul consequitur, ipsum nervorum fluidum in fibris demum medullaribus nec extra inveniri [7]).

§. IV.

Nerveorum involucrorum natura.

Quo vero eo melius phaenomena, quae in nervorum actione ex collisionis legibus dijudicantur, queant intelligi, necessarium omnino videtur, singularum earum partium, quae ad nervum constituendum pertinent, paullo curatiorem instituere disquisitionem.

3) Vid. diss. de anastomoseos vasorum corporis humani dignitate. Lipsiae 1761. §. V. et XV.

4) loc. cit. p. 9.

5) Sunt quaedam exempla adnotata, sed forte rariora, citante HALLERO Elem. Physiolog. To. IV. lib. X. sect. VI. §. IV. p. 189.

6) Vid. RAYM. VIEUSSENS nevrograph. lib. III. c. I. pag. 158. HALLER loc. cit. ALEX. MONRO anatomy of the human bones and nerves, p. 347. edit. Edimb. 1750. 12mo.

7) Uberius refutat hanc sententiam HALLER lib. cit. sect. VIII. §. XVII. pag. 382.

sitionem. Tria sunt integumenta encephali communia, nempe dura piaque mater, hisque intercedens arachnoidea. Dura quidem meninx evidenter nervos, qui ex cranio vel vertebrarum theca egrediuntur, investit et simile in progressu suo ubique nervi tegmen circa se habere creduntur, de quo tamen dubitatio adhuc est, num illud perpetua sit durae matris propagatio, num ex varia fibrarum compositione membrana fiat in locis, extra caveam calvariae vel spinae dorsi constitutis. Tunc enim, ubi vaginas constituit dura mater, nervos in transitu per cranium obvolventes, in periostium abit, aliquando in teneriorem telam cellulosam attenuatur. Fibrae durae matris ipsius sunt rigidae et densae, ut, quoniam nonnullae earum lucido coruscant splendore, pro tendineis habeantur, quod quidem, si solum spectemus colorem, concedi posset, nisi ulterius progredientes physiologi actionis similitudinem inde velint deducere [1]). Aliqua nihilo minus loca sunt, in quibus etiam hoc involucrum, quod ad exitum nervi accessisse adseruimus, iterum ab eo manifesto abesse deprehenditur, id quod nervi intercostalis et nudorum, in admirabili organo auditus ejusque maeandris procedentium, nervorum, nec non papillarum, in organis sensoriis, exemplis comprobatur. Tenerius longe alterum involucrum est, quod a sua textura arachnoideum nuncupatur, illud etiam laxius ambit intimiorem eorum substantiam, quare, quod in basi calvariae jam remotius a nervis existit, et obscurius continuatum conspicitur, nec pro universali integumento, nec pro vera membrana, sed pro tela potius cellulosa strictori a justis habetur rerum aestimatoribus. Solidiorem autem habitum ea propter illi denegare non possumus, quod, ubi cerebri massae superest, fortiter satis adacto aeri resistit, exsangue tamen seu vasculis destitutum offenditur. Huic deinde pia submittitur mater, quae numerosa vasculorum sanguiferorum caterva stipatur, in innumerabiles surculos divisa. Hoc antecedenti quidem densius, primo tamen involucro tenerius reperitur, et comitem praecipue singulo etiam sese nervo dat. Si itaque trium involucrorum naturam simul comprehendere volumus, apparet, duram matrem magna fibrarum fortiorum quantitate et numero, nec non vasorum sanguiferorum sufficienti multitudine, arachnoideam tunicam fibrarum tenuiorum et minus evidentium vasculorum, piam matrem similium fibrarum copia et vasculorum sanguiferorum abundanti, constare, quae quidem conditiones in dilucidanda nervi actione non debent non animadverti.

§. V.

Natura fibrarum nervosarum.

In his itaque integumentis reconditum latet, quod nervi nomen vere meretur, fibrae nempe medullares, superius a nobis adductae. Sed quanta sunt, quae de his nos etiam latent, *). Solus utique intuitus in tenuissimis illis coagmentatis filamentis non

1) Praeter eos, quos HALLER Elem. Physiolog. l. c. sect. VI. §. V. affert, tria integumenta admittit HAMBERGER Physiolog. Medic. §. CCCXCIX.

*) Cf. notam nostram ad PFEFFINGERI diss. de structura nervorum (horum script. nevrol. minor. T. I. p. 18.) et Cl. PROCHASKA in tract. de structura nervorum. Vindobonae 1779. L.

non improbabilem redderet eorum opinionem, qui pro solidis fibris eas habere volunt, nisi sane sollicita argumentorum contemplatio, quibus in encephalo secretionem fieri debere evincitur, aliud suaderet, ut illae propter ea fibrae in vasculorum seu canalium numero recte adsumantur. Is tamen non sum, qui possim, quum tentamina hic non sufficiant, per argumenta etiam demonstrare, omnium illarum fibrarum simillimam esse naturam, ut una amplior altera non sit, et nervi hinc cum CAMPERO pro canalibus regularibus sint habendi. Eadem enim hic causa est, quae accuratam determinandi rationem impedit, quam quae in nervorum distributione occurrit. Parum tamen abest, quin ejusmodi diversitatem adsumamus, quod si nervos alios motui, sensui alios praefici videamus, si porro in singulis eandem sensationem praestari non posse observemus. Manifestum enim est, olfacientes nervos a volatilibus corporum particulis moveri, quae nullam in tactum exercentes nervulos vim habent, et sic in reliquis. Quod plexuum filamenta sensim tenuiora fiant, et quinti paris nervus ab accedente intercostali mole sua augeatur, ex mente PETITI, tanti non est, quod ad demonstrandum quidquam valeant [1]). Augescit tamen accessorius Willisii, in suo progressu cum superioribus conjunctus. Si tandem alios etiam nervosos canales, revehendo fluido destinatos esse velimus, exinde tamen, quum et ipsa res nondum satis sit demonstrata, confirmatio diversitatis non potest desumi, quod in tubis inter se communicantibus aeque facilis sit progressio fluidorum, sive capacitate aequales sint nec ne. Illa, quae ab antiquitate adsumta est, nervorum in molles et duros divisio, non tam ortum [2]) aut naturam fibrarum nervosarum attinet, quam potius involucri diversitatem [3]), vel filorum nervosorum coagmentationem parciorem copiosioremque. Quare etiam ad singularem involucrorum habitum referendum est, si, quae omnibus fere canalibus corporis humani concessa est cylindrica figura, in latiorem videatur efformari, dum ex gangliis iterum exeunt nervi, quam mutationem ipsi nerveae fibrae adscripsit CAMPERUS [4]).

§. VI.

Natura telae cellulosae, fibras nerveas intercedentis.

Inter mollem, quae in cerebro, cerebello atque medulla oblongata est, substantiam, vix quidem dici potest intercedere aliquam, discrimen facientem, telam cellulosam, quum, si a corpore calloso et septo sic dicto pellucido recesseris, vel corporum striatorum distinctam fabricam inter se mixtae substantiae neglexeris, vix alibi deprehendes distinctas, separatas, vel sensu diversas fibras. Utique massa inter se cohaerens apparet. Sed, quod varia dantur phaenomena, quae declarant, in percussionibus capitis aliisque cerebrum afficientibus injuriis medullae quoque affectiones, paralysin

1) Conf. COOPMANNS anatome nervorum contracta ALEXANDRI MONRO. Franequer. 1754. 8. p. 19.

2) GALENUS de usu partium lib. VII. c. 6. nervos duros a cerebello, molles a cerebro oriri dicit.

3) BOHN. circul. anatom. physiolog. Progymn. XXI. p. 294.

4) loc. cit. p. 9. Immo HALLERUS Elem. Physiolog. To. IV. lib. X. sect. X. §. I. p. 185. nervos funiculos planos vocat.

sin quandoque unius alteriusve partis inducentes, non ad integram massam pertinere, non obscure inde patescit, fibras etiam hic distinctas esse et a se invicem remotas, ut una affici queat sine eo, ut altera absolute in consensum trahatur. Magis autem manifesta redditur haec conditio, in nerveis, ex encephalo demissis fasciculis, quibus ut supra §. III. innuimus, distinctae datae sunt fibrae, quae subtiliori tela investiuntur. Etsi vero de hoc eadem valere debeant, quae de contextu simili aliarum partium, quod ex tenuibus ipse sine ordine sibi junctis filamentis constet, et areas relinquat, succis recipiendis destinatas, interque se communicantes, singularem tamen liquorem, nec fluido nerveo similem, nec pinguem continet. Haec etiam efficere solet, ut facto tentamine nonnulli spongiosam omnem nervi substantiam judicent, recte id monente Monroo [1]). Eam ob caussam haecce tela adesse debet, quo, eam replens succus, medullares nervi fibrillas molliter habeat, conjungat, et ut infra sumus demonstraturi, earundem actionem determinet.

§. VII.

Natura vasorum sanguiferorum in nervis.

Tenuissimi quamvis, ex medulla encephali enati, tubuli eam cum cortice ejus connexionem habeant, ut immediate ex vasculis ejusdem provenire pateat, neque vera detur demonstratio, quae illos ex alibi continuata propagatione fieri doceat, nihilo tamen minus sapienti consilio datae sunt nervis arteriae et venae, per earum substantiam, vel certe fibrillarum series decurrentes, variisque anastomosibus ludentes, ut arteriarum spinalium anticarum atque posticarum exemplis constat. Harum, sicuti carotidum internarum et vertebralium in basi calvariae, ejus modi est divisio, ut singulum fere punctum ramulum accipiat, reticulum quasi efficientem, idem cum aliis etiam arteriis circa nervos, docente anatome, fieri solet, et de venis pariter intelligendum est. Quousque ramificationes tales penetrent, dici quidem certissime non potest, interim pro indubitato habendum est, fibras medullares non raro intertextis vasculorum sanguiferorum tubulis exornari *), qui, etsi ad ipsius nervei fluidi massam conferre nil possunt [1]), ad fibrarum tamen actionem aliquid tribuere videntur. Est etiam singularis quaedam nervorum aeque ac vasorum illorum sanguiferorum in gangliis coordinatio **), in quibus ea propter functionem encephali renovari nonnulli statuunt. In his autem merum fibrarum nervosarum in diversa loca secessum observamus, neque arte-

1) Anatomy of the nerves, §. 10. p. 346.

*) Sunt nervi nonnunquam multis vasculis ornati et quidem arteriis, quas praeter Caldanum (Institt. Physiol.) multi alii demonstrarunt; venis, quemadmodum habet Isenflamm (de vasis nervorum Erlangae 1768.) et absorbentibus, quae Nuckius et alii indicarunt. (cf. hor. script. nevrol. minor. T. II. p. 72. Praeterea et hoc habent proprii nervi, ut saepissime in societate vasorum incedant, quemadmodum Meckelius P. et Vrisbergius (de nervis arterias venasque comitantibus in sylloge comment. Goett. 1786. 4.) declararunt. L.

1) In tela enim cellulosa tantum dissipari docet Haller Elem. Physiolog. To. IV. p. 189.

**) Cf. hor. script. nevrol. minor. T. I. p. 74. L.

arteriolarum talem detegunt dissectores divisionem, quae corticalis cerebri substantiae sit analoga. Vasa, in primis arteriosa in nervis, continuo accessu novi sanguinis irrigata, continua in actione constituta, succum telae cellulosae deponunt et nervorum fibras afficere possunt.

§. VIII.

Natura fluidi nervei.

Propius jam ad alterum accedimus momentum, ex quo deinde proposita erit opinio dijudicanda, ad fluidi nempe, quod in nervorum medullaribus fibris contineri diximus, indolem. Ea vero ita torsit physiologorum mentem, ut jam ab antiquioribus temporibus multum de ea disputatum fuerit. Ex quibus tamen omnibus sententiis id conficitur, ut per experimenta pateat, eam talem esse, quae sensibus nostris percipi atque declarari non possit. Interim hac in re dijudicanda quaedam argumenta suppeditat dissectio, alia ex phaenomenis apparent. Quum ingens sit vasorum arteriosorum, carotidis internae et vertebralis arteriarum, numerus, quae ad capsam capitis osseam, aliarum porro, quae ad medullam spinalem admittuntur, earumque ejusmodi divisio, quae in latam admodum encephali superficiem absumatur, neque ad conservationem vel nutritionem illius partis tantum pertinere possit, ut potius copia illa moli organi secernentis proportionata deprehendatur, non immerito magnam etiam seu abundantem fluidi nervei secretionem fieri concludimus, cui vix instituta comparatione aliud fluidum secretum aequale sit. Accedit adhuc, quod, etsi remissiore quandoque illa gradu fieri possit, per omne tamen vitae punctum sine intermissione contingat. Et, quia haec jam dicta vascula, ubi fibrarum medullarium principia ingrediuntur, vel eadem constituunt, ejus modi acquirant subtilitatem, quae omnem investigantium operam eludat, inde paratum succum non possumus non subtilissimum etiam pronunciare, quae denuo conditio de alio quocunque secreto liquore affirmari nequit. Quis igitur de particularum ejus modi indolis peculiari prorsus mixtione non cogitaret? idque eo magis, quo certius diversarum molecularum conjunctionem in aliis quibuscunque inquilinis corporis nostri humoribus detegimus. Quare rationem jam intelligimus, quae suspicionem moverit, nervis fluidum perfectissimum inesse, quod ab illa quasi cruditate absit, quae ex diversae indolis seu heterogeneis particulis enascitur. Verum quidem est, nervosum filamentum, ab encephalo demissum, nec in ramos sensibiles divisum, angustissimum, hinc forte non nisi uni globulorum seriei recipiendae adaptatum, videri omnem perversam heterogenearum molecularum commixtionem excludere, quae motui et progressui suo obices ponat copiosiores: sed curatius pensitato hoc momento, secretionis norma etiam obstat, secundum quam non electio particularum secernentium, quin potius earum separatio ab alio fluido contingit, quarum diameter maxima non est tubulo recipiente maior. Et quum aliae aliis sibi semper sint admixtae moleculis in sanguine, neque possit ex sola tenuitate canalium ad fluidi indolem fieri conclusio, recte judicare nos posse confidimus, si liquido nervoso

etiam homogeneam naturam non adscribamus [1]). An enim transpirabilis materia dici potest homogenea? quum nemo eos, qui eam faciunt, tubulos perspiciat, ut de reliquis taceamus liquoribus. Intersunt tamen nervoso fluido aliquae, quae proprie spirituosae dici merentur, quodsi nempe usitatum hocce vocabulum ita interpreteris, ut specificam, quam vocant, differentiam faciant, quibus scilicet solis nervorum praestentur effectus. Hae sane illae sunt, de quibus CAMPERUS [2]) scribit: „concipimus „ultimas hujus fluidi particulas, sphaericas esse, sibi contiguas, nonnisi tardissime avo„lantes, maximo gradu elasticas.“ De sphaerica earum natura non dubitamus, quippe quae in omnium fluidorum moleculis sit, quod autem sibi contiguas adsumit, videtur ille homogeneam, contra quam ante diximus, indolem earum ponere, et summam elasticitatem supponere magis, quam demonstrare. Contiguae enim, quo modo in fluido, ex diversis moleculis seu globulis constante, particulae illae esse vel manere possint non intelligimus, quam primum locum suum mutare coguntur, nisi omnem massam simul cieri in motum contra naturam fluidorum corporis nostri adsumere voluerimus. Quem profecto motum progressivum necessarium facit perpetuo continuata secretio. Summa porro elasticitas a duritie parum abest, quae primis, seu elementaribus, si ita loqui fas est, particulis fluidorum abnegari non potest, minime tamen mixtis ita adscribi, ut ex hac sola agere possint. In primis, quod in aliis corporis nostri succis perspicimus, globulos compressionis patiundae et figurae mutationi esse obnoxios, quam itaque conditionem simili modo in tenuissimum hocce fluidum cadere suspicamur. Idque, si aliquis obex ponitur, ad quem appellere particulae debeant, magis necessarium est, qui, si mollis est omnino, annotante etiam CAMPERO, destruit motum, si durus, renisum facit. Praeter ea fluidum nerveum summam quoque habet mobilitatem, secundum quam possit minutissimo temporis spatio in distantia admodum loca ejus motus deferri, quam quidem progressui sanguinis tribuere non possumus, siquidem ille cum vi et efficacia cordis nihil commune habeat, a mente vero imperante facile excitetur [3]). Quo ipso maxima denuo nostri est a reliquis succis discrepantia. Haec etiam peculiaris in effectibus conspicua velocitas, occasionem subministravit variis de indole hujus fluidi adsumtionibus, quae in oleosis, volatilibus, aethereis, electricis, magneticis [4]), vel aliis sit particulis, quibus brevissimo temporis spatio effectus producantur fere incredibiles, quas tamen natura sua aeque minus explicabiles invenimus. Nec facile cum his stare posset alia, a CAMPERO etiam adsumta qualitas, quod tardissime dicantur avolare spiritus, siquidem electricae materiae celerrimus sit transitus et avolatio.

§. IX.

1) Perspiciens hoc MONRO Anatomy of the nerves p. 369. inquit: The fluid of the nerves is a defecated Water, with a very small proportion of the other principles, extremely subtilized. Et p. 372. nominat an extreme fluid saponaceous Water.

2) loc. cit. p. 8.

3) Vid. HALLER lib. cit. p. 372.

4) Utramque etiam materiam, electricam et magneticam nervorum motum illustrare adserit CAMPERUS loc. cit. p. 8.

§. IX.

Partium, nervum constituentium, functiones.

Ex his itaque id consequitur, ut fluido nervorum in actione praecipuae sint tribuendae partes, verendum autem est, ut naturae contrarium ingrediantur tramitem, qui velint nullas etiam reliquis, ad nervum conformandum accedentibus partibus, adscribere functiones. Licet enim ipsi fluido in nervis absque omni dubio facultas sola competat, quae ad sensum requiritur, reliquis tamen partibus forte non abjudicanda erit aliqua, in motu fluidi nervei determinando virtus, quod, ubi probatum fuerit, collisionis effectus hic solos non agere, inde deduci debet. Diximus superius §. IV. nervorum fibras involucris investiri, quae quidem pro essentialibus eorum partibus eam valere nequeunt ob rationem, quod et sine his in principio et fine existant nervi. Neque tamen inutiliter accessisse credendum est, quod nervos extra cranium comitantur et interius eorum medullam recondunt, variisque externis, medullae nocivis futuris, injuriis resistunt, immo a nonnullis tanti aestimata sunt, quibus sentiendi officium adjudicent, cui sententiae omnes fere recentiores physiologi adversantur [1]). Hinc etiam ab eorum absumus opinione, qui chordarum ad instar tremere vel oscillare nervos autumant, quod optime animadvertit CAMPERUS [2]) demonstrans, chordarum vibrationes cum nervorum agitationibus minime conspirare, siquidem in nervis principio ad finem, in chordis tensis autem motus et vibratio in media tantum parte reperiatur. Multo minus tremoris species poterit induci, quod omnis nervus undique in suo progressu filamentis cellulosis revincitur, qui tremorem itaque permittere non possunt [3]). Accedit etiam, elasticam esse debere nervi chordam, cujus virtutis defectus in primis nervo inest. Attamen, si tremorem velis cuidam parti adscribere, competeret duriori certe meningi, quae tamen nervos ubique non comprehendit: arachnoideam namque tunicam, quae mollem encephali substantiam jungit, etsi nervos comitetur ex cranio et circum eat, validis viribus instructam esse dici non potest. Nulla tamen non piae matris, vagina sua mollem nervi massam circumdantis, erit actio, quippe quae non resistat tantum, sed quod undique copiosis instruitur vasculis, etiam calore foveat internas partes, sine quo vita corporis et integritas partium non est diuturna futura. Sit autem, nec tremendo nec oscillando has partes nervi actioni quid addere, praestabunt non parum suo renisu, non quod ille possit sensum facere, quum sensus perceptio nec a nervo dependeat, sed quod fluidi nervei motus his quasi limitibus quodam modo mutetur. Ex eadem porro ratione fibrillae nervosae ipsae, quoad suam substantiam ab intus contento fluido diversae, ob renisum suum motui temperando inserviunt; harum quidem, ut ipsius encephali, nulla est elasticitas, sed, ut videtur, singulae fibrae cylindrica forma, ob quam in omnibus punctis superficiei distensioni re-

 sistunt.

1) Conf. qui multa phaenomena collegit HEUERMANN Physiolog. To. II. p. 211. sqq.

2) loc. cit. p. 8. et addit: In chordis longitudines proportionatae et tensiones similes desiderantur, in collisione tantum, ut elasticae sint partes, et se mutuo tangant.

3) Hoc argumentum potissimum urget HALLER Elem. Physiol. To. IV. pag. 362. Conf. etiam MONRO loc. cit. p. 354. sqq.

sistunt. Quum vero per eas fluidum feratur, cum interna superficie cohaerens, impulsus aliquam ex frictione vim demtam percipiet. Neque telae cellulosae, nerveis fibris interpositae, actio praetereunda plane est, quae quidem a sibi inhaerentibus succis convenienter demum distendi debet, quo facto fibras et involucra humida retinet, et rigiditati obest. Imbecillitatem et motus difficultatem facit siccitas, quamvis encephali secretio ex voto adhuc succedat. In tela cellulosa vero est mollities, quae impetum non fert, sed destruit. Si tandem ad vasa, quae in ipsis nervis decurrunt, respicimus, illa quidem eidem, ac exterius decurrentia, usui inserviunt, calori vitali fovendo idonea, quod vero illae arteriae, quae anatomicorum lyncei detegunt oculi, aeque ac reliquae nostri corporis, systaltica atque diastaltica reciproca actione moventur et tremunt, non videmus, quare et has, magis adhuc, si causae quaedam praeter naturales accesserint, certam quandam fibrillis nerveis mutationem inducere posse, nolimus adfirmare. Ad eam tamen amplius haud respicimus actionem horum vasorum, quod eorum extremi fines in encephalo cum ipsis cohaereant medullaribus fibris, prout supra §. III. innuimus, quum ultimorum finium connexio et agendi potestas obscurior sit, et per varias imminutas robore et actione series contingat.

§. X.

Collisionis natura.

Omnibus his, ad nervorum fabricam et actionem pertinentibus, jam pensitatis momentis, nunc potest de collisione, quae omne fere in perdifficili eventu punctum ferat, melius judicari, num scilicet illa sine dubitatione queat admitti nec ne. Quo magis vero eam physicam conditionem, ex corporibus sibi applicatis enatam, pervestigamus, eo minus inducere nos patimur, ut cum erudito opinionis, ad nervos relatae, Auctore faciamus, quem certe ab eo dissensum pro modestia sua non aegre laturum speramus. Sed, quo tyronibus, quibus haec scribimus, plenius res pateat, primo generales collisionis leges ex physicis doctrinis breviter repetamus [1]. Alia autem in solidis corporibus alia in fluidis eveniunt. Licet namque in utrisque globulos adsumere cogamur, quibus motus tribuatur, in cohaerente tamen fluidorum massa diversitates et impetus et renisus enascuntur. In solidis itaque globulis in plano quodam in directum positis observamus, motum, extremo globulo datum, facto impulsu, ad omnes reliquos sine mora transire, vim etiam applicatam, pro diverso suo gradu et directione id praestare, ut anguli secessus globulorum a se invicem sint aequales appellentis globuli accessioni et directioni. Tunc autem simul quantitas motus dimetienda est ex corporis percussi seu collisionem patientis massa, et irruentis corporis celeritate, quae utraque diverso adficitur modo ex obice, in quem incursus fieri solet. Si eundem durum aut aeque elasticum adsumimus, ac est ipsius globuli irruentis elasticitas, tunc globulum illum, si medium, per quod ipsi decurrendum est, id permittit, evidenter-

1) Eas inter alios concinne, et quantum ad nostram tractationem sufficit, proposuerunt I. A. Nollet Leçons de Physique experimentale To. I. et I. H. Winckler in philosoph. contemplativ. P. III. seu Physica cap. XXI. seq.

evidenter resilire atque repelli conspicimus. Sin mollis opponatur obex, impetus protinus coercetur et in motu antea constitutum corpus nunc quiescit. Quae de una nunc globulorum, sibi contiguorum, serie jam diximus, ea quoque valent de pluribus, sibi applicatis et connexis, in quibus scilicet eadem omnia eodem modo eademque celeritate peraguntur. Quatenus igitur in fluidis etiam corporibus globuli, illique in diversas series dispositi inveniuntur, eatenus hae leges iis quoque tribuendae esse videntur, in quibus motum aeque ab obice, illis occurrente, coerceri vel propagari intelligimus, immo, si series globulorum, sibi in directum cum impellente sitae non sunt, divaricari motum atque in contiguas series propagari convincimur. Interim, quod fluidorum corporis humani moleculae ad parietes vasorum, in quibus feruntur, perpetuo affricentur, et vix non semper inaequalem mixtionem habeant, leges illae aliquali cum limitatione ad eas erunt applicandae, videndum itaque est, num similia hisce in corpore humano vivo phaenomena inveniantur.

§. XI.

Collisio, ad fluidum nerveum applicata, negatur.

Nunc, quum fluidum nerveum omnes utique dotes physicas fluidorum habere debeat, sequitur, ut leges illae hic applicari, et in iis actionis singularis privilegia quaeri debeant. Immo, de qua nemo dubitat, subtilitas ejusdem videtur praesupponere promtiores evidentioresque caussarum agentium effectus. Hoc tamen, etsi particularum minimarum copiam ostendat, non ex homogeneis moleculis componitur, §. VIII. sed vehiculo aliarum reliquae immixtae sunt. Oportet autem omnes similes sibi et elasticas esse, in quibus sola collisio sine noxa motum propagare debeat, quum si obex ponatur mollis, in eo vis movens pereat atque perdatur. Summo gradu elasticas eas ponit Camperus quibus post compressionem, a collisu factam, sese restituendi vim inesse constat: ast, tam magna est hujus in encephalo secreti, quantitas, quae ex solis elasticis vel talibus, quibus tribuatur tam efficax, ut praesupponitur, collisio particulis confici nequeat. Si enim ejusmodi moleculas sanguini admixtas ponas, solo secretionis mechanismo resolvendas, quum suam nunquam exuere naturam possint, cur in sanguine ipso non agunt? sin minus inesse credas, unde proveniant aut in cerebro elasticitatem majorem acquirant, me non perspicere libenter profiteor. Transeunt porro particulae illae elasticae per alias, quibus minor est elasticatis gradus, quae impetum illum, collisionem facturum, aeque debeant experiri, in utrisque vero quantitas motus aequalis non est supponenda, quarum scilicet eadem non est materies, quid? quod vis, quam vocant physici, inertiae superanda prius, resistentiam producat. Sed ad ultimam porro respiciamus moleculam, quae impetum illum accipit, illa vel in nervi est origine vel in ejus fine. Origo in encephalo, quod animi voluntas in regendis nervorum actionibus ingens est, ab hoc potest impressionem percipere, cujus quidem agendi modum, utut sit absconditus, certum habemus. Si per tantam, quae nervei filamenti est, longitudinem ea vis per diversas mixtione moleculas deberet incorrupta perferri, metuendum est, ut in longinquitate viae illa sensim sui motus par-

 tem

tem aliquam amittat, quo minus effectum debitum non reddat. Nisi forsitan impetum huncce multoties repetitum tibi fingas, qui tamen ea constantia non aget, quae in motibus consuetis est conspicua. Quoniam vero animi vim emetiri non possumus, fines nervi consideremus, qui v. c. in organis sensoriis plerumque nudi a simplicissimis et levissimis adficiuntur impressionibus et sensum excitant, testem producti per omnes ambages motus. Alia deinde res est, fluidum quoddam, quale nerveum est, in vase contineri, seu a parietibus receptaculi coerceri, in quo quidem illud columnam quasi sistit, cujus inferiores partes resistunt superioribus. Si latera sunt elastica, ea quidem demere motui quidquam non videntur, vel parum illud erit, si elastica non sunt, quoniam cedere motui coguntur, partem quandam motus absument, ut impetus ille, qui debet applicari, omnibus hisce resistentiis si par esse ponatur, forte fiat major, quam qui queat sine structurae organi labefactione aut destructione admitti. Ast video effugium dari, si animalis vivi vim simul admittamus, quum a corpore nostro in motu musculari, ad quem etiam fluidum nerveum plurimum confert, talia praestentur, quae omnem fere virtutem reagentem superant: nisi tamen nos cuncta fallunt, haec insita nobis vis ea est, quae a medico simul attendi et pro caussa simul agente haberi necessario debeat. In musculis praeter ea peculiaris est constructio, quae a nervorum structura discrepat, ut eam etiam ob rationem legem Camperi [1]) motum musculorum sequi nervei fluidi impulsum pro indubitata nondum admittamus. Sit itaque aliqua ex parte fluidum nerveum ad recipiendum impetum, collisionem producentem, idoneum, totum tamen, quale in fibris medullaribus est, pro ea non haberi a nobis potest, quod sola hac caussa optime regatur.

§. XII.

Collisionem physiologica momenta non confirmant.

Sed quorsum haec disputamus? inanis sane omnis erit tractatio, si ex iis, quae in sano sese atque aegroto corpore humano offerunt, mutationibus expeditius cognoscatur, nullam naturae convenientiorem dari posse explicationem, quam quae a collisione desumitur. Nec negamus, omnem facile rem confectam esse, si hoc probetur. Utitur itaque hunc in finem adductis noster Camperus quibusdam argumentationibus, quas itaque intactas relinquere non licet. Interspersimus jam aliquas nostris disquisitionibus, quare, quum omnes corporis humani functiones percurrere, ad quas nervorum actio accedit, limitibus circumscriptus vetet scopus; aliquas tantum tangere volupe est. Mobilissimum fluidum nerveum esse supra jam adseruimus §. VIII. idque ex velocissimo ejus motu conclusimus, contra quam sententiam ita Camperus [1]) differit, „stupenda velocitas, qua continuo per nervos rueret, tantam abriperet partem unico „die, quantam anni spatio omne cerebrum praeparare non posset: intestina ad novam „idoneamque materiem suppeditandam non sufficerent; hominem igitur dies noctesque „comedere oporteret: rebus itaque suis proinde neque vacare, neque victum sibi compa„rare posset, quae omnia, quam absurda sint, nemo non clarissime perspicit.“ Verum, qua ratione

1) Loc. cit. p. 6.

1) Loc. cit. p. 7.

ratione haec velocitati in universum obesse possint, non probatur, sed potius, si mentem recte capimus, ad dissipationem et ex corpore eliminationem fluidi nervei pertinent. Haec sub vario quidem motu fieri poterit, sed; cur tam ingens fiat interitus, non patet. Est enim aliqua nervosi fluidi ad suas fibras adhaesio [2]), quam magnetismum vocat LIEUTAUD [3]), aliquam etiam particulam redire, utut vias indigitare datum nobis non est, non plane inprobabile est. Vehementiori autem motu corpus nostrum defatigari adeo manifestum est, ut, nisi tempus, quo restitui possint deperditi spiritus, concedatur, illud brevi pessumdetur. Obstant autem CAMPERO adhuc alia, fluidi nervei partes nimirum impenetrabilitate sua sibi molestas esse futuras, motum difficilem ob vim inertiae, hinc motum vicinis non absque ingenti virium jactura communicari posse, attritum partium supra se et juxta parietes canalium celeritatem imminuere, frequenter nervorum inflexiones et ganglia ita retardare fluidi velocitatem, ut non nisi turbatae et abruptae sensationes producantur. Exinde in sensatione facienda temporis dispendium fieri, quae vero in remotissimis locis velut in instanti fiat. Remoram talem motus et nos pernoxiam judicamus, attamen si ille, ut §. XI. explicavimus, in collisione quoque evitari nequit, in qua praeter ea inflexiones nervorum et innumerabiles in gangliis secessus filamentorum vel plane sisterent motum, vel admodum perversum eum redderent, nimisque variatam directionem facerent: nos certe in motu fluidi nervei progressivo videmur firmius aliquod ad explicanda haecce phaenomena praesidium invenisse. Quippe quum et omnis operose admodum facta in nobilissimo encephali viscere secretio ulterior plane foret inutilis, in primis si tardissime avolandi indolem spiritibus nervosis tribuamus cum CAMPERO. Tunc enim plerumque pleni persistent nervi, novum tantum ad sui actionem expectantes impetum, vel centesima forte encephali pars ad ea peragenda sufficeisset. Si somni hominis ceteroquin sani necessitatem urgentem contemplamur, quo ipso vires cum sentiendi atque movendi potestate refocillari experimur, eam etiam ob collisionem minus requiri credimus, siquidem ob tardiorem fluidi nervosi dissipationem et impossibilem elasticitatis destructionem non deficere possit materies, actionibus corporis promovendis et continuandis adaptata. Quod tamen experientiae refragatur. Animi tandem quaecunque pathemata, ingrata aeque ac cum voluptatis sensu conjuncta, quantum habeant in nervos imperium quotidie constat. Haec sanitati conservandae eamque protinus iterum infringendae inserviunt. Etsi etiam ab his, graviter afficientibus corpus, quandoque deperditam quandam functionem restaurari appareat, illum tamen eventum motu progrediente facilius, quam concussione praestari posse, jam dicta declarant; quippe quum excitatus ejus modi impetus tamdiu durare non possit, quamdiu pathematum animi adfectiones diuturnas experimur.

§. XIII.

Nec morbi eam adstruunt.

Faciliorem forte explicationem reddunt morborum varia symptomata, quibus vel ipsi adficiuntur nervi, vel nervorum connexiones inter se, quorum tramitem et tractum

2) HALLER Elem. Physiolog. To. IV. p. 373.

3) Physiolog. p. 255. sed eum vult in distans agere.

ctum non raro solent materiae morbosae itinera sequi, prout eleganter idem docuit CAMPERUS [1]) in cancro linguae, labii inferioris, et aliis colicam pictonum insequentibus adfectionibus [2]). In quibus etiam morbis ille duo adnotat, primo virus per nervos potius, quam vasa alia propagari, deinde collisionis effectus luculenter in iisdem conspici. Licet autem commodior via promovendo veneno per vasa resorbentia patere videatur, tamen nervorum fluidum, quod in aliis etiam morbis non plane obscurum est, aliquid pati posse non negamus. Sed, si supponamus, virus illud fluido nerveo admisceri, mixtionem ejus turbare, series globulorum dirimere, elasticitatis gradus imminuere et collisionis effectus inanes reddere deberet. Porro, si convulsionum caussas acres, in infantibus a vermibus, ab acido primarum sic dictarum viarum, vel alias rimamur, ex eo quidem, quod dolores in partes abeunt, quae similibus trunculis nervorum utuntur, posset consensus et collisionis cujusdam continuatio declarari, dummodo non raro easdem conditiones morborum universalium, epilepsiae, totum corpus infestantis, et sic porro caussas existere experientia confirmaret. Vel enim tunc nervorum talis inter se anastomosis est, ut unius nervi globulus possit alterius contingere globulum, aut ex cerebro dimittitur impetus ad omnes partes. Sed utrumque fieri nequit; quum priorem casum non existere supra probaverimus, alter autem non adsit, quod morbus a caussa idiopathica cerebri non dependet. Si concussionum vehementium deinde effectus, in restituenda paralysi, amaurosi et reparandis morbosis conditionibus, quae antea corpori inhaerebant, intuemur sollicite, non nervos solos tunc concuti, sed omnem fere organicam fibram, clarum est, qua ipsa vi, quicquid in vasis haeret, quicquid liberum succorum progressum impedit, in motum denuo potest deduci. Quis autem non in nervis solis paralyseos, amauroseos, imminutorumque motuum caussas haerere, nescit? Punctura et vulnera nervorum a levioribus caussis introducta, in ea quidem parte, quam adficiunt, protinus dolores excitant, ad vicinas etiam abituros, ut in paronychia acutus ille fit, et ad brachium deferatur: non raro tamen leviores illae caussae sensim dolores disseminant et tunc demum, si inflammationem praecessisse jam videamus. Quum e contrario semper velox admodum progressus esset ille, si theoriam collisionis sequimur. Quamdiu itaque secretio adhuc viget encephali, tamdiu etiam, praesupposita hac opinione, nulla potest actionis nervosae, quoad suas dotes percipi mutatio. Sed, si videamus, cachecticum et malis succis repletum corpus torpidum et ad animales actiones ineptum reddi, numne in hoc etiam liquidi nervosi progressum pati queat statui, aliis dijudicandum relinquimus. Assumamus autem in his et similibus casibus, prout v. c. in hypochondriacorum molestis admodum adfectionibus, obstructiones aliquas enasci, in quorum etiam cadaveribus docent studiosius institutae disquisitiones, per dissectionem factae, non semper viscerum internorum morbosas mutationes omnium effectuum caussas continere, ut ea propter aliqua in nervos etiam conjicienda culpa sit, sola sane particularum nervosarum collisio phaenomenorum explicatione non satisfacit. Siquidem ab iis, quae fluidi nervosi motum accelerare possunt, vel eam ipsam globulorum inter se actionem efficaciorem

1) Loc. cit. passim.

2) Idem CAMPERUS in notis additis ALEX. MONRO nervorum anat. contract. p. 16 et 57. sqq.

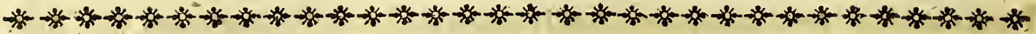
ciorem reddere, haud infrequenter cuncta pejora reddantur. Idem etiam valet judicium de adhibitis, quae nervis in agendo aliquod videntur addere robur, de frictionibus etiam valentioribus, de spirituosorum remediorum usu, immo de efficaciori alias per electricitatem facta conquassatione. Prout enim de electricitatis potentia ipse subdubitat CAMPERUS, ita etiam docuit experientia violentiores ejus modi motus aliquando symptomata exacerbasse. Nos quidem facile largimur, vix esse aliquod remedium, quod fulminis ad instar tam subito totum pervadat et ocyssime commoveat corpus electrica materia, nec irritabilem corporis nostri partem magis invenimus aliquam, quam quae nervosa instructa sit propagine, ut eam ob rationem, in nerveum etiam fluidum effectus redundare debeant proxime: sed quum in facienda experiamur medicina, aliquando alia, quae solidas corporis nostri fibras roborandi et sollicitandi potentiam habent, medicamina, longe valentiorem, utpote non adeo impetuosam, sed successive validam actionem exserere, inde quidem non immerito judicare nos posse autumamus, reliquarum etiam, nervum componentium, partium actiones in dijudicandis morborum effectibus simul considerandas, illisque partem aliquam in hujus fluidi virtute praestanda adjudicandam esse.

§. XIV.

C o n c l u s i o.

Praevidemus tamen, quum nunc mentem nostram de collisionis theoria, pro ingenii modulo exposuerimus, a nobis postulatum iri, ut actionis in nervis proponatur alia dilucidatio, nec immerito id quaeri, intelligimus. At in difficillima re non facilis datur explicatio. Speramus nos penes omnes, qui eruditis libertatem sentiendi non denegant, gratiam esse inventuros et penes ipsum opinionis oppugnatae doctissimum auctorem, cujus egregiam in anatome peritiam veneramur. Ubicunque enim phaenomena aliqua ex hypothesi enucleari et demonstrari sufficienter non possunt, ibi etiam limites ejusdem stabiliri debere philosophi arbitrantur. Ipse acutus in discernendis corporis humani eventibus HALLERUS de fluido nervorum sic judicat [3]): *quid vetat uti a luce diversum ignem esse, ab utroque magnetis materiem, ab omnibus aerem et aetherem distare nunc constat, quin etiam id proprium, suos unice per effectus motum, elementum sit.* Hosce effectus itaque intueri, cum collisione conferre, et num iis perspiciendis satisfaciat, disquirere placuit, sed veri nos amantissimos esse, meliora edocti comprobabimus.

3) vid. Elem. Physiolog. loc. cit. p. 381.

VII.

ERNESTUS PLATNERUS DE CAUSIS CONSENSUS NERVORUM PHYSIOLOGICIS.

LIPSIAE 1790.

Tanta est apud HALLERUM inuidia disciplinae Stahlianae, ut, si quando, vel inscius, ab ejus decretis paullo se propiorem esse intelligit, subito deflectat; quasi abhorrens ac reformidans STAHLII societatem atque contagionem. Nam cum physiologiae mechanicae taedio commotus, causam vigoris vitalis talem sibi quaerendam esse intelligeret, quae viui corporis naturae unice apta et conueniens esset, ideoque elasticitatem, qua mechanici ad explicandas animalium, tanquam machinarum aliquarum, functiones usi fuerant, serio repudiaret: erat sane STAHLIO proximus. Sed ecce! statim post intercipit harum verissimarum cogitationum curriculum et, quodam quasi clinamine, STAHLII sententiam evitat; atque inducens irritabilitatem sensus expertem et plane inanimam, (quae nihil aliud est quam ipsa elasticitas quaedam), ad mechanicorum errores relabitur inscius. Deinde, ut id ipsum afferam, quod mihi materiam et argumentum suppeditavit hujus scriptionis, in loco eo, in quo inquirit causas physiologicas consensus neruorum, cerebri principatum acriter defendit atque tuetur contra eos, qui non cerebro, sed plexibus et gangliis contineri neruorum societatem dictitassent. At ubi vis ei definienda et explicanda est efficiens ac moderans in cerebro socias illas neruorum motiones, negat eam ab animo esse; veritus ne, si hic animo non omnia detraxisset, STAHLIO nimis multum tribuere videretur. Itaque, quod incredibile dictu est, nervorum impulsus, imo cerebri actionem, a sensu et animo sejungit atque discludit. Simili modo latitat et laborat in explicanda utilitate neruorum cordis, quos et ab animi societate remotissimos, et ad sensum ac motum hebitissimos efficit, et plane otiosos esse jubet irritabilitatis suae spectatores.

Sed ut ad neruorum consensum redeam, qualis illa cerebri in eo vis esse potest sine sensu? aut qui sensus sine animo? Itaque longe tolerabilior est VIEUSSENII sententia cerebro in ea re paene nihil tribuentis, et omnem neruorum conspirationem repeten-

petentis a gangliis neruorum: nam quamvis ne hoc quidem verum est, tamen offensione caret manifestae contradictionis. HALLERUS autem dum videt caussam in cerebro inesse, et tamen eam ab animo separat: non errore videtur lapsus esse, sed fuga veritatis. Et profecto si cum gangliis suis cerebri et animi actionem VIEUSSENIUS conjunxisset, posset se tueri quodammodo, certe HALLERI disputationem probabilibus argumentis confutare. Etiamsi enim nerui a medulla inter sese contingere nullibi possint, propter membranas, quae illis circumditae sunt: non repugnat tamen, quin per neruorum apices mutui impulsus propagentur. Tum si quorundam neruorum in apicibus continuatio aliqua et cognatio est: omnes, etiam extra cerebrum, qualicunque societate copulantur. Sed VIEUSSENIUM nunc mittamus. Igitur caussa consensus neruorum aut in propaginibus eorum inest, aut in cerebro. Si propaginum nulla, aut non satis idonea conjunctio esse perhibetur: a cerebro manifestum est vim, quae efficiat consensum illum, deduci oportere. Atqui absurdum est, cerebro vim attribuere sejunctam a sensu; sensum autem animi esse, id nimirum verbis non eget: ergo qui neruorum socias illas actiones a cerebro repetit, is, nisi consulto subterfugere veritatis lucem velit, animum etiam in his dominari necesse est fateatur.

Sed HALLERUS in tota hac quaestione, quam obiter tantummodo ac perfunctorie tractauit, nihil aliud sibi agendum esse putat, quam ut demonstret, neruos radicibus suis in cerebro copulatos esse: de vi, quae incitet illos motus, in quibus consensus eorum vel maxime apparet, prorsus non est solicitus. Illa vero radicum continuatione ad explicandam sympathiam utitur sic, ut ostendat quo modo nerui alicujus impulsus, si modo ad cerebrum peruenerit, in caetera neruorum principia, et hinc in ramos omnes possit dimanare. Est igitur ejusmodi consensus hic, ut totus efficiatur quadam deriuatione stimuli ex uno neruo in alterum. Hoc dicit HALLERUS: stimuli impulsus primum defertur ad cerebrum, hoc est, ad nerui principium: nunc neruorum principia in cerebro cohaerent: ergo impulsus ex radice nerui ejus, qui eum primus acceperat, in alius nerui radicem commeat, et dehinc ad ramos propagatur: animus autem in hac re et sensu vacat et actione; quippe ad quem stimulus nullo modo possit pertinere. Suspicor nonnullos de BOERHAAVII schola physiologos, in hac stimuli per neruos deriuatione, multum tribuere illis scilicet tubulis medullaribus. Et profecto horum, ut ad multas alias inanes opiniones, ita etiam ad hanc sympathiae explicandae rationem, insignis commoditas est. Nam positis tubulis, et una posito fluido nerueo, ut stimuli propagandi instrumento: omnis consensus nervorum ad quendam fluidi neruei motum in orbem fere reuocatur. Ad quam demonstrationem conficiendam, si forte opus videatur tubulorum medullarium in cerebro anastomosi, ea ne desit continuo illi curabunt.

Sed si HALLERUM miramur, qui negat neruorum stimulos, quamuis ad cerebrum propagatos, in animo sensum excitare: quid de UNZERO dicamus, subtilissimo homine ac physiologo vere docto, cui ne hoc quidem ratum ac demonstratum est, illos semper ad cerebrum peruenire? Nam in libro eo, quem scripsit de animalium natura, *(Physiologie der eigentlichen thierischen Natur)* neruis attribuit vires et actiones non

 solum

folum ab animi vigore, verum etiam a cerebri focietate fejunctas. Igitur ait atque contendit, fieri multos impulfus neruorum, praecipue eorum qui confcientiae ac voluntati non fubfint, qui cerebrum prorfus non contingant, nedum in animo perceptionem, aut conjunctam cum confcientia, aut non conjunctam, excitent. Tum caufas affert, quibus neruorum impulfus a cerebri contagione arceantur: et primo quidem ipfius impulfus lentorem, quippe qui nifi fatis validus fuerit, ad animi domicilium non poffit pertinere; deinde ganglia, quorum impedimentis ftimuli, caeteroquin fatis fortes, a cerebro prohibeantur. Vult igitur ftimulos fic, quafi praetervecto cerebro, per ganglia cum aliis neruis loco vel alia focietate conjunctis communicari, et in his omnem fuam vim et actionem effundere. Multo magis negat, neruorum impulfus, etiamfi cerebrum feriant, idcirco ad animum peruenire neceffario oportere; nam ad eam rem opus effe vifo vel fimulacro impreffo, (ideam materialem Cartefiani philofophi appellant): nunc, ut vifum effingatur, et fortiorem neruorum impulfum requiri, et quandam cerebri actionem, quae tot caufis et maxime omnium fomno poffit impediri.

Itaque, quod caput rei eft, animum a confenfu neruorum plane removet Unzerus, et fi quando ftimulus ad caput non peruenerit, (nam omnes eo peruenire negat), ne cerebri quidem minifterio putat effe opus: At nihilo magis vim deeffe arbitratur, per quam neruorum impulfus, utcunque remoti fiue ab animo, fiue a cerebro, fiue ab utroque, maximas turbas concitent: hanc vim nimirum effe in ipfo impulfu, qui per neruorum continuationem ac feriem, et in cerebro, et in gangliis ac plexibus manifeftam, continuo propagetur: et quidem tales motus hinc oriri, quales futuri effent, fi et vifum imprimeretur, et perceptio fieret conjuncta cum animi actione. Ergo caufam confenfus neruorum ille partim in cerebro quaerit, partim extra cerebrum; ille ad Halleri decreta accedens, hic ea etiam excedens et Vieussenium quodammodo fecutus.

Sunt ifta quidem ejusmodi, quae ferri non poffint fine indignatione: ftimuli nervorum praetereuntes cerebrum; motus a nervis absque cerebro fufcepti; cerebri impulfus fine animi perceptione; actiones animales fine animo; animus fine animali vigore.

Quodfi quis meam de fympathia neruorum fententiam requirat, tribus verbis eam declaro: nimirum Stahlianus fum: itaque ab animo illam vel maxime cenfeo effe repetendam. Nam animus ftimuli fenfu, quamlibet obfcuro et confcientia vacuo, admonitus ejusque impatientia agitatus, vim fuam expromit, et neruos adhibet quoscunque poteft, (fcilicet omnes ejus fubfunt ditioni ac poteftati), quo et fenfum ftimuli retundat, et caufam ejus amoueat atque depellat. Senfus ac motus confcientiae expers neminem hic offenderit, nifi imperitum hominem ac rudem elementorum philofophiae. Qui vel ideo negant hos animi conatus effe, quia faepenumero inanes fint et ad illum finem nequaquam apti deprehendantur, his fatis eft a Stahlio refponfum. Qui cum hanc objectionem prouideret, ftatim in principio eam ita occupauit, ut actiones non voluntarias voluntariorum exemplo ac fimilitudine illuftraret. Igitur fi homines

mines in actionibus iis, quae ab arbitrio eorum pendent, multa temere, praepostere, inconsiderate faciunt, praesertim cum sunt terrore ac metu perturbati, aut iracundia incensi alioue impetu agitati: quidni etiam in his motibus qui conscientia carent, per subitas stimulorum ac dolorum incursiones animus de loco moveatur atque debilitetur? Tum vero et parum aget, et multum agendo nihil conficiet. Contra stimulos ventriculum vel intestinum male habentes, ut hoc utar, nihil valere possunt spasmi oculorum: at persaepe hinc oriuntur, qui, tametsi nullum leuamen afferunt, nihilominus animi actiones sunt: eae tamen fortuitae et incongruae. Quid quod infantes ne voluntariis quidem musculis recte uti sciunt ad remouendos stimulos externe admotos. Nam dum v. g. muscam fronti insidentem abigere gestiunt: non manum adhibent, sed jactant sese, ac forte buccas inflant, vel humeros attollunt.

Sed nolo his diutius immorari, quippe quae praeclare sint et copiose disputata a Whyttio, magno illo medicinae Stahlianae auctore et magistro. Cujus etsi verissima de conspiratione neruorum decreta sunt: tamen non videntur mihi quaestionem omnem expedire. Nam multi accidunt in corpore nostro socii neruorum sensus ac motus, qui manifesto pendent a conjunctione idearum, ideoque ad phantasiae leges potius, quam ad animi conatus sunt referendi. Explicabo mentem meam diductius. Primum hoc pono ut demonstratum, earum quoque perceptionum, quae conscientia destituantur, visa vel simulacra in cerebro effingi sicuti caeterarum, eaque retineri, imo etiam instaurari. Nunc haec visorum in phantasia conjunctio est, ut quae simul olim impressa fuerunt, aut sibi inuicem continuo successerunt, aut quorum denique similitudo aliqua et affinitas est, ejusmodi societate inter se copulentur, ut recurrente uno sponte recurrat etiam alterum. Sunt autem his phantasiae legibus subjectae non solum animi perceptiones, verum etiam corporis motus atque habilitates. Nam cum utramque manum v. g. in tractando instrumento musico, ad socias actiones adsuefecimus semel: posthac, inchoato dextrae motu, sinistra simul agit, nobis etiam insciis. Quod si jam haec, quae nota sunt in vulgus, ad hanc caussam accommodamus: perspicuum et euidens est, quantam haec recursio et instauratio pristinorum visorum, quibus siue sensus, siue motus aliquis adhaerescat, vim habeat in excitandis sensibus ac motibus diuersarum partium corporis humani; absque neruorum societate, et citra illos animi conatus ad stimulum depellendum caeteroquin valde idoneos. Noui, cum Parisiis essem, in magnificentissimo illo hospitio militum grauibus vulneribus ac senectute debilitatorum, centurionem quendam, qui, cum grauem in tibia fracturam accepisset vulnere sclopetorum, et in principio curationis emeticum paullo fortius sumsisset, multos adhuc annos post, et dudum absoluta curatione, quoties a pede dolebat, ventriculo infirmo esset, etiam ad vomitum inclinatus; et vicissim, si quando ventriculo laborabat, doloribus a pristino vulnere pedis afficeretur.

Neruorum perturbationes simultaneae, absque neruorum consensu, oriri possunt etiam alio modo. Nam quae partes corporis nostri inclinatae et propensae sunt siue ad dolores, siue ad spasmos et conuulsiones, eae per leuissimam quamque neruorum commutationem, multo magis per grauiorum morborum incommoditates afficiuntur

ac debilitantur sic, ut in dolores, spasmos, conuulsiones incidant fortuita quadam perpessione. Nota haec sunt et quotidiana medicorum experientia comprobantur. Credo ego hoc modo explicari posse cum omnino multa symptomata morborum, tum inprimis dentium affectiones in pueris, quippe quae conjunctae fere semper esse solent cum spasmis infimi ventris. Est autem ejusmodi conjunctio haec, ut utrumque et caussa et effectum utriusque possit esse. Nam pueri maxilla septennium non egressi debilis est ipsa per sese: itaque participat omnes turbas, ergo etiam eas, quae nunc in ventre concitantur. Et inuersa ratione venter in pueris torminibus obnoxius est: igitur dum dentitionis molimina fiunt, torminibus praebetur occasio. In neutro casu neruorum sympathia aliquid valet, sed una haec lex dominatur: si quae neruorum perturbatio in corpore nostro oboriatur, in ejus societatem citissime omnium adduci partes eas, quae ipsae neruorum infirmitate laborent. Ex his planum et apertum est, nequaquam omnes neruorum perturbationes, quae simul accidant, sympathiae continuo esse attribuendas.

VIII.

IO. HENRICI A BRUNN
EXPERIMENTA QUAEDAM
CIRCA
LIGATURAS NERVORUM IN VIVIS ANIMALIBUS INSTITUTA.

GOETTINGAE 1753.

Integer jam elapſus eſt annus, a quo de conſcribenda diſſertatione inaugurali cogitavi: qua de cauſſa Perilluſtrem HALLERUM, *praeceptorem meum aeterne deveneranduum, de themate conſului, qui et experimentorum circa corpus luteum, in variis animalibus, inſtituendorum, benevolus mihi fuit ſuaſor. Eam materiam laetus ſuſcepi; ideoqve ſtatim magnam copiam catularum coemi, quas, ne me inſcio coirent, omnes incluſi, ipſasque quotidie aliquoties cum cane mare adii, ut cum iis me praeſente coiret. Semper autem eum recuſarunt, coitumque admittere noluerunt. Nec minus multos cuniculos femellas et mares, magnis ſumtibus ac opera, mihi comparavi, femellas, a maribus ſeparatas, incarceravi; ita tamen, ut ſe invicem adſpicere, minime autem coire potuerint. Quotiescunque ipſis adeſſe, eorumque actiones obſervare, mihi licuit, omnes ſimul, carceribus apertis, liberos miſi, ut coitum pro lubitu celebrare potuerint; quod ſpectaculum me ſaepiſſime obſervaturum fore certe ſperavi, cum haec animalia prae caeteris ſint fecunda, ac luſum ament. Omnis autem me penitus ſpes fefellit, nunquam enim has beſtias coiviſſe obſervare licuit. Ac ita per integram aeſtatem, magno impendio temporis, haec animalia alui, eorumque actiones diligenter obſervavi, donec, cum viderem, in his incarceratis animalibus, ſtimulum ad venerem nunquam oriturum fore; hujus rei pertaeſus, aliam a Perilluſtri Praeceptore materiam ut mihi indicaret, petii; qui perpendens circa ligaturas nervorum ſatis pulchra inſtitui poſſe experimenta, ea mihi propoſuit. Quae igitur circa haec experimenta tanta copia, quanta per temporis ſpatium licuit, inſtituta, obſervavi, quaeque inde didici, fideliter enarrabo. Non quidem nego, multo plura adhuc circa hanc rem dici potuiſſe, ſimulque confiteor, experimenta ſaepius fuiſſe repetienda, multaque elegantiora reſtare, quae ad miram actionem nervorum explicandam, inſtitui poſſent. Mera enim anatomia, ac deſcriptiones nervorum minime ſufficiunt, ad eorum miros in corpore eventus explicandos et intelligendos: ſed, ſi ullomodo erui queunt, certe per experimenta eruentur. Breve autem tempus*

acade-

academicum, intra quod varia sunt addiscenda ac peragenda, impediunt, quo minus tantum possimus impendere tempus solis experimentis, quantum optamus. Nihilominus persuadeas tibi *B. L. me fine hujus dissertationis, nequaquam toti materiae imponere finem, sed potius semper allaboraturum fore, ut novis ac pluribus experimentis, certiora et elegantiora eruam. Interim huic nostro labori fave.*

EXPERIMENTA QUAEDAM
CIRCA
LIGATURAS NERVORUM INSTITUTA.

§. I.

Nervi sunt corpora organica, teretia, albicantia, ex innumeris funiculis distinctis, continuis, parallelis composita, e medullari cerebri, cerebelli, aut medullae spinalis, substantia, prodeuntia: quae multis propaginibus, omnes corporis animalis partes, in quibus sensum ac motum esse, experientia docuit, adeunt.

§. II.

Innumeris minoribus fasciculis constare nervum totalem, ope microscopii, vidit Leeuwenhoeck [1]): imo in eorum cellulositate, qua connexi sunt, vasa repere observavit. Nervi omnes in principio sunt molles [2]), post aliquem demum progressum, pia matre obducuntur, ac ex cranio egressi, duram matrem plurimi sibi circumponunt. Dantur autem quoque nervi, qui hanc nunquam recipiunt, qui ubique molles. Longius autem progredientes nervos, dura mater relinquit, ac sola pia mater, ad fines usque, omnes comitatur, excepto optico, qui in sclerotica et ab ea relinquitur. Ac ita omnes fere anatomici falluntur, cum dicant, nervos duo habere involucra, unum a dura, alterum a pia matre. Non enim nervi in origine tantum sunt molles, sed et in fine, ut in visceribus, musculis et sensoriis. Nec nervi de meningum sunt indole, ut Argenterius aliique nuperi voluerunt, sed ex vera medullari substantia constant; fibrae enim minimae nervorum resectae, medullam in tuberculum exprimunt [3]).

§. III.

Data generali idea ac descriptione nervorum, de eorum interiori qualitate, ac fluido, breviter disquiremus; ac quantum nobis per experimenta discere licuit, ostendemus.

EXPE-

1) Epist. physiolog. XXXII. F. 2. — Accuratiora et praestantiora proposuerunt *Prochaska, Rol. Martin* et *Alex. Monro* jun. L.

2) vid. *Perillustr.* Halleri Prim. l. §. 388.

3) vid. optimi praecept. Comment. T. II. p. 607.

EXPERIMENTUM I.

§. IV. D. IV. Octobris anni MDCCLII. Canis robusti, funibus asseri adfixi, integumentis exterioribus solutis, ac nervis brachialibus, a musculis ipsis impositis, denudatis, acum cupream obtusam, ne forte arteriam laederemus, sub iis trajecimus, filoque, quod trahebat, totum plexum nervorum ligavimus, simul cum arteria, quae firma cellulositate nervis adnexa, sine periculo eam discindendi, separari haud potuit. Factum id est tam alto loco, ac per arterias copiosas, magnam undam sanguinis profundentes, ac majores musculos, fieri potuit. Miser canis, quamquam ante quietus jacebat, et sensu fere carere videbatur, sub ligatione tamen nervorum, valde contorquebatur, ac ejulabat, dolorumque vehementissimorum, clamore, edebat signa. Haemorrhagiam, alkohole non alcalisato, compescuimus, ac vulnere sutura clauso, canem vinculis suis liberavimus, liberumque misimus. Canis, postquam se aliquoties concusserat, aeque hilaris ac antea, per hypocaustum ambulabat, nec ullum signum mutationis, a ligatura nervorum ortae, in eo apparebat. Cum autem sequente eum die adirem, brachium, in quo nervi erant ligati, movere quidem, sed ipsi non insistere posse, observavi. Tristis in sedili jacebat, vulnusque lingua sua lambebat, ab eo depulsus, uno brachio ad corpus adtracto, tribus tantum pedibus, per hypocaustum meabat. Appetitus ceterum ipsi erat ac antea; juscula enim cum pane avide devoravit.

D. VI. Octobris, canem mortuum reperimus, cumque tempore nocturno fuerit mortuus, symptomota, ejus ante mortem, praegressa, observare nobis non licuit. Vulnus eodem die inspeximus, idque adhuc recentissimum, ac nervos firme ligatos fuisse, observavimus, neque in vulnere suppuratio, neque in nervis ulla mutatio, videri poterat, quippe qui albicantes, uti in vivo, apparebant.

EXPERIMENTUM II.

§. V. d. VI. Novembris in alio cane pari adhibita sollicitudine, remotis externis integumentis, nervos brachiales quaesivimus, cum autem ex improviso, ramum arteriae satis magnum, discinderemus, profluensque ex eo sanguis ulteriorem sectionem impediret, nervum medianum solum, trajecta sub eo acu, filo satis crasso ligavimus, convulsiones autem haud magnae inde oriebantur, sed tantum post aliquot brachii concussiones, canis valde ejulare incepit. Sanguine postea spiritu vini abluto, ac vulnere clauso, canis pedibus insistebat, currebatque ac ante; neque eodem; neque sequentibus diebus, ullas in ipso mutationes observare, poteramus. Quod non mirum, cum multi adhuc superfuerint nervi, quorum ope motus in brachio produci potuit. Imo et credibile est, filum, quo usi sumus, nimis fuisse crassum, ad nervum huncce tenuem comprimendum.

EXPERIMENTUM III.

§. VI. D. XIV. Novembris eundem canem, cui antea nervum medianum ligaveramus, scalpello nostro, secunda vice subjecimus; cum vulnus ante octo dies inflictum, suppurare inceperat, ac nulla porro a ligatura mutatio exspectari poterat.

Ore constricto, canem resupinatum in assere alligavimus, ac ita in altero brachio, portione aliqua musculosa resecta, in nervos brachiales inquisivimus, qui statim absque magna adhibita opera, in conspectum nostrum venerunt. Cautiores enim jam, scindendo, ramos majores arteriarum, quantum fieri poterat, evitaveramus. Nervis repertis, summa adhibita cura, arteriam ab iis separavimus, totumque plexum superiorem nervorum brachii, filo tenuiore, ac in praecedente experimento, adhibito, ligavimus, dum miserum animal dirissimas patiebatur convulsiones, valdeque contorquebatur, ac ejulabat, ita ut adstantium misericordiam moveret. Haemorrhagia alcohole cohibita, et sanguine deterso, canem vinculis liberavimus; ipse autem tristis, tenebras quaerebat, ac sub mensa decumbebat, sanguinem paululum adhuc promanantem lingua sua detergens. Offas ac juscula carnis ipsi oblata, devorare nolebat, nec depulsus, loco suo ingredi valebat, sed tribus nixus pedibus, ab uno ad alterum latus vacillabat. Sequentibus diebus, eum revisens, semper tristem, in uno latere decumbentem, reperi. Paululum tantum jusculorum ac carnis devorabat, donec tandem, die XIX. ejusdem mensis, miseriae ejus finis est factus, lenissima morte, sine magnis contorsionibus ac convulsionibus. Vulnus post mortem valde foetebat, atque ex eo aperto, magna copia puris emanabat: cumque in nervos ligatos inquireremus, eos pure valde inquinatos ac disruptos, reperimus.

§. VII.

Ex his experimentis ita discimus, nervos esse instrumenta, quibus anima, motus in corpore voluntarios, producit. Minime autem inde sequitur, nervos unicam esse causam motus in corpore, quod aliqui inde sequi voluerunt. Sed haec inferius clarius apparebunt. Nuper vir clarus ex secta Stahliana nomine Thomas Simson [1]) pro suis variis, haud firmis hypothesibus, ostendere conatus est, motum in corpore, minime fieri per nervos, sed hos tantum esse vasa nutricia, ac cerebrum receptaculum, succi nutricii, in nervis contenti [2]). Ut igitur motum in corpore pro hypothesi sua explicare queat, musculos antagonistis suis tendi dicit, ac in hoc statu tenso solum, animam, vel irritationem, motum producere posse, ac quo major tensio est, vel irritatio, eo majorem ponit motum. Quando ad musculum ita tensum, irritatio accedit, hanc efficere inquit, ut vis elastica, quae hactenus in musculo occulta quasi jacebat, se exserere possit, ut ita musculus propria vi elastica se contrahat. Eadem ratione, anima absque irritatione agit, dum musculum valde tensum remittit, ut antagonista se contrahere queat. Alia multa huc non pertinentia, ceu vanas hypotheses, absque institutis experimentis, ac lectione recentiorum, a claris viris, institutorum experimentorum, positas, merito omittimus.

§. VIII.

1) On vital and animal actions. Edinburgh 1752.

2) In tentamine suo de cerebro dicit: „The brain seems to be the great repository, „of the purer and more active part of the „blood, designed for a recruit to all the „parts of the body promiscuously."

§. VIII.

Quando igitur secundum huncce *Clarum virum*, per nervos, in corpore, motus non fiunt, si mutatio externa vi in nervis oritur, nulla quoque in iis mutatio sequi debet. Quid enim impedit, si nervus aliquis est ligatus, quo minus anima musculum istum, quem nervus adit, possit remittere, ut ita propria elasticitate se contrahat ejus antagonista. Quis mortalium extincta candela, tenebris obfusus, candelam fuisse causam lucis, negare audebit? Cur igitur nos, cum destructis nervis, actionem muscularem simul tolli, quanquam anima musculos libenter remitteret, ac ita motum produceret, claris experimentis videamus, dubitemus, quod per eos motus producantur. Nutritioni succum nerveum Angli dudum praefecerunt, ut GLISSON [1]) ac WILLIS [2]). Et CHARLETON [3]) aliquam, etsi latentem nervorum in alendo necessitatem esse, fatetur. Imo aliqui experimentis id probare volunt. Dicunt nimirum, artus, quorum nervi ligantur, marcore contabescere: de qua re *Perillustris ac Venerandus Praeceptor* valde dubitat. Plurimos enim novit homines, quibus nervi, sine inde secuta contabescentia, fuerant ligati. Ac VALSALVA narrat, se hominem dissecuisse, cui ante viginti annos, in aneurismate nervus fuerit ligatus, istius autem brachium, minime atrophicum fuisse repertum. Cumque nostris institutis experimentis, nullam unquam in artubus, post ligatum nervum, atrophiam observaverimus, haud immerito nos dubitare credimus, an nervi ad nutritionem aliquid faciant. Ac Clari isti viri arteriam forsan simul cum nervo ligarunt, indeque atrophia est secuta.

§. IX.

Motus in artu tantum perit, si tot ligantur nervi, ut reliqui non sufficiant, ad motum in isto producendum; quod ex experimento II. (§. V.) apparet, ubi medianum nervum tantum nos ligasse diximus, nec canis motum in isto artu amisit. Fuerunt nimirum multi, ac magni nervi adhuc integri, quorum ope, motus in brachio produci poterat. Artum autem, nervo ligato, motum amittere, jam multi ante nos observarunt. VESALIUS [1]) ligato, vel secto nervo, brachii in vivo cane partem, quae infra sectionem est, immobilem fieri expertus est; et GALENUS [2]) narrat de chirurgo, qui in exteriori brachii regione, incisionem faciens, tres nervos praecidit, ac ita totum membrum inutile reddidit, cum aeger manum neque tantillum, postea movere potuerit. BOERHAAVIUS [3]) dicit, si nervus cruralis in vivo cane ligetur, animal crus suum, quasi alienum et resolutum, trahere. Haec ex GALENO narrat, cui quidem in omnibus experimentis fidem tribuere nequeo. Iactat enim [4]) se nervosas radices, a medulla dorsi ad intercostales tendentes, ligasse. Ultra fidem certe est, eum crassos istos musculos dorsi, haemorrhagiam ex arteriis copiose prorumentem, non curans, dissecare, ac in vivo animale singulum nervum, ex medulla prodeuntem, ligare, ac effectus inde

exspe-

1) De hepate c. 45.
2) De cerebro et nervis c. 20.
3) Oeconom. anim. c. X. p. 240.
1) De fabrica corp. h. p. 568.
2) De anat. adminiſt. lib. III.
3) Vid. *Venerandi Praecep.* Comment. T. III. p. 393.
4) Lib. de adminiſt. anat. VIII. c. 4.

exspectare potuisse. In ranis Avus, cujus adhuc cineres veneror, Ioh. Conradus a Brunn [5]), post ligatum nervum, artus resolvi, ipse observavit *);

§. X.

Ligatura nervorum brachialium valde est difficilis, tum propter haemorrhagiam, quae facile sequitur, nisi maxima adhibita cura fecemus, quaeque tum impedit, quo minus dissecando pergere audeamus, ne in arteriam magnam irruamus, ac ita animal interficiamus; quod nobis accidisse (§. V.) docuimus: tum etiam, quod, nisi totum nervorum brachii plexum, ligemus, nullus inde effectus erit exspectandus. Id autem altissimo humeri loco fieri debet, ubi multi dissecandi sunt musculi, quibus dissectis, motus necessario, absque ligatura nervorum, in isto artu, tolli debet. Hoc cum perspexerimus, annon potius, ac facilius, in artu inferiori, experimentum instituit possit, cogitavimus. Quapropter varia, cum ligatura nervi ischiadiaci, experimenta instituimus, quid autem in his peregerimus, quaeque inde secuta symptomata observaverimus, in sequentibus fideliter enarrabimus.

EXPERIMENTUM I.

§. XI. d. III. Ianuarii A. C. Cuniculum, cui I. Decembris nervum octavi paris in utroque latere, absque inde secuto effectu, nos ligasse infra (§. XXVIII. XXIX.) dicemus; manibus apprehensum tenuimus. Tenera enim haec animalia, non tantas habent vires, ut resistere ac vehementes, ut canes, motus, edere queant. Resecta cute ac musculo pyriformi, dum bestiola ceu mortua quieta jacebat, ac ita vivam anatomiam, tranquillo animo, sine clamore ac renisu, perpetiebatur, nervus ischiadicus apparebat: quem cum volsella tantum tangeremus, omnes inde musculi femoris, ac pedis, tremere, ac quamquam minori gradu, convelli videbantur, ipse autem nervus inde non contrahebatur. Rescissa igitur paululum cellulositate eum ambiente, acum nostram obtusam, cupream, filo duplicato lineo armavimus, eamque cellulositatem perforantes, sub nervo traduximus, laqueoque facto nervum ita ligavimus. Quo facto, misera bestiola dirissimis convulsionibus contorquebatur, ac, antea tam quieta, tantis se movebat viribus, ut vix manibus teneri potuerit, imo, quos antea in nullo experimento, ex Cuniculo audivimus, aliquoties vehementissimos edidit clamores. Effluxum pauci quidem sanguinis, affusione alcoholis compescuimus, ac, consuto vulnere, cuniculum dimisimus; qui postea tristis, crus suum quasi alienum corpus trahebat, quod prorsus resolutum ac immobile videbatur. Miserum hocce animalculum, domum in musaeum nostrum tulimus, ut eo melius, quomodo se gereret, quaeque hanc ligaturam sequerentur, observare possemus. Herbas, quas ipsi offerebamus, avide commedebat, ac pane ostenso allectus, alacris quidem sed tribus tantum pedibus; quartum post se trahens, advenit, ipsumque ex manibus nostris cepit ac devoravit. Fuit enim haec oculis scintillantibus cygno candidior bestia, ita mansuefacta, ut nos, quocunque in conclave iremus, sequeretur. Ex amore igitur erga cuniculum huncce,

5) De Gland. Duodeni c. 4.

*) — cff. Haller de part. c. h. praec. fabr. et funct. Vol. IV. P. I. Ernst Platners neue Anthropologie I. Band. Unzer, Schaeffer, Arnemann et Soemmerring. L.

huncce, omnem adhibuimus curam, quo eum servaremus. Quapropter, quotidie vulnus aliquoties lacte tepido lavavimus, nihilominus tamen, cum die V. ejusdem mensis, mane surgeremus, eumque, ut solebamus, adliceremus, cuniculus non adveniebat. Quare mirati, eum quaesivimus, ac sub mensa eum jacentem, dirissimisque vexatum convulsionibus, reperimus, quas ut per aliquot minuta adspeximus, tandem misere est mortuus. Rescisso statim filo, quo vulnus consutum erat, vulnus ipsum suppurare incepisse, ex effluente pure vidimus, nervumque cum requireremus, is adhuc integer, ac filo constrictus albicans, nec suppuratione exesus, apparebat.

EXPERIMENTUM II.

§. XII. d. IX. Ianuarii canem robustum, mordacem, pannis in caput injectis, ne morderet, comprehendimus, ac ita ad asserem nostrum anatomicum tulimus, ipsique ventre incumbentem tribus tantum pedibus alligavimus. Quartum nimirum funibus constringere nolebamus, ne nervi inde comprimerentur, ac ita sensus in isto pede minueretur, sed eum manibus tantum firme tenuimus, ac ita scalpello nostro subjecimus. Cutem cum incideremus, faeces ac urinam, prae doloribus et anxietatibus, mittebat, eumque, qui caput ejus tenebat, certe misere momordisset, nisi fune os ipsi antea praestrinxissemus. Remota cute, ac portione aliqua musculosa, effluente sanguine haud parva copia, quem tamen statim, ope spiritus vini compescuimus, nervus ischiadicus magnus, albicans, nobis in conspectum venit. Monemus autem ne in his experimentis instituendis, tendine alicujus musculi fallamur, eumque loco nervi ligemus, quod in tenebris, quibus propter profunditatem vulneris, ac inundationem effluentis sanguinis, versamur, nisi attendamus, facile fieri potest. Huncce itaque nervum, praedicto modo, filo ligavimus, horrendae inde secutae sunt convulsiones, motusque tam vehementes, ut vires funium vix suffecerint, ad bestiam tenendam, ne se eriperet; spuma ipsi prae ira ex ore copiose emanabat, respiratio velox, ac convulsiva, nec minus urina, faecesque sequebantur: ejulabat ac quiritabat, singulari prorsus modo; remissis convulsionibus, ac furore sedato, spiritum vini vulneri infudimus, idque consuimus. Pes ejus abhinc omni motu erat expers, eumque, ut in caeteris, vidimus, immobilem trahebat, ac omni penitus sensu carentem. Cum enim eum, scalpello pungeremus, quod et sequentibus diebus saepius repetiimus, nullum prorsus doloris edebat signum: quod tamen semper sequebatur, quoties supra ligaturam, cutem ejus volsella prehendimus, vel scalpellum in eam infiximus. Sequente tempore, nulla notatu digna, in ipso observavimus; imo tantum abfuit, ut inde appetitum amiserit, ut potius caeteros canes, qui cum eo inclusi erant, non passus sit ad cibos accedere, sed, mordendo, eos a patella depulerit. Cum die XXIX. incarceratos canes nostros viseremus, hicce mortuus, prostratus in terra, jacebat; quam rem admodum mirati sumus, quod praecedente die, eum adhuc sanum ac vegetum vidimus. Ergo cadaver sumsimus ut in vulnus inquireremus, quod intolerabili fere foetore, statim se prodebat, qui ex magna copia puris, quo vulnus quasi inundatum erat, oriebatur. Nervum ligatum quaesivimus, eum autem invenire haud statim potuimus. Certi tamen,

eum evanescere non potuisse, ex poplite, nervum ischiadicum, ad vulnus usque secando, continuavimus, ubi eum disruptum fuisse vidimus.

EXPERIMENTUM III.

§. XIII. d. XVI. Ianuarii in alio cane, eadem (§. XI. XII.) tentavimus, nec minus, post ligaturam, pedem prorsus immobilem ac paralyticum observavimus, ac infra ligaturam, artus, quocunque modo absque ullo sensu pungi, ac convelli poterat; supra ligaturam autem animal compunctum, aut vellicatum, valde quiritabat *). Ut autem experiremur, an cum sensu irritabilitas simul tolleretur, die XXIX. cum vulnus jam consolidatum ac sanatum esset, eidem cani, in eo artu, quo nervus ligatus erat, cutem discidimus, eamque a subjacentibus musculis separavimus, quod tam quietus patiebatur, ut ne quidem necesse fuerit, eum funibus alligare ac os obstringere. Ergo tantum aliquis amicorum, eum manibus apprehensum tenuit, cui sub operatione manus lingua hilaris lambebat, ac ita se scalpelli aciem non sentire testabatur. Resecta igitur cute, ac remota cellulositate, musculum scalpello irritavimus, quo facto, iste tremebat ac palpitabat, cumque *Perillustris ac Venerandus Praeceptor* totum musculum discinderet, multo vehementius ac antea tremebat, ac praesentiam irritabilitatis, sublata quamquam sensibilitate, testabatur. Eluto dein vulnere, canem in carcerem suum retulimus, ex quo post aliquot dies evasit, nec eum postea unquam videre potuimus, atque cognoscere, an forsan motus in pede redierit.

EXPERIMENTUM IV.

§. XIV. d. VIII. Martii in alio cane, idem instituimus experimentum; cum autem in nervum ischiadicum inquireremus, ex improviso venam ac arteriam discidimus, ex quibus fonticulus sanguinis prosiliebat. Cumque hac occasione sanguinem arteriosum ac venosum, juxta se invicem promanantem, videremus, *Optimus Praeceptor* sanguinem arteriosum, multo rubicundiorem, venoso fuisse, observavit, ac cum ad sanguinem sistendum, alcohol affuderimus, sanguis arteriosus multo celerius, quam venosus coagulabatur. Postquam ita effluxum sanguinis compescuimus, nervum ipsum consueto more ligavimus, dum bestia valde clamitaret, ac dirissimis convulsionibus contorqueretur. Inde canis vinculis suis, quibus ligatus erat, liberatus, pedem nec movere, nec ipsi insistere poterat, ac sub loco ligaturae irritatus artus, nullum, in animale, incommodi signum, producebat. Post aliquot autem dies, musculus pedis denudatus, ac scalpello irritatus, tremebat, ac si nervus non ligatus fuisset. Caeterum bestia bene valebat, ac ut antea comedebat. Die XXII. ejusdem mensis mane, canem

*) De effectu, quem vincula nervis injecta produxerunt et antiquiora et recentiora habemus testimonia. vid. *Bidloo* — *I. Frid. Tschepp* de amputatione femoris non cruenta. Halae, 1742. et alii; porro *Rol. Martin* Institt. Physiol. I. p. 74. *Iac. Gregory* in Conspectu medicinae theoreticae Vol. I. et praecipue *Arnemann* vir praeclarae assiduitatis in talibus observationibus capiendis. Neque nuperrime observata ab istis auctoris nostri multum discrepant. L.

canem mortuum reperi, in ejusque vulnere magna aderat ſuppuratio, nervusque diſruptus, ac pure foetido inquinatus, vulnere aperto, conſpiciebatur.

§. XV.

Et ex his experimentis diſcimus, nervos eſſe inſtrumenta ſenſationis, ac motus, in machina animali; nec cauſam motus in ſingulis partibus reſidere, ſed potius a cerebro oriri; patet, quod artus, infra ligaturam nervi, motum ſuum amittat, ſupra eam autem is non impediatur. Nec ergo bene Robert Whytt [1]) affirmat, animam per totum corpus eſſe diffuſam, ac ita ubique immediate agere. Qui quidem, cum videret, cor, vel inteſtina, ex corpore evulſa, aliquem adhuc retinuiſſe motum; particulam animae ſimul evulſam fuiſſe, pro ſua theoria coactus eſt dicere, ac ita materialitatem animae, contra voluntatem, defendere. Hanc autem inauditam, et fere abſonam ſententiam, clarus vir recipere non habuiſſet neceſſe, ſi tantum, quod infra oſtendemus, conſideraſſet, hunc motum, qui in partibus, a corpere avulſis, vel a commercio cum anima remotis, reſtat, ab eo qui in partibus integris ac ſanis reperitur, prorſus eſſe diverſum. Si anima per totum corpus eſſet diffuſa, quid impedit quo minus, ligato etiam nervo, ſentiat, ac ita artum retrahat; quod alias, nervo non ligato, a percepto incommodo quodam, facere ſolet. Experimenta autem nos contrarium docuerunt. Animal enim quietum jacebat, compuncto artu, in loco infra ligaturam eum, ut ſanum irritatum, non contrahebat, nec ſigna doloris edebat. Animae autem actionem, in ſolo ſenſorio communi exerceri, inde videmus, quod partes ſupra ligaturam, verſus cerebrum poſitae, nullo modo afficiantur, ſed motum et ſenſum ac ante retineant.

§. XVI.

Cum itaque nervi ſint inſtrumenta motus ac ſenſus, is perficitur, vel ope involucrorum eos ambientium, vel ope contentorum. Dominicus Mistichellius putavit, totam cerebri medullaeque ſubſtantiam, nil niſi mucoſum quoddam, ac nervos, meras durae meningis productiones, eſſe [1]). Et Blasius nervos medullae ſpinalis, a meningibus deduxit. Verum ſi nervi meningum productiones eſſent, ſine iſtis conſiſtere non poſſent; in cerebro autem demonſtratur, nervum quartum et nervum mollem ſeptimi paris, longum iter perficere, antequam pia matre obducantur. Nec immerito quaerimus, quomodo partes quae ipſae omni ſenſu ſunt deſtitutae, ſenſus organa eſſe poſſint. Meninges autem omni ſenſu carere, Cl. Zinnius [2]) et Zimmermannus [3]) certiſſimis experimentis evicerunt. Senſus igitur, non ope involucrorum, ſed potius medullae nervorum ope, produci, quisque facile videt. Quod et experientia confirmatur, quid enim medulla cerebri ſenſibilius? Quanti ex ejus affectibus oriuntur dolores, imo convulſiones? Deſtructis meningibus, ſenſus in animali, ut antea, remanet, compreſſa autem, vel deſtructa medulla cerebri, omnis ſenſus penitus tollitur,

1) Eſſay on the vital and other involuntary motions of animals.

1) Morgagni adv. VI. p. 15.

2) Experimenta circa corpus calloſum.

3) Diſp. inaug. de irritab. §. V.

tur. Neminem ita, qui haec videt, tam audacem fore credimus, qui neget, in medulla nervorum, veram sensus esse sedem.

§. XVII.

Quomodo autem ope nervorum, sensus ac motus producantur, perdifficile est dictu, quantum tamen, ex experimentis nostris, erui queat, dispiciamus. ARGENTERIUS et aliqui nuperi nervos solidos esse, ac chordarum instar, quae impulsae tremunt, agere voluerunt. In chordis autem ut tremere queant requiritur, ut sint secundum totam suam longitudinem, vel eam certe partem, quae tremere debeat, tensae, quod autem in nervis non ita se habet, qui in finibus suis sunt mollissimi ac pulposi, atque adeo non tensi, ut discissus nervus potius longior, quam brevior fiat, quod *Perillustris Praeceptor*[1]) ipse saepissime observavit: Nec nervi sub motu musculari tremunt, ut SCHLICHTINGIUS defendere voluit. In ranis *Optimus Praeceptor* sub convulsione, nullum in nervis visibilem motum fieri, ope microscopii observavit. Nec, si nervus ligatur, quomodo impediatur quin tremere queat, video *); applicato enim chordae filo, sonus quidem semper aliquantum, et si notabilis sit ponderis vinculi ejus, ad pondus chordae ratio, notabiliter mutatur, non autem tollitur. Quod si quis nervos trahendo agere dicat, nimis ii sunt debiles, ut instar funium tanta ferre possint pondera, quanta musculis nostris saepe elevamus. Si nervi essent solidi, agerentque sese contrahendo, in majore aetate, ubi fiunt firmiores, ac rigidiores, majori eos vi sese contrahere, et musculos fortius movere, foret necesse: Cui contrarium quotidie evenire videmus, musculorum nimirum actiones, in summa aetate debiliores, imo artus denique immobiles, fieri. Cum igitur elasticitas, in nervis, locum non habeat, nec ii, ope ejus, agere possint, aliam quaeramus viam, qua, quomodo agunt, aliquatenus ostendere queamus.

§. XVIII.

Orificia tubulorum medullarium, quamquam oculis videre non licet, variae tamen adsunt rationes, quae nobis medullam minus esse solidam, sed potius ex canaliculis minimis, aciem oculorum armatorum fugientibus, consistere, persuadent. LEEUWENHOECKIUS [1]) ultima cava vascula, nervorum medullae spinalis, ex vaccis et ove vidisse credidit, imo hiatus vasculorum, quae, ut nervum efficiant, ad aliquot usque centena congregantur, tam apertos vidisse dixit, ut animalcula aquis innatantia, libere per eos natare moverique potuerint. Optimum autem, in hujus Cl. Viri experimento, fuisse videtur, quod ipse fateatur, se cavitates illas, nemini conspicuas exhibere potuisse. Orificia vasorum nervos perrepentium, aut intervalla fasciculorum nerveorum, eum vidisse credimus. Alii, ope injectionis, cavas fistulas nerveas se ostendisse putarunt; injecerunt autem omnino et hi, arterias rubras, nervorum membranas perreptantes. Credibile igitur est, neminem hactenus, vera fibrillarum nervearum

orificia

1) Prim. Lin. p. 239.
*) Consentiunt cum iis, quae legebantur in commentatione praecedenti p. 254. seqq. L.
1) Epist. physiol. p. 310.

orificia, vidiſſe; colligi autem inde nequit, fibras nervorum non eſſe cavas. Quis enim, cum animalcula microſcopica LEEUWENHOECKIANA, vivere, ac ſe movere videat, ea vaſa ſuccum nutricium vehentia habere ideo negabit, quia ipſi iſta videre non licet. Per injectiones anatomicas conſtat, maximam corticis cerebri partem ex vaſculis conſtare [2]), ipſe autem, continuo nexu, medullae cohaeret, ſi jam medulla ſolida eſſet, ſanguis appulſus eam percuteret, quod tamen nunquam fit. Cumque nullum in corpore ſine diſtenſione vaſorum, incrementum fieri poſſit, medulla autem cerebri, cum cortice, in eadem creſcat proportione, eam aeque ac corticem cavam eſſe colligimus; et, cum nervi ſint medullae cerebri productiones, (§. XVII.) eos haud minus eſſe cavos, omni jure credimus.

§. XIX.

Harum fibrillarum nervearum cavitates autem, non ſunt vacuae, ſed liquidum, ex vaſis corticis ſeparatum, et ad fines earum motum, in iis continetur *). Id ab antiquiſſimis temporibus creditum eſt, donec STAHLIUS, ex neceſſitate ſyſtematis ſui, omnes abrogaret ſpiritus; ac animam, omnes in corpore motus, absque medio, perficere, ſtatueret. Non eſt quod objiciamus, ut Cl. BIDLOUS fecit, nervo diſciſſo, liquidum conſpicuum non effluere, haec enim inviſibilitas liquidi, ad tantos producendos effectus, fuit neceſſaria. Ac MALPIGHIUS et BELLINUS, qui ex diſſecta cauda bubula, exſtillare liquidum nerveum, glutinoſum, craſſum et ſponte concreſcens, ſe vidiſſe narrant, valde errarunt; viderunt nimirum, mucilaginoſum, articulationum ſmegma. A fluido nerveo tam craſſo ac viſcido, ut hi Clari viri id poſuerunt, haud magni certe exſpectari poſſunt effectus. Sique ideo particulas ex floribus exhalantes, naresque noſtras afficientes, negare vellemus, quia oculis conſpici nequeunt, id valde ridiculum fore apparet. Nec, quamquam fluidum in nervis contineatur, neceſſe eſt, ut a ligatura intumeſcant. Nervorum enim vaſcula, tam ſunt exigua et tenera, ut ligatura diſcindantur; quod et in experimentis noſtris nobis accidiſſe, diximus (§. XI. XII. XIV.) et Cl. MORGAGNUS [1]) narrat experimentum pluries a VALSALVA inſtitutum, quo canem, nervis colli conſtrictis, inter aliquot dies mortuum eſſe, docet, ac ſi nervi amputati fuiſſent. Nec intumeſcentiam, quam PAULUS MOLINETTI [2]) et THOMAS WILLISIUS [3]) in vitulorum recens natorum, ligatis nervis, ſe obſervaſſe dixerunt, a liquido nerveo, ſed potius a liquido vaſorum nervos perreptantium, ortam fuiſſe, credimus. In experimentis noſtris, nullam unquam intumeſcentiam, obſervaſſe, nobis licuit. Nec id miramur, ſi conſideramus, fluidum nerveum, ſubtiliſſimum, ac tenuiſſimum in toto corpore liquidum, neceſſario eſſe debere; tenuiſſimasque nervorum fibrillas, a filo

2) vid. *Perilluſtris* HALLERI Prim. Lin. Phyſiolg. p. 214.

*) Cavos nervos vel nerveas fibras cavas nemo certe hucusque demonſtravit. Legantur vero quae praeter jam memoratos ſcriptores habent MONRO FIL. *Bemerkungen über die Structur und Verrichtungen des Nervenſyſtems. Leipzig 1787.* et FONTANA (ſur Poiſon de la vipere) etc. L.

1) Adverſ. Anat. II. p. 70.

2) De aneurismatibus.

3) De cerebro.

filo tenui discindi, ac destrui; filo autem crassiori, ligatus nervus comprimi nequit, nec fluxus fluidi nervei impediri potest, magis quam in digito rudente ligato, sanguinis circulus sistitur. Certum itaque est, omnes rationes, quas adversarii, contra fluidum nerveum, proferunt, nullius esse momenti, ac minus firmo inniti fundamento. In cerebro autem, fluidum hocce, ortum suum, omnino habet, et ex eo, per canaliculos nervorum, movetur. Vidimus enim supra, partes infra ligaturam tantum positas, motum ac sensum amittere, supra eam autem, istum remanere, ubi succi, a cerebro venientis, fluxus, nullo modo impeditus, pergit. Eadem nempe hic, quae in arteriis, est ratio. Ligato trunco arterioso, partes inferiores, nullum accipientes nutrimentum, emoriuntur, ac contabescunt, cum interea superiores nutriantur, ac vivant. Ex sanguine arterioso, ad cerebrum magna copia veniente, liquidum hocce secernitur, nisi enim haecce in cerebro fieret secretio, cur tanta sanguinis vis ad cerebrum ascenderet, non adest ratio. Ponit nimirum *Praeceptor* [4]) *meus Devenerandus* sextam sanguinis totius corporis partem, quolibet pulsu ad cerebrum venire; quantam copiam nullum in corpore viscus, proportione magnitudinis suae recipit. Cerebrum enim idem circiter cum hepate pondus, quintuplo tamen plus sanguinis habet.

§. XX.

De liquidi, in nervis contenti, natura, variis temporibus, varia disputarunt [*]). Spiritus Hippocratici aerei fuerunt, putavit nimirum Hippocrates aerem, per os et nares, resorberi, et cerebrum primum petere, aliam tamen partem, ad venas et per eas, etiam ad cerebrum venire, ibique intelligentiae et motionum auctorem esse [1]), Galenus spiritum animalem, partim ex spiritu vitali, cum sanguine ad cerebrum fluente, vitalem vero, ex aere per pulmones accedente, generari posuit [2]). Obsoleta autem jam est haec sententia, nec ab ullo hodie recipitur. Willisius [3]) spiritus animales acidos esse, credidit, qui, si cum sanguine, oleosis particulis abundante, miscerentur, explosionem oriri, per quam, motum muscularem excitari posse, putavit. Nullo autem modo concipi potest, quomodo fluidum, tam acris naturae, cerebrum secernere, aut nervi perferre possint. Nervos enim, qui, a quocunque acri tacti, tantos producunt effectus, fluidum acerrimum vehere, omnino incredibile est. Nec minus Borellus [4]) et Bellinus [5]) spiritus acidos, cum sanguine alcalino effervescere, voluerunt. Ioh. Bernoullius [6]) magnus quidem mathematicus, globulum sanguinis, aere esse plenum, et crusta sanguinea circumductum, adfirmavit; si itaque fluidum nerveum, quod simile spiculis ponit, adveniat, perforat crustam sanguineam, aer contentus erumpit, fit elasticus, ac ita fibra muscularis inflatur. Similis fere huic est hypothesis Keilii [7]), qui loco spicularum, attractionem ponit. Clari hi viri adesse volunt,

4) Prim. lin. phys. §. 339.

*) Cf. Soemmerring *vom Baue des menschlichen Körpers.* V. p. 163-168. L.

1) Epidem. VI. sect. VIII. p. 305.

2) De usu part. lib. VII. c. VIII.

3) De motu musculorum.

4) De motu animal. lib. II. Prop. XXVII.

5) De motu musc. n. XV.

6) De motu musc. n. IV.

7) De motu musc. — Ypei Observ. de motu musculorum voluntario. Leovardiae 1775. L.

volunt, quae tamen in sanguine non sunt; globulos sanguinis, bullas aereas non esse, certum est [8]; nec fluidum nerveum ex spiculis consistere, probabile videtur, sed id blandissimum esse, omnia nobis persuadent. DAN. BERNOULLIUS [9]) fibram muscularem, vas sanguineum esse credit, idque nervis circumduci, qui, si obstringant fibram, oriri vesiculas, quales in farcimine filo circumducto, oriri solent. Hanc autem Mathematici tantum esse theoriam, quisque facile videbit, cui rem oculis anatomicis inspicere licet, adparebit nimirum fibras musculares, vasa sanguinea non esse, nec nervo circa eas circumplicari. *Immortalis* BOERHAAVIUS [10]) fibram muscularem, vas amplius esse posuit, in quod, angustior tubulus nerveus, inseratur; si itaque fluidum, in vas amplius, ceu cisternam copiosius influit, fibram muscularem in circulum abire, hinc breviorem et crassiorem fieri, dicit. Haec autem inspectioni anatomicae contrariare videntur, qua patet, fibrillas cylindricas, minime autem ampullosas esse, praetereaque experientia docet, aquae in amphora motum tanto esse lentiorem quanto major est pressio aquae, per tubulum tenuem descendentis, ut ita vis tarditate compensetur, quod autem in musculorum actione, non ita se habet, quae simul maxima, ac celerrima, reperitur.

§. XXI.

Hae igitur omnes hactenus prolatae sententiae, ad vehementissimos, simulque celerrimos, in machina animali motus explicandos, non sufficiunt. Quanti enim sunt motus isti convulsivi, in animalibus, quibus nervus ligatur? Quanta in actionibus adest celeritas? eodem enim momento, quo volo, musculi agunt; aeque magna in pedibus, a cerebro remotioribus, est celeritas, quam in manibus ipsi propioribus. Experimenta detexerunt materiam quandam electricam, cui incredibilis est celeritas, quaeque stupendos simul producit effectus, imo quae, per experimenta a claris viris instituta, paralysin tollit, ac motum in nervis restituit. Haec omnia nobis persuadere videntur, liquidum nerveum nihil aliud esse, quam materiam electricae hujus materiae similem. Multo autem magnaeque adsunt rationes, quae nos contrarium docent; adest nimirum materia haecce electrica, per totum corpus diffusa, nec ita destructio nervorum, motum in corpore impediret; dein materia ista adeo est subtilis, omniaque etiam densissima penetrat corpora, ut permeatus, nulla compressione, nec vinculo, coerceri possit; praeterea experientia constat, humida ac aquea destruere electricitatem. Neque ita materia electrica, ad fluidum nerveum constituendum, apta esse potest. *Perillustris* HALLERUS ac *Cl.* ZIMMERMANNUS *Amicus noster suavissimus* per experimenta saepissime repetita, nos edocuerunt, omnem fibram musculosam esse irritabilem, ac ab externis rebus irritatam, se contrahere; haecque regula adeo est generalis, ut fibra muscularis, per fibram irritabilem, haud immerito definiri queat. Hanc autem irritabilitatem, a sensibilitate prorsus differre, ex §. XIII. XIV. constat, cum sensibilitate, ligatura nervi, destructa, irritabilitas nihilominus remaneat. Causam itaque

8) *Optimi Praeceptoris mei* prim. lin. phys. §. 159.

9) Act. Petropol. Vol. I. p. 299.

10) Vid. *Perillustr.* HALLERI Comment. Vol. III. p. 455. seq.

itaque irritabilitatis, non in nervis esse quaerendam, quidem videmus, quae autem ea sit, hactenus ignota latuit. Videmus porro musculum, a causa externa, irritatum, tantum tremere, ejusque vires contractionis, ac tremoris, nimis esse debiles, quae motum validum producere queant. Dantur partes, quae a materia irritante, etsi blandiore, potius ac facilius irritantur, quam ab alia acriori et fortiori. Quid aqua et aere est blandius? Cor tamen facilius ab aere inflato, vel aqua injecta, irritatur, quam a veneno, vel scalpello, imo irritatio haecce, per blandiora multo est constantior, ac diutius durat; parque ad huc in aliis partibus est ratio. Vehementia igitur irritationis, ac inde secutae contractionis, non ab acritudine materiae irritantis, sed potius ab ejus natura, ad fibram musculosam irritandam, aptiori, dependet; cujus autem naturae haec materia esse debeat, quae ad irritabilitatem sit aptissima, ignoramus.

§. XXII.

Ex his itaque praedictis, haud improbabile videri debere, colligimus, fluidum nerveum nihil aliud esse, quam materiam subtilissimam, ad irritationem fibrarum muscularium aptissimam, exque ejus defluxu musculum irritari, ac contrahi, aeque ac a veneno, vel scalpello, irritatus; hac tantum cum differentia, quod major, ac celerior motus, eam quam hanc, sequatur irritationem; propter aptiorem magis materiam irritantem. Haecque, ut ex §. antec. adparet, materia, blandissimae indolis esse potest, nec, cum nervi ipsi non sint irritabiles, neque discissi se contrahant, sed potius longiores fiant, irritatione canaliculorum nervosorum, transitus liquidi impediri potest. Haecque magis adhuc probabilia nobis reddiderunt ea, quae observavimus in aliis experimentis, circa respirationem institutis, ubi musculos intercostales, priusquam agerent, ac costas inferiores ad superiores attraherent, tremere et contrahi, ac si a causa externa irritarentur, vidimus. Quando nervus ligatur, vi haec materia exprimitur, unde musculus ea vehementer irritatus, contrahitur, imo convellitur. Motus vitales oriri videntur, quod materia haecce irritans, perpetuo continuo rivo, ad eas partes affluat, cum e contrario, in motibus voluntariis, anima hanc materiam, ad locum determinatum mittat, necesse est. Quomodo autem anima haec perficiat, quidque alii putarint, non disquiramus, sed ad ignorantiae asylum recurramus, et sapientiam *Omnipotentissimi Creatoris* miremur, qui aeternas stabilivit leges, secundum quas, anima in producendis effectibus agit, ac impressio ab objecto sensibili, per nervum ad cerebrum venit, animaeque ibi representatur. Nupera observatio haec confirmavit. Fuit nimirum in *Lutterhausen*, pago ad tria milliaria ab urbe distante, femina, cui caries in inferiore pedis parte ossa exederat, ita, ut nulla amplius curatio locum haberet. Decrevit hac de causa *pedestris legionis Blockianae Chirurgus* Schloetken *Vir in arte chirurgica peritissimus*, pedem amputare, cui operationi adesse benigne mihi concessit. Operatione itaque ab eo, omni dexteritate feliciter peracta, femina in lectum deferebatur, ut quieta jaceret. Perpetuo autem de vehementissimis querebatur doloribus, quos in pede amputato, in loco ubi caries erat, pateretur, imo, cum eam post aliquot dies viseremus, eosdem se adhuc sequente die perpessam esse dolores, adfirmat; haecque imaginatio tanta fuit, ut pedem amputatum esse, vix persuadere sibi potuerit; caeterum

terum ſanae mentis erat, nec delirabat. Haec et ab aliis jam inſtituta obſervatio, in finibus nervorum ſenſoria non eſſe, ut aliqui voluerunt, docet, alias anima hic falli non potuiſſet, ſed in horum diſciſſorum, ac irritatorum nervorum finibus, dolorem percepiſſet: hoc autem in caſu omnino fallebatur, cum adfectiones per eosdem ipſi repraeſentarentur nervos, per quos, in pede nondum amputato, dolores antea perceperat; indeque putabat et horum dolorum ſedem, in loco, ubi ante erat, adhuc eſſe.

§. XXIII.

Cum fons omnis ſenſibilitatis, in nervis ſit quaerenda, non eſt, quod miremur, ex eorum irritatione vel conſtrictione tantos oriri dolores, imo eos ſequentes convulſiones; animalia enim placidiſſima, ac quietiſſima, irritato nervo, incredibilia doloris et anxietatis ſigna, edunt. Imo quantum in ligandis nervis ſit periculum, ex §. IV. VI. XI. XIII. et XIV. adparet, plurimi enim canes, ex horum ligaturis ſunt mortui, pro maximis in toto ſyſtemate nervoſo mutationibus ortis. Chirurgi ideo, haec bene perpendentes, merito, ne in amputationibus nervos ſimul cum arteria ligent, caveant, quorum ligaturas peſſima, imo lethalia, ſequi poſſunt ſymptomata. Quamquam enim adfirmare non audemus, omnes inde ſtatim perituros fore, noſtrum tamen eſt, omnia, quae mala ſymptomata et tantum ſequi poſſunt, evitare.

§. XXIV.

Supereſt adhuc, ut ea, quae in ligandis nervis octavi paris, obſervare licuit, enarremus. In canibus autem magna, hunc nervum ligandi, eſt difficultas, cum ſatis profunde jaceat, ac ex diſciſſione vaſorum adjacentium, magnum incommodum enaſcatur, cum ſanguine copioſe promanante impediamur, quo minus bene operari, ac nervum huncce, a reliquis adjacentibus, ſeparare queamus. Alia autem eſt ratio, in cuniculis, ex quorum tenerrimis vaſis, ſanguis haud tanta profluit copia.

EXPERIMENTUM I.

§. XXV. d. 18. Octobris MDCCLII. canem aſſeri adligavimus, cuteque, in colli dextro latere, diſciſſa, nervum octavi paris quaeſivimus, muſculis igitur eum tegentibus reſectis, vena jugularis externa primo apparebat, quam, ut eam ope fili attollere, ſecuriusque ſcindere poſſemus, ligare coacti ſumus, ſanguis enim effluens, nobis, jam in operatione, permoleſtus erat. Poſt vulnus ſatis profundum factum, ſub carotidibus, nervum octavi paris, ſtatim vidimus, quem acu noſtra obtuſa, ſub eo transmiſſa, firmiter conſtrinximus, ac ligavimus, quo facto, quantos canis ederit nixus, ac clamores, quamque vehementes perpeſſus ſit dolores, ac convulſiones vix, qui ea non vidit, concipere poteſt. Cumque canis debilis, ex amiſſo ſanguine, ac reſpiratio ipſi jam difficilis eſſe videretur, vulnere ſpiritu vini eluto, eum liberum miſimus, nec in altero latere, ligaturam periclitari, auſi ſumus. Sequente die cum eum viſeremus, quietus quidem jacebat, omnes autem cibos recuſabat, nam neque panem, neque carnem, neque juſcula, appetebat.

EXPERIMENTUM II.

§. XXVI. d. 23. Octobris. Canem, cui in uno latere nervum octavi paris (§pho antec.) ligasse diximus, pauxillum cibi comedere, et appetere, ejusque ita vires restauratas esse, cum observaremus, nervum octavi paris in sinistro latere, praedicto modo ipsi ligavimus, ubi bestia vehementissimis quidem convulsionibus torquebatur, nullum autem edebat clamorem, quamquam is clamare velle videretur, nec ab eo tempore, quo, in altero latere, nervum ligavimus, ullum ex eo audivimus clamorem. Canis simulac vinculis liberatus esset, statim vomere incipiebat, conatusque, ac si alvum exonerare vellet, edebat; atque ab hoc tempore, conatus vomendi et alvum exonerandi, semper edebat, cumque vix respirare potuisset, collum attollebat, ac si aerem captare vellet, nullosque, qualescunque ipsi offeremus, appetebat cibos, ac ita tandem, sequente die mane, est mortuus. Vulnera adhuc recentia, nec suppuratione inquinata, reperiebantur, nilque in iis praeterea notatu dignum, observabatur. Aperto dein abdomine, ventriculus distentus, satisque plenus videbatur, curiosi quae in eo continerentur, eum forfice dissecuimus, quo facto, contenta putrida, viridia, vehementissimeque foetentia, instar foecum apparebant, ossaque, quae ante aliquot dies devoraverat, incocta ac cruda erant.

EXPERIMENTUM III.

§. XXVII. d. 30. Octobris. Cuniculum album, pupillis rubris, experimentis nostris destinavimus, quapropter, cum firme teneretur, cutem ejus incidimus, quod bestiola sine ullo doloris signo, perpetiebatur, quo facto nervum octavi paris haud magna opera statim inveniebamus, quem consueto more, filo constrinximus, dein paulo majore incisione, in cute facta, nervum istum et in altero latere ligavimus, quo animal contorquebatur, ac doloribus inquietum circumvolvebatur, miroque modo lamentabatur, vulnere consuto et eluto angulum hypocausti statim petebat, inque eo, incredibiles fere lamentationes, ac suspiria edebat, ita ut statim moriturum esse crederemus; nihilominus tamen domum portari jussimus, ibique ipsi herbas ac panem porreximus, ejus autem ne paululum quidem capiebat. Dimidia circiter elapsa hora, ex ejus ore ac naribus materia viridis, spumosa, satis magna copia emanabat, postquam autem aliquoties talem edidisset materiam, nulla amplius prodibat, eum quidem perpetuo ad vomitum irritari, facile perspeximus, cum vomendi vehementissimos ederet conatus. Respiratio ipsi valde difficilis esse, imo vera orthopnoea laborare, videbatur, quoties enim cunque spirare vellet, cervicem erigebat, collumque suum longius reddebat, statum suum miserrimum, funestis lamentis indicare, semper pergebat, quod ad horam primam matutinam usque, ita observavimus. Cum mane surgeremus, cuniculus misere mortuus, extentus, jacebat, ac ex ejus ore, ac naso, materia praedicta viridis, conspiciebatur. Ex abdomine aperto, intolerabilis fere, foetor putridus prodibat, qui, cum intestina dissecaremus, increscebat; ex ventriculo autem materia foetida, tenuis, similis isti, quae in intestinis erat, effluebat, apertoque oesophago, et in eo, talis reperiebatur.

EXPE-

EXPERIMENTUM IV.

§. XXVIII. d. 17. Novembris in cuniculo fuſco, pupillis fuſcis in dextro latere, nervum octavi paris, filo craſſiori, ligavimus; animal paululum tantum ſe movebat, nec inde contorquebatur, nec convellebatur, liberque miſſus, ac ſi nihil ſit paſſus, bene ſe gerebat, hilaris per hypocauſtum currebat, panem ac herbas, ſtatim avide comedebat, tantumque abfuit, ut appetitum inde amiſerit, ut potius, cum aliquando cibos ipſi porrigere obliti eſſemus, magnam ex ocreis portionem devoraverit. Per aliquot dies, nullas faeces reddidiſſe videbatur, ſequentibus autem diebus, alvum ut antea exonerabat. Caeterum bene valebat, nec ullos ex vulnere pati dolores, obſervavimus.

EXPERIMENTUM V.

§. XXIX. d. 1. Decembris eidem cuniculo in ſiniſtro latere, nervum octavi paris, ligavimus, nec minus craſſiori filo, quae autem animal non curabat, nec doloris ſigna edebat, quamquam ſatis ſenſibile eſſet, nervo enim volſella apprehenſo, ac paululum compreſſo, valde quiritabat. Nullus hanc ligaturam ſequebatur effectus, bene enim valebat, appetitusque ipſi, ac ante, erat, donec tandem ex experimento §lio XI. deſcripto, fuerit mortuus; ubi, cum in vulnera ejus inquireremus, ea penitus conſolidata, reperimus, inciſione facta, nervus integer apparebat, nec veſtigium ligaturae videre licuit, filum enim, quo nervum ligavimus, non amplius aderat. Filum, quo in his experimentis uſi ſumus, nimis craſſum fuiſſe credimus, ut nervum comprimere ſatis potuerit, ut ſupra jam notavimus, unde et nullus, a ligaturis, ſequi potuit effectus.

EXPERIMENTUM VI.

§. XXX. d. 22. Novembris in alio cuniculo etiam fuſco, primum in dextro, dein et in ſiniſtro latere, nervum octavi paris ſcalpello diſcidimus, quo facto anxiis ſuis lamentationibus, ac contorſionibus, vehementiſſimos, quos patiebatur, dolores, indicabat; beſtiola poſtea quieta, vulnus ante elutum, filo conſuimus, ipſamque liberam miſimus, quae ſtatim pedibus ſuis poſterioribus inſiſtens; anterioribus vulnus purgabat idque lingua ſua lambebat. Herbarum ipſi oblatarum paululum quidem ſtatim depaſcebat, poſtea autem, omni prorſus cibo abſtinebat, omnemque appetitum amiſerat. Die 25. mane cuniculus, pedibus amplius inſiſtere non poterat, ſed in latus dextrum ſemper proſtratus, jacebat, oculis ſemiclauſis et anxia edens ſuſpiria, cum reſpiratio perdifficilis ipſi eſſe videretur. Circa meridiem tandem diriſſimis vexatus convulſionibus, eſt mortuus. Per tres miſerae vitae ſuae dies, nullas eum reddidiſſe faeces obſervavimus. Aperto dein abdomine, apparuit ventriculus, ceu ſaccus pendulus, ac pauciſſimis contentis dilatatus, quae veriſſimae erant faeces, ac majorem, quam faeces, in animalibus hisce herbivoris, ordinarie ſolent, edebant foetorem. Inteſtina tenuia inania, ac flatu diſtenta erant; in craſſis ſimiles, ac in ventriculo faeces putridae, ac foetidae, continebantur.

§. XXXI.

§. XXXI.

Nervus noster octavi paris, vulgo vagus dictus, intra cranium, ex medulla oblongata, inter corpora olivaria ac pyramidalia oritur; laryngi, gulae, cordis plexubus, pulmoni, oesophago, ventriculo, hepati ac intestinis ramos mittit [1]). Ex his itaque explicare facile possumus, qui fieri potuerit, ut ligaturas hujus nervi, talia, tamque mira, sequantur symptomata *). Omnibus ligaturis nervorum commune symptoma est, convulsio partis istius, quam nervus vel ipse adit, vel cui ramos mittit. A compressione nimirum, materia ista irritans, in nervis contenta, (§. XXII.) exprimitur, majori quidem copia, quam ordinarie, sine compressione facta, effluit; unde et majores sequantur motus, necesse est. Inde Borellus [2]) jam observavit, nervis paris octavi in cervice constrictis, vel penitus abscissis, cor statim, ab injecta ligatura, palpitasse, et contremuisse. Ut et Willisius [3]) injecto his nervis vinculo, magnum cordis tremorem, statim se advertisse, dicit. Imo in omnibus partibus, quas nervus noster adit, convulsiones ortas fuisse, ex experimentis nostris, clare vidimus. Irritabatur nimirum larynx, ejusque musculi, unde statim clamores altissimi; nec minus oesophagus, ventriculus, ac intestina irritabantur, unde vomitus et conatus, ad alvum exonerandam, oriebantur; scimus enim, gula vel plumula tantum irritata, vomitum fieri.

§. XXXII.

Quo autem plures et majores nervi, partem aliquam adeunt, eo et inde majores sequi debent effectus. Ventriculus multos et insignes habet nervos, qui omnes ab octavo pare generantur, a quo et intestina nervos suos habent. Inde intelligi potest, quare hujus nervi ligaturam, vomitus vehementissimi, fuerint secuti, imo vera orta passio iliaca, morbus certe tristissimus, ex motu fibrarum intestinorum, spasmodico, retrogrado, oriundus. Contenta ventriculi animalium, ex ligatura nervorum octavi paris mortuorum, contentorum intestinalium similia fuisse, imo nos hanc materiam, in oesophago usque observasse, diximus. (§. 26. 27. 30.) Unde concludimus, ex hujus nervi compressione, materiam irritantem tanta profluxisse copia, ut, convulsionibus inde productis, motus intestinorum antiperistalticus fuerit ortus, aeque ac ab irritatione venenorum ingestorum vomitus oriuntur. Hisque opinio, liquidum nerveum nihil aliud esse, quam materiam, fibras musculares irritantem, confirmari videtur. Quid enim, si nervum in collo ligamus, aliud in imo ventre efficere possumus, quam materiam in nervis contentam, majori vi ac copia ad eum determinare, cumque motus intestinorum antiperistalticus, irritatione in iis producatur, credibile certe hanc, cum eundem producat effectum, simili quoque irritante modo, in iis agere. Cumque motus hicce antiperistalticus, tantus fuerit, inde animalia nostra, irritationem quidem in

1) Magni Halleri Prim. Lin. Phys. §. 376.

*) Vomitus nimirum, tussis, vel ab indigestione asthma emeticis medicinis solvendum, constrictio gulae hysterica, antispasmodicorum auxilio tollenda, vocis laesio, surditas, mutitas e. s. p. cf. Soemmerring v. d. B. d. m. K. 5ter Theil. S. 252. L.

2) de motu animal. Part. II. Prop. 96.

3) Nervor. descript. C. XXIV. p. 127.

in intestinis crassis sentientia, ac si faecibus irritarentur, conatus ad alvum exonerandam ediderunt, id autem efficere minime potuerunt; vis enim intestinorum, contenta ad superiora pellens ab ea, ad inferiora tendente, superari haud potuit. Cumque nervus noster et hepati ramos mittat, hujusce ligatura, alteratio et in eo oriri debuit, unde major bilis affluxus, indeque vehementissimus in faecibus foetor, post mortem animalium a nobis observatus.

§. XXXIII.

Cum fames ab irritatione papillarum nervearum ventriculi, earumque perpetuo attritu oriatur, quomodo, si insensibilitas in ventriculo producatur, fames simul tolli queat, facile videmus. Ventriculum autem, ex nervis ejus ligatis, insensibilem reddi, ex omnium, in corpore, musculorum natura, apparet; qui, si eorum nervi destruuntur, insensilissimi, quod supra jam experimentis demonstravimus, fiunt. Nervus noster vagus unicus est, qui ventriculo ramis suis prospicit, eoque ligato, omnem in isto sensibilitatem, simulque inde ortam famem, tolli necesse est; quod et ita in experimentis nostris fieri, vidimus. Omnem nimirum, post ligaturam, animalia amiserunt appetitum. Quod et WILLISIUS [1]) in experimentis suis observavit. Cuniculum, post ligatum nervum, paululum herbae ipsi oblatae, statim comedisse. (§. 30.) quidem diximus; potuit autem, tunc temporis, sensus aliquis, adhuc in ventriculo superfuisse, qui statim post penitus periit.

§. XXXIV.

Ad aliud symptoma, a ligatura hujus nervi ortum jam accedimus. Indicavimus nimirum, (§. 26.) canem post nervum octavi paris ligatum, nullum potuisse edere clamorem, quamquam id adnisus fuerit. Et MORGAGNIUS [1]) observavit, nervo octavi paris ligato, unde recurrens prodit, vocem continuo fuisse suppressam, nec minus ENS [2]) pari nervorum vago, utriusque lateris, vinculis injectis, momento, vocem periisse notat. Idemque multi alii clari viri observarunt *). Cum laryngi nervus noster, multos mittat ramos, neque minus, musculis ejus, ad vocem producendam, aptis; iis destructis, hos necessario, vi agendi destitui, ac paralyticos fieri debere, quisque videt; instrumentis autem, ad vocem necessariis, destructis, vocem et ipsam simul tolli, necesse est.

§. XXXV.

Quum multi cordis nervi, simul cum ligatura nervi vagi destruantur, praecipue cum secundum WILLISIUM [1]) in brutis animalibus, a paris vagi trunco, longe plures et majores nervi, in cor et appendicem ejus ferantur, quam in homine, in quo scilicet praecipui nervi cardiaci, a pari intercostali, procedunt, non certe mirum, motum cordis isto nervo ligato, magna parte lentiorem fieri, imo tolli. Experimento WILLISII

1) l. c.

1) Ep. X. n. 37.

2) Diss. inaug. de caussa vices cordis alternas producente. §. 4.

*) Si ambo nervi recurrentes discinduntur, perit vox cf. ARNEMANN. L.

1) l. c. Cap. 23. p. 122.

LISII et LOWERI nervo vago, in animali vivo ligato, vel compreſſo, motus cordis imminuitur. Ut et ENS [2]) cordis motum inde debilem, tremulumque obſervavit. Ob quem debilem motum, cor ſe prorſus evacuare non poteſt, ſed ſanguis, in cordis ventriculis ſtagnans, coagulari debet. Haec WILLISIUS confirmat, qui, ſe in cane, ex ligatura hujus nervi, mortuo, ſanguinem, intra cordis ventriculos et vaſa, valde coagulatum, ac in grumos concretum, reperiiſſe, ſcribit. Sanguis ita, in ventriculo cordis dextro ſtagnans, non ſufficiente copia ad pulmones ruit, unde in talibus animalibus, quibus nervus octavi paris eſt ligatus, difficilis fit reſpiratio *), Quod et ita eſſe, experimenta (§. 25. 26. 27 et 30.) nos docuerunt; animalia noſtra nimirum, poſt ligatum nervum, vera orthopnoea laborarunt, cum non niſi cervice erecta, difficulter potuiſſent ſpirare.

§. XXXVI.

Per alios nervos cor adeuntes, nervo vago etiam deſtructo, adhuc integros ejus motus, aliquantum adhuc ſervari potuit, alias animalia, ex ligatura, ſubito periri debuiſſent. Quod autem non fieri et noſtra, et aliorum, experimenta docuerunt. BORELLUS [1]) diem unum et alterum, miſerum animal, corde tremulo et pectore admodum ſuſpirioſo, languidam vitam protrahere et brevi tandem exſpirare, dicit. WILLISIUS per plures dies, animal ſuperſtes vixiſſe, obſervat. Cl. PETITUS [2]) ſe canem vivum, paribus octavis et intercoſtalibus, in colli utroque latere, abſciſſis, in ſeptimum usque diem ſuperſtitem ſervaſſe, ſcribit. VIEUSSENIUS [3]) contra, nervis octavi paris, una cum nervis par intercoſtale conſtituentibus, circa cervicem ex transverſo reciſſis, animal ilico, tremulos motus pati, viresque ejus ſenſim labefacere et intra viginti circiter horas, vita deſtitui dicit. Qui et majorem in experimento ſuo meretur fidem; qui enim vita durare poſſit, nervis, qui liquidum ad motus vitales ſuppeditant, omnibus, exceptis minimis quibusdam ramis, reſectis, concipere vix poſſumus. Plurima ut credimus animalia, prae longa inedia, viribus omnibus proſtratis, ſunt mortua; quod et cuniculo noſtro, non tantas fuiſſe vires, ut pedibus ſuis inſiſtere potuerit, (§. 30.) obſervavimus; quamquam plures, in tanta mutatione, quantam ligatura nervi, tot tamque pretioſas corporis partes adeuntis, producit, convenire cauſſas, non negamus. Nervus hicce octavi paris, ſimul cum intercoſtali, aptiſſimus, ad conſenſum partium, in corpore explicandum, ab omnibus reperitur. Quatenus autem, per hosce variarum partium conſenſus, erudite, cuinque natura ac experientia explicari queat; aut quatenus aliqui, conſenſu, ad varia in corpore explicanda phaenomena, ingenioſe abutantur, limites diſſertationis noſtrae non permittunt, ut diſquiramus.

2) l. c.

*) Laeſio nervi vagi ejusdem eſt efficaciae, cujus eſt vinculum injectum, progignit nimirum reſpirationem cum dolore conſociatam, animi deliquia, anhelitum, ſuffocationem e. ſ. p. cf. ARNEMANN. — A tumore nervo vago inhaerente epilepſia eſt orta, vt tale exemplum in diſſ. Helmſtadienſi 1781. propoſuit CAPPELIUS. L.

1) de motu animal. P. II. Prop. 96.

2) Memoires de l'Acad. Royal. des Sciences de l'année 1727.

3) Nevrograph. univerſ. L. III. C. 4.

IX.

IO. HEINEKEN DE MORBIS NERVORUM EORUMQUE FREQUENTISSIMA EX ABDOMINE ORIGINE.

GOETTINGAE 1783.

§. I.

Ab omni tempore in eo occupati fuerunt medici, ut rectas sibi morborum nervosorum notiones compararent, eosque justo modo definirent.

Princeps eorum magnus ille BOERHAAVIUS [1]) omnem nervorum actionem laesam morbi nervosi nomine apellat. Licet quidem haec definitio vera sit, non abest tamen quin varia contra eam proferri possint. Nemo enim secundum illam morbos nervorum ad lectum aegroti ab aliis morbis dignoscere poterit, cum in omnibus fere morbis symptomata appareant, quae nervorum laesam actionem significantes, ad nervosorum tamen affectuum classem minime pertinent: quis e. g. hac definitione usus discrimen inter febrim et morbum nervosum invenire potest? In illa enim eveniunt non raro multa, quae systema nervosum laesum esse indicant, frigoris scilicet sensatio, quae nonnunquam in mente aegroti solummodo adest, ab adstantibus non animadvertitur, et admoto quoque igne non mutatur [2]), febri tamen morbi nervosi nomen revera non convenit. BOERHAAVII definitio eodem modo ad multos alios morbos quadrat, qui cum morbis nervosis facile confundi possunt; varii vero affectus qui nervosi dici merentur, sub hac non comprehenduntur: quod vitium magnus vir ipse commisisse videtur, cum morbos pertractaverit multos, hic non pertinentes aliosque huic classi adscribendos neglexerit.

Arduum quidem est hos morbos ob variam eorum naturam, et innumerabile quibus stipantur symptomatum agmen, definire: interea tamen hoc optimo cum successu nonnulli susceperunt autores: hos inter primum locum occupat R. WHYTT, qui morbos nervosos *affectus esse dicit, qui ob peculiarem nervorum sensibilitatem aut aliam conditionem praeternaturalem a causis excitantur nonnullis, quae in alius constitutionis hominibus talem mutationem nunquam, aut in minimo gradu producunt* [3]).

 Hanc

1) Praelectiones de morbis nervorum edit. Iac. van Eems. L. B. 1761. T. 1. p. 66.

2) CL. THAER D. de actione systematis nervosi in febribus. Goetting. 1774. p. 78.

3) On the nervous disorders germanice edit. in libro cujus titulus: *Sämmtliche zur praktischen Arzneykunst gehörige Schriften.* Leipz. 1771. 8. p. 311. 12.

Hanc ideam quoque fovet Celeb. SELLE in descriptione, quam de febribus, attactis dictis profert, quo nomine *morbos quibuscum praeternaturalis partium irritabilitas et sensibilitas conjuncta est, comprehendit et in quibus symptomata apparent, quae nec inter se nec caussis manifestis respondent* [4]). Huic sententiae tandem assentit Cl. DANIEL [5]), et praecipue quum de systematis sensibilis et irritabilis mutata conditione loquitur.

Horum virorum sententiae veritati quidem non contradicunt, praesertim in illis morbis, de quibus Cel. SELLE et WHYTT loquuntur, absit ergo a me, illas rejicere; liceat tamen mihi, dubia aliqua proferre, quibus permotus huic illos definiendi methodo in genere consentire nequeam.

Nonnulli inveniuntur morbi ab omnibus nervosi dicti, in quibus vero haec nervorum praedispositio non adest; exemplo mihi sit apoplexia, affectus in corporibus sanissimis et humorum copia abundantibus frequentissimus, a congestione sanguinis ad caput et compresso inde cerebro ortus, quo sanato non raro paralysis unius vel plurium partium restat: nulla interea praedispositio apparuit antea morbosa, caussa vero hoc malum producens fuit sanguis cerebrum et initia nervorum mechanice comprimens, ita ut symptomatum hujus morbi ratio sufficiens in caussa haereat manifesta. Objiciat mihi fortasse aliquis, hanc congestionem sequelam fuisse hujus morbosae praedispositionis et ab irritamento quodam nervis applicato, excitatam esse; hoc nonnunquam evenire posse, haud nescio, semper vero locum habere, nego: morbus nempe iste subito sine alia caussa incognita ex insolatione, exaestuatione, ebrietate, aut vitio aliquo mechanico transitum sanguinis a capite impediente oriri potest, qualis hic requirebatur praedispositio nervorum, anne caussae enarratae ad totum producendum morbum sufficiebant?

Si haec praedispositio denique nervorum in morbis nervosis pro signo eorum characteristico assumitur, id quoque de illa valet, quod de definitione BOERHAAVII jam diximus, eam justo laxiorem esse, cum affectus multi in conspectum veniant, in quibus talis quidem nervorum praedispositio deprehenditur, quos tamen nemo morbis nervosis adnumerat.

§. II.

Minimi interea pretii res est sententias aliorum in dubium vocare; meliores autem proferre juvenis in arte nostra haud satis experti superat vires, cui magis incumbit aliorum virorum dictis confidere, quam proprias enarrare sententias, easque pro veris venditare: liceat modo nobis nostram de morbis nervosis sententiam breviter exponere. Omne quod accidit in corpore, fit aut inscio animo cum ejus imperio non subditum sit, aut illo cognoscente et gubernatore. Laesiones actionum, motuum ac sensationum ab eo non dependentium sub variorum morborum imagine apparent, illae vero in quibus vis animi res externas corpus afficientes dijudicandi, cognoscendi motusque voluntarios perficiendi quam alias possederat, deficit, aut praeternaturaliter mutata est, appellari merentur morbi nervosi: ea tamen limitatione, ut illis solummodo hoc conve-

4) Rudimenta pyretologiae Berol. 1773. 8. 5) Systema aegritudinum. Lips. 1781.

conveniat nomen, quarum caufa mali praefentis proxima cerebro aut nervis infit, caufae enim fedes illas ab aliis affectibus in mufculis aut vafis aut aliis partibus pofitis diftinguit.

Hanc fi de nervorum morbis fequimur ideam non difficile erit illos cognofcere, in omnibus enim invenimus, animum aut imperium, quod in corpus exercuit, aut facultatem cognofcendi et dijudicandi tali gradu, qualis ad corpus fanum confervandum requiritur, non poffidere, hocque vitium in cerebri vel nervorum affectione morbofa pofitum effe.

Si etiam alius generis morbi in confpectum veniant his primo intuitu fimiles, adhibita tamen attentione difcrimen facile deteges. In aliis eft laefio actionum involuntariarum, in aliis peccant praecipue mufculofae partes, in aliis rurfus humores, quod vero in morbis nervofis locum non habet; adeffe quidem poffunt varia in corpore vitia, quae vero per fe hos affectus non producunt, fed folummodo fecundario, dum nervos afficiunt.

§. III.

Qualitas partium mufcularium, quae in eo eft, ut ad ftimuli contactum fe contrahant, dicitur ab Ill. HALLERO [1]) vis infita, ab aliis vero vis vitalis [2]) et in illius exceffu caufa febrium latet proxima [3]). Communicat cum illa altera vis nervis propria, et fenfibilis five animalis dicta [4]), ita ut haec illi pro irritamento fit aliaque aliam incitet. Hoc aeternum quafi vinculum demonftrare quoque annifus eft Cl. THAER [5]) fimulque omnia quae fenfibilitatem augent etiam vim excitare vitalem, et e contrario ea, quae nervorum vigorem infringunt irritabilitatem quoque minuere demonftravit. Ill. ZIMMERMANN [6]) ita inveniffe refert, irritabilitatem, ut fit quafi quantitas nervorum, quod vero in genere affumi nequit, cum partes nonnullae adfint, quae licet fummo irritabilitatis gradu gaudeant tantam vero nervorum copiam non acquifivere, quae huic vi proportionata effet.

Hoc inter illas vires connubium ad varias motuum aberrationes in nervorum morbis folummodo infervire videtur. Interea vero non credo, irritabilitatem tantum ad eorum ortum conferre poffe, quantum requiritur.

Habent praeterea nervi aliam vim motus in mufculis ciendi [7]), quae a vi fibris mufcularibus infita valde diverfa eft [8]). Vis enim vitalis aut infita partibus etiam poft mortem ineft, et amiffa jam per ftimulum acriorem revocari poteft, fupereft quoque nervis

1) Primae lineae Phyfiologiae edit. Ill. WRISBERGII praeceptoris mei aeternum colendi. Goett. 1780. §. 400.

2) GAUBII inftitut. Pathologiae Lipf. 1759. §. 170. THAER D. cit. pag. 10.

3) Cl. WEISSE D. de irritabilitate morborum genitrice Pr. Ill. BALDINGERO. Ienae 1772. THAER l. c. §. 19. VERSCHUIR D. de arteriarum et venarum vi irritabili. Groening. 1766. §. 9. 10. etc. — SCHREGER de irritabilitate vaforum lympathicorum. Lipf. 1789. 8. L.

4) GAUBIUS l. c. §. 173. 79.

5) D. cit. pag. 11. 12.

6) De irritabilitate §. 2-50.

7) HALLER l. c. §. 367.

8) HALLER l. c. §. 400. et nota Ill. Editoris n. 4.

nervis diffectis aut ligatis, et in iis animalibus invenitur, in quibus nullum cerebrum nullique nervi detecti funt [9]).

Motus quoque, quos musculi secundum mentis voluntatem perficiunt, a nervis solummodo proficiscuntur, ligato nervo aut destructo motus perit muscularis, irritato vero illo musculus quem adit vehementer convellitur [10]).

Negare quidem nequeo, irritabilitate aucta dispositionem ad morbos nervosos augeri, illosque vehementiores reddi; probabile vero mihi videtur praecipuam horum affectuum causam in nervorum sensibilitate [11]) illorumque vi motus producendi voluntarios positam esse [12]), cum in omnibus nervorum morbis horum vitia luce meridiana clarius appareant.

§. IV.

Omnes quidem mortales his sentiendi motusque ciendi instrumentis gaudent, qualitas vero eorum est tam diversa, ut non facile duo inveniantur homines, in quibus illa aequaliter sit distributa. Alii enim habent summum sensibilitatis acumen facultatemque corporis partes alacriter movendi, cum alii ita sint constituti, ut non facile afficiantur omnesque motus tarde perficiant.

Id vero, quod nervorum conditionem tam variam reddit, sine dubio morborum permultorum nervosorum continet rationem; et ut causa ad illos disponens haberi potest. In omnibus enim hujus generis affectibus, paucis exceptis, praeternaturalis nervorum invenitur dispositio, ita ut vis sentiendi ac movendi aucta modo, modo imminuta, modo praeternaturaliter sit mutata. Magnus adest morborum numerus in quibus talem nervorum dispositionem ad hoc aut illud vitium assumere coacti sumus, si causarum nonnullarum manifestarum actionem explicare volumus, sic v. c. ingluvies aut aliud in primis viis accumulatum in uno homine paucas procreat molestias, cum in altero ex eodem fonte affectus vehementissimi originem trahant [1]). Ventriculum corruptum suffusionem produxisse refert Lommius [2]). Acidum primarum viarum in infantibus non raro est causa convulsionum.

Vulnus in parte quadam minimum in hominibus sensilibus excitare valet tetanum, et a plantae pedum titillatione motus epileptici observati sunt [3]).

Sed ut plura hujus praedispositionis phaenomena silentio praeteream, dixisse sufficit, talem praeternaturalem nervorum conditionem saepius per se non accedente alia causa

9) Haller l. c. Pag. 404.

10) Haller l. c. §. 403.

Ejusdem elementa Physiologiae. Lausan. 1762. T. IV. p. 322.

11) Hill. in L. the construction of the nerves and causes of nervous disorders Lond. 1758. sensibilitatem auctam aut imminutam pro causa assumit.

12) Cheyne de fibra §. 7. omnes morbos nervosos dividit in morbos cum stupore defectu motuum voluntariorum et convulsionibus.

Selle medicina clinica. Berl. 1781. p. 293.

1) Whytt l. c. p. 255. 261.

2) Observationes medicinales Amst. 1761. L. II. p. 92.

3) Whytt l. c. p. 266. van Swieten commentar. in aphorism. Boerhavii T. III. p. 402. Thaer D. cit. p. 30.

causa materiali morbos nervosos excitare, posse qui nomen morborum sine materia [4]) acceperunt. Nervi ita ut aliae partes a vitiis variis substantiam solummodo eorum, integumenta aut id quod inter illos movetur (fluidum vulgo nervorum dictum) attingentibus affici possunt, quae dilucide pertractata sunt non solum a BOERHAAVIO [5]), sed etiam ab Ill. TISSOT [6]), qui nervorum malam dispositionem ab illis dependere contendit [7]). Imo haec vitia tanto adesse possunt gradu, ut aliae causae occasionales ad procreandos morbos nervosos non necessariae sint.

§. V.

Quanquam vero morborum hanc causam agnoscentium copia non sit exigua, illi tamen, qui a materia quadam stimuli in modum nervos vellicante originem trahunt, longe sunt frequentiores; qua de causa medici etiam est in quodam nervorum morbo attente inquirere, anne adsit causa materialis nec ne: quid enim omnia medicamenta nervina proficient latente irritamento quodam in corpore, quod removeri debet, si exoptatum morbi finem assequi velimus? Cognitio vero praesentis causae materialis non sufficit, sed justa tam illius naturae quam sedis notitia absolute requiritur. Quodlibet acre in corpore turbas nervorum excitare valet; spontaneas humorum corruptiones affectus producere nervosos perhibent ac exemplis illustrant varii autores [1]), et morborum nervosorum a retentione materiae exanthematicae et arthriticae historias invenimus in scriptis MUSGRAVII [2]), WHYTT [3]), et Ill. TISSOT [4]) et cui in arte medica haud plane inexperto non sunt cognita symptomata nervosa a lue venera larvata, a materia transpirabili retenta et colluvie primarum viarum? Hoc vero cum ita se habeat quilibet perspicere potest, medelam morborum nervosorum non semper eandem esse, sed secundum causae naturam valde variam, et quae summam medentis attentionem requirat. In hac tamen inquisitione subsistere non debet medicus prudens, sed ei quoque convenit causarum sedem investigare. Illa enim aut in locis, in quibus apparent symptomata nervosa, posita est, aut in partibus dissitis sedem figens per consensum morbos nervosos producit, qui prioris generis morbi idiopathici, posterioris vero consensuales appellantur.

§. VI.

Corpus humanum a divino creatore tam artificiose instructum invenimus, ut illius partes arctissimo vinculo inter se sint sociatae, omnesque ac singulae ad totius machinae salutem et integritatem conspirent; organo uno destructo partes saepissime laborant dissitae, et non raro totum corpus, phaenomenaque apparent miratu dignissima, de quibus in locis novissime affectis ne minima apparet ratio. Haec tam sapiens corpo-

4) TISSOT traité de nerfs et de leurs maladies, german. edit in operibus omnibus sub titulo *sämmtliche zur Arzeneikunst gehörige Schriften. Leipz. 1782.* T. III. p. 645. etc. morbos primitivos appellat.
5) De morb. nerv. T. I.
6) l. c. T. III. p. 586.
7) l. c. p. 622.
1) TISSOT l. c. T. IV. p. 149. GALENUS de locis affect. L. III. c. 7. WHYTT, l. c. p. 347. 50.
2) De arthritide anomala c. 19.
3) l. c. p. 354.
4) l. c. T. IV. p. 149. 150. 157. etc.

corporis ſtructura conſenſus nomine nota, et a veteribus jam obſervata [1]), in omnibus morbis, praecipue vero nervoſis ſummam medici meretur attentionem *).

Nervi primaria hujus conſpirationis inſtrumenta [2]) ab omnibus in corpore turbis facillime afficiuntur, minimaque vitia obſervatoris oculum fere fugientia illis adverſa, ſanitatis integritatem labefactare ac ſubvertere poſſunt. Ob conſenſum enim nervus non ſolum laborat affectus, ſed ſaepiſſime partes etiam remotiſſimae: et quidem eo vehementius, quo majus eſt vinculum quod cum locis primarie correptis illas coercet.

Magnus morborum nervoſorum numerus conſenſualium charactere eſt ſignatus, cum vero conſenſus phaenomena a nervis praecipue originem trahant, non poteſt fieri, quin horum morborum cauſa in illis plerumque lateat locis, qui magnam nervorum copiam acquiſiverunt, et hanc ob cauſam cum reliquis corporis partibus arctius conjuncti ſunt. Numerus morborum ex hoc fonte oriuntium erit eo major, quo plures res nervis inimicae partes adeant enarratas. Hoc cum ita ſit ſcrutandum eſt, anne adſit in corpore locus in quo has praecipue qualitates detegimus, et attentione adhibita, ac anatomicis phyſiologicisque doctrinis in auxilium vocatis, nulla pars his requiſitis cauſarum ſedem conſtituentibus tanto gaudet gradu quam abdomen, et praecipue viſcerum chylopoieticorum ſyſtema.

Veteres ad mentis morbos ſanandos illis jam remediis, quae abdomen purgant, uſi ſunt. Sic Melampum legimus hellebori ope Peti Argivorum regis filias a melancholia liberaſſe [3]), quod remedium quoque haud incognitum fuit Hippocrati. Helmontius in ventriculo ſanitatis ſedem ponit, poteſtatisque in varias et diſſitas corporis plagas.

Recentioris aevi ſcriptores ratione ac experientia edocti abdomen multorum morborum nervoſorum matrem eſſe contendunt. Boerhaavius ipſe de ventriculi in totum corpus influxu variis locis loquitur [4]), praecipue vero noſtram de morborum nervoſorum ex abdomine origine ſententiam ſequenti confirmat obſervatione: *ventriculo laeſo totum afficitur caput*, et porro; *ſyſtema nervoſum turbari poteſt nullo vitio in cerebro exiſtente, ſed illo tantum in praecordiis vel ventriculo haerente* [5]). Ex ventriculi vitiis deliria, vertiginem, dolores capitis et caliginem oriri obſervavit Lommius [6]). R. Whytt ventriculum et inteſtina ut frequentiſſimas hypochondriaci mali ſedes accuſat [7]) et in eximio denique Tissoti opere multa de effectibus tam venenorum [8]) quam aliarum rerum [9]) primas vias vellicantium in producendis morbis nervoſis legimus. Sufficeret quidem horum virorum auctoritas morborum, quos tractare annitimur, originem in abdomine non raro eſſe quaerendam; noſtrum tamen erit omnem navare operam,

ut

1) Hippocrates de alimentis, de locis in homine S. 4. Foeſ. 1654. fol. p. 408.

*) cf. Platner de cauſis conſenſus nervorum phyſiologicis hor. ſcript. nevr. min. T. II. p. 266. L.

2) Tissot l. c. T. IV. p. 381.

3) Boerhave morb. nerv. T. II. p. 397.

4) l. c. T. II. p. 447. 48. 60. 61.

5) l. c. T. II. p. 344. 45.

6) Obſervat. L. II. p. 145.

7) Oper. p. 335. 414.

8) l. c. T. III. p. 376.

9) l. c. T. IV. p. 162. 65. 222.

ut certiores fiamus, anne frequentius quam plerumque creditur ex primis viis tanta mala proveniant *).

§. VII.

Abdomen actionum naturalium officina ita eſt fabricatum, ut quilibet, attentione aliqua adhibita, primo intuitu perſpicere poſſit, quantum ad totius corporis ſanitatem faciat. Quanta nervorum copia, quantus vaſorum numerus, quorum natura et indoles ſecundum locum quem occupant variae ſunt, hic latet! Viſcera peculiarem habent naturam et ab horum actione integra ſalus hominis dependet, quae vero facile perverti poteſt.

Ut vero ordinem ſequamur primo de nervis abdominalibus, et quo modo cum aliarum partium nervis conjuncti ſint, agemus.

Nervus intercoſtalis eſt praecipuus infimi ventris nervorum fons, a quo in quintae et ſextae coſtae intervallo magnus ramus decedit, qui abdomen intrans ſub nervi ſplanchnici nomine in conſpectum venit. Hic cum alterius lateris ſocio conjunctus plexum illum format ſemilunarem, ex quo omnes fere viſcerum chylopoieticorum nervi veniunt. Intrant in hunc plexum nervi quidam octavi paris, de quibus etiam ventriculus ſuos nervos ducit praecipuos; nervi praeterea phrenici in diaphragma diſtributi ac denique medullae ſpinalis rami accedunt. Nervus intercoſtalis cum permultis aliis a capite usque ad calcem connectitur, ita ut, affecto illo aut ſuorum ramorum aliquo, diſſitae partes una afficiantur et eo quidem fortius quo arctior eſt iſta conjunctio. In capite luculentiſſimas nervi intercoſtalis cum quinti paris nervo anaſtomoſes videmus, et mediante illo cum aure, oculo et naſo vincitur. Poſt illius ex cerebro deceſſum nectitur cum pari octavo ac nono; ganglion cervicale ſupremum ab eo formatum ramos acceſſorios a primo pari cervicis, ſecundo, tertio, nonnunquam quarto et aliis nanciſcitur: nervi molles ex hoc ganglio erupti cum nervo pharyngeo et laryngeo conjunguntur, et ſecundum arteriae carotidis externae ramificationes, in collum faciemque diſtribuuntur. In thorace mittit ramos ad formandos cum pari octavo plexus cardiacos; accipit denique ex tota medulla ſpinali nervos, quorum ope ejus imperio ſubjectae ſunt extremitates ſuperiores et inferiores, omnesque partes ex hoc fonte nervos ducentes.

Par octavum abdominalium nervorum ſecunda mater partim per ſe, partim rami recurrentis ope influxum habet in faciem, linguam, pharyngem, cor, aſperam arteriam, pulmones, oeſophagum aliasque capitis pectorisque partes.

Nervus denique phrenicus ob originem ex nervis cervicalibus et pari nonnunquam cerebrali nono, multum ad abdominis cum aliis partibus nexum firmiorem reddendum confert.

Haec

*) Eandem ſententiam defendit Otho Guil. Struve in Eſſais ou reflexions intereſſantes relatives à la chymie, la médecine, l'économie et le commerce; avec une diſſertation ſur la queſtion: Si les cauſes des maladies de l'ame et des nerfs ont toujours leur ſiege dans le cerveau? — à Lauſanne 1772. 8. L.

Haec sunt quae de nervis abdominalibus notatu digna exstant, perfectior illorum demonstratio anatomica extra hujus libelli fines posita est, legi vero merentur variorum autorum, VIEUSSENII [1]) HALLERI [2]) Ill. WRISBERGII [3]) praeceptoris doctissimi, Ill. WALTHERI [4]) aliorumque clarissimorum virorum opera [5]).

§. VIII.

Omnem a nervis sensibilitatem solummodo dependere, illamque augeri prout quantitas nervorum crescit recentiorum physiologorum detexit industria. Fieri ergo nequit, quin abdomen nervorum copia gaudens permagna, magnum etiam sensibilitatis gradum possideat [1]). Hoc assertum quotidianae experientiae ope confirmatur. Medicamenta nonnulla oculo, naso aliisque partibus nervis abundantibus impune admota, in ventriculo, simulac illum attingunt, ingratum sensum producunt; venena adeo nonnulla solummodo in primis viis lethales effectus perficiunt [2]). Vermium motus in intestinis turbas saepissime excitant crudelissimas, et vehementissimi sunt dolores colici, quorum causa nonnunquam minimi pretii res est, et qua aliae neutiquam afficiuntur.

Haec vero viscerum abdominalium naturalis sensibilitas ita augeri potest, ut multae res alias innoxiae ad vehementissimos morbos ansam praebeant. Victus consuetus hoc tempore molestiis magnis totum afficit corpus [3]), frigidae aquae potus in foeminis hystericis summum doloris in praecordiis sensum procreat: Vomitorii et purgantis aspectus et odoratus effectus producit eosdem, ac si haec medicamenta ad ventriculum ipsum pervenerint; mihique notus est vir, quem minima cibi copia vesperi assumta ita angit, ut sequenti die labore suo perfungendi plane fiat ineptus. Neque hominum exempla absunt, in quibus minimi animi affectus ventriculi actionem turbant, molestosque in praecordiis sensus producunt. Dignissima miratu phaenomena ex primarum viarum mutata sensibilitate orta, quotidie in conspectum veniunt, de quibus praecipue notari merentur ea, quae mel non raro [4]) in hystericis, et aqua in hydrophobicis faciunt [5]), quorum explicatio vero humanarum cognitionum vires superat.

Magnus jam BOERHAAVIUS aliique autores ex hac nervorum abdominalium copia et inde orta sensibilitate viscerum infimi ventris magna, affectionum nervosarum originem deducunt [6]). Restat interea inquirere, quomodo prolata abdominis sensibilitas in totum corpus agere, et multorum morborum in dissitis partibus apparentium mater evadere

1) Nevrographia universalis. L.B. 1685.

2) Elementa physiologiae T. IV. Lausan. 1762.

3) De nervis viscerum abdominalium. Part. I. Goett. 1780.

4) Tabulae nervorum thoracis et abdominis. Berol. 1783.

5) Ill. SCHMIEDELII D. in qua quaedam de nervo intercostali notantur. Erlang. 1754. WINSLOW exposition anatomique. Paris, 1732. T.III.

1) TISSOT l. c. T. IV. p. 534. nervos plexus semilunaris sensibiliores caeteris esse contendit.

2) BOERHAAVE l. c. T. II. p. 447. 48.

3) TISSOT l. c. T. IV. p. 33. etc. R. Whytt. l. c. p. 337.

4) WHYTT l. c. p. 337. Ill. WRISBERG l. c. p. 9.

5) WHYTT l. c. p. 344.

6) l. c. T. II. p. 424. KAAV BOERHAAVE impetum faciens Hippocrati dictum. L. B. 1754. p. 289.

evadere queat. Arctiſſimus inter abdomen reliquasque partes corporis conſenſus adeſt [7]), cujus praecipua vero inſtrumenta ſunt nervi [8]); alia enim, tela nempe cellulosa, vaſa, membranae, ſimilitudo partium, non ad illum tantum conferunt, quam vulgo creditur. Quod cum ita ſit partes nervis abundantes arctiori cum caetero corpore connubio quam aliae his ſenſuum inſtrumentis deſtitutae frui debent. Abdomen magna nervorum copia gaudere jam expoſuimus, illudque hanc ob cauſam non minimum in corpus influxum exercere, et inter illud corporisque partes reliquas ſympathiam adeſſe magnam nemo non inde colligere poteſt. Senſibilitas vero partium abdominalium cum ſit magna, et earum nervi cum permultis aliis per anaſtomoſin conjuncti appareant, fieri nequit, quin mutationes ibidem accidentes a reliquis partibus ob peculiarem cum abdomine conjunctionem nervorum ope ſentiantur. Autores quidem permulti conſenſum a nervorum conjunctione originem trahere negant, quoniam nunquam intima medulloſae nervorum ſubſtantiae mixtio detegitur, et frequentiſſime inter partes, quarum nervi haud cohaerent, conſenſus invenitur [9]). Viri qui theoriam Vieussenii omnem ſympathiam a nervorum conjunctione extra cerebrum oriri contendendis, linquunt, conſenſus cauſam in cerebro quaerunt, credentes, irritata parte aliqua hujus affectionis ſenſum ad cerebrum pervenire et inde ad aliam ferri. Licet quidem meum non ſit hanc controverſiam componere, probabile tamen mihi videtur, nervorum conjunctionem niſi in omnibus, in nonnullis tamen caſibus aliquid ad conſenſum conferre, praeſertim ubi ganglia nervorum adſunt, quod etiam varii confirmant autores [10]). Si enim nervus aliquis afficitur facilius eſt, ut ſentiat illud nervus cum illo conjunctus, quam alius remotus. Videmus etiam quotidie magni conſenſus phaenomena inter nervos ita junctos e. g. inter nervum intercoſtalem, octavi, quinti, ſeptimi paris et phrenicum [11]). Ex conjunctione primi rami quinti paris et tertii cum ganglio ophthalmico ex quo nervi ciliares veniunt, oritur in hemicrania affecti lateris oculi tumor, ſplendoris amiſſio, ſenſibilitas lucem non ferens, coarctatio pupillae; ob communem nervorum frontis, glandularum lacrymalium et palpebrarum truncum et anaſtomoſin inter nervos lacrymales, ſubcutaneum malae et temporarium profundum internum, effluxus lacrymarum, palpebrae nictitatio [12]), et ob ramum naſalem nervi ophthalmici quinti paris, ſtillicidium narium in eodem morbo [13]). Quomodo porro a nervi ſupraorbitalis laeſione oritur amauroſis? cur a malo dente coecitas aut ab odon-

 talgia

7) Fr. Maria Bosquillon an ventriculus ſympathiae centrum Par. 772. reſp. L. de Rochefort. vide Ill. Baldingeri praeceptoris quondam optimi Sylloges T. VI.

8) Whytt l. c. p. 267. Tissot l. c. p. 381. G. H. Kocholl D. de conſenſu primarum viarum cum perimetro corporis humani. Pr. A. C. Buchnero Hal. 764. Kaav Boerhaave l. c. p. 279. F. Hoffmam med. rat. ſyſt. T. III. S. I. C. 4. p. 309. vid. opera omnia Genevae 1740.

9) Whytt l. c. p. 282. Tissot l. c. p. 387. 90.

10) Ill. Wrisberg l. c. p. 10. E. G. C. Herzog D. de ſympathia partium corporis humani Pr. Goldhagen. Hal. 766. p. 17.

11) Monroo nervorum anatome contracta. Franeq. 1754. p. 120.

12) Meckel D. de quinto pari nervorum cerebri. Goett. 1738.

Rahn D. de miro inter caput et viſcera abdominis commercio. Goett. 1771.

13) Monroo l. c.

talgia totius capitis dolor? si conjunctionis nervorum ope consensum assumere nolimus. Nonnulli autores aliter sentientes nervorum conjunctionem in consensu procreando non sine omni culpa esse concedunt [14]). Quomodocunque vero se res habeat, experientia quotidiana teste tamen constat, magnum inter abdomen reliquasque corporis partes consensum adesse, ex quo fonte mala multa originem capiant [15]). Ventriculo corrupto totum laborat corpus, caput dolet, vires debilitatae sunt, respiratio fit molesta actionesque omnes pervertuntur. Acidum primarum viarum in infantibus non raro procreat convulsiones, horribiliaque phaenomena in toto corpore apparentia, saepissime a bile, vermibus [16]) aut pituita originem trahunt, bilis, sanguinis, aliorumque humorum effluxum ex utero, pulmonibus, aliisque partibus producere, excretionesque naturales ut fluxum mensium cohibere valet. Acria in ventriculo contenta spasmo universali concuti faciunt cutim, ac horroris frigorisque sensum excitant [17]). Alui fluxus et purgatio perspirationem minuunt [18]). Ventriculus etiam aliarum partium affectiones sentit et morbose ab illis corripitur. Sic a calculo urinario et a capitis vulneribus oriuntur vomitus, a refrigerio pedum non raro tormina intestinorum observantur [19]), transpiratione suppressa deperditur appetitus, et in foemina coitu foecundo celebrato ex irritatione uteri multa appetitus vitia non raro habent originem [20]).

Qualem vero influxum primae viae in totum corpus habeant non clarius apparet, quam ex venenorum nonnullorum vi, quae simulac ventriculum attigerunt, lethales jam ostendunt effectus, quorum enumerationes apud multos exstant autores [21]).

Multa praeterea ad hoc commercium inter abdomen reliquasque corporis partes confirmandum adjici possent, sed vereor, ne lectori taedio sim, qua de causa alios auctores hanc materiam prolixius pertractantes hic nominare sufficiat. HIPPOCRATES jam ventriculi in caput influxum observavit [22]). COELIUS AURELIANUS de commercio inter primas vias totumque corpus loquitur [23]), et ut alios silens praeteream nominari in primis merentur REGA [24]), BOERHAAVE [25]), KAAV BOERHAAVE [26]), F. HOFF-

14) HALLER Elem. Phys. T. IV. L. X. p. 320. TISSOT l. c. p. 390. 534.

15) HOFFMAN med. rat. syst. T. III. S. I. C. 4. oper om. T. I. P. III. S. I. C. 5.

16) ROCHOLL. D. cit. TISSOT l. c. T. IV. p. 427. etc.

17) AUR. CORN. CELSUS de medicina. lib. octo. L. I. c. 6. 7.

18) SANCTORIUS a SANCTORIO de transpiratione. Sect. I. n. 54.

19) HOFFMAN l. c. T. III. S. I. C. V. T. IV. P. III. S. V. C. VI. BAGLIVII opera Cap. X. TISSOT l. c. p. 469. FOREST oper. L. X. obs. X. BUCHNER D. de consensu pedum cum intestinis.

20) BUCHNER de mutuo uteri cum ventriculo consensu. Hal. 1753.

21) BOERHAAVE de morb. nerv. T. II. p. 447. K. BOERHAAVE l. c. p. 282. seq. WEPFER de cicuta aquatica. DARIES D. de atropa belladonna. Lips. 1776. in Ill. BALDINGERI syllog. Ill. SPROEGEL D. sistens exempla circa venena varia in corpus humanum. Goet. 1733. TISSOT l. c. pag. 405. T. III.

22) De locis in homine edit. FOESII 1657. p. 408.

23) De morbis acutis et chronicis l. 8. edit. I. C. AMMAN. Amst. 1709.

24) De consensu partium et praecipue ventriculi.

25) l. c. T. II. p. 433. 510.

26) l. c. c. 7. p. 250.

Hoffman [27]), Whytt [28]), Rahn [29]), Tissot [30]); de confenfu vero in genere lectu dignissimum est scriptum quod edidit C. D. Langhans [31]).

§. IX.

Sensibilitas partium abdominalium earumque cum caetero corpore consensus ad multos producendos morbos confert. Varia enim in abdomine eveniunt, quae nervos irritamenti in modum afficiunt, non superflua itaque erit disquisitio quomodo fiat, ut haec irritamenta non omni tempore et in omnibus hominibus aequaliter agant; qualis porro sit causa, et quomodo ab eadem materia mala producantur tam diversa, capitis nempe, pedum, pectoris aliarumque partium.

Facile ad primum responderi potest; nervi enim non omni tempore et in omnibus hominibus eundem sensibilitatis gradum possident, et res uno tempore hominem nullo modo afficiens alio gravissimorum malorum fons evadit, et uni homini innoxia alteri molestias adferunt.

Ad secundam vero quaestionem quod attinet majoribus illius disquisitio difficultatibus est implicita, cum nervorum natura eorumque methodus agendi haud satis nobis cognita et in mera conjectura adhuc posita sit. Adsunt fortasse nervorum systemata [1]), ita ut nervi, qui parti certae prospiciunt, arctius inter se conjungantur, sic v. c. pulmonum, extremitatum, capitisve nervi incognito nexu cohaerent, quo fit, ut eorum uno affecto totius systematis turba excitetur. Fac vero nervorum ramus aliquis in abdomine irritetur, ille hujus irritationis sensum ad truncum suum deducet, qui ob vinculum quo cum omnibus iisdem cum illo partibus prospicientibus gaudet, harum solummodo partium conditionem pervertet, cum aliae ex hoc peculiari nervorum connubio exclusae, illaesae maneant. Harum nervorum conjunctionum peculiarium exempla quotidie in lucem veniunt. Oculo altero affecto alter munere suo rite persungi nequit, parte aliqua ad respirationem necessaria laesa, totum hoc organon in consensum rapitur, urethra in gonorrhoea inflammata condolent testiculi, funiculus spermaticus et glandulae inguinales.

Haud improbabile etiam videtur nervorum sensibilitatem non solum quoad gradum diversam, sed peculiaris saepius esse indolis, ita ut nervus unus ab irritamento concutiatur, quod alter non sentit. Plures quidem nervi uno eodemque tempore affici possunt, illi vero qui vellicantem materiam percipiendi solummodo capaces sunt morbosas mutationes ostendunt, cum caeteri nullius laesionis signum prodant. Nervi fortasse unius generis partium aequali sensibilitate gaudent, et ab irritamento moveri possunt quod a caeteris ad alias partes tendentibus non sentitur. Non omni vero tempore, eadem est nervorum sensibilitas sed valde varia, nonne ergo evenire possit, ut similium partium aut organorum nervi vim sentiendi magno modo, modo parvo gradu possideant? nullum hoc assertum in dubium vocari potest; verum cum ita se habeat

Pp 3 facile

27) med. rat. syst. variis locis. ejusdem. Diss. de consensu partium Hal. 1717.

28) l. c. p. 247 etc.

29) D. cit.

30) l. c. T. IV. p. 372. 425. seq.

31) D. de consensu partium corporis humani. Goett. 748. Platner l. c.

1) Herzog D. cit. p. 20. 21.

facile perspici potest, affectis pluribus nervis illos solummodo, quorum sensibilitas tunc temporis major est, turbas excitare posse. Hisce omnibus prolatis melius explicari potest quomodo harum illarumve partium morbi ex abdomine oriantur. Primo enim partium illarum producuntur morbi, quarum nervi cum illis in abdomine affectis commune constituunt systema, secundo vero illorum solummodo nervorum, qui irritamentum quoddam obvium maxime sentiunt, vitia oriuntur. Irritamentum vario gradu invadit corpus secundum ejus aut partis quam afficit qualitatem [2]); alia est actio in ventriculo, alia in intestinis, alia in hepate et sic porro, ita quidem, ut ex hoc quoque fonte morborum nervosorum oriatur diversitas.

§. X.

In causarum morborum ex abdomine nervosorum examine, obstructiones in visceribus haud raro obviae attentionem nostram primario merentur. Illae enim sanguinis circuitum impedientes in uno loco plethoram, in altero defectum humorum generant, ab abundante nempe sanguine nervi comprimuntur, et in locis, ubi justa illius copia deficit, secretio et nutritio non rite peragitur, quod vero nervi impune pati nequeunt. Premuntur porro nervi in illis partibus, ubi obstructiones adsunt, stagnantes enim humores ut corpora praeternaturalia contemplari possunt, quae mole sua nervorum actionem pervertunt. Huc accedit, quod humores in quiete manentes semper praecipue vero in locis calidis acrimoniam aliquam induant, quacum praediti nervos vellicent in iisque turbas excitent. R. Whytt hanc corporis conditionem morbosam ut causam nervosorum malorum haud raram assumit [1]). Morgagni [2]) idem facit, et cui in arte nostra experto incognita est morborum cohors ex obstructionibus infimi ventris orta, quos solummodo longinquior resolventium medicamentorum usus sanat. Ex eadem causa frequentissimi hominum vitam sedentariam exercentium morbi originem trahunt, et mala nervosa, quae post vitia actionem viscerum abdominalium infringentia apparent, et cum infirma concoctione non raro conjuncta sunt.

§. XI.

Altera morborum ex abdomine provenientium causa est bilis; succus ille saponaceae indolis amarus, in hepate secretus, qui in intestino duodeno cibis commiscetur; aut abundantia ejus peccat aut indoles; nimia si copia adest, felici eventu per os aut anum ejicitur, remanente vero in corpore cephalaeam, vertiginem, aliaque mala animadvertimus, quae vero non tam gravia sunt, quam illa, quae ex bile, acris per moram reddita, oriuntur: haec enim intestinorum tunicas et nervos vellicans, summos dolores, convulsiones aliaque nervosi generis mala procreat [1]), quae, si illa a minimis viscerum chylopoieticorum vasis resorpta et spissior facta fuerit, curatu difficillima et pertinacia sunt.

Saepissi-

2) Gorter medicinae compendium. Tract. 84. §. 7. p. 126. Tissot l. c. T. IV. p. 140.

1) l. c. p. 387.

2) de sedibus et causis morborum, Venet. 1761.

1) Boerhaave T. II. p. 438. 44. Tissot l. c. T. IV. p. 169.

Saepiſſime in ventriculo et inteſtinis praeſertim, ſi hae partes tonum integrum non habent, acidi humoris copia accumulatur, quae in inquiſitione cauſarum morborum nervoſorum negligi non debet, cum hi haud raro ex illa originem ducant [2]).

Non minoris momenti ſunt pituita et vermes [3]), a quibus multa nervorum mala obſervata exſtant.

Ad inteſtina et ventriculum fertur cibus et potus, qui aut quantitate, aut qualitate ſua morbos, in quorum tractatione verſamur, excitare poſſunt [4]). Copia illorum minima, acritudine aliqua praedita, nervos ventriculi ſenſibiliores irritare ac turbare poteſt, imo etiam, ſi blanda eſt illa, et ventriculus debilitate laborat, non eſt dubitandum, quin moleſta evadere queat; digerendi enim viribus infirmis, illa in ventriculo aut inteſtinis remanet, moleque ſua nervos afficit. Idem valet de nimia cibi copia ab homine robuſto alias ingeſta, quae ejusdem generis mala producere poteſt. E cibis ſemper aeris copia evolvitur; quae haud educta, ſenſim ſenſimque vero accumulata, nervis inimica fit, ita ut non paucorum morborum origini ſuppetat [5]). Denique vero, ſucco nutritio e cibis parato, etiam partes quaedam ſuperfluae reſtant, quae ob moram acres et putridae fiunt et ſecundum leges naturae excerni debent, remorantibus vero illis per longius quam juſtum eſt temporis ſpatium in inteſtinis, non poteſt fieri, quin non ſolum mole ſua nervos comprimant, ſed etiam ob indolem earum acrem et putridam illos vellicent et ad motus inordinatos cogant.

§. XII.

Prolatis nunc breviter rationibus omnibus, quae morborum nervoſorum originem frequentem in abdomine quaerendam eſſe ſuadent, neceſſe erit breviter enarrare, quae experientia ad hujus rei veritatem confirmandam nobis praebeat, et qualis ſit aliorum auctorum de hac re ſententia. In omnibus nervorum morbis ſenſibilitas et irritabilitas vel aucta vel imminuta deprehenditur, ſecundum quem characterem in duas claſſes dividi poſſunt, in morbos nempe cum augmento harum virium, aut cum ejus languore; cum vero aut febris cum illis conjuncta eſt, aut illa deficit, ſubdiviſio in febriles et non febriles haud ſuperflua mihi videtur.

MORBI CUM AUCTA IRRITABILITATE ET SENSIBILITATE.

§. XIII.

Febriles.

Phrenitis eſt morbus cum delirio furioſo iracundo, ferociſſimo, conſtante ac febre acuta [1]). Multum

2) Boerhaave l. c. p. 602. Whytt p. 261. Tissot T. IV. p. 162.

3) Boerhaave l. c. p. 599. Whytt l. c. p. 382. 84. Tissot T. IV. p. 165. 75.

4) Boerhaave l. c. p. 665. Whytt p. 386.

5) Boerhaave T. I. p. 601. Whytt p. 368. Tissot T. IV. p. 177.

1) Hippocratis de morbis L. II. S. V. p. 460. ed. Foesii Genev. 1657. idem de affectibus. Sect. V. p. 518. Boerhaave aphorism. L. B. 737. p. 173. Brendel D. de phreni-

Multum de natura et indole hujus morbi disputatum est, alii ejus caufam in cerebri, alii in meningum inflammatione quaesiverunt. Omnibus vero rite perpensis, opiniones hae rejiciendae sunt; in multis enim phreniticorum cadaveribus morbosa cerebri aut meningum conditio nulla detecta est, quod ipse MORGAGNI, qui priori sententiae alias consentire videtur, litteris prodidit [2]). Si phrenitidis causa constans inflammatio cerebri esset, in omni hujus partis inflammatione etiam a causa externa violenta phrenitis oriri deberet, quod vero experientiae contradicit. Phrenitis enim lento gradu usque ad summum furoris acumen procedit, hic vero non est decursus inflammationis et praesertim partis tam nobilis, quam mors mox insequitur.

Phrenitidis causa sine dubio nisi semper, frequentissime tamen in abdomine latet, in quo acris aliqua residet materia, quae irritatione tantas nervorum turbas excitat. Symptomata in morbo apparentia multa hoc probant: 1) anxietas et dolor in praecordiis 2) morositas et iracundia aegrotorum 3) capitis dolor pressivus in fronte, gravitas ejus et vertigo 4) ictericus oculorum color 5) lingua aspera sicca nonnunquam sordida 6) nausea, vomitus materiae luridae, aeruginosae 7) urina flava biliosa 8) alui excrementa foetidissima. Multi auctores morbum hunc eique similia symptomata ex praecordiis oriri observarunt. HIPPOCRATES ipse deliria nostrumque morbum ex primis viis deduxit [3]), et in morbis capitis evacuantia prae omnibus suadet [4]).

ARETAEUS curationem peculiarem proponit in phrenitide ex praecordiis [5]). MORGAGNI in phreniticorum cadaveribus non raro viscerum infimi ventris vitia detexit [6]). F. HOFFMAN [7]) locis variis primarum viarum vitia ad hunc morbum multum conferre testatus est, hocque assertum methodo sua medendi confirmavit. A. C. LORRY [8]) phrenitidem a bile dependere contendit. HUXHAM [9]) phreniticas febres ex primis viis oriri posse enarrat, eique consentit Ill. TISSOT [10]), Cl. ROHN deliria phrenitica a vermibus observavit [11]). Ill. denique BRENDEL et SCHROEDER phrenitidis ex abdomine ortum tam dilucide demonstrarunt, ut illos meae sententiae testes nominare sufficiat [12]), et illis etiam consentiunt RAHN [13]), SARCONE [14]) aliique [15]). Optima huic morbo medendi

phrenitide. resp. ELLENBERGER vid. ejus opusc. ed. Ill. WRISBERG T. III. Goett. 1769. p. 189. G. G. SCHROEDER D. de indole ac sede phrenitidis ac paraphrenitidis resp. G. H. FEIN Goett. 765. §. III. R. A. VOGEL de cognoscendis et curandis praecipuis C. H. affectibus, Goett. 1772. §. 57.

2) De sedibus et causis morborum Venet. 1761. L. I. epist. 7. art. 2. 4. 6. M. STOLL ratio medendi. Vienn. 778. P. 2. p. 376.

3) de morbis L. II. p. 460. de affectibus p. 518.

4) de morbis l. III. p. 488.

5) de morbis acutis et chronicis edit. BOERHAAVII L. B. 1735. p. 72.

6) l. c. epist. 7. art. 11. 12.

7) med. rat. syst. T. IV. P. I. vid. ejus opera omnia physico medica. Genevae 1740. T. II. p. 131 seq.

8) de melancholia et mania. Lutet. Paris, 1765. T. I. p. 398.

9) opera physico medica T. I. edit. REICHEL Lips. 764.

10) de febre biliosa Lausanensi vid. ejus. opusc. T. I. p. 103.

11) D. PR. VOGEL de vomitoriorum usu

12) Diss. cit.

13) l. c. p. 93.

14) *Geschichte der Krankheiten, die durch das Jahr 1764 in Neapel sind beobachtet worden, aus dem Italiänischen von* FUESSLIN, *Zürch 1772.* 2 T. §. 549. 563. etc.

15) STOLL r. m. P. 2. p. 90. P. 3. p. 184. 87. 91. 194. ST. ZAGONI BARA. D. de theoria inflammationis vulgari etc. Gött.

dendi methodus eſt, ut primarum viarum ſordes cito citius reſolvantur et evacuentur, quo facto morbus ſaepiſſime cedit, remorante vero illo nil amplius requiritur, quam ut impreſſio nervis reſidua antiſpaſmodicorum et nervinorum remediorum ope tollatur.

§. XIV.

Paraphrenitis eſt morbus cum delirio continuo, febrilis ſicut phrenitis ſed multo mitior longiusque durans [1]). Omnes fere auctores hujus mali cauſam in diaphragmatis inflammatione quaeſiverunt; ſed delirium, quod in hoc morbo obſervare voluerunt, non eſſentialiter competit ſepti transverſi inflammationi, ſed aliarum partium etiam vitia inſequi poteſt, in multis quoque, paraphrenitide mortuis, nullum diaphragmatis inflammationis ſignum apparuit, ſaepe quoque hoc ſepti transverſi vitium viſum fuit, cum aeger ab omni mentis perturbatione liber eſſet. Qua de cauſa multi alii auctores a veterum ſententia deflectunt, et hanc paraphrenitidis cauſam falſam et incertam denuntiant [2]).

Symptomata in paraphrenitide apparentia fere eadem, quae in phrenitide in conſpectum veniunt, ejusmodi ſunt generis ut abdomen hujus morbi ſedem accuſent. Praecordia dolent, caput eſt gravatum, aegri iracundia vexantur, ictericum aſpectum habent, nauſea ipſeque vomitus adſunt, alvus bilioſa dejicit, urina eſt jumentoſa [3]). Brendelius quidem in paraphrenitide non raro hepatis inflammationem repertam fuiſſe dicit [4]); ſed, ut non nego, delirium cum partium nobilium inflammatione conjungi poſſe, tamen ex decurſu et methodo medendi, quam vir Ill. ſuadet, apparet, hoc vitium bilioſae indolis fuiſſe. Irritamentum in primis viis obvium frequentiorem paraphrenitidis cauſam eſſe contendo, et mecum conſentiunt Brendel [5]), Schroeder [6]), Rahn [7]), Werlhoff [8]), qui evacuationem per vomitoria et purgantia prae omnibus commendant, ab illisque ſubitaneam morbi medelam expectant; ita ut paraphrenitis inter morbos ex abdomine ortos nervoſos omni jure locum occupet.

§. XV.

Hydrophobia Spontanea eſt morbus cum ſiti ingente ſed tanta omnium fluidorum averſatione, ut eorum deglutitio imo adeo adſpectus diriſſimam anxietatem et convulſiones excitet [1]). Morbus iſte a canis rabidi morſu alias originem ducit, et ob

1) Klein interpres clinicus Frft. 759. p. 231. Brendel D. de cognatione paraphrenitidis et febris malignae reſp. Biederman vid. op. P. III. p. 68. Schroeder D. cit. p. 17.

2) Morgagni l. c. epiſt. 7. art. 14. Vogel l. c. §. 61. Brendel D. cit. §. II. Schroeder D. cit. §. XIV. Rahn D. cit. p. 96. Selle rudim. Pyretol. p. 120. Sarcone l. c. T. I. p. 245.

3) Brendel l. c. §. IV. VI. Schroeder l. c. §. XII.

4) D. cit. §. X.

5) l. c. §. VI. XVI.

6) l. c. §. XV.

7) l. c. §. XCVI.

8) Opera omnia edit. Cl. Wichman T. III. p. 824. Hannov. 776.

1) Vogel l. c. §. 102. Selle l. c. p. 274.

ob hanc causam rabiei caninae nomine notus est; sponte vero excitari potest [2]) de quo multa in eruditorum scriptis extant exempla [3]). Haec si attento evolvimus animo, observatum invenimus in omnibus fere hoc malo laborantibus, nauseam [4]), vomitum et dolores in praecordiis adfuisse [5]), quae symptomata suspicionem mihi injiciunt, anne etiam hic morbus ex abdomine oriatur? In phrenitide aliisque malis hanc causam agnoscentibus potulentorum quoque aversatio animadvertitur. Cum vero is horribilis affectus non nisi a materia acriori venenata producatur, si ad bilis corruptae naturam nocivam et vellicantem respiciamus, illam ut frequentem hujus morbi causam assumere non haesitemus [6]). Causae enim bilem excitantes et acrem reddentes, ira nempe, exaestuatio omnium consensu et hunc morbum producunt [7]) et in cadaveribus mortuorum [8]) bilis corruptae copia detecta fuit [9]). Nonnunquin vero viscerum abdominalium inflammatio, et gangraena, hepatis praesertim, et ventriculi post mortem in conspectum venere [10]), quae vitia in mali generatione non absque omni culpa sunt. Celeb. Stromeyer historiam denique aegroti hoc morbo defuncti benevola mente ex propria experientia mihi communicavit, in quo post mortem hepatis inflammatio, bilisque corruptae in ventriculo accumulatio inventa fuit. Bina itaque haec vitia conjunctim adesse possunt, quae vero morbum graviorem reddunt, licet quidem non possum facere, quin credam, hepatis inflammationem bilis acrioris effectum fuisse.

§. XVI.

Febris lenta nervosa est affectus summae debilitatis cum symptomatibus spasticis variis, et non raro mentis perturbatione conjunctus. Hic morbus primo intuitu ad affectuum cum sensibilitate et irritabilitate imminuta classem pertinere videtur, sed cum torpor et stupiditas in ultimo morbi stadio tantum accedant, et in initio sensibilitatis et irritabilitatis auctus adest gradus, inter morbos cum sensibilitate aucta locum occupat.

2) Aretaeus l. c. L. I. C. 7. p. 5. I. Schenkii observationes medicarum rerum novarum Frft. 1609. C. 7. p. 943. Boerhaave aphor. §. 1130. Dominicus Brogiani de venenis animantium, Florentiae 1757. p. 98. Vogel l. c. §. 100.

3) Schenk l. c. Cornel. Stalparti van der Wiel observationes rariores, L. B. 1687. Cent. I. Obs. 100. Commercium litterarium Norimbergense 1740. hebd. 36. p. 281. 1743. hebd. 5. p. 35. Dom. Brogiani p. 99. Lavirotte journal des scavans 1757. vid. Hamburgisches Magazin 1757. T. XX. P. V. p. 529. aliumque hujus generis tractatum p. 554. Swietenii Commentar. Taurin. 1754. T. III. p. 536. F. L. Tribolet de la Lance D. de hydrophobia sine morsu praevio. Basil. 765. vid. Baldingeri syllog. V. I. p. 236. Lentin observat. med. 1764, Fasc. I. p. 57.

4) Schenk. l. c. p. 944. Hamburg. Magazin p. 559.

5) Brogiani p. 101. Commerc. litter. Norimberg. l. c.

6) v. Swieten l. c. p. 537. Hamb. Magazin. l. c. p. 534.

7) Brogiani p. 105.

8) Ex ore aegroti cujus morbum litteris prodidit Lavirotte bilis nigrae ac spumescentis copia effluxit, illeque hoc malum in ventriculo sedem habere confirmat. Hamb. Magaz. p. 541.

9) Comm. noric. 1743. p. 35. Schenk l. c. v. Swieten l. c.

10) Comm. noric. 1740. p. 283. Gesners Entdekkungen. T. I. p. 39. Nördlingen 1778.

occupat. In hoc morbo quem HUXHAMUS [1]) et MANNINGHAM [2]) tam pulchre litteris prodiderunt, viscerum infimi ventris vitia et pituita viscida deprehenduntur [3]), quae nisi causam unicam, ut GLASSIUS vult, constituant, praedisposito corpore tamen, multum ad hunc morbum conferant illumque graviorem reddant, necesse est. Causae hujus febris remotae, longinquus nempe moeror, immodica venus, fluxus sanguinei nimii, uno verbo omne id quod debilitat, nec non cibi crudi, vapidi, immaturi, recessus in aëre frigido humido, in abdomine vitia primo generant, in quo tunc facile obstructiones succorumque malorum accumulatio produceuntur, quae vitia, toto corpore et praecipue systemate nervoso debilitato, ad morbum nostrum procreandum ansam praebent.

Nonnulla aegrum vexantia symptomata, praecordiorum oppressio et alia, quae in variis conscripta invenimus libris [4]), methodus denique medendi ipsa, quae in eo consistit, ut primae viae evacuentur, quod cum summo aegri levamine semper perficitur, et quo facto corporis debilitas roborantium ope minui potest id quod diximus sufficienter confirmare videntur [5]).

§. XVII.

Morbi Chronici.

Malum hypochondriacum quod si sexum sequiorem corripit *Hysteria* vocatur [1]) symptomatum est congeries sensibilitatem et irritabilitatem nimiam totius corporis prodentium, cum multis in omnibus partibus affectibus convulsivis, sub varia forma apparentibus, conjuncta, ac causis debilitantibus pathematibusque ingravescens [2]). Hujus praecipua mali causa ab omni tempore in abdomine quaesita est, quod vero maxime de causis valet occasionalibus, cum praedisponens secundum WHYTT sententiam in praeternaturali corporis sensibilitate lateat [3]). STAHL aliique [4]) venae porta-

Qq 2

1) Opera phys. med. T. II. C. 7. p. 78.

2) Diss. duae de febre lenta nervosa insertae in the medical essays and observations of Edinbourgh. V. IV. N. 23. V. V. N. 49. idemque on the febricula, London, 1746.

3) Huxham. l. c. T. I. p. 175. GLASS. comment. 12. de febribus cur. Ill. BALDINGERO Ien. 1771. p. 96. C. G. DEMIANI D. de febre lenta nervosa, rhevmatismo et hydrope Lips. 1777. vid. BALDINGERI Syll. V. 4. R. A. VOGEL D. de febre nervosa. resp. VOLPRECHT Goett. 767. STOLLE r. m. T. II. p. 46. GESNER l. c. 2. B. p. 144.

4) HUXHAM l. c. T. I. p. 164. T. II. p. 78. GLASS. l. c. p. 99. VOGEL l. c. §. XI. DEMIANI l. c. p. 4. STOLLE l. c. T. II. p. 35 seq. SELLE l. c. p. 284. G. CARELSON D. sistens symptomatolog. et aetiologiam febr. lent. nerv. Goett. 1782.

5) v. HUXHAM l. c. T. I. p. 165. T. II. p. 83. GLASS. l. c. VOGEL l. c. §. XXX. seq. DEMIANI p. 8. STOLLE T. II. p. 43.

1) SYDENHAM epist. ad Cole. VOGEL de cognosc. §. 549. vid. ejus oper. omnia. Lips. 1695. p. 486. WHYTT l. c. p. 319. LORRY l. c. T. II. p. 183.

2) SYDENHAM l. c. p. 486 seq. VOGEL l. c. §. 543. F. BOISSIER de SAUVAGES Nosologia methodica Amst. 1763. T. II. P. II. C. 4. p. 101. 102. WHYTT l. c. p. 306. BRENDEL D. de valetudine ex praecordiis. oper. T. III. p. 45.

3) l. c. p. 323.

4) D. de vena portae porta malorum idem D. de hypochondriaco et hysterico malo. Hal. 705. T. F. SIEGWART, D. resp. ELVERT de infarctibus venarum abdominalium Tubing. 754. vid. Baldingeri syllog. V. IV. VOGEL l. c. §. 545.

portarum ſyſtema accuſant et in illo obſtructiones adeſſe contendunt. Abdominalium viſcerum omnium obſtructiones, ob rationes ſupra allatas, hujus mali cauſa evadere poſſunt, et ſecundum variorum obſervationes revera evadunt [5]). HOFFMANNUS [6]) nimiam ventriculi inteſtinorumque ſenſibilitatem et debilitatem aſſumit, ex quo fonte malum hypochondriacum etiam oriri poſſe docent WHYTT [7]), VOGEL [8]), BRENDEL [9]), GESNER [10]). Cauſae hae relatae ex vitiis abdomen debilitantibus, vita ſedentaria animique affectibus ortae, non totum rerum malum hypochondriacum producentium catalogum abſolvunt, ſed illis alia multa annumerari debent, vermes [11]), pituita [12]), acidum [13]), flatus [14]) receſſus faecum in inteſtinis ex obſtructione alvina [15]), et plethora denique abdominalis [16]). Ex his malum hypochondriacum, praediſpoſito corpore non raro, ex abdomine oriri patet. Unum vero, quod medendi methodum attinet adjiciam. Cauſae enarratae reſolventium et evacuantium remediorum ope removentur, corporisque tonus per roborantia reſtituitur. Cum vero ſecundum corporis conſtitutionem naturalem, cum nimia ſenſibilitate et irritabilitate aut fibrarum laxitas aut earum ſtrictura conjuncta inveniatur, medici prudentis eſt, non ſolum in hujus mali ſed in omnium morborum nervoſorum praecipue chronicorum curatione, ad id reſpicere, et ea remedia eligere quae tali conſtitutioni contraria ſint; quo facto exoptatus morbi finis expectari poteſt. Sic in ſtatu corporis ſtricto proſunt reſolventia relaxantia, diaeta aquoſa et balnea tepida, quae in caſu contrario nocent, ubi omnia ea debent eſſe conditione, ut fibrarum laxitatem non augeant ſed minuant; quam ob cauſam hic praecipue reſolventia calida vel per ſe vel roborantibus, extractis nempe amaris, mixta, martialia, balnea frigida aliaque hujus generis remedia indicata ſunt.

§. XVIII.

5) BOERHAAVE aph. §. 1098. ejusdem conſultationes medic. curante HALLERO. Goett. 752. p. 138. 145. HOFFMAN med. rat. ſyſt. T. IV. P. III. oper. omn. T. III. §. 2. 18. LORRY l. c. T. I. p. 223. WHYTT l. c. §. X. p. 389. 90. BRENDEL l. c. §. 10. KAEMPF D. de infarctu vaſorum ventriculi, Baſil. 1751. vid. Baldingeri ſyllog. V. III. p. 253. *Ejusdem* Enchiridion medicum Frft. 1778. p. 106. D. A. KOCH D. de infarctibus vaſorum in infimo ventre Argent. 751. vid. Baldingeri ſyll. V. IV. §. 12. 13. 35. SELLE medicina clinica. Berol. 781. p. 298. G. B. G. FABER D. ulterior expoſitio novae methodi Kaempfianae curandi praecipue malum hypoch. Tubing. 1755. Baldingeri ſyll. T. IV. SIEGWART l. c. SAUVAGES l. c. p. 105. — Io. KAEMPF *für Aerzte und Kranke beſtimmte Abhandlung von einer neuen Methode, die hartnäckigſten Krankheiten die ihren Sitz im Unterleibe haben, beſonders die Hypochondrie ſicher und gründlich zu heilen.* — qui liber inſignem ſibi comparavit omnium applauſum L.)

6) Med. rat. ſyſt. T. IV. S. I. C. V. §. VI. vid. oper. T. III. IV. C. VI. Obſ. III. V. VI. *Diſſ.* de vera morbi hypochondriaci ſede 1719. *Diſſ.* ſiſtens affectum ſpaſmodico-hypochondriacum. 1734. §. II.

7) l. c. p. 335.

8) l. c. §. 546.

9) l. c. §. I. X.

10) *Entdekkungen* B. 2. p. 353.

11) SAUVAGES l. c. T. II. p. 101. 102. WHYTT l. c. p. 384. TISSOT op. T. IV. p. 176.

12) WHYTT p. 382. TISSOT p. 165.

13) TISSOT p. 162.

14) WHYTT p. 378. TISSOT p. 177.

15) TISSOT p. 171. T. III. p. 644. DELIUS *von Blähungen* Nürnb. 1766.

16) REVILLON recherches ſur la cauſe de l'affect. hyſterique. Par. 1778. van SWIETEN Comment. §. 729. 72. 99. 819. 1491. 1074. 1075. RAHN D. cit. p. 122.

§. XVIII.

Epilepsia est morbus convulsivus, in quo omnes partes subito convelluntur, aeger decidit omnesque sensuum motuumque functiones amittit [1]). Regnat in hoc morbo sicut in malo hypochondriaco praeternaturalis quaedam sensibilitas et irritabilitas, quae saepissime tam mire modificatae sunt, ut morbum nostrum solummodo producere valeant. Interea tamen in permultis hujus generis malis aliud quid requiritur quod partes ad tales motus horribiles cogit et quod causa procatarctica appellatur. Hanc saepissime in abdomine collocatam esse nostrum est ut ostendamus.

Praecedentia paroxysmum epilepticum symptomata, non raro ejusdem sunt indolis, ut irritamentum primis viis insitum prodant. Talia sunt vertigo, anxietas in praecordiis, inflatio ventris et alia, quibus permotus WERLHOFF etiam ingruente paroxysmo, vomitoria et clysteres commendat [2]). Crudelis hic morbus dysenteria nonnunquam et cholera erumpente sanatur, qui finis exoptatus ex hisce evacuationibus oriri non posset, nisi per illas causa materialis in canali intestinorum locata ejiceretur. Si venenorum nonnullorum effectus respiciamus, nonne et hi valde similes sunt motibus epilepticis [3])? quod vero ab illis efficitur, id etiam omni jure a rebus aliis viscerum abdominalium nervos irritantibus expectari potest. Auctores in hac re permulti mecum consentiunt. HIPPOCRATES [4]), et GALENUS [5]) de epilepsia ex abdomine ejusque medendi methodo per evacuantia jam loquuntur. SCHENK [6]) varias de hoc morbo observationes a flatibus, bile, cibisque nonnullis orto tradidit. Bilem aliaque, ut hujus mali causas a variis auctoribus enarratas invenimus [7]) quod de vermibus etiam valet [8]). SYDENHAM [9]) VAN SWIETEN [10]), multique alii primarum viarum evacuationes in epilepsia suadent, et hac neglecta, morbum non solum peiorem reddi, sed primam adeo originem inde trahere posse dicunt [11]). Plura qui de epilepsia ex abdomine orta scire cupit, adeat BOERHAAVE [12]), TISSOT [13]), STOLL [14]), RAHN [15]), HIR-

1) VOGEL l. c. §. 496. TISSOT traité de l'epilepsie. Lausan. et Paris 1770.
2) Opera omnia. T. III. p. 726.
3) TISSOT de morb. nerv. T. IV. p. 406. RAHN D. cit. p. 110.
4) Epidemic. L. VI. C. 54. Foesii p. 1201. Epidemic. L. VII. C. 96. Foesii p. 1233.
5) De locis affectis L. III. C. II. ed. Charter. T. VII. p. 443. ARETAEUS in epilepsia vomitum excitare jubet. oper. p. 84.
6) Observat. p. 115. 117. 118. 420.
7) HOFFMAN m. r. f. T. IV. P. III. oper. T. III. p. 12. BOERHAAVE de morb. nerv. T. II. p. 807. 836. TISSOT l. c. T. IV. p. 169. VOGEL l. c. §. 500. SAUVAGES l. c. T. II. P. II. C. 4. p. 93. TISSOT de l'eplilepsie p. 49. §. 17. etc. BOERHAAVE Consult. T. II. p. 58. MEDICUS *Geschichte periodischer Krankheiten. Carlsruhe 1764. 1. Buch.* p. 8. 2. B. p. 289.
8) HOFFMAN m. r. f. T. II. oper. T. I. pag. 235. *ejusdem* consultat. Cas. 31. vid. op. T. IV. v. SWIETEN Comment. T. III. §. 1075. TISSOT mor. nerv. T. IV. p. 175. *ejusdem* de l'epilepsie p. 57. 61. SAUVAGES T. II. p. 46. VOGEL l. c. §. 498. seq. van den BOSCH historia constitutionis epidemicae verminosae. Norimb. 769. p. 132. STOLLE l. c. P. III. p. 425. RAHN l. c. p. 117. GESNER l. c. p. 326. T. II.
9) Oper. p. 664.
10) l. c.
11) TISSOT morb. nerv. T. IV. p. 224. WHYTT l. c. p. 375.
12) Morb. nerv. T. II. p. 836. seq.
13) De l'epil. p. 49. 61. 232. 33.
14) R. m. T. III. p. 406. 8. 11.
15) l. c. p. 110. seq.

SCHEL [16]), SARCONE [17]), SELLE [18]) ubi multa ad propositum pertinentia enarrata inveniuntur.

§. XIX.

Ecclampsia est epilepsia puerilis, quae in eo differt ab epilepsia vulgari quod sit acuta quandoque remittens aut omnino continua [1]).

Easdem illa causas agnoscit, quam epilepsia adultorum, et frequentissime ex meconio, acido, primarumque viarum vermibus orta est [2]).

§. XX.

Chorea St. Viti est morbus convulsivus quo omnia membra corripiuntur, frequentissime vero illa, quibus aeger in statu sano saepissime usus est, quae tunc eos motus faciunt, quibus consueta fuerunt, aegro adhuc sano; cum vero quilibet homo pedes prae aliis corporis partibus moveat non mirum quoque est, varios motus et saltatus praecipue dare, qua de causa choreae etiam nomen huic malo appositum est. Caeterum de hoc morbo, epilepsiae valde simili omnia quae de affectu epileptico in medium prolata sunt, valent. Causa praedisponens in systemate nervoso et musculari latet, procatarcticae vero valde sunt variae. In abdomine tamen si illas non raro quaerimus, in curatione erimus felices, cum in illo saepissime lateant. SYDENHAMUS [1]) primarum viarum evacuationem prae omnibus commendat et apud R. WHYTT [2]) morbi hujus, quem diarrhoea spontanea sanabat, exemplum invenimus. Cl. RAHN [3]) varias nobis refert historias in quibus evacuantia curam absolvebant. Chorea St. Viti periodice quoque apparet, et secundum Ill. MEDICI observationem, periodicorum morborum causae frequentissime sunt primarum viarum vitia [4]). Vermium vero in canali intestinorum accumulatio ut Choreae St. Viti causa frequentior a multis accusatur [5]).

Memoriae meae duorum infantum exempla in quibus hic morbus ad magnum gradum pervenerat, infixa sunt, omnia remedia sine ullo emolumento adhibebantur donec tandem vermium copia anthelminticorum ope ejecta, morbus cessaret, sanctitasque pristina restitueretur. Miratu dignum in hoc malo erat, quod in his aegrotis paroxysmi uno eodemque tempore reverterentur, licet in sejunctis conclavibus jacerent alteriusque status alteri ignotus esset.

Novissime etiam in collegio clinico, quod sub auspiciis Cel. STROMEYERI hic floret, obvium erat exemplum pueri annorum fere tredecim, qui alias bona valetudine gaudens,

16) *Gedanken über die Heilungsart der fallenden Sucht. Berl. 1774.*

17) T. III. p. 67.

18) l. c. p. 308.

1) SAUVAGES l. c. T. II. P. II. C. 4. p. 75.

2) SCHENK observ. p. 418. RAHN l. c. p. 111. 112. TISSOT de morb. nerv. T. IV. p. 406. ROSENSTEIN *von den Kinderkrankheiten* edit. 4. Ill. MURRAY praeceptoris pie colendi. Goetting. 1781. p. 67. 69. 78.

1) l. c. p. 749.

2) l. c. p. 383.

3) D. cit. 116. seq.

4) l. c. p. 36. 284. 296.

5) VOGEL l. c. p. 505. RAHN l. c. p. 118. P. L. SPANGENBEG D. de chorea St. Viti Goett. 764. p. 23. 38. T. H. BRÜCKMAN D. exhibens de morbis nervorum observationes. Goett. 1780. §. IV. STOLLE r. m. T. IV. p. 414. 416. SELLE l. c. p. 307.

dens, ante aliquot hebdomades ab epilepsia saltatoria, et quidem vehementi gradu correptus fuit, omnia de vermibus symptomata aderant, asa foetida largis primo dosibus ei porrigebatur, partim ad spasmos sopiendos, partim vero, quia hoc remedium vermibus inimicum est, et quotidie clysmata ex lacte illi injiciebantur, praecipue ut vermes ad intestinorum exitum allicerentur. Nulla interea, licet melius se haberet aeger, illorum excretio insecuta est, qua de causa ad fortiora remedia aufugere necesse erat; adhibitum est Gummigutta de quo novem grana largam faecum et ascaridum simul copiam ejecerunt, quo facto saltatorii siluerunt paroxysmi.

§. XXI.

Raphania est morbus spasmodico-convulsivus ad cujus causam investigandam ab omni tempore occupati fuerunt medici, donec industria et nostri saeculi eruditorum observationes, hujus mali origini lucem affunderent. Interea semper in eo consentiunt medici, quod hujus morbi causa in nutrimenti genere posita sit. Cel. TAUBE, quem omnium instar appello, et in cujus libro eximio omnium temporum observationes, consummatamque hujus mali historiam invenimus, clavos secalinos aliaque frumenti vitia morbum nostrum revera excitare, detexit [1]), ita vero ut irritamentum in primis viis contentum illum quoque producat; remedia evacuantia optimos habuere successus et saepissime morbum sanarunt.

§. XXIII.

Tussis Convulsiva, morbus infantibus inprimis proprius, ut alius generis tussis subita est diaphragmatis pulmonumque concussio, cum sonora aeris per os expulsione. Peculiaris vero in morbo nostro adest spastica pulmonum affectio, ita ut unam inspirationem quinque, sex et plures insequantur exspirationes, cum magna aegroti anxietate et sono sibilante. Epidemicus hic morbus est, et contagiosus etiam habetur. Irritamentum illum producens acre est aliquod, quod non in pulmonibus, sed omnium consensu in ventriculo latet, qua de causa medicamenta etiam illud depellentia morbum certissime sanant. Ventriculum materialis hujus causae sedem esse, partim probant symptomata primarum viarum saburram indicantia et ante paroxysmum apparentia, partim vero vomitus cum quo ille finitur et post quem magnum aegri levamen sentiunt: methodus denique huic morbo medendi ipsa quae in justa evacuantium applicatione versatur: quo facto nimia ventriculi sensibilitas et irritabilitas, a materia acri irritante inducta, antispasmodicorum et roborantium ope tollatur. Ad meam vero sententiam confirmandam observationes et dicta nonnullorum auctorum F. HOFFMANN [1]), BAGLIVII [2]), SYDENHAM [3]), WERLHOFF [4]), ROSENSTEIN [5]), VOGEL,

1) *Geschichte der Kriebelkrankheit, besonders derjenigen, welche 1770. 71. in den Zellischen Gegenden gewütet hat. Gött. 1782.*

1) M. r. f. T. IV. P. III. C. III. p. 112. vid. opera omn. T. III. *ejusdem* D. de tussi convulsiva vide supplement. ad oper. secundum p. 245.

2) Opera omn. L. B. 1704. p. 114.

3) Opera p. 394.

4) l. c. p. 690.

5) l. c. 389.

GEL [6]), LUDWIG [7]), TISSOT [8]), STOLLE [9]), MILLAR [10]) aliorumque sat superque inserviunt [11]).

An. 1775. 76. hic morbus in patria urbe valde grassatus est, vomitoria et usus tartari emetici refracta in dosi dati uti ex methodo medendi patris optimi practici ibidem et physici, scio, morbum funditus fere eruebant.

§. XXIII.

Asthma et *Catarrhus Suffocativus* morbi cum respiratione difficili tantummodo in eo differunt, ut in hoc respirationis difficultas tam subito ac fortiter hominem invadat ut mox suffocationis metum injiciat, cum in illo non tanta quidem vehementia, sed per longius temporis spatium vexetur [1]). Variis quidem causis hi morbi generantur, neque tamen est dubium illos quoque eodem modo, quo tussis convulsiva ex irritamento primis viis insito oriri posse. BAGLIVI [2]) vomitoria in asthmate jubet humido. SAUVAGES ejusdem morbi sedem ex abdomine deducit [3]) et varia apud BOERHAAVIUM de asthmatis ex infimo ventre legimus origine [4]) attentione nostra praesertim digna est juvenis ex abusu casei tosti asthmatici historia [5]). F. HOFFMAN exemplum habet asthmatis convulsivi a flatulentia [6]), et alio loco squillae usu qua viscidam pituitam evacuaret similem morbum sanatum fuisse perhibet [7]). Plures praeterea medici hos morbos de instituto pertractantes, hanc causarum sedem ut non raram significant [8]), cum quibus etiam consentiunt R. WHYTT [9]), TISSOT [10]) aliique [11]).

§. XXIV.

Incubus seu *Ephialtes* est malum in quo quis difficultate quadam respirandi et anxietate corripitur, et quidem in somno, dorso cubans cum sensu ponderis pectus prementis. Asthmatis fere hic morbus naturam habet, quare ex similibus causis etiam oriri potest. Irritamentum pulmones per consensum afficiens, non raro in ventriculo latet. M. ETTMÜLLER [1]) incubum ex vermibus ortum esse tradidit. SAUVAGES [2]) in

6) l. c. p. 414.
7) Institutiones medicinae clinicae. Lips. 1769. §. 753.
8) De morb. nerv. T. IV. p. 443.
9) l. c. T. I. p. 231. T. II. p. 175. 58.
10) Observations on the asthma and the Hooping-Cough. Lond. 1769.
11) BRENDEL D. de tuss. convulsiva oper. P. I. p. 159. SELLE l. c. p. 385. GESNER l. c. B. 2. p. 343.
1) COSHWITZ D. de differentiis asthmatis convulsivi et catharrhi suffocativi. Hal. 721.
2) Opera omn. p. 105.
3) l. c. T. II. P. II. C. V. p. 173.
4) Consultationes medicae. T. I. p. 147. 128.
5) l. c. p. 11.
6) M. r. f. T. IV. P. III. oper. T. III. p. 96. consultat. et responsa med. oper. T. IV. Cas. 90. p. 133.
7) Eodem loco p. 102.
8) F. FLOYER traité de l'asthme trad. de l'angl. Par. 1761. MILLAR l. c. WOLF D. de asthmate. Argent. 754. AKINSIDE medical transact. V. I. p. 93.
9) l. c. p. 429.
10) l. c. p. 443. 44.
11) MEIER D. de asthmate. Goett. 1779. BRENDEL D. de catarrho suffocativo. oper. P. II. p. 88.
1) Opera T. II. P. II. p. 164.
2) l. c. P. II. C. V. p. 131.

in hoc malo inprimis emetica cathartica parcumque victum commendat. VOGEL pituitam aut humorem circa praecordia haerentem melancholicum, incubum procreare perhibet [3]), denique vero R. WHYTT hujus mali originem ex abdomine prolixius demonstrat, illudque in se ipso, corrupto aut nimis impleto ventriculo, animadvertisse dicit [4]).

§. XXV.

Dolores ex quaque nervorum irritatione oriri possunt. Causa vero doloris non semper partibus in quibus sentitur inest, sed consensus ope ab una ad alteram ingrata perfertur sensatio. Tam magna inter ventriculum remotasque corporis plagas est sympathia, ut mirum non sit in illo intestinorumque canali dolorum causam saepe contentam esse. Ex ventriculo corrupto sordibusque impleto crudelissimae oriuntur cephalagiae, otalgiae, et odontalgiae in quibus nil nisi primarum viarum evacuatio proficit, quod inprimis demonstrare anisi sunt RAHN [1]), WHYTT [2]), TISSOT [3]), VOGEL [4]), HOFFMAN [5]) aliarum partium dolores saepissime ex abdomine veniunt, et nisi tota eorum causa in illo latet, ab ejus tamen vitiis valde augentur. Sic se habet cum rhevmatismo, arthritide [6]) inflammationibus et vulneribus. Horribiles colici cruciatus, cardialgia aliaque hujus generis mala solummodo a morbosa viscerum abdominalium conditione produci possunt, et multifaria sunt dolorum genera ex hoc fonte vel enata vel tantum aucta, quorum prolixiorem vero pertractationem limites, quibus talia scripta academica circumscribi solent, vetant.

§. XXVI.

Tetanus de quo jam apud HIPPOCRATEM [1]), ARETAEUM [2]) observata exstant omnium nervosorum morbus fere est crudelissimus, in quo membra tanta rigiditate afficiuntur, ut plane flecti nequeant, et quem haud raro mors mox insequatur. Ille aut totum corpus afficit, aut musculos solummodo maxillas moventes, ita ut nullo modo os aperiri possit, et tunc trismus f. spasmus maxillae inferioris appellatur. Causae hujus morbi variae sunt, vitia vero abdominis ex earum catalogo eximi haud debent. Acrimoniae enim et irritamenta in primis viis alios morbos ejusdem fere generis nervosos procreare possunt; causae autem morbum nostrum efficientes ejusmodi sunt, qui omnes irritamenti in modum agunt, frigus e. g. in regionibus calidis nocturnum, vulnera, aër putridus, aliaque, quod vero ab his perficitur stimuli etiam in abdomine facere possunt. Scriptores qui morbum in regionibus calidis, ubi frequentior adest, observarunt,

3) l. c. §. 520.
4) l. c. p. 466. 473.

1) Diss. cit. p. 4. 13. 47. 54.
2) l. c. p. 4. C. 10.
3) l. c. p. 429.
4) l. c. §. 417.
5) D. de clinica dolorum praxi vid. supplem. secundum.
6) HOFFMANNI oper. T. VI. p. 159. de bile medicina et veneno Tractatus. STOLLE P. II. p. 93.

1) De diebus judicialibus p. 73. L. III. de morbis p. 491. de internis affectibus p. 591.
2) l. c. L. I. p. 3.

runt, uno denique ore confirmant [3]), eum ex aëre post dies calidissimos frigido nocturno frequentissime oriri, in tali enim vicissitudine primae viae purae non manent, bilis vero humoresque solis aestu acriores redditi, et transpiratione nocturno frigore imminuta, ad intestina feruntur, nam transpiratione cutanea suppressa, illa in canali intestinorum augetur, qua de causa tunc mali humores ibidem accumulantur.

Multi quoque auctores primarum viarum saburram, vermes, aliaque irritamenta hic latentia in generatione tam tetani universalis quam spasmi maxillae inferioris accusant; quos omnes recensitos invenies apud Ill. STARKE [4]). Reliqui auctores qui hunc morbum a vermibus observarunt sunt SAUVAGES [5]), VOGEL [6]), SCHENK [7]), BRENDEL [8]), BILFINGER [9]), TRNKA [10]), RAHN [11]), DE HAEN [12]). Alia praeterea primarum viarum irritamenta morbum nostrum producere valent, quod testantur varii auctores apud STARKIUM [13]), F. HOFFMAN a bile corrupta spasmodicos et tetanicos morbos saepius generari contendit [14]), WERLHOFF et SELLE in trismo infantum lac maternum accusant [15]), eandemque sententiam habent TRNKA [16]) et AKKERMANN [17]), VOGEL venena et pituitam inter causas hujus morbi posuit [18]) BILFINGER [19]), DE HAEN [20]), AKKERMAN [21]), TRNKA [22]) idem feciunt, bilemque praeterea adjiciunt. HILLARY tetanum infantilem inprimis ex meconio haud educto primarumque viarum acido originem trahere credit [23]). Ill. ZIMMERMANN tetanum a pulmento immodice ingurgitato vidit [24]) et de HAEN tetani historiam ex materia circa praecordia haerente putrida orti, acidorumque usu sanati, enarrat [25]). Spasmus maxillae inferioris saepe insequitur parte tendinea aliqua vulnerata. Haec laesio vero causa illius unica esse nequit, cur enim non in omnibus hujus generis laesionibus oritur? alia causa huc accedere debet quae per vulnus conflictum excitata nervos corripiat. Cuilibet vero Chirurgorum notum est in omnibus fere vulneribus primarum viarum vitia libenter accidere, nonne ergo fieri potest, ut primarum viarum saburra, quae sicut in aliis vulneribus ita et in laesionibus partium tendinosarum procreari aut jam antea adesse potuerit, in nostro morbo magis

in

3) W. HILLARY'S observations on the epidemical diseases in the Island of Barbados. transl. in linguam vernaculam a Cl. AKKERMAN. Lips. 1776. BAION histoire de Cajenne. Par. 1777. vid. Ill. RICHTERI *chirurgische Bibliothek. B. 5. St. 2.* p. 163.

4) D. de Tetano sectio prior. Ienae 1777. sectio posterior ibidem 1778. Sect. pr. p. 39. 52. Sect. post. p. 3. 34. 36. 67. 77. 87.

5) l. c. T. II. P. II. p. 15. 34.

6) l. c. §. 488.

7) Obs. L. I. p. 134.

8) Oper. T. I. p. 189.

9) D. de tetano. Lindoviae 1763. S. V. §. 12.

10) WENCESL. TRNKA de KR'ZOWITZ de tetano. Vindob. 1777.

11) l. c. p. 148.

12) Rationes medendi T. X. p. 138.

13) l. c. Sect. I. p. 45. 49. 53. Sect. II. p. 3. 11. 25. 26. 27. 53. 54.

14) D. de bile medicina et veneno corporis vid. oper. T. VI. p. 158.

15) Oper. P. III. p. 705. Selle l. c. p. 313.

16) l. c. p. 98.

17) *Abhandlung über die Kenntniß und Heilung des Trismus. Nürnb. 1778.* p. 94.

18) l. c. §. 488.

19) l. c. S. V. §. 12.

20) l. c. p. 137.

21) Sect. II. p. 90. 92.

22) l. c. p. 101. seq.

23) l. c. p. 259.

24) *Von der Erfahrung.* T. II. p. 264. 426. 441. 593.

25) l. c. p. 187.

in culpa ſit quam illud minimi pretii vulnus? Alias praeterea cauſas aërem nempe impurum ſecundum Ill. THEDEN obſervationes [26]) morbum noſtrum proferre poſſe haud nego, illam vero quam nos pertractavimus, nonnunquam etiam adeſſe, aſſerendum eſt, et in hac re nobiscum conſentiunt omnes fere autores ſupra jam dicti praeſertim BRENDEL [27]), WHYTT [28]), TRNKA [29]), qui primarum viarum evacuationem in hoc morbo haud negligendam eſſe confirmant.

§. XXVII.

Mania et *Melancholia* ſunt morbi cum mentis perturbationibus chronicis, valde ſibi ſimiles, ejusmodi fere cauſas occaſionales agnoſcentes, eandem medelam non raro poſtulantes, et qui ſe invicem inſequi poſſunt [1]), qua de cauſa illos etiam in unam redigere claſſem non haeſitavi. Conditio vero ſolidarum corporis partium varia eſſe videtur, in mania enim irritabilitas aucta apparet quare et maniaci furibundi et iracundi ſunt, in melancholia e contrario vero irritabilitas imminuta adeſt et aegroti ſunt timidi, ſtupidi et triſtes.

Multi rei medicae ſcriptores triplicem horum morborum ſedem aſſumſerunt, maſſam nempe ſanguinis, cerebrum, infimique ventris viſcerum vitia [2]); quod ultimum cauſarum domicilium ex aliorum dictis et obſervationibus demonſtrabimus. ARETAEUS ex atra bili praecordia petente melancholiam oriri poſſe contendit [3]), ſub atra bile vero bilem naturalem flavam et degeneratam intelligere videtur, cum in poſterum adjecit, faeces alvinas et urinam in melancholicis eſſe bilioſas [4]); maniam porro ex bilis impedita excretione deducit [5]). Si cauſas horum morborum procatarcticas nonnullas reſpicimus illas bilem et in genere viſcera, chylificationi inſervientia, afficere clare eluceſcit; nonne vero hos etiam effectus habent animi pathemata, vitia diaetae, vita ſedentaria, resque hos morbos producentes aliae? Docet LORRY a cibis ventriculum gravantibus, ab acribus ingeſtis animique motibus melancholiam venire poſſe [6]). F. HOFFMAN affectum melancholico maniacum poſt animi affectus, pravum vitae genus et vitam ſedentariam obſervavit [7]). BOERHAAVIUS materiam atrabiliariam in vaſa hypochondriaca poni et ex hac cauſa melancholiam naſci contendit [8]), eique conſentit VAN SWIETEN [9]). SCHENK hunc morbum vitri antimonii ope quod magnam bilis copiam evacuabat ſanavit [10]) enarratque hiſtoriam melancholiae ex alvi obſtructione or-

 tae,

26) *Neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzeneykunſt.* I. T. 24. *Abtheil.*

27) l. c. p. 102.

28) l. c. p. 102.

29) l. c. p. 101. 102.

1) ARETAEUS de cauſis et ſignis morborum diuturniorum. L. I. p. 29. C. VOGEL l. c. §. 740. BOERHAAVE aphor. §. 1118. v. SWIETEN Comm. T. III. p. 519.

2) v. SWIETEN T. III. p. 471. LORRY de melancholia T. I. P. 2. C. 4. p. 295. VOGEL l. c. 7. 741.

3) l. c. p. 29. C. p. 30. A.

4) l. c. p. 30.

5) pag. 31.

6) l. c. T. I. P. I. C. 4. p. 8. 7. 99. 286.

7) Conſultationes et reſponſa medica. Caſ. 36. opera. T. IV. p. 62.

8) Aphor. §. 1098. 1099.

9) Comment. T. III. p. 481.

10) Obſervat. L. I. p. 145.

tae, clysteribus et purgantibus curatae [11]), monet praeterea hujusmodi mali causam non raro in viscerum abdominalium obstructione et ventriculi imbecillitate latere [12]). MORGAGNI exemplum maniaci, biliosis alvi excretionibus sanati, in medium profert [13]); exempla praeterea maniae et melancholiae a bilis viscerumque hypochondriacorum vitiis apud F. HOFFMAN invenimus [14]). Bilis ita degenerare potest, ut per se aut partes in quibus latet vellicando, vasa minima obstruendo aut abdominalium viscerum actionem alio modo pervertendo, horum malorum mater evadat, quod LORRY in primis docet [15]). Haec vero non unica causa est sed obstructiones saepissime viscerum in culpa sunt [16]). Ad hanc causam etiam medici nonnulli qui in hoc morbo resolventium et evacuantium usum tantopere suadent respicere videntur: MEAD [17]) helleborum evacuandi causa commendat, Ill. MUZEL tartarum solubilem [18]) WERLHOFF mercurium dulcem [19]) aliique rursus remedia ex resolventium classe alia. Cl. denique GREDING in melancholicorum et maniacorum cadaveribus hepatis non raro, lienis, mesenterii ventriculique indurationes detexit [20]), quem etiam consulere velis si horum aegrotorum historias methodumque medendi aliquam scire cupias [21]). Vermes etiam hos affectus procreare possunt [22]) ingesta quoque nimia copia ingurgitata de quibus exemplum invenimus apud Cl. STOELLER miratu dignissimum, qui maniam in quindecim annorum juvene, panem cucumeres aliosque cibos copiose sumto observavit, quam vero paucis praeterlapsis horis vomitus et diarrhoea congruorum remediorum ope excitata plane tollebant [23]). Saburra primarum viarum quaelibet [24]), sensibilitas earum nimia imo etiam plethora abdominalis ipsa melancholicos maniacosque affectus proferre potest, de quibus apud Cl. RAHN plura exstant [25]).

MORBI-

11) l. c. p. 145.

12) l. c. p. 150. 151.

13) Epist. 8. Art. 10. p. 56. 57.

14) S. m. r. T. IV. P. 4. oper. omn. P. 3. p. 252. etc.

15) T. I. P. 2. C. 2. p. 227. VOGEL l. c. §. 741.

16) BOERHAAVE consult. V. III. p. 33. WERLHOFF T. III. p. 811. SCHENK l. c. LORRY T. I. P. I. C. 4. p. 100. P. II. C. 3. p. 269. 73. 75. 302. WHYTT p. 464. SELLE p. 304.

17) Monita et praecepta medica edit. WINTRINGHAM p. 204.

18) *Medicinische und chirurgische Wahrnehmungen. Berl. 1754.*

19) P. III. p. 693. nota Ill. Editoris.

20) Melancholico-maniacorum et epilepticorum quorundam in ptochotropheo Waldheimensi mortuorum sectiones. Contin. 4. et supplem. Sect. 2. dum vid. LUDWIG adversaria medico-practica. Lips. 1769. 71. 72. V. 3. P. I. p. 75. P. 4. p. 682.

21) LUDWIG adversaria VI. P. I. p. 71. P. 2. p. 259. P. 4. p. 637. V. II. P. I. p. 90. P. II. p. 269. P. III. p. 449. P. IV. p. 622.

22) VAN DEN BOSCH historia constitutionis epidemicae verminosae 1762. p. 208. RAHN l. c. p. 102. seq.

23) *Beobachtungen und Erfahrungen. Gotha 1777.*

24) KAEMPF Enchirid. p. 112.

25) l. c. p. 104. 50.

MORBI CUM IMMINUTA SENSIBILITATE ET IRRITABILITATE.

§. XXVIII.

Febrilis.

Lethargus est morbus cum febre acuta soporeque perpetuo, ex quo aegri expergefacti mentis perturbationem, eorumque, quae facta sunt, oblivionem ostendunt, mox vero in priorem somnum relabuntur [1]). Plerique quidem medici hujus morbi causam solummodo in cerebro humorumque serosorum in hoc viscere accumulatione quaesiverunt. Sed licet post lethargicorum mortem aquae copia in illorum capite detecta fuerit, multa tamen suadent, illam effectum magis quam causam morbi ipsam appellare; non in omnibus enim lethargicis adfuit, et homines, quorum cranium horribili aquae copia impletum est, ut illi qui hydrocephalo laborant, omnium consensu ab affectibus soporosis liberi manent, quod vero fieri non posset, si aquae ibidem accumulatio lethargum semper produceret. Quibus permotus non possum facere quin credam, morbum nostrum consensuale magis quam idiopathicum malum esse [2]), causam vero illius ex infimi ventris viscerum vitiis enasci, suadent sequentia. Affectus hujus prodromi sunt gravitas capitis, vertigo, anxietas, nausea, conatus vomendi, urina iumentosa, inter haec symptomata venit febris, et sopor, venter durus est, aut male olentia dimittit, facies icterica, tumor ad segmentum musculi orbicularis palpebrarum apparet, lingua alba aut fusca est [3]); ecquis vero, si haec omnia veniunt, in abdomine praeternaturale aliquid adesse dubitabit. Mea ergo sententia lethargus nil est quam affectus spasmodicus ex irritamento in abdomine latente saepissime excitatus; quod assertum etiam historia hujus mali a Celeb. Stromeyero mihi relata confirmat, cujus causa in abdomine et quidem in viscerum obstructione commotaque ab ira bile latebat, quod et phaenomena praegressa et medelae effectus ostendebant. Vir quidam 45 fere annorum vitae sedentariae assuetus et ad fluxum haemorrhoidalem dispositus, per aliquot temporis spatium vertigine, dolore et gravitate capitis, susurru aurium, appetitu prostrato nauseaque vexatus, post iracundiam a lethargo corripiebatur, et tanto quidem gradu, ut suscitari non posset. Denique vero hic paroxysmus clysmatum pediluviorum aliorumque congruorum remediorum ope pellebatur, quo facto resolventia ac evacuantia una cum diaeta idonea corporisque motibus pristinam valetudinem, qua adhuc etiam gaudet, restituerunt.

Aetius [4]) jam lethargum in idiopathicum et alium ex imi ventris visceribus subortum, dividit. Brendel [5]) apud quem omnia de hac materia invenies lethargi ortum ex abdomine tam luculenter demonstravit, ut operam perderem, si longa demonstratione

 tione

1) Brendel D. de lethargo. oper. P. III. p. 193. S. II. p. 137. Vogel l. c. §. 65. p. 23. Selle elementa Pyretologiae. p. 273. Brendel §. II.

2) Brendel D. cit. §. VIII.

3) Hippocrates Coac. praenot. S. I.

4) Libri medic. Venet. 1734. fol. L. VI. C. 3.

5) l. c. §. VIII.

tione uterer. Ill. vir lienis et hepatis vitia ſaepiſſime adeſſe ſuſpicatur [6]) hujusque mali medelam vomitoriorum, clyſmatum aliorumque remediorum ope feliciter peregit [7]). Morbum noſtro ſimilem a vermibus apud MORGAGNI legimus [8]) illeque in bile narcoſin meram poſitam eſſe credit [9]). HOFFMAN [10]) enarrat hiſtoriam ſoporis cum febre tertiana conjuncti, quem vomitoria ſanabant, et ſimiles denique caſus apud MEDICUM [11]) et RAHN [12]) relatos invenimus.

MORBI CHRONICI.

§. XXIX.

Coma et *Carus* ſunt morbi ſoporoſi gradu tantum diverſi [1]), qui easdem quam apoplexia cauſas habent [2]) et de quibus omnia fere dici poſſunt, quae de morbo attonito valent, qua de cauſa prolixior eorum pertractatio hic inutilis erit, et paucis tantum illos attingam. Affectus ſoporoſi frequentiſſime ex abdomine proveniunt. HIPPOCRATES homines vidit a ſomnolentia in prandio correptos [3]). ARETAEUS ventrem ſubluere, flatus educere et clyſteres in ſopore dare ſuadet [4]). HOFFMAN [5]) humores per infimi ventris ſpaſmos ad ſuperiora cogi et ſopores alici enarrat, qua de cauſa hos morbos a lumbricis etiam produci animadvertit.

Coma ille ſomnolentum ex eryſipelatae, quod ſemper ex primarum viarum ſordibus oritur, retropulſo in homine victui craſſo aſſueto, alvum adſtrictiorem habente moerorique per longum tempus indulgente, et carum in febre eryſipelacea poſt alvi adſtrictionem octiduam et excretione ſubſequente ſanatum obſervavit [6]). Cum coma non raro a pituita viſcida in ventriculo originem trahit, vomitorium porrigere ſuadet [7]). BOERHAAVE duas ſomni profundi hiſtorias refert ex vini cibique nimia ingurgitatione orti, vomitoriorum ope vero depulſi [8]); infantem, purgante adhibito a comate liberavit [9]); in genere vero primarum viarum evacuationem in his morbis ſummum remedium eſſe contendit. SWIETEN e ventriculo cibis diſtento ſomnolentiam pervenire dicit [10]). RAHN [11]) multos hujus generis morbos ab aliis obſervatos memoriae prodidit et Ill. denique TISSOT capitis affectus ut et ſomnolentias ſaepiſſime ex abdomine etiam originem ducere confirmat [12]).

§. XXX.

6) l. c. §. VIII. IX.
7) l. c. §. XV.
8) Epiſt. 6. p. 46.
9) l. c. p. 48.
10) M. r. ſyſt. T. IV. P. IV. oper. T. III. p. 215.
11) Period. Krankh. T. I. p. 21.
12) D. cit. p. 81.
1) v. SWIETEN l. c. T. III. §. 1048. p. 324. BRENDEL D. de affectibus ſoporoſis oper. P. II. p. 108. DANIEL noſolog. p. 85.
2) SWIETEN p. 324.
3) De priſca medicina Sect. I. p. 12.
4) De curat. acut. morb. L. I. p. 78. 79.
5) m. ſ. r. T. IV. P. IV. op. T. III. p. 211.
6) l. c. p. 215. 217.
7) l. c. p. 214.
8) Morb. nerv. T. II. p. 683.
9) P. 86.
10) Comment. §. 1010. p. 266. §. 1045. p. 324.
11) D. cit. p. 80 ſeq.
12) De morb. nerv. T. IV. p. 429.

§. XXX.

Apoplexia est morbus, in quo aeger omni sensationum et motuum usu subito privatur, aërem cum strepitu trahit mortuique instar humi procumbit. Nonnulli ab hoc morbo cerebrum semper idiopathice affici et vel a sanguine vel sero ibi accumulato ita comprimi, ut omnes actiones naturales cessent, crediderunt. Sed certissime in hoc errant, nullum enim cerebri vitium in sectionibus defunctorum detectum fuit [1]), qua de causa aliae hujus morbi causae etiam adesse possunt et debent [2]).

Non raro est apoplexia affectus spasticus [3]) in abdomine excitatus, qui aut congestionem ad caput producendo, aut incognito quodam modo hunc morbum consensus ope procreat. Multa saepissime antecedunt incommoda, quae nobis suspicionem injiciunt abdomen hujus mali officinam esse: haec sunt anxietas, nausea, conatus vomendi, vomitus ipsi, appetitus imminutus, aliaque [4]). Medicorum si evolvimus scripta morbi attoniti ortum ex infimo ventre indicatum et observatum invenimus. Aretaeus homines saepe in apoplexiam ex voracitate et crapula incidere et his alvum laxandam esse docet. Baglivi [5]) vomitoria et purgantia in hoc morbo commendat [6]). Hoffman ex infimi ventris spasmis apoplexiam nonnunquam originem ducere, dicit [7]), et auctore illo, vomitoria et clysteres magnam utilitatem habent [8]) et ingluvies secundum illius sententiam locum inter hujus morbi causas principem occupat. Morgagni [9]) in apoplecticis multa infimi ventris vitia detexit [10]), in duobus praesertim bilis viridis nigricans, calculique fellei in conspectum venere, quos apoplexiae causam esse opinatur [11]), qui a vermibus etiam [12]) et flatulentia [13]) illam observavit.

Boerhaave viscerum chylopoieticorum irritamenta inter hujus mali causas referre haud oblitus est [14]) et Ill. ejus commentator apoplexiam ex ingluvie [15]), venenis et quadam primarum viarum saburra oriri posse memorat [16]), et viri in consortio amicorum subito morbo attonito affecti vomituque sanati exemplum enarrat [17]), qua de causa vomitoria etiam et purgantia valde suadet [18]). Vogel ingluviem omniaque viscerum abdominalium vitia accusat [19]) quod etiam facit Ludwig [20]). Ill. Medicus duas hominum apoplexia periodica mortuorum historias memoriae prodidit, in quibus aliud

1) Morgagni epist. V.
2) Tissot epist. p. 169. edit. Ill. Baldingeri. C. A. Mangold D. apoplexiae plures praeter sanguineam et serosam dari species. Erf. 1765.
3) Cl. Lentin memorabilia circa aërem, vitae genus et morbos Clausthaliensium Goett. 1779. p. 131.
4) Sydenham op. p. 517. Lentin l. c. p. 133. I. G. Moll D. de apoplexia biliosa Goett. 780.
5) De curat. morb. L. I. p. 81.
6) Opera omnia p. III.
7) M. r. s. T. IV. P. 4. oper. T. III. p. 196.
8) l. c. p. 199.
9) D. de apoplexia. vid. supplement. z. et p. 122.
10) l. c. L. I. epist. 3. 4. 5.
11) p. 17. 18. 24.
12) l. c. 24.
13) p. 42.
14) Aphor. §. 1010. N. 3. Consultat. L. II. p. 52. morb. nerv. T. II. p. 665.
15) Comment. T. III. p. 266. 69. 70.
16) Comment. T. III. p. 277.
17) p. 286.
18) p. 298.
19) §. 558.
20) Med. clinic. §. 632.

aliud nullum vitium apparuit quam magna bilis in ventriculo et inteftinis copia [21]). Frequens affectuum capitis imo etiam apoplexiae caufa monente Ill. TISSOT in ventriculo refidet [22]. Ill. STOLL hemiplegiam biliofam vomitoriis fere fanatam enarrat [23]), Cl. GRANT morbi attoniti caufam in abdomine faepiffime latere contendit, fententiamque fuam hiftoriis nonnullorum, quos vomitoria fanabant, confirmavit [24]). Caufae praeterea apoplexiae, effe poffunt colluvies verminofa, vifcerum abdominalium obftructiones et ingluvies fecundum Cel. SELLE [25]). Ill. SCHOENHEIDER viri feptuagenarii vitae fedentariae affueti hiftoriam habet, quem vomitoria decies a gravi infultu apoplectico liberabant [26]).

Multa quidem exempla nonnullorumque virorum teftimonia alia ad fententiam noftram confirmandam proferri poffent, quae vero relata invenies apud SCHROEDER [27]), RAHN [28]) et MOLL [29]), qui hanc materiam ex propofito pertractarunt *).

§. XXXI.

Paralyfis affectus eft nervofus in quo pars aliqua fenfibilitatem fuam naturalem aut aeger illam movendi facultatem perdit. Hoc malum non raro apoplexiam infequitur, et iisdem caufis, quibus illa etiam produci poteft. Saepe itaque morbus eft confenfualis, qui nonnunquam ex abdomine originem habet. Secundum omnium fere rei medicae fcriptorum obfervationes frequentiffimus eft colicarum, praefertim faturninae [1]) ac pictonum [2]) effectus, nec non dyfenteriae adftringentium aliorumque incongruorum remediorum ufu fuppreffae [3]). Evacuationes primarum viarum retentas nec non venena paralyfin producere poffe, nonnulli autores confirmant [4]), idem efficere valent alimenta adftringentia [5]) et ingluvies [6]). Paralyfin poft colicam biliofam periodicam, quam evacuantia fanabant, *Ill. Medicus* obfervavit [7]), qui et exempla ejusdem morbi a vermibus affert [8]). Surditatem et linguae paralyfin ex vermibus faepius oriri docet

21) *Gefchichte periodifcher Krankheiten.* L. II. p. 299.

22) Morb. nerv. T. IV. p. 429.

23) T. II. p. 92.

24) *Beobachtungen über die Heilung der Ficber, aus dem Englifchen. Leipz.* 1775. p. 441. 43. 46.

25) Med. clin. p. 331.

26) Acta hafnienfia V. I.

27) D. refp. KOCH de apoplexiae ex praecordiorum vitiis origine Goett. 767.

28) D. cit. p. 82 feq.

29) D. cit. p. 21 feq.

*) Nec negligenda funt ea, quae leguntur apud *Cullenium* (*Anfangsgründe der praktifchen Arzneykunft neufte deutfche Ausgabe 1789.* III. B. S. 56.) L.

1) HOFFMAN m. r. f. T. IV. p. 4. op. T. III. p. 303. SCHENK obf. L. I. p. 101. SWIETEN l. c. p. 357. STOLL r. m. T. II. p. 415.

2) SWIETEN l. c. p. 357. HUXHAM T. I. p. 372. T. III. p. 56. de HAEN D. de colica pictonum Hag. 1745. *ejusdem* r. m. T. III. X.

3) ZIMMERMANN *von der Ruhr. Zürch,* 1767. p. 138. 142. 143. P. C. FABRICIUS D. de paralyfi brachii unius et pedis alterius lateris dyfentericis familiari. Helmft. 1750.

4) BOERHAAVE §. 1060. VOGEL §. 565.

5) BOERHAAVE §. 1060. SWIETEN p. 360.

6) SCHENK obf. p. 96. I. A. WEDEL D. refp. KANNENGIESSER de paralyfi. Ien. 1745. SAM. AURIVILLII et P. ENGSTROEM D. de paralyfi. Upfal. 1765. p. 199. BALDINGERI fyll. VI.

7) l. c. T. I. p. 191.

8) l. c. T. II. p. 295.

docet Ill. Tissot [9]) et eundem morbum ex eadem causa etiam vidit Cl. Gesner [10]), Cl. Percival hemiplegiam ex hepatis vitiis et ventriculi intestinorumque laxitate observavit [11]), quem morbum post hepatitidem in commercio litterario Norimbergensi relatum invenimus [12]). Paralyseos causis adnumerat praeterea Celeb. Selle animi motus bilem moventes, iracundiam praesertim [13]), ex qua causa in nosocomio nostro academico hemiplegiam perfectam observavi. Plura hujus morbi ex abdomine exempla apud Cl. Rahn extant [14]) in genere vero de hac materia elegans Brendelii scriptum [15]) legi meretur.

Amaurosin ab acido primarum viarum vidit Whytt [16]) ex ingluvie illum oriri posse refert Tissot [17]) eundemque morbum ex partu horis invalescentem observavit Brendel [18]). Vitia visus imo amauroticum affectum ipsum post iram oriri refert Cl. Gesner, qui vomitoriorum usu illa sanavit [19]); quae etiam suadet Ill. Schmucker [20]) cuique consentit Ill. Richter praeceptor ac fautor aeternum venerandus [21]). Quantum vero quaelibet praecordiorum vitia ad amaurosin procreandam conferant, ex instituto demonstravit Cl. Nootnagel [22]).

§. XXXII.

Catalepsis morbus spasmodicus in quo aeger sensuum subito motuumque usu est destitutus, illumque situm, quem in paroxysmo ingruente habuit, servat, membra licet flecti possint, frequentissime ex abdomine oritur [1]). Omnia tam mole quam indole acri et irritante, ventriculo intestinisque molesta ad illum morbum conferunt. Schenk eum in foemina post coenam, clysteris usu, magnam faecum copiam educentis, sanatum animadvertit [2]) in duobus hominibus purgantium ope ipse mederi curavit [3]), illumque non raro a bile et pituita procreari docet [4]). Victum crassum animique affectus catalepseos causas esse confirmat Hoffman [5]), Cl. Haase [6]) catalepsin post pastum nimium vidit, quem vomitus spontaneus sanabat.

A saburra stomachali tam pituita quam bile secundum Vogelii sententiam catalepsis ortum capit [7]). Clar. Hirschel hominis exemplum hoc morbi correpti enarrat, quem

9) Morb. nerv. T. IV. p. 443. 439.
10) l. c. 2 Abth. I. p. 359.
11) Essays medical and experimental. Lond. 1772.
12) Ao. 1740. hebd. 43. p. 362.
13) Med. clin. p. 326.
14) D. cit. p. 90.
15) Progr. de paresi atrabilaria Hippocratis oper. T. I. p. 154.
16) l. c. p. 462.
17) M. n. T. IV. p. 432.
18) D. de lethargo op. T. III. p. 33.
19) l. c. p. 391.
20) *Vermischte chirurgische Schriften* 2 B. Berl. 1779. vid. Ill. Richteri chir. Bibl. V. B. 2. St. p. 217.
21) Nova Commentaria societatis regiae scientiarum Goettingensis V. IV. A. 1774. Chirurgische Bibl. 3. B. 2 St. p. 344.
22) D. de amaurosi. Erlang. 1776. vid. Baldingeri syll. VIII.

1) Schenk obs. L. I. p. 73. L. E. Hirschel *von der Starrsucht.* Berlin. 1769. p. 13.
2) p. 71.
3) p. 72.
4) p. 73.
5) m. r. f. T. IV. p. IV. oper. T. III. p. 47.
6) Commercium litterar. Norimbergense, 1743. hebd. 18. p. 142.
7) l. c. §. 57.

quem poſtea epilepſia vexavit, cujus vero medelam reſolventium, evacuantium roborantiumque ope abſolvit [8]) ejusdem argumenti hiſtorias in eximio Ill. TISSOT; libro invenimus [9]) qui ſicut multi alii auctores [10]) abdomen praeſertim accuſat; ſed et vermium cura in hoc malo non negligenda eſt, cum illi frequentiſſime in culpa ſint [11]). Catalepſin in puella octo annorum obſervavit SCHENK [12]) et ex eadem cauſa HOFFMAN in duodecim annorum puella circa tempus fluxus menſtrui ingruentis [13]). Affectum, mercurii dulcis ope ſanatum verminoſum catalepticum, memoriae prodidit SAUVAGES [14]). Van SWIETEN catalepſeos hiſtoriam nobis enarrat in muliere, qua illa corripiebatur cum nuces caſtaneas in ſartagine torreret, quae vero vermium duorum ejectione per os ab hoc malo plane liberata fuit [15]). Plura illius morbi exempla memorat Cl. RAHN [16]).

§. XXXIII.

Haec ſunt, benevole lector, quae de morborum nervoſorum ex abdomine origine Tibi proponere in animum meum induxi. Non omnes quidem nervorum morbos hic pertractatos invenies, quos vero ſilentio praeterii; de his ea, quae ſupra dixi, omnia valent. Breve temporis ſpatium ſpeciminis academici elaborationi deſtinatum, et talium ſcriptorum limites nimis circumſcripti, prohibent, quin ejusdem gravitatis materiae in univerſum abſolvi queant. Trado Tibi laborum meorum primitias ſperans fore, ut vitia a me commiſſa ignoſcas, eaque quae a juvene inexperto expectari poſſunt, benevole accipias.

8) l. c. p. 13 ſeq.

9) *Von der Starrſucht* vid. ejus tractatum de morbis nervorum curante AKKERMAN edit. T. III. L. II. Lipſ. 782. p. 433. 54.

10) S. CORFINIUS D. de catalepſi. Ultraject. 1669. WHYTT l. c. p. 411. J. F. PRE de raro affectu cataleptico. Erf. 1721. G. W. WEDEL D. de Catalepſi. Ien. 711. DELIUS de Catalepſi Erlang. 754. A. F. GUNDRAMM D. de Catalepſi. Helmſt. 776.

11) HOFFMAN l. c. p. 47. VOGEL l. c. §. 570. HIRSCHEL p. 17. TISSOT p. 470 ſeq. GUNDRAMM p. 17.

12) l. c. p. 71.

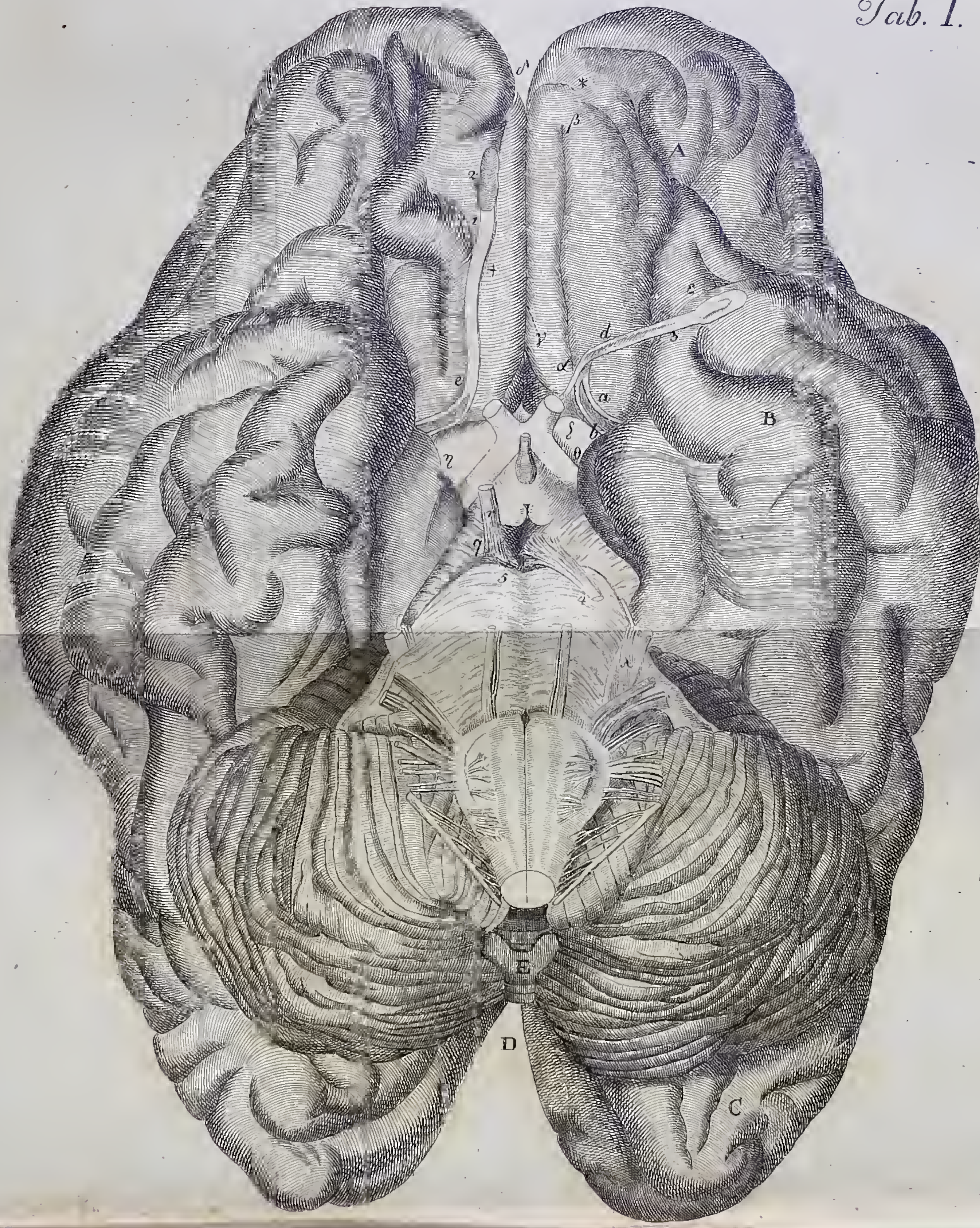
13) l. c.

14) Noſolog. T. II. P. 2. C. 6. p. 417.

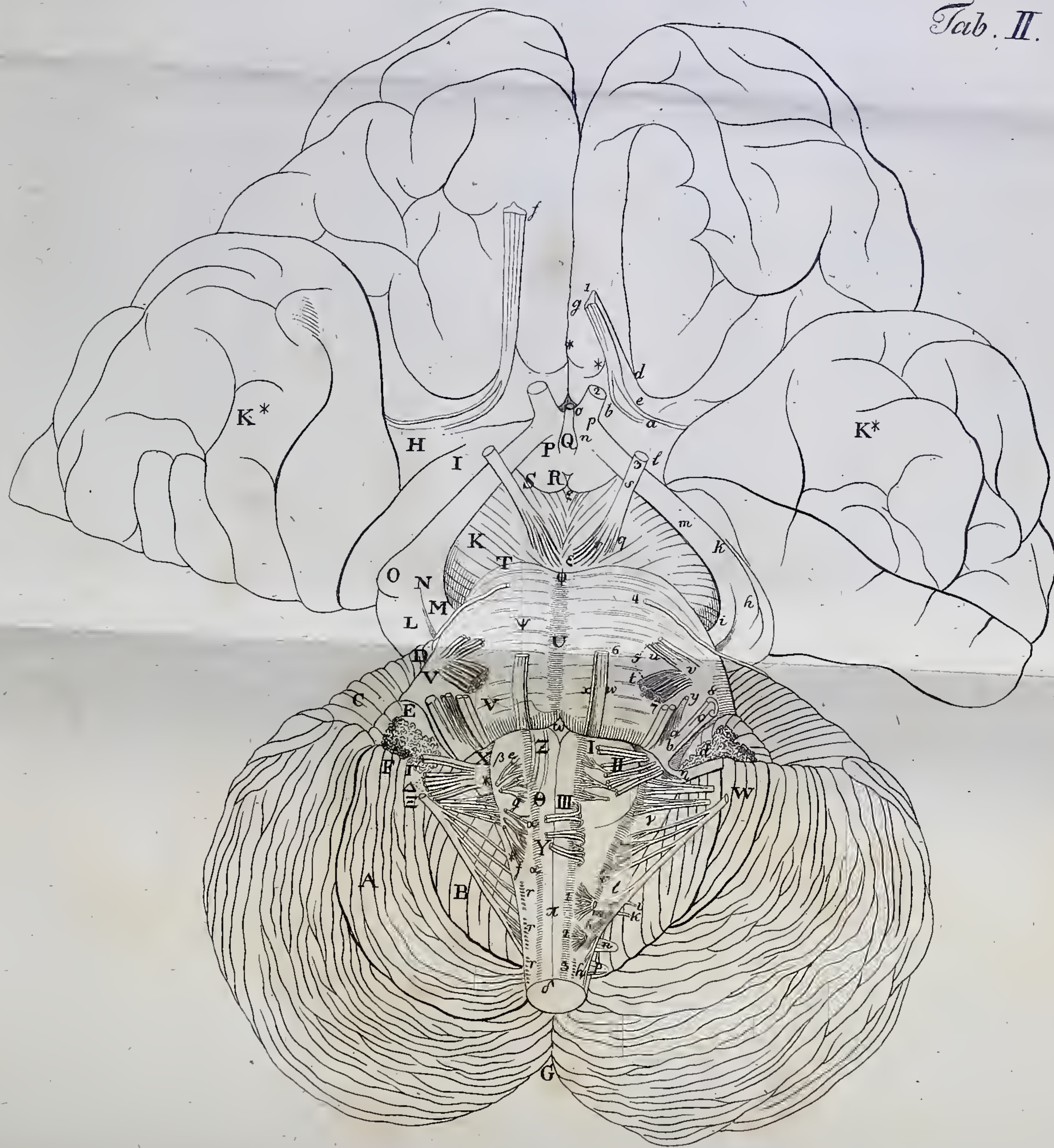
15) Comm. T. III. p. 316.

16) D. cit. p. 119.

Tab. I.

Tab. II.

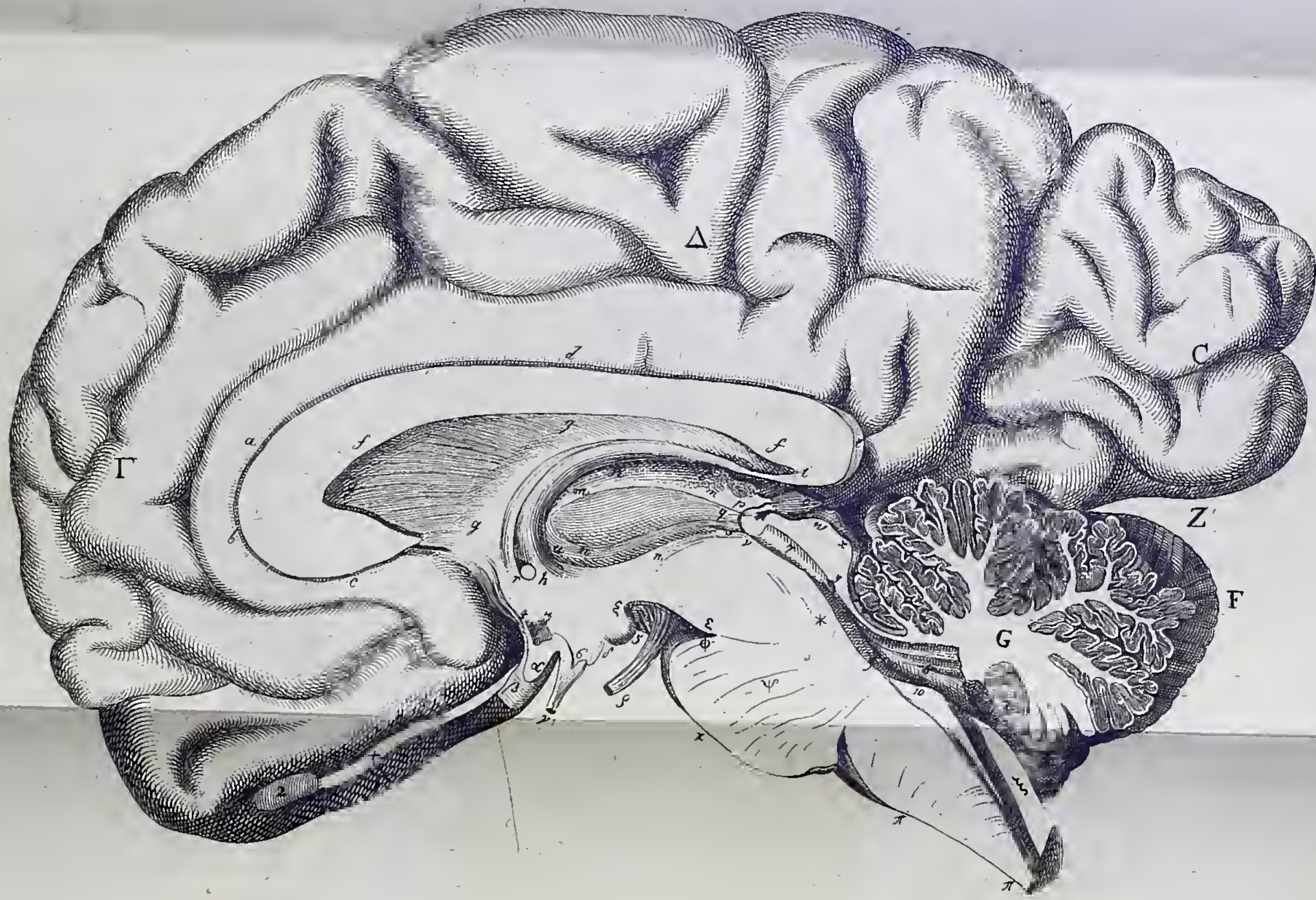

Tab. III.

Capieux sculps. 1792.

Tab. IV.

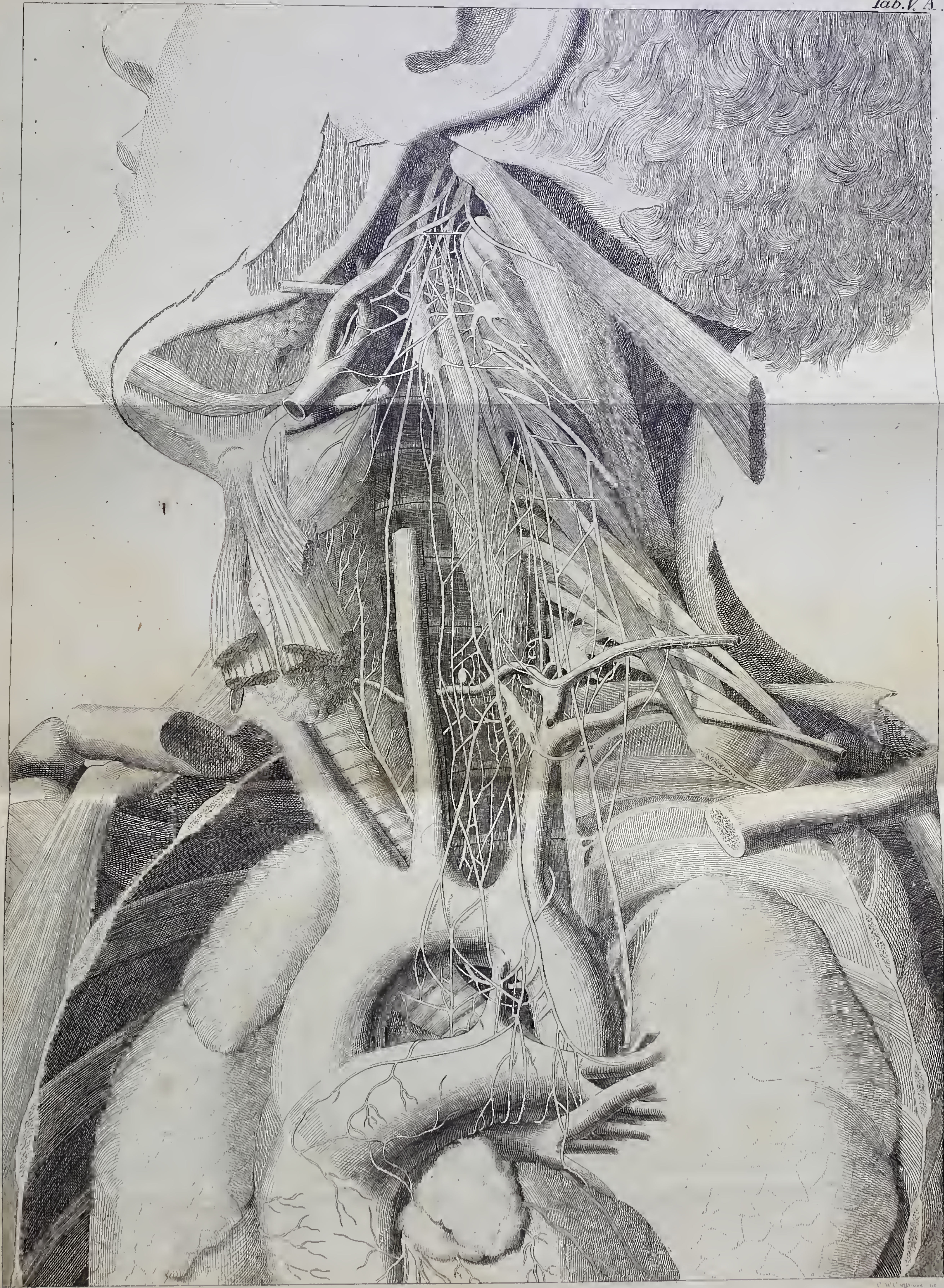

Capieux sculps. 1794.

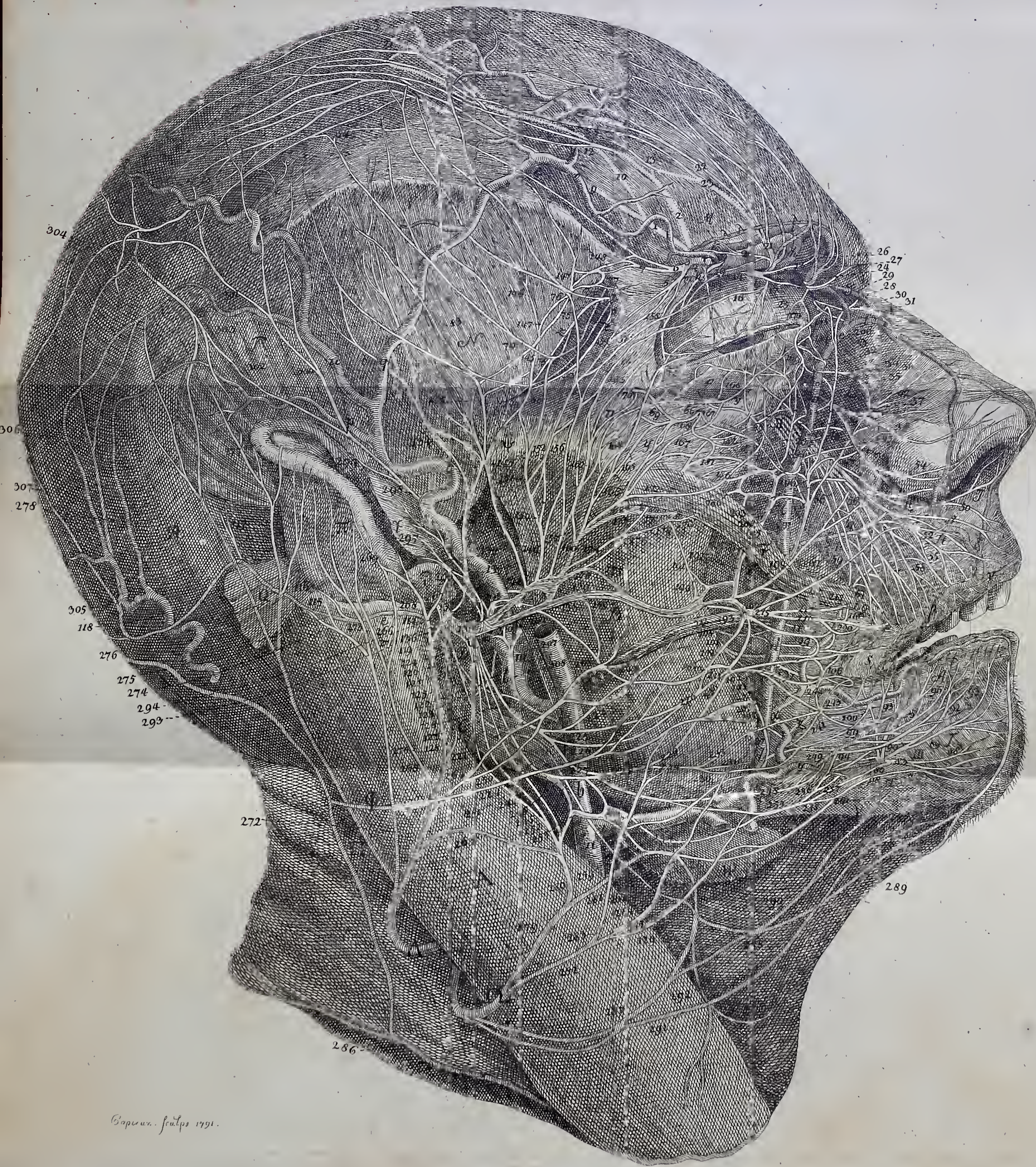
Tab. V.

Tab. V A.

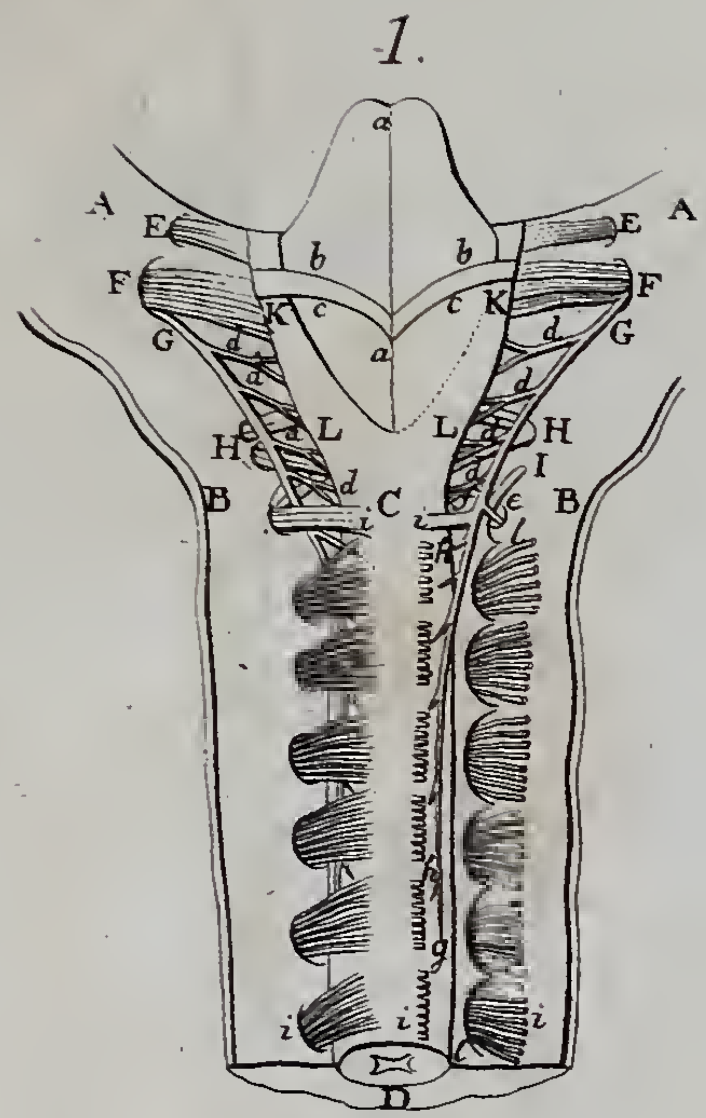

Tab. VI.

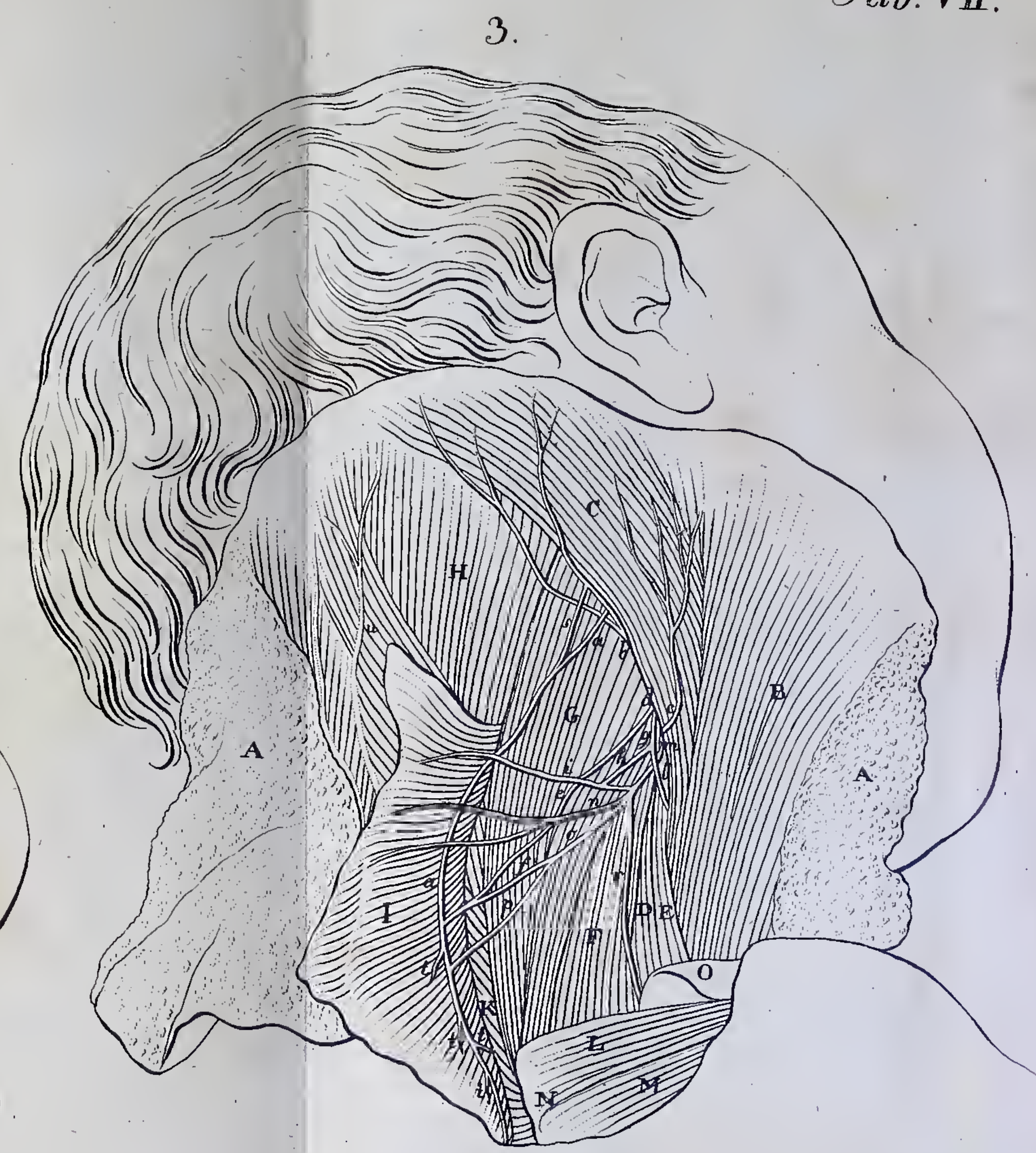

Capieux sculps 1791.

Tab. VII.

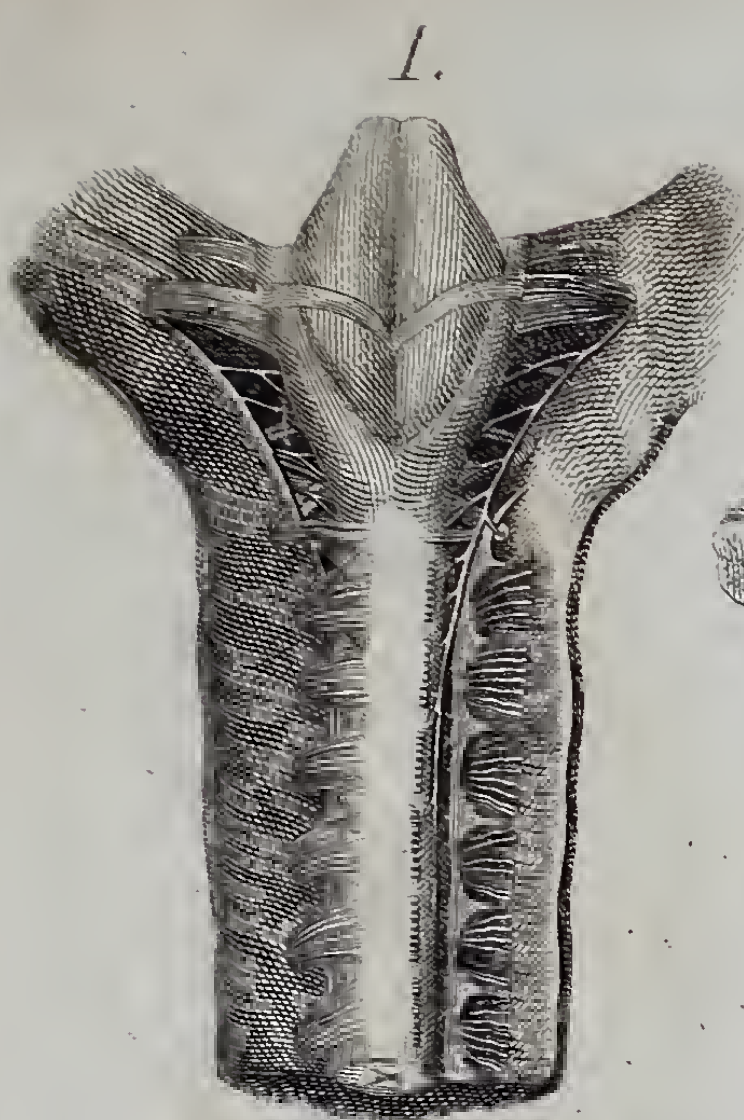

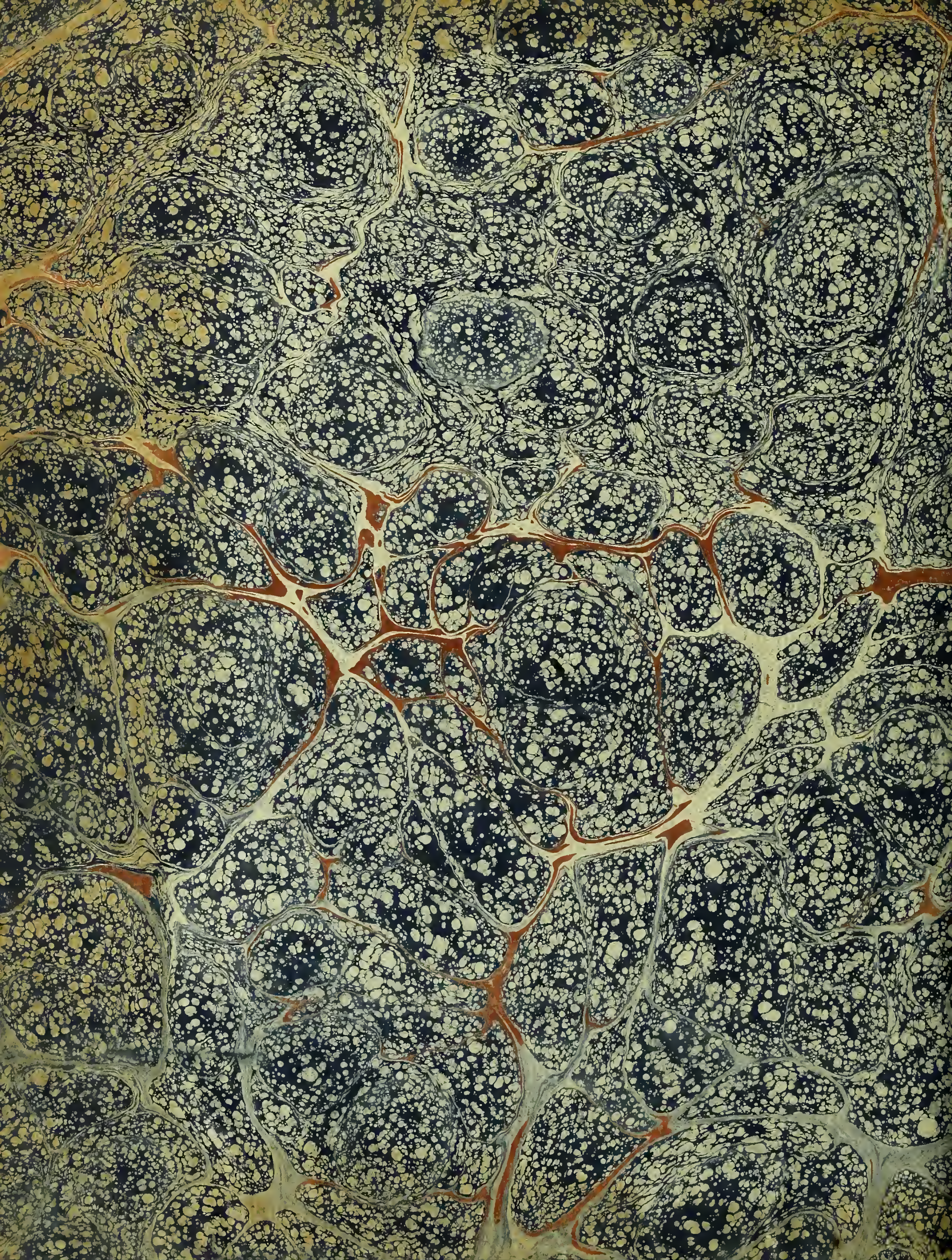
Capieux sculps. 1792.

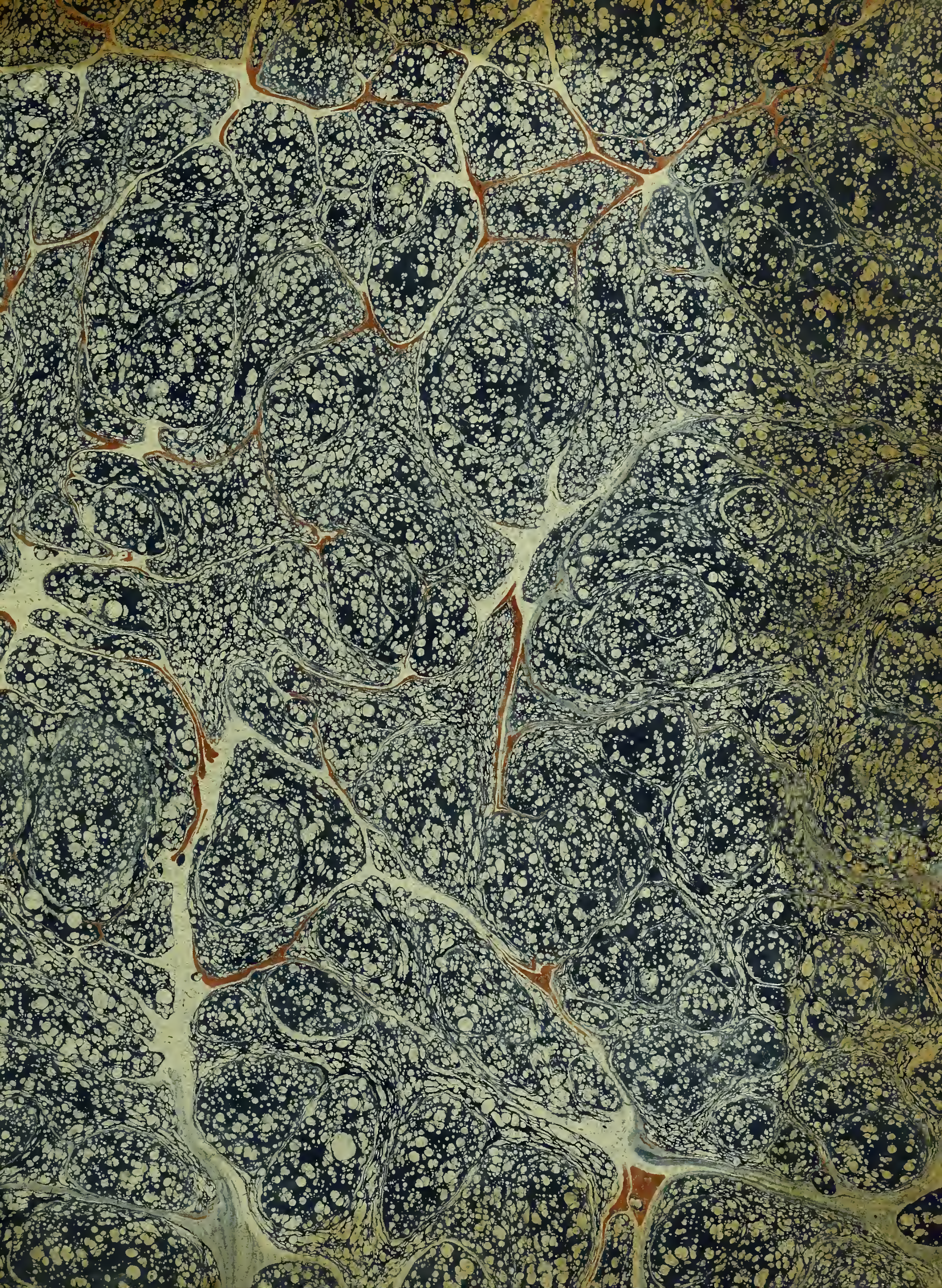
Tab. VIII.

PRIX
DONNÉ AU NOM DE L'EMPEREUR,
PAR LE MINISTRE
DE L'INTÉRIEUR
AN XII.